

Kyrkomötet 2020

Volym 1 Protokoll och bilagor

Innehåll i protokoll med bilagor från kyrkomötet 2020

Volym 1 Protokoll och bilagor

Kyrkomötets protokoll 2020
Kyrkostyrelsens skrivelser, KsSkr 2020:1–6
Motioner, Mot 2020:1–26

Volym 2 Bilagor

Verksamhetsberättelse 2019 för Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar
Verksamhetsberättelse 2019 för Svenska kyrkans valprovsnämnd
Verksamhetsberättelse 2019 för Svenska kyrkans överklagandenämnd
Verksamhetsberättelse 2019 för Svenska kyrkans arvodesnämnd för
den nationella nivån
Gudstjänstutskottets betänkande, G 2020:1
Organisationsutskottets betänkanden, O 2020:1–7
Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkanden, TU 2020:1–3
Ekonomiutskottets betänkanden, E 2020:1–3
Kyrkolivsutskottets betänkande, Kl 2020:1
Kyrkomötets skrivelser, KmSkr 2020:1–15
Personregister
Sakregister

*Alla dokument från kyrkomötet finns publicerade på kyrkomötets webbplats,
www.svenskakyrkan.se/kyrkomotet*

Kyrkomötets protokoll 2020

Kyrkomötets protokoll 2020
29 september–1 oktober och 16–17 november

Tisdagen den 29 september	5
§ 1 Kyrkomötet öppnas	5
§ 2 Anförande av ärkebiskopen	5
§ 3 Hälsningsanförande.....	5
§ 4 Inkomna videohälsningar	5
§ 5 Inkomna skriftliga hälsningar	5
§ 6 Parentation	6
§ 7 Anmälan av nya ledamöter	6
§ 8 Anmälan av tjänstgörande ledamöter i plenum.....	7
§ 9 Regler för debatt i procedurfrågor samt för instämmande och reservationer.....	8
§ 10 Val av protokolljusterare.....	8
§ 11 Beslut om avvikelser från kyrkoordningen och arbetsordningen.....	8
§ 12 Fyllnadsval till utskott.....	10
§ 13 Biskoparnas närvaro i utskotten.....	10
§ 14 Anmälan och bordläggning av inkomna ärenden till kyrkomötet.....	10
§ 15 Hänvisning av skrivelser, motioner och övriga ärenden till utskotten.....	12
§ 16 Meddelanden.....	13
Torsdagen den 1 oktober.....	14
§ 17 Anmälan om betänkanden från utskotten.....	14
§ 18 Fastställande av debattregler.....	14
§ 19 Meddelanden och ajournering.....	14
Måndagen den 16 november	15
§ 20 Kyrkomötets förhandlingar återupptogs	15
§ 21 Parentation	15
§ 22 Anmälan av nya ledamöter	15
§ 23 Anmälan av tjänstgörande ledamöter i plenum.....	15
§ 24 Anmälan och bordläggning av utskottens betänkanden.....	16
§ 25 Meddelande från ordförande angående fråga som inte ska behandlas.....	16
§ 26 Fyllnadsval till utskott.....	17
§ 27 Fyllnadsval till Svenska kyrkans överklagandenämnd	17
§ 28 Meddelanden.....	17
§ 29 Årsredovisning för Svenska kyrkans nationella nivå 2019.....	18
§ 30 Redogörelse för behandlingen av kyrkomötesärenden	18
§ 31 Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2021–2023 med anledning av coronapandemin.....	18
§ 32 Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2021–2023 med anledning av coronapandemin, forts.....	19
§ 33 Information om kyrkovalet 2021	21
§ 34 Ansvar för nomineringsmöten inför val av församlingsråd	21
§ 35 Tidpunkt för beslut om ändring i den lokala strukturen vid kyrkoval	21
§ 36 Tidpunkt för uttag av röstlängd vid direkta val.....	21
§ 37 Ändringar i ersättningsstadgan.....	21
§ 38 Övriga rättelser.....	22
§ 39 Verksamhetsberättelse 2019 för Svenska kyrkans arvodesnämnd för den nationella nivån	22

§ 40 Verksamhetsberättelse 2019 för Svenska kyrkans valprovsnämnd	22
§ 41 Meddelanden.....	22
Tisdagen den 17 november.....	23
§ 42 Meddelanden.....	23
§ 43 Årsredovisning för Svenska kyrkans nationella nivå 2019, beslut	23
§ 44 Redogörelse för behandlingen av kyrkomötesärenden, beslut.....	24
§ 45 Ansvar för nomineringsmöten inför val av församlingsråd, beslut.....	24
§ 46 Tidpunkt för beslut om ändring i den lokala strukturen vid kyrkoval, beslut	24
§ 47 Tidpunkt för uttag av röstlängd vid direkta val, beslut	24
§ 48 Ändringar i ersättningsstadgan, beslut.....	25
§ 49 Övriga rättelser, beslut	25
§ 50 Verksamhetsberättelse 2019 för Svenska kyrkans arvodesnämnd för den nationella nivån, beslut.....	25
§ 51 Verksamhetsberättelse 2019 för Svenska kyrkans valprovsnämnd, beslut	25
§ 52 Jämställdheten i Svenska kyrkan	25
§ 53 Kyrkohandbok för Svenska kyrkan på romska	26
§ 54 Några offentlighetsfrågor.....	26
§ 55 Verksamhetsberättelse 2019 för Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar.....	26
§ 56 Verksamhetsberättelse 2019 för Svenska kyrkans överklagandenämnd.....	27
§ 57 Meddelanden.....	27
§ 58 Ordningsfråga	27
§ 59 Jämställdheten i Svenska kyrkan, beslut.....	27
§ 60 Kyrkohandbok för Svenska kyrkan på romska, beslut.....	28
§ 61 Några offentlighetsfrågor, beslut	29
§ 62 Verksamhetsberättelse 2019 för Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar, beslut	30
§ 63 Verksamhetsberättelse 2019 för Svenska kyrkans överklagandenämnd, beslut	30
§ 64 Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2021–2023 med anledning av coronapandemin.....	30
§ 65 Meddelanden.....	35
Bilaga 1. Överenskommelse mellan gruppledarna i kyrkomötet om formerna för kyrkomötet 2020 med anledning av spridningen av covid-19	37
Bilaga 2. Kyrkomötet 2020: debattregler vid procedurfrågor.....	40
Bilaga 3. Kyrkomötet 2020: debattregler session 2.....	41

Kyrkomötet 2020

Tisdagen den 29 september

Kl. 15.00–17.25

Med anledning av coronapandemin genomfördes kyrkomötet digitalt med ledamöter och biskopar närvarande på distans. Kyrkomötet år 2020 inleddes i Uppsala domkyrka. Vid inledningsgudstjänsten predikade biskop Andreas Holmberg. Under kyrkomötets öppnande framfördes musik av *Voice of Heart*, Mathilda Lindström, Andreas Forsberg, Ludwig Alexandersson, William Parkstam och Niclas Dahl.

§ 1 Kyrkomötet öppnas

Ordföranden Karin Perers höll ett inledningsanförande. Därefter förklarades kyrkomötet år 2020 öppnat.

I sitt anförande redogjorde ordföranden för innehållet i den överenskommelse om formerna för kyrkomötet 2020 som med anledning av coronapandemin träffats mellan gruppledarna för de nomineringsgrupper som finns representerade i kyrkomötet. *Bilaga 1.*

§ 2 Anförande av ärkebiskopen

Ärkebiskop Antje Jackelén talade till kyrkomötet.

§ 3 Hälsningsanförande

Hälsning framfördes av presidenten i Kyrkornas världsråd Anders Wejryd, ärkebiskop emeritus.

§ 4 Inkomna videohälsningar

Inkomna videohälsningar från ärkebiskop Tapio Luoma, Evangelisk-lutherska kyrkan i Finland, och preses Olav Fykse Tveit, Norska kyrkan, visades.

§ 5 Inkomna skriftliga hälsningar

Skriftliga hälsningar hade inkommit till kyrkomötet från EFS, Equmeniakyrkan och Pingst – fria församlingar i samverkan.

EFS (Evangeliska Fosterlands-Stiftelsen) samlad till årsmöte på digital plattform.

EFS har för första gången under rörelsens 164 år haft ett digitalt årsmöte. Missionsrörelsens uppgift är alltid att nå vidare med evangeliet. Vi har uppmuntrats av kyrkokansliets uppmaning att inte ställa in utan ställa om, i den tid som är nu.

Årets årsmöte inramades av hoppets berättelser. EFS vision, *Människor och samhällen förvandlade av Jesus*, fick vara i centrum för våra livesändningar. Med den visionen för ögonen arbetar EFS vidare och vi är glada över att stå tillsammans med er i det missionsuppdraget.

Kerstin Oderhem

Missionsföreståndare, EFS

När vi inleder vår kyrkokonferens är det femtonde söndagen efter trefaldighet och Equmeniakyrkan hälsar er med orden från den dagens psaltarsalm: *”Som tjänaren ser mot sin herres hand, som tjänarinnan*

ser mot sin husmors hand, så ser vi mot Herren, vår Gud, och hoppas på hans nåd.” (PS 123:2)

Vår konferens genomförs digitalt denna gång och pågår under tio dagar med möjlighet för ombud och andra intresserade att regelbundet logga in sig och på så sätt ta del av föredragningar och, för ombud, att fatta beslut. Gudstjänster firas i Immanuelskyrkan i Stockholm med möjlighet att delta via webben. Vi kommer att välkomna nya kyrkoledare, nya diakoner och pastorer, nya församlingar och vi ber om Guds goda närvaro i gudstjänster, förhandlingar och beslut.

Stockholm den 15 september 2020

Lasse Svensson
Kyrkoledare

Olle Alkholm
Biträdande kyrkoledare

Sofia Camnerin
Biträdande kyrkoledare

Pingst håller i år för första gången ett digitalt Rådslag. Vi anpassar oss till rådande omständigheter med tanke på Coronapandemin. Årets tema är #MerJesusTillFolket med inriktningen att vi inspirerar församlingarna att vara kyrka även utanför kyrkan. I mars hade Pingst en gemensam bönesatsning #MerBönFörFolket, vilken kändes helt rätt i dessa tider av osäkerhet och oro. Trots att vi lever i ett av de mest privilegierade länderna i världen så är ensamheten stor, sjukskrivningarna ökar och den psykiska ohälsan breder ut sig. Vår bön är att Gud ska fortsätta beröra oss och vi längtar efter att gå med evangeliet till en trasig värld.

Matteus 5:16 Låt på samma sätt ert ljus lysa för människorna, så att de ser era goda gärningar och prisar er Fader i himlen.

Vi gläds över det nära samarbete vi har på flera olika sätt och vill skicka en varm hälsning till ert Årsmöte och uttrycka glädje över att stå tillsammans med er i uppdraget.

Pingst – fria församlingar i samverkan
Stockholm 2020-05-04

Daniel Alm
Föreståndare

Madeleine Hansson
Direktor

Förhandlingarna ajournerades kl. 16.03.

Förhandlingarna återupptogs kl. 16.30 under ledning av ordföranden.

§ 6 Parentation

Ordföranden *meddelade* att kyrkomötets ledamot Johan Blix, Stockholms stift, avlidit i augusti 2020. Han hedrades med en tyst minut.

§ 7 Anmälan av nya ledamöter

Anmälde att följande utsetts till nya ledamöter i kyrkomötet:

Marcus Lagerroos, Uppsala stift, är ny ledamot efter Linnea Bjuhr som avsagt sig uppdraget

Roger Sandström, Linköpings stift, är ny ledamot efter Anna Thuresson som avsagt sig uppdraget

Anna-Karin Andersson, Västerås stift, är ny ledamot efter Ulla-Britt Holmér som av sagt sig uppdraget

Birgitta Nilsson, Stockholms stift, är ny ledamot efter Kekke Waltersson som av sagt sig uppdraget

Charlotte Haggren, Stockholms stift, är ny ledamot efter Johan Blix som avlidit.

Ordföranden hälsade de nya ledamöterna välkomna till kyrkomötet.

§ 8 Anmälan av tjänstgörande ledamöter i plenum

Anmäldes vilka ledamöter som av nomineringsgrupperna anmäls som tjänstgörande i plenum under årets kyrkomöte. Företogs *upprop* av tjänstgörande ledamöter:

Gun Eriksson, Uppsala stift
Robert Krantz, Uppsala stift
Erik Sjöstrand, Uppsala stift
Leif Nordenstorm, Uppsala stift
Mats Ludvigsson, Linköpings stift
Zandra Pettersson, Skara stift
Roger Olsson, Skara stift
Lisa Gerenmark, Skara stift
Leif Nordlander, Skara stift
Lars Johnsson, Strängnäs stift
Karin Perers, Västerås stift
Anders Brunnstedt, Västerås stift
Inger Wahlman, Västerås stift
Veine Backenius, Växjö stift
Niklas Larsson, Lunds stift
Mats Hagelin, Lunds stift
Sofija Pedersen Videke, Lunds stift
Linda Sjöö, Lunds stift
Marie Wojdkow, Lunds stift
Fredrik Ottesen, Lunds stift
Jesper Eneroth, Göteborgs stift
Hans-Olof André, Göteborgs stift
Jenny Nilsson, Göteborgs stift
Aron Emilsson, Göteborgs stift
Carina Etander Rimborg, Göteborgs stift
Daniel Tisell, Göteborgs stift
Alexander Christiansson, Göteborgs stift
Bengt Kjellgren, Göteborgs stift
Fredrik Sidenvall, Göteborgs stift
Karl-Gunnar Svensson, Göteborgs stift
Niklas Grahn, Karlstads stift
Margareta Nisser-Larsson, Karlstads stift
Margareta Winberg, Härnösands stift
Ann-Christin Alexius, Härnösands stift
Levi Bergström, Luleå stift
Maria Johansson-Berg, Luleå stift
Carin Jakobsson, Visby stift
Wanja Lundby-Wedin, Stockholms stift
Amanda Carlshamre, Stockholms stift

Olle Reichenberg, Stockholms stift
Louise Callenberg, Stockholms stift
Marja Sandin-Wester, Stockholms stift
Marjut Ervasti, Stockholms stift
Åke Marcusson, utlandsförsamlingarna

Företogs *upprop* av biskoparna: ärkebiskop Antje Jackelén, biskoparna Karin Johannesson, Uppsala stift, Martin Modéus, Linköpings stift, Åke Bonnier, Skara stift, Johan Dalman, Strängnäs stift, Mikael Mogren, Västerås stift, Fredrik Modéus, Växjö stift, Johan Tyrberg, Lunds stift, Susanne Rappmann, Göteborgs stift, Sören Dalevi, Karlstads stift, Eva Nordung Byström, Härnösands stift, Åsa Nyström, Luleå stift, Thomas Petersson, Visby stift och Andreas Holmberg, Stockholms stift.

Anmäldes att biskop Eva Nordung Byström, Härnösands stift, hade anmält förhinder.

§ 9 Regler för debatt i procedurfrågor samt för instämmande och reservationer

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att fastställa regler för debatt i procedurfrågor och valärenden samt för instämmande och reservation enligt *bilaga 2*.

§ 10 Val av protokolljusterare

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* i enlighet med valberedningens förslag att utse Anders Brunnstedt, Jesper Eneroth och Carin Jakobsson att jämte ordförandena justera kyrkomötets protokoll 2020.

§ 11 Beslut om avvikelser från kyrkoordningen och arbetsordningen

Sekreteraren föredrog de förslag till avvikelser från kyrkoordningen och arbetsordningen för kyrkomötet som förelåg från presidiet, vilka syftade till att möjliggöra sammanträde i enlighet med den överenskommelse om formerna för årets kyrkomöte som träffats mellan gruppledarna för de nomineringsgrupper som finns representerade i kyrkomötet.

I ärendet yttrade sig
Amanda Carlshamre.

Presidiet punkt 1

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla presidiets förslag att kyrkomötets sammanträden under år 2020 ska hållas med ledamöterna närvarande på distans. Följande ska då gälla:

1. deltagande i sammanträde ska företrädesvis ske genom ljud- och bildöverföring i realtid med den tekniska lösning som ordföranden anvisar. I den utsträckning detta inte är möjligt får detta deltagande istället ske enbart genom ljudöverföring i realtid. Samtliga som deltar ska ges samma möjligheter att delta i sammanträdet. Deltagandet ska ske på lika villkor,
2. ledamöter som på detta sätt deltar på distans ska anses närvarande på sammanträdet. Uppfylls inte nämnda förutsättningar för någon eller några ledamöter som ska delta, måste sammanträdet avbrytas till dess att dessa ledamöter åter kan anses närvarande,
3. det som här sägs beträffande deltagande på distans ska även gälla för beredningsorgan inom kyrkomötet.

Presidiet punkt 2

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla presidiets förslag beträffande avvikelser från kyrkoordningen:

1. att kravet i 11 kap. 15 § på anslutning av minst hälften av kyrkomötets ledamöter för beslut om avvikelser från kyrkoordningen inte ska gälla vid årets kyrkomöte,
2. att med stöd av 11 kap. 15 § avvika från 11 kap. 13 § på så sätt att kyrkomötet vid årets andra sammanträde inte ska besluta i sådana ärenden som kyrkomötet, på förslag av ordföranden, har beslutat ska *bordläggas* till nästa års kyrkomöte.

Presidiet punkt 3

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla presidiets förslag att följande bestämmelser i kyrkomötets arbetsordning inte ska gälla vid årets kyrkomöte:

1. kravet i 1 kap. 4 § på anslutning av mer än hälften av kyrkomötets ledamöter för beslut om avvikelser från bestämmelser i arbetsordningen,
2. 2 kap. 1 § rörande beslut om ledamöters placering vid sammanträden,
3. 2 kap. 2 § om hur kyrkomötet samlas. När kyrkomötet sammanträder med ledamöter närvarande på distans får ledamöterna istället samlas i plenum genom den tekniska lösning som ordföranden anvisar oavsett vad som framgår av kallelsen till sammanträdet,
4. 4 kap. 2 § 2–3 st rörande ersättare närvarorätt i utskott. Istället ska följande gälla:
 - utskotten sammanträder med de ordinarie ledamöter och tjänstgörande ersättare som deltar i det utskottssammanträde som kyrkomötets ordförande har kallat till.
 - en ersättare som företräder en nomineringsgrupp som i utskottet endast har en vald ersättare som *inte* tjänstgör som utskottsledamot vid årets kyrkomöte, har rätt att närvara vid utskottets sammanträde som insynsperson och i denna egenskap delta i överläggningarna, men inte i besluten, samt att få anteckna en särskild mening.
5. 5 kap. 3 § 2 st rörande omröstning med handuppräckning. En omröstning ska istället förrättas med omröstningsapparat eller med namnupprop,
6. 5 kap. 5 § angående val med slutna sedlar. Val ska istället genomföras digitalt med den tekniska utrustning som ordföranden bestämmer. När omröstningen har avslutats ska ordföranden kontrollera att det inte finns några indikationer på att omröstningen har manipulerats. Ett utdrag ur omröstningssystemet ska bifogas protokollet av vilket det ska framgå vilka ledamöter som har deltagit i omröstningen utan att det framgår hur ledamöten har röstat. Ordföranden ska meddela resultatet av valet så snart som detta har fastställts. Ett val som genomförs på detta sätt ska jämföras med ett val med slutna sedlar.

Presidiet punkt 4

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla presidiets förslag att ekonomiutskottet, i enlighet med 11 kap. 12 § kyrkoordningen, får sammanträda mellan årets första och andra sammanträde för beredning av kyrkostyrelsens skrivelse om verksamhet och ekonomi (KsSkR 2020:1) och motioner väckta med anledning av den.

§ 12 Fyllnadsval till utskott

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* i enlighet med valberedningens förslag att för återstoden av mandatperioden utse:

Anders Åkerlund som ersätter Anna Thuresson som ledamot och vice ordförande i gudstjänstutskottet

Roger Sandström som ersätter Anders Åkerlund som ersättare i gudstjänstutskottet

Gunilla Bengtsson som ersätter Kekke Waltersson som ledamot i gudstjänstutskottet

Karl-Erik Kruse som ersätter Gunilla Bengtsson som ersättare i gudstjänstutskottet

Anna-Karin Andersson som ersätter Ulla-Britt Holmér som ersättare i samhälls- och kulturutskottet

Marcus Lagerroos som ersätter Linnea Bjuhr som ersättare i ekumenikutskottet.

§ 13 Biskoparnas närvaro i utskotten

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* i enlighet med valberedningens förslag att biskoparna får närvara i utskotten enligt följande:

Gudstjänstutskottet

Martin Modéus

Organisationsutskottet

Karin Johannesson

Åsa Nyström

Tillsyns- och uppdragsutskottet

Johan Tyrberg

Susanne Rappmann

Ekonomiutskottet

Åke Bonnier

Johan Dalman

Ekumenikutskottet

Sören Dalevi

Kyrkolivsutskottet

Thomas Petersson

Andreas Holmberg

Samhälls- och kulturutskottet

Fredrik Modéus

Förvaltarskapsutskottet

Mikael Mogren

§ 14 Anmälan och bordläggning av inkomna ärenden till kyrkomötet

Anmäldes och bordlades skrivelser, motioner och övriga handlingar som inkommit till kyrkomötet:

Kyrkostyrelsens skrivelser

2020:1 Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2021–2023 med anledning av coronapandemin

2020:2 Årsredovisning för Svenska kyrkans nationella nivå 2019

2020:3 Redogörelse för behandlingen av kyrkomötesärenden

- 2020:4 Ändringar i kyrkoordningen m.m.,
Några offentlighetsfrågor
Ansvar för nomineringsmöten inför val av församlingsråd
Tidpunkt för beslut om ändring av den lokala strukturen vid kyrkoval
Tidpunkt för uttag av röstlängd vid direkta val
Ändringar i ersättningsstadgan
Övriga rättelser
- 2020:5 Jämställdheten i Svenska kyrkan
- 2020:6 Kyrkohandbok för Svenska kyrkan på romska

Motioner

- 2020:1 Dimensioner i hållbarhetsredovisningen
Daniel Engström m.fl.
- 2020:2 Migrations- och integrationsinsatser
Daniel Engström m.fl.
- 2020:3 En kyrka för alla
Aron Emilsson m.fl.
- 2020:4 Kyrkoantikvarisk ersättning
Aron Emilsson m.fl.
- 2020:5 Avgiftsfinansiering av IT, löne- och economicenter
Anders Brunnstedt m.fl.
- 2020:6 Utvärdering av kyrkomötet 2020
Karl-Gunnar Svensson
- 2020:7 Kapitalavkastningen
Hans-Olof Andrén m.fl.
- 2020:8 Stiftsindelningen
Hans-Olof Andrén m.fl.
- 2020:9 Strategiska beslut
Johan Blix
- 2020:10 Kyrklig scout- och idrottsverksamhet
Torbjörn Aronson
- 2020:11 Angående kyrkostyrelsens skrivelse om verksamhet och ekonomi
Anders Roos m.fl.
- 2020:12 Våld i nära relationer
Tomas Rosenlundh
- 2020:13 Svenska kyrkans stiftsindelning
Erik Johansson m.fl.
- 2020:14 Begränsning av beslutsrätt för kyrkomötet 2020
Berth Löndahl m.fl.
- 2020:15 Gemensamma administrativa system
Leif Nordlander m.fl.
- 2020:16 Interreligiös dialog
Alexander Christiansson m.fl.
- 2020:17 Översyn av klimatsatsningar
Alexander Christiansson m.fl.
- 2020:18 Utdelning av fritt eget kapital
Mats Hagelin m.fl.
- 2020:19 Antalet ledamöter i kyrkomötet
Eric Westroth m.fl.

- 2020:20 Prästlönetillgångarnas avkastning och utdelning
Lennart Persson
- 2020:21 Digitalisering och samverkan
Åsa Ingårda m.fl.
- 2020:22 Inrättande av Svenska kyrkans bank
Bengt Kjellgren och Sven Ingvar Holmgren
- 2020:23 Minskat antal ledamöter i kyrkomötet
Bengt Kjellgren och Mats Hagelin
- 2020:24 Planerade utredningar
Leif Nordenstorm
- 2020:25 Utbildningssatsning kring våld i nära relationer
Marjut Ervasti
- 2020:26 Minskad insyn och offentlighet
Eric Westroth m.fl.

Verksamhetsberättelser

Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar
Svenska kyrkans arvodesnämnd för den nationella nivån
Svenska kyrkans valprovsningsnämnd
Svenska kyrkans överklagandenämnd

§ 15 Hänvisning av skrivelser, motioner och övriga ärenden till utskotten

Föredrogs presidiets förslag till hänvisning av skrivelser, motioner och övriga ärenden till utskotten. Motionerna 2020:4, 2020:6, 2020:10, 2020:19, 2020:20 och 2020:23 föreslogs bordläggas för behandling av kyrkomötet 2021 då dessa motioner inte var väckta med anledning av kyrkostyrelsens skrivelser.

Kyrkostyrelsens skrivelser

Gudstjänstutskottet: 6
Organisationsutskottet: 4 (avsnitten: Ansvar för nomineringsmöten inför val av församlingsråd, Tidpunkt för beslut om ändring i den lokala strukturen vid kyrkoval, Tidpunkt för uttag av röstlängd vid direkta val, Ändringar i ersättningsstadgan och Övriga rättelser)
Tillsyns- och uppdragsutskottet: 4 (avsnittet: Några offentlighetsfrågor)
Ekonomiutskottet: 1, 2, och 3
Kyrkolivsutskottet: 5

Motioner

Tillsyns- och uppdragsutskottet: 26
Ekonomiutskottet: 1, 2, 5, 7, 8, 9, 11, 12, 13, 14 punkt 2, 15, 16, 17, 18, 21, 22, 24 och 25
Kyrkolivsutskottet: 3

Övriga ärenden

Organisationsutskottet: Verksamhetsberättelser för Svenska kyrkans valprovsningsnämnd och Svenska kyrkans arvodesnämnd för den nationella nivån
Tillsyns- och uppdragsutskottet: Verksamhetsberättelser för Svenska kyrkans överklagandenämnd och Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar

I debatten yttrade sig

Leif Nordlander, som yrkade att kyrkostyrelsens skrivelse 2020:4 ska bordläggas.

Jesper Eneroth, som yrkade avslag på Leif Nordlanders förslag om bordläggning.

I detta anförande *instämde* Mats Ludvigsson, Roberth Krantz, Roger Olsson och Lars Johnsson.

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag förelåg:

- ◆ bifall till presidiets förslag
- ◆ bifall till av Leif Nordlander under överläggningen framlagt förslag att bordlägga kyrkostyrelsens skrivelse 2020:4.

Förslag ställdes

dels om bifall till presidiets förslag,

dels om bifall till av Leif Nordlander under överläggningen framlagt förslag, och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om bifall till presidiets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla presidiets förslag att remittera kyrkostyrelsens skrivelse 2020:4 till organisationsutskottet och tillsyns- och uppdragsutskottet.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* i enlighet med presidiets förslag att i övrigt fastställa hänvisning av övriga skrivelser, motioner och övriga ärenden.

§ 16 Meddelanden

Ordföranden *meddelade* att inkomna brev och hälsningar till kyrkomötet samt underlag från det påverkansforum som genomförts istället för De Ungas Kyrkomöte, DUK, finns att ta del av digitalt i mötesverktyget.

Ordförande informerade om starttider för utskottens arbete under tisdagskvällen och onsdagen.

Förhandlingarna ajournerades kl. 17.25 till torsdagen den 1 oktober kl. 19.00.

Kyrkomötet 2020

Torsdagen den 1 oktober

Kl. 19.00–19.27

Förhandlingarna återupptogs under ledning av ordföranden.

§ 17 Anmälan om betänkanden från utskotten

Ordföranden *anmälde* att utskottsarbetet under veckan resulterat i 14 betänkanden.

Ekonomiutskottets betänkande om verksamhet och ekonomi kommer att anmälas i november när kyrkomötet samlas för sin andra session.

§ 18 Fastställande av debattregler

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att fastställa debattregler för kyrkomötet 2020 enligt *bilaga 3*.

§ 19 Meddelanden och ajournering

Ordföranden tackade för gott arbete under kyrkomötets första session, inte minst med tanke på de digitala formerna.

De justerade betänkandena kommer att skickas ut fredagen den 9 oktober och vara tillgängliga på kyrkomötets webbplats. Det gäller också ekonomiutskottets betänkande om verksamhet och ekonomi.

Kyrkomötets förste och andre vice ordförande ledde en kvällsandakt.

Förhandlingarna ajournerades kl. 19.27 till måndagen den 16 november 2020 kl. 09.00.

Kyrkomötet 2020
Måndagen den 16 november

Kl. 9.00–14.25

Förhandlingarna återupptogs under ledning av ordföranden.

§ 20 Kyrkomötets förhandlingar återupptogs

Ordföranden förklarade kyrkomötets förhandlingar återupptagna och hälsade biskopar och ledamöter välkomna.

§ 21 Parentation

Ordföranden *meddelade* att kyrkomötets ledamöter Maria Lagerman, Västerås stift, och Jan Olov Sundström, Stockholms stift, avlidit i oktober 2020. De hedrades med en tyst minut.

§ 22 Anmälan av nya ledamöter

Anmälades att följande utsetts till nya ledamöter i kyrkomötet:

Roger Eklund, Västerås stift, är ny ledamot efter Maria Lagerman som avlidit
Gunilla Eldebro, Stockholms stift, är ny ledamot efter Jan Olov Sundström som avlidit.

Ordföranden hälsade de nya ledamöterna välkomna till kyrkomötet.

§ 23 Anmälan av tjänstgörande ledamöter i plenum

Anmälades vilka ledamöter som av nomineringsgrupperna anmälts som tjänstgörande i plenum under den andra sessionen av årets kyrkomöte. Företogs *upprop* av tjänstgörande ledamöter:

Gun Eriksson, Uppsala stift
Robert Krantz, Uppsala stift
Erik Sjöstrand, Uppsala stift
Leif Nordenstorm, Uppsala stift
Mats Ludvigsson, Linköpings stift
Zandra Pettersson, Skara stift
Roger Olsson, Skara stift
Leif Nordlander, Skara stift
Lars Johnsson, Strängnäs stift
Margareta Karlsson, Strängnäs stift
Karin Perers, Västerås stift
Anders Brunnstedt, Västerås stift
Inger Wahlman, Västerås stift
Veine Backenius, Växjö stift
Niklas Larsson, Lunds stift
Mats Hagelin, Lunds stift
Sofija Pedersen Videke, Lunds stift
Linda Sjö, Lunds stift
Marie Wojdkow, Lunds stift
Fredrik Ottesen, Lunds stift
Jesper Eneroth, Göteborgs stift
Hans-Olof Andrén, Göteborgs stift

Aron Emilsson, Göteborgs stift
Carina Etander Rimborg, Göteborgs stift
Daniel Tisell, Göteborgs stift
Alexander Christiansson, Göteborgs stift
Bengt Kjellgren, Göteborgs stift
Fredrik Sidenvall, Göteborgs stift
Tomas Rosenlundh, Göteborgs stift
Karl-Gunnar Svensson, Göteborgs stift
Niklas Grahn, Karlstads stift
Margareta Nisser-Larsson, Karlstads stift
Margareta Winberg, Härnösands stift
Ann-Christin Alexius, Härnösands stift
Levi Bergström, Luleå stift
Maria Johansson-Berg, Luleå stift
Carin Jakobsson, Visby stift
Wanja Lundby-Wedin, Stockholms stift
Amanda Carlshamre, Stockholms stift
Olle Reichenberg, Stockholms stift
Louise Callenberg, Stockholms stift
Marja Sandin-Wester, Stockholms stift
Marjut Ervasti, Stockholms stift
Åke Marcusson, utlandsförsamlingarna

Företogs *upprop* av biskoparna: ärkebiskop Antje Jackelén, biskoparna Karin Johannesson, Uppsala stift, Martin Modéus, Linköpings stift, Åke Bonnier, Skara stift, Johan Dalman, Strängnäs stift, Mikael Mogren, Västerås stift, Fredrik Modéus, Växjö stift, Johan Tyrberg, Lunds stift, Susanne Rappmann, Göteborgs stift, Sören Dalevi, Karlstads stift, Eva Nordung Byström, Härnösands stift, Åsa Nyström, Luleå stift, Thomas Petersson, Visby stift och Andreas Holmberg, Stockholms stift.

§ 24 Anmälan och bordläggning av utskottens betänkanden

Anmäldes och *bordlades* betänkanden från utskottens arbete under kyrkomötets första session:

Gudstjänstutskottet 2020:1
Organisationsutskottet 2020:1–7
Tillsyns- och uppdragsutskottet 2020:1–3
Ekonomiutskottet 2020:1–3
Kyrkolivsutskottet 2020:1

Noterades att ekonomiutskottets betänkande E 2020:1 inte tidigare har anmälts, då det färdigställts mellan sessionerna.

§ 25 Meddelande från ordförande angående fråga som inte ska behandlas

Ordföranden *meddelade* att ärendet i ekonomiutskottets betänkande E 2020:1 punkt 31 inte ska behandlas av kyrkomötet med anledning av att frågan inte hör till utskottets beredningsområde.

§ 26 Fyllnadsval till utskott

BESLUT *Kyrkomötet* beslöt i enlighet med valberedningens förslag att för återstoden av mandatperioden utse:

Birgitta Nilsson som siste ersättare i gudstjänstutskottet på vakant plats

Mattias Benke som ersätter Maria Lagerman som ordinarie ledamot i organisationsutskottet

Roger Eklund som ersätter Mattias Benke som siste ersättare i organisationsutskottet
Charlotte Haggren som ersätter Johan Blix som ersättare i tillsyns- och uppdragsutskottet

Madelaine Erlandsson som ersätter Jan Olov Sundström som ordinarie ledamot i ekumenikutskottet.

§ 27 Fyllnadsval till Svenska kyrkans överklagandenämnd

Kyrkomötet ska utse ny förste ersättare i Svenska kyrkans överklagandenämnd efter Karin Sarja, som avsagt sig uppdraget. Valberedningens företrädare föreslog Lena Petersson till ny förste ersättare i Svenska kyrkans överklagandenämnd under resterande del av mandatperioden.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att utse Lena Petersson till förste ersättare i Svenska kyrkans överklagandenämnd under resterande del av mandatperioden.

Kyrkomötet ska utse ny andre ersättare i Svenska kyrkans överklagandenämnd efter Lena Petersson. Valberedningens företrädare föreslog Olle Kristenson till ny andre ersättare i Svenska kyrkans överklagandenämnd under resterande del av mandatperioden.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att utse Olle Kristenson till andre ersättare i Svenska kyrkans överklagandenämnd under resterande del av mandatperioden.

Kyrkomötet ska utse ny andre ersättare efter Birgitta Eilemar, som avsagt sig uppdraget. Valberedningens företrädare föreslog Anna Sundelius till ny andre ersättare i Svenska kyrkans överklagandenämnd under resterande del av mandatperioden.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att utse Anna Sundelius till andre ersättare i Svenska kyrkans överklagandenämnd under resterande del av mandatperioden.

§ 28 Meddelanden

Kyrkomötets ordförande *påminde* om regler och talartider för debatten, som beslutas under första sessionen och som finns angivna i mötesverktyget.

En rättelse behöver göras i ekonomiutskottets betänkande E 2020:1. Under rubriken Yttranden från andra utskott, näst sista stycket, ska motion 2020:2 Migrations- och integrationsinsatser tas bort från uppräknningen av vilka motioner som kyrkolivsutskottet särskilt inbjudits att yttra sig över.

I samma betänkande finns ett fel i numreringen av beslutspunkter. Där finns två punkt 7, den första av dem blir därför 7a och den andra 7b.

Ordföranden lämnade ordet till Emma Hansen Dahlqvist, handläggare för kyrkomötet, som repeterade några funktioner i det digitala mötesverktyget.

§ 29 Årsredovisning för Svenska kyrkans nationella nivå 2019

Förelåg ekonomiutskottets betänkande E 2020:2 Årsredovisning för Svenska kyrkans nationella nivå 2019.

I debatten yttrade sig

Gunvor Hagelberg

Hans-Olof Andrén, som yrkade bifall till motion 2020:7 punkt 1 av Hans-Olof Andrén m.fl.

I detta anförande *instämde* Niklas Grahn, Leif Nordenstorm och Anders Brunnstedt Fredrik Ottesen, som yrkade bifall till motion 2020:1 av Daniel Engström m.fl.

I detta anförande *instämde* Aron Emilsson och Alexander Christiansson Mats Hagelin, som yrkade bifall till utskottets förslag punkt 1

I detta anförande *instämde* Margareta Nisser-Larsson och Wanja Lundby-Wedin Bengt Kjellgren, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Margareta Nisser-Larsson Hans-Olof Andrén (replik).

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag förelåg:

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2020:1 av Daniel Engström m.fl.
- ◆ bifall till motion 2020:7 punkt 1 av Hans-Olof Andrén m.fl.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 17 november 2020)

§ 30 Redogörelse för behandlingen av kyrkomötesärenden

Förelåg ekonomiutskottets betänkande E 2020:3 Redogörelse för behandlingen av kyrkomötesärenden.

I debatten yttrade sig

Inger Wahlman, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Tomas Rosenlundh

Anders Brunnstedt, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Hans-Olof Andrén, Tomas Rosenlundh och Leif Nordenstorm

Sofija Pedersen Videke

Tomas Rosenlundh.

Överläggningen var därmed avslutad och förelåg endast utskottets förslag.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 17 november 2020)

§ 31 Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2021–2023 med anledning av coronapandemin

Förelåg ekonomiutskottets betänkande E 2020:1 Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2021–2023.

I debatten yttrade sig

Anders Brunnstedt, som yrkade bifall till motion 2020:5 av Anders Brunnstedt m.fl. i

första hand och till av honom under överläggningen framlagt förslag i andra hand Leif Nordlander, som yrkade bifall till av honom under överläggningen framlagt förslag

I detta anförande *instämde* Fredrik Sidenvall

Veine Backenius, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Niklas Larsson och Ann-Christin Alexius

Mats Ludvigsson, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Roger Olsson och Veine Backenius

Wanja Lundby-Wedin, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Tomas Rosenlundh och Roger Olsson

Åke Marcusson, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Fredrik Sidenvall

Aron Emilsson, som yrkade bifall till motion 2020:2 av Daniel Engström m.fl.

I detta anförande *instämde* Fredrik Ottesen, Alexander Christiansson och Zandra Pettersson

Alexander Christiansson, som yrkade bifall till motion 2020:16 av Alexander Christiansson m.fl.

I detta anförande *instämde* Fredrik Ottesen, Aron Emilsson och Zandra Pettersson

Erik Sjöstrand, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Wanja Lundby-Wedin

Marie Wojidkow, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Anders Brunnstedt.

Förhandlingarna ajournerades kl. 10.30.

Förhandlingarna återupptogs kl. 10.50 under ledning av förste vice ordföranden.

§ 32 Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2021–2023 med anledning av coronapandemin, forts.

Karl-Gunnar Svensson, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Åke Marcusson och Margareta Karlsson

Louise Callenberg, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Gun Eriksson, Wanja Lundby-Wedin, Åke Marcusson, Roberth Krantz, Roger Olsson och Lars Johnsson

Roger Olsson, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Gun Eriksson, Wanja Lundby-Wedin, Åke Marcusson och biskop Åke Bonnier

Aron Emilsson (replik)

Roger Olsson (replik)

Hans-Olof Andrén, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Marie Wojidkow, Åke Marcusson och Anders Brunnstedt

Bengt Kjellgren, som yrkade bifall till motion 2020:18 av Mats Hagelin m.fl. och motion 2020:22 av Bengt Kjellgren och Sven Ingvar Holmgren

I detta anförande *instämde* Margareta Nisser-Larsson och Åke Marcusson

Daniel Tisell, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Wanja Lundby-Wedin

Mats Hagelin, som yrkade bifall till utskottets förslag punkterna 1–22, 24, 25 och 27–30 samt till motion 2020:18 av Mats Hagelin m.fl. och motion 2020:22 av Bengt Kjellgren och Sven Ingvar Holmgren

I detta anförande *instämde* Bengt Kjellgren, Margareta Nisser-Larsson och Leif Nordlander.

Leif Nordenstorm, som yrkade bifall till motion 2020:24 av Leif Nordenstorm

I detta anförande *instämde* Leif Nordlander

Jesper Eneroth, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Gun Eriksson, Linda Sjöo, Wanja Lundby-Wedin, Roberth Krantz, Roger Olsson, Margareta Karlsson, Erik Sjöstrand, Veine Backenius och biskop Åke Bonnier

Marjut Ervasti, som yrkade bifall till motion 2020:25 av Marjut Ervasti

Tomas Rosenlundh, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Marjut Ervasti och Margareta Karlsson

Niklas Larsson, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Ann-Christin Alexius, Levi Bergström, Margareta Karlsson och Veine Backenius

Aron Emilsson

I detta anförande *instämde* Alexander Christiansson och Zandra Pettersson

Marie Wojdkow, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Tomas Rosenlundh och Åke Marcusson

Margareta Karlsson, som yrkade bifall till utskottets förslag

Hans-Olof Andrén, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Åke Marcusson och Anders Brunnstedt

Bengt Kjellgren

I detta anförande *instämde* Margareta Nisser-Larsson

Fredrik Ottesen, som yrkade bifall till motion 2020:17 av Alexander Christiansson m.fl.

I detta anförande *instämde* Aron Emilsson och Zandra Pettersson

Linda Sjöo

I detta anförande *instämde* Maria Johansson Berg, Roberth Krantz och Roger Olsson

Marja Sandin-Wester

Alexander Christiansson

I detta anförande *instämde* Aron Emilsson

Jesper Eneroth (replik)

Marjut Ervasti

I detta anförande *instämde* Linda Sjöo

Margareta Winberg

Wanja Lundby-Wedin

I detta anförande *instämde* Tomas Rosenlundh och Roger Olsson

Fredrik Ottesen (replik)

Wanja Lundby-Wedin (replik)

Fredrik Sidenvall

I detta anförande *instämde* Bengt Kjellgren

Erik Sjöstrand

I detta anförande *instämde* Marie Wojdkow, Daniel Tisell och Anders Brunnstedt.

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag förelåg:

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2020:2 punkt 2 av Daniel Engström m.fl.
- ◆ bifall till motion 2020:5 av Anders Brunnstedt m.fl.
- ◆ bifall till av Anders Brunnstedt under överläggningen framlagt förslag
- ◆ bifall till motion 2020:16 av Alexander Christiansson m.fl.
- ◆ bifall till motion 2020:17 av Alexander Christiansson m.fl.
- ◆ bifall till motion 2020:18 av Mats Hagelin m.fl.
- ◆ bifall till motion 2020:22 av Bengt Kjellgren och Sven Ingvar Holmgren

- ◆ bifall till motion 2020:24 av Leif Nordenstorm
- ◆ bifall till av Leif Nordlander under överläggningen framlagt förslag.
(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 17 november 2020)

Förhandlingarna ajournerades kl. 12.00

- - - - -

Förhandlingar återupptogs kl. 14.00 under ledning av andre vice ordföranden.

§ 33 Information om kyrkovalet 2021

Information om kyrkovalet lämnades av Mattias Nihlgård.

§ 34 Ansvar för nomineringsmöten inför val av församlingsråd

Förelåg organisationsutskottets betänkande O 2020:1 Ansvar för nomineringsmöten inför val av församlingsråd.

I ärendet yttrade sig

Ann-Christin Alexius, som yrkade bifall till utskottets förslag.

Överläggningen var därmed avslutad och förelåg endast utskottets förslag.
(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 17 november 2020)

§ 35 Tidpunkt för beslut om ändring i den lokala strukturen vid kyrkoval

Förelåg organisationsutskottets betänkande O 2020:2 Tidpunkt för beslut om ändring i den lokala strukturen vid kyrkoval.

Förelåg endast utskottets förslag.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 17 november 2020)

§ 36 Tidpunkt för uttag av röstlängd vid direkta val

Förelåg organisationsutskottets betänkande O 2020:3 Tidpunkt för uttag av röstlängd vid direkta val.

I ärendet yttrade sig

Olle Reichenberg, som yrkade bifall till utskottets förslag.

Överläggningen var därmed avslutad och förelåg endast utskottets förslag.
(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 17 november 2020)

§ 37 Ändringar i ersättningsstadgan

Förelåg organisationsutskottets betänkande O 2020:4 Ändringar i ersättningsstadgan.

I ärendet yttrade sig

Louise Callenberg, som yrkade bifall till utskottets förslag.

Överläggningen var därmed avslutad och förelåg endast utskottets förslag.
(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 17 november 2020)

§ 38 Övriga rättelser

Förelåg organisationsutskottets betänkande O 2020:5 Övriga rättelser.

I ärendet yttrade sig

Louise Callenberg, som yrkade bifall till utskottets förslag.

Överläggningen var därmed avslutad och förelåg endast utskottets förslag.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 17 november)

§ 39 Verksamhetsberättelse 2019 för Svenska kyrkans arvodesnämnd för den nationella nivån

Förelåg organisationsutskottets betänkande O 2020:6 Verksamhetsberättelse 2019 för Svenska kyrkans arvodesnämnd för den nationella nivån.

I ärendet yttrade sig

Louise Callenberg, som yrkade bifall till utskottets förslag.

Överläggningen var därmed avslutad och förelåg endast utskottets förslag.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 17 november 2020)

§ 40 Verksamhetsberättelse 2019 för Svenska kyrkans valprovsningsnämnd

Förelåg organisationsutskottets betänkande O 2020:7 Verksamhetsberättelse 2019 för Svenska kyrkans valprovsningsnämnd.

I ärendet yttrade sig

Louise Callenberg, som yrkade bifall till utskottets förslag.

Överläggningen var därmed avslutad och förelåg endast utskottets förslag.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 17 november 2020)

§ 41 Meddelanden

Andre vice ordföranden tackade för en väl genomförd arbetsdag i det nya formatet. Digital morgongudstjänst från Karlstad med biskop Sören Dalevi sänds kl. 8.30 i morgon. Kyrkomötet återsamlas kl. 9.00.

Dagen avslutades med en andakt ledd av andre vice ordföranden.

Förhandlingarna ajournerades kl. 14.25.

Kyrkomötet 2020
Tisdagen den 17 november

Kl. 9.00–14.52

Förhandlingarna återupptogs under ledning av ordföranden.

§ 42 Meddelanden

Ordföranden *meddelade* förändringar i ordningen för beslutsfattande. När det endast finns ett förslag till beslut kommer ordföranden att konstatera det och därefter bekräfta med ett klubbslag. Den som vill uttrycka avvikande mening ska begära rösträkning före klubbslaget och då avgörs ärendet genom omröstning i mötesverktyget.

När det finns mer än ett förslag till beslut kommer ärendet direkt att avgöras genom omröstning i mötesverktyget, utan föregående acklamation.

Kyrkomötets handläggare Emma Hansen Dahlqvist gick därefter igenom hur omröstningsförfarandet går till i mötesverktyget.

§ 43 Årsredovisning för Svenska kyrkans nationella nivå 2019, beslut

Från måndagens överläggning med anledning av ekonomiutskottets betänkande E 2020:2 Årsredovisning för Svenska kyrkans nationella nivå 2019 förelåg följande förslag (§ 29):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2020:1 av Daniel Engström m.fl.
- ◆ bifall till motion 2020:7 punkt 1 av Hans-Olof Andrén m.fl.

Utskottet punkt 1

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att fastställa årsredovisning samt resultaträkning och balansräkning för Svenska kyrkans nationella nivå 2019.

Utskottet punkt 2

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bevilja kyrkostyrelsens ledamöter ansvarsfrihet för räkenskapsåret 2019.

I detta beslut deltog inte ledamöter som har redovisningsskyldigheter.

Utskottet punkt 3

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2020:1 av Daniel Engström m.fl.,

dels om bifall till motion 2020:1 av Daniel Engström m.fl.

Företogs rösträkning varvid 36 ledamöter röstade för utskottets förslag, 6 för motionen och 1 ledamot avstod från att rösta.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att avslå motion 2020:1 av Daniel Engström m.fl. om dimensioner i hållbarhetsredovisningen.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Fredrik Ottesen, Alexander Christiansson, Aron Emilsson och Zandra Pettersson i en skriftlig reservation.

I en verkningsfull målstyrning är det viktigt att först identifiera var vi idag står, vilka utmaningar vi står inför och förstås också vart vi vill nå.

Jag ser ett stort värde i att ställa upp goda mål och indikatorer i hållbarhetsredovisningen för Svenska kyrkans värderingar och värdighet.

Av den anledningen anser vi det vara av stor vikt att ställa upp specificerade mål inom teologisk, medlemsmässig, ekonomisk samt organisatorisk hållbarhet i enlighet med motionens intentioner. Det handlar om att inte skapa en ekonomistyrning för syns skull. Den måste också vara verknings- och meningsfull.

Utskottet punkt 4

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2020:7 punkt 1 av Hans-Olof Andrén m.fl.,

dels om bifall till motion 2020:7 punkt 1 av Hans-Olof Andrén m.fl.

Företogs rösträkning varvid 33 ledamöter röstade för utskottets förslag och 10 ledamöter för motionen.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att avslå motion 2020:7 punkt 1 av Hans-Olof Andrén m.fl.

§ 44 Redogörelse för behandlingen av kyrkomötesärenden, beslut

Från måndagens överläggning med anledning av ekonomiutskottets betänkande E 2020:3 Redogörelse för behandlingen av kyrkomötesärenden förelåg endast utskottets förslag (§ 30).

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att med godkännande lägga skrivelsen till handlingarna.

§ 45 Ansvar för nomineringsmöten inför val av församlingsråd, beslut

Från måndagens överläggning med anledning av organisationsutskottets betänkande O 2020:1 Ansvar för nomineringsmöten inför val av församlingsråd förelåg endast utskottets förslag (§ 34).

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att anta utskottets förslag till ändringar i kyrkoordningen.

§ 46 Tidpunkt för beslut om ändring i den lokala strukturen vid kyrkoval, beslut

Från måndagens överläggning med anledning av organisationsutskottets betänkande O 2020:2 Tidpunkt för beslut om ändring i den lokala strukturen vid kyrkoval förelåg endast utskottets förslag (§ 35).

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att anta kyrkostyrelsens förslag till ändringar i kyrkoordningen.

§ 47 Tidpunkt för uttag av röstlängd vid direkta val, beslut

Från måndagens överläggning med anledning av organisationsutskottets betänkande O 2020:3 Tidpunkt för uttag av röstlängd vid direkta val förelåg endast utskottets förslag (§ 36).

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att anta kyrkostyrelsens förslag till ändringar i kyrkoordningen.

§ 48 Ändringar i ersättningsstadgan, beslut

Från måndagens överläggning med anledning av organisationsutskottets betänkande O 2020:4 Ändringar i ersättningsstadgan förelåg endast utskottets förslag (§ 37):

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att anta utskottets förslag till ändringar i kyrkomötets beslut (SvKB 2012:7) om Ersättningsstadga, *bilaga 1*.

§ 49 Övriga rättelser, beslut

Från måndagens överläggning med anledning av organisationsutskottets betänkande O 2020:5 förelåg endast utskottets förslag (§ 38).

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att anta kyrkostyrelsens förslag till ändringar i kyrkoordningen.

§ 50 Verksamhetsberättelse 2019 för Svenska kyrkans arvodesnämnd för den nationella nivån, beslut

Från måndagens överläggning med anledning av organisationsutskottets betänkande O 2020:6 Verksamhetsberättelse 2019 för Svenska kyrkans arvodesnämnd för den nationella nivån förelåg endast utskottets förslag (§ 39).

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att lägga verksamhetsberättelse 2019 för Svenska kyrkans arvodesnämnd för den nationella nivån till handlingarna.

§ 51 Verksamhetsberättelse 2019 för Svenska kyrkans valprovsnämnd, beslut

Från måndagens överläggning med anledning av organisationsutskottets betänkande O 2020:7 Verksamhetsberättelse 2019 för Svenska kyrkans valprovsnämnd förelåg endast utskottets förslag (§ 40).

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att lägga verksamhetsberättelse 2019 för Svenska kyrkans valprovsnämnd till handlingarna.

Förhandlingarna ajournerades kl. 9.25.

Förhandlingarna återupptogs kl. 9.30 under ledning av förste vice ordföranden.

§ 52 Jämställdheten i Svenska kyrkan

Förelåg kyrkolivsutskottets betänkande K1 2020:1 Jämställdheten i Svenska kyrkan.

I debatten yttrade sig

Niklas Grahn, som yrkade bifall till utskottets förslag

Aron Emilsson, som yrkade bifall till motion 2020:3 av Aron Emilsson m.fl.

Karl-Gunnar Svensson, som yrkade bifall till utskottets förslag punkterna 1, 3, 4 och 5 och avslag på punkt 2

Zandra Pettersson, som yrkade avslag på utskottets förslag och bifall till motion 2020:3 av Aron Emilsson m.fl.

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag förelåg:

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ avslag på utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2020:3 av Aron Emilsson m.fl.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet senare denna dag)

§ 53 Kyrkohandbok för Svenska kyrkan på romska

Förelåg gudstjänstutskottets betänkande G 2020:1 Kyrkohandbok för Svenska kyrkan på romska.

I debatten yttrade sig

Ärkebiskop Antje Jackelén, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Leif Nordenstorm, Anders Brunnstedt och biskop Åke Bonnier

Marjut Ervasti, som yrkade bifall till utskottets förslag

Sofija Pedersen Videke

I detta anförande *instämde* Marie Wojidkow.

Förelåg endast utskottets förslag.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet senare denna dag)

§ 54 Några offentlighetsfrågor

Förelåg tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande TU 2020:1 Några offentlighetsfrågor.

I debatten yttrade sig

Hans-Olof Andrén, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Marie Wojidkow, Bengt Kjellgren, Leif Nordlander och Anders Brunnstedt

Margareta Nisser-Larsson, som yrkade bifall till utskottets förslag

Zandra Pettersson, som yrkade bifall till motion 2020:26 punkterna 1 och 3 av Erik Westroth m.fl.

Wanja Lundby-Wedin, som yrkade bifall till utskottets förslag

Hans-Olof Andrén (replik)

Wanja Lundby-Wedin (replik)

Fredrik Ottesen, som yrkade bifall till motion 2020:26 punkterna 1 och 3 av Erik Westroth m.fl.

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag förelåg:

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2020:26 punkt 1 av Erik Westroth m.fl.
- ◆ bifall till motion 2020:26 punkt 3 av Erik Westroth m.fl.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet senare denna dag)

§ 55 Verksamhetsberättelse 2019 för Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar

Förelåg tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande TU 2020:2 Verksamhetsberättelse 2019 för Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar.

Förelåg endast utskottets förslag.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet senare denna dag)

§ 56 Verksamhetsberättelse 2019 för Svenska kyrkans överklagandenämnd

Förelåg tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande TU 2020:3 Verksamhetsberättelse 2019 för Svenska kyrkans överklagandenämnd.

Förelåg endast utskottets förslag.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet senare denna dag)

§ 57 Meddelanden

Svenska kyrkans kulturstipendier och Samiska rådets i Svenska kyrkans kulturpris brukar delas ut under kyrkomötets andra session. Då kyrkomötet inte har samlats fysiskt i år har utdelningen istället fått ske digitalt. En inspelning från utdelningen kommer att finnas på kyrkomötets webbplats.

Mer information om kyrkovalet finns på valets intranätssidor.

Förhandlingarna ajournerades kl. 10.00.

Förhandlingarna återupptogs kl. 14.00 under ledning av ordföranden.

§ 58 Ordningsfråga

Jesper Eneroth ställde ordningsfråga. Två ledamöter hade inte lyckats ansluta till det digitala mötet efter ajourneringen. Ordföranden säkerställde att de två ledamöterna hade anslutit.

§ 59 Jämställdheten i Svenska kyrkan, beslut

Från dagens överläggning med anledning av kyrkolivsutskottets betänkande KI 2020:1 Jämställdheten i Svenska kyrkan förelåg följande förslag (§ 52):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ avslag på utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2020:3 av Aron Emilsson m.fl.

Utskottet punkt 1

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att med godkännande lägga kyrkostyrelsens skrivelse Jämställdheten i Svenska kyrkan till handlingarna,
dels om avslag på utskottets förslag.

Företogs rösträkning varvid 39 ledamöter röstade för utskottets förslag, 4 för avslag och 1 ledamot avstod från att rösta.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att med godkännande lägga kyrkostyrelsens skrivelse Jämställdheten i Svenska kyrkan till handlingarna.

Utskottet punkt 2

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att uppdra till kyrkostyrelsen att bredda innehållet i jämställdhetskrivelsen i enlighet med vad utskottet anfört,
dels om avslag på utskottets förslag.

Företogs rösträkning varvid 35 ledamöter röstade för utskottets förslag, 7 för avslag och 2 ledamöter avstod från att rösta.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att uppdra till kyrkostyrelsen att bredda innehållet i jämställdhets-skrivelsen i enlighet med vad utskottet anförde.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade sig* Karl-Gunnar Svensson, Zandra Pettersson, Alexander Christiansson Aron Emilsson och Fredrik Ottesen.

Utskottet punkt 3

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2020:3 av Aron Emilsson m.fl.,
dels om bifall till motion 2020:3 av Aron Emilsson m.fl.

Företogs rösträkning varvid 38 ledamöter röstade för utskottets förslag, 4 för motionen och 2 ledamöter avstod från att rösta.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att avslå motion 2020:3 av Aron Emilsson m.fl. om en kyrka för alla.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade sig* Zandra Pettersson, Alexander Christiansson Aron Emilsson och Fredrik Ottesen i en skriftlig reservation.

En uppsjö olika diskrimineringsgrunder kan skapa olika former av allvarlig ojämställdhet och ojämlikhet. Det kan vara lovvärt att understryka och betona de fall där det anses särskilt motiverat. Samtidigt kan det vara problematiskt att rada upp otaliga tänkbara diskrimineringsgrunder, vilket riskerar att någon diskrimineringsgrund uteblir. Denna uppräknings av diskrimineringsgrunder kan också uppfattas som en gradering av dessa. Här gör sig begreppet Less is more rättvisa: Oskälig diskriminering bör i alla dess former bekämpas och ett strategiskt arbetsmiljöarbete vara närvarande på samtliga Svenska kyrkans nivåer.

Sverigedemokraterna menar att det är av största vikt att gå till botten med de identifierade skillnaderna inom prästutbildningen. Motion 2020:3 presenterar goda förslag för att sörja för en kyrka för alla.

I det arbetet är det viktigt att Svenska kyrkan på nationell nivå får uppdraget att långsiktigt se över att prästutbildningen attraherar såväl män som kvinnor. Vi ser det också som viktigt att vi från nationellt håll beaktar all form av ojämlikhet inte bara detaljerade diskrimineringsgrunder som idag.

§ 60 Kyrkohandbok för Svenska kyrkan på romska, beslut

Från dagens överläggning med anledning av gudstjänstutskottets betänkande G 2020:1 Kyrkohandbok för Svenska kyrkan på romska förelåg endast utskottets förslag (§ 53).

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att anta kyrkostyrelsens förslag att från och med pingstdagen, den 23 maj 2021, får översättningen av Kyrkohandbok för Svenska kyrkan del I till romska i urval enligt *bilaga 3* i kyrkostyrelsens skrivelse 2020:6 användas i Svenska kyrkan.

§ 61 Några offentlighetsfrågor, beslut

Från dagens överläggning med anledning av tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande TU 2020:1 förelåg följande förslag (§ 54):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2020:26 punkt 1 av Eric Westroth m.fl.
- ◆ bifall till motion 2020:26 punkt 3 av Eric Westroth m.fl.

Motion 2020:26 punkt 1

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2020:26 punkt 1 av Eric Westroth m.fl.,

dels om bifall till motion 2020:26 punkt 1 av Eric Westroth m.fl.

Företogs rösträkning varvid 40 ledamöter röstade för utskottets förslag, och 4 för motionen.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att avslå motion 2020:26 punkt 1 av Eric Westroth m.fl. om avslag på förändringar i kyrkoordningen avseende 54 kap. 8 §.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Zandra Pettersson, Aron Emilsson, Alexander Christiansson och Fredrik Ottesen.

Motion 2020:26 punkt 2

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2020:26 punkt 2 av Eric Westroth m.fl. om avslag på förändringar av 54 kap. 8 a §.

Motion 2020:26 punkt 3

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2020:26 punkt 3 av Eric Westroth m.fl.,

dels om bifall till motion 2020:26 punkt 3 av Eric Westroth m.fl.

Företogs rösträkning varvid 40 ledamöter röstade för utskottets förslag, och 4 för motionen.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att avslå motion 2020:26 punkt 3 av Eric Westroth m.fl. om avslag på förändringar i kyrkoordningen avseende 54 kap. 8 b §.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Zandra Pettersson, Aron Emilsson, Alexander Christiansson och Fredrik Ottesen.

Utskottet punkt 1

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att anta utskottets förslag till ändringar i kyrkoordningen enligt bilaga 1,

dels om avslag på utskottets förslag.

För att ändra i 54 kap. kyrkoordningen måste minst tre fjärdedelar av de röstande vara ense om beslutet.

På ordförandens begäran rösträkning varvid 43 ledamöter röstade för utskottets förslag och 1 ledamot för avslag på utskottets förslag.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att anta utskottets förslag till ändringar i kyrkoordningen enligt bilaga 1.

§ 62 Verksamhetsberättelse 2019 för Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar, beslut

Från dagens överläggning med anledning av tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande TU 2020:2 Verksamhetsberättelse 2019 för Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar förelåg endast utskottets förslag (§ 55).

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att lägga verksamhetsberättelse 2019 för Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar till handlingarna.

§ 63 Verksamhetsberättelse 2019 för Svenska kyrkans överklagandenämnd, beslut

Från dagens överläggning med anledning av tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande TU 2020:3 Verksamhetsberättelse 2019 för Svenska kyrkans överklagandenämnd förelåg endast utskottets förslag (§ 56).

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att lägga verksamhetsberättelse 2019 för Svenska kyrkans överklagandenämnd till handlingarna.

§ 64 Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2021–2023 med anledning av coronapandemin

Från måndagens överläggning med anledning av ekonomiutskottets betänkande E 2020:1 förelåg följande förslag (§ 31):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2020:2 punkt 2 av Daniel Engström m.fl.
- ◆ bifall till motion 2020:5 av Anders Brunnstedt m.fl.
- ◆ bifall till av Anders Brunnstedt under överläggningen framlagt förslag att kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att ta med frågan om avgiftsfinansiering i den färdplan som enligt ekonomiutskottets förslag ska utformas i dialog med lokala enheter och stift
- ◆ bifall till motion 2020:16 av Alexander Christiansson m.fl.
- ◆ bifall till motion 2020:17 av Alexander Christiansson m.fl.
- ◆ bifall till motion 2020:18 av Mats Hagelin m.fl.
- ◆ bifall till motion 2020:22 av Bengt Kjellgren och Sven Ingvar Holmgren
- ◆ bifall till motion 2020:24 av Leif Nordenstorm
- ◆ bifall till av Leif Nordlander under överläggningen framlagt förslag att kyrkomötet beslutar att tilldelade medel ska öronmärkas för pastoral/diakonal verksamhet samt för stiftsgårdarnas behov i en svår tid.

Utskottet punkterna 7 a, 7 b och 8

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2020:2 punkterna 1–3 av Daniel Engström m.fl.,

dels om bifall till motion 2020:2 punkterna 1–3 av Daniel Engström m.fl.

Företogs rösträkning varvid 40 ledamöter röstade för utskottets förslag och 4 för motionen.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att avslå motion 2020:2 punkterna 1–3 av Daniel Engström m.fl. om migrations- och integrationsinsatser.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Fredrik Ottesen, Alexander Christiansson, Aron Emilsson och Zandra Pettersson i en skriftlig reservation.

Det är Sverigedemokraternas uppfattning att samma mängd medel kan göra större nytta genom insatser i utlandet. Fler människor får en större nytta av samma mängd medel. Detta genom att sörja för bättre villkor och bistånd till krisernas närområden och människor på flykt. I det bör Svenska kyrkan också arbeta utifrån att internationella konventioner följs. Såsom principen om att söka asyl i första säkra landet. Att vidare opinionsbilda kring en starkt asylström till Sverige utsätter också människor för fara genom exempelvis resor genom Medelhavet. Anhöriginvandring kräver vidare ett starkt regelverk, vilket inte idag är på plats i Sverige. I väntan på detta riskerar bland annat asylcentrum bidra till ofrivilliga äktenskap. Sverige har omfattande bekymmer med utsatta områden där otryggheten breder ut sig. Det är viktigt att Svenska kyrkan stärker sin närvaro i de områdena. I ljuset av den djupt bekymmersamma ekonomiska situation Svenska kyrkan på nationell nivå befinner sig i, så bör resurser vägas noggrant.

Utskottet punkt 9

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2020:5 av Anders Brunnstedt m.fl.,

dels om bifall till motion 2020:5 av Anders Brunnstedt m.fl.

Företogs rösträkning varvid 38 ledamöter röstade för utskottets förslag, 5 för motionen och 1 ledamot avstod från att rösta.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2020:5 av Anders Brunnstedt m.fl. om avgiftsfinansiering av IT, löne- och economicenter.

Utskottet punkt 10

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2020:7 punkt 2 av Hans-Olof Andrén m.fl. om att uppdra till kyrkostyrelsen att i kommande skrivelser rörande verksamhet och ekonomi budgetera kapitalförvaltningens avkastning uppdelad på utdelningar och räntor m.m. och värdepappersportföljens värdeförändring.

Utskottet punkt 11

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att bifalla motion 2020:7 punkt 3 av Hans-Olof Andrén m.fl. om att uppdra till kyrkostyrelsen att redovisa för kyrkomötet sin långsiktiga strategi för användningen av kapitalavkastningen.

Utskottet punkt 12

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2020:8 av Hans-Olof Andrén m.fl. om stiftsindelningen.

Utskottet punkt 13

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2020:9 av Johan Blix om strategiska beslut.

Utskottet punkterna 14 och 15

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2020:11 punkterna 1 och 2 av Anders Roos m.fl. om kyrkostyrelsens skrivelse om verksamhet och ekonomi.

Utskottet punkt 16

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att bifalla motion 2020:12 av Tomas Rosenlundh om våld i nära relationer.

Utskottet punkt 17

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2020:13 av Erik Johansson m.fl. om Svenska kyrkans stiftsindelning.

Utskottet punkt 18

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2020:14 punkt 2 av Berth Löndahl m.fl. om att vad avser kyrkostyrelsens skrivelse 2020:1 endast besluta om punkten 2 om kostnadsram för 2021.

Utskottet punkt 19

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2020:15 av Leif Nordlander m.fl. om gemensamma administrativa system.

Utskottet punkterna 20 och 21

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2020:16 punkterna 1 och 2 av Alexander Christiansson m.fl.,

dels om bifall till motion 2020:16 punkterna 1 och 2 av Alexander Christiansson m.fl.

Företogs rösträkning varvid 40 ledamöter röstade för utskottets förslag och 4 för motionen.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2020:16 punkterna 1 och 2 av Alexander Christiansson m.fl. om interreligiös dialog.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Fredrik Ottesen, Alexander Christiansson, Aron Emilsson och Zandra Pettersson i en skriftlig reservation.

Sverigedemokraterna vill slå vakt om missionsuppdraget som ett viktigt uppdrag.

I ett synnerligen dystert ekonomiskt läge måste Svenska kyrkan prioritera mellan verksamheter. Vi gör bedömningen att delar av den interreligiösa dialogen – om än intressanta och meningsfulla – inte bör prioriteras på samma sätt som missionsuppdraget. Särskilt i ljuset av coronapandemin.

Utskottet punkt 22

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2020:17 av Alexander Christiansson m.fl.,

dels om bifall till motion 2020:17 av Alexander Christiansson m.fl.

Företogs rösträkning varvid 39 ledamöter röstade för utskottets förslag, 4 för motionen och 1 ledamot avstod från att rösta.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2020:17 av Alexander Christiansson m.fl. om översyn av klimatsatsningar.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Fredrik Ottesen, Alexander Christiansson, Aron Emilsson och Zandra Pettersson i en skriftlig reservation.

Svenska kyrkan befinner sig i ett synnerligen dystert ekonomiskt läge. Sverigedemokraterna menar att verkningfulla klimatsatsningar – såsom exempelvis att minska energiförbrukningen för vårt fastighetsbestånd är rimliga att vidmakthålla.

Svenska kyrkans uppdrag är emellertid väldigt viktigt. Inte minst i ljuset av de många människor som direkt eller indirekt påverkats av pandemin. Med anledning av detta måste vi se över våra klimatsatsningar och endast vidmakthålla de som bidrar till en god ekonomisk hållbarhet.

Utskottet punkt 23

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2020:18 av Mats Hagelin m.fl.,

dels om bifall till motion 2020:18 av Mats Hagelin m.fl.

Företogs rösträkning varvid 36 ledamöter röstade för utskottets förslag och 8 för motionen.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2020:18 av Mats Hagelin m.fl. om utdelning av fritt eget kapital.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Bengt Kjellgren och Olle Reichenberg.

Utskottet punkterna 24 och 25

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2020:21 punkterna 1 och 2 av Åsa Ingårda m.fl. om digitalisering och samverkan.

Utskottet punkt 26

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2020:22 av Bengt Kjellgren och Sven Ingvar Holmgren,

dels om bifall till motion 2020:22 av Bengt Kjellgren och Sven Ingvar Holmgren.

Företogs rösträkning varvid 32 ledamöter röstade för utskottets förslag och 12 för motionen.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2020:22 av Bengt Kjellgren och Sven Ingvar Holmgren om inrättande av Svenska kyrkans bank.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Bengt Kjellgren och Olle Reichenberg.

Utskottet punkterna 27 och 28

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2020:24 punkterna 1 och 2 av Leif Nordenstorm,

dels om bifall till motion 2020:24 punkterna 1 och 2 av Leif Nordenstorm.

Företogs rösträkning varvid 40 ledamöter röstade för utskottets förslag och 4 för motionen.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2020:24 punkterna 1 och 2 av Leif Nordenstorm om planerade utredningar.

Utskottet punkt 29

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att bifalla motion 2020:25 av Marjut Ervasti om utbildningssatsning kring våld i nära relationer.

Utskottet punkt 30

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att bidra till tryckning av valsedlar vid 2021 års val till kyrkomötet ska utgå till de nomineringsgrupper som är företrädare i kyrkomötet under innevarande mandatperiod eller som genom valet blir företrädare i kyrkomötet. Bidraget till respektive nomineringsgrupp ska högst motsvara kostnaden för tryckning av en valsedel per röstberättigad i respektive valkrets.

Utskottet punkt 1

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att fastställa inriktningen för verksamheten på nationell nivå.

Utskottet punkt 2

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att uppdra till kyrkostyrelsen att i samarbete med stiftet genomföra en kartläggning av var församlingar och pastorat befinner sig i nuvarande planer för sina IT-lösningar och administrativa system.

Utskottet punkt 3

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att uppdra till kyrkostyrelsen att till 2021 års kyrkomöte, på basis av resultatet av nämnda kartläggning, presentera en färdplan som innehåller tidplan samt investerings- och finansieringsplan för det fortsatta införandet.

Av Anders Brunnstedt under överläggningen framlagt förslag

Förslag ställdes

dels om bifall till av Anders Brunnstedt under överläggningen framlagt förslag att kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att ta med frågan om avgiftsfinansiering i den färdplan som enligt ekonomiutskottets förslag ska utformas i dialog med lokala enheter och stift,

dels om avslag på av Anders Brunnstedt under överläggningen framlagt förslag.

Företogs rösträkning varvid 14 ledamöter röstade för bifall till av Anders Brunnstedt under överläggningen framlagt förslag, 29 för avslag på förslaget och 1 ledamot avstod från att rösta.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att avslå av Anders Brunnstedt under överläggningen framlagt förslag.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Carina Etander Rimborg.

Utskottet punkt 4

BESLUT Kyrkomötet beslöt att bifalla utskottets förslag att fastställa kostnadsram för 2021 till 3 461 miljoner kronor.

Av Leif Nordlander under överläggningen framlagt förslag

Förslag ställdes

dels om bifall till av Leif Nordlander under överläggningen framlagt förslag att kyrkomötet beslutar att tilldelade medel ska öronmärkas för pastoral/diakonal verksamhet samt för stiftsgårdarnas behov i en svår tid,

dels om avslag på av Leif Nordlander under överläggningen framlagt förslag.

Företogs rösträkning varvid 10 ledamöter röstade för av Leif Nordlander under överläggningen framlagt förslag och 34 för avslag på förslaget.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Leif Nordlander och Carina Etander Rimborg.

Utskottet punkt 5

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att medge planeringsram för 2022 till 3 269 miljoner kronor.

Utskottet punkt 6

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att medge planeringsram för 2023 till 3 273 miljoner kronor.

§ 65 Meddelanden

Ordföranden *meddelade* att samtliga ledamöter i kyrkomötet och biskoparna kommer att få en enkät om årets kyrkomöte.

Ordföranden uttryckte presidiets varma tack till dem som skapat förutsättningar för årets kyrkomöte. Tack framfördes till nomineringsgrupperna och deras gruppledare, till utskottens presidier och sekreterare, till kyrkostyrelsen och biskoparna. Särskilt tack framfördes till de biskopar som ansvarat för andakter och gudstjänster under kyrkomötet. Ordföranden tackade också den tekniska supporten, mötesbyrån och kyrkomötets sekretariat. Slutligen tackade ordföranden sina kolleger i presidiet.

Presidiet planerar för att kyrkomötet 2021 återigen ska genomföras i Uppsala Konsert & Kongress (UKK). Om det på grund av pandemin inte är möjligt att samlas, är alternativet ett digitalt möte med alla ledamöter närvarande.

Presidiet har efter samråd med företrädare för nomineringsgrupperna och kyrkostyrelsen beslutat om lokaler för kyrkomötet 2022 och 2023. Kyrkomötets första session kommer att genomföras i Uppsala universitetshus och den andra sessionen i UKK.

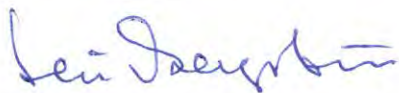
Ordföranden förklarade kl. 14.52 kyrkomötet 2020 avslutat.

Kyrkomötets ledamöter hade därefter möjlighet att delta i en digital gudstjänst från Göteborgs domkyrka där biskop Susanne Rappmann predikade.

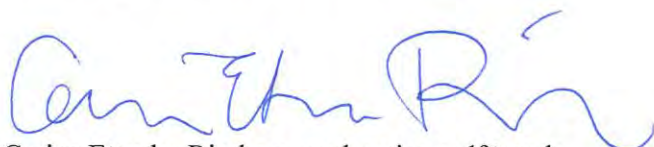
Kyrkomötets protokoll den 29 september–1 oktober och 16–17 november 2020,
fört enligt ovan, justeras.

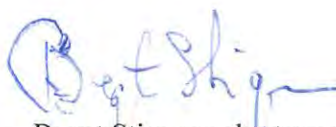
Karin Perers, ordförande

Levi Bergström, förste vice ordförande

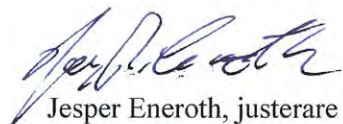
Carina Etander Rimborg, andre vice ordförande

Bengt Stigner, sekreterare

Anders Brunnstedt, justerare

Jesper Eneroth, justerare

Carin Jakobsson, justerare

Bilaga 1

Överenskommelse mellan gruppledarna i kyrkomötet om formerna för kyrkomötet 2020 med anledning av spridningen av covid-19

Den extraordinära situation som råder med coronavirus, sjukdomen covid-19 och begränsning av möjligheten att hålla större sammankomster innebär att det inte är möjligt att i år genomföra ett ordinarie kyrkomöte. De i kyrkomötet representerade nomineringsgrupperna inklusive representanter för utlandsförsamlingarna har mot den bakgrunden initierat denna överenskommelse vilken syftar till att ge förutsättningar att genomföra kyrkomötet 2020 i förenklad form och med ledamöter närvarande på distans.

Överenskommelsen har träffats efter samråd med kyrkomötets presidium och innefattar även ett bejakande av att formella avvikelser från bestämmelser om kyrkomötets arbetsformer kan behöva beslutas på förslag av kyrkomötets ordförande och presidiet för att möjliggöra sammanträde i enlighet med denna överenskommelse.

För att kunna genomföra kyrkomötet 2020 förbinder sig härmed Arbetarepartiet – Socialdemokraterna, Partipolitiskt obundna i Svenska kyrkan, Centerpartiet, Sverigedemokraterna, Borgerligt alternativ, Öppen kyrka, Frimodig kyrka, Vänstern i Svenska kyrkan, Kristdemokrater i Svenska kyrkan, Fria liberaler i Svenska kyrkan, Miljöpartister i Svenska kyrkan samt representant för utlandsmandaten vid att följa det som anges i denna överenskommelse inför och under genomförandet av kyrkomötet 2020.

Sammanträden i plenum

Sammanträden i plenum genomförs formellt som ett fysiskt sammanträde med enbart kyrkomötets presidium närvarande på den fysiska plats där sammanträdet hålls enligt kallelsen. Övriga ledamöter deltar i beslutsfattandet genom ljud- och bildöverföring i realtid. Deltagandet sker med den tekniska lösning som kyrkomötets ordförande anvisar. Deltagandet ska ske på lika villkor.

Vid kyrkomötet 2020 ska sammantaget 44 ledamöter delta i kyrkomötets sammanträden i plenum. Dessa ska fördelas procentuellt i enlighet med kyrkomötets ordinarie mandatfördelning för att spegla valresultatet. Utlandskyrkans ledamöter är valda genom indirekta val och ska också delta med en ledamot.

De 44 mandaten, tillika i plenum röstande antal ledamöter, fördelas enligt följande.

S	13
POSK	7
C	6
SD	4
BA	4
ÖKA	2
FK	2
ViSK	2
KR	1
FiSK	1
MPSK	1
Utlandsförs.	1

Respektive nomineringsgrupp bestämmer inom sig vilka av deras ordinarie ledamöter i kyrkomötet som ska tjänstgöra i plenum. Nomineringsgrupperna ska gemensamt sträva efter att samtliga stift blir representerade.

Gruppledaren för respektive nomineringsgrupp ska senast den 7 september meddela kyrkomötets ordförande genom kyrkomötets kansli vilka av gruppens ledamöter som kommer att tjänstgöra i plenum (anmäld ledamot).

Om en anmäld ledamot efter detta datum får förhinder svarar respektive gruppledare för att bland de övriga, av gruppens ordinarie ledamöter, snarast utse och anmäla vem som i stället ska tjänstgöra i plenum. Ett meddelande om byte av anmäld ledamot ska göras till kyrkomötets ordförande genom kyrkomötets kansli senast kl. 12.00 den 29 september för session 1 och kl. 20.00 den 15 november för session 2.

Sammanträden i utskotten

Alla ledamöter med ordinarie plats i utskott samt utskottets biskopar deltar i utskottsarbetet. Samtliga deltar på distans enligt vad som gäller för deltagande i plenum. I händelse av att en ordinarie ledamot lämnar återbud kallas ersättare enligt ersättningsordningen i utskottet. Ersättare som inte tjänstgör i utskotten deltar ej i utskottens arbete.

Ärenden

Kyrkomötet 2020 ska behandla ett begränsat antal ärenden och endast besluta i ärenden som rör kyrkostyrelsens skrivelser, motioner som anknyter till dessa och verksamhetsberättelser som lämnats av kyrkomötets nämnder. Nomineringsgrupperna ska verka för att ledamöter endast lämnar in motioner som anknyter till skrivelser från kyrkostyrelsen. Kyrkomötet ska på förslag av kyrkomötets ordförande kunna besluta ska bordläggas till kyrkomötets första sammanträde under år 2021.

Överenskommelsens innebörd

Denna överenskommelse innebär att ledamöter i kyrkomötet avstår från rätten att närvara på kyrkomötets sammanträde i plenum och rätten att motionera i frågor som inte anknyter till en skrivelse.

För att årets kyrkomöte ska kunna genomföras i förenklad form med deltagande på distans och med digitala sammanträdesformer behöver kyrkomötet fatta ett antal beslut om vad som formellt ska gälla vid kyrkomötet 2020, även om detta innebär avsteg från kyrkoordningen och kyrkomötets arbetsordning. I detta ingår bland annat beslut om hur sammanträden i plenum ska kunna uppfylla kravet på offentlighet. Nomineringsgrupperna är införstådda i detta.

Övrigt

Gruppmöten i anslutning till årets kyrkomöte kommer att genomföras digitalt och ska omfatta gruppens alla ledamöter. Nomineringsgrupperna ansvarar själva för de tekniska lösningar som behövs för dessa möten.

En förutsättning för denna överenskommelse är att kyrkomötets ordförande kan anvisa goda tekniska förutsättningar för dem som ska delta på distans i sammanträden i plenum och utskott.

Samma förutsättningar för deltagande på distans som gäller för plenum och utskott bör även gälla för andra beredningsorgan inom kyrkomötet.

Giltighetstid

Denna överenskommelse gäller endast inför och under genomförandet av kyrkomötet 2020.

Jesper Eneroth (S) Marie Wojidkow (POSK) Niklas Larsson (C)
Aron Emilsson (SD) Mats Hagelin (BA) Margareta Karlsson (ÖKA)
Leif Nordlander (FK) Marjut Ervasti (ViSK) Karl-Gunnar Svensson (KR)
Leif Nordenstorm (FiSK) Marja Sandin-Wester (MPSK)
Åke Marcusson (utlandsförs.)

Bilaga 2

Kyrkomötet 2020: debattregler vid procedurfrågor

Begäran om ordet, instämmanden o.s.v. ska göras i det digitala mötesverktyget (nedan benämnt "mötesverktyget").

Begäran om ordet

Den som vill och får yttra sig i ett ärende i plenum ska anmäla *Begäran om ordet* i mötesverktyget. Om möjligt ska detta ske i förväg.

En företrädare för varje nomineringsgrupp får i sitt första anförande tala längst 5 minuter. Övriga talare får tala längst 3 minuter.

En talare som haft ordet och vill återkomma i debatten får tala längst 3 minuter. Varje talare får hålla högst två anföranden i varje ärende. Dubbla talarlistor tillämpas vilket innebär att en talare inte får ett andra anförande i ett ärende förrän alla som begärt ordet i ärendet haft sitt första anförande.

Oberoende av talarordningen får ordföranden lämna ordet till den som tidigare har yttrat sig i överläggningen för att bemöta närmast föregående talare (replik). Repliktiden är max 1 minut. Varje talare får avge högst två repliker på varje huvudanförande. Den som har förbrukat sin replikrätt kan efter sista anförandet i ett replikskifte få antecknat till protokollet att hen inte har rätt till någon ytterligare replik.

Instämmande

Oberoende av talarordningen får den som har rätt att yttra sig i överläggningen instämma med närmast föregående talare utan att ange skälen. Ett instämmande betyder att man står bakom varje ord talaren sagt.

Den som vill instämma i ett anförande ska anmäla *Instämmande* i mötesverktyget *omedelbart efter det att det anförande avslutats som instämmandet avser*.

Reservation

En ledamot som har deltagit i beslutet i ett ärende och som helt eller delvis vill reservera sig mot det beslut som kyrkomötet har fattat, ska anmäla reservationen genom att fylla i *Reservation* i mötesverktyget innan sammanträdet i plenum har avslutats den dag som beslutet fattades.

Skriftlig reservation

Om en ledamot vill utveckla en reservation genom en skriftlig motivering sker även det i mötesverktyget genom att man fyller i den särskilda textrutan som finns när man valt *Reservation*.

Valärenden

I valärende som är berett av valberedningen får varje talare **ett** anförande som inte får överstiga 3 minuter och **två** repliker som inte får överstiga 1 minut. *Begäran om ordet* ska alltid göras i mötesverktyget.

Bilaga 3

Kyrkomötet 2020: debattregler session 2

Begäran om ordet, instämmanden o.s.v. ska göras i det digitala mötesverktyget (nedan benämnt ”mötesverktyget”).

Begäran om ordet

Den som vill och får yttra sig i ett ärende i plenum ska alltid anmäla *Begäran om ordet* i mötesverktyget. I varje ärende får alla talare **ett** anförande som inte får överstiga 3 minuter. För överblickens och planeringens skull är det önskvärt att så många som möjligt förhandsanmäler sig.

Observera att den som företräder utskottet också måste lämna in en *Begäran om ordet* i mötesverktyget, liksom företrädare för skrivelse, motion och reservation.

Kyrkomötets presidium skickar före novembersessionen ut en preliminär plan för ärendenas behandling i plenum.

Särskilt vid behandlingen av ekonomiutskottets betänkande Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2021–2023 med anledning av coronapandemin

Varje talare får hålla **två** anföranden vid behandlingen av ekonomiutskottets betänkande Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2021–2023 med anledning av coronapandemin. Dubbla talarlistor tillämpas vilket innebär att en talare inte får ett andra anförande i ärendet förrän alla som begärt ordet i ärendet haft sitt första anförande.

Replik

Oberoende av talarordningen får ordföranden lämna ordet till den som tidigare har yttrat sig i det ärende som behandlas för att bemöta det som närmast föregående talare sagt eller för rättelse med anledning av dennes anförande (*replik*). Sådan replik ska begäras under pågående anförande.

Vid behandling av en skrivelse från kyrkostyrelsen har kyrkostyrelsens ordförande eller annan företrädare för kyrkostyrelsen rätt till replik för att lämna en upplysning.

Varje talare får högst **två** repliker på varje anförande. Tiden för replik får inte överstiga 1 minut.

Den som har förbrukat sin replikrätt kan efter sista repliken i ett replikskifte få antecknat till protokollet att hen inte har rätt till någon ytterligare replik. Anteckningen till protokollet sker på ledamotens begäran.

(2 kap. 3, 4, 5 §§ och 5 kap. 2 § i Kyrkomötets arbetsordning)

Debatt vid behandlingen av utskottsbetänkanden

Förslag

Utskottsbetänkandena föredras inte i plenum, eftersom de sänts ut i förväg och därför förutsätts vara lästa. Om inte något annat sägs anses utskottet ha föreslagit bifall till sina förslag i betänkandet.

- ◆ Annat förslag än bifall till utskottets förslag ska framställas i mötesverktyget i samband med *Begäran om ordet* och tydligt framställas muntligt under överläggningen. Det är det talade ordet som gäller.

- ◆ Observera att detta gäller även när någon vill föreslå bifall till en reservation i utskottets betänkande. Samma sak gäller förslag om bifall till en motion eller ett kyrkostyrelseförslag som utskottet inte velat bifalla.
- ◆ Annat särskilt förslag till beslut i det aktuella ärendet ska framställas i sin fullständiga lydelse, dels i mötesverktyget i samband med *Begäran om ordet*, dels muntligt under överläggningen. Sådana förslag måste ligga inom ramen för utskottets beredning för att kunna tas upp.
- ◆ Om ett eller flera nya särskilda förslag är kända för presidiet när debatten i ett ärende påbörjas inleds överläggningen med det/dem.

Instämmande

Oberoende av talarordningen får den som har rätt att yttra sig i överläggningen instämma med närmast föregående talare utan att ange skälen. Ett instämmande betyder att man till fullo står bakom varje ord talaren sagt.

Den som vill instämma i ett anförande ska anmäla *Instämmande* i mötesverktyget *omedelbart efter det att det anförande avslutats som instämmandet avser*.

(2 kap. 6 § i Kyrkomötets arbetsordning)

Reservation

En ledamot som har deltagit i beslutet i ett ärende och som helt eller delvis vill reservera sig mot det beslut som kyrkomötet har fattat, ska anmäla reservationen genom att fylla i *Reservation* i mötesverktyget innan sammanträdet i plenum har avslutats den dag som beslutet fattades. Detta gäller även om det är en grupp som vill reservera sig utan att lämna en skriftlig motivering. Det vill säga att var och en ska fylla i sin reservation i mötesverktyget.

Skriftlig reservation

Om en ledamot vill utveckla en reservation genom en skriftlig motivering sker även det i mötesverktyget genom att man fyller i den särskilda textrutan som finns när man valt *Reservation*.

Alla skriftliga reservationer som lämnas i mötesverktyget får ett id-nummer. Om en grupp vill utveckla en reservation genom en skriftlig motivering ska en ledamot lämna den skriftliga motiveringen och därefter på lämpligt sätt dela id-numret med övriga ledamöter som står bakom reservationen. Den ledamot som ska ansluta sig till en skriftlig motivering gör det genom att ange reservationens id-nummer i mötesverktyget.

Skriftliga reservationer ska lämnas innan årets kyrkomöte avslutas. Detsamma gäller den som vill ansluta till en skriftlig reservation.

(3 kap. 35 § i kyrkoordningen)

Valärenden

I valärende som är berett av valberedningen får varje talare **ett** anförande som inte får överstiga 3 minuter och **två** repliker som inte får överstiga 1 minut. *Begäran om ordet* ska alltid göras i mötesverktyget.

Kyrkostyrelsens skrivelser

KsSkr 2020:1–6

Kyrkostyrelsens skrivelser

- KsSkr 2020:1 Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2021–2023 med anledning av coronapandemin
- KsSkr 2020:2 Årsredovisning för Svenska kyrkans nationella nivå 2019
- KsSkr 2020:3 Redogörelse för behandlingen av kyrkomötesärenden
- KsSkr 2020:4 Ändringar i kyrkoordningen m.m.
- KsSkr 2020:5 Jämställdheten i Svenska kyrkan
- KsSkr 2020:6 Kyrkohandbok för Svenska kyrkan på romska

Kyrkomötet
Kyrkostyrelsens skrivelse 2020:1

Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2021–2023 med anledning av coronapandemin

Kyrkostyrelsen överlämnar denna skrivelse till kyrkomötet.

Uppsala den 9 juni 2020

Antje Jackelén

Helén Ottosson Lovén

Skrivelsens huvudsakliga innehåll

Kyrkostyrelsens skrivelse till kyrkomötet om verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå ser annorlunda ut i år, med anledning av det allvarliga läge coronapandemin medför.

När kyrkostyrelsen överlämnar denna skrivelse har världen just upplevt månader av en pandemi, vars konsekvenser globalt förblir både djupgående och osäkra en lång tid framöver. De samhällsekonomiska förändringarna i Sverige kommer att vara genomgripande för hela Svenska kyrkan. Under kommande planeringsperiod 2021–2023 beräknas intäkterna minska med närmare 1,6 miljarder kronor. För nationell nivå motsvarar detta 110 miljoner kronor i lägre intäkter. De flesta församlingar måste göra stora omställningar de närmaste åren, liksom flera stift samt den nationella nivån. Svenska kyrkan behöver prioritera, utveckla samverkan och planera så att församlingarna även i framtiden ska kunna fokusera och fullgöra sitt grunduppdrag.

Skrivelsen innehåller en bred omvärldsbeskrivning, *Bilaga 1*, som ligger till grund för kyrkostyrelsens omvärldsanalys, långsiktiga prioritering och verksamhetsinriktning.

Den verksamhetsplanering som kyrkostyrelsen utarbetat tidigare i år finns i det bilagda dokumentet till ursprunglig skrivelse, *Bilaga 2*. Den utgår från andra förutsättningar än de som finns idag. Eftersom den övergripande verksamhetsinriktningen och de långsiktiga målbilder som kyrkomötet tidigare fastställt kvarstår, är dokumentet fortsatt av intresse för kyrkomötet. Där finns konkreta exempel på planerade insatser under perioden, såsom digitalisering och ökad samverkan, som idag behöver påskyndas.

Kyrkostyrelsens skrivelse om verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå ska enligt bestämmelser i 51 kap. 4 och 5 §§ kyrkoordningen innehålla förslag till verksamhetsinriktning, kostnadsram för 2021 samt planeringsramar för 2022–2023, vilka framgår av skrivelsen.

Innehåll

1	Förslag till kyrkomötesbeslut	3
2	Den aktuella pandemisituationen	3
2.1	Pandemins ekonomiska effekter i världen	3
2.2	Pandemins ekonomiska effekter i Sverige	4
2.3	Pandemins ekonomiska effekter för Svenska kyrkan i stort	5
2.4	Pandemins effekter för Svenska kyrkans församlingar	5
3	Kyrkostyrelsens överväganden och åtgärder	6
3.1	Långsiktig strategi för digitalisering och samverkan	7
3.2	Större utredningar för framtidens kyrka	8
3.3	Extra stiftsbidrag 2021	9
3.4	Tillfälligt ökade medel 2021	9
3.5	Ekonomiska ramar	9
3.6	Fritt eget kapital och mål för eget kapital	10
	Bilaga 1 Omvärldsbeskrivning	11
1	Globala strömningar och utmaningar	11
2	Demokrati, tillit och sammanhållning	13
3	Digitalisering och delaktighet	16
4	Tro och konfliktlinjer	18
5	Svenska kyrkan och det religiösa landskapet	20
	Bilaga 2 Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2021–2023	23
1	Uppdrag och ansvar	24
1.1	Kyrkostyrelsens uppdrag	24
1.2	En ansvarsfull budgetering	24
2	Att räcka evangelium genom ord och handling	25
2.1	Vision och sammanhang	25
2.2	Tro i handling	25
3	Målbilder och verksamhetsinriktning	26
3.1	Målbild 1	27
3.2	Målbild 2	32
3.3	Målbild 3	36
4	Ekonomi	42
4.1	Sammanfattning ekonomi	43
4.2	Utbetalningar till församlingar och stift	45
4.3	Känslighetsanalys	45
4.4	Resultaträkning	46
4.5	Kassaflödesbudget	48
4.6	Nationell fastighetsfinansiering	49
4.7	Sammanfattning ekonomi för kyrkostyrelsens internationella råd och kyrkostyrelsens råd för Svenska kyrkan i utlandet	50
4.8	Poster i balansräkningen	51
4.9	Fritt eget kapital och mål för eget kapital	52
	Utdrag ur kyrkostyrelsens protokoll	53

1 Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att

1. fastställa inriktning för verksamheten på nationell nivå,
2. fastställa kostnadsram för 2021 till 3 461 miljoner kronor,
3. medge planeringsram för 2022 till 3 269 miljoner kronor,
4. medge planeringsram för 2023 till 3 273 miljoner kronor.

2 Den aktuella pandemisituationen

Världens människor upplever för närvarande en tid av sjukdom, oro, död och sorg. Coronapandemin har påverkat människors liv, hälsa, arbete och sociala relationer de senaste månaderna. Inte minst äldre personer och de människor som lever i utsatta situationer har påverkats dramatiskt. Och det fortgår. Pandemin har också lett till drastiska åtgärder med stängda landsgränser, stoppade transporter och begränsade möjligheter för familjer att umgås. Myndigheternas åtgärder för att stoppa smittspridningen påverkar många människors förmåga att försörja sig själva. Allt detta påverkar människors grundvalar och våra relationer.

I kristider kan den kristna tron mer än någonsin visa på ett trotsigt hopp och skapa mening och gemenskap i människors liv. Trossamfundens bidrag och verksamhet har också efterfrågats i krisen, inte minst de diakonala och själavårdande bidragen. Likaså har människors längtan efter att fira gudstjänst inneburit att nya former utvecklats i församlingarna och forum för gemensam bön etablerats.

Den kristna tron ger oss en utgångspunkt för att förstå, tolka och hantera det som händer så att vi kan bidra till det gemensamma goda på bästa sätt. Avgörande för framtidens kyrka är att bära evangelium i ord och handling så att den kristna tron upplevs relevant och får större utrymme i människors liv.

2.1 Pandemins ekonomiska effekter i världen

Coronapandemin har lett till drastiska åtgärder världen över som slår hårt på den sysselsättningsintensiva tjänstesektorn. Den globala tillväxten har helt bromsat in under det första halvåret 2020 samtidigt som konkurser och arbetslöshet ökar i snabb takt, där exempelvis USA har en arbetslöshet i nivå med den under 30-talskrisen.

I delar av Europa och andra delar av världen har man sakta börjat lätta på restriktionerna. I takt med detta återkommer också efterfrågan, men det finns risk för bakslag och att arbetslösheten ökar under kommande år. Många centralbanker har på kort tid sänkt räntorna till vad som bedöms som en nedre gräns och förväntas inte höja dessa de kommande åren. Samtidigt stiger offentlig skuldsättning på bred front i takt med stora stöd- och stimulanspaket för att mildra de ekonomiska effekterna, vilket kan sätta vissa länder i en oövertäglig skuld.

Den globala bruttonationalprodukten¹, BNP, förväntas falla med 3 procent i år enligt Internationella valutafondens prognos för att sedan stiga med 5,8 procent under 2021.

Coronapandemin riskerar enligt Världsbankens fattigdomsprognos att försätta ytterligare drygt 50 miljoner människor i extrem fattigdom och det slår värst för de

¹ Bruttonationalprodukt (BNP) är ett mått på den totala ekonomiska aktiviteten i ett land under en tidsperiod, vanligen ett år. Det kan uttryckas som värdet av total konsumtion av varor och tjänster, bruttoinvesteringar samt export minus import.

människor som redan lever i utsatta situationer. Över 2 miljarder människor har förlorat, eller kommer att förlora mer än hälften av sina intäkter från arbete. Hundratals miljoner människor har redan helt förlorat sina inkomster. De flesta saknar sociala trygghetssystem, vilket leder till hunger och misär. Hög nationell skuldsättning, och kraftigt sjunkande nationalintäkter gör att många låg- och medelinkomstländer saknar möjligheter att finansiera de räddningspaket som skulle behövas för att möta krisen. Samtidigt minskar den globala tillväxten och till skillnad från tidigare recessioner och finanskriser är även världens rikaste länder hårt drabbade. Den globala rörligheten är också kraftfullt begränsad på obestämd tid. Detta gör effekterna extremt svåra att överblicka, de flesta prognoser som hittills gjorts har visat sig vara för optimistiska. Sammantaget innebär pandemin en dubbel humanitär global kris, både för världshälsan och världsekonomin, med mycket dystra, och svårförutsägbara konsekvenser, som troligen endast globalt omfattande politik kan komma till rätta med.

Situationen påverkar Svenska kyrkans samarbetspartner och för många blir det en kamp att överleva, samtidigt som de globala ekumeniska organisationerna som Kyrkornas världsråd, Lutherska världsförbundet och ACT-alliansen får svårare att finansiera sin verksamhet och ge stöd till den världsvida kyrkan och andra partnerorganisationer.

2.2 Pandemins ekonomiska effekter i Sverige

Pandemin drabbar också den svenska ekonomin hårt. Hur hårt är i nuläget svårt att veta, men mycket tyder på att vi står inför en synnerligen djup lågkonjunktur. Oron för att smittas och myndigheternas uppmaning att begränsa de fysiska sociala kontakterna, för att minska smittspridningen, har en kraftigt dämpande effekt på hushållens efterfrågan av varor och tjänster samtidigt som leveransproblem stör produktionen i delar av näringslivet. Dessutom påverkas efterfrågan negativt av omvärldens mycket omfattande åtgärder mot smittspridningen.

Den globala ekonomins utveckling påverkar de svenska exportföretagen som även hämmas av problem med internationella leveranskedjor. Indikatorer i Konjunkturinstitutets företags- och hushållsbarometrar föll i april till bottennivåer och pekar på en snabb och kraftig inbromsning.

Bedömningen får stöd av Tillväxtverket som redan i mitten på maj fått in ansökningar om korttidspermittering som rör över 350 000 personer. Tillsammans med regeringens andra stödåtgärder bromsar permitteringarna uppgången i arbetslöshet. Arbetslösheten förväntas stiga till över 10 procent av arbetskraften under 2020 och upp mot 11 procent under 2021, att jämföra med arbetslösheten under 2019 som var 6,8 procent av arbetskraften.

Finanspolitiken har redan lagts om med kraftfulla stödpaket. Fokus ligger på att stödja näringslivet, kommuner och regioner i syfte att motverka en våg av konkurser och massarbetslöshet.

Sveriges kommuner och regioner, SKR, lämnade den 29 april en prognos som visar att BNP faller med 4,1 procent 2020 för att sedan vända upp med 3,3 procent 2021. Prognosen bygger på att restriktioner runt om i världen successivt trappas ned och att efterfrågan och ekonomin börjar komma igång i slutet av år 2020. Osäkerheten i detta antagande är mycket stor och om pandemin blir långvarig kommer de ekonomiska konsekvenserna att bli värre än vad SKR beräknat.

Konjunkturinstitutets uppdaterade basscenario talar om att BNP sjunker med 7 procent 2020, för att under 2021 stiga med 4,8 procent.

När ekonomin i samhället försämras finns också en risk att Sidas biståndsanslag minskar när bruttonationalinkomsten², BNI, i Sverige sjunker.

I en tid av ökade skillnader mellan de människor som har arbete och de som inte har blir arbetet för social sammanhållning allt viktigare.

2.3 Pandemins ekonomiska effekter för Svenska kyrkan i stort

Nedgången i svensk ekonomi påverkar sysselsättningen och den samlade lönesumman kraftigt och därmed skatteunderlaget som är grunden för beräkning av kyrkoavgift. Detta innebär att intäkter för församlingar/pastorat, stift och nationell nivå i Svenska kyrkan kommer att påverkas negativt under planeringsperioden 2021–2023.

Totalt beräknas det handla om närmare 1,6 miljarder kronor i minskade intäkter under planeringsperioden 2021–2023 för hela Svenska kyrkan. För nationell nivå motsvarar detta 110 miljoner kronor i lägre intäkter.

Det är inte enbart kyrkoavgiften som påverkas, utan kortsiktigt finns det flera andra delar av Svenska kyrkans ekonomi som påverkas. Det handlar om lägre netto från finansiella investeringar, lägre utdelning från prästlönetillgångar, lägre kollektor och insamlingsintäkter samt lägre intäkter i kommersiellt bedriven verksamhet.

Det bör noteras att i dessa beräkningar ingår inte antaganden om ett större antal utträden än prognostiserat, på grund av pandemin. En utdragen lågkonjunktur med hög arbetslöshet kan leda till fler utträden än prognostiserat, trots kommunikationsinsatser och många människors positiva bild av vad Svenska kyrkan är och gör i denna kris. Om så skulle ske, innebär varje procent ytterligare utträden cirka 200 miljoner kronor i lägre intäkter per år för hela Svenska kyrkan och cirka 14 miljoner kronor för nationell nivå per år.

Mot bakgrund av denna prognos är det absolut nödvändigt att minska kostnaderna inom Svenska kyrkan. På nationell nivå måste omställningsarbetet intensifieras för att nå målet om en ekonomi i balans år 2025 och för att kunna genomföra prioriterade satsningar. Det handlar inte om att marginellt sänka kostnader på nationell nivå utan det innebär att renodla uppdraget och upphöra med vissa delar av verksamheten samt förstärka andra delar. Den verksamhet som bedrivs idag kommer inte att kunna rymmas i de framtida ekonomiska ramarna.

2.4 Pandemins effekter för Svenska kyrkans församlingar

De största ekonomiska effekterna väntas år 2022. Då minskar enligt prognosen intäkten av kyrkoavgiften med 2,9 procent, jämfört med året innan. Detta är en effekt av de uppsägningar och permitteringar som sker i samhället år 2020. Men redan 2021 väntas en minskning på 2 procent, vilket beror på att regeringen, som en del av sitt krispaket, ändrat skattereglerna för företagare inkomståret 2019. Dessutom minskar intäkten under 2020 med 1,8 procent, på grund av utträden under valåret 2017.

Idag utgör kyrkoavgiften runt 60 procent av Svenska kyrkans intäkter. På kostnadssidan står personal för en lika stor andel i församlingarnas budget. Coronapandemins ekonomiska konsekvenser kommer oundvikligen att kraftfullt påverka samtliga församlingar och stift i Svenska kyrkan. Det finns församlingar och stift som kommer

² Bruttonationalinkomst (BNI) är ett mått som används inom nationalräkenskaper och makroekonomi. Det utgör summan av bruttonationalprodukten och nettofaktorinkomster från utlandet. Nettofaktorinkomster består bland annat av nettot av löner, aktieutdelningar, räntor, arrenden och patent.

att klara verksamheten bra under flera år, men för de allra flesta kommer en generell omställning att krävas, som bland annat handlar om att minska personal och om att sälja fastigheter. Flera församlingar och stift har sedan tidigare arbetat med att se över sina kostnader. Exakt hur stora konsekvenserna av pandemin blir för ekonomin är det ännu för tidigt att säga. Men den allvarliga situationen kommer att kräva att de sparplaner som redan finns ses över på nytt och att ett arbete även inleds i de församlingar och stift som har god ekonomi idag.

Kyrkostyrelsen genomför intensifierade samtal med samtliga stiftsstyrelser genom gemensamma överläggningar med presidier och arbetsutskott, för rådgivning och bidrag till kyrkostyrelsens beredning inför kyrkomötet. Att hushålla med Svenska kyrkans resurser för ett långsiktigt hållbart kyrkoliv i församlingarna har länge varit en aktuell fråga och det pågår en dialog i dessa överläggningar om den nationella nivåns prioriteringar bland olika stödinsatser till stiftet och församlingarnas grundläggande uppdrag. Dialogen omfattar också att klargöra vilken nivå i Svenska kyrkan som är bäst lämpad att göra vad, utan att för den skull skjuta över kostnader till en annan nivå.

När frågan om besparingar påskyndas som nu, tvingas kyrkan i sin helhet fundera över prioriteringar och arbetsformer. Om vad som bör bevaras, vad som bör lämnas och vad som behöver erövas. I samtalen mellan kyrkostyrelsen och stiftsstyrelserna i maj sammanfattade en av deltagarna den ekonomiska krisen som påskyndare för en omställning, som också kan vara efterlängtat och citerade psalm 288: att bryta tröga vanor, få blick för dolda möjligheter och klokhet i att finna nya medel.

Stiftsstyrelserna ser positivt på ökad samverkan och nya arbetssätt och den allvarliga ekonomiska situationen kommer att kräva att utvecklingsarbetet för ökad samverkan, effektivisering, digitalisering och kvalitetsutveckling intensifieras den närmaste tiden.

3 Kyrkostyrelsens överväganden och åtgärder

Kyrkans uppdrag är detsamma som tidigare. Att räcka evangelium genom ord och handling. Men vi utmanas av den förändrade och på många sätt skrämmande situationen. Vårt uppdrag ska fullgöras under nya förutsättningar.

”I Ordet var liv, och livet var människornas ljus. Och ljuset lyser i mörkret och mörkret har inte övervunnit det.” Johannesevangeliet text 1:4–5 blir tydligt och angeläget i orostid. Detta ger vägledning och förankring. I ärkebiskopens fastebok i år, *Rötter och krona* fick vi uppmaningen att ”Gå på djupet, så att du kan växa. Du kan återfå dina rötter, din krona.”

Den kristna tron ger oss en utgångspunkt för att förstå, tolka och hantera det som händer så att vi kan bidra till det gemensamma goda på bästa sätt. Trossamfundens insatser är efterfrågade. För att de ska vara långsiktigt hållbara behöver diakoni och teologi hållas samman och de globala perspektiven spränga gränserna för den koncentration på det närmaste, som så lätt tar överhanden i en kris.

Kyrkostyrelsens uppdrag i den nya situationens utmaningar är att med skärpt allvar vidta ansvarsfulla åtgärder i samarbete med stiftet. Det kan bland annat handla om att inom ramen för det mandat som kyrkostyrelsen har, göra omfördelningar inom verksamhetsbudgeten. Kyrkostyrelsen arbetar samtidigt aktivt för att sänka kostnader och förbättra den nationella nivåns verksamhetsresultat. Det arbetet fortsätter, vilket framgår i tabell 16 i bilaga 2, där det visas hur verksamhetens resultat förbättras åren 2021–2023. En stor del av minskningen är satsningar som upphör och att det finns kostnader för kyrkoval 2021, en del beror på kostnadsminskningar genom effektivisering och personalminskning. Resultatförbättringen beror också på att den internationella verksamheten i större utsträckning ska finansieras av insamlade medel.

För att nå en ekonomi i balans till år 2025 och samtidigt ha utrymme för verksamhetssatsningar i den nya ekonomiska verkligheten måste arbetet påskyndas. Om man utgår ifrån verksamhetens resultat sista året i planeringsperioden, -112 miljoner kronor, tabell 16 i bilaga 2, och därefter lägger till ett utrymme för satsningar på 80 miljoner kronor är behovet av resultatförbättring cirka 200 miljoner kronor för att nå en ekonomi i balans.

För att säkra en långsiktig hållbar verksamhet krävs dessutom rationaliseringar och besparingar på minst 2 procent per år, vilket bland annat handlar om minskade overheadkostnader i takt med att verksamheten krymper och att kansliets löne- och arvoderingshantering genomförs i ett för Svenska kyrkan gemensamt lönecenter. Likaså kommer förändringar att genomföras efter genomlysning av nuvarande ekonomiska anslag och bidrag till ekumeniska organisationer samt till nationella och internationella organisationer. Kyrkostyrelsen ser vidare ett fortsatt behov av att renodla uppdraget för nationell nivå och avser att arbeta vidare med frågan om vilka uppgifter som bör vara ett ansvar för kyrkostyrelsen i framtiden.

Förutom de kyrkoordningsreglerade uppgifter som kyrkostyrelsen ansvarar för, exempelvis företräderskap och att svara för det kyrkliga utjämningsystemet, är den nationella nivån en sammanhållande kraft i Svenska kyrkan. Stiftsstyrelserna har i dialogen med kyrkostyrelsen betonat vikten av kontinuerlig omvärldsanalys och forskning bland annat för att bidra med fortsatta prognoser vad gäller medlemsutveckling, kollekt och ekonomi.

Den nationella nivåns stöd till den långsiktiga satsningen för lärande och undervisning är prioriterad och kyrkostyrelsen verkar för att arbetet ska utvecklas ytterligare. Inte minst viktigt i en tid av oro i samhället och när livsfrågorna är centrala. Då kan den kristna tron visa på hopp och skapa mening och gemenskap.

Även stöd för kommunikation, strategisk kompetensförsörjning, klimatstrategier och social hållbarhet är något som stiftet uttryckt som fortsatt viktiga. Likaså att erbjuda digitala lösningar för erfarenhetsutbyte och att tillhandahålla användbara stödredskap för kärnverksamhet. Det är också nödvändigt att fullfölja de planerade församlingsgenomgångarna inom Svenska kyrkan i utlandet, nu även med särskild hänsyn till konsekvenserna av coronapandemin i olika delar av världen.

Efter vårens fasteinsamling kan kyrkostyrelsen konstatera en betydande nedgång i insamlingsresultat och bortfallet har hittills inte kunnat kompenseras av digitala former för engagemang och insamling. Det är därför nödvändigt att stärka den globala solidariteten genom att öka kännedom om och insamling till Act Svenska kyrkan i stift och församlingar, likaså bland allmänheten. Svenska kyrkan behöver också tillsammans med partner i ACT-alliansen öka takten på samverkan och institutionell finansiering.

Kyrkostyrelsen ser idag möjligheter för samtliga nivåer i Svenska kyrkan att stärka samverkan med andra organisationer i civilsamhället och utnyttja tillfällen till samfinansiering och att söka offentliga medel. Insikten om nödvändigheten och viljan att samverka samt kunskap inom detta område behöver öka så att Svenska kyrkan kan kroka arm med fler aktörer i samhället.

3.1 Långsiktig strategi för digitalisering och samverkan

För att kunna verka rikstäckande för ett hållbart kyrkoliv och samtidigt hushålla med de samlade ekonomiska resurserna krävs samverkan och gemensamma lösningar. Det är angeläget att Svenska kyrkans verksamhet utförs så effektivt som möjligt. Det handlar både om gemensamma administrativa arbetssätt och digitala gemensamma redskap för kärnverksamheten.

Ett utvecklingsarbete i denna riktning har pågått under flera år och området digitalisering och samverkan har lyfts i tidigare års skrivelser och fastställts i långsiktiga mål-bilder. Även i årets ursprungliga skrivelse, i *Bilaga 2*, under avsnitt *Digitalisering och samverkan* som utarbetades före pandemins utbrott, beskrivs de insatser som planerats.

Kyrkostyrelsen ser att den ekonomiska situationen för församlingarna kommer att försämrans snabbare än vad som tidigare prognostiserats. Det påskyndar behovet av att förstärka arbetet och öka infördetakten i gemensamma lösningar. För att möjliggöra detta föreslår kyrkostyrelsen att ökade resurser tillförs, med 65, 99 och 141 miljoner kronor under perioden.

När kyrkostyrelsen i samarbete med stiftens intensifierar arbetet med att lyfta av församlingarnas administrativa bördor, kan de alltmer lägga sina resurser på det grundläggande uppdraget och säkerställa ett långsiktigt hållbart kyrkoliv i framtiden. Det är i dagens läge nödvändigt att öka ambitionen och takten i denna omställning för att garantera framtida gudstjänst, diakoni, undervisning och mission.

Digitaliseringen är alltså inte bara en förutsättning för samverkan kring administration. Coronapandemin har visat hur digitalisering givit förutsättningar för att församlingar, stift och nationell nivå har kunnat upprätthålla vissa delar av den normala verksamheten parallellt med att utveckla nya former. När samhället och kyrkan kan återgå till ordinarie verksamhet kommer vissa digitala mötesformer att fortsatt ha sin plats.

Kyrkostyrelsen har därför utarbetat en strategi fram till 2030 inom området digitalisering och samverkan, efter förslag från kyrkostyrelsens råd för administrativ samverkan, som i sin tur genomfört konsultationer med stiftens som stödjer ambitionerna i det fortsatta utvecklingsarbetet.

Svenska kyrkan har samverkat i gemensamma system sedan relationsändringen år 2000 och kyrkostyrelsens arbete är en fortsättning på en utveckling som pågått i 30 år, men som nu behöver påskyndas. Målsättningen är att ingen enhet i Svenska kyrkan ska behöva ha en egen IT-drift samt att den grundläggande infrastruktur som behövs inom Svenska kyrkan ska finansieras gemensamt. Det handlar om gemensam IT-plattform inkluderande nätverk och grundläggande digitala verktyg för varje arbetsplats, idag Microsoft 365. Likaså ett gemensamt lönecenter, ett gemensamt economicenter, digitalisering av medlemskommunikation, dokument- och diariesystem samt elektroniskt arkiv. Det mest effektiva är att administration sker på den plats och på det sätt där det blir mest rationellt med kvalitetssäkrade, effektiva gemensamma system och arbetssätt.

På sikt kommer det att krävas en avgiftsväxling, när stora delar av enheternas kostnader för IT, löne- och economicenter läggs på nationell nivå och finansieras av avgiften för gemensam verksamhet som genom en kyrkoordningsändring behöver höjas från och med år 2024. En sådan höjning behöver beredas och återkommer till kyrkomötet senast 2023.

3.2 Större utredningar för framtidens kyrka

Utifrån den ekonomiska situationen och behovet av långsiktighet krävs grundligt genomarbetade förändringar i Svenska kyrkan. Den närmaste tiden planerar därför kyrkostyrelsen att initiera ett antal större utredningar för fördjupning i frågor av genomgripande betydelse för Svenska kyrkan och för ett fortsatt rikt och hållbart kyrkoliv.

Kyrkostyrelsen ser att de ekonomiska förutsättningarna för Svenska kyrkan förändras fortare än vad man tidigare trott. Styrelsen bedömer att ett ansvarsfullt agerande kräver ett arbete med att ta fram fakta och underlag för beslut inom några större strukturella inomkyrkliga områden. Dit hör frågan om en samordnad kapitalförvaltning.

Kyrkostyrelsen ser också behov av att säkra den demokratiska strukturen för framtiden och hur detta kan ske till en lägre kostnad än idag. Vidare ser kyrkostyrelsen behov av att långsiktigt överväga hur den mest ändamålsenliga stiftsindelningen ser ut.

Kyrkostyrelsen har för avsikt att med stöd från överväganden i dessa fleråriga utredningar ta fram beslutsförslag till kyrkomötet.

3.3 Extra stiftsbidrag 2021

I överläggningar mellan kyrkostyrelsen och stiftsstyrelserna har flera områden lyfts fram som angelägna att värna i den situation Svenska kyrkan befinner sig i. Några stift har under våren exempelvis uttryckt oro över sina stiftsgårdars ekonomiska uthållighet, inte minst de bärande sammanhang för barn och unga som stiftsgårdar många gånger utgör, medan andra stift har nämnt diakonala behov, till exempel inom institutionssjälavården.

Kyrkostyrelsen budgeterar ett tillfälligt extra stiftsbidrag under 2021 på 65 miljoner kronor som motsvarar cirka 10 procent av den sammanlagda årliga stiftsavgiften. Stiftsbidraget fördelas på motsvarande sätt som i utjämningsystemet och stiftet prioriterar själva hur medlen används och hur församlingslivet bäst främjas i en ansträngd situation.

Syftet med det extra stiftsbidraget är att skapa förutsättningar för att mildra effekterna av sänkta intäkter och kunna ställa om verksamhet till samfinansiering med andra eller verksamhet finansierad av offentliga medel.

3.4 Tillfälligt ökade medel 2021

Kyrkostyrelsen följer utvecklingen i samhället och utövar sitt företrädskap nationellt och internationellt. Detta sker bland annat genom att bevaka och påverka regering och riksdag, statliga myndigheter och andra organisationer i för Svenska kyrkan angelägna frågor.

För att kyrkostyrelsen ska kunna agera ansvarsfullt mellan de tidpunkter då kyrkomötet är samlat, och fullfölja den krishantering som redan pågår, finns behov av att tillfälliga medel avsätts. Kyrkostyrelsen budgeterar därför tillfälligt ökade medel om 50 miljoner kronor år 2021, för behov och konsekvenser som idag inte kan förutses. Kyrkostyrelsen ser behov av att ha en beredskap att i samarbete med stiftet kunna agera kraftfullt och snabbt om förändringar i omvärlden föranleder det.

Exempel på områden kan vara stöd till angelägna diakonala satsningar, eventuellt i samverkan med andra organisationer och annat som bidrar till existentiell hållbarhet, liksom stöd för krisberedskap och civilt försvar. Även oförutsedda kostnader för akuta insatser globalt i den världsvida kyrkan skulle kunna bli aktuellt.

3.5 Ekonomiska ramar

Kyrkostyrelsen föreslår att de kostnads- och planeringsramar som finns i den ursprungliga skrivelsen *Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2021–2023*, i bilaga 2, tabell 12, kompletteras med extra stiftsbidrag, tillfälligt ökade medel samt kostnader för ett intensifierat arbete med digitalisering och samverkan.

Beräkning kostnadsramar	2021	2022	2023
Kostnadsram VoE	3 281	3 170	3 132
Extra stiftsbidrag 2021	65		
Tillfälligt ökade medel 2021	50		
Digitalisering & samverkan	65	99	141
SUMMA ny kostnadsram	3 461	3 269	3 273

De tillkommande posterna för extra stiftsbidrag, tillfälligt ökade medel och för digitalisering och samverkan uppgår sammantaget för perioden till 420 miljoner kronor.

3.6 Fritt eget kapital och mål för eget kapital

Det nationella fria egna kapitalet utgör en gemensam resurs för hela trossamfundet och dess avkastning möjliggör såväl resurser till akuta insatser som till strategiska satsningar för ett långsiktigt hållbart kyrkoliv.

Med de tillägg som föreslås i denna skrivelse kommer eget kapital att påverkas negativt med 420 miljoner kronor sammanlagt för planeringsperioden.

Då osäkerheten om den ekonomiska framtiden är stor bedömer kyrkostyrelsen att det av försiktighetsskäl är nödvändigt att minska förväntad avkastning från kapitalförvaltningen. Därför sänks förväntad avkastning till hälften av tidigare beräkningar, vilket innebär att utvecklingen av fritt eget kapital ytterligare försämras med cirka 200 miljoner kronor per år.

Kyrkomötet har, i enlighet med skrivelsen KsSkr 2016:7 *Svenska kyrkans kapital-situation*, beslutat att målet för storleken på den nationella nivåns egna fria kapital ska vara 6 500 miljoner kronor vid utgången av år 2016. Målnivån räknas därefter upp årligen med hänsyn till konsumentprisindex.

Nedanstående tabell visar det **beräknade** fria egna kapitalet och **lägsta nivån** för fritt eget kapital per 31 december respektive år.

Fritt eget kapital	UB 2019	Budget 2020	RAM 2021	RAM 2022	RAM 2023
Fritt eget kapital	9 674	8 616	9 464	9 534	9 541
Lägsta nivå fritt eget kapital	6 866	6 947	7 143	7 286	7 432
Skillnad mot lägsta nivå	2 808	1 669	2 321	2 248	2 109

Den låga siffran under Budget 2020 var före den kraftiga uppgången 2019.

Då avkastningen i kapitalförvaltningen under våren varit negativ innebär det att ovan angivna fria egna kapital är cirka 800 miljoner kronor lägre per den 27 maj 2020 jämfört med budget. Om denna effekt består för helåret 2020, kommer det fria egna kapitalet istället att utvecklas enligt tabellen nedan.

Fritt eget kapital	UB 2019	Budget 2020	RAM 2021	RAM 2022	RAM 2023
Fritt eget kapital	9 674	8 616	8 664	8 734	8 741
Lägsta nivå fritt eget kapital	6 866	6 947	7 143	7 286	7 432
Skillnad mot lägsta nivå	2 808	1 669	1 521	1 448	1 309

I det fria egna kapitalet ingår ännu inte realiserade värdeökningar inom kapitalförvaltningen. Vid bokslut 2019 uppgick de realiserade värdeökningarna till 3 422 miljoner kronor.

1 Globala strömningar och utmaningar

Under våren 2020 har det nya coronaviruset SARS-CoV-2 orsakat en covid-19-pandemi, vars fulla konsekvenser kommer att förbli okända en lång tid framöver. I en globaliserad värld sprider sig både smittan och effekterna av dess hantering snabbt. Virusets påverkan på människors hälsa och liv. Äldre och de mest utsatta påverkas mest dramatiskt, och utgången bestäms av länders strategier för att bromsa smittspridning och olika gruppers tillgång till adekvat sjukvård. Åtgärderna för att försöka stoppa dess spridning påverkar människors tillvaro i grunden, förmågan att försörja sig, resa, bibehålla sociala relationer samt tillgången till grundläggande fri- och rättigheter.

Pandemin har lett till drastiska åtgärder med stängda gränser och stoppade flyg och andra transporter. Vad de långsiktiga effekterna av allt detta blir vet vi inte, men vi kan förvänta oss djupgående återverkningar på såväl ekonomin och demokratin som på människors hälsa och upplevda trygghet.

Hotet mot klimatet och ekosystemet är i fokus. Det gångna året utmärktes av en växande transnationell rörelse som utkräver ansvar från makthavare, företag och medborgare. Det är symtomatiskt att vi bland 2019 års nya ord finner begrepp som *klimatnödläge*, *klimatstrejk*, *smygflyga* och *tågskryta*.³ Nedstängning av samhällen i spåren av coronapandemin har givit hopp om en ekologiskt hållbar omställning, men också en oro för att klimat- och miljöhänsyn riskerar att väga lätt då jobb hotas.

Upplevelsen av klimatkrisen som så akut att den påkallar ett "klimatnödläge" har lett till ett tilltagande tvivel på demokratins förmåga att hantera de allt överskuggande överlevnadsfrågorna bland såväl unga människor som bland akademiker och opinionsbildare.⁴

Under hösten 2019 hölls exempelvis ett seminarium vid Göteborgs universitet på temat Överlever demokratin klimatkrisen? där en av de frågor som diskuterades var huruvida det krävs en upplyst despoti (vilket med ännu ett av 2019 års nyord kallas *klimatdiktatur*) för att genomföra nödvändiga beslut.⁵ En del klimatexperter lyfter fram Kina som en förebild⁶ och i ett upprop publicerat i en kvällstidning uppmanar 87 influencers statsministern att våga vara obekvämt och köra över "oss och våra klimatkatastrofala vanor".⁷

Demokratin utmanas också globalt av växande antidemokratiska rörelser och regimer. Runtom i Europa nedmonteras mycket av den frihet som erövrades åren efter murens fall. I länder som Polen, Ungern, Turkiet och Italien ifrågasätts öppet många av demokratins grundläggande principer.⁸ I USA har presidenten anklagats för att på en rad punkter ha förbrutit sig mot konstitutionen, i Ryssland skärps villkoren för fria medier allt mer⁹, och Kina, där medborgerliga och politiska rättigheter är under hård press, utökar sitt inflytande globalt.¹⁰

³ www.svt.se/kultur/nyorden-2019-hela-listan

⁴ Foa, Roberto Stefan, and Yascha Mounk. "The Signs of Deconsolidation." *Journal of Democracy* 28, no. 1 (2017): 5–16. www.journalofdemocracy.org/articles/the-signs-of-deconsolidation.

⁵ Överlever demokratin klimatkrisen? Seminarium 25 september 2019, <https://www.vgb.nu/wp-content/uploads/2019/09/Inbjudan-25-sept-4.pdf>

⁶ www.svd.se/demokratin-maste-pausas-for-att-losa-klimatkrisen Svenska Dagbladet 2017-11-04

⁷ www.expressen.se/debatt/kor-over-ditt-folk-lofven-for-att-radda-klimatet Expressen 2019-01-24

⁸ freedomhouse.org/report/freedom-world/freedom-world-2019

⁹ www.indexoncensorship.org/2019/07/russia-press-freedom-violations-june-2019

¹⁰ thediplomat.com/2019/11/how-chinese-norms-are-going-global

Demokratins globala ställning för 2019 innebar en fortsatt tillbakagång för demokratin, men trots den negativa utvecklingen klassas något fler länder som fullvärdiga demokratier än föregående år (22 mot tidigare 20 av de 167 länderna i indexet).¹¹ Det finns emellertid nu en risk att de inskränkningar i fri- och rättigheter som följer i spåren av coronavirusets spridning inte kommer att hävas i auktoritära regimer och att demokratin därför kommer att fortsätta att backa.¹² Kriser har tidigare i vissa fall dock även lett till auktoritära regimers fall, som i Indonesien 1998 och Tunisien 2011. Mobiliseringen i spåren av klimatkrisen vittnar också om demokratins kraft. Gräsrotsrörelsen *Fridays for future*, inspirerad av Greta Thunbergs skolstrejk, har nått global spridning och bekräftar de demokratiska fri- och rättigheterna genom att kraftfullt både uttrycka och kanaliseras via dem.

Det är inte bara klimatkrisen som förmår mobilisera människor. Under 2019 har inte minst unga människor mobiliserat sig mot förtryck och orättvisor genom att fylla gator och torg runt om i världen: Sudan, Libanon, Hongkong, Chile, Frankrike, Spanien (Katalonien) och Ryssland är några exempel. Världen har idag den yngsta befolkningen på länge, hela 42 procent är under 25 år och en fjärdedel är under 18 år.¹³ Eftersom demokratiska rörelser slår rot bland unga kan detta förebåda stora förändringar i framtiden.

Antalet människor på flykt fortsätter att växa och överstiger nu 70 miljoner.¹⁴ De största flyktinggrupperna kommer från Syrien (6,7 miljoner), Afghanistan (2,7 miljoner) och Sydsudan (2,3 miljoner).¹⁵ En reaktion på den växande flyktingkrisen är en allt restriktivare flyktingpolitik i de delar av världen som flyktingar söker sig emot. Samtidigt leder humanitära kriser inte alltid till att flyktingströmmar når utanför hemlandet. Civildbefolkningen i Jemen, där krigets offer både för våld och för sjukdomar beräknas uppgå till 230 000 vid slutet av 2019, saknar flyktvägar.¹⁶ Ytterligare omkring 14 miljoner riskerar att dö av svält eller utbrott av koleraepidemier.¹⁷ Människor på flykt blir i tid av pandemisk smitta särskilt utsatta, spridning av virus kan bli förödande i trånga flyktingläger. I spåren av de ekonomiska konsekvenserna av försöken att hindra smittspridning drabbas de som idag har små marginaler hårdast. FN förutspår att antalet människor på gränsen till svält fördubblas under 2020 till 265 miljoner människor.¹⁸

I en globaliserad värld blir gränser både mer porösa och mer hårdbevakade, vilket har blivit mycket påtagligt även på nära håll i spåren av coronaviruset under våren 2020. Öppenhet och gränsbevakning är två parallella och ömsesidigt alstrande tendenser i världssystemet. Begreppet ”gräns” kan syfta till det som på engelska heter ”boundary” och ”border”, en gräns mellan två vanligen geografiska entiteter. Men ”gräns” kan också syfta på det som fångas in av engelskans ”limit”, vilket syftar på en bortre övre gräns. Bägge dessa förståelser av gränser är betydelsefulla för att förstå till synes disparata fenomen som klimatförändringar, flyktingkriser, växande psykisk ohälsa och ny informationsteknologi. Inom alla dessa områden tilltar en känsla av ett tånjande, alternativt överskridande, av gränser.

¹¹ www.eiu.com/Handlers/WhitepaperHandler.ashx?fi=Democracy-Index-2019.pdf&mode=wp&campaignid=democracyindex2019

¹² www.hrw.org/the-day-in-human-rights/2020/03/31

¹³ blogs.worldbank.org/opendata/chart-how-worlds-youth-population-changing .17 april 2017

¹⁴ www.unhcr.org/figures-at-a-glance.html

¹⁵ Ibid.

¹⁶ www.middleeasteye.net/news/yemen-death-toll-surpass-230000-end-2019-un-report

¹⁷ www.hrw.org/world-report/2019/country-chapters/yemen

¹⁸ www.wfp.org/news/covid-19-will-double-number-people-facing-food-crisis-unless-swift-action-taken

Inom miljöområdet talar man om de nio planetära gränserna, syftande på planetens bärkraft, som inte kan överskridas utan att det får mycket allvarliga konsekvenser. Fyra av dessa bedöms redan ha överskridits: klimatförändringar, förlust av biologisk mångfald, förändrad markanvändning samt förändrade biogeokemiska flöden av kväve och fosfor. De två förra betraktas av forskare som "core boundaries" vilket innebär att ett överskridande av båda eller att någon av dem riskerar att driva jordsystemet in i ett nytt tillstånd.¹⁹

Växande psykisk ohälsa vittnar om orimliga krav och det är talande att punkten där den existentiella och andliga bärkraften brister beskrivs med metaforer som att "gå in i väggen" eller "bränna ut sig".

Att befinna sig vid en gräns behöver dessbättre inte vara liktydig med att befinna sig vid en avgrund. Engelskans "frontier" syftar på ett expanderande gränsområde som rör sig från det kända mot det okända. Hur detta okända kommer att gestalta sig beror i hög grad på det hopp som kan ta form hos varje människa. Hopp är en gåva och något man kan förstärka med sina handlingar. Detta ställs på sin spets då virusshot och dess konsekvenser skapar rädsla och oförutsägbarhet.

Hopp som formeras vid "gränsen" kan vara frukten av de lärdomar och erfarenheter de förändringar som vi människor gör i detta nu. Hopp kan också backas upp av en rad globala framgångar som, utan att för den skull hemfalla åt naiv optimism, har uppnåtts de senaste decennierna. Ur skörden av hoppfulla nyheter kan lyftas fram dramatiskt förbättrat hälsoläge globalt och kraftigt minskande barnadödlighet, där dock coronapandemin kan komma att bryta den positiva trenden momentant i ökad dödlighet och på sikt genom av utträngningseffekter av vaccinationsprogram, andra förebyggande åtgärder och behandling av andra sjukdomar. Under 2019 har vi även sett ett minskat antal terrordåd och ett hoppfullt tecken är också det faktum att världen idag är 5 procent grönare än vid millennieskiftet, vilket innebär att en yta ungefär motsvarande Amazonas har beskogats på dryga två decennier.²⁰

2 Demokrati, tillit och sammanhållning

I alla samhällen verkar såväl *centripetala* (sammansvetsande) som *centrifugala* (splittrande) krafter. Till de förra hör gemensamma referenspunkter, allmänt accepterade grundläggande värderingar, solidaritet och upplevelse av en gemensam framtid. Till de senare hör rivaliserande livstolkningar och oförenliga värderingar, segregation och socioekonomisk ojämlikhet mellan grupper och regioner. Utfallet av styrkemätningen mellan dessa socioekonomiska och politiska krafter är avgörande för ett samhälles långsiktiga hållbarhet.

Ett samhälle där de sammanhållande krafterna är starka präglas av en hög grad av tillit. Glädjande nog är tilliten i det svenska samhället fortsatt hög. Hela 57 procent av

¹⁹ www.su.se/forskning/forskningsnyheter/fyra-av-nio-planet%C3%A4ra-gr%C3%A4nser-%C3%B6verskrids-1.218028 hämtat 2019-10-07.

²⁰ www.nasa.gov/feature/ames/human-activity-in-china-and-india-dominates-the-greening-of-earth-nasa-study-shows www.nature.com/articles/s41893-019-0220-7

Enligt en satellitstudie publicerad blir 33 procent av världens beväxna områden grönare medan fem procent "brunare" (skördad åkermark/kalhyggen). Utvecklingen är särskilt framträdande i Kina och Indien. En del av orsaken är att koldioxid i atmosfären ökar och ett varmare klimat. Den främsta orsaken är en mer positiv mänsklig påverkan: effektivt jord- och skogsbruk (nya snabbväxande hybrider, växelbruk, bevattningssystem, gödsel, kontroll på skadeinsekter, bättre utsäde etc.).

befolkningen uppger att det går att lita på människor i allmänhet.²¹ Tilliten är också relativt hög till olika samhällsinstitutioner.²² Denna tycks även bestå i det initiala skedet av spridning och åtgärder för att förhindra smittan av covid-19.²³

Men det finns en rad trender som riskerar att på sikt underminera tillit. Ingenting undergräver människors tillit till varandra så mycket som våld eller hot om våld. Brottsförebyggande rådets (Brå) statistik visar att det totala antalet anmälda brott i Sverige ökade med 2 procent 2017–2018. Störst ökning gällde datorbedrägeri och utpressning, medan misshandel, mord och dråp totalt sett minskade något.²⁴ Samtidigt har det grova våldet i det offentliga rummet, såsom skjutningar och sprängningar, ökat. Människors oro för brott ökar generellt men skiljer sig mellan regioner. Nationella trygghetsundersökningen, NTU, 2018 från Brå visar att 42 procent av svenskarna (16–84 år) oroar sig mycket för brottsligheten i samhället.²⁵ Den generella tilliten är mycket lägre bland dem som bor i förorter till svenska storstäder än bland befolkningen generellt.²⁶ Andelen som känner sig otrygga ökade påtagligt från 2016.²⁷ Trygghetsundersökningen visar att otryggheten är störst i Polisområdet Syd (Blekinge län, Kalmar län, Kronobergs län och Skåne län).²⁸

En annan oroande trend är att skillnaderna mellan stad och landsbygd ökar inom snart sagt alla områden: demografi, försörjning, tillgång till bostäder, bredband, sociala insatser och folkhälsa. Närmare hälften av Sveriges kommuner finns i landsbygden, men befolkningen ökar snabbt i storstäder och storstadsnära kommuner, vilket huvudsakligen beror på ökad invandring samt höga födelsetal. Samtidigt minskar befolkningen kraftigt i mindre kommuner på landsbygden²⁹ främst som en följd av låga födelsetal och höga dödstal. Medan behoven av välfärdssatsningar ökar i växande storstadskommuner får krympande kommuner på landsbygden trots förhållandevis höga kommunalskatter allt svårare att garantera sina kommuninvånare tillgång till grundläggande välfärdstjänster.³⁰

²¹ SOM- institutet, Svenska trender, som.gu.se/digitalAssets/1736/1736224_6.-svenska-trender-1986-2018_v2.pdf. Frågan lyder: Enligt din uppfattning. ...”I vilken utsträckning går det att lita på människor i allmänhet? Svara med hjälp av nedanstående skala.”

²² Höga positiva balansmätt ses för +56 polisen, +55 sjukvård, och +53 Universitet/högskola. Detta kan jämföras med +8 Svenska kyrkan, + 9 riksdag och regering, och -21 politiska partier. Svartalternativen är ”mycket stort förtroende”; ”ganska stort förtroende”; ”varken stort eller litet förtroende”; ”ganska litet förtroende” samt ”mycket litet förtroende”. Balansmätt avser andelen som svarat ”mycket” eller ”ganska stort förtroende” minus andelen som svarat ”mycket” eller ”ganska litet förtroende”. Balansmättet kan variera mellan +100 (alla svarspersoner anger stort förtroende) och -100 (alla svarspersoner anger litet förtroende). Procentbasen utgörs av de som har besvarat frågan.

²³ NOVUS-undersökning 3–10 mars 2020. www.svt.se/nyheter/inrikes/novus-svt-svenskar-har-hogt-fortroende-for-sjukvarden

²⁴ www.bra.se/statistik/statistik-utifran-brottstyper/mord-och-drap.html, www.bra.se/statistik/statistik-utifran-brottstyper/vald-och-misshandel.html, www.svt.se/nyheter/inrikes/antalet-sprangdad-okar-kraftigt-i-sverige

²⁵ www.bra.se/download/18.62c6cfa2166eca5d70e2b469/1561470781848/2019_Nationella_trygghetsundersokningen_resultat_pa_kommunal_niva.pdf, s. 5–6

²⁶ www.esh.se/download/18.224e010916d88a79f25132d/1572611558408/Tillitsbarometern,%20levande%20rapport,%20version%203%202019.pdf

²⁷ www.bra.se/download/18.62c6cfa2166eca5d70e22d3/1548248345315/2019_1_Nationella_trygghetsundersokningen_2018.pdf, ss. 9–10

²⁸ www.bra.se/download/18.62c6cfa2166eca5d70e2b469/1561470781848/2019_Nationella_trygghetsundersokningen_resultat_pa_kommunal_niva.pdf, s. 5–6

²⁹ Mörk, Eva, Erlingsson, Gissur O. & Persson, Lovisa (2019), Konjunkturrådets rapport 2019: *Kommunernas framtid*, Stockholm: SNS Förlag, s. 52

³⁰ Mörk, Eva, Erlingsson, Gissur O. & Persson, Lovisa (2019), Konjunkturrådets rapport 2019: *Kommunernas framtid*, Stockholm: SNS Förlag, s. 71

Storstadskommunerna finansierar sig själva i en mycket högre utsträckning än krympande landsbygdskommuner. Självfinansieringen med egna skatteintäkter är i storstäder upp till 70 procent, men bara 44 procent i krympande landsbygdskommuner. Skilda förutsättningar mellan stad och land avspeglas också i skolan och äldreomsorgen. Högst meritvärde för elevernas prestation finns i kommuner i storstäderna³¹ och högst är kostnaden för äldreomsorgen per invånare i krympande landsbygdskommuner.³²

Bostadsbrist förekommer i stora delar av landet, men är störst i storstäderna. Svårighet eller höga kostnader för att få bostad missgynnar unga, ensamstående, separerade, äldre, långtidssjukskrivna, långtidsarbetslösa och nyanlända.³³ Bostadsbristen försvårar möjligheterna att få jobb, utbildning och att bilda familj. Det byggs nya bostäder, men ekonomiskt svaga grupper har svårt att hyra eller köpa dem. Nyanlända är en av de grupper som har en särskilt svår bostadssituation. I Boverkets årliga bostadsmarknadsenkät 2019 uppger drygt åtta av tio kommuner att de har ett underskott på bostäder för nyanlända personer.³⁴ Nyanlända i etableringsprogram och hemlösa tvingas dessutom i vissa fall att flytta från rikare kommuner i storstäderna till mindre kommuner på landsbygden.³⁵

Svensk arbetsmarknad är könssegregerad, och i de tio mest mansdominerade yrkena utgör kvinnorna omkring en procent. Omvänt är bara några enstaka procent av sjuksköterskorna och förskolelärarna män. Skillnaderna minskar dock, om än långsamt.³⁶

Kvinnors arbete värderas fortfarande lägre än männens arbete och kvinnor har lägre inkomster än män. Skillnaden är ännu större när det gäller pensionen. Det ekonomiska gapet mellan könen förklaras, förutom att kvinnor har lägre lön än männen, främst av att de i högre grad arbetar deltid, vårdar sjuka barn och är sjukskrivna.

Löneskillnaden mellan kvinnor och män har emellertid minskat med 5 procentenheter sedan 1994 vilket huvudsakligen beror på att lönerna har ökat mer i kvinnligt dominerade yrken och att andelen kvinnor som arbetar i manligt dominerade yrkesgrupper eller som chefer har ökat.³⁷

Samtidigt som lönegapet mellan män sakta krymper, fortsätter utbildningsgapet att växa. Hela 49 procent av kvinnorna, men endast 38 procent av männen, har eftergymnasial utbildning.³⁸ Under det senaste decenniet har kvinnorna varit i klar och ökande majoritet bland dem som söker sig till högskolan och majoriteten, 61 procent, av alla inskrivna vid, och sökande till, universitet eller högskolor i Sverige under läsåret 2017/18 var kvinnor.³⁹

³¹ Mörk, Eva, Erlingsson, Gissur O. & Persson, Lovisa (2019), Konjunkturrådets rapport 2019: *Kommunernas framtid*, Stockholm: SNS Förlag, s. 88

³² Mörk, Eva, Erlingsson, Gissur O. & Persson, Lovisa (2019), Konjunkturrådets rapport 2019: *Kommunernas framtid*, Stockholm: SNS Förlag, s. 106

³³ Listerborn, Carina (2018), *Bostadsjämlighet: röster om bostadsnöden*, Stockholm: Premiss.

³⁴ <https://www.boverket.se/sv/samhallsplanering/bostadsmarknad/olika-grupper/nyanlanda/>

³⁵ www.expressen.se/nyheter/politikernas-reaktioner-efter-larmet-fran-kommunerna/ och

www.svt.se/nyheter/lokalt/varmland/mikael-dahlqvist-s-vi-ser-ett-monster-dar-socialt-utsatta-exporteras

³⁶ Segregeringsindex (SCB och Medlingsinstitutet). 2009 arbetade 22 procent av kvinnorna i ett yrke som var starkt kvinnodominerat (med 90–100 procent kvinnor). 2016 arbetade bara 16,3 procent av kvinnorna i sådana yrken. 2009 arbetade 23 procent av männen i starkt mansdominerade yrken, 2016 gällde detta 22,5 procent.

³⁷ www.svt.se/nyheter/inrikes/loneskillnaderna-minskar-men-kvinnor-tjanar-fortfarande-mindre-an-man

³⁸ SCB, tabell Utbildningsnivå för befolkningen efter inrikes/utrikes född, kön och åldersgrupp 2018, www.scb.se/hitta-statistik/statistik-efter-amne/utbildning-och-forskning/befolkningens-utbildning/befolkningens-utbildning/.

³⁹ www.uhr.se/om-uhr/nyheter/pressmeddelanden/2018-pressmeddelanden/tva-av-tre-sokande-till-hogskolan-ar-kvinnor

Färre män blir pappor i Sverige, vilket har en direkt koppling till inkomstnivå och utbildningsgrad. För bara ett halvsekel sedan var 28 procent av de 45-åriga männen med låg inkomst barnlösa, idag är deras andel 41 procent. Av manliga akademiker i åldrarna 25 till 45 år lever mer än sju av tio i ett hushåll med barn. Bland arbetslösa eller långtidssjukskrivna män i samma ålder är det bara drygt var fjärde. För jämnåriga kvinnor finns ingen sådan koppling till ställningen i arbetslivet.⁴⁰ Med ökande skillnader i utbildningsnivå mellan könen riskerar denna trend att ytterligare förstärkas. En mansnorm som inte innefattar studiemotivation gör att den stora andel män som saknar godkända gymnasiebetyg eller eftergymnasial utbildning riskerar att bli förlorare i flera led. Detta har konsekvenser för psykisk hälsa, men kan också vara grogrund för kriminalitet, missbruk eller politisk extremism.⁴¹

3 Digitalisering och delaktighet

Digitaliseringskommissionens slutbetänkande från 2016 slår fast att ”digitaliseringen är den mest samhällsomvälvande processen sedan industrialiseringen”.⁴² Under de tre år som har gått sedan dess har utvecklingen rört sig framåt i ett rasande tempo.

Allt fler har tillgång till digital teknologi, vilket underlättar vid behov av karantän och arbete hemifrån. Framför allt är det seniorer, 76 år och äldre, som står för ökningen. År 2018 hade i princip alla svenskar, 98 procent, tillgång till internet i hemmet och över 90 procent tillgång till en smart mobil, att jämföra med 27 procent då den första uppskattningen gjordes 2011.⁴³

Samtidigt har det blivit betydligt svårare att vara en fullvärdig samhällsmedborgare för den som inte har tillgång till eller endast rudimentär förtrogenhet med digital teknologi. I ett samhälle i spåren av pandemin där även allt från social samvaro med vänner och familj till gudstjänst blir digital riskerar utanförskapet även att beröva livet dess mening. Idag lever en dryg miljon svenskar i ett ”digitalt utanförskap” eller nyttjar internet oregelbundet. Till denna grupp hör huvudsakligen äldre, lågutbildade, låginkomsttagare samt boende på landsbygden.⁴⁴ Trots högt satta ambitioner kommer, enligt Post- och telestyrelsens senaste uppföljning av regeringens bredbandsstrategi, inte målet att hela landet ska ha tillgång till stabila mobiltjänster 2023 att kunna nås.⁴⁵ Sedan 1 januari 2019 gäller tillgänglighetsdirektivet som innebär att enskilda personer via kommentarsfunktioner ska kunna meddela om den digitala servicen inte uppfyller tillgänglighetskraven och begära ut information i för dem tillgänglig form.⁴⁶

Internet möjliggör ett aktivt deltagande i samhället och är därför en viktig demokrati- och jämlikhetsfråga. Men internet kan också bidra till att undergräva demokratin. Problemen växer med bland annat ökande nätbedrägerier, omfattande dataintrång, okontrollerbara drönare och växande kontroll över medborgarna från såväl marknaden som från den egna staten och främmande makter.⁴⁷ Från flera länder kommer också rapporter om att stater tvingat mobiloperatörer att använda platsdata från invånarnas

⁴⁰ [fof.se/tidning/2018/8/artikel/farre-man-blir-pappor](https://www.fof.se/tidning/2018/8/artikel/farre-man-blir-pappor)

⁴¹ [fof.se/tidning/2018/8/artikel/farre-man-blir-pappor](https://www.fof.se/tidning/2018/8/artikel/farre-man-blir-pappor)

⁴² *För digitalisering i tiden*. SOU 2016: 89.

www.regeringen.se/4af25c/contentassets/f7d07b214e2c459eb5757cea206e6701/sou-2016_89_webb.pdf

⁴³ [internetstiftelsen.se/docs/Svenskarna_och_internet_2018.pdf](https://www.internetstiftelsen.se/docs/Svenskarna_och_internet_2018.pdf) s. 9.

⁴⁴ [internetstiftelsen.se/docs/Svenskarna_och_internet_2018.pdf](https://www.internetstiftelsen.se/docs/Svenskarna_och_internet_2018.pdf) s. 4.

⁴⁵ sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=83&artikel=7339582. hämtat 2019-11-13.

⁴⁶ webbriktlinjer.se/lagkrav/webbdirektivet

⁴⁷ sciencebusiness.net/news/step-step-world-leaders-strive-find-consensus-ai-development

mobiltelefoner för att kontrollera att de efterlever den obligatoriska karantänen mot covid-19.⁴⁸

Stora delar av den fria pressen, ”den tredje statsmakten”, har genom ett friare, men också mindre kontrollerat och kvalitetssäkrat, flöde av information försatts i ett krisläge. Avsaknaden av kvalificerad källkontroll och samvetsgranna redaktioner på många nätsidor bäddar för ett spridande av lögn och halvsanningar. När också ledande politiker tillåter sig att ifrågasätta eller helt ignorera beprövade fakta undergrävs tilliten till, eller förbigås fullständigt, vetenskapen. Samtidigt innebär ett öppet internet möjligheter att med små medel mobilisera motstånd mot odemokratiska eller korrupta makthavare lokalt såväl som globalt.

Trots att traditionella medier utmanas från olika håll åtnjuter de ett fortsatt högt förtroende. År 2017 uppgav drygt 70 procent av befolkningen att de hade stort förtroende för Sveriges Radio och Sveriges Television. Även förtroendet för dagspressen ligger på en stabil, men lägre nivå.⁴⁹

Digitaliseringens tänkbara konsekvenser för hållbarhet är inte entydiga. Å ena sidan bäddar den i många fall för påtaglig effektivisering av resursanvändning. Å andra sidan möjliggör digitaliseringen ökad konsumtion.⁵⁰ Omkring 10 procent av världens elförbrukning kan härledas till internet och resulterar i över 2 procent av de koldioxidutsläppen som är orsakade av människan. Internettrafiken ökar med 25 procent varje år och inom en snar framtid väntas internet gå om flygindustrin i fråga om utsläpp eftersom de datacentra som upprätthåller vår virtuella värld kräver enorma mängder med energi.⁵¹

Artificiell intelligens, AI, som är ett paraplybegrepp för teknologier för maskininlärning, ansiktsgenkänning, automatiserad handläggning av ärenden, självkörande bilar, applikationer och algoritmer, är under snabb utveckling och kan komma att bidra till sådant som bättre hälso- och sjukvård, säkrare transporter och en mer konkurrenskraftig industri. Inom sjukvården öppnar sig möjligheter till en mer individanpassad behandling. Deklarationen om e-hälsa gör det möjligt att koppla samman befintliga och framtida genomiska databanker i hela EU, vilket underlättar för forskning om sällsynta sjukdomar, cancer, farmakogenomik, förebyggande av sjukdomar, hjärnrelaterade sjukdomar och andra tillstånd.⁵² På ett mer övergripande plan tenderar AI att sudda ut gränserna mellan subjekt och objekt och medvetande och materia vilket väcker en rad delvis ännu utforskade etiska och filosofiska frågeställningar.

Den snabba utvecklingen inom digital teknologi har lett till ett ökat behov av regleringar. Under det senaste året har stora framsteg gjorts med att skapa en digital inre marknad, exempelvis genom att det inte tas ut avgifter för roaming och att online-innehåll är tillgängligt i andra EU-länder.⁵³ GDPR, General Data Protection Regulation, implementerades i maj 2018 och gäller i hela EU och har till syfte att skapa en enhetlig och likvärdig nivå för skyddet av personuppgifter så att det fria flödet av

⁴⁸ www.nytimes.com/2020/03/17/world/asia/coronavirus-singapore-hong-kong-taiwan.html

⁴⁹ SOM-institutet 2018

⁵⁰ Naturvårdsverket. *Digitalisering och hållbar konsumtion. Underlagsrapport till fördjupad utvärdering av miljömålsarbetet*, 2015. www.naturvardsverket.se/Om-Naturvardsverket/Publikationer/ISBN/6600/978-91-620-6675-8

⁵¹ Förenta Nationernas regionala informationskontor för Västeuropa – UNRIC www.unric.org/sv/nyhetsarkiv/27643-internet-och-den-stora-skuggan-av-co2 2019-10-09

⁵² europa.eu/rapid/press-release_IP-18-2902_sv.htm

⁵³ europa.eu/rapid/press-release_IP-18-2902_sv.htm

uppgifter inom Europa inte hindras.⁵⁴ I april 2019 antogs av Europaparlamentet upphovsrättsdirektivet med syfte att harmonisera och modernisera bestämmelser om digital upphovsrätt inom Europeiska unionen. Kritiker av förslaget är dock oroad för att yttrandefriheten på nätet ska begränsas för användarna, genom att innehållsplattformarna som YouTube, Facebook och Instagram inför filter.⁵⁵

4 Tro och konfliktlinjer

Under det gångna decenniet har klimatet för religiösa utövare runt om i världen hårdnat. Över 50 stater, bland dem folkrika länder som Kina, Indonesien och Ryssland, har infört vad som av PEW-institutet omtalas som antingen höga eller mycket höga nivåer av politiska och legala restriktioner som begränsar religiös tro och praxis.

Den ökande religiösa repressionen innefattar lagar och politik som begränsar religionsfrihet och regeringars favoriserande av vissa religiösa grupper. I vissa fall yttrar sig repressionen som regelrätta och regeringsstödda trakasserier av vissa grupper. Omfattande restriktioner finns sedan tidigare i Mellanöstern och Nordafrika, men de största ökningarna under det senaste decenniet har skett i Afrika söder om Sahara, Asien-Stillahavsregionen och Europa. I Europa handlar det exempelvis om ansträngningar för att begränsa manlig omskärelse och bruket av ”religiös klädsel” och religiösa symboler.⁵⁶

Det förekommer även att religiösa minoriteter aktivt utövar förtryck, såväl inom som utanför den egna gruppen. Exempelvis vittnar många kvinnor i invandrartäta områden i västvärlden om de trakasserier de utsätts för då de bryter mot lokala religiösa klädkoder.⁵⁷ Närmare 100 000 unga människor i Sverige lever med de ofta religiöst motiverade begränsningar som bär upp en ”heders- och kyskhetskultur” med rötter i olika delar av världen.⁵⁸

Representanterna för minoritetsgrupper i Sverige upplever generellt sett sin situation som bra. Men senaste rapporten från Brå om antisemitismen i Sverige visar att personer med judisk identitet riskerar att utsättas för antisemitism överallt i samhället. De som är öppna med sin judiska identitet eller är offentliga personer löper större risk att drabbas av antisemitism.

Antisemitismen är en del av ideologin bland såväl högerextremister som våldsbejakande islamister. Personer med judisk identitet, som bor i regioner med aktiva radikalnationalistiska miljöer, har oftare erfarenhet av antisemitiska handlingar från högerextremister. De som bor i storstäder, däremot, vittnar i högre grad om antisemitiska utfall och attacker från personer med bakgrund i Mellanöstern.⁵⁹

⁵⁴ www.datainspektionen.se/lagar--regler/dataskyddsförordningen

⁵⁵ sv.wikipedia.org/wiki/Upphovsr%C3%A4ttsdirektivet_2019-10-09

⁵⁶ PEW institute 2019, “A Closer Look at How Religious Restrictions Have Risen Around the World”, s. 6-7, 15 juli 2019, www.pewforum.org/2019/07/15/a-closer-look-at-how-religious-restrictions-have-risen-around-the-world

⁵⁷ PEW institute 2019, “A Closer Look at How Religious Restrictions Have Risen Around the World”, s. 6-7, 15 juli 2019, www.pewforum.org/2019/07/15/a-closer-look-at-how-religious-restrictions-have-risen-around-the-world. Exempel från Sverige se t. ex. meritwager.nu/wp-content/uploads/2020/01/Norrby-rapport-2019-la%CC%88gesbild.pdf

⁵⁸ www.hedersfortryck.se/hedersfortryck/vad-ar-hedersrelaterat-vald-och-fortryck/statistik hämtat 2019-11-07.

⁵⁹ Brå (2019), *Antisemitiska hatbrott. Rapport 2019:4*, Online, www.bra.se/download/18.62c6cfa2166eca5d70e19304/1559137988590/2019_4_Antisemitiska_hatbrott.pdf, ss. 7-12

Mest rädsla uttrycker representanter för muslimska minoritetsgrupper. Förutom de trakasserier som ofta drabbar muslimer har även ett flertal grava islamofobiska händelser ägt rum i Sverige, bland annat brandattentat mot och vandaliseringar av moskéer och islamiska lokaler.⁶⁰

Svensk offentlighet har på senare tid gjort flera viktiga markeringar som skänkt visst hopp till judiska företrädare om förbättring av situationen, bland annat har regeringen initierat en internationell konferens i Sverige om antisemitism men som för tillfället är uppskjuten med anledning av pandemin. För många muslimska företrädare framstår bilden som mörkare. Inte minst en rad utspel från flera riksdagspartier, om bland annat böneotrop, sjalen och ifrågasättandet av bidrag till muslimska civilsamhällesaktörer som Ibn Rushd, bidrar till en upplevelse av tilltagande stigmatisering.

Spänningar mellan minoritetsgrupper i Sverige härstammar ofta från konflikter i andra länder.⁶¹ Inbördeskriget i Syrien samt Islamiska statens initiala framgångar i både Syrien och Irak förstärkte splittringen mellan sunni- och shiamuslimer. En färsk internationell studie visar att 44 procent av alla offer för organiserat våld i världen under 2017 dödades i konflikter med grund i just denna motsättning.⁶²

Tiotusentals flyktingar från bägge grupperna har hittat sin tillflykt i Sverige och redan 2013 kunde Myndigheten för stöd till trossamfund, SST, i en av sina rapporter konstatera att många shiitiska grupper i Sverige vittnade om hot och trakasserier från radikala sunnigrupperingar.⁶³

Som ett led i ambitionen att skydda individers och gruppers rättigheter mot religiöst motiverat förtryck föreslog demokrativillkorsutredningen i juni 2019 ett enhetligt demokrativillkor för statliga bidrag.⁶⁴ Syftet är att ställa tydliga krav på civilsamhällsorganisationer som söker verksamhetsbidrag från staten. Enligt förslaget ska svenska myndigheter upphöra att dela ut bidrag till organisationer som antingen själva, eller genom företrädare, på ett otillbörligt sätt kränker den enskildes grundläggande fri- och rättigheter. Inget bidrag ska heller gå till organisationer som bryter mot principen om alla människors lika värde eller som motarbetar det demokratiska styrelseskicket.⁶⁵

I en enkätundersökning som har genomförts på uppdrag av Sveriges kristna råd anger varannan ung troende kristen person att de upplevt kränkningar på grund av sin tro. Bland dem som svarat på enkäten upplever var fjärde sig kränkt av sin lärare,

⁶⁰ ”Moskéers och muslimska församlingars utsatthet och säkerhet i Sverige 2018” (Cemfor 2018): cemfor.uu.se/nyheter/nyhet/?tarContentId=729036

⁶¹ Larsson, Göran & Sorgenfrei, Simon (2018), *Andra antireligiösa hatbrott*, Bromma: Myndigheten för stöd till trossamfund och Segerstedtinstitutet, ss. 13, 23–25

⁶² Finnbogason, Daniel, Larsson, Göran & Svensson, Isak (2019), ”Is Shia-Sunni Violence on the Rise? Exploring New Data on Intra-Muslim Organised Violence 1989–2017”, *Civil Wars*, vol. 21, (1), 25–53.

⁶³ Larsson, Göran & Thurfjell, David (2013), *Shiamuslimer i Sverige: en kortfattad översikt*, Bromma: Nämnden för statligt stöd till trossamfund, s.40

⁶⁴ Upprinnelsen till utredningen var att Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF) på hösten 2016 avslag Sveriges unga muslimers (SUM) ansökan om statsbidrag för verksamhetsåret 2017. MUCF motiverade sitt beslut med att SUM inte kunde visa att deras verksamhet bedrevs i enlighet med demokratiska idéer. SUM hade förtroendevalda som stred för IS och organisationen hyllade våldsbejakande islamistisk extremism genom sociala medier. SUM överklagade MUCF:s beslut till förvaltningsrätten som upphävde det och återförvisade ärendet till myndigheten för fortsatt handläggning. MUCF gjorde en förnyad utredning i ärendet med hjälp av Magnus Sandelin (journalist och expert på våldsbejakande extremism) och avslag SUM:s ansökan om bidrag på nytt. SUM överklagade åter till förvaltningsrätten och i början av 2019 slog förvaltningsrätten fast att det var fel av MUCF att neka SUM bidrag.

⁶⁵ Kulturdepartementet (2019), *Demokrativillkor för bidrag till civilsamhället*, SOU 2019:35, Online, <https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/statens-offentliga-utredningar/2019/06/sou-201935/>.

5 Svenska kyrkan och det religiösa landskapet

Globalt definierar sig fler som troende idag än för några decennier sedan. Detta beror på ökad religionsfrihet, befolkningstillväxt och religiös väckelse i vissa delar av världen. I andra delar ritas den religiösa kartan om av migration och en ökad sekularisering.⁶⁷ Som vi noterade i föregående avsnitt medför migration och globalisering att även motsättningar mellan religiösa grupper blir en del av det religiösa landskapet i Sverige.

Men en mångfald av religiösa samfund kan också bidra till integration och fredlig samexistens. Liksom idrottsrörelsen är religiösa samfund ett område där människor från olika bakgrunder har potentialen att mötas. Cirka 6,7 miljoner tillhör ett religiöst samfund i Sverige⁶⁸ och tre av fyra i Sverige uppger att de identifierar sig med någon religion. Det är också relativt vanligt med mer än en religionstillhörighet, särskilt bland dem som tillhör en traditionell minoritetskyrka.⁶⁹

Svenska kyrkan har idag 5,8 miljoner medlemmar och av dem som svarat på Svenska kyrkans enkät till allmänheten uppger 75 procent att de haft någon form av kontakt med Svenska kyrkan under det gångna året.⁷⁰ Vanligast är att ha besökt kyrkogård och firat gudstjänst i samband med dop, konfirmation, vigsel eller begravning.⁷¹ Totalt var det 2,4 miljoner besök vid Svenska kyrkans konserter och musikgudstjänster 2018, vilket är en ökning sedan föregående år. Sedan 2010 har besök vid konserterna ökat med 12 procent, medan musikgudstjänsterna har minskat i motsvarande grad.⁷²

De som deltar i gudstjänst eller religiösa möten varje vecka är en stabil minoritet på 5 procent av befolkningen. Två tredjedelar av befolkningen har enligt SOM-institutets undersökning inte deltagit i gudstjänst det senaste året.⁷³ I Svenska kyrkans enkät till allmänheten ses samma resultat, men om alternativet att ha firat gudstjänst i samband med dop, konfirmation, vigsel och begravning finns med som svarsalternativ blir andelen högre, hela 45 procent uppger att de firat gudstjänst i samband med dessa kyrkliga handlingar.⁷⁴

År 2018 uppgick gudstjänstbesöken till 14,1 miljoner. Över tid har deltagandet i Svenska kyrkans gudstjänster totalt sett minskat, med 25 procent sedan 2008 och med

⁶⁶ www.skr.org/wp-content/uploads/2020/02/20200219-rapport-unga-troende-i-samhallet-sveriges-kristna-rad.pdf

⁶⁷ www.pewforum.org/2018/06/13/the-age-gap-in-religion-around-the-world

⁶⁸ Erika Willander (2019), *Sveriges religiösa landskap – samhörighet, tillhörighet och mångfald under 2000-talet*, SST, s. 35.

⁶⁹ Willander (2019), s. 44.

⁷⁰ Svenska kyrkans enkät till allmänheten november 2018, fråga ”Har du haft kontakt med Svenska kyrkan under de senaste 12 månaderna? Flera svarsalternativ är möjliga”.

⁷¹ Svenska kyrkans enkät till allmänheten november 2018, fråga ”Har du haft kontakt med Svenska kyrkan under de senaste 12 månaderna? Flera svarsalternativ är möjliga” och ”Vilket är ditt helhetsintryck av dina möten med Svenska kyrkan under de senaste 12 månaderna?” Här anges svaren ganska eller mycket positivt.

⁷² Svenska kyrkans enkät till allmänheten 2018 och Svenska kyrkans statistikdatabas. En musikgudstjänst har inslag av andakt, medan konserter inte har detta. Vid musikgudstjänst får inte entréavgift tas ut, medan konserter kan vara gratis eller avgiftsbelagda.

⁷³ Willander (2019), s. 30.

⁷⁴ Svenska kyrkans enkät till allmänheten november 2018.

cirka 2 procent sedan föregående år. Deltagande vid huvudgudstjänst har minskat mest, med drygt 30 procent på ett decennium. Besök vid kyrkliga handlingar och andra former av gudstjänster är betydligt fler än besök vid kyrkans huvudgudstjänster.⁷⁵ I och med förbud och rekommendationer i spåren av pandemin under 2020 förändras förutsättningarna för såväl gudstjänster som annat församling-liv. Församlingarna försöker ställa om, istället för att ställa in: digitala gudstjänster och möten, kyrkkaffe och andakt flyttar utomhus eller hittar nya former.

De diakonala behoven och den diakonala verksamheten växer. Svenska kyrkans församlingar kan därtill förväntas möta kraftigt ökade diakonala behov i spåren av den ekonomiska inbromsning, de personliga kriser och den starka oro som följer i spåren av coronapandemin. Svenska kyrkan kanaliserar ett omfattande ideellt engagemang. År 2018 deltog drygt 39 000 frivilliga i diakonal verksamhet, vilket är en ökning sedan tidigare år. Under verksamhetsåret 2018 gjorde medarbetare och frivilliga i Svenska kyrkans församlingar omkring 100 000 besök på sjukhus eller annan institution och 111 000 hembesök. Detta innebär en ökning på drygt 16 respektive 3 procent sedan 2016. Under 2018 hade Svenska kyrkans församlingar över 528 000 kontakttillfällen med personer som sökte församlingarnas råd eller stöd av diakonal karaktär, vilket är en ökning med 16 procent sedan 2016. Behoven av själavård, telefonjourer och chatt har ökat i och med pandemin och av konsekvenserna av försök att minska smittspridningen. Trenden kan förväntas hålla i sig och förstärkas om konsekvenserna även blir en djup ekonomisk kris.

Förutsättningarna för det diakonala arbetet skiljer sig mycket mellan församlingar. Fyra av tio församlingar i landsbygdskommuner och mindre städer har varken tillgång till diakon eller diakoniassistent. Detta kan jämföras med att endast drygt 5 procent av församlingarna i storstäder och storstadsnära kommuner saknar båda dessa befattningar.⁷⁶

Omkring 5 000 frivilliga är engagerade inom i barn och ungdomsverksamheten, och betydligt fler är engagerade som kyrkvårdar, förtroendevalda och körsångare.⁷⁷ Öppen verksamhet för vuxna i församlingarna ökar och 2018 uppgick besöken vid dessa verksamheter till 2,7 miljoner, vilket var 51 procent fler än 2008.⁷⁸ Inom gruppverksamhet för vuxna är det emellertid endast den riktad till 20–25-åringar samt kulturell verksamhet som ökar. Störst nedgång ses i syföreningar, men även deltagande i bibelgrupper och sorgegrupper minskar.⁷⁹

Avsaknad av tro är det vanligaste motivet till att lämna Svenska kyrkan. Dagens unga lämnar Svenska kyrkan i högre grad än äldre, men också i högre grad än vad unga vuxna gjorde före 2016. Detta är en del av en global trend där gudstro och religiösa praktiker bland unga, med några få undantag, minskar.⁸⁰ Västeuropeiska kristna kyrkor tappar mest.⁸¹

⁷⁵ Svenska kyrkans statistikdatabas.

⁷⁶ Babajan, Tigran (2019), *Det diakonala arbetet i svenska kyrkans statistik 2016–2018: skillnader mellan stad och land i den diakonala verksamheten*, Kyrkokansliet Uppsala, s. 19.

⁷⁷ Svenska kyrkans statistikdatabas.

⁷⁸ Babajan, Tigran (2019), *Det diakonala arbetet i svenska kyrkans statistik 2016–2018: skillnader mellan stad och land i den diakonala verksamheten*, Kyrkokansliet Uppsala, s. 25.

⁷⁹ Svenska kyrkans statistikdatabas.

⁸⁰ PEW research centre 2018, *The Age Gap in Religion Around the World*, www.pewforum.org/2018/06/13/the-age-gap-in-religion-around-the-world, s. 6. Undantag är bl.a. Tchad och Ghana.

⁸¹ Conference paper ISSR 2019 av Roberta Ricucci & Franco Garelli, *Walking away from religion. Young atheist in the timelight*.

Utträdena ur Svenska kyrkan är särskilt hög bland unga män i storstäderna. Om hänsyn tas till de nya utträdesmönstren beräknas Svenska kyrkans medlemsantal 2030 vara 4,7 miljoner, vilket är 200 000 färre än tidigare prognoser. Enligt den nya prognosen kommer den enda åldersgrupp som ökar vara de över 80 år.⁸² Effekterna av utträden och större genomslag för generationsväxling kommer att slå igenom ekonomiskt betydligt hårdare än tidigare kyrkoavgiftsprognoser. Den ekonomiska situationen försämras ytterligare, och redan 2020, genom lägre förväntade netton från finansiella investeringar, utdelning från prästlönetillgångar och kollekt i spåren av konjunkturedgången.⁸³

Sannolikheten att barnen döps är större om föräldrarna har högre inkomst, är gifta och om fadern är äldre än genomsnittet med en gymnasieutbildning som högsta utbildning.⁸⁴ Socioekonomisk snedrekrytering ses även bland konfirmander. Det är vanligare att barnen konfirmeras om föräldrarna är gifta och har högre inkomst. Eftersom färre döps som barn är konfirmanddop vanligt och ökar i storstadsområden.⁸⁵

Om några år går den generation som är född i slutet av 80-talet och början av 90-talet in i föräldraskap. De utgör den största nu levande generationen och är i hög grad fortfarande kyrkomedlemmar, eftersom alla barn födda före 1996 med minst en förälder ansluten till Svenska kyrkan automatiskt själva blev medlemmar. Denna generations beslut att döpa eller inte döpa sina barn kommer att ha en avgörande betydelse för formandet av det framtida religiösa landskapet i Sverige.⁸⁶

Fortfarande åtnjuter Svenska kyrkan ett stort förtroende i samhället. I Svenska kyrkans enkät till allmänheten svarar 50 procent att Svenska kyrkan fyller en viktig funktion i samhället, 48 procent upplever att kyrkan ”finns där för mig vid viktiga livshändelser” och 45 procent att den ”står på de utsattas sida i Sverige”. Däremot upplever endast en femtedel av de svarande att Svenska kyrkan ”sätter ord på det som är viktigt för mig” eller ”hjälp mig att utveckla min kristna tro”.⁸⁷

Det finns ett stort intresse och utrymme för religion på teater, i film, museer och scen-samtal. Det är också främst via medierna och i skolans religionsundervisning som unga möter religion.⁸⁸ Utvecklingen kan tolkas som att religion som socialt fenomen har blivit en del av en ”flytande modernitet”⁸⁹ som tar sig nya former, även utanför kyrkan och på arenor som tidigare inte förknippats med det religiösa fältet.⁹⁰ Sekularisering innebär därför inte att de existentiella frågorna upphör att engagera utan att de söker nya och aktuella gestaltningar och formuleringar.

⁸² Patrik Svensson (2019), ”Svenska kyrkans medlemmar”, *Nyckeln till Svenska kyrkan*, s. 75–87.

⁸³ Kyrkoavgiftsprognos, internwww.svenskakyrkan.se/default.aspx?id=1493949

⁸⁴ Andreas Sandberg, Ingegerd Sjölin & Josephine Ganebo Skantz (2019), *Dop i förändringen studie av föräldrars aktiva val och församlingars strategiska doparbete*. Uppsala: Svenska kyrkan.

⁸⁵ Josephine Ganebo Skantz (2019), s. 32–37. Andreas Sandberg, Ingegerd Sjölin & Josephine Ganebo Skantz (2019), kapitel 5.

⁸⁶ Andreas Sandberg, Ingegerd Sjölin & Josephine Ganebo Skantz (2019), *Dop i förändringen studie av föräldrars aktiva val och församlingars strategiska doparbete*, kap. 1.

⁸⁷ Svenska kyrkans enkät till allmänheten november 2018, fråga: ”Hur väl stämmer följande beskrivningar överens med din personliga uppfattning om Svenska kyrkan?” Procentandelar avser svar i hög eller mycket hög grad.

⁸⁸ Malin Löfstedt & Anders Sjöborg (2019), Unga, religion och Lärande, i Maria Klingenberg & Mia Lövheim (red), *Unga och religion. Troende, ointresserade eller neutrala?* Gleerups förlag, s. 148–151, och 162.

⁸⁹ Zygmunt Bauman (2000), *Liquid Modernity*. Polity Press.

⁹⁰ Denna utveckling undersöks och diskuteras i en katolsk nederländsk kontext i Kees de Groot (2019), *The Liquidation of the Church*.

Bilaga 2 Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2021–2023

KsSkr 2020:1
Bilaga 2

Skrivelsens huvudsakliga innehåll

Denna skrivelse innehåller den verksamhetsplanering och budgetering som kyrkostyrelsen utarbetade tidigare under 2020. Den utgör nu bilaga 2 till kyrkostyrelsens skrivelse *Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2021–2023 med anledning av coronapandemin*. Därför finns inga förslag till beslut om verksamhetsinriktning och ekonomiska ramar i denna skrivelse utan de finns formulerade i ovan nämnda skrivelse.

Huvuddelen av planeringsperiodens budget omsluter löpande åtaganden och verksamhetskostnader. Antingen är ansvaret direkt reglerat i kyrkoordningen eller så är arbetet på annat sätt av stor betydelse för Svenska kyrkans verksamhet. Enbart en mindre del av budgeten utgör utrymme för särskilda prioriteringar.

Enligt 12 kap. 3 § kyrkoordningen ska kyrkostyrelsen verka för barnets bästa och göra barnkonsekvensanalyser inför beslut, vilket kyrkostyrelsen har genomfört under beredningsarbetet.

Skrivelsen är indelad i följande delar: I *Uppdrag och ansvar* beskrivs förutsättningarna för årets skrivelse och kyrkostyrelsens ansvarsfulla budgetering. I *Att räcka evangelium genom ord och handling* beskrivs sambandet mellan förkunnelse och innehåll i skrivelsen. I *Målbilder och verksamhetsinriktning* beskrivs kyrkostyrelsens långsiktiga målbilder, med exempel på kyrkostyrelsens planerade insatser under perioden, relaterat till varje målbild. I avsnittet *Ekonomi* redovisas ekonomin i sin helhet.

1 Uppdrag och ansvar

1.1 Kyrkostyrelsens uppdrag

Fördelningen av uppgifter inom Svenska kyrkan regleras i kyrkoordningen. Församlingen är den lokala pastorala nivån inom Svenska kyrkan med grundläggande uppgift att fira gudstjänst, bedriva undervisning samt utöva diakoni och mission. Stiften som är den regionala pastorala nivån främjar och har tillsyn över församlinglivet medan den nationella nivån utövar sitt stöd till församlingens utveckling i huvudsak via stiftet, vilket tar sig olika uttryck genom stiftens skiftande behov hos församlingarna i respektive stift.

Den nationella nivån är en sammanhållande kraft för Svenska kyrkan och bidrar till att uppdraget fullgörs rikstäckande och i internationellt samarbete. Detta sker genom ansvar för kyrkans gemensamma angelägenheter bland annat i fråga om inomkyrklig normgivning, överprövning av beslut, gemensam information, utbildning, ekumeniska relationer samt internationell diakoni och mission. Vidare att leda och samordna Svenska kyrkans beredskap. Till uppdraget hör också att vara Svenska kyrkans röst såväl i det svenska samhället som internationellt och bidra till att Svenska kyrkan som helhet är en positiv kraft för att samhället ska hålla ihop och inte dra isär.

Kyrkostyrelsen styr och samordnar förvaltningen av den nationella nivåns uppgifter och företräder Svenska kyrkan. För vissa uppgifter finns råd under kyrkostyrelsen som på delegation fullgör vissa uppdrag.

1.2 En ansvarsfull budgetering

Varje tid ställer Svenska kyrkan inför teologiska, ekonomiska och organisatoriska utmaningar. Omvärldsbeskrivningen innehåller ett antal faktorer som sammantaget ger en bild av den mångdimensionella verklighet globalt och nationellt som vi har att förhålla oss till när prioriteringar och verksamhetsinriktning ska konkretiseras. Svenska kyrkan både påverkas av och kan påverka sin omvärld genom en medveten och aktiv hållning till föränderliga villkor och den givna kallelsen att i ord och handling förkunna evangelium. Några av de områden som finns med i omvärldsbeskrivningen är dock inte realistiskt att Svenska kyrkan kan påverka utifrån befintliga resurser medan andra områden är centrala uppgifter för Svenska kyrkans identitet och teologi.

Kyrkostyrelsen konstaterar, mot bakgrund av de prognoser till 2030 som tagits fram, att det vikande antalet kyrkotillhöriga kommer att påverka ekonomin på lång sikt, varför fokusering och prioritering är nödvändigt i kyrkostyrelsens långsiktiga planeringsarbete till stöd för stift och församlingar.

Kyrkostyrelsen behöver enligt prognos och beräkningar minska sina kostnader med cirka 200 miljoner kronor för att nå en ekonomi i balans. För att behålla en långsiktig ekonomi i balans krävs dessutom effektiviseringar på minst 2 procent per år, eftersom intäkterna de närmaste åren bedöms vara oförändrade samtidigt som kostnaderna ökar med 2–3 procent per år.

En långsiktig hållbar ekonomi på nationell nivå förutsätter att den löpande verksamheten finansieras av avgiften för gemensam verksamhet, medan särskilda tidsbegränsade insatser eller investeringar kan finansieras med avkastningen av det förvaltade kapitalet.

Om kostnadsanpassningar och effektiviseringar genomförs, bibehålls ett utrymme för särskilda insatser. En stor del av kyrkostyrelsens budget utgör utbetalningar till stift och församlingar bland annat kyrkoantikvarisk ersättning, bidrag från Sida och insamlade medel till verksamhet internationellt. Enbart en mindre del av budgeten ger

utrymme för särskilda prioriteringar. Kyrkostyrelsen behöver ha en ekonomi i balans 2025 för att kunna göra satsningar fram till 2030. Detta innebär att samtliga delar av den nationella nivåns verksamhet påverkas av de kostnadsanpassningar och effektiviseringar som behöver göras.

Ett genomgripande arbete har påbörjats för att sänka kostnader på nationell nivå, samtidigt som strategiska och nödvändiga investeringar för ett hållbart kyrkoliv som möter samtidens utmaningar görs inför framtiden. Den kommande ramperioden karaktäriseras liksom förra året av stramhet och besparingar i verksamheten, parallellt som kyrkostyrelsen har prioriterat och budgeterat för satsningar, vars resultat kommer att visa sig i framtiden.

2 Att räcka evangelium genom ord och handling

Svenska kyrkan är en öppen folkkyrka där tron på evangeliet om Jesus Kristus är det som förenar och skapar gemenskap. Samtidigt rymmer denna gemenskap en mångfald av uttryck, tolkningar och livsval. Det är alla döptas uppgift att räcka evangelium genom ord och handling och ett särskilt ansvar vilar på de som vigts till tjänst, men också på de förtroendevalda som delar det gemensamma ansvaret. Tillsammans förkunnar vi budskapet om tro, hopp och kärlek; om förlåtelse, försoning och nåd, så att människor får lära känna Jesus och ta del av evangeliets tröst, livsmod och kraft.

Svenska kyrkan står i relation till andra kyrkor i världen och har en lång tradition av att delta i och bidra till den ekumeniska rörelsen och den världsvida kyrkan. Arbete för fred och tillit, internationell solidaritet och diakoni är uttryck för en längtan efter en världsvid gemenskap. Som kristna har vi ett ansvar för alla människor som skapade till Guds avbild, oavsett religionstillhörighet.

2.1 Vision och sammanhang

Dokumentet *Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2021–2023* kan ses och förstås som kyrkostyrelsens del i Svenska kyrkans bidrag till Guds mission eller den avsikt som Gud har med skapelsen och med oss människor. Detta Guds uppdrag kan också beskrivas utifrån kyrkoordningens ord om syftet med församlingens grundläggande uppgift:

”Syftet är att människor ska komma till tro på Kristus och leva i tro, en kristen gemenskap skapas och fördjupas, Guds rike utbreddas och skapelsen återupprättas”, enligt kyrkoordningens andra avdelning om församlingarna.

På så vis blir även detta dokument ett led i Svenska kyrkans kontinuerliga reformation som bevarar identiteten genom att vårda traditionen i utveckling och förändring. Svenska kyrkans tradition är både fast förankrad och i rörelse. Detta gäller både kyrkans inre liv och kyrkans bidrag till samhället.

2.2 Tro i handling

I Svenska kyrkan bär den demokratiska organisationen och de vigda ämbetsbärarna ett gemensamt uppdrag och delar ansvar för att församlingarnas grundläggande uppgift blir utförd. På liknande sätt står verksamheter som föreslås i detta dokument i relation till förkunnelsen och dessa utgör olika delar av ett och samma ansvar att tro och handling; förkunnelse och diakoni hålls samman och bidrar till Guds rikets utbredande.

Genom sina företrädare på samtliga nivåer är Svenska kyrkan en engagerad aktör i civilsamhället och har en given röst i det offentliga samtalet om hur det goda samhället ska organiseras och hur Sveriges roll i världen bör utformas. Teologiskt kan vi beskriva denna medverkan i det offentliga livet som Svenska kyrkans tjänst i och till samhället och världen. Det är en del av vår gudstjänst och tjänst åt människan. Denna teologi är ett uttryck för en syn på den troende och handlande människans vilja och förmåga att bidra med gott förvalterskap för hållbarhet och skapelsens återupprättelse.

Syftet med denna skrivelse är att bidra till att rätt arbete blir utfört och att målen uppfylls så att Svenska kyrkan utgör en hoppets gemenskap för sina medlemmar samtidigt som kyrkan är en relevant och aktiv aktör i samhället genom medlemmarnas engagemang. Befriade av nåd får vi människor hjälp att leva och befrias till tjänst i världen.

3 Målbilder och verksamhetsinriktning

Kyrkostyrelsens långsiktiga *Målbilder 2030* fastställdes 2018 och syftar till att tydliggöra och beskriva kyrkostyrelsens ambition på längre sikt och säkerställa att arbetet på den nationella nivån bidrar till de långsiktiga målen.

För varje långsiktig målbild finns flera delmål som grund för verksamhetens prioritering. Under varje delmål, som omarbetats något sedan föregående års skrivelse, finns i punktform några exempel på prioriterade insatser som ska genomföras under perioden och som leder mot målbilden. Inga anspråk görs på att lyfta fram all verksamhet som utförs på nationell nivå under perioden i skrivelsen.

Den nationella nivåns målstyrning följs upp genom kontinuerlig utvärdering och kyrkostyrelsen kommer regelbundet att summera hur väl insatserna svarar gentemot målen och vidareutveckla arbetsinsatserna kontinuerligt för att säkra att målen uppfylls på sikt samt att erfarenheterna längs vägen bidrar till ett lärande.

Insatserna tar som tidigare år sin utgångspunkt i elva verksamhetsområden och för varje verksamhet redovisas intäkter, kostnader och resultat för planeringsperioden i jämförelse med tidigare planering samt utfall 2019 och detaljbudget 2020. Resultatet visar nettokostnaden, det vill säga den kostnad som finansieras av avgifter för gemensam verksamhet och avkastningen från kapitalförvaltningen. Samtliga belopp i tabellerna anges i miljoner kronor, mnkr.

Verksamhetsområdena är:

- ◆ Stödja utveckling av församlingslivet
- ◆ Utbilda för tjänst i Svenska kyrkan
- ◆ Bidra till samhällsutvecklingen
- ◆ Värna och utveckla relationer med kyrkans omvärld
- ◆ Samordna och utveckla internationell mission och diakoni
- ◆ Hållbarhet
- ◆ Stödja och utveckla administration och förvaltning
- ◆ Styrning och ledning
- ◆ Reglera inomkyrkligt
- ◆ Utjämning och finansförvaltning
- ◆ Internt stöd

Hållbarhetsarbete ingår i samtliga verksamhetsområden då kyrkostyrelsens strävan efter ett hållbart samhälle och en långsiktigt hållbar kyrka är central. Området redovisas ändå som ett separat område. Kyrkostyrelsen menar att frågan om hållbar utveckling inbegriper såväl ekologi, teknologi och ekonomi som sociala, existentiella, teologiska och andliga frågor. Det etiska perspektivet är en integrerad del i arbetet med

hållbar utveckling. Etik och värdegrund är väsentliga element för att påverka och utveckla såväl kapitalförvaltning och miljödiplomering som strukturer för barnets bästa genom barnkonsekvensanalyser.

3.1 Målbild 1

År 2030 har vi stärkt förmågan att bidra till ett församlingsliv som möter samtidens utmaningar.

3.1.1 Stödja utveckling av församlingslivet

Delmål 1A

Den nationella nivån bidrar till stiftens arbete för utveckling av församlingslivet och utvecklar en sammanhållen undervisning i kristen tro.

- ◆ Genomför programmet Lärande och undervisning i nära samverkan med stiftet.
- ◆ Initierar en långsiktig satsning 2021 för att stärka församlingarnas förmåga att systematiskt kommunicera med medlemmen genom livet, bland annat med hjälp av digitalt stöd.
- ◆ Utvecklar och tillhandahåller, i samarbete med stiftet, återkommande nationella mötesplatser för samverkan i stöd för församlingens grundläggande uppgift.
- ◆ Utvecklar närvaron i Svenska kyrkan i utlandet genom mobila präster och diakoner.

Programmet Lärande och undervisning

Kyrkostyrelsen prioriterar fortsatt en långsiktig satsning på lärande och undervisning och det tematiska kyrkomötet 2019 med temat Undervisning gav nya perspektiv på det arbete som redan pågår. Kyrkomötet gav också förstärkning åt satsningen genom ett uttalande som överlämnades i form av budkavlar till stiftet.

Programmet Lärande och undervisning vilar på en folkkyrkoteologisk grund, riktar sig till många och lyfter den undervisning som sker på Svenska kyrkans mötesplatser. Kyrkostyrelsens uppdrag är att verka för att lärande och undervisningsfrågor utvecklas ytterligare under verksamhetsperioden, exempelvis genom att stödja konfirmandarbetet genom att reviderade bestämmelser för konfirmandarbetet implementeras. Under början av perioden kommer en första pilot av den digitala resursbanken att publiceras på Svenska kyrkans intranät och texter om kristen tro kontinuerligt uppdateras på Svenska kyrkans externa webb. Det kommer att erbjudas skrivarkurser för anställda i Svenska kyrkan och seminarier för journalister.

Stiftet blir alltmer bärare av stöd till församlingarnas undervisning. För att exempelvis resursbanken ska bli relevant och användas krävs att den fylls av bra innehåll och då är stiftets kontakter med församlingarna ovärderliga. Merparten av innehållet i den måste komma från det gedigna och breda undervisningsarbete som redan bedrivs runt om i landet.

Kommunikation i en kyrka på nätet

Att hitta ett tilltal för att kommunicera kristen tro och att vara tillgänglig på flera sätt och finnas i de kanaler där människor befinner sig är betydelsefullt. Det kan handla om att informera om det goda arbete kyrkan gör, samtala med människor i sorg eller fira gudstjänst. De församlingar som arbetar systematiskt för att underlätta för exempelvis bokning av dop på nätet, döper flera, har det konstaterats.

Den största nu levande generationen, 90-talistgenerationen, utgör den generation som i hög grad är kyrkotillhöriga, men samtidigt de mest utträdesbenägna. De går de kommande åren in i en fas i livet då många bildar familj, vilket innebär att många barn kan komma att födas de närmaste åren. Vad framtidens kyrka är, och i vilken grad kristen tro har ett utrymme i människors liv, kultur- och samhällsdebatt, avgörs av vad vi nu tillsammans gör av de möjligheter vi har. Den som mött kyrkan i någon form, vare sig det är på nätet, per telefon eller i övrig verksamhet, är mer benägen att stanna kvar som medlem än den som inte gjort det. Avgörande för framtidens kyrka är att rätta evangelium i ord och handling så att det kristna budskapet upplevs relevant i människors liv.

Kyrkomötet har gett kyrkostyrelsen i uppdrag att initiera och bidra till utveckling av ett brett strategiskt arbete för att behålla och få nya medlemmar. Därför planeras en långsiktig satsning för att stärka församlingarnas förmåga att systematiskt kommunicera med medlemmen genom livet i enlighet med de behov som församlingarna efterfrågar. Det handlar om utbildningsinsatser i samarbete med stiftet och ett nytt gemensamt digitalt processtöd för församlingar samt förslag på kommunikationsinsatser och möjlighet att kunna dela goda exempel mellan församlingar. Insatserna från nationell nivå innebär att innehållet blir juridiskt granskat, håller informations säkerhet och att det finns en långsiktig digital teknisk lösning. Första steget är att några församlingar väljs ut i samarbete med stiftet som pilotförsamlingar. Detta arbetssätt kommer att ta några år att etablera.

Navet i Svenska kyrkans inomkyrkliga kommunikation är intranätet och det genomgår under perioden en större förändring i och med utvecklingsarbetet för en digital arbetsplats, vilket innebär att viss funktionalitet flyttar till Microsoft 365, medan annan fortsättningsvis finns kvar inom ramen för ett modernare intranät. Externwebben svenskakyrkan.se är navet i Svenska kyrkans externa kommunikation och kommer fortsatt att förvaltas och utvecklas för relevans och aktualitet vad gäller plattform och innehåll, vilken utvecklas med stöd i statistik utifrån människors behov och vad de söker efter på webben.

Svenska kyrkan fortsätter att vara en kyrka på nätet, genom att kommunicera och skapa kännedom om kyrkans verksamhet via Svenska kyrkans officiella kanaler på sociala medier, framför allt Facebook, Twitter och Instagram. Ett nätverk av präster från olika delar av kyrkan stärker Svenska kyrkans närvaro i de många samtal om den kristna tron och i existentiella frågor.

Statistik, analys och forskning

I den dialog som pågår mellan kyrkostyrelsen och stiftsstyrelser har statistik, analys och forskning lyfts som något av det viktigaste som nationell nivå kan bidra till som stöd för församlingens grundläggande uppgift. Under perioden bedrivs forskning bland annat utifrån områdena institutionssjälavård och andlig hälsa, social innovation, migration samt idealitet. Forskningsöversikter inom temat klimat och ekologisk hållbarhet kommer också att produceras. I det löpande arbetet ingår också att samla in och tillgängliggöra kyrkostatistik och enkätundersökningar, de så kallade interna och externa kyrkbussarna.

Inom perioden kommer en extra satsning att göras på att implementera digitala lösningar för visualisering och att göra målgruppsanpassad kommunikation som tillgängliggör egna och andras forskningsresultat. Särskilda ansträngningar görs för ökad och fördjupad samverkan med lärosäten nationellt och internationellt och för att möjliggöra externfinansiering inom prioriterade områden.

Nationella mötesplatser för samverkan

Kyrkokansliet står idag värd för ett stort antal regelbundna nätverksträffar tillsammans med stiftsmedarbetare för information, erfarenhetsutbyte, reflektion och utvecklingsarbete. Ibland tar stiftens ett stort ansvar för planering och värdskap. De många nätverken möts idag oftast separat inom ramen för sina verksamhetsområden. Dessa möten tar mycket tid i anspråk och resekostnader medföljer. För att prioritera och nå synergieffekter samt göra tidsmässiga och ekonomiska besparingar för den som ingår i flera nätverk, planeras i stället större nationella mötesplatser två gånger per år, med start hösten 2021, i kombination med utvecklade digitala mötesplatser.

En hållbar utlandskyrka

Svenska kyrkan i utlandet arbetar under perioden för omställning av verksamheten. Från att församlingarna varit knutna till nationell nivå görs insatser för att skapa en hållbar organisation, med självbärande församlingar. För att på bästa sätt främja verksamheten ekonomiskt och klimatmässigt kommer antalet resor att begränsas och den digitala tekniken i form av videokonferenser att utvecklas ytterligare. Fokus på stöd till församlingarna i utlandet läggs på kyrkoråds- och kyrkoherdeutbildningar samt genom ett konsultativt arbetssätt.

Under perioden kommer Svenska kyrkan i utlandet att arbeta med konsekvenserna av de juridiska genomgångar som genomförts, vilket innebär att resurser läggs på att skapa en hållbar organisation i utlandsförsamlingarna där kyrkoråd själva tar ansvar för verksamhet, fastigheter, personal och ekonomi. Förutom den juridiska genomgången kommer verksamhetsutredningar att göras i samtliga utlandsförsamlingar, för att ge förslag på hur Svenska kyrkan långsiktigt kan verka utanför landets gränser med fokus på församlingens grunduppdrag, och där det diakonala utvecklingsarbetet särskilt kommer att stödjas. Kyrkostyrelsen kommer därefter att överväga förslaget och fatta beslut om vilka platser och verksamheter som ska prioriteras.

Idag finns tre mobila präster och under en tvåårsperiod kommer det att finnas ytterligare två mobila präster och en diakon i utlandsverksamheten. Dessa medarbetare reser fyra till sex gånger per år till olika platser där det finns människor med svenskspråkig identitet och som önskar vara en del i Svenska kyrkans gemenskap. Mellan resorna finns de tillgängliga på nätet. Denna verksamhet påverkas som allt annat av utvecklingen av pandemins spridning.

Delmål 1 B

Den nationella nivån bidrar till att stärka och stödja stiftens arbete för utveckling av församlingarnas förmåga att fullgöra sitt diakonala uppdrag, utifrån ett rättighetsperspektiv med särskild inriktning på barn och ungas utsatthet.

- ◆ Bidrar till ett diakonalt utvecklingsarbete som ger förutsättningar för innovativa lösningar på sociala utmaningar.
- ◆ Bidrar till kompetensutveckling och nya arbetssätt genom en portal med metoder för rättighetsbaserat arbete.
- ◆ Identifierar, i dialog med stiftens, nationella nivåns samordningsuppdrag och stöd till stiftens i förhållande till övergripande diakonala utmaningar.
- ◆ Bidrar till att den diakonala verksamheten synliggörs för såväl allmänhet som beslutsfattare och därigenom gör Svenska kyrkans bidrag till välfärden väl känt i det svenska samhället.

Social hållbarhet och ett rättighetsbaserat arbetssätt

Kyrkostyrelsen verkar för ett rättighetsbaserat förhållningsätt i den diakonala verksamheten. Syftet är att komma åt grundorsaker i samhället som gör att människor hamnar i utanförskap och i andra utsatta situationer samt slå vakt om varje människas okränkbara värde och motverka diskriminering. I ett rättighetsbaserat arbete är FN:s konventioner om mänskliga rättigheter en grundstomme och ett påverkansarbete görs gentemot de som har makt och ansvar när människor far illa.

Individen stärks också för att ta aktiv del i processen för att förbättra sina livsvillkor, tillsammans med andra människor i samma livssituation. Att ha tilltro till och ge stöd till människans inre vilja och förmåga är grundläggande, det som internationellt kallas *empowerment*.

Genom att inrätta en så kallad *Rättighetsportal* kommer informationsmaterial och utbildningar inom området att erbjudas till medarbetare i Svenska kyrkan.

För närvarande finns elva stift involverade i programmet *Social hållbarhet – tillit och demokrati* som kyrkostyrelsen bidrar ekonomiskt till. Utifrån de erfarenheter som finns i stiftet kommer ett metodutvecklingsarbete att genomföras. Det kommer att sökas extern finansiering för delar av utvecklingsarbetet och Uppsala stift härbärgerar programmet genom att ta lednings- och arbetsgivaransvar för programmets anställda. Denna organisationsform kan komma att bli en ny modell för samverkan även inom andra verksamhetsområden.

Svenska kyrkan kommer även fortsättningsvis att bidra ekonomiskt och personellt till Asylrättscentrums verksamhet och utveckling. Centret erbjuder enskilda människor kostnadsfri juridisk rådgivning för exempelvis familjeåterförening och hjälp med att ansöka om svenskt medborgarskap.

Tabell 1. Intäkter och kostnader Stödja utveckling av församlinglivet

Stödja utveckling av församlinglivet	Utfall 2019	Budget 2020	RAM 2021	RAM 2022	RAM 2023	Jmf fg 2021	Jmf fg 2022
Intäkter	60	39	43	42	39	3	1
Kostnader	-292	-280	-253	-241	-212	1	-1
Resultat	-231	-241	-210	-199	-173	4	1

Intäkter och kostnader är i nivå med tidigare planering.

Inom denna verksamhet finns bland annat budget för den planerade klimatsatsningen med 25 miljoner kronor per år 2021 och 2022.

Den samlade verksamheten för kyrkostyrelsens råd för Svenska kyrkan i utlandet redovisas i tabell 21.

3.1.2 Utbilda för tjänst i Svenska kyrkan

Delmål 1 C

Den nationella nivån säkerställer i samverkan med stiftet strategisk kompetensförsörjning som svarar mot Svenska kyrkans framtida behov.

- ♦ Vidareutvecklar programmen på Svenska kyrkans utbildningsinstitut utifrån församlingarnas behov, stiftens synpunkter och analys av samhällsutvecklingen.
- ♦ Ser över utbildningsplanen för den behörighetsgivande kyrkoherdeutbildningen i syfte att öka utbildningsinnehållets relevans och säkra kvaliteten.
- ♦ Utbildar blivande församlingsmedarbetare och kyrkoherdar för gott samarbete, en hållbar arbetsmiljö och en konstruktiv samverkan med andra samhällsaktörer.

- ◆ Identifierar behov och förtydligar ansvarsfördelningen mellan stift och nationell nivå kring gemensamma fortbildningar och spetskompetens inom olika områden.
- ◆ Erbjuder studenter vid Svenska kyrkans utbildningsinstitut utbildningsperioder i utlandsförsamlingar och hos Svenska kyrkans samarbetspartner.
- ◆ Kommunikerar vad Svenska kyrkan är och gör, i syfte att stödja stift och församlingar i deras arbete med kompetensförsörjning och rekrytering.

Svenska kyrkans utbildningsinstitut

Idag utbildas cirka 200 studenter till diakoner, församlingspedagoger, kyrkomusiker och präster på Svenska kyrkans utbildningsinstitut, på två utbildningsorter samt på distans. Enligt stiftens rapporter har församlingarna stora pensionsavgångar de närmaste åren, vilket skulle kunna öka behovet av antalet studenter. Samtidigt rapporterar flera stift att det på sikt inte kommer att finnas resurser för lika många anställda som idag.

När Nämnden för utbildning, forskning och kultur tog beslut om etablering av Svenska kyrkans utbildningsinstitut sades att institutet inledningsvis skulle förlägga verksamhet till två utbildningsorter, Uppsala och Lund, men att verksamheten efter en övergångsperiod skulle kunna komma att bedrivas enbart på en ort. Idag är det stor skillnad i söktrycket till Uppsala respektive Lund, fördelningen är cirka två tredjedelar till Uppsala och en tredjedel till Lund. Hösten 2019 har Uppsala 70 helårsstudenter och Lund 31, men det krävs ungefär lika många lärarresurser knutna till varje ort. Hyreskontrakt för nuvarande lokaler i Lund löper ut vid halvårsskiftet 2022.

Distansutbildning är ett mindre kostsamt koncept och det underlättar för flera studenter att studera. Flertalet stift ser satsningar på distansutbildning som en viktig förutsättning för rekrytering. Samtidigt förloras då en grundbult i utbildningsreformen, den att de olika profilutbildningarna möts och utbildas gemensamt, något som framhållits vara av stor betydelse. En ytterligare distanskurs för diakoner påbörjas hösten 2020 och kommer att pågå 2020–2022. Likaså påbörjas en kortare kompletteringskurs för präststuderande vilka i stiftens antagningsprocess ej bedöms behöva studera ett helt avslutande år.

Strategisk kompetensförsörjning för framtidens församlingsliv är avgörande för en långsiktigt hållbar kyrka och en fråga som stiftsstyrelserna i dialog med kyrkostyrelsen lyft som en angelägen fråga för stiftet. Med satsningar på rekrytering och kompetensförsörjning finns förutsättningar att få ökat antal studerande. Genomgång och eventuell förändring av vidareutbildningsuppdraget avseende behörighetsgivande kyrkoherdeutbildning är en av de prioriterade uppgifterna under perioden.

Under 2020 genomförs en fortsatt utvärdering av utbildningsreformen för att ge vägledande underlag för fortsatt utvecklingsarbete med programutbildningarna. Från 2021 kommer det att finnas ett bedömningsunderlag för förslag till eventuella förändringar i nuvarande utbildningar. Likaså kommer utfallet av kyrkostyrelsens samråd med stiftet i frågor om kompetensförsörjning att finnas som en grund för fortsatta vägval i frågor om utbildningsalternativ.

Tabell 2. Intäkter och kostnader Utbilda för tjänst i Svenska kyrkan

Utbilda för tjänst i kyrkan	Utfall 2019	Budget 2020	RAM 2021	RAM 2022	RAM 2023	Jmf fg 2021	Jmf fg 2022
Intäkter	0	0	0	0	0	0	0
Kostnader	-50	-51	-49	-49	-49	1	1
Resultat	-50	-51	-49	-49	-49	1	1

Intäkter och kostnader ligger i nivå med tidigare planering.

3.2 Målbild 2

År 2030 finns ett stärkt engagemang i Svenska kyrkan för ett hållbart samhälle i Sverige och i världen.

3.2.1 Bidra till samhällsutvecklingen

Delmål 2A

Svenska kyrkan är en erkänd part i samhällets hållbara utveckling.

- ◆ Lyfter och driver genom ett aktivt företrädarskap strategiskt avvägda samhällsfrågor utifrån kyrkans värden, uppdrag och kulturarv.
- ◆ Lyfter och driver genom ett aktivt företrädarskap strategiskt avvägda intressefrågor för Svenska kyrkan.
- ◆ Vidareutvecklar arbetssätt för policy- och påverkansarbete för ökat genomslag.
- ◆ Prioriterar strategisk samverkan med regionala, nationella och globala ekumeniska organisationer och allianser samt med civilsamhället i gemensamma och relevanta policyfrågor.
- ◆ Lyfter erfarenheter i Svenska kyrkans diakonala verksamhet och hos internationella samarbetspartner som bidrag i dialogen med beslutsfattare om genomförandet av Agenda 2030, i Sverige och i världen.
- ◆ Tydliggör vad Svenska kyrkan kan göra för samhället i höjd beredskap samt svara väl mot dessa åtaganden.
- ◆ Verkar för ett rikt och mångfaldigt kulturliv som främjar dialogen mellan religion och livstolkning samt utvecklar och stärker kontakterna med kyrkans omvärld genom att utarbeta och implementera Svenska kyrkans plattform för kultur.
- ◆ Implementerar Svenska kyrkans plattform för musik.

Svenska kyrkan som samhällsaktör

Kyrkostyrelsen tar tillsammans med ärkebiskopen och övriga biskopar ansvar för Svenska kyrkans företrädarskap och deltar i samhällssamtalet. Kyrkostyrelsen ansvarar för samtal med regering, myndigheter och internationella organ genom bland annat medverkan i statliga utredningar, remissvar samt genom nationell och internationell samverkan med andra civilsamhällesaktörer.

Kyrkostyrelsen kommer att vidareutveckla arbetssätt för policy- och påverkansarbete för ökat genomslag. Likaså kommer kyrkostyrelsen att intensifiera Svenska kyrkans bidrag till en hållbar samhällsutveckling genom opinionsbildning och genom att lyfta samhällsfrågor internationellt samt påverka beslutsfattare i för Svenska kyrkan angelägna och prioriterade frågor. Kyrkostyrelsen bevakar och agerar också i frågor som påverkar trossamfundet Svenska kyrkan. Detta fordrar en lyhördhet inför aktuella ämnen och beredskap att bidra i och till debatten.

Svenska kyrkan bidrar exempelvis till undervisning i asylrättsfrågor i Regeringens råd för kontakt med trossamfund, till Myndigheten för statens stöd till trossamfund i frågor som rör asylrätt och religionsfrihet samt till Migrationsverkets etiska råd. Act Svenska kyrkan utgör en stark röst i utvecklingspolitiska frågor i Sverige såväl som internationellt och under perioden kommer ett särskilt fokus att ligga på genusrättsvisa tillsammans i multilaterala samarbeten och allianser, framför allt gentemot FN-systemet. Även lärande och undervisning, interreligiös dialog, klimat samt frågor om etik i en tid av digitalisering och utveckling av tekniska innovationer är områden där Svenska kyrkan är en aktiv röst i samhällsdebatten.

Svenska kyrkans bidrag till det civila försvaret behöver stärkas och utvecklas. Under perioden kommer de insatser som Svenska kyrkan skulle kunna göra att tydliggöras. Det sker genom att mandatet klargörs och att styrdokument tas fram i samverkan med stiftet. Kompetensen behöver stärkas för att klara prioriterad verksamhet i Svenska kyrkan under störda förhållanden. Likaså behöver insatser planeras för händelser såsom nya pandemier, konsekvenser av klimatförändringar samt situationer som uppstår på grund av populism och antidemokratiska krafter i samhället eller genom opinionspåverkan från andra stater.

Tabell 3. Intäkter och kostnader Bidra till samhällsutvecklingen

Bidra till samhälls- utvecklingen	Utfall 2019	Budget 2020	RAM 2021	RAM 2022	RAM 2023	Jmf fg 2021	Jmf fg 2022
Intäkter	3	1	0	0	0	-1	-1
Kostnader	-25	-25	-21	-22	-22	2	1
Resultat	-22	-24	-21	-22	-22	1	0

Intäkter och kostnader är i nivå med tidigare planering.

3.2.2 Värna och utveckla relationer med kyrkans omvärld

Delmål 2B

Den nationella nivån arbetar strategiskt med stiftet för social hållbarhet genom att verka för sammanhållning mellan grupper i samhälle och kyrka.

- ◆ Utvecklar strategiskt och långsiktigt hållbara relationer till, och samverkan inom, den ekumeniska rörelsen med särskilt fokus på de multilaterala plattformarna Sveriges kristna råd, Lutherska världsförbundet, Kyrkornas världsråd och ACT-alliansen.
- ◆ Gör en översyn av anslag och medlemsavgifter till ekumeniska organisationer.
- ◆ Implementerar Svenska kyrkans plattform för ekumenik och interreligiös dialog.
- ◆ Utvecklar strategisk samverkan kring teologisk utbildning för ömsesidigt lärande i den världsvida kyrkan samt för ekumeniskt lärande och ekumenisk identitet.

Svenska kyrkans gemensamma gudstjänstböcker

Kyrkostyrelsen ansvarar för arbetet med de översättningar som kyrkomötet beslutat om. Under perioden kommer översättningar av Kyrkohandbok del 1 till de officiella minoritetsspråken i Sverige och de så kallade världsspråken att avslutas. En varsam revidering av Kyrkohandbok del II planeras under perioden. En förstudie av revidering av psalmboken genomförs också under perioden.

En värld av grannar

Svenska kyrkan är en del av den världsvida kyrkan och har en kallelse till kyrkans synliga enhet. Utifrån kyrkans tro på Gud som skapande, upprättande och livgivande i hela världen, är den vidare ekumeniska kallelsen att verka för kyrkans enhet, mänsklighetens gemenskap och världens helande, samt att söka Guds tilltal i mötet med varje människa oavsett religiös tradition.

I programmet *Interreligiös praktik för fred – En värld av grannar* kommer fortsatt relationer att fördjupas med andra samfund och religiösa organisationer för ökad samexistens samt ett mångfaldigt och socialt hållbart Europa. Arbetet i programmet

sker i samarbete med människor på flykt. Med anledning av coronapandemin har *Ärkebiskopens möte*, programmets Summit skjutits fram ett år och kommer att genomföras under våren 2022, i stället för i februari 2021 som tidigare planerats. Programmet har därmed förlängts ett år.

Tabell 4. Intäkter och kostnader Värna och utveckla relationer till kyrkans omvärld

Värna och utveckla relationer med kyrkans omvärld	Utfall 2019	Budget 2020	RAM 2021	RAM 2022	RAM 2023	Jmf fg 2021	Jmf fg 2022
Intäkter	1	1	1	1	3	-2	-2
Kostnader	-74	-79	-83	-67	-65	2	4
Resultat	-73	-78	-82	-66	-62	1	3

Intäkter och kostnader är i stort sett i nivå med tidigare planering. Budgeten inkluderar kostnader för programmet *Interreligiös praktik för fred – En värld av grannar* på knappt 5 miljoner kronor för perioden samt satsningen *Social hållbarhet – Fokus Tillit och Demokrati* med 14 miljoner kronor för perioden.

3.2.3 Samordna och utveckla internationell mission och diakoni

Delmål 2 C

Den nationella nivån utvecklar partnerskap med kyrkor, ekumeniska organisationer och allianser samt med andra samarbetspartner för tro, rättvisa, jämställdhet, fred och människors lika värde och rättigheter.

- ◆ Utvecklar samarbete med, och ger relevant stöd till, systerkyrkor och samarbetspartner för att bidra till ömsesidig förståelse och hållbar förändring för människor som lever i utsatthet genom en stärkt regional närvaro av utsända och lokalanställda medarbetare.
- ◆ Ökar kännedom, engagemang och insamling för Act Svenska kyrkans arbete med internationell mission och diakoni i stift och församlingar samt bland allmänheten.
- ◆ Utvecklar samverkan med andra samfund och ekumeniska nätverk på olika nivåer för fördjupad teologisk reflektion och lärande och för stöd i den världsvida kyrkans kallelse och uppdrag.

Utvecklingssamarbete och humanitära insatser

Den internationella verksamheten genomförs i land- och regionprogram, humanitära program samt i program för global policydialog. Under perioden kommer program till stöd för lokala aktörer att fortsätta utvecklas och bidra till att människor själva få makt att forma sina liv och skapa en hållbar utveckling. Den tematiska profilen i Act Svenska kyrkan kommer fortsatt att vara genusrättvisa, teologi i långsiktigt arbete och lokalbaserat psykosocialt stöd i humanitärt arbete.

I många programländer märks fortsatta tendenser till ett minskat demokratiskt utrymme, vilket påverkar Act Svenska kyrkan och partnerorganisationernas möjligheter att verka. Act Svenska kyrkan arbetar alltid i partnerskap med lokala, regionala eller internationella aktörer, vilket är en förutsättning för kontextuell kunskap, relevans och måluppfyllelse i programmen. Närvaron av utsända medarbetare i programländer och regioner har stor betydelse för samarbetet och bidrar även till kommunikation, inspiration och engagemang i Sverige. Under perioden kommer därför närvaron av utsända lokala medarbetare att öka i Act Svenska kyrkans programländer.

Under perioden kommer strategier för ökad insamling att utarbetas och genomföras med målsättningen att samla in 300 miljoner kronor år 2025. Konkurrensen om privata givare är stor i Sverige och därför krävs fortsatta satsningar på ökad kännedom och engagemang för Act Svenska kyrkan. Det är också angeläget att möta den minskning av kyrkoavgiftsfinansiering med 55 miljoner kronor till 2025 som planeras.

Det är för tidigt att bedöma konsekvenserna av pandemins framfart i världen och hur situationen kommer att utvecklas i de regioner där Act Svenska kyrkan verkar och för Svenska kyrkans samarbetspartner.

Genom den omställning som skett, genom exempelvis färre fysiska mötesplatser och begränsat antal gudstjänstfirare i Svenska kyrkans församlingar kan insamlingsresultatet komma att påverkas negativt. I en lågkonjunktur kan den statliga biståndsbudgeten komma att ifrågasättas vilket skulle påverka bidragen från Sida. I en situation av minskad budget för Act Svenska kyrkan blir det dessutom svårare att söka medel tillsammans med andra aktörer eftersom egeninsatsen inte kan bli lika stor som tidigare.

Tabell 5. Intäkter och kostnader Samordna och utveckla internationell mission och diakoni

Samordna och utveckla internationell mission och diakoni	Utfall 2019	Budget 2020	RAM 2021	RAM 2022	RAM 2023	Jmf fg 2021	Jmf fg 2022
Intäkter	359	421	503	521	530	140	151
Kostnader	-418	-474	-546	-540	-539	-134	-133
Resultat	-59	-53	-43	-20	-9	6	17

Intäkterna beräknas bli betydligt högre än i tidigare planering beroende på högre förväntade bidrag från Sida samt genom intäkter från nya finansiärer. Under perioden förväntas intäkterna från insamlade medel öka med 55 miljoner kronor.

Satsningen på ökad kännedom om, engagemang för och insamling till Act Svenska kyrkan ger högre externa kostnader samt ökade kostnader för utsänd personal.

Av de tidigare beslutade 30 miljoner kronor till bostadsbyggande på Olivberget i Jerusalem, återstår 7,5 miljoner kronor efter kyrkostyrelsens beslut i december 2019 att anslå 22,5 miljoner kronor till bostadsbyggande på annan plats i Jerusalem.

Den samlade verksamheten för kyrkostyrelsens internationella råd redovisas i tabell 20.

3.2.4 Hållbarhet

Delmål 2D

Den nationella nivån skapar i samverkan med stiftens ökade förutsättningar för att Svenska kyrkan ska kunna ta ansvar för skapelsen.

- ♦ Genomför strategiskt utvald verksamhet, bland annat en *Färdplan för klimatet*, som möjliggör för hela Svenska kyrkan att nå målsättningen om klimatneutralitet år 2030 och därmed bidra till förverkligandet av Parisavtalets mål.
- ♦ Utvecklar strategisk samverkan med myndigheter och andra aktörer för att stärka stiftens förmåga att stödja församlingars förutsättningar att bidra till ett hållbart samhälle.
- ♦ Utvecklar verktyg och metoder för ökad kompetens och innovation i stiftens för att bidra till ett hållbart samhälle.

3.3 Målbild 3

År 2030 finns effektiv styrning, förvaltning och administration i Svenska kyrkan, så att församlingarna kan fullgöra sitt grundläggande uppdrag.

3.3.1 Stödja och utveckla administration och förvaltning

Delmål 3A

En effektiv förvaltning och administration som förenklar och möjliggör gemensamma arbetssätt och tar tillvara digitaliseringens möjligheter i en långsiktigt hållbar finansieringsmodell för Svenska kyrkan.

- ◆ Genomför i samverkan med stiftet sin strategi för digitalisering och samverkan.
- ◆ Utarbetar strategier för stöd till Svenska kyrkan att utveckla digitala arbetsplatser och mötesformer där det ska vara enkelt att arbeta effektivt.
- ◆ Tillhandahåller digitala verktyg som stödjer förmågan i den grundläggande uppgiften.
- ◆ Implementerar den redan beslutade inriktningen om fullständig anslutning till gemensam IT-plattform 2023.
- ◆ Etablerar ett gemensamt lönecenter för hela Svenska kyrkan till år 2022.
- ◆ Verkar för samtliga enheters anslutning till Svenska kyrkans gemensamma lönecenter och ekonomicer på sikt.
- ◆ Verkar för en implementering i hela Svenska kyrkan av gemensamma system för dokumenthantering, diarium och arkiv på sikt.

Digitalisering och samverkan

Svenska kyrkans episkopala struktur är ett uttryck för att församlingarna genom stiftet hör samman i en helhet. Kyrkans organisation och ordningar kan och bör förändras i samspel med olika samhälleliga förändringar. De ska dock alltid spegla evangeliets tanke om samhörighet trots olikheter och delat ansvarstagande för det gemensamma. Bilden av att alla är lemmar i samma kropp är också en bild av hur församlingar, pastorat, stift och nationell nivå bildar en helhet. Den kristna förvaltarstanken bör ses i ljuset av att varje del av Svenska kyrkan tillhör en gemensam kropp och att det är eftersträvänsvärt att verka för en god hushållning för hela kroppen.

Barn och unga idag växer upp i en digitaliserad värld, där digitala verktyg för både skola, fritid och arbete är en självklarhet. I början av digitaliseringen talade man om att mötas *In Real Life* till skillnad ifrån att mötas digitalt. För barn och unga finns inte någon sådan uppdelning utan alla möten ingår i samma verklighet och yngre människor behöver känna igen sig i Svenska kyrkans sätt att mötas.

Teknikutvecklingen är idag mycket snabb i omvärlden och den ställer krav på alla verksamheter att kunna anpassa sig efter dessa förändringar. Under den kommande perioden finns tre prioriterade områden, den digitala arbetsplatsen, digital kommunikation och närvaro samt utvecklingen av metoder, processer och arbetssätt.

Svenska kyrkan behöver arbeta för ett hållbart samhälle och ett hållbart kyrkoliv som är flexibelt och som möter samtidens utmaningar. Därför är det också angeläget att församlingarna avlastas på administrationsområdet, så att mer av församlingarnas resurser kan gå till den grundläggande uppgiften. Kyrkostyrelsen vill ta fortsatt ansvar för att stödja stift och församlingar genom gemensamma processer. Med utgångspunkt

i den kristna förvaltarsskaphållningen arbetar kyrkostyrelsen med att tillhandahålla effektiva och kvalitetssäkrade processer som gemensam IT-plattform, gemensamma administrativa stöd, gemensamt lönecenter och gemensam webb.

Kontorsprogramvaran blir i allt större utsträckning verktyg för samverkan och förutsätter därför att arbetsgrupper av olika slag kan dela dokument och verktyg i syfte att öka samverkan, lösningar för bland annat video, chatt, dokumentdelning och interna varianter av sociala medier. Detta innebär att vissa funktioner som finns på Svenska kyrkans intranät kommer att ersättas av programvara, idag Microsoft 365, som bygger på modernare teknikplattformar och bättre funktionalitet. Gemensamma lösningar och kostnadseffektivitet blir alltmer relevant mot bakgrund av att Svenska kyrkans intäkter faller. Samtidigt ökar goda förutsättningar för samverkan både inom Svenska kyrkan och med övriga samhället.

På sikt kommer det att krävas en avgiftsväxling, när stora delar av enheternas kostnader för IT, löne- och economicenter läggs på nationell nivå och finansieras av avgiften för gemensam verksamhet, som genom en kyrkoordningsändring behöver höjas från och med år 2024. Kyrkostyrelsen bereder en sådan höjning och återkommer till kyrkomötet senast 2023. Grundhållningen bör vara att kostnaden för drift av obligatoriska system ska täckas av gemensamma medel medan drift av system som inte är obligatoriska bekostas av användaren.

Införandetakten för det gemensamma dokument-, ärende och arkivhanteringssystemet har varit stabil, med ett 90-tal enheter förra året och med ett liknande antal under 2020. Under planeringsperioden strävar kyrkostyrelsen efter full anslutning av samtliga enheter. De gemensamma systemen kommer i framtiden att ha möjlighet att leverera elektroniska handlingar till e-arkiv via särskilda anslutningsprojekt och det kommer att inom en tioårsperiod finnas möjlighet för enheterna att använda e-arkivet.

Ett gemensamt lönecenter

Som beslutades i 2019 års kyrkomöte arbetar kyrkostyrelsen för att etablera ett nationellt lönecenter till år 2022. Lönecentret kommer att omfatta hanteringen av löner, arvoden och ersättningar.

Eftersom det hittills varit frivilligt att ansluta sig till de gemensamma stödprocesserna inom det administrativa området såsom gemensam IT-plattform och gemensamt administrativt stöd, har takten varit långsam. Det har därför blivit mer kostsamt för Svenska kyrkan än vad det hade behövt vara. Det finns baskostnader i form av licensavgifter och personal som är nästan lika stora oavsett om kyrkostyrelsen har 10 procents anslutning eller 100 procent. En hög anslutning skulle således kunna öka utrymmet för andra gemensamma satsningar, till exempel inom den grundläggande uppgiften.

Förutsättningen för att ett lönecenter ska bli en rationell lösning för Svenska kyrkan är att även administration av arvoden och ersättningar blir en del av den gemensamma processen, även om nivåerna för arvoden och ersättningar beslutas lokalt. Kyrkostyrelsen vill därför rekommendera en gemensam arvodes- och ersättningsmodell för Svenska kyrkans samtliga enheter som en förutsättning för att delta i Svenska kyrkans gemensamma lönecenter.

Kyrkliga kulturminnen

Det årliga bidraget har i regeringens budget för 2020 fastställts till 460 miljoner kronor, samma nivå som före kontrollstation 2019. Verksamheten innebär att administrera, förvalta och utveckla modellen för fördelning av kyrkoantikvarisk ersättning, i syfte att säkerställa en långsiktig hållbar förvaltning av de kyrkliga kulturminnena.

Arbetet innebär också att verka för att det kyrkliga kulturarvet ska ses som, och vara, en angelägenhet och resurs för alla människor.

Under perioden implementeras en ny handläggningsmodell och ett nytt IT-stöd. Likaså kommer det nya programmet för kunskapsutveckling inom det kyrkliga kulturarvet att tillämpas, där årliga medel kommer att utlysas. Detta för att höja kunskapsnivån inom konservering och nya hantverksmetoder, långsiktigt bevarande samt användning och arbeten för att tillgängliggöra det kyrkliga kulturarvet.

Under 2021 genomför den Centrala samrådsgruppen för det kyrkliga kulturarvet tillsammans med Skara stift den regelbundna återkommande kulturarvskonferensen.

Tabell 6. Intäkter och kostnader Stödja och utveckla administration och förvaltning

Stödja och utveckla adm. och förvaltning	Utfall 2019	Budget 2020	RAM 2021	RAM 2022	RAM 2023	Jmf fg 2021	Jmf fg 2022
Intäkter	545	554	556	560	555	-2	-4
Kostnader	-758	-840	-836	-812	-784	-9	-6
Resultat	-214	-286	-279	-252	-229	-10	-9

Minskningen på intäktssidan motsvaras av en lika stor minskning på kostnadssidan och avser licenser inom GAS ekonomi.

Kostnader för lönecenter har lagts in för alla tre åren, vilket inte fanns med i föregående planering.

3.3.2 Styrning och ledning

Delmål 3B

Den nationella nivån skapar i samverkan med stiftens förutsättningar för en tydlig styrning och hållbar förvaltning i Svenska kyrkan.

- ◆ Förenklar och tydliggör det gemensamma regelverket för Svenska kyrkan.
- ◆ Tydliggör uppdraget för nationell nivå.
- ◆ Bidrar till utvecklingen och genomförandet av gemensamma och ändamålsenliga arbetsätt reglerat i ordningar och handläggningsrutiner inom Svenska kyrkan och utvecklar tydliga processer för inomkyrklig beredning av ärenden.
- ◆ Prioriterar i samverkan med stiftens verksamheter på nationell nivå för att få ner antalet uppdrag till en ekonomiskt hållbar nivå, som samtidigt medger utrymme för utvecklingsinsatser för ett hållbart kyrkoliv.
- ◆ Utreder i samverkan med stiftens förutsättningar för gemensam kapitalförvaltning och utökar anslutningen till samordnade inköp till 50 procent av alla upphandlade inköp inom Svenska kyrkan.
- ◆ Utreder förutsättningar för en databas med rättsinformation, till exempel beslut av domkapitel och nationella nämnder.
- ◆ Utvecklar former för den nationella nivåns stöd till stift och församlingar i begravningsfrågor.
- ◆ Genomför verksamhetsutredningar som komplement till juridisk genomgång av utlandsförsamlingar och arbetar för att skapa förutsättningar för en hållbar organisation i utlandsförsamlingarna.
- ◆ Arbetar för att kyrkokansliets verksamhet ryms i egna befintliga lokaler.

Dialog för samverkan med stiftens

Kyrkostyrelsen och samtliga stiftsstyrelser för gemensamma samtal, genom sina respektive presidier och arbetsutskott, som ett rådgivande forum och som bidrag till

kyrkostyrelsens beredning till kyrkomötet. Vid tidpunkten för fastställande pågår en dialog om den nationella nivåns prioriteringar och om vilken nivå i Svenska kyrkan som är bäst lämpad att göra vad, utan att för den skull skjuta över kostnader till en annan nivå. Kyrkostyrelsen har gjort en översyn av kostnader och effektivitet i olika verksamhetsområden och inför vårens presidieöverläggning bad kyrkostyrelsen stiftsstyrelserna om inspel vad gäller prioriteringar inom bland annat stödet till den grundläggande uppgiften, strategisk kompetensförsörjning och gemensam löneprocess.

En kontinuerlig dialog med stiftet är en förutsättning för att nå framgång i arbetet med en hållbar kyrka. Trots frågornas komplexitet har kyrkostyrelsen fått synpunkter av stiftet i prioriteringsarbetet och tankar om och hur vi gemensamt skulle kunna fördela ansvar mellan stift och nationell nivå. Stiftet ser positivt på ökad grad av samordning och samverkan kring stöd och utveckling, att bidra till effektiviseringar, föreslå begränsningar i verksamhet och att införa nya arbetssätt.

De områden som stiftsstyrelserna samstämmt uttrycker att det finns stort behov av i stift och församlingar och som man uppger vara viktigt att nationell nivå ger stöd till är statistik, analys och forskning. Dialogen kommer att fortsätta då stiftet uttrycker olika behov av stöd inom övriga verksamhetsområden.

Samverkande inköp

Om samverkan på samtliga nivåer inom Svenska kyrkan ökar vid större inköp, kan detta både sänka kostnadsnivån och höja andelen hållbara inköp. Användningen av gemensamma avtal ökar stadigt, men ligger fortfarande på en alltför låg nivå. Kyrkostyrelsen vill därför verka för en utökad samverkan inom detta område för att också minska den tid som läggs ned i stift och församlingar inom inköpsområdet.

Lokaler

Den nationella nivåns egna lokaler på Sysslomansgatan i Uppsala behöver renoveras eftersom byggnaden i olika avseenden nått sin tekniska livslängd och dessutom bör bli mer klimatsmart. Lokalerna behöver anpassas så att samtliga medarbetare ryms i egna lokaler med god arbetsmiljö. Planering pågår för att renoverade och ombyggda lokaler tas i bruk under 2023.

Tabell 7. Intäkter och kostnader Styrning och ledning

Styrning och ledning	Utfall 2019	Budget 2020	RAM 2021	RAM 2022	RAM 2023	Jmf fg 2021	Jmf fg 2022
Intäkter	0	0	0	0	0	0	0
Kostnader	-33	-62	-63	-61	-71	14	8
Resultat	-33	-62	-63	-61	-71	14	8

Kostnaderna är lägre än föregående planering eftersom utredning av juridisk karaktär i utlandsförsamlingarna beräknas vara klar under 2020. Arbetet med att planera anpassning av egna lokaler för kyrkokansliet är fortfarande i ett inledande skede, varför inte någon större kostnadspåverkan förväntas under planeringsperioden. Reserver har justerats ner medan kostnader för kyrkostyrelsens råd är något högre än i föregående planering.

3.3.3 Reglera inomkyrkligt

Kyrkoval 2021

Nästa kyrkoval genomförs den 19 september 2021. Kyrkostyrelsen stödjer stiftens i deras uppgifter genom att utarbeta gemensamma rutiner, information, utbildningsinsatser och genom att tillhandahålla systemstöd. Omfattande utbildnings- och informationsinsatser erbjuds även valnämnder och nomineringsgrupper. Även i detta arbete är ambitionen att bättre nyttja digitala informationskanaler. Erfarenheter och utvärderingar från valet 2017 ligger till grund i förberedelser och i det fortsatta utvecklingsarbetet. I den externa kommunikationen görs också insatser för att öka kännedomen om kyrkovalen, vilket kräver ett nära samarbete med stiftens.

Stöd till begravningsverksamheten

En funktion med särskild kompetens för samordning på begravningsområdet håller på att byggas upp på kyrkokansliet efter beslut i kyrkomötet. Mot den bakgrunden har kyrkostyrelsen och Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation kommit överens om en verksamhetsövergång av den rådgivningsverksamhet som arbetsgivarorganisationen bedriver idag. Under planeringsperioden ska verksamheten implementeras så att rådgivning och webbutbildningar inom området är en del av kyrkokansliets arbete.

Digitala mötesstrukturer

Under perioden fortsätter utveckling och digitalisering av arbetsformer i de beslutande organen. Effektivisering i form av förenklade arrangemang kommer att märkas med anledning av den tekniska utveckling av kyrkomötets arbetsmetoder som genomförts. I mars 2020 fattade kyrkostyrelsen beslut om riktlinjer för beslutsfattande under särskilda omständigheter, med anledning av den extraordinära situationen med covid-19-pandemin. Det räcker därmed för ledamöter i Svenska kyrkans alla organ att närvara per ljud- och bildöverföring i realtid, eller om detta inte är möjligt, enbart per ljudöverföring i realtid.

Tabell 8. Intäkter och kostnader Reglera inomkyrkligt

Reglera inomkyrkligt	Utfall	Budget	RAM	RAM	RAM	Jmf fg	Jmf fg
	2019	2020	2021	2022	2023	2021	2022
Intäkter	0	0	5	0	0	-1	0
Kostnader	-48	-65	-86	-39	-46	-1	-3
Resultat	-48	-64	-81	-39	-46	-2	-3

Intäkter och kostnader är i stort sett i nivå med tidigare planering. Förändring i kostnader jämfört med tidigare budget beror bland annat på att det har budgeterats för arbete med samordning av begravningsverksamheten.

Budget för perioden för kyrkomötet planeras till 69 miljoner kronor och för kyrkovalen till 54 miljoner kronor. Sammanlagt planeras valet 2021 kosta 82 miljoner kronor för Svenska kyrkans nationella nivå mot 91 miljoner kronor för 2017 års val.

3.3.4 Utjämning och finansförvaltning

Utjämningsystemet

Utjämningsystemet är inriktat på att bidra till utjämning av strukturella och ekonomiska olikheter mellan enheter i Svenska kyrkan, för att skapa förutsättningar för så likvärdig verksamhet över hela landet som möjligt. I utjämnningen på församlingsnivå görs ekonomisk avräkning direkt mellan församlingar och nationell nivå samtidigt

som kyrkoavgiften betalas ut. Utjämning på stiftsnivå omfattar stiftsbidrag, kyrkounderhållsbidrag samt den del av utdelningen från prästlönetillgångarna som tillfaller utjämningsystemet.

KsSkr 2020:1
Bilaga 2

Tabell 9. Intäkter och kostnader Utjämningsystemet

Utjämningsystemet	Utfall 2019	Budget 2020	RAM 2021	RAM 2022	RAM 2023	Jmf fg 2021	Jmf fg 2022
Avgift gemensam verksamhet	976	982	977	965	972	-11	-29
Resultat avg. gem. verksamhet	976	982	977	965	972	-11	-29
Utjämningsavgifter församl.nivå	770	747	704	699	702	-1	-14
Kyrkounderhållsavgift	0	0	0	0	0	0	0
Utjämningsbidrag församl.nivå	-818	-819	-799	-794	-797	1	14
Resultat församlingsnivå	-48	-72	-95	-95	-95	0	0
Utdelning prästlönetillgångar	225	223	190	227	230	-32	5
Utjämningsbidrag stiftsnivå	-390	-380	-365	-365	-365	0	0
Kyrkounderhållsbidrag	-100	-100	-100	-100	-100	0	0
Resultat stiftsnivå	-266	-257	-276	-238	-235	-32	6
Resultat	663	653	607	631	642	-43	-24

Intäkten från Avgift gemensam verksamhet har justerats enligt nya prognoser för kyrkoavgiftsunderlaget. Avvikelsen beror på den ekonomiska inbromsningen 2020 till följd av pandemiutbrottet och beräknas innebära lägre intäkter 2021 och 2022.

År 2021 kommer prästlönetillgångar, som har tillgångar exponerade mot prästlönefond, troligen att behöva sänka utdelningen. Totalt rör det sig om en utdelningsnivå som är 64 miljoner kronor lägre jämfört med tidigare beräkningar och detta påverkar församlingsnivå och nationell nivå till lika stor del, det vill säga 32 miljoner kronor vardera.

Finansförvaltning

Turbulensen på finansmarknaderna påverkar avkastningen i kapitalförvaltningen under våren 2020. Inriktningen i förvaltningen står dock fast då det är en långsiktig hållbar förvaltning som eftersträvas.

Tabell 10. Intäkter och kostnader Finansförvaltning

Finansförvaltning	Utfall 2019	Budget 2020	RAM 2021	RAM 2022	RAM 2023	Jmf fg 2021	Jmf fg 2022
Intäkter exkl finansnetto	2	0	0	0	0	0	0
Finansnetto	1 590	440	410	429	447	-53	-57
Kostnader	-11	-10	-10	-10	-10	0	0
Resultat	1 581	430	400	418	436	-53	-58

Finansförvaltningen innehåller främst förväntad avkastning från kapitalförvaltningen i enlighet med beslutade avkastningskrav på 3 procent utöver inflation. På grund av rådande läge har inflationsförväntningen sänkts med 0,5 procentenheter till 1,5 procent. Vidare har hänsyn tagits till utvecklingen på finansmarknaden under årets första månader, vilket innebär att kapitalförvaltningen beräknas ge lägre avkastning jämfört med tidigare planering.

3.3.5 Internt stöd

Frågan om nya arkivlokaler för den nationella nivån kommer att vara aktuell under perioden. Nuvarande källarlokaler i centrala Uppsala där arkivet nu ryms, är inte tillräckligt verksamhetsanpassade. Bedömningen är att arkivet tidigast 2023 kan flyttas till en annan lokal.

Tabell 11. Intäkter och kostnader Internt stöd

Internt stöd	Utfall	Budget	RAM	RAM	RAM	Jmf fg	Jmf fg
	2019	2020	2021	2022	2023	2021	2022
Intäkter	2	2	2	2	2	1	1
Kostnader	-57	-71	-69	-69	-72	2	5
Resultat	-55	-69	-67	-68	-70	2	4

Intäkter är i nivå med tidigare planering. Kostnader är lägre än tidigare planering, vilket till största del beror på lägre personalrelaterade kostnader.

4 Ekonomi

I detta avsnitt redovisas den totala ekonomin för den nationella nivån för de kommande tre åren i jämförelse med utfall 2019, budget (Budget) 2020 och föregående Verksamhet och ekonomi 2020–2022. Samtliga belopp anges i miljoner kronor (mnkr).

Den pågående pandemin kommer att påverka ekonomin för Sverige och Svenska kyrkan en tid framöver. När Sverige går in i en lågkonjunktur med stora varsel kommer skatteunderlaget att minska, vilket i sin tur leder till lägre intäkter från kyrkoavgifterna. För den nationella nivån innebär det att intäkterna från avgift för gemensam verksamhet de närmaste tre åren kommer att sjunka. År 2021 är intäkterna oförändrade, för åren 2022 och 2023 är intäkterna 24 respektive 22 miljoner kronor lägre än beräkningar som gjordes före pandemin. Blir lågkonjunkturen långvarig och övergår i en depression med hög arbetslöshet under flera år, kommer förutsättningarna bli betydligt sämre än bedömningarna ovan.

Nedgången på finansmarknaderna påverkar avkastningen från prästlönstillgångar 2020 vilket beräknas ge en lägre utdelning 2021 med 32 miljoner kronor. Utdelningen är en av intäkterna i utjämningsystemet och lägre intäkter innebär att det belastar resultatet 2021, men bedömningen är att utdelningen återgår till en mer normal nivå 2022 och 2023.

Lägre intäkter betyder större utmaningar i kyrkostyrelsens arbete med prioriteringar för att nå en ekonomi i balans. Turbulensen på världens finansmarknader visar också att målet med att den löpande verksamheten ska finansieras av avgift för gemensam verksamhet är prioriterat för att minska den ekonomiska sårbarheten för den nationella nivån.

4.1 Sammanfattning ekonomi

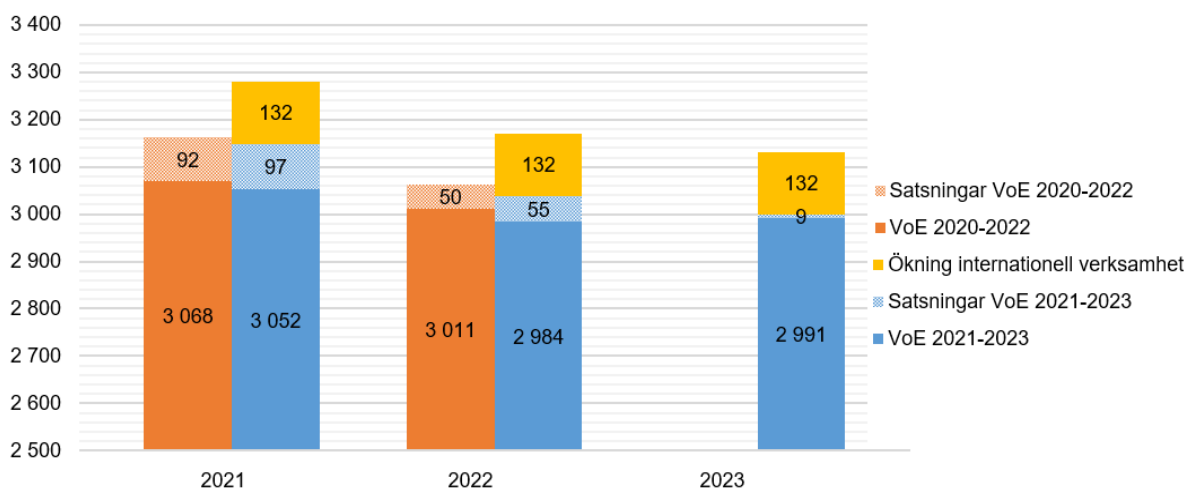
De sammanlagda kostnads- och planeringsramarna för de tre åren är summan av verksamhetens kostnader (tabell 16), kostnader för utjämningsystemet och kostnader för kyrkoantikvarisk ersättning, KAE (tabell 17). Summering av delarna, dvs. kostnads- och planeringsramar framgår av tabellen nedan:

Tabell 12. Kostnads- och planeringsramar

Kostnadsslag	RAM	RAM	RAM
	2021	2022	2023
Verksamhetens kostnader	1 561	1 456	1 414
Kostnader utjämningsystemet	1 265	1 259	1 263
Kostnader KAE	455	455	455
Totala kostnadsramar	3 281	3 170	3 132

I diagrammet nedan visas budgeterade kostnader per år i jämförelse med föregående års planering.

Diagram 2. Totala kostnader Verksamhet och ekonomi 2021–2023 jämfört med Verksamhet och ekonomi 2020–2022

Kostnader för år 2021 uppgår till 3 281 miljoner kronor, vilket är 121 miljoner kronor högre än tidigare planering i Verksamhet och ekonomi 2020–2022. Fram till år 2023 är de budgeterade kostnaderna 149 miljoner kronor lägre än år 2021 vilket ligger i linje med arbetet att på sikt uppnå en ekonomi i balans.

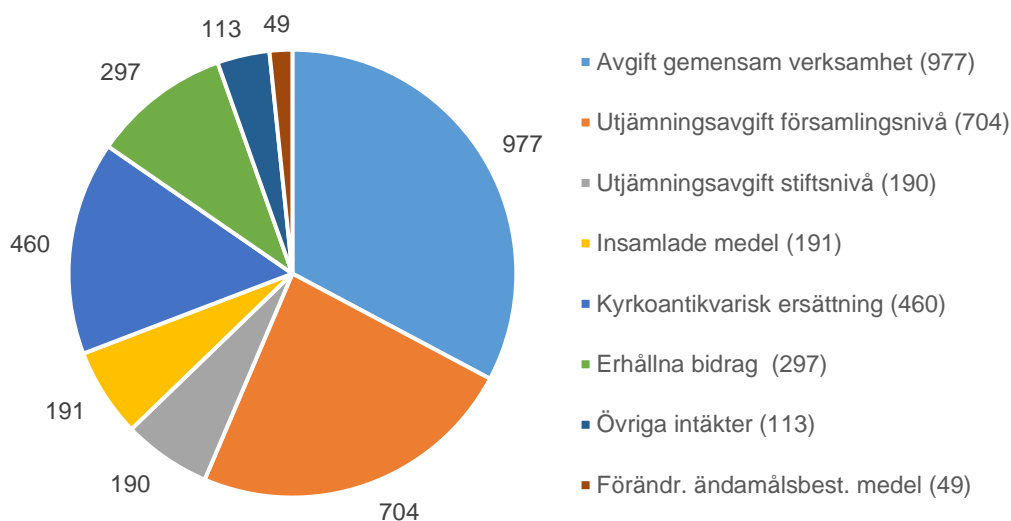
Diagrammet visar den internationella verksamhetens kostnadsförändring till följd av planerad ökning av verksamheten. Den internationella verksamheten kommer i allt mindre omfattning att finansieras av kyrkoavgiften. Se vidare i tabell 20.

I diagrammet framgår även kostnader för större satsningar. Dessa består av:

Tabell 13. Större satsningar i planeringsperioden

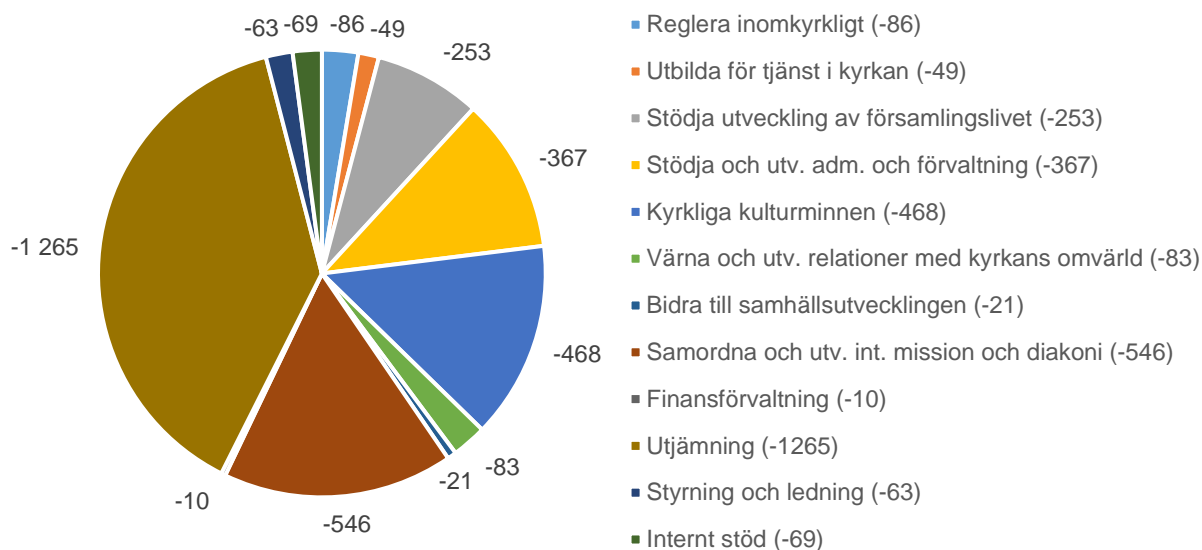
Satsningar som påverkar planeringsperioden	RAM 2021	RAM 2022	RAM 2023
Klimatsatsning	-25	-25	0
Satsning social hållbarhet	-5	-5	-4
Förfogandemedel Utlandskyrkan	-12	0	0
Digital arbetsplats	-40	-20	0
Visuell identitet	-10	0	0
Gemensamt lönecenter	-5	-5	-5
Summa	-97	-55	-9

Diagram 3. Fördelning totala intäkter år 2021

Totala intäkter inklusive intäkter från kyrkoantikvarisk ersättning, utjämningsavgifter samt förändring ändamålsbestämda medel, men exklusive finansnetto uppgår till 2 981 miljoner kronor.

Diagram 4. Totala kostnader år 2021 fördelade per verksamhet

Totala kostnader år 2021 uppgår till 3 281 miljoner kronor. I de totala kostnaderna ingår även kostnader för kyrkoantikvarisk ersättning och utjämningsbidrag. I ovanstående diagram ingår inte finansnettot som år 2021 budgeteras till 410 miljoner kronor.

4.2 Utbetalningar till församlingar och stift

Nationell nivå har kostnader på drygt tre miljarder kronor per år. Av dessa utgör 1 265 miljoner kronor eller 39 procent kostnader i utjämningsystemet, varav kyrkounderhållsbidraget på 100 miljoner kronor finansieras av den nationella nivån. Kyrkoantikvarisk ersättning utgör 455 miljoner kronor eller närmare 14 procent av kostnaderna. Därutöver finns medel avsatta för andra satsningar som ska främja arbetet i församlingar och stift.

Tabellen nedan är en sammanställning av samtliga utbetalningar som budgeterats till församlingar och stift under planeringsperioden.

Tabell 14. Utbetalningar till församlingar och stift

Utbetalningar till stift och församlingar	Utfall 2019	Budget 2020	RAM 2021	RAM 2022	RAM 2023	Jmf fg 2021	Jmf fg 2022
Utjämningsbidrag församl.nivå	-818	-819	-799	-794	-797	1	14
Utjämningsbidrag stiftsnivå	-390	-380	-365	-365	-365	0	0
Kyrkounderhållsbidrag	-100	-100	-100	-100	-100	0	0
Kyrkoantikvarisk ersättning	-454	-458	-455	-455	-455	0	0
GIP-bidrag	-5	-10	0	0	0	0	0
Flyktingsatsning	4	-25	0	0	0	0	0
Hemlöshet bland unga vuxna	-15	0	0	0	0	0	0
Klimatsatsning	0	-25	-25	-25	0	0	0
Satsning social hållbarhet	0	-5	-5	-5	-4	0	0
Totala utbetalningar	-1 778	-1 822	-1 750	-1 745	-1 722	1	14

4.3 Känslighetsanalys

Av de totala kostnaderna på den nationella nivån utgör en övervägande del bidrag till stift, församlingar och pastorat, exempelvis inom ramen för utjämningsystemet och den kyrkoantikvariska ersättningen. Dessa uppgår idag till omkring 1,8 miljarder kronor. Andra delar av budgeten avser kostnader som den nationella nivån finansierar till förmån för församlingar och pastorat, till exempel gemensamma systemlösningar.

Resultaträkningen är en uppskattning av den framtida ekonomin baserad på den kunskap som föreligger i juni 2020. Med hänsyn till den tidsperiod planeringen avser finns dock osäkerheter både på intäktssidan och kostnadssidan, inte minst på grund av rådande pandemi.

Tabellen nedan visar effekterna av antagna förändringar av Svenska kyrkans finansiering på nationell nivå.

Tabell 15. Känslighetsanalys finansiering

Känslighetsanalys	Förändring av antagande	Ungefärlig effekt (mnkr)
Avgift gemensam verksamhet	1 öre	140
Medlemsandel	1%	10
Avkastning på värdepappersportföljen	1%	89

Den viktigaste intäkten i Svenska kyrkan är kyrkoavgiften. Förändringar i antal tillhöriga och utvecklingen av medlemmarnas kommunalt beskattningsbara inkomster, kyrkoavgiftsunderlaget, är därmed centrala faktorer. Det är en fördröjning av när förändringar får effekt på kyrkoavgiften då in- och utträden år 2019 påverkar kyrkoavgiftsintäkten först år 2022 och medlemmarnas inkomster 2019 påverkar kyrkoavgiftsintäkten år 2021.

Den ekonomiska utvecklingen globalt påverkar utvecklingen i Sverige och därmed kyrkoavgiftsunderlaget. Om den lågkonjunktur vi nu går in i blir långvarig kommer ekonomin på nationell nivå, och hela Svenska kyrkan, att påverkas negativt många år framåt i form av lägre intäkter från kyrkoavgiften. Om vi därtill får en instabil finansmarknad under en längre tid påverkar det också avkastningen på det gemensamma kapitalet och från prästlönstillgångarna. Osäkerheten är stor och det behöver finnas en beredskap för sämre ekonomiska förutsättningar framöver.

Andra faktorer som kan ha betydelse för verksamheten är förändringar i skattesystemet, politiska beslut kring offentliga bidrag som till exempel Sidabidrag.

4.4 Resultaträkning

I tabellen nedan redovisas den totala budgeten för den nationella nivån där samtliga intäkter och kostnader ingår, samt jämförelsesiffror från bokslutet 2019, budget (Budget) 2020 och tidigare beslutad ram. Den är något förändrad jämför med tidigare för ökad tydlighet.

Tabell 16. Resultaträkning

Resultaträkning	Utfall 2019	Budget 2020	RAM 2021	RAM 2022	RAM 2023	Jmf fg 2021	Jmf fg 2022
Avg. gemensam verksamhet	976	982	977	965	972	-11	-29
Insamlade medel	215	185	191	227	246	3	30
Erhållna bidrag	242	245	297	302	305	89	97
Övriga intäkter	109	104	113	112	104	-2	-3
Summa intäkter	1 542	1 516	1 578	1 605	1 627	80	93
Utveckl.samarbete/bistånd	-241	-294	-327	-312	-310	-91	-66
Övriga lämnade bidrag	-132	-127	-101	-92	-65	-11	-7
Externa kostnader	-505	-591	-639	-555	-541	-14	-32
Personalkostnader	-425	-474	-482	-485	-487	-7	-20
Avskrivningar	-8	-13	-12	-12	-12	1	1
Summa kostnader	-1 311	-1 498	-1 561	-1 456	-1 414	-121	-124
Utjämning och KAE*	-313	-327	-366	-329	-325	-32	5
VERKSAMHETENS RESULTAT	-83	-310	-349	-180	-112	-74	-26
Finansnetto	1 590	440	410	429	447	-53	-57
Förändr. ändamålsbest. medel	-48	24	49	26	13	47	24
Årets resultat	1 460	154	110	275	348	-80	-59

* Består av utjämningsavgifter, utjämningsbidrag, samt intäkter och kostnader från kyrkoantikvarisk ersättning (KAE). Se förklaring i tabell 16.

Den planerade budgeten för verksamheten 2021–2023 visar ett negativt verksamhetsresultat, men det sker en förbättring under perioden. Sammantaget med budgeterat finansnetto för perioden är den nationella nivåns resultat positivt. 2021 ingår kostnader för kyrkovalet med 39 miljoner kronor, klimatstrategi med 25 miljoner kronor och digital arbetsplats med 40 miljoner kronor.

Intäkter

Intäkten från Avgift gemensam verksamhet påverkas redan 2021 av den ekonomiska inbromsningen 2020, och intäkten beräknas därför bli lägre både 2021 och 2022 jämfört med tidigare planering.

Insamlade medel och erhållna bidrag förväntas bli högre än tidigare planering utifrån en satsning på större andel extern finansiering av den internationella verksamheten. Här finns en betydande osäkerhet på grund av rådande läge.

Övriga intäkter består till stor del av intäkter för gemensam IT-plattform och GAS-licenser och är något lägre än föregående planering.

Kostnader

Planerade kostnader för utvecklingssamarbete/bistånd är betydligt högre än tidigare planering och hör samman med den internationella verksamhetens insatser. Ökat bistånd sker under förutsättning att bidrag till den internationella verksamheten ökar. Övriga lämnade bidrag är högre än tidigare planering på grund av omfördelning av kostnader för utsänd personal i USA till motsvarande verksamhetsanslag. I övriga lämnade bidrag ingår kostnader om 25 miljoner kronor för klimatsatsning 2021.

Externa kostnader är högre i jämförelse med tidigare planering. Satsningen på ökad kännedom om och insamling till Act Svenska kyrkan beräknas kosta cirka 20 miljoner kronor mer år 2021 jämfört med föregående ram. I externa kostnader ingår kostnader för ett gemensamt lönecenter med 5 miljoner kronor per år vilket inte fanns i tidigare planering. Budgetreserver och kostnader för utredningen av juridisk karaktär i utlandsförsamlingar är lägre än tidigare planering.

Personalkostnader är högre än tidigare planering på grund av ökat antal tjänster och ökade kostnader för utsänd personal inom den internationella verksamheten, samt uppbyggnad av begravningsrådgivning.

Utjämnning och kyrkoantikvarisk ersättning

Utjämningsavgifter och utjämningsbidrag på stifts- och församlingsnivå, kyrkounderhållsbidrag 100 miljoner kronor samt kyrkoantikvarisk ersättning. Utfallet är 32 miljoner kronor lägre än tidigare planering på grund av lägre förväntad utdelning från prästlönetillgångar 2021.

Kyrkoantikvarisk ersättning täcker främst kostnader för församlingarnas renovering av kyrkobyggnader vilket visas i tabell 17 som intäkter och kostnader kyrkoantikvarisk ersättning. Det finns därutöver nationella projekt om 5 miljoner kronor, vilket förklarar överskottet i tabellen på nettoresultatet för kyrkoantikvarisk ersättning. Dessa kostnader återfinns i annan del av resultaträkningen.

Tabell 17. Förklaring till nettoresultat utjämning och kyrkoantikvarisk ersättning (KAE)

Förklaring Utjämning och KAE	Utfall 2019	Budget 2020	RAM 2021	RAM 2022	RAM 2023	Jmf fg 2021	Jmf fg 2022
Utjämningsavgifter församl.nivå	770	747	704	699	702	-1	-14
Utdelning prästlönetillgångar	225	223	190	227	230	-32	5
Kyrkounderhållsavgift	0	0	0	0	0	0	0
Intäkter utjämningsystemet	995	970	894	926	933	-33	-9
Utjämningsbidrag församl.nivå	-818	-819	-799	-794	-797	1	14
Utjämningsbidrag stiftsnivå	-390	-380	-365	-365	-365	0	0
Kyrkounderhållsbidrag	-100	-100	-100	-100	-100	0	0
Kostnader utjämn.systemet	-1 308	-1 298	-1 265	-1 259	-1 263	1	14
NETTORESULTAT UTJÄMNING	-313	-329	-371	-333	-330	-32	5
Intäkter KAE	454	460	460	460	460	0	0
Kostnader KAE	-454	-458	-455	-455	-455	0	0
Nettoresultat KAE	0	2	5	5	5	0	0
Nettoresultat utjämn. och KAE	-313	-327	-366	-329	-325	-32	5

Finansnetto och förändring av ändamålsbestämda medel

Avkastningen från kapitalförvaltningen förväntas minska väsentligt jämfört med tidigare planering då hänsyn tagits till rådande utveckling på finansmarknaden.

Det planeras för ökat uttag av ändamålsbestämda medel under perioden.

4.5 Kassaflödesbudget

Kassaflödesbudgeten visar hur stor del av avkastningen från kapitalförvaltningen som måste tas i anspråk för att hålla en jämn nivå över planeringsperioden. Det är en budget och en bästa uppskattning för att hålla en jämn likviditet under perioden och ger kyrkostyrelsens kapitalförvaltningsråd en möjlighet att planera förvaltningen.

Ett negativt resultat för den nationella nivåns verksamhet sammantaget med kyrkounderhållsbidrag, i enlighet med skrivelsen KsSkr 2016:6 *Gemensamt ansvar – fastigheter, kyrkor och utjämningsystem*, innebär att kassan blir mindre och till slut negativ om den inte fylls på.

Tabell 18. Kassaflödesbudget

Kassaflödesbudget	Budget	RAM	RAM	RAM
	2020	2021	2022	2023
<i>Den löpande verksamheten</i>				
Årets resultat	154	110	275	348
<i>Justering för poster som inte ingår i kassaflödet</i>				
Avkastn kapitalförv återinvesteras	-435	-406	-424	-443
Avskrivningar	13	12	12	12
Övriga poster	-30	-30	-30	-30
<i>Kassaflöde från löpande verksamhet</i>				
Ökn/minskn av kortfristiga poster	0	0	0	0
Utnyttjad checkräkningskredit	0	0	0	0
Kassaflöde från löpande verksamhet	-298	-314	-168	-113
<i>Investeringsverksamhet</i>				
Förvärv av materiella anläggningstillg	-10	-10	-10	-10
Förvärv av immateriella anläggningstillg	-5	-5	-5	-5
Förs. av finansiell anläggningstillg	40	330	185	125
Kassaflöde från investeringsverksamhet exkl likv.förv	25	315	170	110
Årets kassaflöde	-273	1	2	-3
Kassa och bank vid årets början disponibelt för nationell nivå	272	-1	0	3
Kassa och bank vid årets slut	-1	0	3	-1

4.6 Nationell fastighetsfinansiering

För att få en långsiktig planering av fastighetskostnaderna löper dessa över en femårsperiod där de första tre åren ingår i Verksamhet och ekonomi 2021–2023. Till grund för arbetet med utlandsfastigheter finns en detaljerad lokalförsörjningsplan som stödjer prioritering mellan olika projekt.

Tabell 19. Lokalförsörjningsplan utland

Fastighetskostnader utland	Utfall 2019	Budget 2020	RAM 2021	RAM 2022	RAM 2023	RAM 2024	RAM 2025	Totalt 5 ÅR
Svenska kyrkan i utlandet	7	17	16	18	15	-15	-10	24
STI	1	1	2	2	1	-1	-1	3
Resultat	8	18	18	20	16	-16	-11	27

Tabellen visar beslutad finansiering för lokalförsörjningsprojekt i utlandet 2021–2024 samt äskad finansiering 2025.

Vissa projekt kostnadsförs direkt och vissa ska i enlighet med gällande redovisningsregler aktiveras som en tillgång och skrivs av under nyttjandeperioden.

4.7 Sammanfattning ekonomi för kyrkostyrelsens internationella råd och kyrkostyrelsens råd för Svenska kyrkan i utlandet

Ekonomi Kyrkostyrelsens internationella råd

De samlade intäkter och kostnader som redovisas för kyrkostyrelsens internationella råd återfinns inom flera verksamheter, varav Samordna och utveckla internationell mission och diakoni är den största. Vidare återfinns kostnader främst inom verksamheterna Bidra till samhällsutvecklingen och Stödja utveckling av församlingslivet.

Tabell 20. Kyrkostyrelsens internationella råd

Resultat kyrkostyrelsens inter- nationella råd	Utfall 2019	Budget 2020	RAM 2021	RAM 2022	RAM 2023	Jmf fg 2021	Jmf fg 2022
Insamlade medel	189	164	171	207	226	4	30
Erhållna bidrag	219	235	284	289	292	88	96
Övriga intäkter	2	0	0	0	0	0	0
Förändr. ändamålsbest. medel	-48	23	48	25	12	47	24
Summa intäkter	362	422	503	521	530	139	150
Utveckl.samarbete/bistånd	-241	-294	-327	-312	-310	-91	-66
Övriga lämnade bidrag	-4	-2	-3	-3	-3	-1	-1
Externa kostnader	-100	-94	-113	-113	-113	-26	-42
Personalkostnader	-121	-132	-148	-158	-160	-14	-23
Avskrivningar	0	0	0	0	0	0	0
Summa kostnader	-465	-520	-591	-586	-585	-132	-132
VERKSAMHETENS RESULTAT	-103	-98	-88	-65	-55	7	18
Finansnetto	0	1	0	0	0	-1	-1
Resultat	-103	-98	-88	-65	-55	5	16

Intäkter från erhållna bidrag planeras till 284 miljoner kronor, vilket är betydligt högre än i tidigare planering beroende på högre förväntade bidrag från Sida samt bidrag från andra finansiärer. På grund av effekter av coronapandemin beräknas satsningen på ökad kännedom endast ge en mindre ökning av intäkter från insamlade medel 2021 jämfört med tidigare ram. Intäkter från insamlade medel förväntas dock öka ytterligare 2022 jämfört med tidigare planering.

Ökningen av erhållna bidrag återspeglas i lämnade bidrag.

Satsningen på ökad kännedom om, engagemang för och insamling till Act Svenska kyrkan ger högre externa kostnader 2021 jämfört med föregående ram. Enligt den investeringskalkyl som tagits fram är kostnaderna för 2022 och 2023 på samma nivå.

Personalkostnader ökar jämfört med föregående ram, främst beroende på ökade kostnader för utsänd personal, där 2/3-delar beräknas finansieras av Sida.

De ökade kostnaderna för framför allt ökad kännedom, engagemang och insamling i kombination med minskade intäkter från kyrkoavgiften innebär en ökad användning av destinerade medel.

Av de tidigare beslutade 30 miljoner kronor till bostadsbyggande på Olivberget i Jerusalem, återstår 7,5 miljoner kronor efter kyrkostyrelsens beslut i december 2019 att anslå 22,5 miljoner kronor till bostadsbyggande på annan plats i Jerusalem.

De samlade intäkterna och kostnaderna som redovisas här återfinns inom flera verksamheter, varav Stödja utveckling av församlingslivet är den största.

Tabell 21. Kyrkostyrelsens råd för Svenska kyrkan i utlandet

Resultat Rådet för Svenska kyrkan i utlandet	Utfall 2019	Budget 2020	RAM 2021	RAM 2022	RAM 2023	Jmf fg 2021	Jmf fg 2022
Insamlade medel	10	9	9	9	9	0	-1
Erhållna bidrag	5	4	7	7	7	1	1
Övriga intäkter	4	5	5	5	5	0	0
Förändr. ändamålsbest. medel	2	1	1	1	1	0	0
Summa intäkter	21	20	22	22	22	0	0
Utveckl.samarbete/bistånd	0	0	0	0	0	0	0
Övriga lämnade bidrag	-9	-5	-14	-13	-13	-9	-8
Externa kostnader	-19	-16	-16	-15	-14	0	-2
Personalkostnader	-65	-74	-65	-59	-60	10	12
Avskrivningar	-1	-1	-1	-1	-1	0	0
Summa kostnader	-94	-97	-96	-88	-89	1	2
VERKSAMHETENS RESULTAT	-73	-77	-74	-67	-67	1	2
Finansnetto	0	0	0	0	0	0	0
Resultat	-73	-77	-74	-67	-67	1	1

Insamlade medel och erhållna bidrag ur Stiftelsen för Svenska kyrkan i utlandet är i nivå med tidigare planering. I resultaträkningen syns omfördelningen av kostnader för utsänd personal i USA till motsvarande verksamhetsanslag genom att personalkostnader är lägre och anslagen är högre än föregående ramar. För att anpassa kostnaderna till en ekonomi i balans är budget för utsänd personal lägre än tidigare planering 2022.

Kostnader som finansieras genom nationell fastighetsfinansiering redovisas i egen tabell 19.

4.8 Poster i balansräkningen

Ändamålsbestämda medel

Tabellen visar beräknade ändamålsbestämda medel per 31 december respektive år.

Tabell 22. Ändamålsbestämda medel

Ändamålsbestämda medel	UB 2019	Budget 2020	RAM 2021	RAM 2022	RAM 2023
Internationell mission och diakoni	153	122	82	57	45
Arbete bland svenskar i andra länder	22	22	20	18	17
Övriga verksamheter	39	37	40	41	41
Utgående balans	214	181	142	116	102

Inom den internationella verksamheten gjordes 2019 en större avsättning till ändamålsbestämda medel. Det planeras för ökat uttag av ändamålsbestämda medel under perioden.

4.9 Fritt eget kapital och mål för eget kapital

Det nationella fria egna kapitalet utgör en gemensam resurs för hela trossamfundet och dess avkastning möjliggör såväl resurser till akuta insatser som till strategiska satsningar för ett långsiktigt hållbart kyrkoliv. Kyrkostyrelsen har inom ramen för beredningsarbetet med Svenska kyrkans kapitalposition fört en dialog med stiftet och funnit en samsyn kring att det krävs mer av gemensamt ansvar för att klara Svenska kyrkans uppgift i framtiden. Dialogen med stiftet, inom vilken bland annat diskussioner om ansvarsfördelning och gemensamma prioriteringar är centrala, kommer att fortsätta under planeringsperioden.

Kyrkomötet har, i enlighet med skrivelsen KsSkr 2016:7 *Svenska kyrkans kapital-situation*, beslutat att målet för storleken på den nationella nivåns egna fria kapital ska vara 6 500 miljoner kronor vid utgången av år 2016. Målnivån räknas därefter upp årligen med hänsyn till konsumentprisindex.

Nedanstående tabell visar det **beräknade** fria egna kapitalet och **lägsta nivå** för fritt eget kapital per 31 december respektive år.

Tabell 23. Fritt eget kapital och mål för eget kapital

Fritt eget kapital	UB	Budget	RAM	RAM	RAM
	2019	2020	2021	2022	2023
Fritt eget kapital	9 674	8 616	9 939	10 213	10 561
Lägsta nivå fritt eget kapital	6 866	6 947	7 143	7 286	7 432
Skillnad mot lägsta nivå	2 808	1 669	2 795	2 927	3 129

Den låga siffran under Budget 2020 var före den kraftiga uppgången 2019.

Då avkastningen i kapitalförvaltningen under våren varit negativ innebär det att ovan angivna fria egna kapital är cirka 800 miljoner kronor lägre per den 27 maj 2020 jämfört med budget.

I det fria egna kapitalet ingår ännu inte realiserade värdeökningar inom kapitalförvaltningen. Vid bokslut 2019 uppgick de orealiserade värdeökningarna till 3 422 miljoner kronor.

Utdrag ur protokoll fört vid styrelsens sammanträde den 9 juni 2020.

Närvarande: Antje Jackelén, ordförande, ledamöterna Wanja Lundby-Wedin, Daniel Tisell, Aron Emilsson, Jesper Eneroth, Nils Gårder, Mats Hagelin, Agneta Hyllstam, Lars Johnsson, Berth Löndahl, Marie Rydén Davoust, Elisabeth Rydström, Britt Sandström och Erik Sjöstrand samt tjänstgörande ersättaren Daniel Larson.

Föredragande: generalsekreterare Helén Ottosson-Lovén, biträdande avdelningschefen Per Starke och utvecklingssekreteraren Marie Nordström

Kyrkostyrelsen beslutade i enlighet med arbetsutskottets förslag

att till kyrkomötet lämna skrivelsen 2020:1 Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2021–2023 med anledning av coronapandemin.

Särskilt yttrande 1

Kyrkostyrelsen bedöms behöva minska sina kostnader med ca 250 mnkr för att nå en ekonomi i balans. För att behålla en långsiktig ekonomi i balans krävs dessutom effektiviseringar på minst 2 procent per år, eftersom intäkterna de närmaste åren bedöms vara oförändrade samtidigt som kostnaderna ökar med 2–3 procent per år.

I samband med styrelsesammanträdet den 7 maj framfördes från generalsekreterarens och arbetsutskottets sida behovet av en allomfattande översikt över verksamhetsområden och projekt på nationell nivå där det finns besparingspotential, allt för att uppnå en ekonomi i balans och i största möjliga utsträckning fortsatt kunna bedriva Svenska kyrkans huvuduppgift, gudstjänst, undervisning, mission och diakoni. Undertecknad tillsände arbetsutskottet genom generalsekreteraren i skriftlig procedur vår viljeinriktning och förslag inför den fortsatta beredningen av ärendet verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2021–2023, vilken nu beslutats och genom denna skrivelse överlämnas till kyrkomötet.

Vi har från Sverigedemokraternas sida översiktligt identifierat a) områden där vi menar att det finns besparingspotential, b) områden som bör undantas besparingar så långt det är möjligt, samt c) områden som bör prioriteras och innefattas av strategiska satsningar.

Med tanke på att det i detta extraordinära läge uttalat inte handlar om att marginellt sänka kostnader på nationell nivå utan att renodla uppdraget och upphöra med vissa delar av verksamheten samt förstärka andra delar, så vill jag hänvisa till att det i linje med vår översikt tillsänd arbetsutskottet bör finnas ett större reformutrymme, fler möjliga omfördelningar av resurser och andra prioriteringar än de av styrelsen idag beslutade. Ytterligare justeringar torde alltså kunna göras. Mot bakgrund av kyrkostyrelsens övervägande om att frågan kräver fortsatt översyn, finns som vi ser det såväl behov som möjlighet att återkomma i frågan om vilken verksamhet Svenska kyrkan på nationell nivå ska bedriva och finansiera.

Jag konstaterar samtidigt att besparingar och effektiviseringar av Svenska kyrkans administration beaktats och nu är en del av kyrkostyrelsens beslut. Jag delar också uppfattningen om att all den verksamhet som bedrivs idag, inte kommer att kunna rymmas i de framtida ekonomiska ramarna. Detta ger Svenska kyrkans nationella nivå tillfälle att reflektera över fokusområden och prioriteringar. Den ekonomiska utveckl-

KsSkr 2020:1 ingen får emellertid inte anses ofrånkomlig, utan strategiska insatser kommer att behövas för att vända den negativa medlemsutvecklingen och därmed Svenska kyrkans långsiktiga intäkter.

Aron Emilsson

Särskilt yttrande 2

Jag ser med tillfredsställelse på att det blir ett extra stiftsbidrag på 65 miljoner kronor liksom att det blir ytterligare bidrag på 50 miljoner kronor kommande år – medel avsedda att stödja eventuella ekonomiska följder av pandemin i skilda sammanhang inom Svenska kyrkan. Jag hade dock önskat att det även avsattes centrala medel, förslagsvis 20 miljoner kronor, från vilka olika inomkyrkliga sammanhang skulle kunna söka bidrag i en av pandemin orsakad svår ekonomisk situation.

Berth Löndahl

Kyrkomötet
Kyrkostyrelsens skrivelse 2020:2

Årsredovisning för Svenska kyrkans nationella nivå 2019

Kyrkostyrelsen överlämnar denna skrivelse till kyrkomötet.

Uppsala den 7 maj 2020

Antje Jackelén

Helén Ottosson Lovén

Skrivelsens huvudsakliga innehåll

I skrivelsen läggs årsredovisningen för Svenska kyrkans nationella nivå 2019 fram. Den består dels av den särskilt formgivna *Årsredovisning Svenska kyrkans nationella nivå 2019* och dels bilagan *Resultatrapport 2019*. Till skrivelsen läggs också *Hållbarhetsredovisning 2019 Svenska kyrkans nationella nivå* fram, även den i särskild form.

Innehåll

1	Förslag till kyrkomötesbeslut	3
2	Årsredovisning 2019 för Svenska kyrkans nationella nivå	4
3	Hållbarhetsredovisning 2019 för Svenska kyrkans nationella nivå	4
	Bilaga Resultatrapport 2019	5
	Utdrag ur kyrkostyrelsens protokoll.....	27

1 Förslag till kyrkomötesbeslut

KsSkr 2020:2

Kyrkomötet beslutar att

1. fastställa årsredovisning samt resultaträkning och balansräkning för Svenska kyrkans nationella nivå 2019,
2. bevilja kyrkostyrelsens ledamöter ansvarsfrihet för räkenskapsåret 2019.

2 Årsredovisning 2019 för Svenska kyrkans nationella nivå

Finns separat i särskild form.

3 Hållbarhetsredovisning 2019 för Svenska kyrkans nationella nivå

Finns separat i särskild form.

Bilaga Resultatrapport 2019

Denna rapport omfattar den nationella nivåns verksamhet och resultat under 2019. Det som lyfts fram och beskrivs i text under kyrkostyrelsens långsiktiga målbilder utgör enbart ett urval av angelägen verksamhet under året.

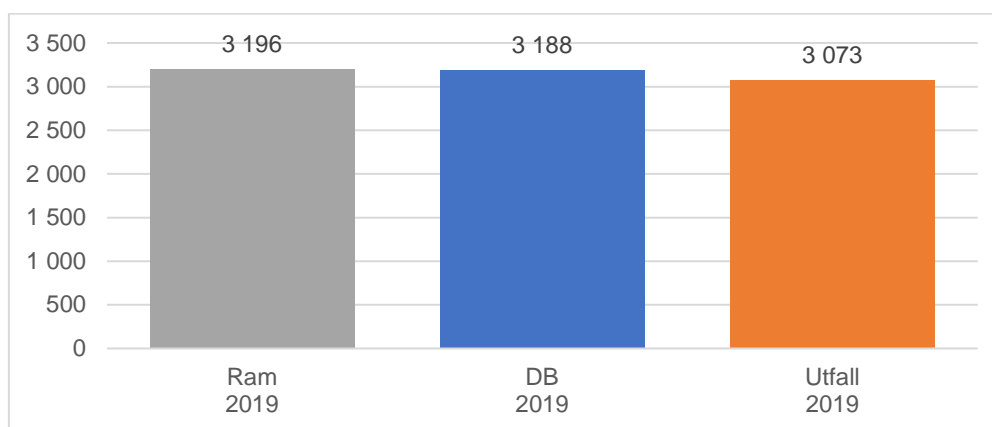
Samtliga belopp i skrivelsen anges i miljoner kronor (mnkr). I tabellerna per verksamhetsområde redovisas intäkter och kostnader. Resultaten i tabellerna visar nettokostnaden, det vill säga den kostnad som finansieras av avgifter för gemensam verksamhet och avkastningen från kapitalförvaltningen.

Årets resultat uppgår till 1 460 miljoner kronor. Det är 1 304 miljoner kronor bättre än budget och 1 486 miljoner kronor högre än föregående års utfall. Avvikelsen beror på det höga finansnettot som är resultatet från kapitalförvaltningen och 799 miljoner kronor av årets resultat är realiserat. Vid tidpunkten för skrivelsens fastställande har dock de finansiella marknaderna vänt kraftigt nedåt vilket har raderat större delen av 2019 års uppgång.

Vidare är även verksamhetens resultat 128 miljoner kronor bättre än budgeterat, men det är ett negativt resultat på -130 miljoner kronor vilket innebär att arbetet mot en ekonomi i balans måste fortsätta.

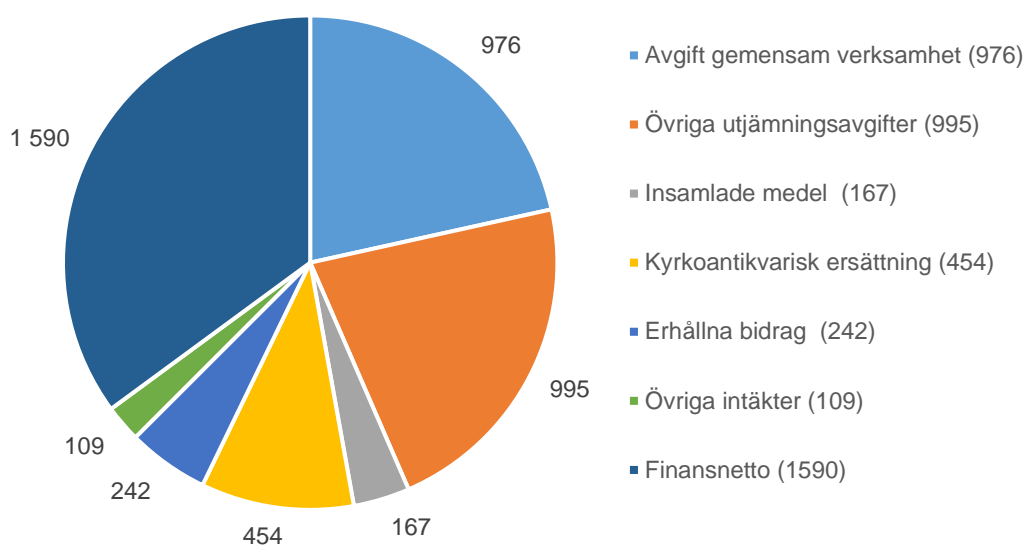
I diagrammet nedan visas totala kostnader i jämförelse med planerade kostnadsramar. Ram 2019 är den av kyrkomötet beslutade kostnadsramen och DB 2019 är den av kyrkostyrelsen beslutade detaljbudgeten.

Diagram 1. Kostnadsram utfall 2019 i jämförelse med planerade kostnadsramar

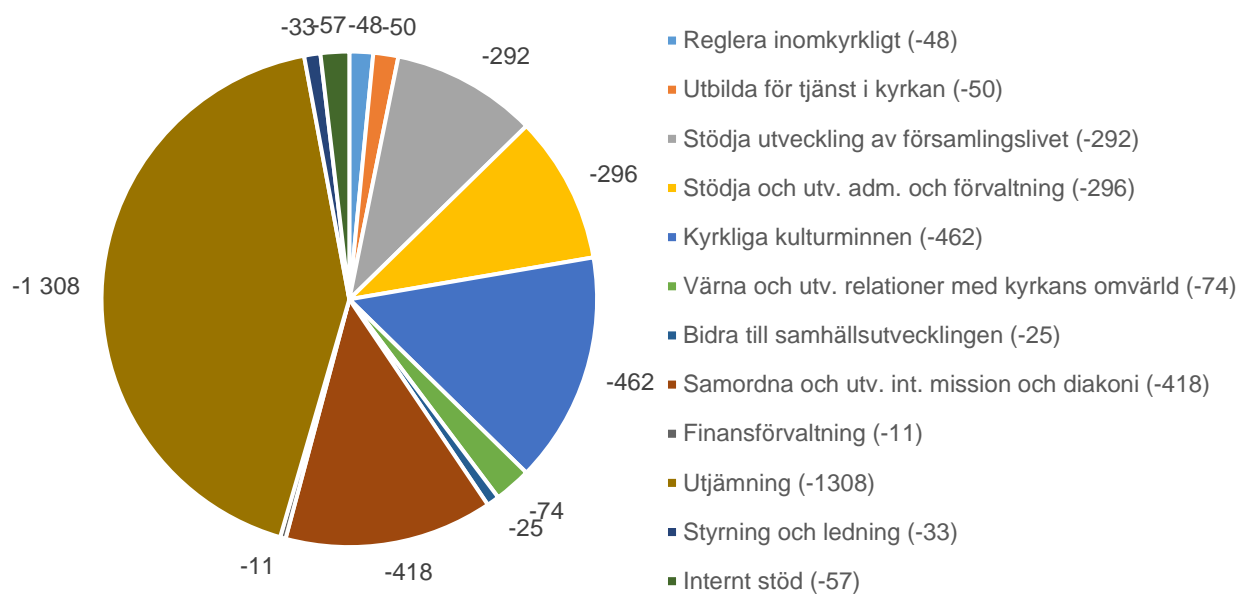
Kostnadsramen för utfall 2019 uppgår till 3 073 miljoner kronor, vilket är 115 miljoner kronor lägre än i detaljbudget och 123 miljoner kronor lägre än i rambudget.

Diagram 2. Fördelning totala intäkter år 2019

De totala intäkterna inklusive finansnetto uppgår till 4 533 miljoner kronor, vilket är 1 189 miljoner kronor bättre än budget. Skillnaden förklaras av högre intäkter från kapitalförvaltningen.

Diagram 3. Totala kostnader år 2019 fördelade per verksamhet

De totala kostnaderna år 2019 uppgår till 3 073 miljoner kronor, vilket är 115 miljoner kronor lägre än budget. Diagrammet ovan visar hur kostnaderna fördelas per verksamhet.

Kyrkomötet 2018 fastställde kyrkostyrelsens långsiktiga målbilder som syftar till att tydliggöra kyrkostyrelsens ambition på längre sikt och att säkerställa att arbetet på den nationella nivån bidrar till de långsiktiga målen. De språkligt redigerade målen som fastställdes av kyrkomötet 2019 används i denna skrivelse. Några av de insatser och resultat som uppnåtts 2019 och som utgår ifrån kyrkomötets fastställda målbilder beskrivs på följande sidor under respektive mål samt under den nationella nivåns olika verksamhetsområden.

Målbild 1

År 2030 har vi stärkt förmågan att bidra till ett församlingsliv som möter samtidens utmaningar.

Verksamhetsområdet Stödja utveckling av församlinglivet

Inom verksamhetsområdet ingår insatser för att stärka stift och församlingar i Sverige och församlingar utomlands i deras arbete med att främja och utveckla arbetet med den grundläggande uppgiften. Stödet ges antingen direkt till församlingarna eller via stiftet, därtill ges stöd till stiftet. Vissa förnyelse- och utvecklingsarbeten äger rum i samarbete med något eller några stift.

Lärande och undervisning

Inom programmet för lärande och undervisning vidareutvecklades under året samverkansformer mellan stift och nationella nivån. En inventering av material inför webbsidorna om kristen tro på Svenska kyrkans webbplats och programmets kunskapsbank har genomförts. Stiftsövergripande fortbildningar har däremot inte genomförts som planerat eftersom stiftet själva genomför de utbildningar de ser behov av. Till de insatser som inte genomförts i planerad takt hör samverkan med Sensus studieförbund och folkhögskolorna.

I nära samarbete med Karlstads stift genomfördes under hösten *Lärandefestivalen* med fokus på presentation och delande av erfarenheter och lärdomar.

Genom att årets kyrkomöte var tematiskt och hade temat *Undervisning* fokuserades den kristna trons bidrag och kyrkans uppdrag på att tolka och uttrycka kristen tro i vår tid. Motionerna som behandlades av kyrkomötet fokuserade på temat och de beslut som fattades kommer att bidra till verksamheten inom undervisningsområdet. Kyrkomötet organiserades något annorlunda än vanligt, med seminarier, tematiska block och diskussioner om temat.

Kyrkomötet gjorde ett uttalande om vad den kristna traditionen kan bidra med och om den kristna trons bidrag för rättvisa, fred och försoning. Genom att kyrkomötet uppmanade hela Svenska kyrkan till kraftsamling och en långsiktig systematisk satsning på undervisning och lärande samt att budkavlar överlämnades till biskoparna, kommer kyrkans undervisning att genomsyra kyrkans verksamhet de närmaste åren.

Två nya biskopar har vigts under året och i samband med biskopsvigningen av Uppsala stifts biskop i mars genomfördes ett seminarium om lärande och undervisning. När Stockholms stifts biskop vigdes genomfördes ett seminarium om artificiell intelligens.

Omvärldsanalys

Genom de omvärldsanalyser som erbjuds har församlingar och stift kunnat forma och besluta om en verksamhet som är motiverad i det lokala sammanhanget och som

bidrar till kyrkans samlade förmåga. I *Kyrkbussarna* samlas och samordnas kyrkostyrelsens alla interna och externa enkätundersökningar för att effektivisera och underlätta för församlingarna och för de som medverkar i undersökningar externt. Den så kallade *Kunskapsbanken*, där statistik samt resultat av forskning och undersökningar samlas, bidrar till stift och församlingarnas uppföljnings- och omvärldsanalyser. Dock har svarsfrekvensen i *Kyrkbussarna* sjunkit från 54 till 49 procent mellan åren 2018 och 2019 varför kvalitetssäkringen kommer att ses över den närmaste tiden.

För att säkerställa en ekonomiskt hållbar forskning har ett arbete påbörjats med en forskningsplattform som inkluderar frågan om extern finansiering av Svenska kyrkans forskning. Plattformen kommer att möjliggöra satsningar på fler ansökningar om externa medel. I dagsläget finansieras 7,5 procent av den totala budgeten för forskning av externa medel.

Nya medlemsprognoser för 2030 har tagits fram som tar hänsyn till de förändrade utträdesmönstren under de senaste åren.

Kommunikationsstöd

Det två år långa projektet *Kommunikation som mission* har avslutats. Syftet med projektet var att stärka församlingarnas kunskap och praktiska förmåga att kommunicera på ett sätt som ökar människors förståelse för vad Svenska kyrkan gör, så att kyrkan upplevs mer relevant. En utvärdering har genomförts som visade att detta har varit ett mycket lyckat och framgångsrikt projekt. Samtliga sex medverkande pilotförsamlingarna, som också har gått igenom ett utbildningsår i sitt arbetslag, har höjt sin kommunikativa förmåga. Samverkan mellan Svenska kyrkans tre nivåer har visat sig vara en framgångsfaktor i projektet. Under senare delen av året har projektet övergått till förvaltning inom ramen för befintliga resurser på nationella nivån och stiftet tar successivt över ansvaret för att driva arbetet vidare bland sina respektive församlingar.

Uppdatering av baskommunikation på Svenska kyrkans externa webb sker kontinuerligt. Under året har uppdateringar på de svenska minoritetsspråken genomförts. En utgåva av den finskspråkiga tidningen *Himmeli* har getts ut och genom samarbete med tre stift har tidningen producerats på ett nytt sätt med regionala editioner för att anpassa kommunikationen med de lokala sverigefinska målgrupperna.

Diakoni, integration och social hållbarhet

Under 2019 fördelades kyrkostyrelsens 60 miljoner kronor till arbetet med flyktingar, asylsökande och integration. En del av kyrkostyrelsens medel har även fördelats till den internationella verksamheten. Dessutom tilldelades Svenska kyrkan 15 miljoner kronor i statliga medel för att motverka hemlöshet, främst bland yngre nyanlända i Sverige. Medlen har fördelats till tolv stift som i sin tur fördelat medel till församlingarnas verksamhet inom området. Insatserna har handlat om ekonomiskt stöd för mat, hygienartiklar och boenden, men också till psykosociala insatser som samtalsgrupper och sociala aktiviteter. En utvärdering av de ekonomiska medel som kyrkostyrelsen fördelat påbörjades i slutet av året.

Under året har Svenska kyrkan tillsammans med Röda Korset tagit fram en kurs i att ge stöd i återvändandeprocessen för att rusta medarbetare att bistå med stöd till den som har fått avslag på sin asylansökan.

Svenska kyrkan har även fortsättningsvis bidragit till verksamhet och utveckling av Asylrättscentrum, dit många söker sig för kostnadsfri juridisk rådgivning till exempel för familjeåterförening och svenskt medborgarskap.

Under året har arbetet för att stärka människor i långtidsarbetslöshet resulterat i en överenskommelse mellan den nationella nivån och sex stift. I samverkan med Hela människan har ett arbete skett angående extern finansiering kring hur stiftens och församlingarna kan stärka kompetens och kapacitet så att diakonala insatser kan genomföras trots försämrad ekonomi.

Under året har tio stift beslutat att samverka i programmet *Social hållbarhet fokus Tillit och demokrati* under åren 2020–2023 och kyrkostyrelsen bidrar ekonomiskt. De insatser som redan pågår i stiftens inom området kommer att inventeras och därefter planeras ett metodutvecklingsarbete. Uppsala stift härbärgerar programmet genom att ta lednings- och arbetsgivaransvar för programmets anställda. Det kan finnas möjligheter till extern finansiering för delar av utvecklingsarbetet. Detta nya sätt att samarbeta inom Svenska kyrkan kan komma att bli en modell för samverkan även inom andra verksamhetsområden.

Ett bredare initiativ har tagits för samordning av alla de nationella nätverk som finns mellan nationella nivån och stiftens för att skapa en mer långsiktig kostnads-effektiv samverkan. Planeringen för detta kommer att fortsätta den närmaste tiden.

Processmodellen *Regnbågsnyckeln* ska ge trygghet för hbtq-personer i Svenska kyrkans församlingar. Genom att öka kompetensen i och förståelsen för hbtq-frågor hos anställda, förtroendevalda och ideellt engagerade stärks möjligheten till fler inkluderande miljöer. Efter två år är nu nio församlingar regnbågsmärkta och ytterligare 20 församlingar är på gång att genomföra processmodellen under 2020.

Jourhavande präst

Antalet kontakter med *Jourhavande präst* i de tre kanalerna telefon, chatt och digitala brev är en angelägen samhällsinsats och antalet samtal ökar stadigt. Från 2018 har antalet telefonsamtal ökat med 11 procent. En 100-procentig ökning har skett via chatten under en treårsperiod, som i högre grad når yngre målgrupper, från cirka 6 400 samtal under 2016 till nästan 12 180 under 2019. Mängden inkommande brev har ökat med 14 procent. Ett ökat behov ställer ökade krav på jouten både vad gäller bemanning och kompetens, men också på samordningens kvalitet från nationell nivå.

Barn och unga

För att utveckla Svenska kyrkans arbete med barnkonsekvensanalyser har en uppföljning av arbetet genomförts. Uppföljningen visar att i de pastorat och församlingar som studerats ges utrymme för barnkonsekvensanalyser i beslutsprocesserna, men att endast en liten del av de beslut som föregås av en analys ändras till förmån för barnen.

Genom de reviderade biskopsbrev *De kyrkliga handlingarna i en mångreligiös kontext* och *Ett biskopsbrev om klimatet* har biskoparna lyft fram möten med barn och unga samt relationen mellan klimathopp och barns hälsa och andliga utveckling. Frågor om barns liv och andliga utveckling har varit centrala under året och en teologisk bearbetning av konsekvenserna av att barnkonventionen blev svensk lag från den 1 januari 2020 har genomförts.

Under tre dagar i september träffades drygt 500 diakoner, församlingspedagoger, kyrkomusiker, präster och andra yrkesgrupper för inspiration och fördjupning i en gemensam nordisk konferens i Uppsala kring sådant som handlar om möten med konfirmander.

Avtal till stöd för församlingarna

Svenska kyrkan och Svenska tonsättares internationella musikbyrå (Stim) har under året kommit överens om nya definitioner i avtalet avseende vad som är gudstjänst och

därmed ett undantag enligt upphovsrättslagen och vad som är musikgudstjänst och därmed licenspliktigt. Den definition som tidigare fanns i avtalet medförde att orimligt många gudstjänster riskerade att uppfattas som licenspliktiga. Svenska kyrkan och Stim är överens om att alla gudstjänster som följer ordningen för den allmänna gudstjänsten i kyrkohandboken är undantagna upphovsrättsliga krav så länge det inte uttryckligen är en musikgudstjänst, en tematisk gudstjänst med musiktema eller om gudstjänsten innehåller mer än 30 minuter musik.

Spotify Business annonserade att deras tjänst skulle upphöra i mars, vilket innebar att möjligheten för församlingar att spela strömmad musik vid till exempel gudstjänster, vigsel och begravning upphörde. Royal Streaming erbjöd sig att bygga en sådan tjänst till Svenska kyrkan och denna kunde förverkligas under hösten. *Musikbanken* är nu en tjänst som församlingarna kan använda för att kunna spela musik vid förrättningar och gudstjänster. Den församling som använder tjänsten måste ha avtal med Svenska artisters och musikers intresseorganisation (SAMI). I nuläget finns inget centralt avtal utan församlingarna får förhandla själva, men kyrkostyrelsen kommer att se över möjligheterna att teckna centralt avtal med SAMI och samtidigt göra en översyn av avtalet med Bonus Copyright Access.

Utlandsförsamlingar

Den juridiska genomgången pågår enligt plan och förväntas avslutas under 2020. Vidare har ett flertal utredningar initierats och påbörjats under året för att genomlysna verksamheten och skapa hållbara förutsättningar för hur och var Svenska kyrkan ska vara närvarande i framtiden. Några utredningar har avslutats och mynnat ut i förslag till nyorientering av verksamheten. Kyrkostyrelsens råd har också tillsatt en utredning vad gäller församlingskriterier och en utredning som definierar förutsättningar och uppdrag för hur den mobila ambulerande verksamheten på bästa sätt ska kunna verka långsiktigt och hållbart.

Samverkansavtal är nu slutna med de flesta av församlingarna i USA som därmed övertar arbetsgivaransvaret för all personal. Utbildningar för kyrkoråden har genomförts i samverkan med lokal arbetsrättsexpertis.

Under året har ovanligt många kyrkoherdetjänster varit tillsatta med vikarier i stället för med ordinarie anställningar, huvudsakligen för att utredningsresultat eller att avtal ska bli färdiga. Detta är också en konsekvens av striktare regler för visering, arbets- och uppehållstillstånd i vissa länder. Det stora antalet vikarier är resurskrävande och skapar instabilitet och oro i församlingarna.

Under året såldes fastigheten i Rotterdam och även fastigheten i Alexandria avses att säljas. I väntan på att fastigheten ska kunna säljas i Alexandria har en korttidsuthyrning skett i samarbete med Utrikesdepartementet. I Rom pågår förberedelser inför en trolig omlokalisering av verksamheten genom att församlingen håller på att registreras som en egen juridisk person.

Ett projekt har tagit form under året, *Nya vägar*, som syftar till att stärka utlandsförsamlingarnas ekonomi genom ökad medlemsvärvning. En extern konsult har arbetat med två pilotförsamlingar, i Bryssel och Köpenhamn, och ambitionen är att detta ska utmynna i en användbar modell för andra församlingar.

I augusti genomfördes *Mötesplats 2019* i Uppsala, ett arrangemang för inspiration, erfarenhetsutbyte och fortbildning som vände sig till utlandskyrkans anställda, utsända såväl som lokalanställda samt engagerade i Sverige. Sammanlagt samlade arrangemanget närmare 300 personer.

Tabell 1. Intäkter och kostnader Stödja utveckling av församlinglivet

Stödja utveckling av församlinglivet	Utfall 2018	DB 2019	Utfall 2019	Jmf DB	Jmf fg år
Intäkter	54	37	60	23	6
Kostnader	-278	-292	-292	0	-14
Resultat	-224	-255	-231	24	-7

Intäkterna är högre än budget på grund av högre intäkter från testamenten samt att det har tillkommit 15 miljoner kronor statliga medel till arbete mot hemlöshet bland unga vuxna.

Verksamhetsområdet Utbilda för tjänst i Svenska kyrkan

Verksamheten innebär utveckling och genomförande av Svenska kyrkans integrerade pastoraltelogiska utbildning vid Svenska kyrkans utbildningsinstitut för diakoner, församlingspedagoger, kyrkomusiker och präster efter genomförd grundutbildning. Vidare ges den behörighetsgivande utbildningen för blivande kyrkoherdar som en påbyggnadsutbildning.

Svenska kyrkans utbildningsinstitut

Det blev en uppgång av antalet studerande med drygt 10 procent från det läsår som slutade i juni 2019 och det nya som började i september. Under höstterminen 2019 fanns drygt 200 studerande inskrivna på institutet.

I april mottog kyrkostyrelsen utvärderingen av utbildningsinstitutets organisation och arbete utifrån utbildningsreformens intention och innehåll. Utvärderingen har följts av beredning av synpunkter och förslag för utveckling av vissa delar av det kyrkliga utbildningssystemet. Nästa steg blir att utvärdera hur utbildningsprogrammen svarar mot församlingarnas behov av medarbetare.

Under våren presenterades rapporten *Kompetensutveckling i själavård och rätt till handledning för präster och diakoner*. I den presenteras en inventering och förslag till kompetensutveckling för präster och diakoner i församlingstjänst. Frågan bereds nu vidare.

Under hösten genomfördes en utbildningsresa till Jerusalem i prästprogrammet på utbildningsinstitutet. Utbildningsmässiga intressen och klimathänsyn vägdes mot varandra inför beslutet om ett sådant utbildningsmoment och resans genomförande kunde stödjas med avvägningar gjorda utifrån antagen resepolicy.

Tabell 2. Intäkter och kostnader Utbilda för tjänst i Svenska kyrkan

Utbilda för tjänst i kyrkan	Utfall 2018	DB 2019	Utfall 2019	Jmf DB	Jmf fg år
Intäkter	0	0	0	0	0
Kostnader	-49	-50	-50	0	-1
Resultat	-49	-50	-50	0	-1

Kostnaderna för utbildningsverksamhet ligger i nivå med budget och föregående års utfall.

Målbild 2

År 2030 finns ett stärkt engagemang i Svenska kyrkan för ett hållbart samhälle i Sverige och i världen.

Verksamhetsområdet Bidra till samhällsutvecklingen

Verksamhetsområdet är inriktat på att stärka och utveckla det strategiska arbetet med att påverka samhällsutvecklingen nationellt och internationellt utifrån behovet av en samhällsutveckling som motsvarar kyrkans värderingar och prioriteringar. Politiska processer och beslut bevakas och Svenska kyrkan bistår med omvärldsanalys.

Företräderskap och påverkansarbete

Ärkebiskopen och generalsekreteraren företräder Svenska kyrkan i en bredd av möten med företrädare för organisationer, myndigheter och departement. Exempelvis uppvaktades kultur- och demokratiminister Amanda Lind med för Svenska kyrkan centrala frågeställningar och ett möte med generaldirektören för Myndigheten för samhällsskydd och beredskap Dan Eliasson har genomförts.

Svenska kyrkan bidrar till utvecklingen i samhället bland annat genom frågor om undervisning i Regeringens råd för kontakt med trossamfunden, i frågor om asylrätt i Migrationsverkets etiska råd samt till fördjupat samarbete genom adjungering till Myndigheten för statens stöd till trossamfunds råd för samråd i frågor som rör bland annat asylrätt och religionsfrihet.

För att påverka staten och samhället i gemensamma frågor överlägger företrädarna för Svenska kyrkan och de största civilsamhällesorganisationerna regelbundet. Det är Röda Korset, Rädda Barnen, Riksidrottsförbundet, Sveriges Stadsmissioner och Forum – idéburna organisationer med social inriktning.

Kyrkostyrelsen har lämnat remissvar på 25 utredningar från myndigheter och departement under året och sex av remisserna har i år handlagts i samarbete med stiftet.

Många av de frågor Svenska kyrkan arbetar för kräver ett europeiskt perspektiv och samarbete. Svenska kyrkan verkar gentemot EU:s institutioner i samverkan med andra, till exempel genom Churches' Commission for Migrants in Europe, Konferensen för europeiska kyrkor, ACT-alliansen, Eurodiakonia samt genom paraplyorganisationen Forums mandat i Europeiska ekonomiska kommittén.

Påverkansarbetet i Act Svenska kyrkans utvecklingssamarbete kompletteras av arbetet på den globala nivån för att påverka policyprocesser och beslut i globala utvecklingsfrågor. FN:s högnivåmöte om klimatet, COP 25, ägde rum i Madrid 2–13 december. Vid mötet deltog de tre globala ekumeniska allianserna Kyrkornas världsråd, Lutherska världsförbundet och ACT-alliansen som Svenska kyrkan är medlem i. En från kyrkokansliet sekunderad medarbetare inom Kyrkornas världsråd deltog från Svenska kyrkan och en ung person från Svenska Kyrkans Unga deltog som del av Lutherska världsförbundets ungdomsdelegation.

Civilt försvar

En förstudie om Svenska kyrkans arbete med civilt försvar har initierats under året. Den ska utmynna i ett beslutsunderlag om inriktningen för Svenska kyrkans verksamhet vid höjd beredskap eller krig och vara färdig våren 2020. Bakgrunden till förstudien är regeringsbeslutet från 2015 om Sveriges försvarspolitiska inriktning. I beslutet anges att den samlade förmågan i totalförsvaret ska säkerställas samt att planeringen för det civila försvaret, som Svenska kyrkan är en del av, ska återupptas.

En ny fältprost har rekryterats i samarbete med Försvarsmakten, ett uppdrag som innebär att vara överbefälhavarens rådgivare inom själavård och ansvara för internationell samverkan rörande militär själavård samt ekumenisk och interreligiös samverkan hos Försvarsmakten.

Svenska kyrkan har engagerat sig i frågor kring att motverka våldsbejakande extremism och i nätverket för de nordiska folkkyrkorna kring frågor som rör tillit och demokrati genom samarbetet utifrån Nordiska ministerrådets projekt Nordic Safe Cities.

Tabell 3. Intäkter och kostnader Bidra till samhällsutvecklingen

Bidra till samhällsutvecklingen	Utfall 2018	DB 2019	Utfall 2019	Jmf DB	Jmf fg år
Intäkter	1	1	3	2	2
Kostnader	-21	-22	-25	-3	-4
Resultat	-20	-21	-22	-1	-2

Högre intäkter än budget och föregående års utfall motsvaras av utvecklingsbistånd från Sida. Personalkostnader är högre än budget och föregående års utfall främst till följd av omorganisation mellan verksamhetsområden.

Verksamhetsområdet Värna och utveckla relationer med kyrkans omvärld

Verksamhetsområdet är inriktat på att värna och utveckla relationer till andra samfund, religioner, organisationer och individer i Svenska kyrkans omvärld.

Interreligiös praktik för fred – En värld av grannar

Programmet *En värld av grannar* har under året genomfört flera arbetsgruppsmöten med deltagare från flera europeiska länder. De två senaste som genomfördes hade fokus på social sammanhållning respektive praktiker i det interreligiösa arbetet. Mötet kring social sammanhållning hölls i Stockholm och samlade gräsrotspraktiker, etablerade migranter, politiker och religiösa ledare på lokal nivå. Ett tydligt budskap från den gruppen var att social sammanhållning är lika viktigt för välkommandet av människor på flykt som policyfrågor kring integration och därför något som behöver prioriteras. Från Svenska kyrkan deltog bland andra representanter för Centrum för religionsdialog i Stockholms stift och Lunds stift.

Gruppen som fokuserade på praktiker möttes också i Stockholm och samlade medarbetare från religiösa och interreligiösa sammanhang i Sverige, Finland, Frankrike, Italien, Tyskland och Ungern. Intrycket är att praktikerna är djupt engagerade och hängivna, praktiskt skickliga och kloka, men ofta underbetalda och överarbetade. Behov och betydelsen av stöd och affirmation av sina och andras religiösa ledare lyftes flera gånger. Från Svenska kyrkan deltog församlingsmedarbetare från några stift.

Sociala medier och extern kommunikation

Allt fler människor söker sig till Svenska kyrkan via sociala medier. En del undrar över de stora frågorna i livet, andra vill diskutera en betraktelse eller be en bön för någon. Kontakterna varierar mellan faktafrågor och pastoralt omhändertagande och behovet av närvarande präster på nätet ökar därför.

Ett nytt Instagramkonto med målgrupp ungdomar startades under senare delen av året. Målsättningen är att skapa en trygg mötesplats där unga kan samtala om livsfrågor och kristen tro. Kontot sköts av ett antal diakoner, församlingspedagoger,

kommunikatörer och präster i Svenska kyrkan. De personliga möten som äger rum är en av de viktigaste delarna på sociala medier, i vissa fall kan den digitala kontakten med redaktörerna vara avgörande för den människa som finns i den andra änden.

Svenska kyrkans nationella Facebookkonto hade vid årsskiftet 75 000 följare och antalet ökar med ungefär 400 personer per månad. Facebook har varit den viktigaste mediekanalen för att nå en extern målgrupp.

Tabell 4. Intäkter och kostnader Värna och utveckla relationer till kyrkans omvärld

Värna och utveckla relationer med kyrkans omvärld	Utfall 2018	DB 2019	Utfall 2019	Jmf DB	Jmf fg år
Intäkter	7	3	1	-2	-6
Kostnader	-70	-72	-74	-2	-4
Resultat	-63	-69	-73	-4	-10

Intäkter och kostnader för verksamheten ligger i stort sett i nivå med budget och föregående års utfall.

Verksamhetsområdet Samordna och utveckla internationell mission och diakoni

Svenska kyrkan verkar för internationella och ekumeniskt samordnade missions- och diakoniinsatser, långsiktigt utvecklingssamarbete och stöd till människor i utsatta situationer genom humanitärt bistånd. I kyrkostyrelsens uppdrag ligger också att samordna, planera och utveckla församlingarnas arbete, engagemang och finansiering av internationell mission och diakoni.

Syftet med utvecklingssamarbetet är att bekämpa orättvisor och fattigdom genom att rikta in sig på grundorsakerna. Detta sker genom att stärka samarbetspartner att agera rättighetsbaserat inom den civila sektorn för hållbara, demokratiska, rättvisa och jämställda samhällen. Detta stärker människors egna resurser och involverar dem i processer för att förbättra sina livsvillkor.

I det humanitära biståndet har Act Svenska kyrkan bidragit med stöd till flera regioner i världen under året efter torka, översvämningar, cykloner, jordbävningar och bränder. Act Svenska kyrkan har under lång tid gett humanitärt stöd till exempelvis människor i Irak, på senare år med fokus på internflyktingar. Nu pågår arbete för att bygga upp ett långsiktigt utvecklingssamarbete efter att terrorgrupperna besegrats.

Nytt namn – Act Svenska kyrkan

Det nya namnet för Svenska kyrkans internationella arbete – *Act Svenska kyrkan* – som lanserades i maj är tänkt att skapa möjlighet för mer effektiv kommunikation och insamling. Den nya visuella identiteten gör också kopplingen tydlig till det gemensamma arbete som görs internationellt av kyrkor och organisationer inom ACT-alliansen, Action by Churches Together.

Namnbytet var ett avgörande led i verksamhetens kännedomssatsning för att öka förtroende, engagemang och intäkter från enskilda givare, stift och församlingar, och verksamhetens strategiska varumärkesarbete har inletts.

Med detta har satsningen på att bygga kännedom om Act Svenska kyrkan startat genom kommunikation i egna, köpta och förtjänade kanaler. Under sommaren visades reklamfilm i TV och på bio, annonsering skedde på webben och på tågstationer i magasin och i nyhetsmedia. Act Svenska kyrkan fick under hösten också uppmärksamhet under Fotbollsgalan i TV4 med reportage från flyktinglägret Kakuma i Kenya och reklamfilm i anslutning till Fotbollsgalan.

Julinsamlingen 2019 var den första större insamlingen med det nya namnet och i kommunikationen lyftes budskapen *Under samma himmel* och *Alla flickors rätt till ett värdigt liv*.

Under 2019 samlade Svenska kyrkans internationella arbete in drygt 200 miljoner kronor från enskilda givare samt församlingar och stift samt via Radiohjälp och *Världens barn*. En grund för det goda resultatet är hårt och framgångsrikt arbete med att uppmuntra till gåvor, men också för att ett stort testamente tillfallit det internationella arbetet under året.

Utsända medarbetare och decentralisering

Det finns en verksamhetskritisk utmaning vad gäller utsända medarbetare, det vill säga regionala representanter till de länder Act Svenska kyrkan samarbetar med. Det är svårt att få ut personal till de aktuella länderna bland annat på grund av svårigheter att få arbetstillstånd och visum och stora resurser krävs för att finna juridiska lösningar. Även i år har ett flertal rekryteringar inte kunnat genomföras alternativt rekryterad personal har inte kunnat sändas ut. Frågor om säkerhet och försäkringar av utsänd personal i länder som påverkas av konflikter, det vill säga högriskområden, är därtill en fortsatt utmaning som begränsar verksamheten. Mycket arbete tvingas läggas på att hitta lösningar i varje enskilt fall.

Sida driver på en decentralisering genom ökade resurser till utlandsmyndigheterna, ambassaderna. Detta bidrar till ökad konkurrens respektive nya möjligheter att söka medel via ambassader. Act Svenska kyrkans intäkter ökade 2019 genom finansiering från institutionella givare genom fem godkända ansökningar. Regionala representanter har haft stor betydelse för avtalen med svenska ambassader. Act Svenska kyrkan har blivit en organisation som både ambassader och Sida vänder sig till, mycket tack vare sin administrativa kapacitet, och Act Svenska kyrkan har även kunnat verka som dörröppnare för ACT-alliansen då de sökte och fick beviljat ett stort stöd från Sida för global jämställdhet samt flickors och kvinnors rättigheter.

I oktober fattades beslut om att inleda förnyad certifiering av Act Svenska kyrkans verksamhet enligt Core Humanitarian Standard, CHS, och sedan slutet av året har Act Svenska kyrkan en representant i CHS-alliansens styrelse.

Act Svenska kyrkan har en stark röst i utvecklingspolitiska frågor, i Sverige såväl som internationellt. Svenska kyrkan har fått genomslag i biståndsdebatten. Det finns efterfrågan på Act Svenska kyrkans kompetens inom religion och utveckling, exempelvis ingick Svenska kyrkan i den svenska delegationen under mötet för Committee on the Status of Women i New York under året, samt i ACT-alliansens delegation vid FN:s politiska högnivåforum om hållbar utveckling.

Tabell 5. Intäkter och kostnader Samordna och utveckla internationell mission och diakoni

Samordna och utveckla internationell mission och diakoni	Utfall 2018	DB 2019	Utfall 2019	Jmf DB	Jmf fg år
Intäkter	319	378	359	-19	40
Kostnader	-363	-431	-418	13	-55
Resultat	-44	-53	-59	-6	-15

Intäkter är högre än föregående års utfall tack vare ett generöst testamente och ökade intäkter från institutionella givare. Liksom föregående år görs en större avsättning till ändamålsbestämda medel vilket inte var budgeterat.

Totala kostnader för verksamheten är lägre än budget på grund av lägre kostnader för utsänd personal. I jämförelse med föregående år ökar kostnader med anledning av lanseringen av Act Svenska kyrkan. Även utbetalda anslag är högre än föregående år.

Budget avseende bostadsbyggnadsprojektet på Olivberget i Jerusalem har inte nyttjats.

Den samlade verksamheten för Kyrkostyrelsens internationella råd redovisas i tabell 14.

Verksamhetsområdet Hållbarhet

Hållbarhetsarbete ingår i samtliga verksamhetsområden då kyrkostyrelsens strävan efter ett hållbart samhälle och en långsiktigt hållbar kyrka är central. Frågan om hållbar utveckling inbegriper såväl ekologi, teknologi och ekonomi som sociala, existentiella och andliga frågor. Det etiska perspektivet är en integrerad del i arbetet med hållbar utveckling. Etik och värdegrund är väsentliga element för att påverka och utveckla såväl kapitalförvaltning och miljödiplomering som strukturer för barnets bästa genom barnkonsekvensanalyser.

Under året har kyrkomötesbeslutet om att ta fram former för en gemensam klimatstrategi i Svenska kyrkan prioriterats. En gemensam färdplan för klimatet i samverkan med stiftet har tagits fram med siktet inställt på klimatneutralitet 2030. Under våren lanserades *Hållbarhetsportalen* där gemensamma lösningar och annat stöd för det lokala hållbarhetsarbetet samlas. Där finns det nya teologiska reflektionsmaterialet *Omtanke* och en digital miljöutbildning för Svenska kyrkans medarbetare som också tagits fram under året. Arbetet med hållbarhetsgranskningar av högriskleverantörer har intensifierats och avtal har tecknats med revisorer med expertis på hållbarhetsrevision för att kontrollera hur våra leverantörer uppfyller den leverantörskod de skrivit på.

Målbild 3

År 2030 finns effektiv styrning, administration och förvaltning i Svenska kyrkan, så att församlingarna kan fullgöra sitt grundläggande uppdrag.

Verksamhetsområdet Stödja och utveckla administration och förvaltning

Verksamheten går ut på att stärka ett rikstäckande långsiktigt hållbart kyrkoliv och samtidigt hushålla med de ekonomiska resurserna. För detta krävs gemensamma administrativa lösningar och därför har kyrkostyrelsen arbetat vidare i samarbete med stiftet för ett förstärkt effektivt administrativt stöd. Gemensamma processer och arbetssätt som stöds av ändamålsenliga systemlösningar är centrala förutsättningar för kvalitativa, informationssäkrade stödfunktioner. Samverkan och effektiviseringar inom Svenska kyrkans administration utgör en betydande del av säkerställandet av en hållbar kyrka.

Anslutningsgraden till, liksom takten i anslutningen av gemensamma administrativa lösningar varierar och måste öka i framtiden för att de gemensamma systemen ska bli effektiva. Vid årsskiftet 2019/2020 var cirka 30 procent av befintliga enheter anslutna till GAS, Gemensamt administrativt stöd, 29 procent till GAS ekonomi och 30 procent till GAS personal.

Ett av de områden där Svenska kyrkan har möjlighet att uppnå stora effektiviseringar är kopplat till löne- och arvodeshantering. Beslutet om ett gemensamt lönecenter för Svenska kyrkan togs av kyrkomötet i november inom ramen för den nationella nivåns verksamhet och ekonomi 2020–2022. Arbetet har startat genom att analysera

förutsättningarna för tänkbara utförarorter. Parallellt har planeringen av arbetet för att etablera ett lönecenter påbörjats.

Under perioden 2015–2019 har projektet Gemensamt arkiv, diarium och dokumenthantering, GADD genomförts och är nu avslutat, men det återstår en del utvecklings- och implementeringsarbete. Av Svenska kyrkans enheter har 10–12 procent infört dokumenthanteringssystemet *Public 360* och flera enheter är på väg in. Införandet av e-arkiv och arkivredovisning pågår.

Arbetet med samverkande inköp har gått mycket bra under 2019, då användningen av Svenska kyrkans ramavtal ökade med 17 procent och den potentiella besparingen för Svenska kyrkan landade på nästan 200 miljoner kronor för år 2019.

Under hösten har projektet *Digital arbetsplats* påbörjat sin genomförandefas med inriktning på att över tiden rulla ut Office 365 och ett nytt intranät i hela Svenska kyrkan.

Kyrkostyrelsens råd för administrativ samverkan, som är ett rådgivande och beredande organ till kyrkostyrelsen för hantering av strategiska frågor kopplade till området administrativ samverkan inom Svenska kyrkan, har fortsatt sitt arbete.

Kontrollstation 2019

Den kyrkoantikvariska ersättningen (KAE) från staten är en nödvändig, men inte tillräcklig, ersättning för de merkostnader kulturmiljölagens krav medför. Slutsatserna i Riksantikvarieämbetets och Länsstyrelsernas officiella rapporter till regeringen ger i allt väsentligt en positiv bild av Svenska kyrkans kompetens och arbete med det kyrkliga kulturarbetet. I december 2019 beslutade riksdagen att under åren 2021–2025 bevilja Svenska kyrkan oförändrat 460 miljoner kronor per år i ersättning, att fördela till stiftet för vård och underhåll av kyrkliga kulturminnen.

Då villkoren för KAE har förändrats har handboken reviderats under året för att stödja den nya handläggningsmodell som tagit i bruk. Ett nytt IT-stöd för den nya modellen har levererat två moduler, *Att söka KAE* och *Att bereda KAE på stiftet*. Under våren 2020 kommer även moduler för rekvisering och rapporter att finnas på plats. Systemet är byggt i samma plattform som diariesystemet *Public 360*, vilket innebär en effektivare hantering än om en annan systemlösning valts. Till exempel blir en ansökan om KAE automatiskt diarieförd när den registreras av de enheter som använder *Public 360*. Ett första beslut om ramtilldelning enligt den nya modellen har tagits och gäller för fem år istället för som tidigare ett år i taget.

Fastighetsregister och lokalförsörjningsplaner

Under året har ett gemensamt fastighetsregister införts i Svenska kyrkan. Vid årsskiftet fanns cirka 19 900 byggnader, varav knappt 4 000 är kyrkor eller kapell, samt 11 000 markobjekt med en total areal om 75 000 hektar. Cirka 85 procent av alla byggnader är uppmätta i enlighet med bestämmelserna i *Svensk standard* och för cirka 80 procent av alla byggnader är lagfrågan utredd och korrekt hanterad.

Enligt kyrkomötets beslut ska samtliga pastorat och de församlingar som inte ingår i pastorat upprätta en lokalförsörjningsplan som stöd för att planera fastighetsinnehav utifrån behov och ekonomiska förutsättningar. Kyrkostyrelsen bidrar med olika former av stödverktyg för arbetet. I april levererades ett introduktionspaket till stiftet att använda för sitt främjande- och utbildningsarbete, med bland annat en introduktionsfilm. I början på december publicerades en vägledning som innehåller en rekommenderad arbetsmodell samt exempel på hur en lokalförsörjningsplan kan utformas. Tre utbildningar i användningen av vägledningen genomfördes runt årsskiftet för stiftsmedarbetare.

Tabell 6. Intäkter och kostnader Stödja och utveckla administration och förvaltning

Stödja och utveckla administration och förvaltning	Utfall 2018	DB 2019	Utfall 2019	Jmf DB	Jmf fg år
Intäkter	500	553	545	-8	45
Kostnader	-782	-816	-758	58	24
Resultat	-282	-262	-213	49	69

En del av differensen som återfinns på både kostnads- och intäktssidan förklaras av att nyttjandet av den kyrkoantikvariska ersättningen är lägre än budgeterat, samt av lägre försäljningsintäkter och kostnader på gemensam IT-plattform (GIP) och gemensamma administrativa system (GAS). Den största avvikelserna på kostnadssidan avser outnyttjade utvecklingsmedel på IT. Även äskanden ur det särskilda GIP-bidraget är lägre än budget. Kostnader för utlandskyrkans fastigheter understiger också budget då vissa projekt av tidsskäl skjutits på framtiden.

Jämfört med föregående år förklaras avvikelserna i resultatet med högre försäljningsintäkter på GIP och GAS, lägre utbetald ersättning av GIP-bidrag, samt att projekten för migration av serverhallar och gemensamt fastighetsregister avslutades 2018. Den kyrkoantikvariska ersättningen har varit högre än föregående år vilket påverkar både intäkter och kostnader.

Verksamhetsområdet Styrning och ledning

Året 2019 blev året då kyrkohistoria skrevs för kyrkomötet. Det första tematiska kyrkomötet har genomförts och från att vara en arena för debatt och beslut blev kyrkomötet även en plats för fördjupade samtal och gemensam utveckling. Årets tema var *Undervisning* och kyrkomötet behandlade nio skrivelser, fyra verksamhetsberättelser samt 46 motioner. Med anledning av temat uppmanade kyrkomötet hela Svenska kyrkan till en långsiktig och systematisk satsning på undervisning och lärande.

För att skapa ett långsiktigt hållbart kyrkoliv i Svenska kyrkan fortsätter kyrkostyrelsen att arbeta för att nå en ekonomi i balans för nationell nivå 2025. Den löpande verksamheten måste långsiktigt kunna upprätthållas på en ekonomiskt hållbar nivå som samtidigt medger utrymme för framtida utvecklingssatsningar.

Samtalen mellan kyrkostyrelsens arbetsutskott och stiftsstyrelsernas presidier har intensifierats och fördjupats under året. Två större samråd i mars respektive i december har genomförts. Vid dessa tillfällen har bland annat administrativ samverkan, klimatstrategi och strategisk kompetensförsörjning diskuterats. Vid vårens överläggning fokuserades information om behovet av att få en ekonomi i balans på nationell nivå och strävan efter en hållbar kyrka. Vid överläggningen i mars betonades behoven av rekrytering och strategisk kompetensförsörjning och därför genomfördes en inventering som sammanställdes och kunde diskuteras under höstens möte. I början på 2020 sker en skriftlig dialog mellan kyrkostyrelsen och stiftsstyrelserna vad gäller den nationella nivåns prioriteringar, vilken följs upp i vårens presidieöverläggning i 2020. Framgångsfaktorer för den nationella nivåns stöd till stift och församling är graden av samverkan, en tydlig ansvarsfördelning och verksamhetsmål.

En tvådagars separat överläggning genomfördes mellan kyrkostyrelsen och Västerås stiftsstyrelse i september, vilken även innebar att kyrkostyrelsen fick lära sig mer om Västerås stifts förutsättningar, utmaningar, organisation och verksamhet.

Samråd mellan generalsekreterare och stiftens chefstjänstepersoner sker inom en rad prioriterade områden, där administrativ samverkan, kommunikationsarbete och gemensam klimatstrategi är några av de tyngre frågorna.

Verksamheten på nationell nivå har tagit fram förslag på besparingsåtgärder. Ledningskapaciteten har förstärkts med en processledare för det prioriterings- och

effektiviseringsarbete som besparingarna kräver samt för det fastighetsprojekt som gäller den nationella nivåns arbetsplats.

Kyrkokansliet strävar även efter ett förändrat arbetssätt för att skapa en långsiktigt hållbar nationell nivå. Under året intensifierades arbetet med att öka medvetenheten bland medarbetarna om behovet av att få en ekonomi i balans genom att skapa delaktighet i genomförandet av kostnadssänkningar på 2,5 procent varje år under 2020–2022. På sikt ska personalen kunna inrymmas i de befintliga lokaler som ägs av trossamfundet.

Ett utvecklingsarbete har påbörjats i syfte att förbättra och systematisera verksamhetsplanering och uppföljning. I kyrkostyrelsens strävan att kontinuerligt förbättra den nationella nivåns insatser kommer några strategiska nyckeltal att identifieras och följas upp.

Tabell 7. Intäkter och kostnader Styrning och ledning

Styrning och ledning	Utfall 2018	DB 2019	Utfall 2019	Jmf DB	Jmf fg år
Intäkter	2	0	0	0	-2
Kostnader	-45	-76	-33	43	12
Resultat	-44	-76	-33	43	11

Intäkterna är i nivå med budget och något lägre än föregående års utfall. Kostnaderna är lägre än budget, vilket främst beror på att budgeterade förfogandemedel och omställningsreserver inte har behövt tas i anspråk. Lägre kostnader för den juridiska genomgången av Svenska kyrkan i utlandet förklarar skillnaden mellan åren.

Verksamhetsområdet Reglera inomkyrkligt

Ett fortsatt arbete med anpassning och implementering av nödvändiga förändringar med anledning av EU:s dataskyddsförordning GDPR har pågått under året. Det har varit ett fortsatt hårt tryck i arbetet med dataskyddsfrågor och dess inverkan på de gemensamma datasystemen. Under året har riktlinjer beslutats för organisationen avseende dataskydd som beskriver hur den nationella nivåns befintliga organisation verkar i relation till frågor om dataskydd.

Som ett led i att förenkla inomkyrkliga regelverk och rutiner, har ett arbete inletts för att inventera möjliga förenklingsområden. För att förbättra tillgänglighet och kännedom om det som sker inom regelverksområdet har ett nyhetsbrev tagits fram som presenterar nyheter och viktiga rättsfrågor.

En nyinrättad befattning i kyrkokansliet som nationell samordnare för begravningsverksamheten har tillkommit. Detta som ett första steg mot den kompetens som kyrkostyrelsen behöver bygga upp inom området. Av den överenskommelse som kyrkostyrelsen ingick med Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation (SKAO) i oktober framgår att intentionen är att den rådgivningsverksamhet som bedrivs av SKAO på begravningsområdet ska övergå till kyrkostyrelsen.

Tabell 8. Intäkter och kostnader Reglera inomkyrkligt

Reglera inomkyrkligt	Utfall 2018	DB 2019	Utfall 2019	Jmf DB	Jmf fg år
Intäkter	0	0	0	0	0
Kostnader	-42	-56	-48	8	-6
Resultat	-42	-56	-48	8	-6

De lägre kostnaderna jämfört med budget är bland annat en följd av att arbetet med kyrkohandboken kostade mindre än planerat. Skillnaden på kostnadssidan mellan åren beror främst på att arbetet inför valet 2021 har satt igång, medan år 2018 var ett mellanår för valarbetet.

Verksamhetsområdet Utjämning och finansförvaltning

Utjämningsystemet syftar till att utjämna strukturella olikheter mellan ekonomiska enheter inom Svenska kyrkan, för att skapa bättre ekonomiska förutsättningar för verksamhet över hela landet. Från och med 2018 infördes successivt ett nytt utjämningsystem inom Svenska kyrkan, som träder i kraft fullt ut från och med 2021. Det nya systemet omfattar inkomst- och kostnadsutjämning för församlingar och pastorat, stiftsbidrag, kyrkunderhållsbidrag samt utdelning från prästlönetillgångar. I utjämningsystemet ingår också avgiften för gemensam verksamhet, som finansierar både vissa utjämningsbidrag och en stor del av den nationella nivåns verksamhet.

Tabell 9. Intäkter och kostnader Utjämningsystemet

Utjämningsystemet	Utfall 2018	DB 2019	Utfall 2019	Jmf DB	Jmf fg år
Avgift gemensam verksamhet	962	974	976	2	14
Resultat avgift gemensam verksamhet	962	974	976	2	14
Utjämningsavgifter församlingsnivå	783	761	770	9	-13
Kyrkunderhållsavgift	0	0	0	0	0
Utjämningsbidrag församlingsnivå	-807	-809	-818	-9	-11
Resultat församlingsnivå	-24	-48	-48	0	-24
Utjämningsavgift stiftsnivå*	238	222	225	3	-13
Utjämningsbidrag stiftsnivå	-423	-390	-390	0	33
Kyrkunderhållsbidrag	-100	-100	-100	0	0
Resultat stiftsnivå	-285	-269	-266	3	19
Resultat	654	658	663	5	9

Intäkter och kostnader är i stort sett i nivå med budget. Differensen mot föregående år beror på införande av nytt utjämningsystem, högre avgift för gemensam verksamhet samt lägre utdelning från prästlönetillgångar.

Kapitalförvaltningen redovisade ett resultat på 1 582 miljoner kronor för 2019 vilket motsvarar en avkastning på 19,1 procent, där jämförelseindexet ligger på 17,9 procent. Resultatet är hela 1 174 miljoner kronor högre än budgeterat resultat på 408 miljoner kronor. Resultatet kommer till största del från ej realiserade värdeökningar.

Tabell 10. Intäkter och kostnader Finansförvaltning

Finansförvaltning	Utfall 2018	DB 2019	Utfall 2019	Jmf DB	Jmf fg år
Intäkter exkl finansnetto	4	0	2	2	-2
Finansnetto	146	414	1 590	1 176	1 444
Kostnader	-12	-11	-11	0	1
Resultat	137	403	1 581	1 178	1 444

Intäkterna från finansnettot överstiger både budget och föregående års utfall på grund av kapitalförvaltningens höga avkastning som följd av utvecklingen på finansmarknaden under 2019. Kostnaderna i övrigt är i nivå med budget och föregående års utfall.

Verksamhetsområdet Internt stöd

Verksamheten handlar om internt stöd på nationell nivå för att svara mot de externa legala krav som ställs på organisation och verksamhet. Att även fortsättningsvis ha en god försörjning av kompetens på nationell nivå kräver strategisk planering och god arbetsmiljö.

En omflyttning till stöd för ett förändrat arbetssätt med inriktning mot ett papperslöst och mer interaktivt kontor har ägt rum på kyrkokansliet. Viss lokalanpassning och inköp av inventarier har gjorts, men möbler har till största del renoverats och återanvänts. Mötesrum som tidigare har varit arbetsplatser har blivit bokningsbara och antalet videokonferensanläggningar har utökats.

Eventbyrån, till stöd för större konferenser och överläggningar, har etablerats som en pilotverksamhet under året och har byggt upp en verksamhet som kommer att permanentas.

En kostnadseffektivisering och en förbättrad kvalitet och tillgänglighet har skett genom omförhandling av befintliga avtal med Svenska kyrkans säkerhetsföretag och med *SOS Alarm AB*. Nya avtal har också ingåtts med bland andra *SOS International* som stöd för resesäkerhet samt digitalt stöd vid krishantering. Säkerhetsutbildningar har genomförts och samverkan med stiftens och säkerheten i samband med nationella event har stärkts.

Tabell 11. Intäkter och kostnader Internt stöd

Internt stöd	Utfall 2018	DB 2019	Utfall 2019	Jmf DB	Jmf fg år
Intäkter	2	1	2	1	0
Kostnader	-51	-64	-57	7	-6
Resultat	-49	-63	-56	7	-7

Intäkter är i nivå med budget. Kostnader för personal är lägre än budgeterat medan övriga kostnader är högre än budget och föregående år som följd av inköp av inventarier till stöd för det förändrade arbetssättet på kyrkokansliet.

Ekonomi

Nedan redovisas den totala ekonomin för den nationella nivån ur ett resultaträkningsperspektiv till skillnad mot tidigare då den redovisats ur ett verksamhetsperspektiv. I tabellen redovisas den totala budgeten för den nationella nivån där samtliga intäkter och kostnader ingår, samt jämförelsesiffror från bokslutet 2018 och detaljbudget 2019.

Tabell 12. Resultaträkning

Resultaträkning	Utfall 2018	DB 2019	Utfall 2019	Jmf DB	Jmf fg år
Avgift gemensam verksamhet	962	974	976	2	14
Utjämningsavgift församlingsnivå	783	761	770	9	-13
Utjämningsavgift stiftsnivå	238	222	225	3	-13
Insamlade medel	181	184	215	31	34
Kyrkoantikvarisk ersättning	417	460	454	-6	37
Erhållna bidrag	227	227	242	15	15
Övriga intäkter	109	99	109	10	0
Förändr. ändamålsbest. medel	-44	3	-48	-51	-4
Summa intäkter	2 873	2 930	2 943	13	70
Utjämningsbidrag församlingsnivå	-807	-809	-818	-9	-11
Utjämningsbidrag stiftsnivå	-423	-390	-390	0	33
Kyrkounderhållsbidrag	-100	-100	-100	0	0
Kyrkoantikvarisk ersättning	-415	-458	-454	4	-39
Utveckl.samarbete/bistånd	-209	-243	-241	2	-32
Övriga lämnade bidrag	-135	-135	-132	3	3
Externa kostnader	-524	-577	-505	72	19
Personalkostnader	-423	-465	-425	40	-2
Avskrivningar	-9	-12	-8	4	1
Summa kostnader	-3 044	-3 188	-3 073	115	-29
VERKSAMHETENS RESULTAT	-171	-258	-130	128	41
Finansnetto	146	414	1 590	1 176	1 444
Årets resultat	-26	156	1 460	1 304	1 486

Nettoresultatet för 2019 uppgår till 1 460 miljoner kronor. Det är 1 304 miljoner kronor bättre än budget och 1 486 miljoner kronor bättre än föregående års utfall på grund av ett stort överskott inom kapitalförvaltningen. Stark utveckling på de svenska och internationella marknaderna förklarar uppgången från kapitalförvaltningen. Även verksamhetens resultat på minus 130 miljoner kronor är bättre än budgeterat och föregående år.

Intäkter jämfört med budget

Sammanlagda intäkter är 13 miljoner kronor högre än budget. Överskottet beror främst på ett stort testamente till den internationella verksamheten. Vidare finns obudgerade statliga medel till arbetet med att motverka hemlöshet bland unga vuxna samt något högre intäkter inom utjämningsystemet. Överskottet minskas av att avsättningen till ändamålsbestämda medel har varit högre än budgeterat, vilket beror på ett positivt resultat 2019 inom internationell mission och diakoni.

Intäkter jämfört med föregående år

I jämförelse med föregående år har intäkterna ökat med 70 miljoner kronor. Intäktsökningen beror på högre intäkter från testamenten, kyrkoantikvarisk ersättning och institutionella givare inom den internationella verksamheten. Intäkter inom utjämningsystemet är lägre än förra året vilket bland annat beror på lägre utdelning från prästlönetillgångar. Utjämningsavgifter på församlingsnivå sjunker gradvis allt eftersom den nya kostnadsutjämnningen på församlingsnivå införs.

Kostnader jämfört med budget

Sammanlagda kostnader är 115 miljoner kronor lägre än budget. Största avvikelserna mot budget återfinns inom externa kostnader och personalkostnader. Detta förklaras av att förfogandemedel och omställningsreserver inte har behövt tas i anspråk samt att medel avsatta för utvecklingsprojekt bland annat inom IT och kommunikation inte har nyttjats. Personalkostnaderna avviker på grund av lägre pensionskostnader, vakanser på kansliet samt färre utsända än planerat på grund av svårigheter med att få tillstånd och visum. Ett aktivt arbete med effektivisering och en allmän kostnadsmedvetenhet har bidragit till de lägre kostnaderna.

Kostnader jämfört med föregående år

I jämförelse med föregående år har totala kostnader ökat med 29 miljoner kronor. Ökningen mot föregående år beror på införande av nytt utjämningsystem, högre ianspråktagande av kyrkoantikvarisk ersättning samt ökade bidrag till internationella partner. Övriga kostnader är lägre än föregående år då flera större projekt slutfördes 2018, däribland gemensamt fastighetsregister och migrationsprojektet av serverhallar.

Tabell 13. Nationell fastighetsfinansiering

Fastighetskostnader utland	Utfall 2018	DB 2019	Utfall 2019	Jmf DB	Jmf fg år
Svenska kyrkan i utlandet	-7	-14	-6	8	1
STI	0	-1	-1	0	-1
Resultat	-8	-15	-6	9	2

Den nationella fastighetsfinansieringen löper vid sidan om budget som ett totalbelopp över en femårsperiod. I beloppen i tabellen ingår avskrivningar avseende redan vidtagna åtgärder på fastighetsområdet.

Fastighetskostnaderna är lägre än tidigare planering då projekten för driftlyft och miljöfond är framskjutna. Projektet på Mallorca aktiveras och påverkar inte resultatet 2019, utan kommer att innebära kostnader i form av avskrivningar kommande år.

Till grund för arbetet med utlandsfastigheter finns en detaljerad lokalförsörjningsplan som stödjer prioritering mellan olika projekt.

Tabell 14. Kyrkostyrelsens internationella råd

Resultat kyrkostyrelsens internationella råd	Utfall 2018	DB 2019	Utfall 2019	Jmf DB	Jmf fg år
Insamlade medel	161	162	189	27	28
Erhållna bidrag	203	215	219	4	16
Övriga intäkter	1	0	2	2	1
Förändr. ändamålsbest. medel	-45	2	-48	-50	-3
Summa intäkter	320	378	362	-16	42
Utveckl.samarbete/bistånd	-209	-243	-241	2	-32
Övriga lämnade bidrag	-3	-3	-4	-1	-1
Externa kostnader	-76	-99	-100	-1	-24
Personalkostnader	-123	-134	-121	13	2
Avskrivningar	0	0	0	0	0
Summa kostnader	-411	-478	-465	13	-54
Resultat	-90	-100	-103	-3	-13

De samlade intäkterna och kostnaderna som redovisas här återfinns inom flera verksamheter, varav Samordna och utveckla internationell mission och diakoni är den största. Vidare återfinns kostnader främst inom verksamheterna Bidra till samhällsutvecklingen och Värna och utveckla relationer med kyrkans omvärld.

Insamlade medel är högre än budget och föregående år beroende på ett generöst testamente. I jämförelse med föregående år ökar också erhållna bidrag tack vare ökade intäkter från institutionella givare. Liksom föregående år görs en större avsättning till ändamålsbestämda medel vilka kan nyttjas kommande år.

Totala kostnader för verksamheten är lägre än budget på grund av lägre kostnader för utsänd personal. Utmaningarna med att få ut personal till programländer kvarstår. I jämförelse med föregående år ökar externa kostnader med anledning av lanseringen av Act Svenska kyrkan. Även utbetalda anslag är högre än föregående år. Budget avseende bostadsbyggnadsprojektet på Olivberget i Jerusalem har inte nyttjats.

Tabell 15. Kyrkostyrelsens råd för Svenska kyrkan i utlandet

Resultat kyrkostyrelsens råd för Svenska kyrkan i utlandet	Utfall 2018	DB 2019	Utfall 2019	Jmf DB	Jmf fg år
Insamlade medel	8	10	10	0	2
Erhållna bidrag	3	6	5	-1	2
Övriga intäkter	5	4	4	0	-1
Förändr. ändamålsbest. medel	1	1	2	1	1
Summa intäkter	18	20	21	1	3
Utveckl.samarbete/bistånd	0	0	0	0	0
Övriga lämnade bidrag	-7	-7	-9	-2	-2
Externa kostnader	-17	-13	-19	-6	-2
Personalkostnader	-66	-72	-65	7	1
Avskrivningar	-1	-1	-1	0	0
Summa kostnader	-91	-94	-94	0	-3
Resultat	-73	-74	-73	1	0

De samlade intäkterna och kostnaderna som redovisas här återfinns inom flera verksamheter, varav Stödja utveckling av församlingslivet är den största.

Intäkterna är i nivå med tidigare planering och högre än föregående år främst tack vare testamentsintäkter. Både intäkter och kostnader påverkas av tre filialer som konsolideras in i trossamfundet.

Kostnaderna är i nivå med budget och lägre än föregående år. Personalkostnader är lägre på grund av avslutad permanent verksamhet i Dubai och Singapore samt visumproblematik. Till viss del har detta kompensrats med extra anslag till församlingarna. Externa kostnader för lönehantering och deklARATIONER för utsänd personal överstiger budget.

Kostnader som finansieras genom nationell fastighetsfinansiering redovisas i egen tabell 13. Utredningar av juridisk karaktär i utlandsförsamlingarna redovisas under verksamheten Styrning och ledning i tabell 7.

Tabell 16. Ändamålsbestämda medel

Ändamålsbestämda medel	Utfall 2018	DB 2019	Utfall 2019	Jmf DB	Jmf fg år
Internationell mission och diakoni	105	65	153	88	48
Arbete bland svenskar i andra länder	25	24	22	-2	-3
Övriga verksamheter	37	36	39	3	2
Utgående balans	167	125	214	89	47

Tabellen visar ändamålsbestämda medel per 31 december respektive år. Ändamålsbestämda medel har ökat betydligt då avsättningar gjorts inom internationell mission och diakoni eftersom resultatet översteg budget både 2018 och 2019.

Tabell 17. Eget kapital och mål för eget kapital

Fritt eget kapital	UB 2018	DB 2019	UB 2019	Jmf DB	Jmf fg år
Fritt eget kapital	8 214	8 582	9 674	1 092	1 460
Lägsta nivå fritt eget kapital	6 677	6 898	6 866	-32	189
Skillnad mot lägsta nivå	1 537	1 684	2 808	1 124	1 271

Ovanstående tabell visar det egna kapitalet per 31 december respektive år, det av kyrkomötet beslutade lägsta värdet samt skillnaden däremellan.

Kyrkomötet har beslutat att mål för storleken på den nationella nivåns kapital ska vara lägst 6 500 miljoner kronor från utgången av 2016. Målet för storleken på det egna kapitalet ska årligen justeras med hänsyn till konsumentprisindex. Det egna kapitalet uppgår till 9 674 miljoner kronor, varav 3 422 miljoner kronor avser orealiserade vinster inom finansförvaltningen.

Det nationella kapitalet utgör en gemensam resurs för hela trossamfundet och dess avkastning möjliggör såväl resurser till akuta insatser som till strategiska satsningar för ett långsiktigt hållbart kyrkoliv.

Slutredovisning Riktat församlingsbidrag

Riktat församlingsbidrag (RFb) är en form av omställningsbidrag som under perioden 2011–2018 bidragit med finansiering av verksamhet som syftar till att, genom samverkan, skapa grund för bestående effektiviseringar i verksamheten hos församlingar och pastorat. Totalt har kyrkomötet beslutat om 400 miljoner kronor i riktat församlingsbidrag fördelat på fyra beslut à 100 miljoner kronor för bidragsåren 2011–2014. För bidragsåren 2012–2014 beslutade kyrkostyrelsen i slutet av 2016 att stiftet skulle kunna disponera medlen fram till utgången av 2019.

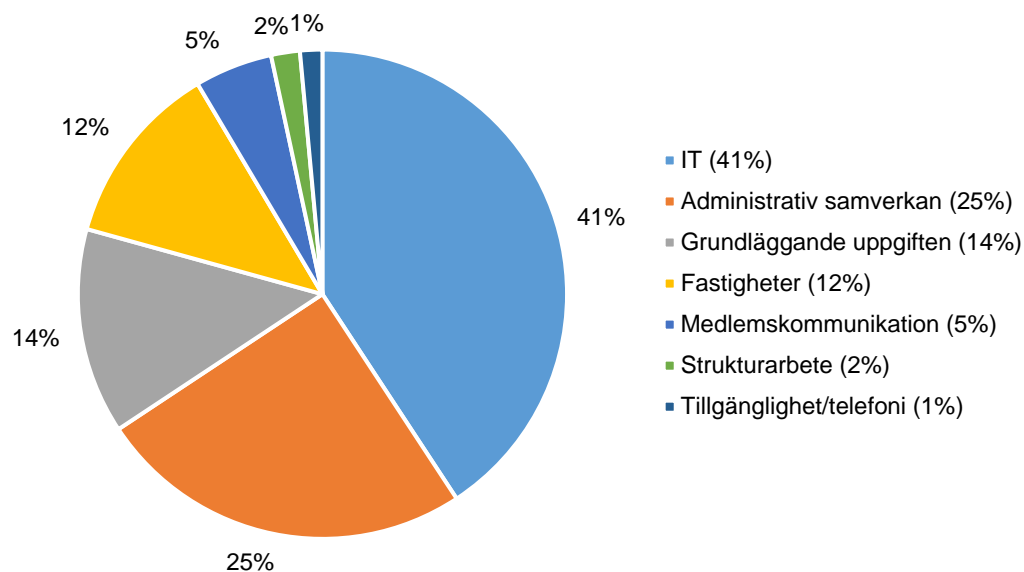
Som framgår i tabellen nedan är nästan hela summan tilldelade medel förbrukade.

Tabell 18. Riktat församlingsbidrag 2011–2019

Stift	Tilldelning		Förbrukning		Återgår till nationell nivå i mnkr	Varav återbetalas 31/12–20 i mnkr
	Mnkr	Andel av total	Mnkr	Andel av tilldelning		
Uppsala	33	8 %	33	100 %	13	0
Linköping	24	6 %	24	100 %	1	1
Skara	25	6 %	24	98 %	1	0
Strängnäs	25	6 %	23	92 %	6	5
Västerås	26	7 %	26	100 %	1	1
Växjö	28	7 %	28	99 %	5	3
Lund	58	14 %	56	96 %	13	7
Göteborg	54	13 %	54	100 %	2	2
Karlstad	17	4 %	17	100 %	2	0
Härnösand	18	4 %	17	96 %	0	1
Luleå	25	6 %	25	100 %	2	1
Visby	3	1 %	3	100 %	0	0
Stockholm	65	16 %	65	100 %	1	5
Totalt	400	100 %	394	99 %	47	26

Stiften har själva valt projekt som ska tilldelas riktat församlingsbidrag. En förutsättning är dock att de uppfyller de av kyrkomötet beslutade kriterierna.

Diagram 4. Förbrukning av riktat församlingsbidrag 394 mnkr per område

Noteras kan att IT (GIP) och administrativ samverkan (GAS) tillsammans utgör 66 procent av förbrukade medel.

Utdrag ur kyrkostyrelsens protokoll

KsSkr 2020:2

Utdrag ur protokoll fört vid kyrkostyrelsens sammanträde den 7 maj 2020.

Närvarande: Antje Jackelén, ordförande, ledamöterna Wanja Lundby-Wedin, Daniel Tisell, Aron Emilsson, Jesper Eneroth, Nils Gårder, Mats Hagelin, Agneta Hyllstam, Lars Johnsson, Berth Löndahl, Marie Rydén Davoust, Elisabeth Rydström, Erik Sjöstrand och Margareta Winberg samt tjänstgörande ersättaren Daniel Larson.

Föredragande: Ekonomi- och finanschef Gustaf af Ugglas

Kyrkostyrelsen beslutade i enlighet med arbetsutskottets förslag

att till kyrkomötet lämna skrivelsen 2020:2 Årsredovisning för Svenska kyrkans nationella nivå 2019.

ÅRSREDOVISNING

Svenska kyrkans nationella nivå 2019

Sändningens riktning är inifrån och ut

ÄRKEBISKOPEN HAR ORDET

Kyrkans liv bestäms av vår sändning, av missionen. Som många kyrkor i Europa vändas vi ofta över hur vi får människor in i våra byggnader, hur vi attraherar, engagerar, får dem att känna sig välkomna. Det har skapat berömvärda ansträngningar för att verkligen vara inkluderande.

Men vi får inte fastna i en utifrån-in-orientering av kyrkan. Det finns en risk att våra sätt att redovisa vårt arbete och föra statistik får oss att tänka enkelriktat: utifrån-in. Räknar vi möten ”ute” på andra arenor lika mycket som dem inne i våra egna lokaler?

Jesus råder sina lärjungar att gå ut och utlämna sig åt andras gästfrihet (Lukas 10:1-12). Att följa honom och hans vandring ända ut i marginalerna. Sändningens riktning är inifrån och ut.

Om detta påminns vi också i det ekumeniska arbetet. För 2019 tänker jag på besöket av patriark Bartholomeus, på vårt gemensamma biskopsmöte med de tanzaniska biskoparna, på 20-årsjubileet av den gemensamma deklarationen om rättfärdiggörelseläran som idag accepteras av katoliker, lutheraner, metodister, reformerta och anglikanska kyrkor på global nivå. Rörelsen inifrån och ut är också tydlig i det svåra och underbara som är vårt internationella arbete Act Svenska kyrkan, något som *Göra skillnad*-helgen i Uppsala i september synliggjorde.

När vi ser klimatkrisens andliga kärna blir det tydligt att vår mission inte är en enkelriktad rörelse. Mer och mer vaknar världen upp till klimatförändringarna och de hotfulla scenarierna de medför. Då vore det bokstavligen synd att inte tala evangeliets ord, göra självårdens erfarenheter tillgängliga, bidra med humanitär hjälp och till rättvisa omställningar. Jag är glad över att biskopsbrevet om klimatet nu har kommit ut i en uppdaterad och reviderad utgåva. Inifrån och ut.

En grundläggande del av vår mission är arbetet med undervisning och lärande. Idag ser vi både andlig längtan och bristande språkförmåga. Och då menar jag med språk inte bara de uttalade orden, utan också det ordlösa språket, handlingarna, riterna och symbolerna. Vi bidrar till denna språklöshet om vi tror att kyrkans tilltal måste vara idel lättsmält och lättuggat.

Foto: Magnus Aronson/Ikon

Vid årsskiftet blev barnkonventionen lag i Sverige. I den fastslås rätten för varje barn till den levnadsstandard som krävs för barnets fysiska, psykiska, andliga, moraliska och sociala utveckling. Nu är det hög tid att vi inser att också barns rätt till andlig utveckling är en obligatorisk angelägenhet för hela samhället. Det håller inte att förpassa religiösa frågor till den privata sfären.

Detta var också ett budskap i kyrkostyrelsens skrivelse till 2019 års tematiska kyrkomöte:

- Vi behöver lära och undervisa om bibelns berättelser och kristen tro.
- Vi behöver synliggöra kristen etik och den kristna tronns bidrag för rättvisa, fred och försoning.
- Vi behöver tolka och uttrycka kristen tro så att dess förmåga att ge oss människor mening och livsmod blir tydlig i vår tid.
- Med andra ord, vi behöver redovisa grunden för vårt hopp (1 Petrus 3:15).

Alla är vi kallade att vara del av denna mission!

ANTJE JACKELÉN
ÄRKEBISKOP

I ständig rörelse – för en hållbar kyrka

GENERALSEKRETERAREN HAR ORDET

Det är glädjande att se hur medlemmar väljer att engagera sig i Svenska kyrkans verksamhet genom att bidra ideellt, sjunga i kör, vara förtroendevald och arbeta som anställd. Eller som diakon, präst eller biskop ingå i det kyrkliga ämbetet. Alla människor bidrar med kunskap, erfarenhet och mångfald och tillsammans utgör vi den folkkyrka Svenska kyrkan vill vara. Många människor deltar i gudstjänster, barn döps, ungdomar konfirmeras och kyrkorna fylls i glädje vid bröllop och i sorg under begravningar. Under 2019 kan vi konstatera att nära sex miljoner människor vill stödja Svenska kyrkans verksamhet genom att vara medlemmar.

Den nationella nivåns verksamhet styrs av kyrkostyrelsens mål. Ett av målen innebär att den nationella nivån ska bidra till församlingarnas möjlighet att utföra sin grundläggande uppgift lokalt och att förutsättningarna för ett långsiktigt hållbart kyrkoliv stärks. Samordning och samverkan är nödvändiga beståndsdelar mot detta mål, inte minst på det administrativa området där effektiviseringar är angelägna. Församlingarna måste även i sämre ekonomiska tider ha tillräckliga resurser för att kunna fira gudstjänst, bedriva undervisning samt utöva diakoni och mission. Även om förutsättningarna är olika lokalt ska det finnas en likvärdig, kvalitativ och hållbar verksamhet i hela landets församlingar.

Det pågår för närvarande fördjupade samtal mellan kyrkostyrelsen och stiftsstyrelserna för prioritering i verksamheten och för att komma överens om en tydlig ansvarsfördelning. Syftet är att den löpande verksamheten långsiktigt ska upprätthållas på en ekonomiskt hållbar nivå som samtidigt medger utrymme för framtida utvecklingsbehov och satsningar.

Foto: Magnus Aronson/Ikon

För Svenska kyrkan är i ständig rörelse utifrån kristen tro. För att bidra till ett gott samhälle i en omvärld som ständigt förändras. Med insatser präglad av omsorg om människor i olika situationer och för skapelsen. Och Svenska kyrkans medlemmar är omistliga genom sitt engagemang och sitt medlemskap för att skapa en hållbar värld där människor känner hopp, mening och sammanhang.

HELÉN OTTOSSON LOVÉN
GENERALSEKRETERARE

Fakta om Svenska kyrkan

Foto: Kristin Lidell/Ikon

Svenska kyrkan har
5,8
miljoner medlemmar
56,4
procent av befolkningen

Foto: Magnus Aronson/Ikon

Foto: Magnus Aronson/Ikon

Antal döpta	46 600*
Antal konfirmerade	26 700*
Vigslar inom Svenska kyrkan	15 400*
Begravningar inom Svenska kyrkan	65 400*
Antal gudstjänstbesök	14 000 000*

Antal församlingar
1332
Antal utlandsförsamlingar
31

Antal barn och unga i öppen verksamhet (antal besök/år)

1,4 miljoner*

Antal barn och unga i regelbunden verksamhet

119 000*

Antal vuxna i öppen verksamhet (antal besök/år)

2,7 miljoner*

Antal vuxna i regelbunden verksamhet

137 600*

Foto: Johannes Frandsen/Ikon

* Uppgifterna gäller 2018 och är avrundade.

Foto: Magnus Aronson/Ikon

Diakoni

Antal kontakttillfällen

509 000*

Antal besök på sjukhus,
fängelse eller gruppboende

103 000*

Antal hembesök

110 000*

Antal anställda
- oaktat ålder

22 400

Antal förtroendevalda*

27 400

Foto: Johannes Frandsen/Ikon

Frivilliga som arbetar
i diakonal verksamhet

30 900*

Frivilliga som
arbetar i barn- och
ungdomsverksamhet

13 800*

Frivilliga unga ledare

9 500*

Foto: Alex Giacomini/Ikon

Act Svenska kyrkan

samlade in **200** miljoner kronor

Utöver detta fick Svenska kyrkan

210 miljoner kronor i bidrag, främst
från Sida och EU för sina internationella
insatser.

Foto: Josefin Casteryd/Ikon

Foto: Magdalena Martin/Ikon

Svenska kyrkan
äger och förvaltar
ca **3 400**
kyrkobyggnader
varav flertalet är
skyddade av
kulturmiljölagen
(KML).

Svenska kyrkan i utlandet har
utsänd personal på **40** platser
i **23** länder samt mobila präster
i tre världsdelar.

31 av dessa är församlingar i
enlighet med kyrkoordningen.

* Uppgifterna gäller 2018 och är avrundade.

Året som gått

VERKSAMHETSBERÄTTELSE

Det evangelisk-lutherska trossamfundet Svenska kyrkan rymmer en rik mångfald av verksamheter som uttrycker den grundläggande tro, bekännelse och lära som Svenska kyrkan står för. Församlingen är Svenska kyrkans primära enhet. Församlingens grundläggande uppgift är att fira gudstjänst, bedriva undervisning samt utöva diakoni och mission. Regionalt framträder Svenska kyrkan som stift med uppgift att främja församlinglivet.

Kyrkostyrelsen ansvarar för Svenska kyrkans gemensamma angelägenheter på nationell nivå, såsom företräderskap i officiella relationer, normering och förvaltning samt stöd till stift och församlingar, exempelvis omvärldsanalys och forskning. Kyrkostyrelsen ansvarar också för officiella relationer till andra trossamfund i Sverige och i andra länder samt för de paraplyorganisationer där Svenska kyrkan är medlem.

Denna årsredovisning avser verksamheten på nationell nivå. Uppdraget är stort och arbetet är därför både brett och omfattande. De delar som beskrivs i denna verksamhetsberättelse utgör enbart exempel från året som gått.

Svenska kyrkan i samhället

Svenska kyrkan upprätthåller goda kontakter med beslutsfattare, lämnar remissyttranden och är en aktiv röst i samhällsdebatten. Svenska kyrkans budskap ska ha en tydlig teologisk grund, vara väl sammanvägt mellan Svenska kyrkans olika verksamheter och perspektiv samt vara förankrat i beslutade policyer. Det innebär att tillföra teologiska perspektiv på olika samhällsfrågor och tala tydligt om skapelseansvar, människovärde, upprättelse och frihet i de sammanhang där viktiga beslut fattas och genomförs, inom politik, förvaltning och i det civila samhället.

Svenska kyrkan företräds i första hand av ärkebiskopen, övriga biskopar, kyrkomötets ordförande, kyrkostyrelsens första och andra ordförande samt generalsekreteraren. Flera möten med ministrar och

myndigheter har genomförts under året i för Svenska kyrkan angelägna frågor, såsom möjligheten för flyktingar att få uppehållstillstånd i Sverige, psykisk ohälsa samt den ökade segregationen och nedskärningar som drabbar människor med funktionsnedsättning.

ÄRKEBISKOPEN

Ärkebiskopen efterfrågas ofta i de offentliga samtalen och i samhällsdebatten. Under 2019 har frågorna handlat om bland annat barns rätt till andlighet och tro, klimatet, digitalisering, om att motverka antisemitism och islamofobi, om utsatta kristna i världen och urfolkens rättigheter samt behovet av att skapa förutsättningar för tillit och demokrati och värna sammanhållning och integration. Ett sammanhang där ärkebiskopen själv bjuder in gäster till längre reflekterande samtal är podden *Prata till punkt med ärkebiskopen*, där möjlighet finns att pröva tankar i en avspänd ton.

TEKNOLOGISK INNOVATION OCH ETIK

Den snabba teknikutvecklingen för med sig stora möjligheter till nya lösningar, tjänster och innovationer i samhället, men också risker och utmaningar. Den fjärde industriella revolutionens teknologier med bland annat artificiell intelligens kan innebära genomgripande samhällsförändringar och nya förutsättningar för människor att leva sina liv. Det är en avgörande framtidsfråga att ta tillvara de möjligheter som ges med ny teknik och att utvecklingen sker på ett sätt som gagnar alla medborgare och ett inkluderande samhälle. Svenska kyrkans röst med fokus på existentiell och social hållbarhet efterfrågas i flera sammanhang och ärkebiskopen och andra företrädare har under året inbjudits till samtal med de som utvecklar teknik och medicin för att bidra med etiska och teologiska perspektiv och till de som ansvarar för att reglera förutsättningarna för tekniska och medicinska tillämpningar.

Ärkebiskop Antje Jackelén i möte med kultur- och demokratiminister Amanda Lind. Foto: Magnus Aronson/Ikon

ALMEDALSVECKAN

Svenska kyrkan medverkade i Almedalsveckan i Visby i juli med rundabordssamtal, seminarier, utställningar, kulturarvs- och klimatvandringar samt med gudstjänstliv för att bidra i frågor som rör social och existentiell hållbarhet. Dialog fördes med beslutsfattare, myndighets- och andra samhällsföreträdare samt med en samhällsintresserad allmänhet.

Varje kväll fördes samtal av mer personlig karaktär i Visby domkyrka med riksdagspartiernas företrädare. För att påminna om kyrkorummets möjligheter och vårt ansvar för klimatet arrangerades en av kvällarna en midnattskonsert i domkyrkan med det populära bandet *Deportees* som samlade 340 deltagare. *Den tomma stolen* fanns med i Svenska kyrkans seminarieprogram för tredje året i rad. Med den tomma stolen på plats vill Svenska kyrkan uppmärksamma människor som inte kan, får eller vågar vara på plats i Almedalen för att de riskerar att utsättas för våld, hot och trakasserier i Sverige och i världen på grund av sin etniska tillhörighet, sexuella läggning eller för att de kämpar för människors rättigheter.

Svenska kyrkan deltog också i Järvaveckan i Spånga i mitten på juni bland annat genom att medverka i ett seminarium som handlade om religionernas bidrag till integration.

SEXUELL OCH REPRODUKTIV HÄLSA OCH RÄTTIGHETER

Sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR) och jämställdhet tillhör Svenska kyrkans prioriterade utvecklingsfrågor internationellt. Trosbaserade organisationer har en avgörande roll inom dessa områden. Därför är det viktigt för Svenska kyrkan att finnas med när världens beslutsfattare möts för att diskutera och besluta kring dessa frågor.

Ärkebiskopen medverkade i FN-konferensen Nairobi Summit i Kenya i november, inbjuden av National Population Fund, UNFPA för att tala om tro och SRHR. Mötet fokuserade på hållbarhetsmålen 3 och 5 i Agenda 2030, hälsa och välbefinnande samt jämställdhet. Statschefer, ministrar, parlamentariker, opinionsledare, civilsamhället, trosbaserade organisationer och andra aktörer strålade samman för att främja arbetet för sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter samt förebygga mödradödlighet, sexuellt och genusbaserat våld samt barnäktenskap och könsstympning. När ärkebiskopen talade i avslutningsceremonin närvarade cirka 7 000 personer.

DELEGATION TILL BRASILIEN OCH COLOMBIA

Ärkebiskopen ledde en delegation från Svenska kyrkan som besökte de lutherska kyrkorna i Brasilien och Colombia i oktober. Resan var ett uttryck för gemenskapen inom Lutherska världsförbundet, LVF, och för Svenska kyrkans engagemang i fredsprocessen i Colombia. I Brasilien var ärkebiskopen huvudtalare vid ett nationellt präst- och diakonmöte i Curitiba. I Colombia mötte delegationen vice presidenten och andra regeringsföreträdare, likaså kommissionärer i den pågående sanningskommissionen.

BISKOPAR MÖTTE BISKOPAR I TANZANIA

Svenska kyrkans biskopar besökte den Lutherska kyrkan i Tanzania i maj som en del av ett längre utbyte. Det första gemensamma mötet hölls i Rättvik 2015. Temat för de gemensamma dagarna var samtalsdokumentet från Lutherska världsförbundet, *The Church in the public space*, och mötet mynnade ut i ett gemensamt dokument kring vad kyrkoledarna gemensamt vill verka för i sina sammanhang. Efter de gemensamma dagarna besökte biskoparna i de sju stift som har vänstift i Tanzania sina vänstift och övriga besökte andra stift för samtal och besök i församlingar och på sjukhus.

KULTURSAMVERKAN OCH PRISER

Svenska kyrkan utlyser årligen kulturstipendier inom musik, film, litteratur, scenkonst och bildkonst till en sammanlagd summa om 500 000 kronor. Likaså delar Samiska rådet i Svenska kyrkan årligen ut 50 000 kronor i kulturpris till någon eller några som synliggjort samiskt kyrkoliv och bidragit till att bygga relationer mellan människor.

Under kyrkomötet fick Thomas Marainen och Randi Marainen ta emot Samiska rådets kulturpris av ordföranden, Ingrid Inga. Foto: Magnus Aronson/Ikon

Under Göteborg International Film Festival tilldelas varje år en filmregissör som synliggör existentiella och sociala rättvisefrågor Svenska kyrkans filmpris på 50 000 kronor och på BUFF, Internationella barn- och ungdomsfilmfestivalen i Malmö delas varje år Svenska kyrkans barn- och ungdomsfilmpris på 100 000 kronor ut.

Svenska kyrkans liturgipris på 50 000 kronor, som belönar pågående arbete med nyskapande musik, dramaturgi, text och predikan, delades ut för första gången 2019. Priset tilldelades organisten Andreas Söderberg som arbetar i Nederluleå församling. Priset har till syfte att uppmuntra ökad delaktighet i gudstjänsten, kreativt bruk av den nya kyrkohandboken samt bidra till möten mellan det invanda i gudstjänsten och nyskapande uttrycksformer.

Svenska kyrkan genomför varje år ett omfattande program på Bokmässan i Göteborg. Programmet utgör ett forum där litteratur, kultur, samhälls- och livsfrågor står i fokus, främst i form av författarsamtal på *Se Människan-scenen* där aktuella författare samtalar med företrädare för Svenska kyrkan. Samtalen finns på Youtube och det totala antalet visningar från åren 2015–2019 uppgår till drygt 350 000. I år arrangerades på initiativ av Dagens Nyheter en kväll för klimatet på Göteborgs konserthus där Svenska kyrkan var medarrangör. Ärkebiskopen medverkade i ett scensamtal där även klimataktivisterna Greta Thunberg deltog på länk från New York. Under klimatkvällen delades en ny reviderad utgåva av biskoparnas klimatbrev ut till samtliga besökare.

www.svenskakyrkan.se/bokmassan

www.svenskakyrkan.se/klimatbrevet

www.svenskakyrkan.se/kulturstipendium

Alla författarsamtal på *Se människan-scenen* finns att ta del av på Youtube och som pod. Foto: Kristin Lidell/Ikon

Kördag på temat "Sjung till glädje" i Göteborgs domkyrka samlade många sångare. Foto: Kristin Lidell/Ikon

Samhällstjänster som samordnas av kyrkostyrelsen

Svenska kyrkan är huvudman för begravningsväsendet i nästan hela landet. Från och med den 1 januari 2019 ska varje församling och pastorat som är huvudman för begravningsverksamhet fastställa riktlinjer för hur begravningsverksamheten ska utformas. Syftet är att stärka och tydliggöra församlingarnas och pastoratens arbete. Genom tillägg i kyrkoordningens bestämmelser över kyrkostyrelsens uppgifter har det tydliggjorts att kyrkostyrelsen hädanefter svarar för övergripande frågor avseende begravningsverksamheten. Under året har därför kyrkostyrelsen påbörjat arbetet med att bygga upp en sammanhållen funktion inom området. Det hör till stiftets uppgifter att ha tillsyn över hur församlingarnas och pastoratens uppdrag för begravningsverksamheten fullgörs.

Samordning av krisberedskapen inom Svenska kyrkan sker på nationell nivå. Ett antal präster är beredda att på Utrikesdepartementets uppdrag och under Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps ledning vara stödpersoner vid allvarliga händelser som drabbar svenskar i utlandet. Under året har ett arbete inletts för att tydliggöra Svenska kyrkans roll och ansvar inom totalförsvaret. Svenska kyrkan finns närvarande i många länder och har goda kontakter med svenska konsulat och ambassader.

Jourhavande präst är en etablerad tjänst som erbjuder akut själavård i tre olika kanaler, telefon, digitala brev och chatt. Kanalerna är öppna och bemannade under nattens timmar när många andra samhällsfunktioner är stängda. Detta är en tjänst som alla kan använda anonymt vid oro, kris och i behov av samtalsstöd. Samtalen förmedlas via SOS alarm och telefonnumret 112. Under

2019 tog tjänsten Jourhavande präst emot cirka 78 400 telefonsamtal.

Det kyrkliga kulturarvet utgör en samhällsresurs för social och kulturell hållbar utveckling och den andliga dimensionen i kulturarvet genomsyrar hela Svenska kyrkans arbete. De ekonomiska förutsättningarna för församlingars ansvar att vårda och utveckla de kyrkliga kulturminnena har successivt försämrats efter millennieskiftet, samtidigt som kulturarvet till sin omfattning är oförändrat. Den kyrkoantikvariska ersättningen från staten är en nödvändig, men inte tillräcklig, ersättning för de merkostnader kulturmiljölagens krav medför. Slutsatserna i Riksantikvarieämbetets och länsstyrelsernas officiella rapporter till regeringen ger i allt väsentligt en positiv bild av Svenska kyrkans kompetens och arbete med det kyrkliga kulturarvet. I december 2019 beslutade riksdagen att under åren 2021–2025, bevilja Svenska kyrkan oförändrat 460 miljoner kronor/år i ersättning, att fördela till stiftet för vård och underhåll av kyrkliga kulturminnen.

Skara domkyrka rengörs ungefär vart tionde år. Målerikonservator Ninni Ekre använder mjuk pensel och dammsugare för att ta bort största delen av det damm som samlats på altarpuppans och därefter en torr sotsvamp för att ta bort det sista. Foto: Gustaf Hellsing/Ikon

ACT-alliansen

Act Svenska kyrkan är en av cirka

150 medlemmar

i ACT-alliansen, Action by Churches Together. ACT-alliansen startade 2010 och är ett globalt samarbete mellan kyrkor och trosbaserade organisationer för katastrofinsatser, utvecklings- och påverkansarbete i över 100 länder.

Kyrkornas världsråd, KV

Kyrkornas världsråd, KV, är en gemenskap av

348 kyrkor vars huvudsakliga mål är kristen enhet och samverkan mellan kyrkor för fred och rättvisa. KV samlar kyrkor och samfund i över 110 länder och representerar

500 miljoner kristna från olika traditioner. Svenska kyrkan är medlem sedan KV grundades 1948.

Lutherska världsförbundet, LVF

Lutherska världsförbundet, LVF, samlar

145 kyrkor

inom den lutherska kyrkofamiljen till gemenskap och arbete för att förändra människors livsvillkor. LVF representerar

74 miljoner människor i **98 länder.**

Svenska kyrkan är medlem sedan LVF grundades 1947 i Lund.

På detta uppslag återfinns faktarutor om några av de organisationer och den verksamhet som vi hänvisar till i verksamhetsberättelsen.

Barnkonsekvens- analys

I kyrkans verksamheter görs barnkonsekvensanalyser när beslut fattas. För att bedöma om beslutets konsekvenser är positiva eller negativa för barnet används FN:s deklARATION om barnets rättigheter – barnkonventionen.

[www.svenskakyrkan.se/
barnkonsekvensanalys](http://www.svenskakyrkan.se/barnkonsekvensanalys)

Foto: Alex Giacomini/Ikon

Foto: Magnus Aronson/Ikon

Svenska teologiska institutet i Jerusalem, STI

STI är ett teologiskt studieinstitut i Jerusalem, med inriktning på religionsteologi och religionsmöte – särskilt mötet mellan kristendom och judendom – samt ekumeniska kontakter med kristna ur olika kyrkotraditioner.

www.svenskakyrkan.se/STI

Svenska kyrkans utbildningsinstitut

På Svenska kyrkans utbildningsinstitut går blivande diakoner, församlingspedagoger, kyrkomusiker och präster sin avslutande pastoralteologiska utbildning. Under höstterminen 2019 fanns drygt

200 studerande inskrivna.

www.svenskakyrkan.se/utbildningsinstitutet

Foto: Magnus Aronson/Ikon

Erik Lysén, internationell chef presenterar det nya namnet och den nya logotypen vid konferensen Göra skillnad. Foto: Magnus Aronson/Ikon

Act Svenska kyrkan

LANSERING AV ACT SVENSKA KYRKAN

Söndagen den 5 maj bytte Svenska kyrkans internationella arbete namn. Det som började med Svenska kyrkans mission i slutet av 1800-talet och Lutherhjälpen efter andra världskriget har nu blivit Act Svenska kyrkan. Namnbytet är en del av en större satsning för att öka kännedomen om Svenska kyrkans internationella arbete samt göra kopplingen till det gemensamma arbete som görs bland 150 kyrkor och organisationer internationellt inom ACT-alliansen.

En stor satsning har genomförts under året för att skapa kännedom om Act Svenska kyrkan, genom tv-reklam, bioreklam, digitala utomhustavlor och sociala medier. Flera filmer har producerats för att etablera den nya visuella identiteten och visa situationer och livsögonblick för personer från fyra världsdelar och samtidigt bjuda in till att bli månadsgivare. Inför lanseringen av Act Svenska kyrkan bytte gåvoshopen och funktionen för minnes- och hyllningsgåvor, webb och blogg kopplat till Svenska kyrkans internationella arbete grafisk profil och blev Act Svenska kyrkan.

www.svenskakyrkan.se/act

LÅNGSIKTIGT UTVECKLINGSSAMARBETE

Genom Act Svenska kyrkan verkar Svenska kyrkan för internationella och ekumeniskt samordnade missions- och

diakoniinsatser samt ett långsiktigt utvecklingssamarbete. Verksamheten formas genom samverkan med andra kyrkor, ekumeniska nätverk och utvecklingsorganisationer. Det internationella arbetet finansieras främst genom insamlade medel och bidrag från Sida och granskas av *Svensk insamlingskontroll* och är certifierad i enlighet med *Core Humanitarian Standard*, vilket innebär att ansvar och kvalitet ska genomsyra verksamheten.

Syftet med utvecklingssamarbetet är att bekämpa orättvisor och fattigdom genom att rikta in sig på grundorsakerna. Detta sker genom att stärka samarbetspartner att agera rättighetsbaserat inom den civila sektorn för hållbara, demokratiska, rättvisa och jämställda samhällen. Detta stärker människors egna resurser och involverar dem i processer för att förbättra sina livsvillkor.

Fakta om ACT-alliansen, LVF och KV finns på sid 10.

HUMANITÄRT BISTÅND

Act Svenska kyrkan räddar liv och lindrar nöd i akuta humanitära situationer världen över. Under året har Act Svenska kyrkan exempelvis bidragit med stöd till de mest drabbade familjerna efter jordbävningen i Kashmir i Pakistan. Efter översvämningarna och de cykloner som drabbade södra Afrika i början på året har Act Svenska kyrkan bidragit med förnödenheter och psykosocialt arbete via Svenska kyrkans psykosociala pool av erfarna medarbetare som med kort varsel kan bege sig till andra länder vid katastrofer. En ny insats riktad till

Sydsudanesiska flyktingar ska stärka deras ekonomiska egenmakt och minska deras biståndsberoende. Flyktingar erbjuds tillgång till låne- och sparmöjligheter för att starta småskaliga företag såsom jordbruksproduktion, affärs- och marknadsstånd, skrädderier och bagerier.

Över 80 000 bränder har härjat i Brasilien under året, varav mer än hälften i Amazonas där cirka 430 000 urinvånare lever. Act Svenska kyrkan har bidragit till bland annat mat och till resurser för att bekämpa bränderna. Act Svenska kyrkan har också via den lokala metodistkyrkan i Bolivia bidragit till att människor som drabbades av skogsbränder i Santa Cruz-regionen fått tak över huvudet, tillgång till vatten och mat samt sanitet.

I norra Irak försöker människor återskapa en vardag efter att terrorgrupperna har besegrats. Act Svenska kyrkan har under lång tid gett humanitärt stöd till Irak, på senare år med fokus på internflyktingar. Nu pågår arbetet med att bygga upp ett långsiktigt utvecklings-samarbete. Turkiets militära offensiv mot nordöstra Syrien, som påbörjades i oktober, orsakade att cirka 200 000 människor tvingades fly från sina hem. Under två veckor i oktober skedde nödhjälpsinsamling för Syrien på Svenska kyrkans Facebook- och Instagramkonton.

RELIGIONS- OCH ÖVERTYGELSEFRIHET

Religions- och övertygelsefriheten hotas på flera håll i världen. Act Svenska kyrkan arbetar tillsammans med Lutherska världsförbundet för att stödja kristna och människor av annan tro i utsatta situationer av diskriminering och förföljelse, exempelvis bland internflyktingar i delstaten Rakhine i Myanmar. Medlemmar ur ACT-alliansen kämpar för att få tillträde till lägren där situationen för rohingyerna är svår. Medarbetare ur den psykosociala poolen har under några veckor utbildat

personal och volontärer i psykosocialt arbete. Kyrkostyrelsen fortsätter att föra dialog med samhällsaktörer, politiker och internationella organ vad gäller brister i mänskliga rättigheter i Myanmar. Arbetet får stöd i en resolution som EU-parlamentet antog i september.

Medarbetare från Svenska kyrkan har genomfört en resa i norra Irak/Kurdistan under påskveckan för att genom sin närvaro markera sitt stöd för kyrkorna som lever i en politisk utsatthet och för att fira påskens gudstjänster med lokala församlingar.

INSAMLING AV PENGAR

Under 2019 samlade Svenska kyrkans internationella arbete in drygt 200 miljoner kronor från enskilda givare samt församlingar och stift. En grund för det goda resultatet är hårt och framgångsrikt arbete men också många gåvor samt ett stort testamente. Svenska kyrkans ideellt engagerade och anställda har under året aktivt bidragit i Radiohjälpens kampanjer Världens Barn och Musikhjälpen och Act Svenska kyrkan har från dessa kampanjer förmedlat drygt 7 miljoner kronor till exempelvis arbete i flyktinglägren Dadaab i Kenya och Kismayu i Somalia. Det arbetet syftar till att underlätta för flyktingar med funktionsnedsättning och motverka exkludering.

KONFERENSEN GÖRA SKILLNAD

Den 7-8 september träffades 750 ombud, anställda och förtroendevalda i Uppsala för konferensen *Göra skillnad* om arbetet i Act Svenska kyrkan. Deltog gjorde även internationella gäster verksamma hos partner, med expertkompetens inom humanitärt katastrofarbete och genusrättvisa. Syftet med konferensen var att sprida kunskap, ge möjlighet till erfarenhetsutbyte samt inspirera till fortsatt engagemang inom Act Svenska kyrkan.

Act Svenska kyrkan stödjer projekt med mentormammor i Sydafrika, Eswatini och Etiopien. Mentormamman Nelsiwe Mamba besöker en familj som består av mamma Bhekiwe Dube, 19 år, pappa Jacinto Matinbe, 20 år, och bebisen Sethu, 3 veckor. Foto: Josefin Casteryd/Ikon

Budkavlen med uttalandet från kyrkomötet delades ut till alla biskoparna som en symbol för att innehållet ska spridas inom hela kyrkan.
Foto: Magnus Aronson/Ikon.

Stöd till stift och församlingar

UNDERVISNING OCH LÄRANDE

Årets kyrkomöte i Uppsala var för första gången tematiskt. Med temat *Undervisning* låg fokus på den kristna trons bidrag i vår tid och på kyrkans uppgift att tolka och uttrycka kristen tro så att dess förmåga att ge oss människor mening och livsmod blir tydlig. Motionerna som behandlades av kyrkomötet fokuserade på temat, och de beslut som fattades kommer att bidra till verksamheten inom området. Temat gjorde att kyrkomötet organiserades något annorlunda än vanligt, med seminarier, tematiska block och diskussioner i olika forum.

Kyrkomötet gjorde ett unikt uttalande om vad den kristna traditionen kan bidra med och om den kristna trons bidrag för rättvisa, fred och försoning. Uttalandet lyfter behovet av undervisning och tolkning av bibelns berättelser med anknytning till människors livsfrågor och att förmedla grunden för kyrkans hopp. Kyrkomötet uppmanade också hela Svenska kyrkan till kraftsamling och en långsiktig och systematisk satsning på undervisning och lärande för att öka insikten om trons väsen och betydelse för samhället i stort. Under den avslutande ceremonin överlämnades budkavlar med kyrkomötets uttalande till biskoparna för att delas vidare inom hela Svenska kyrkan.

www.svenskakyrkan.se/kyrkomotets-uttalande-om-undervisning

FLYKTINGAR, ASYLSÖKANDE OCH INTEGRATION

Under 2019 fördelade kyrkostyrelsen 60 miljoner kronor i ekonomiskt bidrag till Svenska kyrkans arbete med flyktingar, asylsökande och integration. Medlen har

fördelats till församlingars aktiviteter, stiftens stödinsatser samt till insatser i den internationella verksamhetens flyktingarbete. Svenska kyrkan tilldelades även 15 miljoner kronor från regeringen 2019 för motverkande av hemlöshet, företrädesvis bland ensamkommande ungdomar. En fördelning till stift och församlingar av årets medel har genomförts.

Programmet *Interreligiös praktik för fred – En värld av grannar* syftar till att värna och utveckla relationer inom Svenska kyrkan och med omvärlden. Genom att binda samman det arbete som görs och de erfarenheter som finns i Svenska kyrkan inom fältet interreligiös praktik och migration med erfarenheter från andra kristna och trosbaserade aktörer runt om i Sverige och Europa ska programmet bidra till att fördjupa förståelsen mellan människor och stärka den interreligiösa infrastrukturen. Nätverket kan bli en kollektiv resurs för fredlig samexistens och en stark gemensam röst i samhället. Programmet knyter samman alltfler aktörer i arbetet för ett socialt hållbart Europa. Sju internationella och interreligiösa arbetsgrupper arbetar med särskilt avgörande frågor för religiösa samfund och för organisationer som arbetar med och för människor på flykt. Seminariedagar har också genomförts under hösten i Göteborgs, Skara, Strängnäs och Uppsala stift.

Ett problem för många trosbaserade aktörer som arbetar med människor på flykt är svårigheten att göra positiva röster hörda i ett många gånger polariserat medielandskap. Därför arbetar en internationell och interreligiös arbetsgrupp bestående av praktiker från Polen, Tyskland, Italien och Sverige särskilt med kommunikation i trosbaserade sammanhang och om hur hat mot religiösa grupper bör bemötas samt hur man kan lyfta

Här pågår språkcafé i Nyköpings församling. Foto: Johannes Frandsen/Ikon

fram andra erfarenheter. Slutsatser från arbetsgruppen lyftes in i den pre-summit som Svenska kyrkan arrangerade i januari 2020 i Malmö inför en slutlig summit i februari 2021.

Under det första halvåret kom situationen för flyktingar på Medelhavet återigen att aktualiseras. Det förändrade regelverk, som av kritiker brukar beskrivas som "kriminalisering av solidaritet", som införts av den italienska regeringen och som försvårar sök- och räddningsoperationer i Medelhavet, ledde till protester inte minst från kyrkligt håll.

TILLIT OCH DEMOKRATI

Tio stiftsstyrelser har under året beslutat att samverka i det långsiktiga programmet *Social hållbarhet fokus Tillit och Demokrati 2020–2023*. Programmet kommer att inventera de insatser inom området som redan pågår i stiftet, utveckla sätt att utbilda och metodutveckla, bedriva påverkansarbete samt teologiskt stärka medarbetare i frågor som rör människans värde och värdighet samt i frågor om tillit och demokrati. Programmet kommer att söka möjligheter till extern finansiering.

KLIMATSTRATEGIER

2018 års kyrkomöte beslutade att ge kyrkostyrelsen i uppdrag att utarbeta former för ett nationellt program för klimatstrategier och ett intensivt utvecklingsarbete har genomförts under året som gått. Undersökningar och dialog med förtroendevalda i stiftet har visat på en vilja att ta långsiktigt ansvar för skapelsen, däremot varierar kapaciteten bland stift och församlingar. Därför har kyrkostyrelsen i samverkan med stiftsstyrelserna planerat en resursförstärkning till stiftet i syfte att stärka

kompetensen för att möjliggöra ett intensifierat arbete. Den planerade klimatsatsningen har budgeterats med 25 miljoner kronor per år med början 2020, som en första etapp och med siktet inställt på klimatneutralitet 2030.

För att öka möjligheterna att ta ansvar för skapelsen lanserade kyrkostyrelsen i augusti Svenska kyrkans digitala miljöutbildning. Den ska ge anställda och förtroendevalda inom Svenska kyrkan en gemensam förståelse för vår tids miljöutmaningar och hur dessa är kopplade till Svenska kyrkans verksamhet och identitet. Utbildningen spänner över både teologi och praktik och nås via *Hållbarhetsportalen* som lanserades under våren för att samla gemensamma lösningar och annat stöd för det lokala hållbarhetsarbetet. Där återfinns också det nya teologiska reflektionsmaterialet *Omtanke*, som ger ytterligare möjligheter till eftertanke och gemensamma diskussioner om hållbar utveckling.

www.svenskakyrkan.se/hallbarhetsredovisning

HEARING OM TRANSPERSPEKTIV OCH TRANSPERSONER

I november genomfördes en hearing i Uppsala om transperspektiv i Svenska kyrkan. Hearingen var ett samarbete mellan Svenska kyrkan och Ekumeniska grupperna för kristna hbtq-personer, EKHO. Syftet var att fördjupa kunskapen om bland annat könsöverskridande uttryck, könsidentitet och könsdysfori. Detta för att bättre skapa utrymme för transpersoners behov, rättigheter och bidrag i Svenska kyrkans församlingar och i samhället i stort.

Många samlas när det är dags för gudstjänst i Svenska kyrkan i San Agustin, Gran Canaria. Foto: Lena Sjöström/Ikon.

ARBETE BLAND SVENSKAR I ANDRA LÄNDER

Svenska kyrkan i utlandets 31 församlingar runt om i världen har sammanlagt omkring 700 000 besök per år. På ytterligare ett 100-tal platser i världen finns svenska präster regelbundet. Uppdraget för Svenska kyrkans församlingar utomlands är detsamma som för en församling i Sverige. Här firas gudstjänst, förrättas dop och vigsel, det erbjuds samtal samt pågår barn-, ungdoms- och körverksamhet. Över 100 svenskar som sitter fängslade utanför Sverige får besök av kyrkans medarbetare likaså svenskar på sjukhus och ombord på båtar.

Under en vecka i augusti sammanstrålade 300 personer som engagerar sig för Svenska kyrkan i utlandet. Nyanställda introducerades, personal fick fortbildning och förtroendevalda och ombud fick inspiration för sitt fortsatta arbete.

www.svenskakyrkan.se/iutlandet

SOCIALA MEDIER – KYRKA PÅ NÄTET

Att vara kyrka på nätet är att skapa digitala rum för möten mellan människor och mellan människor och Gud. Svenska kyrkans officiella konton finns främst på Facebook, Instagram och Twitter och där sker daglig aktivitet. Svenska kyrkans vandringskonto på Instagram

dar hundratals personer turats om att berätta om sin tro, sitt liv och engagemang i Svenska kyrkan hade drygt 11 000 följare vid årets slut.

Under påsken skapades flera inlägg på Facebook för att belysa påskens berättelser, bland annat ett quiz, en film med emojis och en sms-konversation mellan Simon Petrus och Maria Magdalena. Dessa inlägg fick stor spridning. Påskens inlägg hade totalt över en miljon visningar. I samband med bombdåden i Sri Lanka gjorde Svenska kyrkan inlägg på Twitter och Instagram. På Facebook delades en bön skriven av biskop Åsa Nyström och flera av de andra biskoparnas inlägg retweetades.

I slutet av mars bjöds det in till bönekväll på Facebook. Fyra präster och två redaktörer arbetade på lördag kväll för att ta emot människors förbönsämnen och be tillsammans. Inlägget nådde 18 620 personer och cirka 175 böner skrevs där. Under allhelgonahelgens fredag och lördag hade bönewebben cirka 37 000 besök. De som besökte webben formulerade 246 skriftliga böner där och tände 3 600 ljus.

Varje år presenterar IT-nyhetssajten IDG.se, i samarbete med Webbdagarna, en lista över Sveriges 100 bästa webbplatser. I år vann Svenska kyrkan första pris i organisationskategorin, se motivering nedan.

MOTIVERING – BÄSTA WEBBPLATS:

”Det är lätt att bli frälst av Svenska kyrkans sajt och genomtänkta närvaro på nätet. Sedan lanseringen av den nya sajten för några år sedan har de parkerat i toppskiktet på Topp100-listan. Det är imponerande att en så traditionstyngd organisation fortsätter att utveckla sin digitala närvaro för att nå ut med sitt budskap. I fjol lanserade man en mobilapp som vänder sig till barn samt markerade outtröttligt sin närvaro i sociala medier för att stötta

människor i nöd. Man tillät sig också att bli lite folkliga och lanserade nyligen appen *Bibelvers eller Mellovers* på Facebook, där vi skulle gissa om en textstrof kom från Bibeln eller en schlagerdänga. Oavsett om du är troende eller inte så rekommenderar vi ett besök på Svenska kyrkans sajt, där alla som jobbar med digitala kanaler kan hitta något att låta sig inspireras av”.

ADMINISTRATIVA STÖDFUNKTIONER

För att Svenska kyrkan ska kunna verka rikstäckande behöver församlingarna frigöra resurser för sin grundläggande uppgift och hushålla med de ekonomiska resurserna. Ett långsiktigt hållbart kyrkoliv kräver gemensamma administrativa lösningar. Kyrkostyrelsen arbetar därför i samverkan med stiftet för att utveckla ett effektivt administrativt stöd. Ett av de områden där Svenska kyrkan har möjlighet att uppnå stora effektiviseringar är kopplat till löne- och arvodeshantering och kyrkomötet har fattat beslut om att ett gemensamt lönecenter för hela Svenska kyrkan ska etableras till år 2022. Stora effektiviseringar kan också uppnås genom att utveckla digitaliserade arbetsätt för hela Svenska kyrkan som stöd för anställda, förtroendevalda och ideellt engagerade. Genom att skapa förutsättningar för administrativ effektivitet och digitala lösningar bidrar kyrkostyrelsen till att församlingar även på sikt ska ha tillräckliga ekonomiska resurser för att fira gudstjänster, bedriva undervisning samt utöva diakoni och mission.

FASTIGHETSREGISTER

Ett gemensamt fastighetsregister har införts i Svenska kyrkan under året. I registret fanns det vid årsskiftet 2019/2020 registrerade objekt för nästan alla ekonomiska enheter. I registret fanns 19 900 byggnader, varav

knappt 4 000 är kyrkor eller kapell, med en total area om 4 miljoner kvadratmeter bruksarea, samt 11 000 markobjekt med en total areal om 75 000 hektar. Cirka 85 procent av alla byggnader är uppmätta i enlighet med bestämmelserna i Svensk standard, och för cirka 80 procent av alla byggnader är lagfartsfrågan utredd och korrekt hanterad.

LOKALFÖRSÖRJNINGSPLANER

Enligt kyrkomötets beslut ska alla pastorat och de församlingar som inte ingår i pastorat ha en lokalförsörjningsplan. Detta ska vara ett stöd för att planera fastighetsinnehav utifrån prioriterade behov och ekonomiska förutsättningar. Kyrkostyrelsens roll i arbetet är inomkyrklig reglering och olika former av stödverktyg för stiftens, pastoratens och församlingarnas arbete.

I april levererades till stiftet ett introduktionspaket som de kan använda i sitt främjande- och utbildningsarbete, med bland annat en introduktionsfilm. I början av december publicerades en vägledning som stöd för stiftens och församlingarnas arbete med lokalförsörjningsplaner. Vägledningen innehåller dels en rekommenderad arbetsmodell, dels exempel på hur en lokalförsörjningsplan kan utformas. Tre utbildningar i användningen av vägledningen genomfördes runt årsskiftet för medarbetare i stiftet.

Variationen är stor bland Svenska kyrkans fastigheter. Här Domkyrkocentrum i Växjö. Foto: Ingela Stewén/Ikon

Förvaltningsberättelse

ALLMÄNT OM VERKSAMHETEN

Fördelningen av uppgifter inom Svenska kyrkan regleras i kyrkoordningen. Församlingen är den lokala pastorala nivån inom Svenska kyrkan med grundläggande uppgift att fira gudstjänst, bedriva undervisning samt utöva diakoni och mission. Stiften som är den regionala pastorala nivån främjar och har tillsyn över församlingens liv medan den nationella nivån utövar sitt stöd till församlingens utveckling i huvudsak via stiftet, vilket tar sig olika uttryck genom stiftens skiftande behov hos församlingarna i respektive stift.

Den nationella nivån är en sammanhållande kraft för Svenska kyrkan och bidrar till att uppdraget fullgörs rikstäckande och i internationellt samarbete. Detta sker genom ansvar för kyrkans gemensamma angelägenheter bland annat i fråga om inomkyrklig normgivning, överprövning av beslut, gemensam information, utbildning, ekumeniska relationer samt internationell diakoni och mission. Till uppdraget hör också att vara Svenska kyrkans röst såväl i det svenska samhället som internationellt och bidra till att Svenska kyrkan som helhet är en positiv kraft för att samhället ska hålla ihop och inte dra isär.

STYRNING OCH LEDNING

Verksamheten på den nationella nivån bedrivs i det registrerade Trossamfundet Svenska kyrkan, organisationsnummer 252002-6135 med säte i Uppsala. Kyrkomötet är Svenska kyrkans högsta organ på nationell nivå och dess 251 ledamöter väljs av medlemmarna, varav 249 väljs i direkta val och de återstående två väljs av de 31 kyrkoråden inom Svenska kyrkan i utlandet. Kyrkostyrelsen är Svenska kyrkans högsta ansvariga organ när kyrkomötet inte är samlat. Ärkebiskopen är ordförande och kyrkomötet utser övriga ledamöter för en period om fyra år. Den leder och samordnar förvaltningen av den nationella nivåns uppgifter. Kyrkostyrelsen handlägger ärenden enligt bestämmelser i kyrkoordningen, beslutar i alla övergripande och löpande frågor på nationell nivå och företräder Svenska kyrkan. Kyrkostyrelsen är kyrkomötets beredande och verkställande organ. Det betyder att kyrkostyrelsen kan lägga fram förslag i olika frågor

genom skrivelser till kyrkomötet. Den ska också verkställa de uppdrag som kyrkomötet ger.

Direkt utsedda av kyrkomötet är även Läronämnden, Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar, Svenska kyrkans valprövningsnämnd och Svenska kyrkans överklagandenämnd. Kyrkostyrelsen utser bland annat internationella rådet, rådet för Svenska kyrkan i utlandet samt kapitalförvaltningsrådet. Under året tillsatte kyrkostyrelsen två nya råd, Kyrkostyrelsens musikråd och Kyrkostyrelsens råd för administrativ samverkan. Kyrkostyrelsen ansvarar för all övergripande verksamhet.

Kyrkokansliet i Uppsala är organiserat i tio avdelningar som genomför verksamheten på den nationella nivån. Kyrkokansliets arbete leds av en generalsekreterare.

Den årliga styrningen, i relationen mellan kyrkomötet, kyrkostyrelsen, generalsekreteraren och avdelningschefer består i huvudsak av processer för planering och för uppföljning av verksamhet och ekonomi. Årligen upprättas en budget för en period av tre år och en detaljerad budget för nästkommande år. Uppföljningsprocesserna sker löpande under året där dialoger och avrapportering till kyrkostyrelsen sker tertialvis. Därtill finns en process för uppföljning i form av generalsekreterarens löpande rapportering till kyrkostyrelsen under året.

LEGAL STRUKTUR

Svenska kyrkans nationella nivå innehar dotterföretaget Svenska kyrkans förvaltningsaktiebolag och det vilande dotterföretaget Svenska kyrkans utbildningsaktiebolag. Förvaltningsaktiebolaget äger och förvaltar fastigheten Fjärdingen i Uppsala, som tillgodoser kyrkokansliets huvudsakliga behov av kontorslokaler. Svenska kyrkans nationella nivå innehar också andelar i intresseföretagen Fairtrade Sverige AB och Berling Media AB. Med hänvisning till 7 kap 3a§ i årsredovisningslagen upprättas ingen koncernredovisning på grund av ovanstående verksamheters ringa omfattning, i förhållande till den totala verksamheten på nationell nivå.

Inom ramen för verksamheten finns fyra filialer vilka utgörs av tre enheter inom Svenska kyrkan i utlandet vilka är placerade i Thailand, Hong Kong och Italien samt Svenska teologiska institutet i Jerusalem i Israel.

STIFTELSE

Svenska kyrkan på nationell nivå förvaltar 77 (77) stiftelser med anknuten förvaltning. Stiftelserna är egna juridiska personer och separata årsredovisningar/sammansättningar i enlighet med gällande lagstiftning upprättas för dessa och de ingår därför inte i balans- och resultaträkningen för Svenska kyrkan på nationell nivå. Tillgångarna i stiftelserna har vid årsskiftet ett redovisat värde på 270 (205) miljoner kronor. Avkastningen från stiftelserna tillförs till stor del den verksamhet som bedrivs inom Svenska kyrkan på nationell nivå. Vissa stiftelser lämnar dock bidrag även till mottagare utanför Svenska kyrkan beroende på vilket ändamål som ska främjas. Stiftelserna kan delas upp i följande kategorier; internationell mission och diakoni, utbildning, forskning och kultur och Svenska kyrkan i utlandet.

VÄSENTLIGA HÄNDELSE UNDER 2019

Årets aktiviteter har på olika sätt främjat Trossamfundets ändamål; att levandegöra evangeliet och göra Guds rike känt. Här nedan följer några av de mer betydelsefulla exemplen. För en mer detaljerad beskrivning av årets aktiviteter se verksamhetsberättelsen.

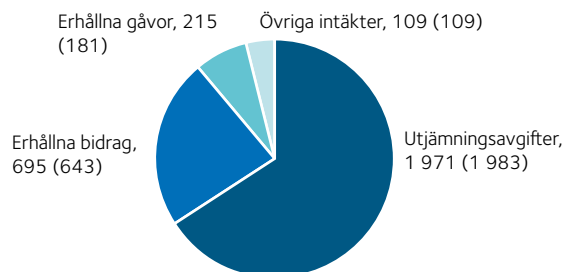
- Söndagen den 5 maj bytte Svenska kyrkans internationella arbete namn. Det som började med Svenska kyrkans mission i slutet av 1800-talet och Lutherhjälpen efter andra världskriget har nu blivit Act Svenska kyrkan. Namnbytet är en del av en större satsning för att öka kännedomen om Svenska kyrkans internationella arbete samt göra kopplingen till det gemensamma arbete som görs bland 150 kyrkor och organisationer internationellt inom ACT-alliansen.
- Årets kyrkomöte i Uppsala var för första gången tematiskt. Med temat Undervisning låg fokus på den kristna trons bidrag i vår tid och på kyrkans uppgift att tolka och uttrycka kristen tro så att dess förmåga att ge oss människor mening och livsmod blir tydlig. Motionerna som behandlades av kyrkomötet fokuserade på temat, och de beslut som fattades kommer att bidra till verksamheten inom området. Temat gjorde att kyrkomötet organiserades något annorlunda än vanligt, med seminarier, tematiska block och diskussioner i olika forum.
- Under 2019 fördelade kyrkostyrelsen 60 miljoner kronor i ekonomiskt bidrag till Svenska kyrkans arbete med flyktingar, asylsökande och integration. Medlen har fördelats till församlingars aktiviteter, stiftens stödinsatser samt till insatser i den internationella verksamhetens flyktingarbete. Svenska kyrkan tilldelades även 15 mnkr från regeringen 2019 för motverkande av hemlöshet, företrädesvis bland ensamkommande ungdomar. En fördelning till stift och församlingar av årets medel har genomförts.

- 2018 års kyrkomöte beslutade att ge kyrkostyrelsen i uppdrag att utarbeta former för ett nationellt program för klimatstrategier och ett intensivt utvecklingsarbete har genomförts under året som gått. Undersökningar och dialog med förtroendevalda i stiftet har visat på en vilja att ta långsiktigt ansvar för skapelsen, däremot varierar kapaciteten bland stift och församlingar. Därför har kyrkostyrelsen i samverkan med stiftsstyrelserna planerat en resursförstärkning till stiftet för att stärka kompetensen för att möjliggöra ett intensifierat arbete. Den planerade klimatsatsningen har budgeterats med 25 mnkr per år med början 2020, som en första etapp och med siket inställt på klimatneutralitet 2030.
- Kyrkomötet har 2019 fattat beslut om att ett gemensamt lönecenter för hela Svenska kyrkan ska etableras till år 2022.

TOTALA INTÄKTER OCH KOSTNADER

Det ekonomiska utfallet uppgår till 1 460 (-26) miljoner kronor. De totala intäkterna uppgår till 4 572 (3 059) miljoner kronor, inklusive avkastningen från kapitalförvaltningen. Intäktsökningen jämfört med föregående år beror på ett stort överskott inom kapitalförvaltningen. Stark utveckling på de svenska och internationella marknaderna förklarar uppgången. Den största intäktsposten är utjämningsavgiften. Den omfördelas till största delen i det kyrkliga utjämningsystemet i form av utjämningsbidrag. Den näst största intäktsposten är erhållna bidrag, främst den kyrkoantikvariska ersättningen, som intäktsförs i den utsträckning som den används. Ännu inte använda medel skuldförs i balansräkningen. Övriga bidrag kommer bland annat från Sida, EU, Radiohjälpen och olika stiftelser och används främst i den internationella verksamheten. Kollekt och gåvor är en annan betydelsefull intäkt, inte minst för den internationella verksamheten.

DIAGRAM 1: INTÄKTER* 2019 (MILJONER KRONOR, FÖREGÅENDE ÅR INOM PARENTES)

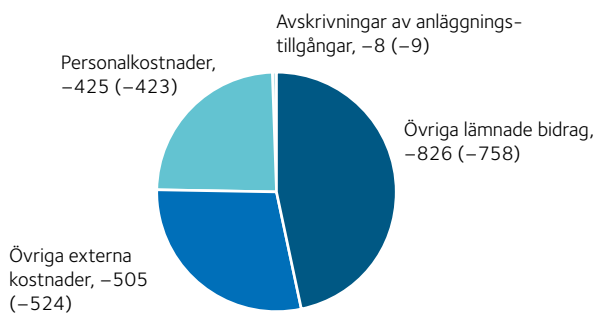
*exklusive kapitalförvaltningen.

Verksamheten utgår från kyrkoordningen och från de beslut som kyrkomötet och kyrkostyrelsen fattar. De totala kostnaderna uppgår till 3 073 (3 044) miljoner

kronor. Övriga lämnade bidrag avser främst lämnade bidrag för kyrkoantikvarisk ersättning 454 (415) miljoner kronor samt lämnade bidrag från den internationella verksamheten 244 (212) miljoner kronor. De internationella bidragen avser bidrag för utvecklings-samarbete, katastrofbistånd och samverkan i utlandet. I lämnade bidrag ingår också den största delen av kyrkomötets satsning på flyktingar och asylsökande. Utjämningsbidrag avser stiftsbidrag och församlingsbidrag för kyrkunderhåll, kostnadsutjämning samt utjämning avseende andelen medlemmar.

Svenska kyrkan på nationell nivå budgeterade för 2019 med ett utfall på 156 miljoner. Avvikelsen mellan utfall och budget beror till största del på bättre resultat från kapitalförvaltningen 1 581 (budget 408) miljoner kronor.

DIAGRAM 2: KOSTNADER 2019 (MILJONER KRONOR, FÖREGÅENDE ÅR INOM PARENTES)

FINANSIELLA INSTRUMENT

Marknadsvärdet på tillgångarna i kapitalförvaltningen uppgick per 31 december 2019 till 9 626 (8 295) miljoner kronor. Resultatet för 2019 inklusive bank- och förvaltningsarvoden uppgick till 1 582 (143) miljoner kronor, vilket motsvarar en avkastning på 19,1 (1,8) procent. Det sammanvägda jämförelseindexet för perioden var 17,9 (-0,6) procent. Avkastningen på 19,1 procent är 14,3 procentenheter högre än avkastningsmålet och den näst högsta för ett enskilt år sedan förvaltningen togs över av Trossamfundet år 2000. Resultat för året är det högsta sedan relationsförändringen med staten.

Det är också åttonde året i följd som avkastningen överträffar den sammanvägda normalportföljens avkastning. Överavkastningen mot index är helt hänförlig till en övervikt i aktier på mellan sex och nio procentenheter under året jämfört med normalportföljen. Tack vare den starka utvecklingen under senare år har avkastningen sedan start år 2000 nästan kommit ikapp avkastningsmålet för samma period. Förvaltningen övertogs av Trossamfundet vid millennieskiftet. Den ackumulerade avkastningen uppgick vid årsskiftet till 153,2 procent medan målavkastningen var 156,5 procent. De mycket

dåliga börsåren 2001, 2002 och 2008 är den främsta orsaken till den svaga avkastningen under det förra decenniet.

AKTIEFÖRVALTNING

Aktieförvaltningen bidrog netto med 1 407,7 miljoner kronor. Det var dock endast tre av de sju förvaltarna som överträffade sina jämförelseindex, netto efter avgifter. Högst avkastning hade Ethos aktiefond (förvaltd av SEB) med 37,0 procent (index 35,0) och Ethos globala aktiefond (förvaltd av RobecoSAM) med 35,1 procent (index 34,4).

RÄNTEFÖRVALTNING

Den svenska ränteförvaltningen gav 1,6 procent i avkastning vilket är 0,5 procentenheter högre än index. Företagsobligationsfonden gav 9,4 procent, vilket är 2,8 procent bättre än index.

FASTIGHETSFONDER

Tillgångsslaget fastighetsfonder bidrog med 10,8 procents avkastning. Avkastningen grundar sig dock till stor del på årliga externa värderingar av bestånden i de olika fastighetsfonderna som Svenska kyrkan har investerat i. Dessa värderingar görs årsvis men fastställs ofta långt in i första kvartalet, varför det blir en eftersläpning på ett år i värdeutvecklingen. Avkastningen i 2019 års resultat innefattar därför värderingen per 31 december 2018. Det finns vid tidpunkten för årsredovisningens upprättande inga av den nationella nivån kända faktorer som ger anledning att anta att värderingen 2019 skulle vara väsentligt lägre än värderingen 2018.

ALTERNATIVA PLACERINGAR

Alternativa placeringar gav en avkastning på 5,3 procent, något högre än jämförelseindex på inflationen plus 3 procent. Som tidigare konstaterats kan dock den löpande värderingen för främst de aktierelaterade illikvida tillgångarna ofta vara förknippade med en stor portion osäkerhet. Liksom tidigare är det främst SEB:s mikrofinansfonder som bidrar till en jämn löpande avkastning inom detta tillgångsslag, i de flesta övriga innehav får man avvakta till förfall innan man kan fastställa resultatet.

För mer detaljerad information om kapitalförvaltningens resultat, även i ett längre perspektiv, hänvisas till Årsrapport hållbara investeringar 2019. Där redogörs också om den nationella nivåns arbete med hållbarhet inom kapitalförvaltningen.

www.svenskakyrkan.se/ansvarsfulla-investeringar

ÖVRIG ICKE-FINANSIELL INFORMATION

Trossamfundet arbetar för att integrera andliga, sociala, ekologiska och ekonomiska hållbarhetsperspektiv i hela verksamheten, så väl i planering av verksamheten som i genomförandet. Arbetet utgår från vårt uppdrag att värna

människovärdet och förvalta så väl ekologiska som ekonomiska resurser på ett ansvarsfullt sätt. Svenska kyrkan på nationell nivå lyder under de nya redovisningskraven enligt årsredovisningslagen (ÅRL) 6:10 och förvaltningsberättelsen ska därför innehålla en hållbarhetsrapport. Den nationella nivån har valt att upprätta rapporten skild från årsredovisningen i enlighet med ÅRL 6:11. Hållbarhetsrapport enligt ÅRL 6:12–14 är integrerad i årets hållbarhetsredovisning som är upprättad i enlighet med Global Reporting Initiative, GRI:s Standarder nivå Core och publicerad på Svenska kyrkans webbplats.

 www.svenskakyrkan.se/hallbarutveckling

FÖRVÄNTAD FRAMTIDA UTVECKLING SAMT VÄSENTLIGA RISKER OCH OSÄKERHETSFAKTORER

Väsentliga riskområden att beakta för Svenska kyrkans nationella nivå är risk för skadat förtroende, verksamhetsrelaterade risker, risker inom finansförvaltningen och omvärldsrisker.

Svenska kyrkans arbete vilar till stor del på människors förtroende. Därför läggs stor vikt vid uppdatering av och utbildning kring exempelvis uppförandekod, anti-korruptionspolicy, policy mot kränkande särbehandling och riktlinjer kring förebyggande av sexuella övergrepp.

Verksamhetsrisker avser till exempel att program eller projekt i Sverige eller utomlands har begränsade effekter jämfört med vad som var planerat eller att personalen utsätts för risker framför allt i det internationella arbetet. Arbetet för att minimera dessa risker utgörs av planering och uppföljning av genomförda projekt och utbildning av personal som reser utomlands. Andra verksamhetsrisker handlar om att den nationella nivån har många kritiska system vilka hanteras inom ramen för vår IT-policy.

Riskhantering inom finansförvaltningen syftar till att säkerställa att förvaltningen av de finansiella tillgångarna sker på ett tillfredsställande sätt. Metoden för att uppnå detta är att löpande bevaka, utvärdera och kontrollera de finansiella riskerna.

Utformningen av denna verksamhet ska säkerställa att förvaltningen följer beslutade strategier och riktlinjer. Riskerna hanteras genom god intern kontroll exempelvis vad gäller en säker hantering av transaktioner, klart definierade och avgränsade ansvarsområden samt dokumenterade rutinbeskrivningar.

Till omvärldsriskerna kan räknas makroekonomiska faktorer som konjunktur, sysselsättning, klimatkrisen, räntor med mera. Den nationella nivån har därför omvärldsbevakning som följer och analyserar utvecklingen på dessa områden.

Utifrån kyrkostyrelsens omvärldsbevakning har ett flertal utmaningar identifierats. Dessa handlar bland annat om ett ökat behov av undervisning och lärande, att säkra

framtidens kompetensförsörjning, kyrkans minskande kontaktytor och försvagad relation till unga och ökande psykosocial ohälsa i samhället.

Svenska kyrkan befinner sig i en brytningstid och står inför stora utmaningar nu och i framtiden. Utmaningarna handlar om förändringar i både samhälle och kyrka så som klimatansvaret, välfärdsutmaningen och risk för minskat bistånd.

De prognoser som gjorts över den framtida medlemsutvecklingen och de framtida intäkterna från kyrkoavgiften visar på en nedåtgående trend. Detta innebär att Svenska kyrkan framöver kommer att behöva minska sina kostnader, även om det parallellt görs insatser för att behålla och få nya medlemmar samt att få de människor som lämnat att återinträda. Samtidigt som de ekonomiska framtidsutsikterna pekar på ett behov av kostnadsminskningar finns det idag ett upparbetat kapital, både lokalt och på nationell nivå. Det nationella kapitalet utgör en gemensam resurs för hela trossamfundet och dess avkastning möjliggör såväl resurser för akuta insatser som till strategiska satsningar för ett långsiktigt hållbart kyrkoliv.

Kyrkostyrelsen konstaterar, mot bakgrund av de prognoser som tidigare tagits fram mot år 2030, att det vikande antalet kyrkotillhöriga kommer att påverka ekonomin negativt på lång sikt, varför fokusering och prioritering är nödvändigt i kyrkostyrelsens långsiktiga planeringsarbete. I kyrkostyrelsens skrivelse *Verksamhet och Ekonomi 2019-2021*, som kyrkomötet beslutade i november 2018, definieras tre långsiktiga målbilder 2030 som syftar till att beskriva kyrkostyrelsens ambition på längre sikt:

- År 2030 har vi stärkt förmågan att bidra till ett församlingssliv som utifrån lokala förutsättningar kan möta samtidens utmaningar.
- År 2030 har vi stärkt relevansen och engagemanget för Svenska kyrkans arbete, grundat i kristen tro, för ett hållbart samhälle i Sverige och i världen.
- År 2030 har vi bidragit till utveckling av en effektiv styrning, administration och förvaltning i Svenska kyrkan, så att församlingarna kan fullgöra sitt grundläggande uppdrag.

Under respektive målbild finns ett eller flera delmål som ligger till grund för planering, genomförande, uppföljning, lärande och utveckling i den samlade verksamheten för planeringsperioden. Till varje delmål knyts insatser som ska genomföras för att leda mot målbilden. Genom att definiera målbilder, delmål och insatser i planerings- och uppföljningsprocesserna säkerställer kyrkostyrelsen att arbetet på den nationella nivån bidrar till de definierade målbilderna på längre sikt.

Svenska kyrkan behöver förbereda sig på att med mindre resurser bygga starkare relationer och arbeta med

gemensamma lösningar för administrativ samverkan. För att uppnå detta krävs både mod till förändring och förmåga att se nya lösningar. Svenska kyrkan behöver också i högre grad tydliggöra sin roll och uppgift i olika sammanhang. Framtida utveckling behandlas i bland annat skriften *Nyckeln till Svenska kyrkan – en skrift om organisation, verksamhet och ekonomi*.

EGET KAPITAL

Den omvärldsanalys som ligger till grund för kyrkostyrelsens planering pekar på fortsatt förändrade förutsättningar för Svenska kyrkans alla delar under de kommande decennierna. Det nationella kapitalet utgör en gemensam resurs för hela trossamfundet och dess avkastning möjliggör såväl resurser till akuta insatser som till strategiska satsningar för ett långsiktigt hållbart kyrkoliv. Kyrkostyrelsen har inom ramen för beredningsarbetet med Svenska kyrkans kapitalsituation fört en dialog med stiftens och funnit en samsyn kring att det krävs mer

av gemensamt ansvar för att klara Svenska kyrkans uppgift i framtiden. Dialogen med stiftens, inom vilken bland annat diskussioner om ansvarsfördelning och gemensamma prioriteringar är centrala, kommer att fortsätta under kommande år.

I enlighet med KsSkr 2016:7 Svenska kyrkans kapital-situation har kyrkomötet beslutat att målet för storleken på den nationella nivåns egna kapital lägst ska uppgå till 6 500 miljoner kronor. Målnivån uppräknas därefter årligen med hänsyn till konsumentprisindex. Det fria egna kapitalet uppgår vid utgången av 2019 till 9 674 miljoner kronor, varav 3 422 miljoner avser orealiserade vinster inom finansförvaltningen.

RESULTAT OCH STÄLLNING

Resultatet av verksamheten samt ställningen vid räkenskapsårets utgång framgår i övrigt av efterföljande resultat- och balansräkningar med noter.

FEM ÅR I SAMMANDRAG

Belopp i miljoner kronor

Resultaträkning	2019	2018	2017	2016	2015
<i>Intäkter</i>					
Utjämningsavgifter	1 971	1 983	1 731	1 681	1 666
Kollekter och gåvor	215	181	179	195	222
Kapitalförvaltning	1 582	143	761	628	326
Övriga intäkter	804	752	874	872	845
Summa intäkter	4 572	3 059	3 545	3 376	3 060
<i>Kostnader</i>					
Utjämningsbidrag	-1 308	-1 330	-1 011	-949	-933
Personal- och övriga kostnader	-1 765	-1 714	-1 943	-1 958	-1 832
Summa kostnader	-3 073	-3 044	-2 954	-2 907	-2 765
Övriga resultatposter	8	3	6	37	-4
Årets resultat	1 508	18	596	506	291
Förändring ändamålsbestämda medel	-48	-44	25	41	15
Årets resultat efter omföring	1 460	-26	621	547	305
Balansräkning					
Tillgångar	16 584	14 353	14 060	13 144	12 967
Eget kapital inklusive ändamålsbestämda medel	9 674	8 381	8 363	7 767	7 260
Skulder, avsättningar	6 695	5 972	5 697	5 377	5 706
Soliditet*	58%	58%	59%	59%	56%
Personal					
Medeltal anställda					
Sverige	412	396	387	392	377
Utland	66	74	85	97	96

* Eget kapital i procent av totala tillgångar.

Resultaträkning

Belopp i tkr	Not	2019	2018
Verksamhetens intäkter			
Utjämningsavgifter	4	1 971 058	1 983 348
Erhållna gåvor	5	214 682	180 987
Erhållna bidrag	6	695 333	643 390
Avkastning från kapitalförvaltning	7	1 581 935	142 933
Nettoomsättning	8,10	101 106	91 543
Aktiverat arbete för egen räkning		1 979	1 774
Övriga verksamhetsintäkter		6 341	15 206
Summa verksamhetens intäkter		4 572 435	3 059 181
Verksamhetens kostnader			
Utjämningsbidrag	4	-1 308 108	-1 329 846
Övriga lämnade bidrag	9	-825 961	-758 234
Övriga externa kostnader	10,11,12	-505 259	-523 788
Personalkostnader	13	-425 314	-422 805
Av- och nedskrivningar av materiella och immateriella anläggningstillgångar	14	-8 489	-9 285
Summa verksamhetens kostnader		-3 073 130	-3 043 959
Verksamhetens resultat		1 499 305	15 222
Resultat från finansiella investeringar			
Resultat från finansiella anläggningstillgångar	15	6 113	2 389
Övriga ränteintäkter och liknande resultatposter		2 767	530
Räntekostnader och liknande resultatposter		-520	-183
Summa		8 360	2 737
Årets resultat		1 507 664	17 959
Förändring av ändamålsbestämda medel			
Årets resultat enligt resultaträkningen		1 507 664	17 959
Utnyttjande av ändamålsbestämda medel från tidigare år		9 380	7 099
Reservering av ändamålsbestämda medel som erhållits under året men ej utnyttjats under året		-56 968	-50 704
Årets resultat efter omföringar		1 460 077	-25 646

Balansräkning

Belopp i tkr	NOT	2019-12-31	2018-12-31
TILLGÅNGAR			
<i>Anläggningstillgångar</i>			
<i>Immateriella anläggningstillgångar</i>			
Balanserade utgifter för utveckling av programvaror	16	10 357	5 600
Licenser och liknande rättigheter	17	29 504	24 449
Summa		39 861	30 050
<i>Materiella anläggningstillgångar</i>			
Byggnader och mark	18	108 004	109 589
Inventarier	19	5 660	6 884
Summa		113 663	116 473
<i>Finansiella anläggningstillgångar</i>			
Andelar i koncernföretag	20	55 774	55 774
Fordringar hos koncernföretag		30 000	30 000
Andelar i intresseföretag	21	57 740	57 740
Kapitalförvaltningen	22	9 625 916	8 294 826
Andra långfristiga värdepappersinnehav	23	83 595	83 733
Andra långfristiga fordringar	24	276	356
Summa		9 853 302	8 522 430
Summa anläggningstillgångar		10 006 826	8 668 952
<i>Omsättningstillgångar</i>			
Varulager		2 772	2 913
<i>Kortfristiga fordringar</i>			
Kundfordringar		13 534	14 682
Kortfristiga fordringar		4 868	6 006
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	25	24 978	25 347
Summa		43 380	46 035
<i>Kortfristiga placeringar</i>	26	4 963 746	4 469 582
<i>Kassa och bank</i>	26, 30	1 567 465	1 165 754
Summa omsättningstillgångar		6 577 364	5 684 284
SUMMA TILLGÅNGAR		16 584 190	14 353 236
EGET KAPITAL OCH SKULDER			
<i>Eget kapital</i>			
Balanserat kapital		8 214 331	8 239 977
Ändamålsbestämda medel		214 394	166 806
Årets resultat efter omföringar		1 460 077	-25 646
Summa		9 888 802	8 381 138
<i>Avsättningar</i>	27	34 271	42 840
<i>Kortfristiga skulder</i>			
Leverantörsskulder		62 334	64 708
Skuld till underkontohavare i kyrkkontot	26	6 210 465	5 550 326
Skuld erhållna ej nyttjade bidrag	28	117 482	83 795
Skulder till koncernföretag		1 875	90
Övriga skulder		135 885	153 431
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	29	133 075	76 909
Summa		6 661 116	5 929 259
SUMMA EGET KAPITAL OCH SKULDER		16 584 190	14 353 236

Förändring av eget kapital

	Balanserat kapital	Ändamålsbestämda medel	Årets resultat	Totalt eget kapital
Ingående balans 2018-01-01	7 618 577	123 202	621 401	8 363 179
Disposition av föregående års resultat	621 401		-621 401	0
Årets resultat före fördelning			17 959	17 959
Utnyttjande av ändamålsbestämda medel 2018		-7 099	7 099	0
Avsättning till av kyrkostyrelsen ändamålsbestämda medel 2018		50 704	-50 704	0
Utgående balans 2018-12-31	8 239 978	166 806	-25 646	8 381 138
Ingående balans 2019-01-01	8 239 978	166 806	-25 646	8 381 138
Disposition av föregående års resultat	-25 646		25 646	0
Årets resultat före fördelning			1 507 664	1 507 664
Utnyttjande av ändamålsbestämda medel 2019		-9 380	9 380	0
Avsättning till av kyrkostyrelsen ändamålsbestämda medel 2019		56 968	-56 968	0
Utgående balans 2019-12-31	8 214 331	214 394	1 460 077	9 888 802

Specifikation av ändamålsbestämda medel

	2019	2018
<i>Bundna ändamålsbestämda medel</i>		
Medel bundna i fastigheter	40 631	41 906
Medel bundna i värdepapper	36 999	34 797

Övriga ändamålsbestämda medel

Medel hänförliga till internationell verksamhet		
- Insamlade medel till projekt att använda kommande år	8 704	13 160
- Ackumulerade överskott i internationella verksamheten att använda kommande år	119 182	67 003
Medel hänförliga till filialernas eget kapital	4 334	5 597
Av kyrkostyrelsen beslutade ändamålsbestämda medel		
- Medel avsatta för klimatkompensation	4 544	4 343
Summa ändamålsbestämda medel	214 394	166 806

Fritt eget kapital i förhållande till målet för storleken på kapitalet*

Enhet (miljoner kronor)	31-dec-19	31-dec-18
Fritt (inte ändamålsbestämt) kapital	9 674	8 214
Målet för storleken på kapitalet **	6 866	6 677
Skillnad mot målet för storleken på kapitalet	2 808	1 537

** Kyrkomötet 2016 beslöt att målet för den nationella nivåns kapital vid utgången av 2016 skulle uppgå till lägst 6,5 mrd. Nivån ska årligen justeras i relation till konsumentprisindex.

* I eget kapital ingår realiserade värdeförändringar med 3 422 miljoner kronor (2 623 miljoner kronor).

Kassaflödesanalys

Belopp i tkr	2019	2018
<i>Den löpande verksamheten</i>		
Verksamhetens resultat	1 499 305	15 222
Justeringar för poster som inte ingår i kassaflödet		
Avskrivningar och nedskrivningar	8 489	9 285
Försäljning/utrangering av materiella och immateriella anläggningstillgångar	2	207
Ökning/minskning av avsättningar	-8 569	-13 423
Återinvesterat kapital från kapitalförvaltningen före uttag	-1 581 090	-140 007
Uttag ur kapitalförvaltningen	250 000	0
Erhållen ränta	44 928	16 843
Erhållen utdelning	2 036	1 511
Erlagd ränta	-59 950	-8 369
Kassaflöde från den löpande verksamheten före förändringar av rörelsekapitalet	155 151	-118 731
Kassaflöde från den löpande verksamheten före förändringar av rörelsekapitalet		
Ökning/minskning av varulager	140	-258
Ökning/minskning av kortfristiga fordringar	2 654	-6 918
Ökning/minskning av skuld underkontohavare	660 139	287 897
Ökning/minskning av övriga kortfristiga skulder	71 718	636
Kassaflöde från den löpande verksamheten	889 802	162 626
Investeringsverksamheten		
Förvärv utgifter för utveckling av programvaror	-12 521	-13 570
Förvärv materiella anläggningstillgångar	-2 935	-17 327
Förvärv/försäljning filialer	-37	69
Amortering övriga långfristiga fordringar	80	-82
Försäljning övriga finansiella anläggningstillgångar	3 929	70 932
Netto köp/försäljning kortfristiga placeringar	-476 607	-1 002 398
Kassaflöde från investeringsverksamheten	-488 091	-962 376
Årets kassaflöde	401 711	-799 750
Kassa och bank vid årets början	1 165 754	1 965 504
Kassa och bank vid årets slut *	1 567 465	1 165 754

*För specifikation av i Kassa och bank ingående konton se not 26.

Noter

NOT 1 – REDOVISNINGS- OCH VÄRDERINGSPRINCIPER

Årsredovisningens omfattning

Svenska kyrkan är i enlighet med Lag (1998:1593) om trossamfund ett registrerat trossamfund. Enligt Lag (1998:1591) om Svenska kyrkan anges att Svenska kyrkan framträder som församlingar och stift samt att Svenska kyrkan också har nationella organ. I enlighet med samma lag anges att, förutom Svenska kyrkan som sådant, Svenska kyrkans församlingar, sammanslutningar av församlingar och stift får förvärva rättigheter och ta på sig skyldigheter, det vill säga är självständiga juridiska personer. Såsom självständiga personer har dessa att följa Bokföringslagen (1999:1078) och avsluta räkenskaperna på det sätt bokföringslagen anger vad avser den verksamhet som bedrivs i dessa juridiska personer. Denna årsredovisning omfattar endast den verksamhet som de nationella organen är ansvariga för, det vill säga Svenska kyrkans nationella nivå, och är således inte en årsredovisning för Svenska kyrkan då något lagstadgat krav att upprätta årsbokslut eller årsredovisning för hela Svenska kyrkan inte finns.

Inom ramen för verksamheten finns fyra filialer placerade i Thailand, Hongkong, Italien och Israel.

Grund för årsredovisningens upprättande

Årsredovisningen har upprättats enligt årsredovisningslagen (1995:1554) och Bokföringsnämndens allmänna råd BFAR 2012:1 *Årsredovisning och koncernredovisning (K3)*.

Undantag från årsredovisningslagens uppställningsform för resultaträkning har dock gjorts beträffande redovisning av kapitalförvaltningens intäkter och kostnader, där dessa redovisas som en post bland verksamhetens intäkter istället för bland finansiella intäkter och kostnader. Kapitalförvaltningen anses vara en av nationella nivåns kärnverksamheter och vars avkastning utgör en väsentlig del av de intäkter som finansierar verksamhetens kostnader. Den bedömning som har gjorts av denna kärnverksamhet får till följd att avkastningen från kapitalförvaltningen redovisas som en separat rad under verksamhetens intäkter. Detta för att över tid kunna ge en bild av verksamhetsresultatet då avkastningen från kapitalförvaltningen är en av nationella nivåns huvudsakliga finansieringskällor. Som framgår av underrubrikerna Kapitalförvaltningen och Kassaflödesanalys har även vissa anpassningar gjorts med avseende på kapitalförvaltningen i balansräkningen och i kassaflödesanalysen.

Intäktsredovisning

Intäkter, som omfattar medel som är för egen räkning, värderas till det verkliga värde av vad som erhållits eller kommer att erhållas. Som för egen räkning inkluderas medel som erhållits och förmedlats till andra juridiska personer men där förmedlingen grundas på beslut inom den nationella nivån.

Utjämningsavgifter

Den nationella nivån ansvarar för förmedling av de kyrkoavgifter som Skatteverket uppbär för kyrkans räkning från de som tillhör Svenska kyrkan. Inom ramen för ett utjämningsssystem erhåller den nationella nivån en avgift för gemensam verksamhet som motsvarar sju (sju) öre per hundra kronor grundat på de tillhörigas avgiftsunderlag (taxerad inkomst). Härutöver uppbär den nationella nivån inkomst- och kostnadsutjämningsavgifter som grundas på ett antal komponenter som regleras i 44 kap kyrkoordningen och där den

nationella nivån fastställer de närmare parametrarna för inkomst- och kostnadsutjämningsberäkning. Intäkterna erhålls i samband med förmedlingen av kyrkoavgifterna till församlingar och pastorat genom en månadsvis avräkning. Härutöver finns bestämmelser i kyrkoordningen att hälften av utdelningen från de så kallade prästlönetillgångarna som en del i utjämningsssystemet ska inbetalas till den nationella nivån. Denna inbetalning intäktsredovisas hos nationell nivå när prästlönetillgångarna genomfört betalningen.

Erhållna gåvor, bidrag och offentliga bidrag

Erhållna gåvor redovisas som intäkt i den period de mottagits. Bidrag och offentliga bidrag intäktsredovisas efter hand som villkor som är förknippade med bidragen uppfylls. Som bidrag räknas även gåvor från allmänheten som av givaren genom villkor destinerats till ett ändamål och där återbetalningsplikt kan aktualiseras om villkoren inte uppfylls.

Finansiella intäkter

Ränteintäkter redovisas i enlighet med effektivräntemetoden.

Utdelning redovisas när rätten att erhålla utdelningen är säkerställd.

Värdering av finansiella instrument sker med tillämnning av ÅRL 14 § a–e varvid värdeförändringar redovisas det år de avser. Orealiserade värdeförändringar redovisas över resultaträkningen.

Nettoomsättning

Försäljning av varor och tjänster intäktsredovisas normalt vid försäljningstillfället.

Leasing

All leasing redovisas som operationell leasing det vill säga leasingavgifterna, inklusive en första förhöjd avgift, redovisas som kostnad linjärt över leasingperioden. Uppgifterna om avgifter i not 11 är redovisade i nominella belopp. Med leasingperiod avses den period som leasetagaren har avtalat att leasa en tillgång.

Ersättningar till anställda

Löpande ersättningar till anställda i form av löner, sociala avgifter och liknande kostnadsförs i takt med att de anställda utför tjänster.

Eftersom alla pensionsförpliktelser klassificerats som avgiftsbestämda redovisas en kostnad det år pensionen tjänas in.

Inkomstskatt

Nationella nivåns inskränkta skattskyldighet regleras i 7 kap. inkomstskattelagen (1999:1229).

I den mån den nationella nivån bedriver näringsverksamhet är huvudregeln att näringsverksamheten är skattepliktig. Näringsverksamhet kan undantas från skatteplikt om den har naturlig anknytning till det allmännyttiga ändamålet eller är hävdvunnen finansieringskälla. Även normalt sett skattepliktig näringsverksamhet kan i vissa fall undantas från beskattning om huvudsaklighetsprincipen är tillämplig.

Vid fastighetsinnehav kan fastighetsinkomsten undantas från beskattning om fastigheten till mer än 50 procent används för att främja det allmännyttiga ändamålet alternativt att hyresinkomsterna har naturlig anknytning till det allmännyttiga ändamålet.

Den nationella nivån bedriver, förutom sin ideella verksamhet, näringsverksamhet som är skattepliktig.

Aktuella skatter värderas utifrån de skattesatser och skatte-

regler som gäller på balansdagen. Uppskjutna skatter värderas utifrån de skattesatser och skatteregler som är beslutade före balansdagen.

Uppskjuten skattefordran avseende underskottsavdrag eller andra framtida skattemässiga avdrag redovisas i den utsträckning det är sannolikt att avdraget kan avräknas mot överskott vid framtida beskattning.

Fordringar och skulder netto redovisas endast när det finns en legal rätt till kvittning.

Eventuell aktuell skatt, liksom förändring i uppskjuten skatt, redovisas i resultaträkningen.

Immateriella anläggningstillgångar

Immateriella anläggningstillgångar redovisas till anskaffningsvärde minskat med ackumulerade avskrivningar och nedskrivningar. Immateriella anläggningstillgångar består av inköp av licenser och liknande rättigheter samt internt utarbetade tillgångar i form av balanserade utgifter för utveckling av programvaror. Den nationella nivån tillämpar aktiveringsmodellen för internt utarbetade immateriella tillgångar.

Utgifter för forskningsfasen kostnadsförs i den period då de uppkommer. Utgifter som är direkt hänförliga till ett projekts utvecklingsfas redovisas som immateriell anläggningstillgång förutsatt att de uppfyller följande krav:

- Det är tekniskt möjligt att färdigställa tillgången så att den kan användas eller säljas.
- Företaget har för avsikt att färdigställa tillgången och att använda eller sälja den.
- Företaget har förutsättningar att använda eller sälja tillgången.
- Det är sannolikt att tillgången kommer att generera framtida ekonomiska fördelar.
- Det finns tillräckliga resurser att färdigställa tillgången och för att använda eller sälja den.
- Utvecklingsutgiften kan mätas på ett tillförlitligt sätt.

Utvecklingsutgifter som inte uppfyller dessa kriterier för aktivering kostnadsförs när de uppkommer.

Anskaffningsvärdet för balanserade utgifter inkluderar utgifterna för tillgångens framtagande. Direkt hänförliga utgifter inkluderar personalkostnader uppkomna i arbetet med utvecklingen tillsammans med en lämplig andel av indirekta kostnader.

Immateriella anläggningstillgångar redovisas till anskaffningsvärde minskat med ackumulerade avskrivningar och nedskrivningar.

Avskrivningar görs linjärt över den bedömda nyttjandetiden. Avskrivningstiden för immateriella anläggningstillgångar uppgår till fyra alternativt fem år.

Materiella anläggningstillgångar

I verksamheten finns materiella anläggningstillgångar redovisade enligt två olika definitioner i K3:

Som grundregel gäller att en materiell anläggningstillgång är en fysisk tillgång som innehas för att bedriva näringsverksamhet (ge ekonomiska fördelar/kassaflöde).

För ideell sektor gäller att materiell anläggningstillgång också omfattar fysisk tillgång som innehas för det ideella ändamålet även om grundregeln inte är uppfylld.

De flesta anläggningstillgångar har klassificerats utifrån den senare regeln då den nationella nivåns ändamål är religiös verksamhet.

Datorer och inventarier med ett anskaffningsvärde under 50 procent av prisbasbeloppet har utifrån väsentlighetsbedömning redovisats som kostnad.

Materiella anläggningstillgångar redovisas till anskaffningsvärde minskat med avskrivningar. I anskaffningsvärdet ingår utgifter som direkt kan hänföras till förvärvet av tillgången.

En materiell anläggningstillgång som har betydande komponenter där skillnaden i förbrukning förväntas vara väsentlig, redovisas och skrivs av som separata enheter utifrån varje komponents nyttjandeperiod.

När en komponent i en anläggningstillgång byts ut, utranteras eventuell kvarvarande del av den gamla komponenten och den nya komponentens anskaffningsvärde aktiveras.

Tillkommande utgifter som avser tillgångar som inte delas upp i komponenter läggs till anskaffningsvärdet till den del tillgångens prestanda ökar i förhållande till tillgångens värde vid anskaffningstidpunkten.

Utgifter för löpande reparation och underhåll redovisas som kostnader.

Realisationsvinst respektive realisationsförlust vid avyttring av en materiell anläggningstillgång redovisas som Övriga verksamhetsintäkter respektive Övriga verksamhetskostnader.

Materiella anläggningstillgångar skrivs av systematiskt över tillgångens bedömda nyttjandeperiod. När tillgångarnas avskrivningsbara belopp fastställs, beaktas i förekommande fall tillgångens restvärde. Linjär avskrivningsmetod används.

Följande avskrivningstider tillämpas:

Byggnader	15–100 år
Orgel	25 år
Installationer	10 år
Kontorsmöbler	5–10 år
Kontorsmaskiner	5 år
Övrig datautrustning	3 år

Nedskrivningar av materiella anläggningstillgångar

När det finns en indikation på att en materiell anläggningstillgångs värde har minskat, görs en prövning av nedskrivningsbehov. För tillgångar som tidigare skrivits ner görs per varje balansdag en prövning av om återföring bör göras.

Materiella anläggningstillgångar skrivs ned enligt två huvudmetoder beroende på grunden för klassificering som materiell anläggningstillgång. Materiella anläggningstillgångar som används för att ge ekonomiska fördelar/kassaflöde skrivs ned enligt reglerna i K3 kapitel 27. De materiella anläggningstillgångar som innehas för det ideella ändamålet skrivs ned enligt kapitel 37 där det finns en grund- och en förenklingsregel. Tillämpad metod för nedskrivningar beskrivs i tilläggsupplysning i förekommande fall.

Finansiella instrument

Finansiella instrument som redovisas i balansräkningen inkluderar värdepapper, långfristiga fordringar, kundfordringar och övriga fordringar, kortfristiga placeringar, leverantörsskulder och låneskulder. Instrumenten redovisas i balansräkningen när nationella nivån blir part i instrumentets avtalsmässiga villkor.

Finansiella tillgångar tas bort från balansräkningen när rätten att erhålla kassaflöden från instrumentet har löpt ut eller överförs och nationella nivån har överfört i stort sett alla risker och förmåner som är förknippade med äganderätten.

Finansiella skulder tas bort från balansräkningen när förpliktelserna har reglerats eller på annat sätt upphört.

Värdering sker med tillämpning av ÅRL 14 § a–e varvid realiserade vinster och förluster redovisas över resultaträkningen.

Värdepappersförvaltningar

Nationella nivån har definierat två separata värdepappersförvaltningar, en kapitalförvaltning och en likviditetsförvaltning, som förvaltas i enlighet med särskilda policyer och riktlinjer.

Samtliga tillgångar inom de båda förvaltningarna har klassificerats som finansiella tillgångar som kan säljas och värderas till marknadsvärde. Den realiserade värdeförändringen redovisas i resultaträkningen. För noterade aktier och andelar sker värdering till senaste betalkursen under årets sista handelsdag. Obligationer och andra räntebärande tillgångar värderas utifrån balansdagens officiella marknadsnotering (oftast mid-kurs). Innehav som inte har officiell marknadsnotering värderas till noterade priser i en aktiv marknad. I de fall instrumenten inte handlas på en aktiv marknad och tillförlitliga marknadspriser inte finns att tillgå värderas instrumentet med hjälp av allmänt vedertagna värderingsmodeller som innebär att kassaflöden diskonteras till relevant värderingskurva.

Kapitalförvaltningen

Kapitalförvaltningen utgör en separat förvaltd tillgångsmassa där insättningar och uttag ur portföljen grundas på särskilda beslut. Kapitalet i kapitalförvaltningen härstammar i allt väsentligt från ett kapital som Svenska kyrkan övertog från den statliga *Kyrkofonden* i samband med relationsändringen mellan Svenska kyrkan och staten år 2000. Kapitalet och förvaltningen av detta var till och med år 2006 särskilt reglerad i kyrkoordningen. Kapitalet benämndes då kyrkofonden, men vid 2004 års kyrkomöte beslutades att begreppet *kyrkofonden* skulle ändras till *den nationella nivåns kapital*. Kyrkofondens styrelse, som var direkt utsedd av kyrkomötet, förvaltd detta kapital och andra tillgångar på den nationella nivån. År 2006 övertogs de uppgifter som låg på Kyrkofondens styrelse av kyrkostyrelsen och regleringen i kyrkoordningen upphörde att gälla.

En förväntad, försiktigt beräknad, långsiktig avkastning på kapitalet ingår i den rambudget som ligger till grund för kyrkomötets beslut om rambudget för nationella nivåns verksamhet. Kyrkomötet bestämde 2016 att målet för storleken på den nationella nivåns kapital ska lägst uppgå till 6 500 miljoner kronor vid utgången av 2016. Målet för storleken på det egna kapitalet ska årligen justeras med hänsyn till konsumentprisindex.

Samtliga tillgångar och eventuella fondlikvidskulder som är relaterade till portföljen inkluderas på raden Kapitalförvaltning i balansräkningen. Då den samlade portföljen har en långsiktig placeringshorisont redovisas portföljen som anläggningstillgång.

I posten ingående tillgångar och eventuella skulder värderas var för sig och särredovisas i not 22.

Likviditetsförvaltningen

Likviditetsförvaltningen utgör förvaltning av de medel som den nationella nivån och trossamfundets organisatoriska delar (stift, pastorat, församlingar och till dessa närstående juridiska personer) satt in på underkonton till ett koncernkonto som benämns Kyrkkontot, vilket förvaltas av den nationella nivån. Förvaltningen innebär att den del av medel på Kyrkkontot som inte bedöms erfordras för ingående enheters löpande betalningar placeras i räntebärande

värdepapper med låg risk i syfte att skapa en avkastning som överstiger en garanterad ränta. I förekommande fall gottskrivs underkontohavarna den överavkastning som genererats. Då merparten av placeringarna inom likviditetsförvaltningen är möjliga att sälja och har ränteförfalldagar som understiger ett år redovisas samtliga placeringar som kortfristiga placeringar trots att löptiderna i vissa fall överstiger tolv månader. Till skillnad från kapitalförvaltningen anses likviditetsförvaltningen inte utgöra en av nationella nivåns kärnverksamhet och redovisas därför under Resultat från finansiella investeringar. I balansräkningen redovisas den samlade likviditetsförvaltningen i not 26 för kortfristiga placeringar.

Aktier och andelar i dotterföretag

Aktier och andelar i dotterföretag utgör finansiella instrument som redovisas till anskaffningsvärde efter avdrag för eventuella nedskrivningar. I anskaffningsvärdet ingår köpeskillingen som erlagts för aktierna samt förvärvskostnader. Eventuella kapitaltillskott och koncernbidrag läggs till anskaffningsvärdet när de lämnas. Utdelning från dotterföretag redovisas som intäkt.

Intresseföretag

Med intresseföretag avses de företag, där nationella nivån direkt eller indirekt innehar mer än 20 procent av rösterna och innehavet har en varaktig karaktär. Andelar i intresseföretag redovisas enligt anskaffningsvärdemetoden, vilket innebär att andelarna redovisas till anskaffningsvärde efter avdrag för eventuella nedskrivningar. I resultaträkningen ingår som intäkt från intresseföretaget endast erhållen utdelning till den del denna hänför sig till vad som intjänats efter anskaffningstillfället.

Andra långfristiga värdepappersinnehav

Andra långfristiga värdepapper består av andelar i företag som inte är koncernföretag, intresseföretag eller ingår i kapitalförvaltningen. Innehaven består dels av så kallade ideella placeringar, det vill säga placeringar som gjorts inom ramen för verksamheten och där huvudändamålet är annat än ekonomisk avkastning och där innehaven är av karaktären intresseföretag utan att formellt uppfylla kraven att vara intresseföretag, dels består posten av innehav i noterade värdepapper som är relaterade till placeringar som är gjorda inom ramen för den internationella verksamheten.

De ideella placeringarna värderas till anskaffningsvärde efter avdrag för eventuella nedskrivningar. Övriga värdepapper värderas till marknadsvärde i enlighet med de principer som gäller för de värdepapper som ingår i de ovan nämnda särskilda värdepappersförvaltningarna.

Kundfordringar och övriga fordringar

Fordringar redovisas som omsättningstillgångar med undantag för poster med förfalldag mer än 12 månader efter balansdagen, vilka klassificeras som anläggningstillgångar. Fordringar tas upp till det belopp som förväntas bli inbetalt efter avdrag för individuellt bedömda osäkra fordringar.

Låneskulder och leverantörsskulder

Låneskulder och leverantörsskulder redovisas initialt till anskaffningsvärde efter avdrag för transaktionskostnader. Skiljer sig det redovisade beloppet från det belopp som ska återbetalas vid förfallotidpunkten periodiseras mellanskillnaden som räntekostnad över lånets löptid med hjälp av instrumentets effektivränta.

Häri genom överensstämmer vid förfallotidpunkten det redovisade beloppet och det belopp som ska återbetalas.

Omräkning av utländsk valuta

Fordringar och skulder i utländsk valuta värderas till balansdagskurs, vilket är avistakursen på balansdagen.

Varulager

Varulagret värderas till det lägsta av anskaffningsvärdet och nettoförsäljningsvärdet.

Anskaffningsvärdet fastställs med användning av först in, först ut-metoden (FIFU). För varulagret ingår alla utgifter som är direkt hänförliga till anskaffningen av varorna i anskaffningsvärdet.

Avsättningar

Med avsättningar avses förpliktelser på balansdagen som är säkra eller sannolika till sin förekomst men ovissa till belopp eller till den tidpunkt då de ska infrias. Avsättning redovisas med det belopp som motsvarar den bästa uppskattningen av den utbetalning som krävs för att reglera åtagandet.

Ändamålsbestämda medel

I posten ändamålsbestämda medel i eget kapital redovisas ännu inte förbrukade gåvor samt medel som inomkyrkliga organ beslutat reservera för vissa specifika ändamål.

Ändamålsbestämda medel delas upp i bundna respektive övriga ändamålsbestämda medel där bundna ändamålsbestämda medel relaterar till investeringar i anläggningstillgångar.

Skuld för beslutade ej utbetalda bidrag

I de fall den nationella nivån fattat beslut om bidrag och detta meddelats mottagaren, eller på annat sätt offentliggjorts, men inte verkställt utbetalningen redovisas detta belopp som en kortfristig skuld såvida det inte av beslutet framgår att bidraget ska finansieras med kommande års medel.

Kassaflödesanalys

Kassaflödesanalysen är upprättad enligt indirekt metod. Det redovisade kassaflödet omfattar endast transaktioner som medfört in- eller utbetalningar.

Som likvida medel klassificeras förutom kassamedel, disponibla tillgodohavanden hos banker och andra kreditinstitut inklusive kyrkkontot.

För att ge en rättvisande bild av den löpande verksamhetens kassaflöden har en justering gjorts av kassaflöden inom kapitalförvaltningen då avkastningen från denna återinvesteras i portföljen och således inte påverkar redovisade likvida medel. I de fall uttag har gjorts redovisas det på separat rad.

Eventualförpliktelser

En ansvarsförbindelse redovisas när det finns:

a) en befintlig förpliktelse som härrör från inträffade händelser, men som inte redovisas som skuld eller avsättning på grund av att det inte är troligt att ett utflöde av resurser kommer att krävas eller att åtagandets storlek inte kan beräknas med tillräcklig tillförlitlighet, eller

b) när det finns en möjlig förpliktelse som härrör från inträffade händelser och vars förekomst bekräftas endast av en eller flera osäkra framtida händelser.

NOT 2 – FÖRÄNDRADE REDOVISNINGSPRINCIPER

Under året har inga nya redovisningsrekommendationer trätt i kraft som medfört ändrade redovisningsprinciper.

NOT 3 – UPPSKATTNINGAR OCH BEDÖMNINGAR

När finansiella rapporter upprättas måste styrelsen och generalsekreteraren i enlighet med tillämpade redovisnings- och värderingsprinciper göra vissa uppskattningar, bedömningar och antaganden som påverkar redovisning och värdering av tillgångar, avsättningar, skulder, intäkter och kostnader. De områden där sådana uppskattningar och bedömningar kan ha stor betydelse för organisationen och som därmed kan påverka resultat- och balansräkningarna i framtiden beskrivs nedan.

Pensionsavsättningar

Avsättningen för pensionsåtaganden för personal inom Svenska kyrkan annan än på nationell nivå uppgår till 34,2 miljoner kronor (35,6 miljoner kronor) inklusive särskild löneskatt. Avsättningen baseras på rekommendationer från Pensionskassan från 2006 som då gjorde bedömningen att skulden uppgick till 100 miljoner kronor, vilket även avsattes i bokslutet samma år. Sedan dess har avräkningar skett utifrån verkliga pensionsavgångar. Under 2014 påbörjade Statens pensionsverk en fördjupad genomgång av gjorda åtaganden. Inga indikationer har erällits från Statens pensionsverk eller Pensionskassan på att avsättningens storlek ska justeras. Genomgången fortsätter och kan innebära en förändring av bedömningen av skuldens storlek i kommande års bokslut. Se not 27.

Avsättningar för riktade församlingsbidrag

Riktat församlingsbidrag är en form av omställningsbidrag som under perioden 2011–2018 bidragit med finansiering av verksamhet som syftar till att, genom samverkan, skapa grund för bestående effektiviseringar i verksamheten hos församlingar och pastorat. Totalt har kyrkomötet beslutat om 400 miljoner kronor i riktat församlingsbidrag. Riktat församlingsbidrag har varit möjligt att använda till och med 2019-12-31. Återstående medel som inte utnyttjats ska betalas tillbaka till den nationella nivån under 2020. Se not 27.

Underskottsavdrag

Skattemässiga underskott föreligger och överskott bedöms ej föreligga inom överskådlig framtid. Därmed redovisas ingen uppskjuten skattefordran.

NOT 4 – UTJÄMNINGSavgIFTER OCH UTJÄMNINGSbidRAG

	2019	2018
Regler om ekonomisk utjämning återfinns i 44 kap. i kyrkoordningen. Under perioden 2018–2021 införs successivt ett nytt system för ekonomisk utjämning inom Svenska kyrkan.		
<i>Utjämningsavgifter</i>		
Avgift gemensam verksamhet	976 399	961 841
Utdelning prästlönetillgångar	224 742	238 362
Inkomstutjämningsavgift	397 473	386 736
Kostnadsutjämningsavgift för		
- Kyrkounderhåll enligt äldre modell	44 777	62 070
- Kostnadsutjämningskonstant	57 512	84 929
- Andel medlemmar enligt äldre modell	125 144	177 058
- Kyrkobyggnader	60 035	30 108
- Andel barn	24 937	12 467
- Andel medlemmar enligt ny modell	60 039	29 777
Avgifter inkomst/kostnadsutjämning	769 917	783 145
Summa utjämningsavgifter	1 971 058	1 983 348
<i>Utjämningsbidrag</i>		
Inkomstutjämningsbidrag	-397 474	-386 747
Kostnadsutjämningsbidrag för		
- Kyrkounderhåll enligt äldre modell	-46 480	-64 308
- Kostnadsutjämningskonstant	-56 993	-84 167
- Andel medlemmar enligt äldre modell	-124 351	-175 618
- Kyrkobyggnader	-60 146	-30 171
- Andel barn	-24 968	-12 500
- Andel medlemmar enligt ny modell	-59 848	-29 536
- Diakoni	-24 943	-12 483
- Glesbygd	-22 645	-11 226
Bidrag inkomst/kostnadsutjämning	-817 748	-982 374
Kyrkounderhållsbidrag enligt ny modell	-100 000	-100 000
Stiftsbidrag**	-390 360	-423 090
Summa utjämningsbidrag	-1 308 108	-1 505 464

* Församlingarna betalar en avgift för gemensam verksamhet som uppgår till 7 öre per 100 kronor av avgiftsunderlaget.

** Inklusive ett engångsbidrag 2018 om 20 mnkr till implementering av Svenska kyrkans nya fastighetsregister.

NOT 5 – ERHÅLLNA GÅVOR

	2019	2018
Gåvor som är redovisade i resultaträkningen		
<i>Kollekter</i>		
Rikskollekter	36 718	37 659
Stiftskollekter	483	790
Församlingskollektorer	14 950	12 504
	52 151	50 953
<i>Gåvor</i>		
Testamenten	56 919	26 640
Församlings- och stiftsanslag	14 960	15 565
Övriga	90 652	87 829
	162 531	130 034
Summa kollektorer och gåvor	214 682	180 987
<i>Gåvorna har tillförts:</i>		
Internationell verksamhet	188 675	160 937
Svenska kyrkan i utlandet	9 735	8 443
Övrig verksamhet	16 273	11 607
	214 682	180 987
Testamenten med ekonomiskt utfall	77	50

Gåvor som inte redovisats i resultaträkningen
Det förekommer ideellt arbete huvudsakligen på församlingsnivå. Inom den nationella nivån sker visst ideellt arbete i filialerna.

NOT 6 – ERHÅLLNA BIDRAG

	2019	2018
<i>Sidbidrag för</i>		
- Utvecklingsamarbete	108 566	111 436
- Katastrofbistånd	74 638	59 732
- Administration	14 110	13 837
- Övrigt	2 790	0
	200 105	185 006
Kyrkoantikvarisk ersättning	453 712	416 575
<i>Stiftelser</i>		
- Förvaltade av den nationella nivån	7 643	7 516
- Övriga stiftelser	1 823	1 530
	9 467	9 046
Radiohjälpen	3 813	2 525
Europeiska Unionen	4 961	2 867
Övriga organisationer och företag	23 276	27 372
Summa erhållna bidrag	695 333	643 390
<i>Bidragen har använts till:</i>		
Kyrkoantikvarisk ersättning	453 712	416 575
Internationell verksamhet	219 102	203 078
Svenska kyrkan i utlandet	4 705	3 394
Övrig verksamhet	17 814	20 343
	695 333	643 390

NOT 7 – AVKASTNING FRÅN KAPITALFÖRVALTNING

	2019	2018
Aktier och fondandelar		
- Utdelningar	26 481	29 274
- Realiserat resultat vid försäljning	655 867	108 568
- Orealiserad värdeförändring	688 815	-32 645
	1 371 163	105 197
Räntevärdepapper		
- Utdelningar	45 924	16 273
- Räntenetto	28 957	30 225
- Realiserat resultat vid försäljning	79 908	32 525
- Orealiserad värdeförändring	90 194	-10 718
	244 983	68 305
Provisionskostnader		
- Förvaltningsarvoden	-34 088	-30 444
- Bankkostnader	-123	-125
	-34 211	-30 569
Avkastning från kapitalförvaltning	1 581 935	142 933

Utöver dessa förvaltningskostnader avseende diskretionära mandat och prestationsbaserade arvoden har arvoden på 53,4 mnkr dragits direkt från fondförmögenheten i de fonder Svenska kyrkan är i investerade i. Fondernas avkastning och förmögenhet redovisas net-of-fees.

NOT 8 – INTÄKTERNAS FÖRDELNING

	2019	2018
Varor	4 934	3 857
Tjänster	89 288	82 870
Hysesintäkter, frakt med mera	3 355	2 979
Inomkyrklig utbildning	3 529	1 837
Summa nettoomsättning	101 106	91 543

NOT 9 – ÖVRIGA LÄMNAD E BIDRAG

	2019	2018
Kyrkoantikvarisk ersättning	-453 712	-414 525
Utvecklingsarbete, katastrof- bistånd och kyrkosamverkan i utlandet	-244 237	-212 256
Övrig verksamhet i Sverige	-118 814	-124 924
Svenska församlingar i utlandet	-9 198	-6 529
Summa övriga lämnade bidrag	-825 961	-758 234

NOT 10 – TRANSAKTIONER MED NÄRSTÅENDE

	2019	2018
Inköp och försäljning med koncernföretag		
Av moderföretagets omsättning avser försäljning till andra koncern- företag	480	480
Av moderföretagets inköp avser inköp från andra koncernföretag	-7 649	-7 649

NOT 11 – OPERATIONELLA LEASINGAVTAL

	2019	2018
Nationella nivån som leasingtagare		
Framtida minimileaseavgifter som ska erläggas avseende icke uppsägningsbara leasingavtal: Förfaller till betalning inom 1 år	-21 669	-17 155
Förfaller till betalning senare än 1 år men inom 5 år	-32 645	-38 282
Förfaller till betalning senare än 5 år		
Summa	-54 314	-55 437
Under perioden kostnadsförda leasingavgifter	-16 993	-17 631

I nationella nivåns redovisning utgörs den operationella leasingen i allt väsentligt av hyrda fastigheter/lokaler.

I beloppen ovan ingår inte kostnader för personalbostäder för utsänd personal. Bokförd kostnad uppgår till 3,1 mnkr för 2019 (2,9 mnkr).

NOT 12 – ERSÄTTNING TILL REVISORERNA

	2019	2018
Kostnadsförd ersättning uppgår till		
Grant Thornton		
Revisionsuppdraget	-245	-973
Revisionsverksamhet utöver revisionsuppdraget	0	-175
Skatterådgivning	-3	-97
Övrigt	-194	0
Summa	-441	-1 245
PwC		
Revisionsuppdraget	-1 244	0
Revisionsverksamhet utöver revisionsuppdraget	0	0
Skatterådgivning	-624	0
Övrigt	-133	0
Summa	-2 002	0

Med revisionsuppdrag avses arbetsuppgifter som det enligt lag ankommer på nationella nivåns revisorer att utföra samt rådgivning eller annat biträde som föranleds vid sådana arbetsuppgifter.

NOT 13 – LÖNER MED MERA

Löner, andra ersättningar och sociala kostnader

	Löner och andra ersättningar		Sociala (varav pensionskostnader)		Löner och andra ersättningar		Sociala (varav pensionskostnader)	
	2019	2019	2019	2018	2018	2018	2018	
Styrelse och generalsekreterare*	-3 485	-2 402	-1 307	-3 370	-2 802	-1 743		
Förtroendevalda som inte ingår i styrelsen	-4 440	-1 395	0	-4 408	-1 385	0		
Övriga anställda	-268 917	-121 185	-37 054	-262 694	-118 676	-36 733		
Summa	-276 842	-124 982	-38 361	-270 472	-122 863	-38 476		

* Generalsekreteraren har under år 2019 en lön om 1 453 (1 306) tkr.

Inga avtal om avgångsvederlag eller om pensionsavgång föreligger med ledande befattningshavare.

Medelantalet anställda

	2019			2018		
	Kvinnor	Män	Totalt	Kvinnor	Män	Totalt
<i>Afrika</i>						
Etiopien		1	1		1	1
Sydafrika					1	1
Tanzania				1		1
Uganda		1	1		1	1
Zimbabwe		1	1			
<i>Asien</i>						
Myanmar		1	1		1	1
Kina		1	1		2	2
Thailand	2	2	4	1	2	3
<i>Australien</i>	1	1	2	1	1	2
<i>Europa</i>						
Belgien	1	2	3	1	2	3
Cypern	1	1	2	1	1	2
Danmark		1	1		1	1
Finland		1	1		1	1
Frankrike	2	2	4	3	3	6
Grekland		1	1		1	1
Italien		1	1	1	1	2
Nederländerna	1		1			
Norge	1	1	2	1	1	2
Schweiz	2	2	4	2	2	4
Spanien	6	3	9	8	6	14
Storbritannien	2		2	2	1	3
Tyskland	2	3	5	3	1	4
Österrike	1	1	2	1	1	2

Medelantalet anställda

	2019			2018		
	Kvinnor	Män	Totalt	Kvinnor	Män	Totalt
<i>Latinamerika</i>						
Colombia					1	1
Guatemala					1	1
<i>Mellanöstern</i>						
Israel		2	2		2	4
Jordanien					1	1
Libanon					1	1
<i>Nordamerika</i>						
USA		1	1	2	3	4
<i>Korttidsanställda</i>	7	6	13	1	1	2
<i>Summa utland</i>	32	34	66	34	40	74
Sverige	287	125	412	280	116	396
Summa	319	159	478	314	156	470

NOT 13 – LÖNER MED MERA, FORTSÄTTNING

Styrelseledamöter och andra ledande befattningshavare, antal på balansdagen:

	2019		2018	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
Styrelseledamöter	7	8	7	8
Generalsekreterare	1		1	

NOT 14 – AV- OCH NEDSKRIVNINGAR AV MATERIELLA OCH IMMATERIELLA ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR

	2019	2018
Avskrivningar datorprogram	-3 071	-3 401
Återföring nedskrivning datorprogram	862	0
Avskrivning licenser	-500	0
Avskrivningar byggnader	-3 969	-3 985
Avskrivning inventarier*	-1 811	-1 899
Summa	-8 489	-9 285

* Varav filialer -71 (-126) tkr.

NOT 15 – RESULTAT FRÅN FINANSIELLA INVESTERINGAR

	2019	2018
<i>Resultat från finansiella anläggningstillgångar</i>		
Räntor	35	30
Utdelningar	3 534	4 814
Realiserat resultat vid försäljningar	250	-5 932
Orealiserad värdeförändring	2 294	3 478
Summa	6 113	2 389

Varav avseende dotterföretag	35	30
Varav avseende intresseföretag	1 795	1 282
Varav avseende ideella placeringar	265	264

Övriga ränteintäkter och liknande resultatposter

Ränteintäkter	44 458	22 674
Orealiserad värdeförändring	17 554	-14 029
Övriga finansiella intäkter	185	71
Underkontohavares och bidragsgivares andel av intäkter*	-57 833	-6 670
Bankkostnader	-1 597	-1 516
Summa, nationella nivåns andel	2 767	530

**Specifikation av underkontohavares andel av intäkter*

Underkontohavares andel		
- fördelad överavkastning	-57 833	-6 670
Summa	-57 833	-6 670

Räntekostnader och liknande resultatposter

Räntekostnader	-1	-1
Övriga finansiella kostnader	-519	-182
Summa	-520	-183

NOT 16 – BALANSERADE UTGIFTER FÖR UTVECKLING AV PROGRAMVAROR

	2019	2018
Ingående anskaffningsvärden	75 177	71 150
Årets balanserade utgifter	6 966	4 027
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	82 143	75 177
Ingående avskrivningar	-68 715	-65 314
Årets avskrivningar	-3 071	-3 401
Utgående ackumulerade avskrivningar	-71 786	-68 715
Ingående nedskrivningar	-862	-862
Återförd nedskrivning	862	0
Utgående ackumulerade nedskrivningar	0	-862
Utgående redovisat värde	10 357	5 600

NOT 17 – LICENSER OCH LIKNANDE RÄTTIGHETER

	2019	2018
Ingående anskaffningsvärden	24 449	14 907
Årets balanserade utgifter	5 555	9 542
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	30 004	24 449
Ingående avskrivningar	0	0
Årets avskrivningar	-500	0
Utgående ackumulerade avskrivningar	-500	0
Ingående nedskrivningar	0	0
Utgående ackumulerade nedskrivningar	0	0
Utgående redovisat värde	29 504	24 449

NOT 18 – BYGGNADER OCH MARK

	2019	2018
Ingående anskaffningsvärden	151 328	135 434
Investering	2 384	16 152
Korrigerig tidigare år	0	20
Utrangering	0	-278
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	153 712	151 328
Ingående avskrivningar	-40 949	-37 062
Årets avskrivning	-3 969	-3 985
Korrigerig tidigare år	0	-19
Utrangeringar	0	117
Utgående ackumulerade avskrivningar	-44 918	-40 949
Ingående nedskrivningar	-790	-790
Utgående ackumulerade nedskrivningar	-790	-790
Utgående redovisat värde	108 004	109 589
<i>Bokförda värden per fastighet</i>		
Svenska teologiska institutet i Jerusalem	22 641	22 973
Fastigheten Svenska kyrkan i Paris	39 689	41 782
Ärkebiskopsgården Fjärdringen 21:1, Uppsala	12 536	13 207
Kyrkobyggnad Bryssel	17 303	18 125
Lägenhet San Agustin	914	974
Prästgård Torrevieja	1 295	1 394
Hyrd kyrka i San Agustin	564	790
Lokal Mallorca	13 062	10 344
Summa	108 004	109 589

Förvaltningsfastigheter

Samtliga fastigheter har förvärvats för att primärt användas i den allmännyttiga verksamheten.

NOT 19 – INVENTARIER

	2019	2018
Ingående anskaffningsvärden	48 588	48 261
Inköp	551	1 175
Försäljningar och utrangeringar	-13 215	-848
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	35 924	48 588
Ingående avskrivningar	-42 004	-41 032
Årets avskrivningar	-1 740	-1 774
Försäljningar och utrangeringar	13 213	802
Utgående ackumulerade avskrivningar	-30 531	-42 004
Filialers redovisade värden	266	300
Utgående redovisat värde	5 660	6 884

NOT 20 – ANDELAR I KONCERNFÖRETAG

	Organisationsnummer	Säte	Kapital- andel %	Antal aktier	Redovisat värde 2019	Redovisat värde 2018
Svenska kyrkans förvaltnings AB	556047-5773	Uppsala	100	1000	55 654	55 654
Svenska kyrkans utbildning AB*	556427-5823	Uppsala	100	100	120	120
Summa					55 774	55 774
Ingående anskaffningsvärde					58 130	58 130
Utgående anskaffningsvärde					58 130	58 130
Ingående nedskrivning					-2 356	-2 356
Utgående nedskrivning					-2 356	-2 356
Utgående redovisat värde					55 774	55 774
Svenska kyrkans förvaltnings AB						
Omsättning					7 752	7 752
Resultat efter finansnetto					1 566	1 647
Eget kapital					31 211	30 214
Svenska kyrkans utbildning AB*						
Eget kapital					141	141

* Vilande företag

NOT 21 – ANDELAR I INTRESSEFÖRETAG

	Organisationsnummer	Säte	Kapital- andel %	Antal aktier	Redovisat värde 2019	Redovisat värde 2018
<i>Intresseföretag som ej är ideella placeringar</i>						
Berling Media AB	556191-0521	Stockholm	41	512 814	57 740	57 740
<i>Intresseföretag som är ideella placeringar</i>						
Fairtrade Sverige AB	556554-0415	Stockholm	50	2 000	0	0
Summa					57 740	57 740
Ingående anskaffningsvärde					58 490	58 490
Utgående ackumulerat anskaffningsvärde					58 490	58 490
Ingående nedskrivningar					-750	-750
Utgående ackumulerade nedskrivningar					-750	-750
Utgående redovisat värde					57 740	57 740
Berling Media AB*						
Omsättning					333 641	342 659
Resultat efter finansnetto					27 725	34 600
Eget kapital					249 241	232 159
Fairtrade Sverige AB*						
Omsättning					29 492	27 684
Resultat efter finansnetto					5 123	3 241
Eget kapital					32 084	27 922

* Föregående års siffror är justerade till slutliga siffror för respektive bolag.

	Redovisat värde 2019	Andel 2019	Redovisat värde 2018	Andel 2018
SEB Ethos aktiefond	701 878	7,3%	512 498	6,2%
Nordea Institutionell Aktieförvaltning	627 254	6,5%	482 161	5,8%
Svenska aktier	1 329 132	13,8%	994 659	12,0%
RobecoSAM Ethos global	875 500	9,1%	774 352	9,3%
Generation IM Global Equity Fund	2 248 591	23,4%	1 679 521	20,2%
DNB Miljöinvest	0	0,0%	148 055	1,8%
Stewart Investors Worldwide Sustainability Fund	347 529	3,6%	285 825	3,4%
Globala aktier	3 471 620	36,1%	2 887 753	34,8%
Stewart Investors Global Emerging Markets Sustainability Fund	615 785	6,4%	533 062	6,4%
Generation IM Asia Fund	258 255	2,7%	205 869	2,5%
Emerging Markets	874 040	9,1%	738 931	8,9%
Total aktieportfölj	5 674 792	59,0%	4 621 343	55,7%
Alfred Berg, disk. mandat	0	0,0%	586 403	7,1%
Nordea, disk. mandat	0	0,0%	490 826	5,9%
Nordea Institutionella räntefonden	797 475	8,3%	0	
SEB Ethos räntefond	894 540	9,3%	511 649	6,2%
SPP Grön Obligationsfond	427 518	4,4%	419 074	5,1%
Räntebärande värdepapper	2 119 533	22,0%	2 007 952	24,2%
Nordea Institutional Cross Over Fund	326 411	3,4%	300 563	3,6%
Företagsobligationer	326 411	3,4%	300 563	3,6%
Total ränteportfölj	2 445 944	25,4%	2 308 515	27,8%
Domestica Bostäder	235 333	2,4%	226 498	2,7%
Domestica Bostäder II	194 805	2,0%	149 640	1,8%
Domestica Bostäder III	74 685	0,8%	58 284	0,7%
Domestica Bostäder IV	71 131	0,7%	37 741	0,5%
Thule Real Estate Fund	275 174	2,9%	257 874	3,1%
Fastighetsfonder	851 128	8,8%	730 037	8,8%
Luminar Ventures AB	17 659	0,2%	8 330	0,1%
SEB Impact Opportunity Fund	150 000	1,6%	150 000	1,8%
SEB Microfinance Fund	0	0,0%	2 303	0,0%
SEB Microfinance Fund III	137 540	1,4%	120 190	1,4%
SEB Microfinance Fund V	122 220	1,3%	104 810	1,3%
Generation Credit Fund	10 919	0,1%	20 565	0,2%
Althelia Climate Fund	47 122	0,5%	61 287	0,7%
SFRE	78 647	0,8%	72 036	0,9%
Thule Buyout Co-Investment Fund	56 101	0,6%	0	0,0%
Generation IM Sustainable Solutions Fund III	33 333	0,3%	0	0,0%
Green for Growth Fund	0	0,0%	94 486	1,1%
Alternativa placeringar	653 541	6,8%	634 007	7,6%
Likvida medel	512	0,0%	925	0,0%
Summa kapitalförvaltningen	9 625 916	100,0%	8 294 826	100,0%

NOT 23 – ANDRA LÅNGFRISTIGA VÄRDEPAPPERSINNEHAV

	2019	2018
Ingående anskaffningsvärde	85 455	153 085
Investering under året	1 498	3 302
Försäljning under året	-3 929	-70 932
Utgående ackumulerat anskaffningsvärde	83 024	85 455
Ingående nedskrivning	0	0
Utgående ackumulerade nedskrivningar	0	0
Ingående värdeförändringar	-1 723	-5 200
Årets värdeförändring	2 294	3 478
Utgående värdeförändring	571	-1 723
Utgående redovisat värde	83 595	83 733
Ideella placeringar*		
Andelar i Oikocredit Ecumenical Development		
Co-operative Society U.A.	26 472	26 457
	26 472	26 457
Övriga innehav		
Innehav hos filial	1 017	807
Andelar i Ethos Aktiefond **	11 766	10 040
Andelar i Ethos Räntefond**	44 340	46 429
	57 123	57 276
Summa	83 595	83 733

*Placeringarna har finansierats av medel från den internationella verksamheten.

** Placeringarna är relaterade till särskilda skuldposter/ändamålsbestämda medel.

NOT 24 – ANDRA LÅNGFRISTIGA FORDRINGAR

	2019	2018
Ingående anskaffningsvärde	1 106	1 024
Deponering/investering under året	89	117
Återbetalning under året	-169	-35
Utgående anskaffningsvärde	1 026	1 106
Ingående nedskrivning	-750	-750
Utgående nedskrivning	-750	-750
Utgående redovisat värde	276	356

NOT 25 – FÖRUTBETALDA KOSTNADER OCH UPPLUPNA INTÄKTER

	2019	2018
Upplupna ränteintäkter	8 141	6 431
Övriga upplupna intäkter	80	624
Förutbetalad försäkringskostnad	2 211	2 140
Förutbetalda kostnader hänförliga till IT	4 910	7 185
Förutbetalda hyror	7 070	4 780
Övriga förutbetalda kostnader	2 566	4 187
Summa	24 978	25 347

NOT 26 – KASSA OCH BANK, KORTFRISTIGA PLACERINGAR

	2019	2018
Kassa och bank	1 567 465	1 165 754
Varav		
- Medel relaterade till kyrkkontot	6 446 459	5 587 002
- Disponerat av den nationella nivån för placeringar	-4 914 785	-4 451 096
Nettosaldo kyrkkonto	1 531 674	1 135 906
Bankmedel filialer	4 401	5 912
Valutakonto	18 991	11 513
Spärrade bankmedel	9 800	9 800
Övriga bankkonton	2 599	2 624
Summa	1 567 465	1 165 754
Kassa och bank disponibelt för den nationella nivån		
Kassa och bank enligt balansräkningen	1 567 465	1 165 754
Disponerat av den nationella nivån för placeringar	4 914 785	4 451 096
Skuld till underkontohavare	-6 210 465	-5 550 326
Kassa och bank disponibelt för den nationella nivån	271 785	66 524

	2019		2018	
<i>Värdepapper</i>	Redovisat värde	Portföljandel %	Redovisat värde	Portföljandel %
Löptid upp till 1 år	2 038 96	41,1	1 564 914	35,0
Löptid 1–3 år	2 089 43	42,1	2 012 578	45,0
Löptid över 3 år	835 338	16,8	892 090	20,0
Summa redovisat värde	4 963 746	100,0	4 469 582	100,0
Duration	0,5 år		0,5 år	
<i>Emittentkategori</i>	Redovisat värde	Portföljandel %	Redovisat värde	Portföljandel %
Bank och bostad	2 786 791	56,1	2 380 216	53,3
Företag	1 467 395	29,6	1 553 865	34,8
Stat och kommuner	479 203	9,7	375 492	8,4
Världsbanken	100 452	2,0	99 810	2,2
Nordiska Investeringsbanken	29 992	0,6	30 092	0,7
African Development bank	99 914	2,0	30 107	0,7
Summa redovisat värde	4 963 746	100	4 469 582	100,0
Fem största innehav	Redovisat värde	Portföljandel %		
Fabege FRN 210830	201 854	4,1		
Länsförsäkringar Bank FRN20/04	150 327	3,0		
Region Skåne FRN 240205	143 385	2,9		
FastPartner FRN 220530	103 327	2,1		
SBAB 210127	102 954	2,1		
Andel av den kortfristiga portföljen	701 847	14,1		
Övrig del av kortfristig portfölj	4 261 899	85,9		
Summa redovisat värde	4 963 746	100,0		

NOT 27 – AVSÄTTNINGAR

	2019	2018
Åtagande gentemot Kyrkans Pensionskassa för pensionsåtaganden enligt övergångsbestämmelser*		
Avsättning vid årets början	35 610	36 434
lanspråktaget belopp	-1 399	-823
Avsättning vid årets slut	34 212	35 610
Förmånsbestämd tjänstepension**		
Avsättning vid årets början	4 969	15 472
Ny avsättning	0	4 969
lanspråktaget belopp	-4 969	-15 472
Avsättning vid årets slut	0	4 969
Övriga pensionsåtaganden		
Avsättning vid årets början	65	122
lanspråktaget belopp	-5	-57
Avsättning vid årets slut	59	65
Riktat församlingsbidrag		
Avsättning vid årets början	2 196	4 235
lanspråktaget belopp	-2 196	-2 039
Avsättning vid årets slut	0	2 196
<i>Varav</i>		
<i>2013 års avsättning (att nyttja till och med år 2019)</i>	0	369
<i>2014 års avsättning (att nyttja till och med år 2019)</i>	0	1 827
Summa	0	2 196
Summa avsättningar	34 271	42 840

* Avser i huvudsak åtaganden för präster och andra anställda avseende intjänad pensionsrätt och avgångsförmåner som enligt övergångsregler har statliga eller kyrkokamerala pensionsvillkor.

** Anställda födda 1958 eller tidigare har rätt till förmånsbestämd pension enligt kyrkans tjänstepensionsavtal KAP-KL på inkomster över 7,5 inkomstbasbelopp. Planen redovisas som en avgiftsbestämd plan på grund av att den försäkras årligen och att nationell nivå inte har några aktuariella eller finansiella risker. Kyrkans pensionskassa har för 2019 beslutat att rabattera den förmånsbestämda pensionen inom KAP-KL, varför ingen avsättning gjorts.

NOT 31 – EVENTUALFÖRPLIKTELSE

Svenska kyrkan lämnar årligen bidrag och anslag till svenska och utländska samarbetspartner. Svenska kyrkans åtaganden grundas normalt på olika former av samarbetsavtal eller beslut av kyrkomöte eller kyrkostyrelse. Vissa av anslagen är direkt relaterade till en förväntan på att erhålla bidrag från andra organisationer eller myndigheter. Storleken på förväntade lämnade bidrag och anslag fastställs i allt väsentligt i en detaljbudget som beslutas av kyrkostyrelsen året innan bidragsåret. Genom beslut om detaljbudgeten har samarbetsparten en välgrundad förväntan på att Svenska kyrkan

NOT 28 – SKULD ERHÅLLNA EJ NYTTJADE BIDRAG

	2019	2018
Ej nyttjade offentliga bidrag		
Kyrkoantikvarisk ersättning	53 084	46 796
Sidabidrag	43 738	19 116
EU/ECHO bidrag	3 479	1 756
	100 301	67 668
Övriga ej nyttjade bidrag	17 181	16 127
Summa	117 482	83 795
Kyrkoantikvarisk ersättning		
Skulden avser fördelade men ej rekvirerade medel per årsskiftet. Fördelade medel kan disponeras under en tvåårsperiod med möjlighet till ett års förlängning.		

NOT 29 – UPPLUPNA KOSTNADER OCH FÖRUTBETALDA INTÄKTER

	2019	2018
Konsultarvoden IT drift/systemutveckling	15 451	10 192
Övriga konsultarvoden	3 863	3 406
Upplupen pensionspremie	17 132	15 576
Upplupna räntekostnader	49 029	2 447
Upplupna semesterlöner/löner	21 996	25 404
Upplupna sociala avgifter	11 021	12 004
Övriga upplupna kostnader	14 583	7 640
Förutbetalda intäkter	0	240
Summa	133 075	76 909

NOT 30 – STÄLLDA SÄKERHETER

	2019	2018
Spärrade bankmedel som säkerhet för bankgaranti	9 800	9 800
Pantsatt värdedepå	50 414	19 118
Summa	60 214	28 918

NOT 32 – VÄSENTLIGA HÄNDELSER EFTER RÅKENSKAPSÅRETS SLUT

En global oro för coronaviruset och dess spridning har medfört en stor osäkerhet på finansmarknaderna med väsentliga prisfall på aktier och lägre räntor som följd. Stora delar av uppgången 2019 har till och med mitten på mars 2020 raderats ut.

ska verkställa beslutade anslag. Bidragen är dock normalt förknippade med sådana villkor att Svenska kyrkan inte anser att de ska skuldföras i samband med beslutet. I 2020 (2019) års beslutade budget uppgår anslag och bidrag till 2 078 miljoner kronor (2 044 miljoner kronor) varav 1 860 miljoner kronor (1 881 miljoner kronor) beräknas kunna finansieras med bidrag från andra organisationer samt myndigheter i enlighet med redan ingångna avtal och beslut. Resterande del av beslutade anslag finansieras dels med gåvomedel dels med allmän utjämningsavgift samt övriga verksamhetsintäkter.

Kyrkostyrelsen

EN PRESENTATION AV STYRELSEN OCH DESS ARBETE

Kyrkostyrelsen leder och samordnar förvaltningen av den nationella nivåns uppgifter enligt bestämmelser i kyrkoordningen. Kyrkostyrelsen företräder Trossamfundet Svenska kyrkan, till exempel genom remissvar, uttalanden och officiella kontakter. I teologiska och ekuumeniska frågor samråder kyrkostyrelsen med biskopsmötet.

Kyrkostyrelsen verkställer de uppdrag som kyrkomötet ger, och kan lämna skrivelser till kyrkomötet med olika förslag. Varje år lämnar kyrkostyrelsen verksamhetsplan och årsredovisning för den nationella nivån till kyrkomötet.

Kyrkostyrelsen består av ärkebiskopen och fjorton ledamöter med lika många ersättare som väljs för en period om fyra år. Dessutom väljs en annan biskop som ersättare för ärkebiskopen. Kyrkostyrelsens ordförande är ärkebiskopen, och därtill finns två vice ordförande.

För att skapa ett långsiktigt hållbart kyrkoliv i Svenska kyrkan, effektivisera och bidra till ansvarsfördelning mellan stift och nationell nivå pågår fördjupade samtal mellan kyrkostyrelsens arbetsutskott och stiftsstyrelsernas presidier. Kyrkostyrelsen och biskopsmötet möts också kontinuerligt i separata överläggningar. Kyrkostyrelsen inbjuder företrädare för stiftens domkapitel till gemensamma överläggningar. Likaså möter man stiftens egenomsförvaltningar till samråd om förvaltningen av prästlönetillgångarna.

Kyrkostyrelsen har under året sammanträtt sju gånger och arbetsutskottet har genomfört elva sammanträden. Som en del av kyrkostyrelsens kompetensutveckling besökte kyrkostyrelsen Västerås stift två dagar i september för att lära känna stiftets verksamhet.

Det dagliga arbetet på kyrkostyrelsens kansli, kyrkokansliet, leds av generalsekreteraren, som utses av kyrkostyrelsen.

Enligt kyrkoordningen ska kyrkostyrelsen bland annat:

- företräda Trossamfundet Svenska kyrkan,
- svara för Svenska kyrkans officiella relationer till andra kyrkor och samfund,
- stödja stiftens arbete för utveckling av församlingslivet,
- ange villkoren för tillträde till de kyrkliga grundutbildningarna och bestämma utbildningsplanerna för dessa samt se till att de kyrkliga grundutbildningarna erbjuds i tillräcklig omfattning,
- samordna Svenska kyrkans och dess församlingars ansvar för internationell mission och internationell diakoni,
- ansvara för Svenska kyrkans arbete bland svenskar i andra länder,
- svara för det kyrkliga utjämningsystemet,
- ha hand om övergripande frågor när det gäller Svenska kyrkans gemensamma datasystem,
- främja forskning av betydelse för Svenska kyrkan,
- verka för ett rikt och mångfaldigt kulturliv, som främjar dialog kring religion och livstolkning samt
- svara för övergripande frågor avseende begravningsverksamheten inom Svenska kyrkan.

svenskakyrkan.se

Här kan du läsa om Svenska kyrkans uppdrag och historia.

om organisationen, kyrkomötet och ärkebiskopen.

Här hittar du också ekonomi och statistik samt information om

hur du kontaktar din församling.

SVENSKA KYRKANS KYRKOSTYRELSE 2018-2021 (INKLUSIVE ERSÄTTARE)

1. Daniel Larson	8. Anna Karin Hammar	16. Antje Jackelén
2. Åsa Ingårda	9. Marie Rydén Davoust	17. Karl-Gunnar Svensson
3. Julia Kronlid (har avgått och
ersatts av Daniel Engström)	10. Mats Hagelin	18. Nils Gårder
4. Aron Emilsson	11. Sofia Särdaqvist	19. Daniel Tisell
5. Marja Sandin-Wester	12. Margareta Winberg	20. Agneta Hyllstam
6. Fredrik Modéus	13. Wanja Lundby-Wedin	21. Elisabeth Rydström
7. Erik Sjöstrand	14. Torvald Johansson	22. Marie Johansson
	15. Lars Johnsson	

På bilden saknas:

Jesper Eneroth, Sara Waldenfors, Cecilia Brinck, Sebastian Clausson, Daniel Engström, Carl Seved Tigerhielm, Lars-Ivar Ericson, Britt Sandström och Berth Löndahl.

Styrelsen för trossamfundet Svenska kyrkan

UPPSALA DEN 26 MARS 2020

ANTJE JACKELÉN
ÄRKEBISKOP, ORDFÖRANDE

WANJA LUNDBY-WEDIN
(1:E V ORDF)

DANIEL TISELL
(2:E V ORDF)

ARON EMILSSON

JESPER ENEROTH

NILS GÅRDER

MATS HAGELIN

AGNETA HYLLSTAM

LARS JOHNSON

BERTH LÖNDAHL

MARIE RYDÉN DAVOUST

ELISABETH RYDSTRÖM

BRITT SANDSTRÖM

ERIK SJÖSTRAND

MARGARETA WINBERG

Vår revisionsberättelse har lämnats

UPPSALA DEN 31 MARS 2020

GUNVOR HAGELBERG
ORDFÖRANDE FÖR REVISIONEN

OLLE BURELL

STAFFAN HOLMGREN

OLA ISACSSON

LENNART SACRÉDEUS

CONNY TYRBERG

ERIK ALBENIUS
AUKTORISERAD REVISOR
PWC

REVISIONSBERÄTTELSE

Till kyrkomötet i Trossamfundet Svenska kyrkan,
org.nr 25002-6135

Rapport om årsredovisningen

UTTALANDEN

Vi har utfört en revision av årsredovisningen för Trossamfundet Svenska kyrkan för år 2019. Trossamfundets årsredovisning ingår på sidorna 18-46 i detta dokument.

Enligt vår uppfattning har årsredovisningen upprättats i enlighet med årsredovisningslagen och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av trossamfundets finansiella ställning per den 31 december 2019 och av dess finansiella resultat och kassaflöde för året enligt årsredovisningslagen. Förvaltningsberättelsen är förenlig med årsredovisningens övriga delar.

Vi tillstyrker därför att kyrkomötet fastställer resultaträkningen och balansräkningen för trossamfundet.

GRUND FÖR UTTALANDEN

Vi har utfört revisionen enligt god revisions sed i Sverige. Revisorernas ansvar enligt denna sed beskrivs närmare i avsnitten Den auktoriserade revisorns ansvar samt De icke-auktoriserade revisorernas ansvar.

Vi är oberoende i förhållande till trossamfundet enligt god revisors sed i Sverige. Jag som auktoriserad revisor har fullgjort mitt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för våra uttalanden.

ÖVRIG UPPLYSNING

Revisionen av årsredovisningen för räkenskapsåret 2018 har utförts av en annan auktoriserad revisor som lämnat en revisionsberättelse daterad 9 april 2019 med omodifierade uttalanden i Rapport om årsredovisningen.

ANNAN INFORMATION ÄN ÅRSREDOVISNINGEN

Det är kyrkostyrelsen som har ansvaret för den andra informationen. Den andra informationen består av sidorna 1-17 (men innefattar inte årsredovisningen och vår revisionsberättelse avseende denna).

Vårt uttalande avseende årsredovisningen omfattar inte denna information och vi gör inget uttalande med bestyrkande avseende denna andra information.

I samband med vår revision av årsredovisningen är det vårt ansvar att läsa den information som identifieras ovan och överväga om informationen i väsentlig utsträckning är oförenlig med årsredovisningen. Vid denna genomgång beaktar vi även den kunskap vi i övrigt inhämtat under revisionen samt bedömer om informationen i övrigt verkar innehålla väsentliga felaktigheter.

Om vi, baserat på det arbete som har utförts avseende denna information, drar slutsatsen att den andra informationen innehåller en väsentlig felaktighet, är vi skyldiga att rapportera detta. Vi har inget att rapportera i det avseendet.

KYRKOSTYRELSENS ANSVAR

Det är kyrkostyrelsen som har ansvaret för att årsredovisningen upprättas och att den ger en rättvisande bild enligt årsredovisningslagen. Kyrkostyrelsen ansvarar även för den interna kontroll som de bedömer är nödvändig för att upprätta en årsredovisning som inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på misstag.

Vid upprättandet av årsredovisningen ansvarar kyrkostyrelsen för bedömningen av trossamfundets förmåga att fortsätta verksamheten. De upplyser, när så är tillämpligt, om förhållanden som kan påverka förmågan att fortsätta verksamheten och att använda antagandet om fortsatt drift. Antagandet om fortsatt drift tillämpas dock inte om kyrkostyrelsen avser att likvidera trossamfundet, upphöra med verksamheten eller inte har något realistiskt alternativ till att göra något av detta.

DEN AUKTORISERADE REVISORNS ANSVAR

Jag har att utföra revisionen enligt International Standards on Auditing (ISA) och god revisions sed i Sverige. Mitt mål är att uppnå en rimlig grad av säkerhet om huruvida årsredovisningen som helhet inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på misstag. Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men är ingen garanti för att en revision som utförs enligt ISA och god revisions sed i Sverige alltid kommer att upptäcka en väsentlig felaktighet om en sådan finns. Felaktigheter kan uppstå på grund av oegentligheter eller misstag och anses vara väsentliga om de enskilt eller tillsammans rimligen kan förväntas påverka de ekonomiska beslut som användare fattar med grund i årsredovisningen. Som del av en revision enligt ISA använder jag professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Dessutom:

- identifierar och bedömer jag riskerna för väsentliga felaktigheter i årsredovisningen, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på misstag, utformar och utför granskningsåtgärder bland annat utifrån dessa risker och inhämtar revisionsbevis som är tillräckliga och ändamålsenliga för att utgöra en grund för mina uttalanden. Risken för att inte upptäcka en väsentlig felaktighet till följd av oegentligheter är högre än för en väsentlig felaktighet som beror på misstag, eftersom oegentligheter kan innefatta agerande i maskopi, förfalskning, avsiktliga utelämnanden, felaktig information eller åsidosättande av intern kontroll.
- skaffar jag mig en förståelse av den del av trossamfundets interna kontroll som har betydelse för min revision för att utforma granskningsåtgärder som är lämpliga med hänsyn till omständigheterna, men inte för att uttala mig om effektiviteten i den interna kontrollen.
- utvärderar jag lämpligheten i de redovisningsprinciper som används och rimligheten i kyrkostyrelsens uppskattningar i redovisningen och tillhörande upplysningar.

- drar jag en slutsats om lämpligheten i att kyrkostyrelsen använder antagandet om fortsatt drift vid upprättandet av årsredovisningen. Jag drar också en slutsats, med grund i de inhämtade revisionsbevisen, om huruvida det finns någon väsentlig osäkerhetsfaktor som avser sådana händelser eller förhållanden som kan leda till betydande tvivel om trossamfundets förmåga att fortsätta verksamheten. Om jag drar slutsatsen att det finns en väsentlig osäkerhetsfaktor, måste jag i revisionsberättelsen fästa uppmärksamheten på upplysningarna i årsredovisningen om den väsentliga osäkerhetsfaktorn eller, om sådana upplysningar är otillräckliga, modifiera uttalandet om årsredovisningen. Mina slutsatser baseras på de revisionsbevis som inhämtas fram till datumet för revisionsberättelsen. Dock kan framtida händelser eller förhållanden göra att en trossamfundet inte längre kan fortsätta verksamheten.
- utvärderar jag den övergripande presentationen, strukturen och innehållet i årsredovisningen, däribland upplysningarna, och om årsredovisningen återger de underliggande transaktionerna och händelserna på ett sätt som ger en rättvisande bild.

Jag måste informera kyrkostyrelsen om bland annat revisionens planerade omfattning och inriktning samt tidpunkten för den. Jag måste också informera om betydelsefulla iakttagelser under revisionen, däribland eventuella betydande brister i den interna kontrollen som jag identifierat.

DE ICKE-AUKTORISERADE REVISORERNAS ANSVAR

Vi har att utföra en revision enligt kyrkoordningen och revisionslagen och därmed enligt god revisionsred i Sverige. Vårt mål är att uppnå en rimlig grad av säkerhet om huruvida årsredovisningen har upprättats i enlighet med årsredovisningslagen och om årsredovisningen ger en rättvisande bild av trossamfundets resultat och ställning.

Rapport om andra krav enligt lagar och andra författningar

UTTALANDE

Utöver vår revision av årsredovisningen har vi även utfört en revision av kyrkostyrelsens förvaltning för Trossamfundet Svenska kyrkan för år 2019.

Vi tillstyrker att kyrkomötet beviljar kyrkostyrelsens ledamöter ansvarsfrihet för räkenskapsåret.

GRUND FÖR UTTALANDE

Vi har utfört revisionen enligt god revisionsred i Sverige. Vårt ansvar enligt denna beskrivs närmare i avsnittet Revisorernas ansvar. Vi är oberoende i förhållande till trossamfundet enligt god revisorsred i Sverige. Jag som auktoriserad revisor har i övrigt fullgjort mitt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för vårt uttalande.

KYRKOSTYRELSENS ANSVAR

Kyrkostyrelsen ansvarar för trossamfundets organisation och förvaltningen av trossamfundets angelägenheter enligt kyrkoordningen. Detta innefattar bland annat att fortlöpande bedöma trossamfundets ekonomiska situation och att tillse att trossamfundets organisation är utformad så att bokföringen, medelsförvaltningen och trossamfundets ekonomiska angelägenheter i övrigt kontrolleras på ett betryggande sätt.

REVISORERNAS ANSVAR

Vårt mål beträffande revisionen av förvaltningen, och därmed vårt uttalande om ansvarsfrihet, är att inhämta revisionsbevis för att med en rimlig grad av säkerhet kunna bedöma om någon ledamot av kyrkostyrelsen i något väsentligt avseende företagit någon åtgärd eller gjort sig skyldig till någon försummelse som kan föranleda ersättningsskyldighet mot trossamfundet.

Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men ingen garanti för att en revision som utförs enligt god revisionsred i Sverige alltid kommer att upptäcka åtgärder eller försummelser som kan föranleda ersättningsskyldighet mot trossamfundet.

Som en del av en revision enligt god revisionsred i Sverige använder den auktoriserade revisorn professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Granskningen av förvaltningen grundar sig främst på revisionen av räkenskaperna. Vilka tillkommande granskningsåtgärder som utförs baseras på den auktoriserade revisorns professionella bedömning och övriga valda revisorers bedömning med utgångspunkt i risk och väsentlighet. Det innebär att vi fokuserar granskningen på sådana åtgärder, områden och förhållanden som är väsentliga för verksamheten och där avsteg och överträdelser skulle ha särskild betydelse för trossamfundets situation. Vi går igenom och prövar fattade beslut, beslutsunderlag, vidtagna åtgärder och andra förhållanden som är relevanta för vårt uttalande om ansvarsfrihet.

Uppsala den 31 mars 2020

Gunvor Hagelberg
Ordförande för revisionen

Olle Burell

Staffan Holmgren

Ola Isacson

Lennart Sacrédeus

Conny Tyrberg

Erik Albenius
Auktoriserad revisor
PwC

För dig som vill veta mer

KONTAKT, ENGAGEMANG OCH RELATION

MER OM SVENSKA KYRKAN

Vill du engagera dig och hjälpa till att göra världen lite bättre? Har du frågor om livet, eller behöver du någon att prata med? Svenska kyrkan är en gemenskap och ett sammanhang där du kan möta andra och fördjupas i din tro. Ditt och andras engagemang och stöd är viktigt för kyrkan. Alla kan bidra på något sätt.

I Svenska kyrkans breda verksamhet är du välkommen, oavsett vem du är. Välkommen att höra av dig till din församling, kontaktuppgifter hittar du på svenskakyrkan.se.

LÄS MER OM SVENSKA KYRKAN

www.svenskakyrkan.se

www.facebook.com/svenskakyrkan

<https://twitter.com/svenskakyrkan>

www.instagram.com/svenskakyrkan

KONTAKTA SVENSKA KYRKAN

www.svenskakyrkan.se/kontakt

TELEFON: 018-16 95 00

POSTADRESS: Svenska kyrkan, 751 70 Uppsala

FÖR GÅVOR TILL ACT SVENSKA KYRKAN

Swish: 9001223

Plusgiro: 90 01 22-3

Bankgiro: 900-1223

PRODUKTIONSFAKTA

TEXT: Kyrkokansliet

PROJEKTLEDARE: Lena Sjöström, kyrkokansliet

PRODUKTIONSLEDARE: Hanne Yngwe, kyrkokansliet

BILDREDAKTÖR: Gustaf Hellsing, kyrkokansliet

PRODUKTION: Kärnhuset

FÖR MER INFORMATION:

www.svenskakyrkan.se

TELEFON: 018-16 95 00

ARTIKELNUMMER: SK19453

OMSLAGSBILD: Konfirmationsläger på stiftsgården i

Undersvik sommaren 2019

FOTO: Alex Giacomini/Ikon

Innehåll

Ärkebiskopen har ordet	2
Generalsekreteraren har ordet	3
Fakta om Svenska kyrkan	4
Verksamhetsberättelse	6
Förvaltningsberättelse	18
Resultaträkning	23
Balansräkning	24
Förändring av eget kapital	25
Kassaflödesanalys	26
Noter	27
Kyrkostyrelsen	42
Revisionsberättelse	45
För dig som vill veta mer	47

HÅLLBARHETS- REDOVISNING

Svenska kyrkans nationella nivå 2019

Om Hållbarhetsredovisning 2019

Den här redovisningen beskriver hållbarhetsarbetet inom Svenska kyrkans nationella nivå. Den omfattar inte verksamheten i församlingar och stift, eftersom de är självstyrande enheter. Däremot beskrivs de effekter som den nationella nivåns arbete får dels i andra delar av Svenska kyrkan, dels i vår omvärld.

Redovisningen är upprättad i enlighet med Global Reporting Initiatives (GRI:s) rapporteringsstandard, GRI Standarder nivå Core, och med sektorstillägg för ideell och finansiell sektor för att täcka in hållbarhetsfrågor som är väsentliga för verksamheten (förteckning finns på sidan 38).

Redovisningen omfattar även kravet om hållbarhetsrapportering enligt Årsredovisningslagen (6:e kapitlet 12:e paragrafen). Lagkravet fastslår att hållbarhetsrapporteringen ska innehålla de hållbarhetsupplysningar som behövs för förståelsen av företagets utveckling, ställning och resultat och konsekvenserna av verksamheten, däribland upplysningar i frågor som rör miljö, sociala förhållanden, personal, respekt för mänskliga rättigheter och motverkande av korruption. Hållbarhetsrapporten enligt Årsredovisningslagen omfattar sidorna 6-12, 17-19, 21-24, 27, 29-33 samt 35-37 i denna hållbarhetsredovisning.

Trossamfundet Svenska kyrkan
Organisationsnummer 252002-6135
SK19454

Foto omslagsbild: Ramdala kyrka, Jämjö pastorat, Lunds stift. Trons/TT Nyhetsbyrån.

Innehåll

OM OSS

Inledande ord	5
Om oss	5
Vårt uppdrag	6
Om Act Svenska kyrkan	7

OM STYRNING OCH PRIORITERING

Styrning av hållbarhetsarbetet	8
Vår omvärld	11
Hur vi prioriterar	14

OM ÅRET SOM GÅTT

Andlig och existentiell hållbarhet	17
Social hållbarhet	21
Ekologisk hållbarhet	29
Ekonomisk hållbarhet	35

GRI INDEX	38
-----------	----

Finsk julgudstjänst i Gustaf Adolfs kyrka, Gustaf Adolfs församling, Stockholms stift. Foto: Johannes Frandsen/Ikon.

Inledande ord

Hållbarhetsredovisning har blivit en självklarhet i många sammanhang. Det blir allt tydligare att hållbarhet består av fyra dimensioner som sinsemellan hänger ihop, nämligen: ekologisk, social, ekonomisk, andlig och existentiell hållbarhet.

REDAN I DET FÖRSTA BISKOPSBREVET om klimatet från 2014 skrev biskoparna att det är hög tid att vetenskap, politik, näringsliv, kultur och religion – allt som är uttryck för människans värdighet – samverkar. Klimatkrisen är andlig och existentiell, eftersom den berör människolivets grundbetingelser i djupaste bemärkelse: Vad är vår roll i skapelsen? Vilket ansvar har vi för dem långt borta? Vad gör vi med vår oro? Vad får vi hoppas på? Inte minst viktigt är barnperspektivet: vi som är vuxna idag håller på att allvarligt försämra livsförutsättningarna för våra barn och barnbarn.

Den här hållbarhetsredovisningen ger en inblick i den verksamhet som bedrivs av Svenska kyrkans nationella nivå och arbetet för en hållbar kyrka och ett hållbart samhälle. I den kristna tron finns förutsättningar till ett hopp som befriar till handlingskraft. Må detta dyrbara hopp leda till kloka investeringar på alla områden!

ANTJE JACKELÉN
ÄRKEBISKOP

Om oss

Svenska kyrkan är Sveriges största trossamfund och landets största medlemsorganisation. Vid årsskiftet 2019/2020 hade trossamfundet 5,8 miljoner medlemmar, vilket motsvarar 56,4 procent av befolkningen. Verksamheten ger uttryck för Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära. Den är rikstäckande och spänner över många olika verksamhetsområden.

Det är i församlingen som kyrkans liv levs. Församlingarna är självstyrande och har som grundläggande uppgift att fira gudstjänst, bedriva undervisning samt utöva diakoni och

mission. Svenska kyrkan har 13 regionala stift med uppgift att främja och ha tillsyn över församlingarnas verksamhet. Kyrkomötet är Svenska kyrkans högsta beslutande organ och utser kyrkostyrelsen. Kyrkostyrelsen har ett kyrkokansli i Uppsala till sitt förfogande.

Denna redovisning gäller Svenska kyrkan på nationell nivå. Verksamhet i stiftet, hos församlingarna eller hos partner i utvecklingsländer beskrivs bara när det handlar om effekter av den nationella nivåns arbete.

Vårt uppdrag

Den nationella nivån är en sammanhållande kraft för Svenska kyrkan och bidrar till att uppdraget fullgörs rikstäckande och i internationellt samarbete. Kyrkostyrelsen styr och samordnar förvaltningen av den nationella nivåns uppgifter och företräder Svenska kyrkan. Detta sker genom att ta ansvar för kyrkans gemensamma angelägenheter, bland annat:

- *Omvärld och relationer:* Nationell nivå företräder, genom kyrkostyrelsen, hela Svenska kyrkan i relation till beslutsfattare, andra kyrkor och samfund. Nationell nivå deltar i flera strategiska samarbeten i Sverige och internationellt. I arbetet ingår även internationell mission och diakoni, som bedrivs under namnet Act Svenska kyrkan (se vidare på sidan 8).
- *Stöd till församlingens utveckling via stiftet:* Detta arbete omfattar allt från stöd till kyrkans sociala arbete och kulturfrågor till ramavtal för inköp och administrativa lösningar för hela Svenska kyrkan. Kyrkostyrelsen ansvarar även för Svenska kyrkans utbildningsinstitut, som utbildar framtidens diakoner, församlingspedagoger, kyrkomusiker och präster, samt Svenska kyrkan i utlandet som verkar genom utlandsförsamlingar för svenskar i 23 länder.
- *Normering och förvaltning:* Den nationella nivån tar löpande fram underlag för förankring, reflektion och beslut om förändringar i kyrkoordningen. Kyrkoordningen beslutas av kyrkomötet och slår fast vilka gemensamma regler som gäller för hela Svenska kyrkan, hur beslut fattas och ansvarsfördelningen mellan de tre nivåerna.

Kyrkostyrelsen förvaltar också ett buffertkapital på 9,6 miljarder kronor. Avkastningen från förvaltningen ses som en resurs för att bekosta långsiktiga åtaganden och prioriterade områden i Svenska kyrkan.¹

Hållbarhetsredovisningens omfattning

Hållbarhetsredovisningen omfattar endast Svenska kyrkans nationella nivå, vilket inkluderar Svenska kyrkans utvecklingsarbete genom det internationella arbetet och Svenska kyrkan i utlandet samt utbildningsinstituten i Uppsala och Lund.

Eftersom församlingar och stift är självstyrande kan inte kyrkomötet besluta i frågor som faller inom den lokala och regionala nivåns ansvarsområden. Men genom stöd och samverkan på de sätt som beskrivs i denna rapport utförs ett arbete som är till gagn för hela Svenska kyrkans strävan att bidra till en hållbar kyrka och en hållbar utveckling.

 För mer information om hur församlingar och stift arbetar med hållbarhetsfrågor se kontaktuppgifter exempelvis på:
www.svenskakyrkan.se/sokforsamling

¹ Den nationella nivån har också ett tillsynsansvar över stiftens förvaltning av skog, jord och fonder. Tillsynen sker bland annat genom löpande stöd och råd till stiftens förvaltningar och genom att arbetet följs upp en gång per år. Läs mer om stiftens arbete på www.svenskakyrkan.se/prastlonetillgangarna

Eswatini april 2019. Organisationen Siphille Maternal and Child Health driver ett mentormammaprojekt som Act Svenska kyrkan stödjer. Foto: Josefín Casteryd/Ikon.

Om Act Svenska kyrkan

Genom Act Svenska kyrkan verkar Svenska kyrkan för internationella och ekumeniskt samordnade missions- och diakoniinsatser samt ett långsiktigt utvecklingssamarbete. Tillsammans med kyrkor och civilsamhällesorganisationer arbetar Act Svenska kyrkan för alla människors rätt till ett värdigt liv. Tack vare samarbetet med lokala partner kan stöd snabbt vara på plats vid humanitära katastrofer och arbetet för långsiktigt hållbara samhällen kan ta vid direkt. Målet är att människor som lever i utsatthet ska kunna återfå och bygga tron på framtiden, finna gemenskap och tillsammans bidra till förändring och ett värdigt liv.

För att kraftsamla och koordinera insatser sker samverkan inom ACT-alliansen, som är en av de största globala trosbaserade allianserna för humanitärt arbete, utvecklingssamarbete och påverkansarbete. Andra viktiga samarbetspartner är Kyrkornas världsråd och Lutherska världsförbundet. Det internationella arbetet sker i 35 länder genom utvecklingsinsatser och humanitära insatser samt ett globalt påverkansarbete.

Nytt namn – samma viktiga uppdrag

I maj 2019 bytte Svenska kyrkans internationella arbete namn till Act Svenska kyrkan. Men det är långt ifrån bara ett namnbyte. Det är en signal om att vi är en kyrka som är redo att agera i världens viktiga ödesfrågor: människovärdet, skapelsens integritet och tilliten mellan människor i en tid av växande polarisering.

Hållbar och varaktig förändring uppnås bäst genom att bygga långsiktiga relationer till lokala aktörer och kyrkor

som kan den lokala kontexten. För att uppnå hållbar förändring arbetar Act Svenska kyrkan långsiktigt för fred och försoning, jämställdhet, trygghet och försörjning samt verkar för religionsdialog.

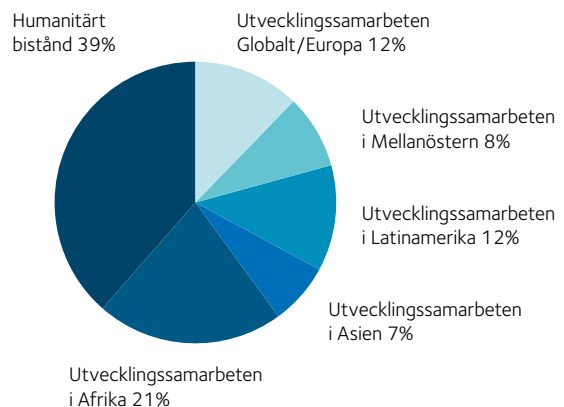
Tillsammans i tro och med kunskap kämpar vi för alla människors rätt till ett värdigt liv.

Act Svenska kyrkan finansieras genom medlemsavgiften till Svenska kyrkan, insamlade kollekter från församlingar och stift, gåvor och testamenten från enskilda samt bidrag från statliga och globala givare som Sida och EU.

Läs mer om Act Svenska kyrkans arbete:
www.svenskakyrkan.se/act

FÖRDELNING AV MEDEL (TOTALT CA 243 MILJONER)

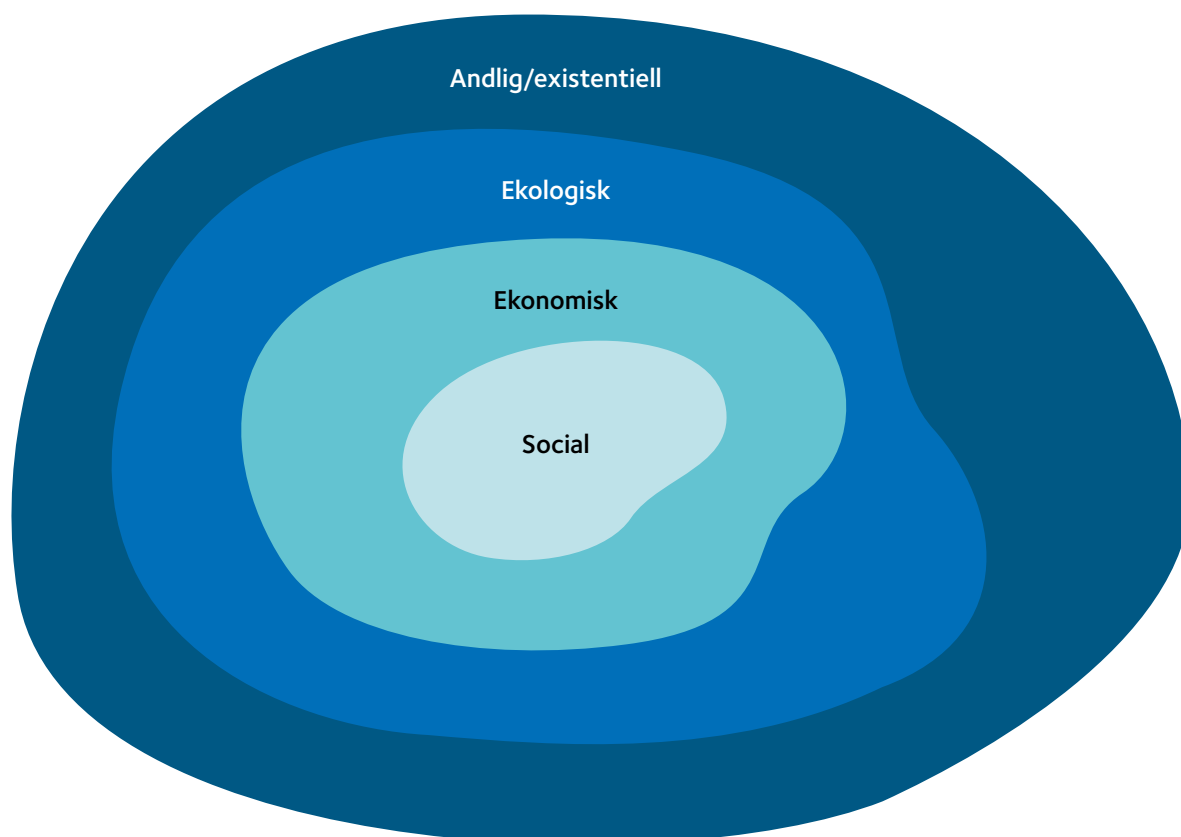

Styrning av hållbarhetsarbetet

Kyrkostyrelsen integrerar olika hållbarhetsdimensioner i verksamheten, både när den styrs, genomförs och följs upp.

DET INNEBÄR ATT hållbarhetsarbetet ska bäras av alla anställda och förtroendevalda på den nationella nivån. Illustrationen nedan visar de fyra hållbarhetsdimensioner som ska genomsyra verksamheten.

- Den sociala dimensionen handlar bland annat om att verka för de mänskliga rättigheterna, tillit, inkludering och egenmakt.
- Den ekonomiska dimensionen gäller bland annat hur ekonomiska resurser används och förvaltas hållbart.
- Den ekologiska dimensionen handlar om att hushålla med naturresurserna och värna miljön.
- Den andliga och existentiella dimensionen omsluter de övriga tre. Här vilar Svenska kyrkans teologi, värderingar och ställningstaganden.

Risk- och möjlighetsanalys

Den nationella nivåns hållbarhetsarbete utgår från en bedömning av de områden där verksamheten har störst risk för negativ påverkan på människa och miljö. Bedömningen identifierar även de områden med störst möjlighet att bidra till förändring i hållbar riktning utifrån vårt uppdrag som kyrka, vår tro och den verksamhet nationell nivå bedriver. En risk- och möjlighetsanalys utförd 2015 lade grunden för prioriteringarna och innehållet i hållbarhetsarbetet.

RISKOMRÅDE	HÅLLBARHETSDIMENSION	RISKER	MÖJLIGHETER
Andlig och social hållbarhet	Andlig och existentiell, Social	Verksamhet har begränsade effekter på samhället. Minskad kännedom om kyrkans verksamhet.	Verksamhet av hög kvalitet. Kyrkan som given plats för existentiella perspektiv, närvaro och reflektion. Mänskliga rättigheter och människo-värdet i centrum.
Effektiv förvaltning	Ekonomisk	Ineffektiv resursanvändning.	Mer resurser till verksamhet.
Minskad miljö- och klimatpåverkan	Ekologisk	Prisökningar för fossil energi på sikt. Negativ klimatpåverkan.	Minskade kostnader. Ökad trovärdighet i debatten.
Hållbara investeringar & inköp	Ekonomisk, Ekologisk	Finansiell risk. Trovärdighet. Människorättsrisker som inte hanteras.	Bibehållen avkastning. Minskade kostnader. Möjlighet att påverka näringslivet. Trovärdighet i hållbarhetsdebatten.
Antikorruption	Ekonomisk	Ineffektiv & osaklig användning av ekonomiska resurser.	Aktivt bidrag till hållbar utveckling i samhället.
Goda medarbetare	Social, Ekonomisk	Kostnader i form av ohälsa. Brist på nyckelkompetens.	Förmåga att attrahera rätt kompetens.
Öppenhet & transparens	-	Icke-lyhörd och omodern organisation.	Stärkt anseende och förtroende i samhället.

Från policy till målsättningar, genomförande, uppföljning och lärande

Policyer, målsättningar, uppförandekoder och rutiner samt verksamhetsplaner konkretiserar hur hållbarhetsarbetet ska utformas och genomföras. Effekterna av arbetet följs upp genom intern kontroll av hur rutiner efterlevs, medarbetarenkäter, statistikinsamling om miljöpåverkan och facklig samverkan, dialog med leverantörer, företag och med de fonder vi investerar i samt genom årlig verksamhetsredovisning. Den årliga hållbarhetsredovisningen är också ett led i uppföljningsarbetet och genomgår extern revision. Under 2019 sjuönsades ett målstyrningsarbete som syftar till tydligare verksamhetsuppföljning och kontinuerliga förbättringar med hjälp av nyckeltal.

Annan kvalitetssäkring sker genom Miljödiplomering av nationell nivå och genom certifiering mot Core Humanitarian Standards, CHS. Miljödiplomering är Svenska kyrkans system för miljöledning, och kontrollen utförs av personer som inte tillhör den diplomerade enheten.

 Läs mer om det interna regelverket och hur arbetet styrs:
www.svenskakyrkan.se/hallbarhetsredovisning-och-styrning

 Läs mer om Core Humanitarian Standards:
www.corehumanitarianstandard.org

LAGAR OCH INTERNT REGELVERK

Kyrkoordningen
Uppförandekod
Policyer
Riktlinjer

STYRNING OCH LEDNING

Verksamhetsplaner
Program- och projektplaner
Strategiska nyckeltal

GENOMFÖRANDE

Tydlig ansvarsfördelning
Processer för integrering
Utbildningsinsatser
Standarder
Standarder som Miljödiplomering och Core Humanitarian Standards

UPPFÖLJNING OCH LÄRANDE

Medarbetarenkäter
Datainsamling för miljöpåverkan
Dialog med fackliga representanter
Utvärderingar
Act Svenska kyrkans klagomålsfunktion
Extern revision

TRANSPARENS

Hållbarhetsredovisning
Annan kommunikation
Öppenhet genom offentlighetsprincipen

Vår omvärld

Världen är i ständig förändring och Svenska kyrkans nationella nivå tolkar ständigt sitt uppdrag i den kontext och den tid som vi verkar i. Här beskrivs några större skeenden som just nu påverkar den nationella nivåns verksamhet mest.

Religionens roll i samhället

Globalt sett stiger andelen människor som identifierar sig med någon religion – och trenden ser ut att fortsätta. Ungefär 84 procent av världens befolkning har uppgett att de har en religiös identitet. Sverige beskrivs ofta som ett utpräglat sekulariserat land. Religiös praktik, som att fira gudstjänst eller låta döpa sitt barn, minskar. Samtidigt uppger omkring en tredjedel av den svenska befolkningen att de tror på Gud eller en högre makt. Det finns med andra ord ett andligt intresse och sökande i det svenska samhället, som tar sig olika uttryck. Ur det perspektivet är det angeläget att de existentiella och andliga perspektiven uppmärksammas, diskuteras och bearbetas. Religiösa aktörer är viktiga samarbetspartner i vår tids stora samhällsfrågor, inte minst i det offentliga samtalet.

PRIORITERADE OMRÅDEN

- Insatser för att öka kunskapen om kristen tro och Svenska kyrkans roll i samhället.
- Samordning av insatser för själavård och livsnära samtal
- Stöd till satsningar på barn och unga, till exempel konfirmation.

Läs mer i kapitlet om Andlig och existentiell hållbarhet.

Existentiell ohälsa

De kurvor som mäter tillväxt och konsumtion löper inte parallellt med de som mäter livskvalitet. Särskilt bland yngre och äldre är den psykiska ohälsan utbredd. Existentiell hälsa är ett bredare begrepp än psykisk hälsa och kan förenklat beskrivas som människans förmåga att leva med livets stora frågor och att möta både möjligheter och motgångar. Som förvaltare av ett rikt arv av berättelser om det mänskliga livets utsatthet och möjligheter har kyrkan en särskild uppgift och stor erfarenhet och kompetens att ta människans behov av meningsskapande och vägledning på yttersta allvar.

PRIORITERADE OMRÅDEN

- Utbildningar för präster och diakoner vid Svenska kyrkans utbildningsinstitut.
- Samordning av flera av Svenska kyrkans insatser för själavård och livsnära samtal.
- Stöd till satsningar på barn och unga, till exempel konfirmation.
- Programmet för undervisning och lärande.

Läs mer i kapitlet om Andlig och existentiell hållbarhet.

Ärkebiskop Antje Jackelen samtalar om klimatångest i SVT Morgonstudion. Foto: Kali Andersson.

Social utsatthet och polarisering

Den demografiska utvecklingen och större socioekonomiska klyftor medför stora utmaningar för välfärden innebär ett ökat behov av civila aktörers insatser. Kyrkor och andra religiösa gemenskaper utför ett omfattande socialt arbete runt om i världen för att minska människors utsatthet. Det finns idag tydliga tecken på att samhället polariseras. Det handlar inte bara om inkomstklyftor utan också om tillgång till utbildning, jobb, bostad, viktig samhällsservice och framtidstro.

PRIORITERADE OMRÅDEN

- Internationellt utvecklingssamarbete.
- Stöd till utveckling av det diakonala arbetet i församlingarna genom stiftet.
- Samordningsinsatser som handlar om stöd till människor som står utanför arbetsmarknaden.

Läs mer i kapitlet "Social hållbarhet".

Global klimatkris

Världen står mitt uppe i en pågående klimatkris. De planetära gränserna, som forskare ringat in för att beskriva hur mycket mänsklig aktivitet som ekosystemen kan bära, överskrids. Det gäller bland annat utsläppen av växthusgaser och minskningen av jordens artrikedom. Globala insatser måste femfaldigas om vi ska klara det globala klimatavtalets önskemål om en höjning med högst 1,5 grader, med minskade globala koldioxidutsläpp med 45 procent fram till år 2030. Sverige är ett av de länder med störst miljöpåverkan per person.

PRIORITERADE OMRÅDEN

- Nationell nivåns eget miljöarbete.
- Stöd till stift och församlingar på miljöområdet, till exempel Svenska kyrkans färdplan för klimatet.
- Påverkansarbete gentemot beslutsfattare, där krisens andliga och existentiella aspekter lyfts.

Läs mer i kapitlet "Ekologisk hållbarhet".

Ökad migration

Sedan 2013 har antalet flyktingar i världen ökat markant, bland annat på grund av krig, förföljelse och naturkatastrofer som ibland orsakats av ett förändrat klimat. Få av flyktingarna har möjlighet att återvända till sina hem och många blir kvar i flyktingläger i många år. I både EU och USA har flyktingströmmarna lett till hård gränsbevakning, växande motstånd mot invandring och uttalad främlingsfientlighet. I Sverige har migrations- och integrationsfrågorna kommit att dominera den offentliga debatten och påverkat det politiska landskapet.

PRIORITERADE OMRÅDEN

- Arbete med migration- och integrationsfrågor, bland annat ensamkommande barn.
- Humanitärt arbete i flyktingläger, stöd till katastrofberedskap och interreligiös dialog.

Läs mer i kapitlet "Social hållbarhet".

Minskade medlemstal

Svenska kyrkans verksamhet förutsätter en god ekonomi som finansieras genom medlemsavgifter, ersättning för vård av kulturhistoriska kyrkobyggnader och inventarier, samt finansiering från Sida för det internationella utvecklingsarbetet. Som en konsekvens av religionens förändrade roll i samhället, och att man inte längre automatiskt blir medlem i Svenska kyrkan vid födseln utan vid dopet, så minskar antalet medlemmar. Samverkan och samordning inom Svenska kyrkan är centralt för att kunna bedriva kostnadseffektiv, kvalitativ och hållbar verksamhet.

PRIORITERADE OMRÅDEN

- Satsningar på utbildning och lärande, konfirmationsarbete och det diakonala uppdraget för att öka kännedomen om Svenska kyrkans verksamhet.
- Kostnadseffektivitet på nationell nivå och i hela Svenska kyrkan.

Läs mer i kapitlen "Andlig och existentiell hållbarhet", "Social hållbarhet" och "Ekonomisk hållbarhet" samt Svenska kyrkans årsredovisning 2019.

Foto: Gustaf Hellsing/Ikon

Hur vi prioriterar

Dialog med intressenterna

På uppdrag av kyrkostyrelsen inhämtas regelbundet allmänhetens synpunkter genom omvärlds- och medieanalyser samt enkätundersökningar som mäter allmänhetens kännedom om Svenska kyrkans verksamhet och vad som är angeläget att Svenska kyrkan arbetar med. Två gånger per år möts kyrkostyrelsen och stiftens styrelser för samtal om framtidsfrågor och prioriteringar. Ytterligare överläggningar mellan styrelserna sker löpande och regelbunden dialog sker även med representanter för stiftet som arbetar

med sina församlingar inom olika verksamhetsområden, med partner i det internationella arbetet och med de människor som den verksamheten berör. Regelbundet möter Svenska kyrkan beslutsfattare inom politik, näringsliv och civilsamhälle. Sammantaget ger detta en bild av hur intressenter tycker att Svenska kyrkan bör prioritera och utveckla verksamheten. Den samlade bilden bidrar till kyrkostyrelsens prioriteringar och verksamhetens målbilder för 2030 (se sidan 15).

INTRESSENTER TILL SVENSKA KYRKANS NATIONELLA NIVÅ

PRIMÄRA

- Stift och församlingar
- Medarbetare
- Bidrags- och gåvogivare
- Partner i utvecklingsländer
- Andra trossamfund och ekumeniska nätverk
- Lagstiftare och myndigheter
- Olika samhälleliga organisationer/nätverk som Svenska kyrkan deltar i
- Leverantörer och bolag Svenska kyrkan investerar i

SEKUNDÄRA

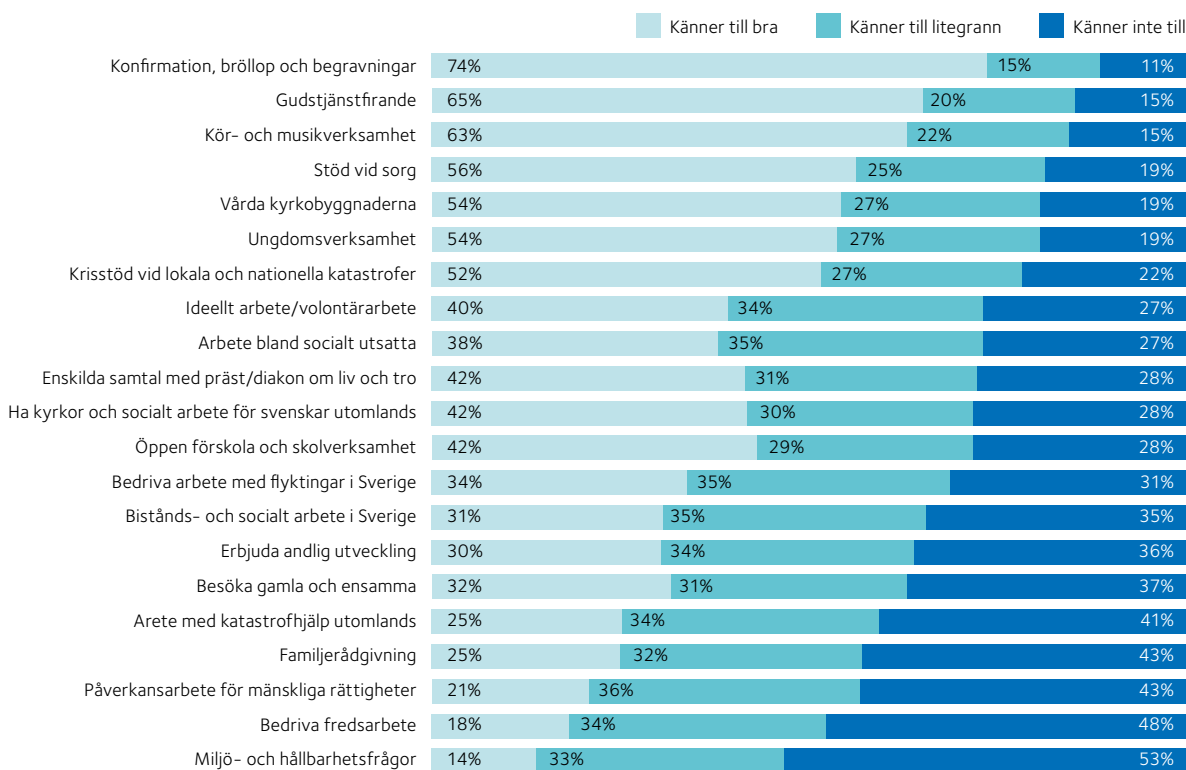
- Medlemmar och icke-medlemmar
- Rättighetsbärare
- Lärosäten och forskningsinstitutioner
- Media

ALLMÄNHETENS KÄNNEDOM OM SVENSKA KYRKANS ARBETE

Årliga enkätundersökningar visar att allmänhetens förväntningar om vad Svenska kyrkan ska göra varierar. Det beror sannolikt både på kännedomen om vad Svenska kyrkan gör och på hur individen förhåller sig till Svenska kyrkan.

Som tabellen nedan visar finns god kännedom om Svenska kyrkans grundläggande uppdrag som dop, konfirmation, bröllop och begravningar samt även ungdomsverksamheten

och värden av kulturarvet. Det finns också relativt god kännedom om det diakonala arbete som genomförs i form av stöd till gamla, ensamma och andra grupper som lever i utsatthet eller till människor som genomgår kriser. Kännedomen om Svenska kyrkans arbete i andra länder liksom klimat- och miljöfrågorna ligger på en lägre nivå.

Frågan ställdes som "Hur väl känner du till att Svenska kyrkan arbetar med följande?". Det fanns fem svarsalternativ och i figuren är alternativen hopslagna för att illustrera kännedomen.

Läs mer om statistik gällande kännedom om Svenska kyrkans verksamhet i "Nyckeln till Svenska kyrkan 2019", kapitel 5:
<https://webbshop.svenskakyrkan.se/nyckeln-till-svenska-kyrkan-2019>

PASTORAT OCH FÖRSAMLINGARS PRIORITERINGAR OCH KOMPETENS

2019 skickades en enkät ut till samtliga kyrkoherdar för att se hur långt kyrkan som helhet hade kommit i klimatarbetet. Kyrkoherdarnas egen bedömning är att de flesta försam-

lingar prioriterar klimat- och miljöarbetet och att ungefär en tredjedel anser sig ha tillräcklig kompetens för att arbeta med dessa frågor.

Målbilder för nationell nivå 2030

Mot bakgrund av det som sker i vår omvärld och vad dialoger med intressenter visat, beslutade kyrkostyrelsen 2018 om tre målbilder till år 2030, som var och en kan kopplas till de fyra hållbarhetsdimensionerna. Under 2019 har en systematisering av måluppföljningen inletts. Den utgår från olika perspektiv på verksamheten, som följs upp med hjälp av strategiska nyckeltal. Perspektiven har en tydlig koppling till hållbarhetsarbetet.

1.
År 2030 har vi stärkt förmågan att bidra till ett församlingsliv som utifrån lokala förutsättningar kan möta samtidens utmaningar.

2.
År 2030 har vi stärkt relevansen och engagemanget för Svenska kyrkans arbete, grundat i kristen tro, för ett hållbart samhälle i Sverige och i världen.

3.
År 2030 har vi bidragit till utveckling av en effektiv styrning, administration och förvaltning i Svenska kyrkan, så att församlingarna kan fullgöra sin grundläggande uppgift.

Perspektiv

1. Allmänhetens kännedom
2. Upplevt värde av nationell nivåns stöd till stiftens
3. Anslutning till gemensamma lösningar
4. Miljöpåverkan och bidrag till klimatmålen
5. Medarbetarskap
6. Förenklade arbetssätt
7. Ekonomi i balans

Hur vi bidrar till Agenda 2030

Hösten 2015 enades världens länder om 17 hållbarhetsmål, Agenda 2030. Tillsammans formar målen en gemensam karta som ska vägleda världen till en hållbar utveckling. Agenda 2030:s ledord är att ingen ska lämnas utanför och målen ska genomföras med särskild hänsyn till de människor och samhällen som har sämst förutsättningar.

Den här hållbarhetsredovisningen lyfter de mål som tydligast kan kopplas till den nationella nivåns verksamhet – som till exempel för jämlikhet (mål 5) och klimatförändringarna (mål 13). I de olika avsnitten hänvisar vi till Svenska kyrkans webbplats där det framgår hur verksamheten bidrar till respektive mål.

 [Läs mer om vårt bidrag till Agenda 2030:
www.svenskakyrkan.se/agenda2030](http://www.svenskakyrkan.se/agenda2030)

INGEN SKA LÄMNAS UTANFÖR

Renmärkning vid Grövelsjön. Foto: Magnus Aronson/Ikon.

Året som gått

Svenska kyrkan skapar, vidareutvecklar och bevarar en mängd olika värden. Vissa av dem kan enkelt fångas och följas upp, men inte alla trots att de är centrala och grundläggande för Svenska kyrkans tro och praktik. På kommande sidor beskrivs det arbete som genomfördes under 2019, men också resultat i ett längre perspektiv.

Andlig och existentiell hållbarhet

Hållbar utveckling definieras inom FN som en ”utveckling som tillgodoser dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillgodose sina behov”.² En hållbar utveckling innefattar enligt definitionen tre dimensioner: den ekologiska, ekonomiska och sociala dimensionen. Dessa tre hör ihop och förutsätter varandra.

SVENSKA KYRKANS HÅLLBARHETSRAPPORT lyfter en ytterligare dimension – den andliga och existentiella. FN:s barnkonvention betonar barnets rätt till andlig utveckling. Världshälsoorganisationen talar om hopp, harmoni, helhet, meningsfullhet, förundran, andlig kontakt, personlig tro och gemenskap som centrala byggstenar i alla människors liv och som nödvändiga villkor för existentiell hälsa.

Också i kristen tro är detta centrala värden. Det är Guds gåva att vårt värde inte beror av våra prestationer. Guds kärlek frigör den kraft som är bunden, så att vi kan ta ansvar och arbeta för skapelsens bästa. Kyrkans tro och tradition ger ett språk för att möta livet i all dess variation och rikedom. Därför är en andlig eller existentiell dimension både nödvändig och självklar i ett hållbart samhälle.

Kyrkans arbete med andlig och existentiell hållbarhet sker i första hand i den lokala församlingen - i gudstjänst, undervisning, mission och diakoni. Här förs samtal om värderingar och livsval med människor i alla åldrar. Därigenom driver landets församlingar ett andligt hållbarhetsarbete som kommer hela samhället till del.

Svenska kyrkans nationella nivå bidrar till detta arbete genom att utbilda diakoner, församlingspedagoger, kyrkomusiker och präster vid Svenska kyrkans utbildningsinstitut i Lund och Uppsala. Den nationella nivån samordnar också flera av Svenska kyrkans insatser för självård och livsnära samtal och satsningar på barn och unga. Den nationella nivån deltar i dialogarbete med andra kyrkor och religioner för att lära oss av varandras traditioner, erfarenheter och livstolkningar och för att skapa ökad förståelse och tolerans mellan olika trosuppfattningar. I det offentliga samtalet lyfts löpande de andliga och existentiella dimensionerna som behövs i arbetet för hållbar utveckling. Svenska kyrkan bidrar också till att stärka religiösa minoriteters rätt att få utöva den egna tron.

² Världskommissionen för miljö och utveckling, 1987, Vår gemensamma framtid. Redan på 1970-talet började Kyrkans världsråd utveckla en vision om en hållbar utveckling. Diskussioner fördes om hur samhällen kan byggas utifrån principer om rättvisa, delaktighet och hållbarhet utifrån flera dimensioner.

Möten och samtal med människor

Under ett år möter Svenska kyrkan många människor i sin verksamhet för att dela tro och liv i ljusa och mörka stunder. Här ges några exempel på omfattningen. Den senast tillgängliga statistiken är från 2018 då det är över ett års statistikeftersläpning på grund av den omfattande inhämtningen och hanteringen av information.

Källa: Svenska kyrkans statistikdatabas

Helhetsgrepp för att öka kunskapen om kristen tro

Undervisning om kristen tro och tradition är en viktig del av kyrkans arbete. De senaste åren har kyrkostyrelsen beslutat om flera olika insatser för att öka kunskapen om kristen tro i Sverige. 2018 inleddes en omfattande satsning för att bredda och intensivifiera arbetet med lärande och undervisning i hela Svenska kyrkan. En viktig utgångspunkt för programmet Lärande och undervisning är att kristen tro är lika omfattande som livet självt. Därför handlar kyrkans undervisning både om den enskilda individens möte med Gud och om att ge många människor (medlemmar eller icke-medlemmar) tillgång till kristen tradition, kultur och kulturarv. Det är också ett lärande som sker på många arenor. Undervisning pågår i församlingarnas samtalsgrupper, bibelstudier och körer, men också och alltmer genom digitala kanaler och inte minst genom kyrkans medverkan i det offentliga samtalet. Hösten 2019 genomfördes för första gången ett tematiskt kyrkomöte, som hade valt just undervisning som tema. I ett uttalande uppmanade kyrkomötet hela kyrkan att kraftsamla kring undervisning. Ytterst handlar det om den andliga resurs som kristen tro utgör – för den enskilda människan, samhället och skapelsen.

Konfirmation

För att möta en nedåtgående trend sjösattes 2014 projektet Krafttag konfirmation för att öka kunskapen om vad konfirmation är och hur den kristna tron kan vara relevant och meningsbärande i unga människors liv. Totalt deltog över 2 000 anställda i fortbildningsdagar. Projektet avslutades 2018 och övergick i ett utvecklingsarbete, och under 2019 togs nya riktlinjer fram för konfirmandarbetet. Målet är att dessa ska bidra till nya sätt att möta ungdomar på det sätt de vill bli mötta och därmed stärka förutsättningarna för att vända trenden.

Jourhavande präst

Enligt Socialstyrelsen har den psykiska ohälsan hos barn och unga ökat markant det senaste decenniet. Ungefär hälften av de som överväger att ta sitt liv söker hjälp. Svenska kyrkans strategi ligger i linje med Folkhälsomyndighetens uppdrag att förstärka tidiga insatser och att arbeta förebyggande mot självmord, inte minst bland unga.

Jourhavande präst erbjuder akut själavård i tre kanaler – telefon, brev och chatt – som är öppna vid tidpunkter då många andra samhällsinstanser är stängda. Tystnadsplikt och anonymitet underlättar samtalen. Tjänsten bemannas av församlingspräster och samordnas på stiftsnivå och nationell nivå i samverkan med 112 och SOS-alarm.

Samverkan med sjukhus, universitet och polis

Genom Sjukhuskyrkan bedriver Svenska kyrkan andlig vård på ett åttiotal vårdinrättningar. Sjukhuskyrkan samordnas av den nationella nivån och erbjuder själavårdssamtal, krisstöd, kyrkliga handlingar, andakter och gruppsamtal till patienter, närstående och personal. Sjukhuskyrkan är ett samarbete med andra kristna samfund och på några platser i samverkan med företrädare för andra trossamfund.

Svenska kyrkans nationella nivå bidrar också till samordningen av Universitetskyrkan, som finns på 32 platser och skapar mötesplatser för gudstjänster och samtal. Den erbjuder även själavård, enskilda samtal och bikt.

Kyrka-Polis i Samverkan bygger på en överenskommelse mellan Polismyndigheten, Svenska kyrkan, Equmeniakyrkan och Stockholms katolska stift. Trossamfundet samarbetar med polisen när dödsbud överlämnas och då brottsoffer behöver stöd. Stöd ges också till Polismyndigheten i olika etiska frågor och genom psykosocialt stöd till anställda. Under 2019 arrangerade en seminariedag om trafficking för såväl medarbetare i kyrkorna som anställda och ideella hos polisen.

Läs mer om hur Svenska kyrkan bidrar till mål 3:
www.svenskakyrkan.se/agenda2030/mal-3-god-halsa-och-valbefinnande

78 400
telefonsamtal
10% ökning från 2018

12 200
chattar
11% ökning från 2018

1 500 brev
9% ökning från 2018

Diakonemblemets är ett vigningstecken för diakoner i Svenska kyrkan. Emblemet formgavs 1960 av diakon Ingrid Ridderstedt och syster Marianne Nordström, Alsike kloster. Foto: Gustaf Hellsing/Ikon.

Social hållbarhet

Svenska kyrkan är en betydande aktör på det sociala området genom sin rikstäckande verksamhet i Sverige och ett internationellt utvecklingsarbete i 35 länder, genom Act Svenska kyrkan. Med evangeliet som grund och människovärdet i fokus bidrar Svenska kyrkan till att minska utsattheten i våra samhällen, skapa social sammanhållning och gemenskap samt att mänskliga rättigheter respekteras och främjas.

DET INNEBÄR ATT VI försöker komma åt de bakomliggande orsakerna till att människor lever i utsatthet och marginaliseras, för att skapa förutsättningar för individen att tillsammans med andra förändra sin livssituation. Svenska kyrkan arbetar rättighetsbaserat, vilket innebär att människors egna förmågor bekräftas och stärks.

Tillsammans med andra samhällsaktörer tar Svenska kyrkan ett delat ansvar för samhällsutvecklingen utan att ersätta de sociala trygghetssystem som det offentliga ska tillhandahålla. Istället kompletterar Svenska kyrkan samhällets insatser utifrån vårt uppdrag, som samlade kraft genom att erbjuda gemensamma mötesplatser och plattformar, men också genom att vara med och utveckla nya arbetssätt och nya samarbeten. I Svenska kyrkans uppdrag ingår även att använda kyrkans röst till att påverka beslutsfattare när människor far illa.

Stöd till människor som står utanför arbetsmarknaden

Arbetet för människor i arbetslöshet resulterade 2019 i en överenskommelse mellan Svenska kyrkans nationella nivå och sex stift. Ett metod- och verksamhetsstöd togs fram för församlingar som vill starta eller utveckla sin verksamhet för arbetslösa för att på så sätt öka antalet människor i någon form av anställning. Den nationella nivåns stöd till verksamhet för människor i arbetslöshet har handlat om att stärka kunskap och förmåga i församlingar och stift att bedriva verksamhet som leder till att personer närmar sig arbetslivet, egen försörjning eller utbildning, genom att erbjuda praktik och arbetsträning. Under 2019 har uppskattningsvis över 1 000 personer³ haft praktik, arbetsträning eller anställning med lönebidrag inom Svenska kyrkan.

 Läs mer om hur Svenska kyrkan bidrar till mål 8:
www.svenskakyrkan.se/agenda2030/mal-8--anstandiga-arbetsvillkor-och-ekonomisk-tillvaxt-

³ Siffran är en uppskattning baserat på tidigare års resultat och en verksamhet som inte minskat i omfattning. Statistikunderlag har tidigare inhämtas från Arbetsförmedlingen men denna möjlighet finns inte för 2019

Social innovation

Under 2019 har ett samarbete etablerats mellan Svenska kyrkan och Innovationskontoret Fyrklövern inom ramen för Vinnovaprojektet Social Impact Innovation Support, som syftar till ömsesidigt lärande, överföring och anpassning av metoder för social innovation.

Församlingarna har ofta eldsjälar med goda idéer bland sina medarbetare, men ofta saknas kunnande, stödsystem och en organisationskultur som kan ta idéerna vidare så att de får spridning och varaktig effekt. Samarbetet ska höja Svenska kyrkans kompetens, bredda kontaktnätet och förbättra de organisatoriska förutsättningarna för att stötta församlingarna i ett målinriktat innovationsarbete, med fokus på de globala hållbarhetsmålen. Ett konkret resultat under det första året är ett metodstöd till församlingar för utvecklingen av projekt för arbetslösa.

Samverkan kyrka-idrott

Svenska kyrkan och Svenska Fotbollförbundet har sedan många år ett samarbete som samordnas på nationell nivå. Samarbetet syftar till bättre hälsa genom fysisk aktivitet och att genom lekar och samtal inspirera barnen att fundera över rättvisefrågor och relationer och därmed bidra till en positiv idrottskultur där allas lika rätt och värde respekteras.

Svenska kyrkans Idrottsforum genomfördes i oktober 2019 med 25 deltagare från stift och församlingar samt från Svenska Fotbollförbundet. En av slutsatserna från forumet var att samsamarbetsavtalet med fotbollförbundet borde användas som mall för breddad samverkan med andra förbund.

I kölvattnet av #metoo

Under 2017 spreds uppropet #metoo med vittnesmål om sexuella trakasserier över hela världen. Svenska kyrkan har arbetat länge med frågorna, både i Sverige och internationellt. #metoo och #vardeljus som är uppropet inom Svenska kyrkans värld, blev en signal om behovet av att fortsätta arbetet för varje människas rätt till fysisk och sexuell integritet.

Under 2019 genomfördes en kvalitativ analys av de samlade #vardeljus-berättelserna, vilken bekräftar tidigare utvärdering. Analysen efterfrågar också en problematisering av tystnads- och förlåtelsekultur inom Svenska kyrkan.

Trygga möten

Sedan 2017 erbjuds barn-, ungdoms- och konfirmandledare webbutbildningen Trygga möten, som lyfter frågor som sexuella övergrepp, ledares ansvar, attityder, mobbning, härskartekniker och mänskliga rättigheter. Bland omkring 9 000 unga ledare i Svenska kyrkan har 2 400 personer hittills gått kursen. I varje stift finns två utbildade kontaktpersoner, en man och en kvinna, med ett särskilt uppdrag att finnas till hands för personer som har utsatts för sexuella övergrepp

Insatser för att motverka diskriminering och öka inkludering

Svenska kyrkans nationella nivå arbetar löpande med insatser och redskap för att motverka diskriminering och involvera grupper som inte alltid har en röst. Ett exempel som lanserades 2017 är processmodellen Regnbågsnyckeln vars mål är att ge trygghet för hbtq-personer i Svenska kyrkans församlingar. Efter processen förväntas församlingen ha kompetens kring inkludering och hbtq-frågor. Två år efter lanseringen är nio församlingar Regnbågsmärkta och ytterligare 20 är på gång under 2020.

Hösten 2019 genomfördes en första hearing om trans och transpersoner, "Detta är min kropp". Syftet med hearingen var att tydliggöra transpersoners behov, rättigheter och bidrag i Svenska kyrkan.

Den nationella nivån arbetar även för urfolks och nationella minoriteters rättigheter. Ett exempel är ett samiskt konfirmandläger där ungdomar får lära sig om kristen tro samtidigt som deras samiska identitet stärks. De samiska språken används på lägret där deltagarna samtalar om samisk identitet och arbetar med samiskt hantverk.

Ett ytterligare exempel är att kyrkomötet antog Kyrkohandboken på minoritetsspråk under 2019 för att ytterligare stärka inkluderingsarbetet.

Sedan flera år tillbaka pågår en viktig utveckling av kyrkans arbete på de samiska språken och med att inkludera det samiska i kyrkans tro och liv. Foto: Magnus Aronson/Ikon.

Återlämnande av samiska mänskliga kvarlevor

Ett av de områden som lyfts fram i vitboken från 2016 om relationerna mellan Svenska kyrkan och samerna är frågan om återlämnande av samiska mänskliga kvarlevor som finns på museer och institutioner i Sverige. Företrädare för Svenska kyrkan har på olika sätt historiskt medverkat i insamlingen av kvarlevor för kranologisk och rasbiologisk forskning. Såväl frågan om den historiska bakgrunden, på vilket sätt och i vilket syfte dessa kvarlevor insamlades, som frågan om samlingarnas framtid, är ett känslomässigt och symboliskt laddat ämne.

2017 bjöd ärkebiskopen och Samiska rådet i Svenska kyrkan in företrädare för Sametinget, Kulturdepartementet, Riksantikvarieämbetet och en rad museer och institutioner till ett rundabordssamtal kring återlämnande av samiska mänskliga kvarlevor.

Vid ett uppföljande rundabordssamtal i april 2019 diskuterades bland annat den planerade återbegravningen av 25 samiska kranier i Lycksele som sedan ägde rum på urfolkens dag den 9 augusti 2019. Processen i Lycksele var viktig för att utforma en modell för dialog och ansvarstagande på lokal nivå där samiska intressenter, församlingar och kommuner ingår.

Migration och integration

Migrations- och integrationsfrågor berör många verksamhetsområden. Tillsammans med andra trosbaserade organisationer vill Svenska kyrkan ge en röst både åt nyanlända i Sverige och de över 70 miljoner människor som beräknas leva på flykt i världen i dag.

MINSKA UTSATTHETEN BLAND ENSAMKOMMANDE

Svenska kyrkan och andra civilsamhällesorganisationer tar idag ett stort ansvar för gruppen ensamkommande. Det sker både genom praktiska insatser och i diskussioner med myndigheter om de långsiktiga lösningar som behövs för att människor inte ska falla mellan stolarna. 2019 tilldelades Svenska kyrkan 15 miljoner kronor i statliga medel, som nationell nivå fördelade till stift och församlingar runt om i Sverige. Insatserna har handlat om allt från ekonomiskt stöd till inköp av mat och hygienartiklar till att hitta olika former av boenden, liksom psykosociala insatser som samtalsgrupper och sociala aktiviteter.

ARBETE FÖR KONVERTITER

Genom Sveriges kristna råd, SKR, pågår en regelbunden dialog med riksdags- och regeringsrepresentanter i frågor som är viktiga för kyrkorna. I maj 2019 träffade ärkebiskopen och SKR:s presidium Sveriges justitieminister för att samtala om konvertiters utsatta situation.

Svenska kyrkan uppmärksammar konvertiternas utsatta situation i förbönsgudstjänster och ljusmanifestationer, i debattartiklar och genom att skriva intyg i asylärenden. Svenska kyrkan är en av huvudmännen bakom Asylrättscentrum, som bistår med juridisk expertis och analyser tillämpningen av svensk asylrättslagstiftning.

EFFEKTIVT KATASTROFARBETE

Act Svenska kyrkan samarbetar inom ACT-alliansen och Lutherska världsförbundet för att kunna agera snabbt vid katastrofer. Under 2019 omfattade Act Svenska kyrkans humanitära bistånd 94 miljoner kronor. Årets största humanitära insatser gällde den utdragna flyktingsituationen i östra Afrika där Act Svenska kyrkans stöd berör 1,7 miljoner människor på flykt i Djibouti, Etiopien, Kenya, Somalia, Sydsudan och Uganda. Därefter kommer insatser med anledning av cyklonerna Idai och Kenneth i Zimbabwe och Mocambique där stödet berör cirka 100 000 människor.

Act Svenska kyrkan är ledande i psykosocialt arbete inom ACT-alliansen. Ett psykosocialt synsätt bygger på människors egen kraft att stötta varandra och återhämta sig vid kriser och katastrofer.

INTERRELIGIÖS PRAKTIK FÖR FRED

Ny forskning (Bowen & Owen 2019) visar att interreligiösa samarbeten kan motverka rasism, främlingsfientlighet och diskriminering och bidra till att stärka fredliga och inkluderande samhällen. Genom programmet Interreligiös praktik för fred – En värld av grannar vill Svenska kyrkan synliggöra och stärka interreligiösa samarbeten för och med människor på flykt, baserat på det arbete som trosbaserade församlingar och organisationer runt om i Europa gör. Under 2019 har fem möten med olika temafokus genomförts tillsammans med deltagare från olika länder.

Läs mer om vårt bidrag till mål 16:
www.svenskakyrkan.se/agenda2030/mal-16--fredliga-och-inkluderande-samhallen

FORTSATT SATSNING FÖR ATT STÄRKA ARBETET

För 2019 anslag Kyrkostyrelsen ytterligare 60 miljoner kronor till Svenska kyrkans arbete med asylsökande och nyanlända. Så här fördelades pengarna:

- 28 miljoner till församlingar och pastorat, för språkträning, barn- och ungdomsverksamhet och andra aktiviteter för att främja integration,
- 13,6 miljoner till internationella verksamheten, bland annat för akuta flyktingkriser i främst Östafrika och Mellanöstern, men även mindre andel för långsiktigt arbete med att bland annat kapacitetsstärkning och påverkansarbete inom EU,
- 14,5 miljoner till stiftet, bland annat för utbildning samt
- 3,9 miljoner till nationella satsningar, bland annat för Asylrättscentrum för flyktingar och asylsökande, ett samarbete med Röda Korset om stöd till medarbetare som möter personer som fått avslag, ett nätverk för lands- och glesbygdsförsamlingar kring migrations och integrationsfrågor.

I Rörvikskyrkan som hör till Överluleå församling i Luleå stift anordnas ett internationellt café där människor från hela världen möts, har andakt och fikar. Foto: Johannes Frandsen/Ikon.

Ett jämlikt samhälle leder till hållbar utveckling – Centralamerika

El Salvador, Guatemala och Honduras i Centralamerika är några av världens mest våldsamma länder med en utbredd machokultur. Våldet drabbar framförallt unga män, men även i hög utsträckning kvinnor och barn. Genusrelaterat våld inom familjer är vanligt och oftast är det kvinnans partner eller annan närstående som är förövaren.

Act Svenska kyrkan driver tillsammans med Lutherska världsförbundet och Centro Bartolomé de las Casas (CBC) ett maskulinitetsprogram för att öka mäns inkludering i genusfrågor som ett led i att minska våldet i samhället. En viktig del i det arbetet för jämlikhet är att inkludera pojkar och män.

Foto: Carlos Zapparoni/Ikon

Utbildning är ett vapen för oss flickor – Egypten

Samtidigt som rätten till utbildning är en självklarhet för många är den något ännu fler måste kämpa hårt för, särskilt flickor. I slumområdet El-Khosos i Kairo, Egypten, lever majoriteten av befolkningen under fattigdomsgränsen och andelen analfabeter är hög. Många flickor förväntas ingå äktenskap, föda barn och helt ägna sig åt familjen. Många föräldrar tycker att det inte behövs någon utbildning för det.

I Egypten driver Act Svenska kyrkan tillsammans med Bless, den koptisk-ortodoxa kyrkans bistånds- och utvecklingsorganisation, verksamhet över hela Egypten med fokus på utbildning, hälsa, rådgivning och ekonomiskt stöd för de mest utsatta.

Foto: Magnus Aronson

Läs mer om hur Svenska kyrkan bidrar till mål 5:
www.svenskakyrkan.se/agenda2030/mal-5---jamstalldhet

act
Svenska kyrkan

Tillsammans arbetar vi för en bra arbetsmiljö. Cheferna ansvarar för att arbetsmiljöarbetet sker på ett systematiskt sätt. Medarbetarna bidrar till en bra arbetsmiljö för sig själva och sina kollegor. Foto: Alex Giacomini/Ikon.

Goda arbetsförhållanden

Kyrkostyrelsen ansvarar för att säkerställa gott medarbetar- och ledarskap och att säkerställa en god arbetsmiljö så att Svenska kyrkan uppfattas som en attraktiv arbetsgivare. Svenska kyrkans nationella nivå hade 478 anställda⁴ vid årsskiftet 2019/2020 varav 39 visstidsanställda och 66 utlandsstationerade. Frågor som gäller arbetsmiljö, anställdas villkor och utvecklingsmöjligheter utvärderas regelbundet genom medarbetarsamtal, medarbetarenkäter, skyddsronder, psykosociala enkäter, annan statistikinsamling och samarbete med fackliga företrädare.

Även säkerhet och krisförberedande arbete ryms inom ramen goda arbetsförhållanden där det under 2019 har skrivits avtal med SOS International för att stärka skyddet för medarbetare på resa.

2019 års medarbetarundersökning resulterade i ett medarbetarindex på 67, ett resultat som är jämförbart med andra organisationer.

Som en del i det obligatoriska utbildningspaketet för chefer

har under de senaste åren en satsning på hållbart ledarskap och medarbetarskap pågått. Resultatet av detta arbete mättes i medarbetarundersökningen där ledarskapsindex blev mycket goda 78.

Samtliga anställda på nationell nivå omfattas av kollektivavtal och har tillgång till företagshälsovård för arbetsrelaterad ohälsa. Satsningar på friskvård sker i form av ett friskvårdsbidrag på 2 000 kronor per år, en friskvårdstimme i veckan och aktiviteter varje månad som arrangeras av arbetsplatsens hälsoinspiratörer.

Att värna mångfalden är viktigt i sig själv men också för att se till att vi, i en mångfasetterad organisation, har en bredd av kunskap och erfarenheter. Under 2019 togs riktlinjer för hantering av kränkande särbehandling fram.

I personalfrågor får församlingar, pastorat och stift stöd av Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation.

⁴ Siffran avser medelantalet anställda.

Vibyggerå kyrka, Kramfors pastorat, Härnösands stift. Foto: Gustaf Hellsing/Ikon.

Ekologisk hållbarhet

Klimatkrisen är sannolikt den största utmaningen som mänskligheten någonsin stått inför. Klimatförändringar och överutnyttjade ekosystem påverkar hela mänskligheten, men allra mest påverkas människor som redan lever i utsatthet. Därför är klimat- och miljöfrågorna också rättvisefrågor.

SOM ETT LAND MED STOR miljöpåverkan och stor kapacitet har Sverige ett ansvar att gå före och ifrågasätta normer som skadar den skapelse som vi fått till låns att bruka, vårda och dela mellan människor här och nu idag, men också med kommande generationer.

Svenska kyrkan har under lång tid arbetat med miljöfrågor och verkat för klimaträttvisa som en del av vår tro och kristna livssyn, ofta i samverkan med andra kyrkor och representanter för andra religiösa samfund. Klimaträttvisa handlar både om att stödja de mest utsatta och att, som tillhörande ett rikt land med hög kapacitet, ta ansvar för hur vi själva påverkar klimatet.

Den nationella nivån värnar ekologiska värden genom att ta miljöhänsyn i den dagliga verksamheten, till exempel när vi väljer energi, fonder att investera i och leverantörer att anlita. Stödet till församlingar och stift sker genom utbildningsmaterial, teologiskt utvecklingsarbete, ramavtal, fastighetsstöd och genom verktyg för systematiskt arbete med hållbar utveckling. Genom insatserna strävar vi efter att minska den egna och resten av Svenska kyrkans miljöpåverkan, främja lösningar i samhället runt om oss och bidra till reflektion över vår tids stora ödesfrågor.

Internationellt och ekumeniskt klimatsamarbete

Svenska kyrkan har under året drivit på arbetet i Kyrkornas världsråds (KV:s) arbetsgrupp för klimatfrågor. Arbetet har bland annat handlat om att skydda urfolkens rättigheter, att ta fram den interreligiösa deklARATIONEN Faith communities demand climate justice – Interfaith Declaration on Climate Change inför klimatmötet COP25 i Madrid 2019. Klimatarbetet sker i nära samarbete med KV, ACT-alliansen och Lutherska världsförbundet.

Svenska kyrkan har i Sveriges kristna råds arbetsgrupp för klimat och hållbar utveckling bidragit till att fler i den ekumeniska familjen arbetar aktivt med klimatfrågan. Svenska kyrkans modell för miljödiplomering har till exempel spridits till andra kyrkor och trossamfund.

Biskopsbrevet förenar klimatfakta med kyrkans erfarenhet. Foto: Gustaf Helsing/Ikon.

Fridays for Future demonstrerar i Aachen, Tyskland. Foto: Friedemann Vogel/EPA.

Ett biskopsbrev för klimatet

Sedan den första versionen av biskopsbrevet publicerades 2014 har kunskapsläget förändrats och ett globalt klimatavtal slutits – Parisavtalet. Insikten att klimatkrisen är en existentiell och andlig kris har blivit allmängods. Genom nylanseringen av brevet vill Biskopsmötet åter aktualisera frågan och betona allvaret i situationen för mänskligheten.

Kristen tro och teologi är ovärderliga när vi står inför den kanske största krisen som hela mänskligheten någonsin har stått inför. Biskopsmötet vill med detta uppdaterade brev förena sakkunskap med ett starkt hopp, och säga att det utifrån en kristen livssyn finns vägar framåt även genom kris. Avsikt är att biskopsbrevet ska bidra till att frigöra den så nödvändiga goda handlingskraften både individuellt och kollektivt.

Biskopsmötet riktar uppmaningarna i brevet till Svenska kyrkans församlingar och stift, till beslutsfattare inom politiken och näringsliv, liksom till kyrkoledare i andra kyrkor.

Biskopsbrevet är ett diskussions- och reflektionsmaterial med teologisk grund, för stift och församlingar. Lanseringen skapade stort intresse med mer än 20 000 besök på webben och mer än 100 publiceringar i media.

Läs mer om vårt bidrag till mål 13:
www.svenskakyrkan.se/klimat

En färdplan för klimatet

Uppmaningarna i Ett biskopsbrev om klimatet är utgångspunkten för "Färdplan för klimatet" som kyrkostyrelsen antog under 2019. Det övergripande målet är att hela Svenska kyrkan ska vara klimatneutral år 2030, det vill säga inte lämna något nettobidrag till den globala uppvärmningen, främst genom utsläppsminskningar i den egna verksamheten.

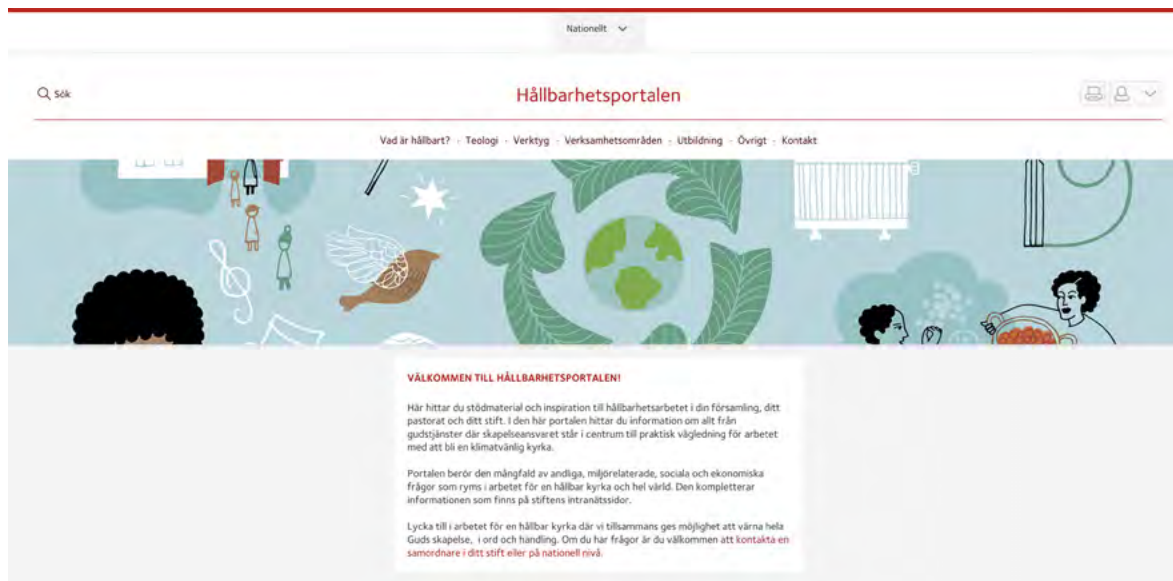
Svenska kyrkan kommer i ökad utsträckning att verka för den värderingsförändring som vi som mänsklighet behöver åstadkomma genom att lyfta andliga och existentiella aspekter av klimatkrisen.

Svenska kyrkan kommer också att stärka stödet till de människor som drabbas mest av klimatförändringarnas effekter trots att de bidragit till dem allra minst.

Färdplanens områden är:

- Kyrkans uppdrag
- Energianvändning i byggnader
- Produktion av förnybar el
- Transporter, resor, maskiner och markförvaltning
- Konsumtion och investeringar
- Klimatanpassning och krisberedskap

Beredningen av färdplanen har skett i nära samarbete mellan stiftet och nationell nivå. En stor del av satsningen handlar om att stödja stiftet med personella resurser och finansiellt stöd för projekt inom färdplanens områden.

Hållbarhetsportalen berör den mångfald av andliga, miljörelaterade, sociala och ekonomiska frågor som ryms i arbetet för en hållbar kyrka och hel värld.

Arbetet med miljödiplomering

Miljöarbetet inom den nationella nivån utgår från en miljöpolicy som kyrkostyrelsen antagit och som omsätts i handling med hjälp av Svenska kyrkans miljöledningssystem som kallas Miljödiplomering. Kyrkostyrelsen har antagit övergripande miljömål för sju verksamhetsområden, som har konkretiserats i delmål och handlingsplaner.

[Läs mer om nationell nivåns miljömål på webben:](http://www.svenskakyrkan.se/miljomal)
www.svenskakyrkan.se/miljomal

Om Svenska kyrkans miljödiplomering

Vid millennieskiftet skapades den första versionen av Svenska kyrkans miljödiplomering för en hållbar utveckling. Det är ett verktyg som hjälper kyrkliga enheter att bygga ett internt miljöledningssystem för att på ett systematiskt och strukturerat sätt kunna bidra till hållbar utveckling. Miljödiplomering vilar på en teologisk grund och utgår från verksamhetens identitet och förutsättningar som kyrka. Svenska kyrkans nationella nivå ansvarar för verktygets utformning medan stiftens marknadsför verktyget och stödjer församlingarna i det konkreta arbetet. Fler än 120 församlingar och stift arbetar med verktyget idag.

Hållbarhetsportalen

Under 2018 lanserades en hållbarhetsportal för att stödja hållbarhetsarbetet i hela Svenska kyrkan. På portalen finns stödmaterial och inspiration till hållbarhetsarbetet i församlingar, pastorat och stift om allt från gudstjänster där skapelseansvaret står i centrum till praktisk vägledning för arbetet med att bli en klimatvänlig kyrka. Under 2019 har portalen uppdaterats med bland annat modeller för arbete med de globala hållbarhetsmålen och beräkningsverktyg för energianvändning i fastigheter.

[Lär mer om arbetet med Miljödiplomering på Hållbarhetsportalen:](http://internwww.svenskakyrkan.se/hallbarhetsportalen)
internwww.svenskakyrkan.se/hallbarhetsportalen

Klimatkompensation

För att ta ansvar för de klimatutsläpp som nationell nivåns verksamhet idag genererar avser vi 500 kronor per ton koldioxidekvivalenter. En del av denna summa används för att balansera (kompensera för) utsläppen för tjänsteresor, energi och kopieringspapper. Resten används för interna hållbarhetsinsatser.

För 2019 års utsläpp köps klimatkompensation från Fair Climate Fund, som säljer klimatkompensation enligt Fairtrades framtagna standard, som har ett tydligt fattigdomsperspektiv och bygger på deras kriterier. Endast kunder som kan uppvisa ett gediget klimatarbete har möjlighet att köpa Fairtrades klimatkompensation.

[Läs mer: www.fairtradecarboncredits.net](http://www.fairtradecarboncredits.net)

Nyckeltal för miljön

Alla datorer som används
är TCO-märkta.

100%

av datorerna återanvänds
och resten återvinns.

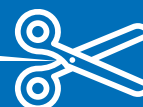

21,5 ton metall

återvanns under 2019
tack vare ramvtal för
krematorier.

Klimatpåverkan från kopi-
eringspapper har minskat
med 86% sedan 2011.

Tre fjärdedelar av vårt
upphandlade kontors-
material är miljömärkt.

36%

minskade koldioxidutsläpp från
flygresor de senaste fyra åren.

Vår klimat- påverkan

från energi har
sedan 2015 minskat med

58%

Bland annat tack vare
grön fjärrvärme.

Endast Svanen-certifierade
tryckerier anlitas.

Tågresandet i
kilometer har ökat med

22%

jämfört med 2018.

Miljödata

Totalt sett har nationell nivåns klimatpåverkan ökat något 2019 jämfört med 2018. På grund av verksamhetens karaktär, med en omfattande internationell verksamhet och utbyte med kyrkor och samfund i andra länder, är flygresor ibland nödvändiga. Vi strävar efter att begränsa resornas utsläpp genom att välja färdstätt med mindre miljöpåverkan och i ökad utsträckning använda video- och telefonkonferenser. Målsättningen är att resa miljövänligt så långt det går och ta ansvar för resterande utsläpp som vi inte lyckats undvika.

Flygresandet har ökat något under 2019 jämfört med 2018 på grund av fler större internationella möten än ett normalår. Bilresandet ligger på ungefär samma nivå som 2018. Tågresandet ökar starkt, med över 280 000 kilometer jämfört med 2018.

För att nå målsättningarna med färre och miljövänligare resor och på så sätt minska koldioxidutsläppen så infördes i december 2019 en ny plattform för att påskynda övergång till digitala möten. En ny resepolicy planeras att lanseras under våren 2020.

Energiförbrukningen har minskat under året, vilket bland annat beror på årstemperaturvariationer och fortsatt arbete med energieffektiviseringar. Pappersförbrukningen mätt i antal ark har minskat med 29%. Som en följd av övergången till digitala arbetssätt jämfört med 2018.

Energianvändning i byggnader

Totalt förvaltar hela Svenska kyrkan cirka 4 000 kyrkor och cirka 16 000 andra byggnader. Fastigheterna försörjs med fjärrvärme, olja, gas, biobränsle och el från bland annat sol och vind. Det finns gott om potential att bli energieffektivare och fossilfri samtidigt som det finns många goda exempel att hämta från våra församlingar.

Den nationella nivån äger och hyr fastigheter för sin verksamhet. I linje med vårt mål att minimera miljöpåverkan i fastighetsförvaltningen har flera insatser genomförts de senaste åren för att minska energiförbrukningen och ersätta fossila energikällor med förnybara alternativ.

El märkt med Bra Miljöval, som innebär förnybar energi och garanterar att miljöhänsyn tagits när energin produceras, används i fastigheter som den nationella nivån äger eller hyr i Sverige. Samma avtal erbjuds stift och församlingar med tydliga utsläppsminskningar som resultat.

Insatser för att stödja stift och församlingar

Under 2019 har en insats för lokalförsörjningsplaner pågått och väntas leda till effektivare användning av fastigheterna på sikt. I samverkan med stiftet har nationell nivå tagit fram en handledning och en utbildning i lokalförsörjningsplanering.

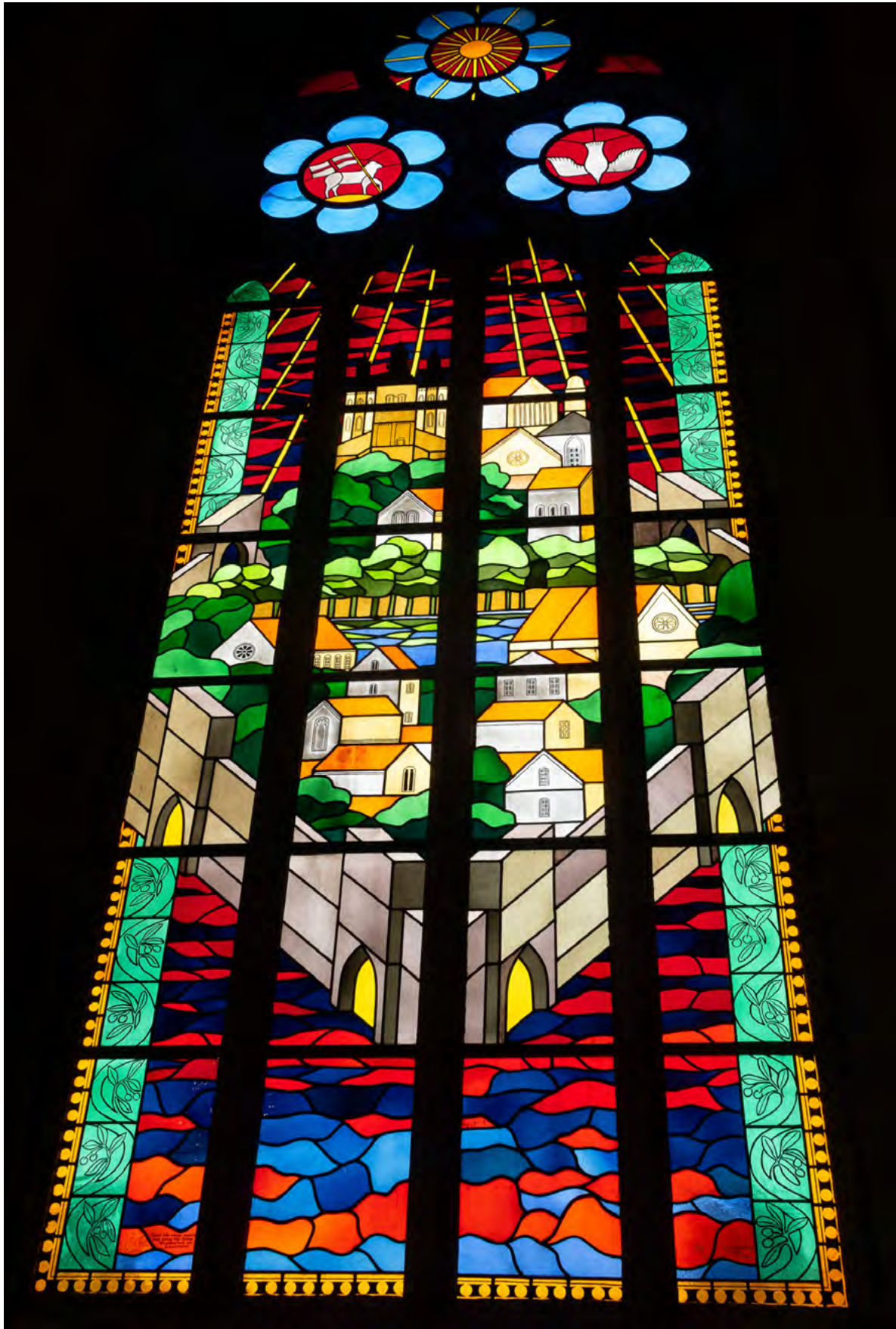
Målet är att till 2022 ska alla pastorat och församlingar ta fram lokalförsörjningsplaner, efter ett beslut av Kyrkomötet. Detta ska ske bland annat utifrån en omvärldsanalys som visar verksamhetens behov av lokaler och ska resultera i en långsiktig strategi. Det ska leda till minskad energianvändning och ökad beläggning för prioriterade verksamheter.

De gemensamma ramavtalen är ett annat exempel på stöd från den nationella nivån. I upphandlingsprocessen väljs leverantörer som aktivt bidrar till Sveriges klimatmål och andra miljö- och hållbarhetsmål (läs mer i avsnittet om ekonomisk hållbarhet). Exempel på ramavtal med klara miljöfördelar är avtal för el märkt Bra Miljöval, gröna obligationer, elverktyg, kontorsmaterial, kemikalieregister, klimatkompensation samt möbler och livsmedel där stor vikt lagts vid insatser för att minska användningen av naturresurser.

MILJÖDATA 2019

Källa	Miljöpåverkan 2019 (i ton CO ₂ e)	Utveckling sedan 2018	Utveckling sedan basår	Basår
Flyg	2 125,4	4%	-36%	2015
Bil	61,0	-1%	-14%	2016
Tåg	2,7	14%	34%	2015
Energi	72,2	-6%	-58%	2015
Kopieringspapper	1,6	-68%	-86%	2011
Total	2 262,8	2,9%		

För mer information om vilka mätmetoder som används för att beräkna utsläpp, se sidan 41.

Kyrkofönster från Visby domkyrka, Visby domkyrkoförsamling, Visby stift. Foto: Lena Sjöström/Ikon.

Ekonomisk hållbarhet

Arbetet för en ekonomiskt hållbar värld och verksamhet handlar om att använda och förvalta ekonomiska resurser på ett ansvarsfullt sätt, både för nu levande och kommande generationer.

FÖR SVENSKA KYRKAN HANDLAR det också om att, i en tid med minskade medlemstal, bidra till en ekonomiskt hållbar kyrka som står väl rustad för framtiden. Ökad samordning inom Svenska kyrkan är centralt för att uppnå det. Nationell nivå verkar även för att handel och investeringar ska ske på sätt som bidrar till en hållbar utveckling. Vi gör det genom att ställa hållbarhetskrav i upphandlingar och vid investeringar, och genom ett mångårigt engagemang i initiativ som Fairtrade, Swedwatch och genom deltagande i investerarnätverk och olika påverkansinitiativ.

Så påverkar vi näringslivet

Genom att låta hållbarhetsfaktorer väga tungt vid investeringar och inköp påverkar Svenska kyrkan näringslivet i en mer hållbar riktning. Det handlar dels om att säga nej till företag och verksamheter som inte lever upp till Svenska kyrkans krav, dels om att sporra företag i deras hållbarhets-satsningar genom att premiera dem som ligger långt framme. Arbetet utgår från policyer som kyrkostyrelsen beslutat om finanspolicy, inköpspolicy och en uppförandekod för leverantörer.

HÅLLBARA INVESTERINGAR

I slutet av 2019 förvaltade den nationella nivån ett kapital på 9,6 miljarder kronor. Kapitalet har ett avkastningskrav på 3 procent per år utöver inflationen sett över en rullande

tioårsperiod. Avkastningen ses som en resurs för att bekosta långsiktiga åtaganden och prioriterade områden inom stift och församlingar.

Förvaltningen lägger tyngdpunkten på företag som visar ansvar inom sin verksamhet och tillverkning samt företag som tar fram varor och tjänster som bidrar till att lösa viktiga samhällsproblem. Vi investerar inte i företag som utviner fossil energi eller producerar vapen, tobak eller pornografi. Vi utesluter bolag som bryter mot internationella normer för mänskliga rättigheter, miljöhänsyn och antikorruption, om de inte kan visa att de åtgärdar problemen.

Nationell nivå erbjuder församlingar, pastorat och stift att investera i Svenska kyrkans Ethosfonder som har låga avgifter och klarar finanspolicyens hållbarhetskrav. Vid årsskiftet 2019/20 var 5,7 miljarder kronor investerade i Ethosfonderna. Ramavtal finns också för investeringar i gröna obligationer, det vill säga obligationer där kapitalet endast används för olika miljöprojekt.

 [Läs mer om hållbara investeringar och inköp:](https://www.svenskakyrkan.se/hallbarainvesteringar)
www.svenskakyrkan.se/hallbarainvesteringar

Internationell påverkan för hållbara investeringar

Svenska kyrkan har under flera år drivit frågor om investeringar för rent vatten och hållbara städer i investerarnätverket SISD (Swedish Investors for Sustainable Development) som syftar till att främja investeringar inom de 17 globala utvecklingsmålen. FN:s generalsekreterare såg i fjol potentialen av ett motsvarande internationellt

nätverk och idag finns GISD (Global Investors for Sustainable Development) med några av världens största investerare som medlemmar.

GISD är inriktat på att skapa hållbara investeringsprodukter främst i utvecklingsländer. Svenska kyrkan är aktiv som rådgivare i den svenska referensgruppen till GISD.

Investeringar mot tvågradersmålet

För att få bekräftat att Svenska kyrkans investeringar i aktier och företagsobligationer utvecklas i linje mot Parisavtalets mål har en oberoende scenarioanalys gjorts med stöd av verktyget PACTA. Nationell nivå har inga investeringar i

branscher som sysslar med utvinning av kol, olja och gas och endast ett fåtal inom energibolag och biltillverkare. Utsläppen av koldioxid från våra innehav i dessa branscher är därför liten och vår portföljs klimatpåverkan därför låg.

Hållbara inköp

2019 köpte den nationella nivån in varor och tjänster till ett värde av cirka 500 miljoner kronor och ansvarade även för över 100 ramavtal som sluts för hela Svenska kyrkan. Uppskattningsvis görs inköp för cirka 9 miljarder kronor varje år inom hela Svenska kyrkan. Ramavtalen som nationell nivå slutit för hela Svenska kyrkan ledde 2019 till kostnadsbesparingar på cirka 195 miljoner kronor.

Genom att ställa krav på socialt ansvar, miljö- och klimathänsyn och insatser mot korruption redan i offertförfrågan skickas en tydlig signal om att hållbara produkter och tjänster efterfrågas. I bedömningarna analyseras företagets kvalitet på sitt hållbarhetsarbete utifrån förutsättningarna att leva upp till uppförandekoden för leverantörer. Inköpsanalysen görs utifrån en bedömning av risknivån och leverantörens förmåga att bidra till Agenda 2030-målen är också en del av analysen. Genom en inköpsportal på Svenska kyrkans intranät kan församlingar och stift ta del av hållbarhetsbedömningar och annan information, vilket hjälper dem att minska den egna miljöpåverkan och förändra det egna beteendet

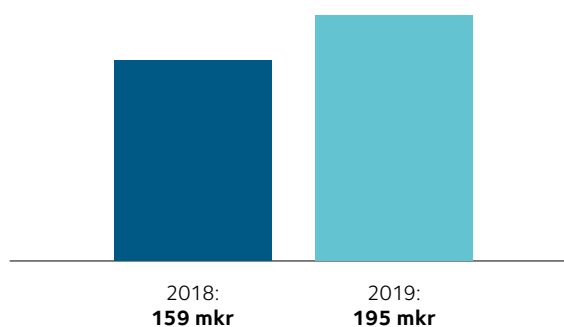
En betydande del av inköpen till den nationella nivåns verksamhet handlar om tjänster från svenska företag, vilket innebär en lägre hållbarhetsrisk. Ramavtalen som sluts för att möta behoven i församlingar och stift gäller en bredd av produkter och tjänster, och de är ofta förenade med en högre risknivå. Hållbarhetsarbetet fokuserar därför på dessa avtal.

Under 2019 har uppföljningsarbetet stärkts genom att införa fördjupade granskningar av ramavtalsleverantörer och dess underleverantörer, genom upphandlade externa konsulter. Fyra sådana granskningar har genomförts under 2019. Detta arbete kommer ytterligare systematiseras under 2020.

Läs mer om hur vi arbetar för att främja en hållbar konsumtion och produktion:
www.svenskakyrkan.se/agenda2030/mal-12---hallbar-konsumtion-och-produktion

BESPARINGAR GENOM RAMAVTAL

Insatser för att förhindra korruption och andra oegentligheter

Nationell nivåns uppförandekod slår fast att det råder nolltolerans för korruption och att ingen som arbetar för eller representerar verksamheten får utnyttja sin maktposition på ett otillbörligt sätt. Försiktighetsprincipen ska tillämpas för att undvika jävsituationer, och under 2019 har en rutin om inhämtning av uppgift om bisyssla lagts till i medarbetarsamtalen för att ytterligare stärka arbetet med att motverka intressekonflikter. Riskerna för korruption bedöms vara störst inom det internationella arbetet, eftersom insatser och projekt utförs i flera länder där korruptionen är hög enligt Transparency Internationals index. Riskanalyser utförs därför för det övergripande internationella arbetet och för respektive region/landprogram. Riskuppföljning görs också utifrån partners årliga räkenskapsrevision. Svenska kyrkans internationella arbete och Svenska kyrkan i utlandet står under Svensk insamlingskontroll för 90-konton.

Andra riskområden gäller upphandlingar, anställningar och representation. Policyer, riktlinjer och rutiner finns som adresserar dessa risker. Hantering av avtal och större inköp följs årligen upp. Systeminställningar och rutiner som kräver att det alltid är minst två olika roller som måste godkänna betalningar begränsar möjligheten att göra otillåtna betalningar. Kontot för representation följs upp rutinmässigt med goda resultat. Vid rutinmässig uppföljning av avtal och större inköp konstaterades några mindre avvikelser. Dessa beror huvudsakligen på bristande kunskap om rutiner. En handlingsplan har tagits fram och arbetet med att åtgärda avvikelserna fortsätter under 2020.

Anställda på Svenska kyrkans nationella nivå omfattas av nationell nivåns antikorrupsionspolicy och uppförandekoden för anställda. Genom kollektivavtal har de anställda meddelarrätt motsvarande meddelarfriheten som grundlagarna ger åt offentliganställda. Därutöver omfattas nationell nivå av visselblåsarlagen (lag

2016:749 om särskilt skydd mot repressalier för arbetstagare som slår larm om allvarliga missförhållanden).

För den internationella verksamheten finns också en klagomålsfunktion dit misstankar om oegentligheter kan rapporteras av interna och externa intressenter samtidigt som konfidentialitet garanteras. Anmälningarna har sedan starten 2012 gällt sexuella trakasserier, orätt utnyttjande av inflytande och maktställning samt korruption och bristande ekonomisk intern kontroll. Arbetet med inkomna ärenden bidrar till viktiga slutsatser och lärande som bidrar till att förbättra ansvar och kvalitet i verksamheten.

 [Läs mer om vår klagomålsfunktion:](http://www.svenskakyrkan.se/klagomal)
www.svenskakyrkan.se/klagomal

 [Läs mer om kraven på 90-konton:](http://www.insamlingskontroll.se)
www.insamlingskontroll.se

Inrapporterade fall till Act Svenska kyrkans klagomålsfunktion

Under 2019 behandlades 21 anmälningar in, varav 5 fortfarande utreds under 2020. 18 anmälningar gällde verksamhet hos internationella partner medan 3 anmälningar gällde Svenska kyrkan. 5 av anmälningarna var utanför funktionens ansvarsområde. Några ärenden föranledde insatser tillsammans med lokal partner för att stärka arbetet med intern kontroll och andra former av kapacitetsstärkning av administrativa karaktär. I vissa fall har lokal partner avslutat ansvariga personers kontrakt.

GRI index

GRI INDEX ENLIGT GLOBAL REPORTING INITIATIVE STANDARDER, NIVÅ CORE, MED SEKTORSTILLÄGG FÖR IDEELL OCH FINANSIELL SEKTOR

GRI 102: GENERELLA

ORGANISATIONSPROFIL

102-1	Organisationens namn	Trossamfundet Svenska kyrkan
102-2	Verksamhet, märken, produkter och tjänster	Se <i>Om oss</i> sid 5 och <i>Vårt uppdrag</i> sid 6.
102-3	Huvudkontorets lokalisering	Uppsala
102-4	Länder där organisationen har verksamhet	Verksamhet i Sverige och utlandet. Geografiskt fokus för Svenska kyrkans internationella arbete genom Act Svenska kyrkan: www.svenskakyrkan.se/act/fakta-om-svenska-kyrkans-internationella-arbete och Utlandskyrkans verksamhet: www.svenskakyrkan.se/hitta-kyrkan-i-andra-lander .
102-5	Ägarstruktur och organisationsform	Svenska kyrkans årsredovisning 2019 www.svenskakyrkan.se/arsredovisning , <i>förvaltningsberättelsen</i> , sid 18.
102-6	Marknader som organisationen är verksam på	Se 102-4 och intressentanalys på sid 13-14.
102-7	Organisationens storlek	Se årsredovisningen sid 23 samt 102-8.
102-8	Information om anställda och andra som arbetar för organisationen	Se avsnitt <i>Goda arbetsförhållanden</i> sid 27. Av totalt antal anställda – 519 personer per 31 dec 2019 (513) – var 414 tillsvidareanställda och 105 visstidsanställda inkl. alla 66 utlandsanställda som går på särskilda kontrakt. Antalet deltidsanställda var 16. Könsfördelningen män/kvinnor (samtliga anställda): 33/67% (33/67%). Könsfördelningen utlandsanställda 52/48% och deltidsanställda 38/62%. Deltidsanställdas befattningar: 44% handläggare, 38% lärare, 19% assistent/husvärd. Deltidsanställningar beror på tjänstens utformning resp anställdes önskemål. En del arbetsuppgifter läggs ut, varav vissa (teknikstöd och teknikdrift samt reception) arbetsleds av den nationella nivån. All HR-data kommer från HR-systemet på nationell nivå.
102-9	Leverantörskedja	Se <i>Hållbara inköp</i> sid 36.
102-10	Väsentliga förändringar gällande organisation och leverantörskedja	Nej.
102-11	Försiktighetsprincipen	Försiktighetsprincipen refereras till i miljöpolicyen och implementeras i miljöarbetet, se <i>Ekologisk hållbarhet</i> sid 29-33). Principen hänvisas till även i uppförandekoden och i Anti-korruptionspolicyen. Se policyer www.svenskakyrkan.se/hallbarhetsredovisning-och-styrning .
102-12	Externa initiativ om hållbarhet som organisationen stödjer/omfattas av	ACT Alliance Code of Good Practice, Core Humanitarian Standards, FRII samt FN initiativet PRI:s principer.
102-13	Medlemskap i organisationer	Några av de mest strategiskt viktiga medlemskapen listas här: Kyrkornas världsråd, Lutherska världsförbundet, ACT-alliansen, Eurodiaconia, Churches Commission on Migrants in Europe, Sveriges Kristna Råd, Sveriges interreligiösa råd, Fossilfritt Sverige, Principles for Responsible Investment, Fairtrade, Oikocredit, Swedwatch.

STRATEGI

102-14	Uttalande från ledande befattningshavare	Se årsredovisningens förord sid 2-3, och hållbarhetsredovisningens <i>Inledande ord</i> sid 5
--------	--	---

ETIK OCH INTEGRITET

102-16	Värderingar, principer och etiska riktlinjer	Se sid 8-10 <i>Styrning av hållbarhetsarbetet</i> .
--------	--	---

STYRNING

102-18	Styrningsstruktur	Se sid 8-10 <i>Styrning av hållbarhetsarbetet</i> samt <i>årsredovisningen</i> , <i>förvaltningsberättelsen</i> sid 18.
--------	-------------------	---

INTRESSENTDIALOG

102-40	Lista över intressentgrupper	Intressentanalys, dialog mm beskrivs på sid 13 <i>Hur vi prioriterar.</i>
102-41	Kollektivavtal	100% (100% - 2018)
102-42	Identifiering och urval av intressenter	Se sid 13-14.
102-43	Metoder för intressentdialog	Se sid 13-14.
102-44	Viktiga frågor som lyfts	Se sid 13-14 & sid 9.

REDOVISNINGSPRAXIS

102-45	Enheter som ingår i den finansiella redovisningen	Se årsredovisningen, <i>förvaltningsberättelse</i> sid 18 (Legal struktur).
102-46	Definition av redovisningens innehåll och frågornas avgränsning	Se sid 5-6 (<i>Om oss, Vårt Uppdrag</i> där den nationella nivåns roll beskrivs) samt uppgifter om mål och prioriteringar utefter omvärldsanalys och intressentdialog på sid 11-14.
102-47	Lista över väsentliga frågor	Sociala förhållanden & Mänskliga rättigheter Allmänhetens kännedom, sid 13-14; Ansvarsfull finanshantering, sid 35-36; Hållbara leverantörsled sid 35-36; Antikorruption, sid 37; Aktivt ägarskap, sid 35-36; Koordinering med andra aktörer, sid 7, sid 19, sid 21-26, sid 29, sid 36 och GRI 102-13 Personal Goda anställningsformer, sid 27; Hälsa och säkerhet, sid 27; Mångfald och likabehandling, sid 27; Antikorruption, sid 37 och GRI 102-8 samt GRI 401-405. Miljö Minskade utsläpp, sid 29-33; Ansvarsfull finanshantering, sid 35-36; Hållbara leverantörsled, sid 36 och GRI 102-8; Aktivt ägarskap, sid 35-36; Koordinering med andra aktörer, se ovan Antikorruption Ansvarsfull finanshantering, sid 35-36; Hållbara leverantörsled, sid 36; Insatser för att förhindra korruption sid 37 och GRI 102-8 Egna frågor, sid 9-15 Effektiv verksamhet och uppföljning; Effektiv resursanvändning; Transparens samt se <i>Risk- och möjlighetsanalys</i> sid 9
102-48	Förändringar av information	Nej.
102-49	Förändringar i redovisningen	Nej.
102-50	Redovisningsperiod	2019-01-01-2019-12-31
102-51	Datum för publicering av senaste redovisningen	April 2019.
102-52	Redovisningscykel	Årlig.
102-53	Kontaktperson för redovisningen	Per Söderberg, hållbarhetsrådgivare, Svenska kyrkans nationella nivå. Tel: 018-16 95 00.
102-54	Redovisning i enlighet med GRI Standarder	Den här rapporten har tagits fram i enlighet med GRI Standards, nivå Core.
102-55	GRI-index	Ja. Sid 38-41.
102-56	Extern granskning	Efter önskemål från förtroendevalda genomgår hållbarhetsredovisningen extern revision sedan 2016. Bestyrkanderapport återfinns längst bak i redovisningen, sid 42-43.

EKONOMISKA STANDARDER

GRI 103: HÅLLBARHETSSTYRNING 2016 OCH GRI 205: ANTI-KORRUPTION 2016

103-1-103-3	Beskrivning, avgränsning, styrning och utvärdering av frågan	Se Om oss sid 5, <i>Vårt uppdrag</i> sid 6 och <i>Styrning av hållbarhetsarbetet</i> sid 8 och sid 37 gällande rapportering. Nationell nivåns generalsekreterare är ansvarig för genomförandet av hållbarhetsarbetet.
205-1	Verksamhet som har riskbedömts gällande korruption	Hela verksamheten har riskbedömts. Se <i>Insatser för att förhindra korruption och andra oegentligheter</i> sid 37.

MILJÖMÄSSIGA STANDARDER

GRI 305: UTSLÄPP TILL LUFT 2016

103-1 - 103-3	Beskrivning, avgränsning, styrning och utvärdering av frågan	Se sid 5-9 samt 29-33.
305-2	Indirekta utsläpp av växthusgaser, energi (Scope 2)	Se sid 33 samt information om mätmetoder sist i GRI-indexet.
305-3	Övriga indirekta utsläpp av växthusgaser (Scope 3)	Samma som ovan.

GRI 308: LEVERANTÖRSBEDÖMNING MILJÖ 2016

103-1 - 103-3	Beskrivning, avgränsning, styrning och utvärdering av frågan	Se sid 5-9 samt 36. Leverantörerna bedöms utifrån krav om miljöhänsyn, socialt ansvar/mänskliga rättigheter samt insatser för att förhindra korruption baserat på väsentlighet.
308-1	Andel nya leverantörer som utvärderats enligt kriterier för miljö	100%.

SOCIALA STANDARDER

GRI 401: ANSTÄLLNING 2016

103-1 - 103-3	Beskrivning, avgränsning, styrning och utvärdering av frågan	Se sid 5-9 samt 27.
401-1	Nyanställning och personalomsättning	Personalomsättning för tillsvidareanställning: 9,84% (9,96% - 2018), Antal nyanställda: 122 (97). Uppdelning på ålder, genus och region saknas då vi inte sett värdet av att samla in statistik på den detaljnivån.

GRI 403: HÄLSA OCH SÄKERHET I ARBETET 2016

103-1 - 103-3	Beskrivning, avgränsning, styrning och utvärdering av frågan	Se sid 5-9 samt 27. Alla anställda täcks av försäkring för arbets-skada och långvarig sjukdom, som en del av kollektivavtalet. Såväl anställda som uppdragstagare/förtroendevalda omfattas av försäkring för tjänsteresor. Utlandsplacerade och deras familje-medlemmar omfattas av en särskild försäkring.
403-2	Skador, arbetsrelaterade sjukdomar, förlorade arbetsdagar, frånvaro samt arbetsrelaterade dödsolyckor	Se sid 5-9 samt 27. Sjukfrånvaro 3,35% (4,03%) 1-14 dagar: 1,14% (1,26%) 15-90 dagar: 0,57% (0,59%) Mer än 91 dagar: 1,64% (2,18%) Sjukfrånvaro män 3,12%, kvinnor 3,46% Sjukfrånvaro räknas kalenderdagar och frånvaron räknas från dag 1. Arbetsrelaterade olyckor 6 arbetsskador, varav 4 kvinnor och två män, och 2 tillbudsrapporter, varav 2 kvinnor. Alla 8 skador och rapporter gäller anställda i Sverige. 0 (0) dödsfall. Vi har inte bedömt det som relevant att beräkna så kallad Injury Frequency Rate eller förlorade arbetsdagar (Lost Day Rate). Inget av de 8 rapporterade fallen ovan har resulterat i arbetsplatsfrånvaro. Process Vid tillbud ifylls tillbudsrapport. Arbetsskador anmäls till försäkringskassan, arbetsmiljöverket med kopia till personalavdelningen. Arbetsskade- och tillbudsanmälningar hanteras av arbetsmiljösamordnare/ HR, ansvarig chef och följs upp i skyddskommittén. Arbetsrelaterade olyckor inbegriper även mindre allvarliga arbetsskador.

GRI 405: MÅNGFALD OCH LIKABEHANDLING 2016

103-1 - 103-3	Beskrivning, avgränsning, styrning och utvärdering av frågan	Se sid 5-9 samt 27.
405-1	Mångfald hos styrelse, ledning och anställda	Kyrkostyrelsens sammansättning, se Svenska kyrkans årsredovisning sid 42-43 och not 13, sid 33. Kyrkokansliets ledningsgrupp består av 11 personer (7 kvinnor och 4 män). Könsfördelning chefer är 62% kvinnor och 38% män (60% kvinnor och 40% män) . För uppgifter om könsfördelning anställda, se 102-8. Åldersfördelning styrelse och ledning: Styrelse: -29 år: 13%, 30-49: 7%, 50-: 80%. Ledning: -29 år: 0%, 30-49: 0%, 50-: 100%. Kyrkostyrelsen sammansättning baseras på mandatfördelning vid kyrkovalen och partiernas nomineringslistor. Åldersfördelning anställda: Medelålder 49 år (48 år). Åldersfördelning: -29 år: 4,05%, 30-49: 42,20%, 50-65 år: 50,87%, 66-: 2,89%.

KOORDINERING MED ANDRA AKTÖRERS INSATSER (EGEN FRÅGA)

103-1 - 103-3	Beskrivning, avgränsning, styrning och utvärdering av frågan	Se beskrivningar av ACT-alliansen sid 7, Lutherska världsförbundet sid 24 (Effektivt katastrofarbete) samt Internationellt och ekumeniskt klimatsamarbete med bla. Kyrkornas världsråd sid 29.
---------------	--	--

AKTIVT ÄGARSKAP (SEKTORTILLÄGG)

103-1 - 103-3	Beskrivning, avgränsning, styrning och utvärdering av frågan	Se sid 5-9 samt <i>Ekonomisk hållbarhet</i> sid 35-36 .
FS10	Andel företag som organisationen har haft interaktion med angående hållbarhet.	Förvaltarna och screeningföretaget Sustainalytics, som anlitas för genomlysning, utredning och dialog, för dialog med enskilda företag. Totalt förde Sustainalytics dialog med 5% av alla innehav under 2019. Utöver detta deltar Svenska kyrkan i ett urval av gruppdialoger och investeraruppprop. Inom inköpsarbetet förs dialog med enskilda företag i aktuella hållbarhetsfrågor under upphandlingsfasen och när avtal följs upp.
FS11	Andel av tillgångarna som genomgår hållbarhetsscreening.	Alla innehav genomgår så kallad negativ screening genom extern konsult (Sustainalytics). De externa förvaltarna som anlitas åtar sig att följa den finanspolicy som kyrkostyrelsen beslutat om, vilken betonar att vi ska investera i ansvarsfulla bolag som strävar efter att bidra till en hållbar utveckling. Vi utgår från en integrerad analys, dvs förvaltarna tittar både på det finansiella och de hållbarhetsaspekter som är viktigast i varje enskilt bolag

OM MÄTMETODER MILJÖDATA:

KLIMATPÅVERKAN REDOVISAS ENLIGT GREENHOUSE GAS PROTOCOL.

FULLSTÄNDIG DATA SAKNAS IDAG FÖR VISSA AV BILRESORNA (HYRBILAR OCH TAXI) MEDAN DATA FÖR MILERSÄTTNING, DEN STÖRSTA POSTEN, ÄR FULLSTÄNDIG. UPPSKATTNINGAR HAR DÄRFÖR GJORTS BASERAT PÅ TILLGÄNGLIGA SIFFROR FÖR ATT ANGE EN TOTAL.

FÖR EL OCH VÄRME HAR EMISSIONSFAKTORER INHÄMTATS FRÅN LEVERANTÖRERNA. NETWORK FOR TRANSPORT MEASURES (NTM):S EMISSIONSFAKTORER ANVÄNDS FÖR ATT BERÄKNA UTSLÄPPEN AV VÄXTHUSGASER FRÅN BIL- OCH TÅGRESOR. DEN BRITTISKA MILJÖMYNDIGHETEN DEFRA:S EMISSIONS-FAKTORER ANVÄNDS FÖR BERÄKNING AV UTSLÄPP FRÅN FLYG. EMISSIONSFAKTORERNA UPPDATERAS ÅRLIGEN.

UTSLÄPPSBERÄKNINGAR FÖR FLYGRESORNA INKLUDERAR MELLANLANDNINGAR OCH SÅ KALLADE HÖGHÖJDSEFFEKTER (RFI). GENOM ATT ANVÄNDA EN RFI-FAKTOR PÅ 1,9 UPPSKATTAS DEN TOTALA KLIMATPÅVERKAN AV FLYGET, INTE BARA KOLDIOXID-UTSLÄPPEN.

UTSLÄPP FRÅN NATIONELL NIVÅS INVESTERINGAR REDOVISAS INTE I DENNA RAPPORT, MEN FÖR FLERTALET AV FONDERNA HAR FÖRVALTARNA UTFÖRT ANALYSER PÅ FONDERNAS KOLDIOXIDAVTRYCK, SE SID 35.

MER INFORMATION OM BERÄKNINGAR OCH EMISSIONSFAKTORER LÄMNAS VID FÖRFRÅGAN.

Bestyrkanderapport

Revisorns rapport över översiktlig granskning av Svenska kyrkans nationella nivåns hållbarhetsredovisning samt yttrande avseende den lagstadgade hållbarhetsrapporten.

Till kyrkomötet i Trossamfundet Svenska kyrkan org.nr. 252002–6135

INLEDNING

Vi har fått i uppdrag av Ordförande för revisionen samt Ekonomi- och finanschefen på Svenska kyrkans nationella nivå att översiktligt granska organisationens hållbarhetsredovisning för år 2019. Organisationen har definierat hållbarhetsredovisningens omfattning på sidan 2 i hållbarhetsredovisningen

Organisationen har definierat hållbarhetsredovisningens omfattning på sidorna 2 och 38–41 samt den en lagstadgade hållbarhetsrapporten integreras i hållbarhetsredovisningen och definieras på sid 2 i detta dokument.

STYRELSENS OCH GENERALSEKRETERARENS ANSVAR

Det är styrelsen och generalsekreteraren som har ansvaret för att upprätta hållbarhetsredovisningen inklusive den lagstadgade hållbarhetsrapporten i enlighet med tillämpliga kriterier respektive Årsredovisningslagen. Kriterierna framgår på sidan 2 i hållbarhetsredovisningen, och utgörs av de delar av ramverket för hållbarhetsredovisning utgivet av GRI (Global Reporting Initiative) som är tillämpliga för hållbarhetsredovisningen, samt av företagets egna framtagna redovisnings- och beräkningsprinciper. Detta ansvar innefattar även den interna kontroll som bedöms nödvändig för att upprätta en hållbarhetsredovisning som inte innehåller väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller misstag.

REVISORNS ANSVAR

Vårt ansvar är att uttala en slutsats om hållbarhetsredovisningen grundad på vår översiktliga granskning och lämna ett yttrande avseende den lagstadgade hållbarhetsrapporten. Vårt uppdrag är begränsat till den historiska information som redovisas och omfattar således inte framtidsorienterade uppgifter.

Vi har utfört vår översiktliga granskning i enlighet med ISAE 3000 Andra bestyrkandeuppdrag än revisioner och översiktliga granskningar av historisk finansiell information utgiven. En översiktlig granskning består av att göra förfrågningar, i första hand till personer som är ansvariga för upprättandet av hållbarhetsredovisningen, att utföra analytisk granskning och att vidta andra översiktliga granskningsåtgärder. Vi har utfört vår granskning avseende den lagstadgade hållbarhetsrapporten i enlighet med FAR:s rekommendation RevR 12 Revisorns yttrande om den lagstadgade hållbarhetsrapporten. En översiktlig granskning och en granskning enligt RevR 12 har en annan inriktning och en betydligt mindre omfattning jämfört med den inriktning och omfattning som en revision enligt International Standards on Auditing och god revisionssed i övrigt har.

Revisionsföretaget tillämpar ISQC 1 (International Standard on Quality Control) och har därmed ett allsidigt system för kvalitetskontroll vilket innefattar dokumenterade riktlinjer och rutiner avseende efterlevnad av yrkesetiska krav, standarder för yrkesutövningen och tillämpliga krav i lagar och andra författningar. Vi är oberoende i förhållande till Svenska kyrkans nationella nivå enligt god revisorssed i Sverige och har i övrigt fullgjort vårt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav.

De granskningsåtgärder som vidtas vid en översiktlig granskning och granskning enligt RevR 12 gör det inte möjligt för oss att skaffa oss en sådan säkerhet att vi blir medvetna om alla viktiga omständigheter som skulle kunna ha blivit identifierade om en revision utförts. Den uttalade slutsatsen grundad på en översiktlig granskning och granskning enligt RevR 12 har därför inte den säkerhet som en uttalad slutsats grundad på en revision har.

Vår granskning av hållbarhetsredovisningen utgår från de av styrelsen och generalsekreteraren valda kriterier, som definieras ovan. Vi anser att dessa kriterier är lämpliga för upprättande av hållbarhetsredovisningen.

Vi anser att de bevis som vi skaffat under vår granskning är tillräckliga och ändamålsenliga i syfte att ge oss grund för våra uttalanden nedan.

UTTALANDEN

Grundat på vår översiktliga granskning har det inte kommit fram några omständigheter som ger oss anledning att anse att hållbarhetsredovisningen inte, i allt väsentligt, är upprättad i enlighet med de ovan av styrelsen och generalsekreteraren angivna kriterierna. En lagstadgad hållbarhetsrapport har upprättats.

Uppsala den 31 mars 2020

Erik Albenius

Auktoriserad revisor

Karin Juslin

Specialistmedlem i FAR

Kyrkomötet
Kyrkostyrelsens skrivelse 2020:3

Redogörelse för behandlingen av kyrkomötesärenden

Kyrkostyrelsen överlämnar denna skrivelse till kyrkomötet.

Uppsala den 9 juni 2020

Antje Jackelén

Helén Ottosson Lovén

Skrivelsens huvudsakliga innehåll

I skrivelsen redogör kyrkostyrelsen för sin behandling av kyrkomötesärenden fram till den 30 juni 2020. Vidare lämnas information om ärenden som inte är återrapportering av direkta uppdrag från kyrkomötet.

Innehåll

1	Förslag till kyrkomötesbeslut	3
2	Behandlingen av kyrkomötesärenden.....	3
2.1	Skrivelser från kyrkomötet 2019	3
2.2	Skrivelser från kyrkomötet 2018	13
2.3	Skrivelser från kyrkomötet 2017	20
2.4	Skrivelser från kyrkomötet 2016	22
2.5	Skrivelser från kyrkomötet 2015	24
2.6	Skrivelser från kyrkomötet 2014	24
2.7	Skrivelser från kyrkomötet 2013	25
3	Övrig rapportering	27
3.1	Slutrapport Dela tro – dela liv.....	27
	Bilaga Tematiskt kyrkomöte 2019 – Undervisning.....	28
	Utdrag ur kyrkostyrelsens protokoll.....	38

1 Förslag till kyrkomötesbeslut

KsSkr 2020:3

Kyrkomötet beslutar att med godkännande lägga kyrkostyrelsens skrivelse Redogörelse för behandlingen av kyrkomötesärenden till handlingarna.

2 Behandlingen av kyrkomötesärenden

Kyrkostyrelsen lämnar i det följande en redogörelse för sin behandling av kyrkomötesärenden. Alla fortfarande öppna ärenden samt ärenden som avslutats till den 30 juni 2020 redovisas. Detta är ett uttryck för kyrkostyrelsens övergripande ansvar för verksamheten på Svenska kyrkans nationella nivå och avser att skapa en samlad överblick.

För varje ärende redovisas kyrkomötets uppdrag i sammanfattning, vad som skett eller planerats i ärendets handläggning samt om skrivelsen fortfarande är under behandling eller avslutats sedan föregående redogörelse lämnades.

Följande är vägledande för när en skrivelse anges som slutbehandlad eller inte. En skrivelse är i första hand slutbehandlad när resultatet av vad kyrkomötet begärt finns och i förekommande fall lagts fram för kyrkomötet. Exempel på detta är när kyrkomötet begär att kyrkostyrelsen ska återkomma med ett utarbetat förslag i någon fråga. Skrivelsen är slutbehandlad när kyrkostyrelsens förslag läggs fram för kyrkomötet.

Kyrkostyrelsen betraktar även en skrivelse som slutbehandlad när det uppdrag kyrkomötet gett är omhändertaget i ett sammanhang som i sin tur har i uppdrag att göra en redovisning. Ett exempel är när kyrkomötet begär att kyrkostyrelsen ska tillsätta en utredning i en viss fråga. Skrivelsen anses slutbehandlad i och med att utredningen tillsatts. Kyrkomötet kommer då i en framtid att få ta del av utredningens betänkande samt av eventuella förslag från kyrkostyrelsen med anledning av den.

Skrivelser där kyrkomötet ger kyrkostyrelsen något till känna eller informerar kyrkostyrelsen om vad utskottet har anfört, är i regel avslutade när kyrkostyrelsen tagit del av kyrkomötets synpunkter och fört dem vidare till ansvarig verksamhet inom den nationella nivån. Eftersom denna typ av skrivelser inte innebär något uttalat uppdrag och de konsekvenser som de kan medföra inte är budgetprövade i kyrkomötets ekonomiutskott måste kyrkostyrelsen anses ha frihet att själv prioritera bland uppdragen. Däremot kan en sådan skrivelse återspeglas i den årliga redovisningen eller andra skrivelser till kyrkomötet.

Ett mindre antal uppdrag har senarelagts med hänvisning till nödvändiga omprioriteringar i planerad verksamhet.

2.1 Skrivelser från kyrkomötet 2019

Kyrkomötets skrivelse 2019:1 med ekonomiutskottets betänkande 2019:2 Årsredovisning för Svenska kyrkans nationella nivå 2018 (KS 2020-0051)

Kyrkomötet har den 19 november 2019 i enlighet med ekonomiutskottets förslag i betänkande E 2019:2 beslutat *dels* att fastställa årsredovisning samt resultat- och balansräkning för Svenska kyrkans nationella nivå 2018, *dels* att bevilja kyrkostyrelsens ledamöter ansvarsfrihet för räkenskapsåret 2018.

Skrivelsen är lagd till handlingarna och slutbehandlad.

**Kyrkomötets skrivelse 2019:2 med
ekonomiutskottets betänkande 2019:3 Redogörelse för behandlingen av
kyrkomötesärenden
(KS 2020-0052)**

Kyrkomötet har den 19 november 2019 i enlighet med ekonomiutskottets förslag i betänkande E 2019:3 beslutat att med godkännande lägga kyrkostyrelsens skrivelse 2019:3 till handlingarna. Kyrkomötet har också beslutat att bifalla motion 2019:31, punkt 1, av Anna Karin Hammar, att uppdra till kyrkostyrelsen att i samband med hågkomsten av det ekumeniska mötet i Stockholm 1925 (KsSkr 2019:3, KmSkr 2017:15) även högtidlighålla att det 2025 är 1700 år sedan kyrkomötet i Nicaea, samt bifalla motion 2019:43 av Jesper Eneroth m.fl. att uppdra till kyrkostyrelsen att genomföra en översyn av och ta fram förslag på hur institutionssjälavården, där verksamhet och ansvar vilar på pastorat/församlingar, ska finansieras, med hänsyn till stiftens respektive nationell nivåns roll och uppgift och i förhållande till utjämnings-/bidragssystem.

I fråga om kyrkostyrelsens redogörelse för behandlingen av kyrkomötesärenden är skrivelsen lagd till handlingarna.

Uppdraget enligt motion 2019:31 bereds inom kyrkokansliet och inom ramen för pågående beredning av KmSkr 2017:15 Ekumeniskt möte 1925 och 2025. Arbetet kommer att ske i samverkan med Sveriges kristna råd och i beaktande av de beslut och processer som finns inom Kyrkornas världsråd när det gäller hur de två viktiga ekumeniska märkesåren ska uppmärksammas. Slutrapporteras till kyrkomötet 2023 samt efter genomförande.

Uppdraget enligt motion 2019:43 bereds inom kyrkokansliet och tillsammans med KmSkr 2018:5 Flygplatskyrkans framtid. Uppdraget innebär en fördjupad översyn av de ekonomiska förutsättningarna för institutionssjälavårdsuppdragen och liknande uppdrag, där även det generella utjämningsystemet från 2016 och bidragsförfarande beaktas. I uppdraget behöver resonemang föras om stiftens och den nationella nivåns uppdrag och roll i relation till de församlingar/pastorat som har stora institutionsjälavårdsuppdrag eller har andra omfattande strukturer, till exempel flygplatser, inom sina gränser. Arbetet med uppdraget görs med utgångspunkt i och utifrån de förutsättningar som ges i kyrkoordningens skrivning om församlingens ansvar för den kyrkliga verksamheten för alla som vistas i församlingen (2 kap 1 §). Vidare görs en inventering av befintliga uppdrag inom institutionssjälavården och andra större strukturer som ryms inom stiftens. Uppdraget innebär även att föreslå relevanta kategoriseringar av de olika uppdragen. I det fall uppdraget leder till förslag, som påverkar det framtida utjämnings-/bidragssystemet behövs förmodligen ett remissförfarande. Slutrapporteras till kyrkomötet 2022.

Skrivelsen är inte slutbehandlad.

**Kyrkomötets skrivelse 2019:3 med
organisationsutskottets betänkande 2019:1 Vissa frågor om biskopsval
(KS 2020-0053)**

Kyrkomötet har den 19 november 2019 i enlighet med organisationsutskottets betänkande O 2019:1 beslutat att med anledning av kyrkostyrelsens skrivelse 2019:4, Ändringar i kyrkoordningen m.m., avsnitt 3, Vissa frågor om biskopsval, anta utskottets förslag till ändringar i kyrkoordningen enligt bilaga 1.

Svenska kyrkans bestämmelser (SvKB 2019:5) har utfärdats och trädde i kraft den 1 januari 2020.

**Kyrkomötets skrivelse 2019:4 med
organisationsutskottets betänkande 2019:2 Direkta val
(KS 2020-0054)**

Kyrkomötet har den 19 november 2019 i enlighet med organisationsutskottets betänkande O 2019:2 beslutat att anta kyrkostyrelsens förslag till ändringar i kyrkoordningen i KsSkr 2019:4, avsnitt 4, Direkta val.

Svenska kyrkans bestämmelser (SvKB 2019:6) har utfärdats och trädde i kraft den 1 januari 2020.

**Kyrkomötets skrivelse 2019:5 med
organisationsutskottets betänkande 2019:3 Beslutsfattande på distans m.m.
(KS 2020-0055)**

Kyrkomötet har den 19 november 2019 i enlighet med organisationsutskottets betänkande O 2019:3 beslutat att anta kyrkostyrelsens förslag till ändringar i kyrkoordningen i KsSkr 2019:4, avsnitt 5, Beslutsfattande på distans, och avsnitt 6, Övriga rättelser. Kyrkomötet har också beslutat att anta kyrkostyrelsens förslag till ändringar i kyrkoordningen och kyrkomötets beslut (SvKB 1999:4) om instruktion för kyrkostyrelsen.

Svenska kyrkans bestämmelser (SvKB 2019:7 och 8) har utfärdats och trädde i kraft den 1 januari 2020.

**Kyrkomötets skrivelse 2019:6 med
organisationsutskottets betänkande 2019:6 Verksamhetsberättelse 2018 för
Svenska kyrkans arvodesnämnd för den nationella nivån
(KS 2020-0056)**

Kyrkomötet har den 19 november 2019 i enlighet med organisationsutskottets förslag i betänkande O 2019:6 beslutat att lägga verksamhetsberättelse 2018 för Svenska kyrkans arvodesnämnd för den nationella nivån till handlingarna.

Skrivelsen är lagd till handlingarna och slutbehandlad.

**Kyrkomötets skrivelse 2019:7 med
organisationsutskottets betänkande 2019:7 verksamhetsberättelse 2018 för
Svenska kyrkans valprovsnämnd
(KS 2020-0057)**

Kyrkomötet har den 19 november 2019 i enlighet med organisationsutskottets förslag i betänkande O 2019:7 beslutat att lägga verksamhetsberättelse 2018 för Svenska kyrkans valprovsnämnd till handlingarna.

Skrivelsen är lagd till handlingarna och slutbehandlad.

**Kyrkomötets skrivelse 2019:8 med
tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande 2019:1 Kyrkoordningens
bestämmelser om tillhörighet
(KS 2020-0058)**

Kyrkomötet har den 19 november 2019 i enlighet med tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande TU 2019:1 beslutat att anta kyrkostyrelsens förslag till ändringar i kyrkoordningen i KsSkr 2019:6, med innebörden att samma förutsättningar ska gälla för alla som vill tillhöra Svenska kyrkan, oavsett medborgarskap.

Svenska kyrkans bestämmelser (SvKB 2019:9) har utfärdats och träder i kraft den 1 juli 2020.

**Kyrkomötets skrivelse 2019:9 med
tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande 2019:2 Tillsyn av samfälligheterna
för särskilda uppgifter
(KS 2020-0059)**

Kyrkomötet har den 19 november 2019 med anledning av tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande TU 2019:2, Ändringar i kyrkoordningen, avsnitt 2, Tillsyn av samfälligheterna för särskilda uppgifter, beslutat att anta utskottets förslag till ändringar i kyrkoordningen enligt bilaga 1.

Svenska kyrkans bestämmelser (SvKB 2019:10) har utfärdats och trädde i kraft den 1 januari 2020.

**Kyrkomötets skrivelse 2019:10 med
tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande 2019:7 Verksamhetsberättelse
2018 för Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar
(KS 2020-0060)**

Kyrkomötet har den 19 november 2019 i enlighet med tillsyns- och uppdragsutskottets förslag i betänkande TU 2019:7 beslutat att lägga verksamhetsberättelse 2018 för Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar till handlingarna.

Skrivelsen är lagd till handlingarna och slutbehandlad.

**Kyrkomötets skrivelse 2019:11 med
tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande 2019:8 Verksamhetsberättelse
2018 för Svenska kyrkans överklagandenämnd
(KS 2020-0061)**

Kyrkomötet har den 19 november 2019 i enlighet med tillsyns- och uppdragsutskottets förslag i betänkande TU 2019:8 beslutat att lägga verksamhetsberättelse 2018 för Svenska kyrkans överklagandenämnd till handlingarna.

Skrivelsen är lagd till handlingarna och slutbehandlad.

**Kyrkomötets skrivelse 2019:12 med
gudstjänstutskottets betänkande 2019:1 Gudstjänstupplevelser
(KS 2020-0066)**

Kyrkomötet har den 19 november 2019 i enlighet med gudstjänstutskottets betänkande G 2019:1 beslutat att bifalla motion 2019:3 av Sofija Pedersen Videke att uppdra till kyrkostyrelsen att tillsätta en utredning som undersöker dels vilka faktorer som är viktiga för människors gudstjänstupplevelse, dels vilka metoder och förhållningssätt som ger framgång i gudstjänstarbetet.

Ärendet bereds inom kyrkokansliet. Initialt genomförs en forskningsöversikt av en extern resurs vars resultat sedan får vägleda vidare steg i beredningen. Slutrapporteras till kyrkomötet 2022.

Skrivelsen är inte slutbehandlad.

**Kyrkomötets skrivelse 2019:13 med
gudstjänstutskottets betänkande 2019:4 Svenskkyrklig sångsamling
(KS 2020-0067)**

Kyrkomötet har den 19 november 2019 i enlighet med gudstjänstutskottets betänkande G 2019:4 beslutat att med anledning av motion 2019:36 av Lisa Gerenmark m.fl. uppdra till kyrkostyrelsen att arbeta särskilt med nyproduktion av psalmer och sånger

med svenskkyrklig teologi, som tilltalar ungdomar, och kan vara ett bidrag till arbetet med en kommande psalmboksrevision.

Ärendet bereds inom kyrkokansliet. Beredning sker inom ramen för tidigare beslut i kyrkomötet om en psalmboksrevision (KmSkr 2016:9 och KmSkr 2018:4) och då med ytterligare uppmärksamhet på nyproduktion av psalmer och sånger med utgångspunkt i Svenska kyrkans teologi. Ett första steg är att i nära samarbete med kyrkostyrelsens musikråd arbeta vidare med betänkandets intention. Ett nästa steg är att förstudien av en psalmboksrevision och dess genomlysning av rättsfrågorna, ekumeniska förutsättningar och ekonomiska aspekter kan ge en riktning för den kommande revisionen. I förstudien görs också en barnkonsekvensanalys som ser till behovet av psalmer och sånger som också kan tilltala barn och unga. Arbetet sker inom befintlig ram och påbörjas under 2020 men tidpunkten för en slutrapport är svårbedömd då frågan hänger samman med förstudie och revision av psalmbok.

Skrivelsen är inte slutbehandlad.

**Kyrkomötets skrivelse 2019:14 med
gudstjänstutskottets betänkande 2019:5 Gemensam ordning för
nattvardsgudstjänster
(KS 2020-0068)**

Kyrkomötet har den 19 november 2019 i enlighet med gudstjänstutskottets betänkande G 2019:5 beslutat att anta kyrkostyrelsens förslag till ändringar i kyrkoordningen i KsSkr 2019:4, avsnitt 1, Gemensam ordning för nattvardsgudstjänster.

Svenska kyrkans bestämmelser (SvKB 2019:11) har utfärdats och trädde i kraft den 1 januari 2020.

**Kyrkomötets skrivelse 2019:15 med
gudstjänstutskottets betänkande 2019:7 Bibeln och Den svenska psalmboken på
nationella minoritetsspråk
(KS 2020-0069)**

Kyrkomötet har den 19 november 2019 i enlighet med gudstjänstutskottets förslag i betänkande G 2019:7 beslutat med anledning av kyrkostyrelsens skrivelse 2019:7 att

1. 2019 års översättning av Bibeln till nordsamiska får användas i Svenska kyrkan,
2. 2018 års översättning av bibeltexter till sydsamiska får användas i Svenska kyrkan,
3. 2017 års översättning av evangelierna till meänkieli får användas i Svenska kyrkan,
4. 2018 års översättning av Den svenska psalmboken i urval till meänkieli får användas i Svenska kyrkan,
5. anta utskottets förslag till ändringar i kyrkomötets beslut om användning i Svenska kyrkan av översättning till nordsamiska och lulesamiska av Nya testamentet (SvKB 2001:13), bilaga 1,
6. detta beslut träder i kraft omedelbart.

Svenska kyrkans bestämmelser (SvKB 2019:12 och 13) har utfärdats och trädde i kraft omedelbart.

**Kyrkomötets skrivelse 2019:16 med
gudstjänstutskottets betänkande 2019:8 Kyrkohandbok för Svenska kyrkan på
nationella minoritetsspråk
(KS 2020-0070)**

Kyrkomötet har den 19 november 2019 i enlighet med gudstjänstutskottets förslag i betänkande G 2019:8 beslutat med anledning av kyrkostyrelsens skrivelse 2019:8 att

1. från och med pingstdagen, den 31 maj 2020 får översättningen av Kyrkohandbok för Svenska kyrkan I till finska enligt bilaga 3 i kyrkostyrelsens skrivelse användas i Svenska kyrkan,
2. från och med pingstdagen, den 31 maj 2020 får översättningen av Kyrkohandbok för Svenska kyrkan I till nord-, lule- och sydsamiska i urval enligt bilaga 4 i kyrkostyrelsens skrivelse användas i Svenska kyrkan,
3. från och med pingstdagen, den 31 maj 2020 får översättningen av Kyrkohandbok för Svenska kyrkan I till meänkieli i urval enligt bilaga 5 i kyrkostyrelsens skrivelse användas i Svenska kyrkan,
4. anta utskottets förslag till ändringar i kyrkomötets beslut om användning i Svenska kyrkan av kyrkliga böcker på finska och lulesamiska (SvKB 2002:2), bilaga 1. Svenska kyrkans bestämmelser (SvKB 2019:14 och 15) har utfärdats och trädde i kraft på pingstdagen, den 31 maj 2020.

**Kyrkomötets skrivelse 2019:17 med
gudstjänstutskottets betänkande 2019:6 Tematiskt kyrkomöte 2019 –
Undervisning
(KS 2020-0071)**

Kyrkomötet har den 20 november 2019 med anledning av beslutspunkt 3 i kyrkostyrelsens skrivelse 2019:5 beslutat att uppdra till kyrkostyrelsen att i sitt framtida strategiska arbete beakta det gudstjänstutskottet anfört beträffande undervisning.

En sammanställning med en samlad analys av utskottens resonemang har upprättats inom kyrkokansliet. Sammanställningen redovisas i *bilagan*. Kyrkostyrelsen har behandlat sammanställningen under våren 2020 och konstaterat att kyrkomötets resonemang om undervisning är långsiktigt, visionärt och riktar sig till hela kyrkan. Vad gäller uppdraget till kyrkostyrelsen bedöms det i huvudsak tas omhand inom ramen för genomförandet av planerad verksamhet såsom den ytterst beskrivs i skrivelsen Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2021–2023.

Skrivelsen är slutbehandlad.

**Kyrkomötets skrivelse 2019:18 med
organisationsutskottets betänkande 2019:4 Tematiskt kyrkomöte 2019 –
Undervisning
(KS 2020-0072)**

Kyrkomötet har den 20 november 2019 med anledning av beslutspunkt 3 i kyrkostyrelsens skrivelse 2019:5 beslutat att uppdra till kyrkostyrelsen att i sitt framtida strategiska arbete beakta det organisationsutskottet anfört beträffande undervisning.

En sammanställning med en samlad analys av utskottens resonemang har upprättats inom kyrkokansliet. Sammanställningen redovisas i *bilagan*. Kyrkostyrelsen har behandlat sammanställningen under våren 2020 och konstaterat att kyrkomötets resonemang om undervisning är långsiktigt, visionärt och riktar sig till hela kyrkan. Vad gäller uppdraget till kyrkostyrelsen bedöms det i huvudsak tas omhand inom ramen för genomförandet av planerad verksamhet såsom den ytterst beskrivs i skrivelsen Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2021–2023.

Skrivelsen är slutbehandlad.

**Kyrkomötets skrivelse 2019:19 med
tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande 2019:3 Tematiskt kyrkomöte 2019
– Undervisning
(KS 2020-0073)**

Kyrkomötet har den 20 november 2019 med anledning av beslutspunkt 3 i kyrkostyrelsens skrivelse 2019:5 beslutat att uppdra till kyrkostyrelsen att i sitt framtida strategiska arbete beakta det tillsyns- och uppdragsutskottet anfört beträffande undervisning.

En sammanställning med en samlad analys av utskottens resonemang har upprättats inom kyrkokansliet. Sammanställningen redovisas i *bilagan*. Kyrkostyrelsen har behandlat sammanställningen under våren 2020 och konstaterat att kyrkomötets resonemang om undervisning är långsiktigt, visionärt och riktar sig till hela kyrkan. Vad gäller uppdraget till kyrkostyrelsen bedöms det i huvudsak tas omhand inom ramen för genomförandet av planerad verksamhet såsom den ytterst beskrivs i skrivelsen Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2021–2023.

Skrivelsen är slutbehandlad.

**Kyrkomötets skrivelse 2019:20 med
ekonomiutskottets betänkande 2019:4 Tematiskt kyrkomöte 2019 –
Undervisning
(KS 2020-0074)**

Kyrkomötet har den 20 november 2019 med anledning av beslutspunkt 3 i kyrkostyrelsens skrivelse 2019:5 beslutat att uppdra till kyrkostyrelsen att i sitt framtida strategiska arbete beakta det ekonomiutskottet anfört beträffande undervisning.

En sammanställning med en samlad analys av utskottens resonemang har upprättats inom kyrkokansliet. Sammanställningen redovisas i *bilagan*. Kyrkostyrelsen har behandlat sammanställningen under våren 2020 och konstaterat att kyrkomötets resonemang om undervisning är långsiktigt, visionärt och riktar sig till hela kyrkan. Vad gäller uppdraget till kyrkostyrelsen bedöms det i huvudsak tas omhand inom ramen för genomförandet av planerad verksamhet såsom den ytterst beskrivs i skrivelsen Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2021–2023.

Skrivelsen är slutbehandlad.

**Kyrkomötets skrivelse 2019:21 med
ekumenikutskottets betänkande 2019:3 Tematiskt kyrkomöte 2019 –
Undervisning
(KS 2020-0075)**

Kyrkomötet har den 20 november 2019 med anledning av beslutspunkt 3 i kyrkostyrelsens skrivelse 2019:5 beslutat att uppdra till kyrkostyrelsen att i sitt framtida strategiska arbete beakta det ekumenikutskottet anfört beträffande undervisning.

En sammanställning med en samlad analys av utskottens resonemang har upprättats inom kyrkokansliet. Sammanställningen redovisas i *bilagan*. Kyrkostyrelsen har behandlat sammanställningen under våren 2020 och konstaterat att kyrkomötets resonemang om undervisning är långsiktigt, visionärt och riktar sig till hela kyrkan. Vad gäller uppdraget till kyrkostyrelsen bedöms det i huvudsak tas omhand inom ramen för genomförandet av planerad verksamhet såsom den ytterst

beskrivs i skrivelsen Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2021–2023.

Skrivelsen är slutbehandlad.

**Kyrkomötets skrivelse 2019:22 med
samhälls- och kulturutskottets betänkande 2019:8 Tematiskt kyrkomöte 2019 –
Undervisning
(KS 2020-0076)**

Kyrkomötet har den 20 november 2019 med anledning av beslutspunkt 3 i kyrkostyrelsens skrivelse 2019:5 beslutat att uppdra till kyrkostyrelsen att i sitt framtida strategiska arbete beakta det samhälls- och kulturutskottet anfört beträffande undervisning.

En sammanställning med en samlad analys av utskottens resonemang har upprättats inom kyrkokansliet. Sammanställningen redovisas i *bilagan*. Kyrkostyrelsen har behandlat sammanställningen under våren 2020 och konstaterat att kyrkomötets resonemang om undervisning är långsiktigt, visionärt och riktar sig till hela kyrkan. Vad gäller uppdraget till kyrkostyrelsen bedöms det i huvudsak tas omhand inom ramen för genomförandet av planerad verksamhet såsom den ytterst beskrivs i skrivelsen Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2021–2023.

Skrivelsen är slutbehandlad.

**Kyrkomötets skrivelse 2019:23 med
förvaltarekapsutskottets betänkande 2019:1 Tematiskt kyrkomöte 2019 –
Undervisning
(KS 2020-0077)**

Kyrkomötet har den 20 november 2019 med anledning av beslutspunkt 3 i kyrkostyrelsens skrivelse 2019:5 beslutat att uppdra till kyrkostyrelsen att i sitt framtida strategiska arbete beakta det förvaltarekapsutskottet anfört beträffande undervisning.

En sammanställning med en samlad analys av utskottens resonemang har upprättats inom kyrkokansliet. Sammanställningen redovisas i *bilagan*. Kyrkostyrelsen har behandlat sammanställningen under våren 2020 och konstaterat att kyrkomötets resonemang om undervisning är långsiktigt, visionärt och riktar sig till hela kyrkan. Vad gäller uppdraget till kyrkostyrelsen bedöms det i huvudsak tas omhand inom ramen för genomförandet av planerad verksamhet såsom den ytterst beskrivs i skrivelsen Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2021–2023.

Skrivelsen är slutbehandlad.

**Kyrkomötets skrivelse 2019:24 med
kyrkolivsutskottets betänkande 2019:8 Tematiskt kyrkomöte 2019 –
Undervisning
(KS 2020-0078)**

Kyrkomötet har den 20 november 2019 beslutat

- att med anledning av kyrkostyrelsens förslag i KsSkr 2019:5, punkt 1, göra ett uttalande enligt förslag som redovisas i betänkandet,
- att bifalla kyrkostyrelsens förslag i KsSkr 2019:5, punkt 2, att uppdra till kyrkostyrelsen att i samverkan med stift och församlingar kraftsamla kring undervisning,
- att med anledning av kyrkostyrelsens skrivelse 2019:5, punkt 3, uppdra till kyrkostyrelsen att i sitt framtida strategiska arbete beakta det kyrkolivsutskottet anfört beträffande undervisning.

Skrivelsen är i fråga om första att-satsen lagd till handlingarna. Uppdraget enligt andra att-satsen tas omhand inom ramen för det pågående programmet för lärande och undervisning. Såvitt avser tredje att-satsen har en sammanställning med en samlad analys av utskottens resonemang upprättats inom kyrkokansliet. Sammanställningen redovisas i *bilagan*. Kyrkostyrelsen har behandlat sammanställningen under våren 2020 och konstaterat att kyrkomötets resonemang om undervisning är långsiktigt, visionärt och riktar sig till hela kyrkan. Vad gäller uppdraget till kyrkostyrelsen bedöms det i huvudsak tas omhand inom ramen för genomförandet av planerad verksamhet såsom den ytterst beskrivs i skrivelsen Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2021–2023.

Skrivelsen är slutbehandlad.

Kyrkomötets skrivelse 2019:25 med kyrkolivsutskottets betänkande 2019:1 Läroplan för Svenska kyrkan (KS 2020-0079)

Kyrkomötet har den 20 november 2019 i enlighet med kyrkolivsutskottets betänkande Kl 2019:1 beslutat att med anledning av motionerna 2019:1 av Lars-Ivar Ericson och 2019:16 av Kent Karlsson och Lena Arman uppdra till kyrkostyrelsen att utarbeta förslag till innehåll som stöd för församlingarnas undervisning för alla åldrar.

Ärendet bereds inom kyrkokansliet och programmet för lärande och undervisning. I arbetet beaktas andra processer med betydelse för ärendet, inte minst det kommande biskopsbrevet om undervisning. Arbetet med frågan om innehållsligt stöd till församlingarnas undervisning sker inom programmets olika linjer. I linje 1 (stöd till församlingar) handlar det om att identifiera och tillgängliggöra befintligt material, vilket sker i den digitala resursbank som är under utarbetande. Inom ramen för arbetet med linje 2 (undervisning på digitala arenor) tas fram nya texter och annat material om kristen tro som publiceras på Svenska kyrkans webb. Detta material kommer också att kunna användas för att ta fram e-utbildningar. Linje 1 relaterar också direkt till programmets linje 3 (kyrkans medverkan i det offentliga), som sammanställer ett stöd för församlingarnas arbete tillsammans med skolan i dess olika stadier. Slutrapporteras till kyrkomötet 2022.

Skrivelsen är inte slutbehandlad.

Kyrkomötets skrivelse 2019:26 med kyrkolivsutskottets betänkande 2019:5 Utbildning och stöd för ledare i undervisning (KS 2020-0080)

Kyrkomötet har den 20 november 2019 i enlighet med kyrkolivsutskottets betänkande Kl 2019:5 beslutat att bifalla motion 2019:22 av Anders Brunnstedt m.fl. att uppdra till kyrkostyrelsen att undersöka och analysera samt ta fram förslag om hur man tillsammans med stiftet kan stödja församlingar och pastorat i att ge lekmän en större del av ansvaret för att leda undervisning för olika målgrupper.

Ärendet bereds inom kyrkokansliet och programmet för lärande och undervisning. Det är stiftet som har ett uppdrag i fråga om församlingarnas fortbildning. Frågan behöver därför tas vidare i nära samarbete med stiftet och de processer som pågår i deras respektive sammanhang. I ärendet behöver en diskussion föras med Svenska kyrkans utbildningsinstitut. Frågan behöver också behandlas i biskopsmötet. Slutrapporteras till kyrkomötet 2021.

Skrivelsen är inte slutbehandlad.

Kyrkomötets skrivelse 2019:27 med kyrkolivsutskottets betänkande 2019:6 Låt oss lära på fler sätt (KS 2020-0081)

Kyrkomötet har den 20 november 2019 i enlighet med kyrkolivsutskottets betänkande Kl 2019:6 beslutat dels att bifalla motion 2019:9, punkt 1, av Elise Solberg m.fl. att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda hur ett inspirations- och kunskapsstöd på nationell nivå i frågor gällande tillgängligt lärande skulle kunna se ut, dels att bifalla samma motion, punkt 2, att uppdra till kyrkostyrelsen att verkställa den typ av nationellt inspirations- och kunskapsstöd för tillgängligt lärande, som den efter utredning finner lämpligast.

Ärendet bereds inom kyrkokansliet och programmet för lärande och undervisning. Frågan rör också diakoni och social hållbarhet. Uppmärksamhet läggs vid den kunskap om tillgänglighetsfrågor som finns inom Svenska kyrkan, funktionsrättsorganisationer och samhällets offentliga institutioner. Slutrapporteras till kyrkomötet 2022.

Skrivelsen är inte slutbehandlad.

Kyrkomötets skrivelse 2019:28 med förvaltareutskottets betänkande 2019:2 Studera klimatfrågor och naturens rättigheter (KS 2020-0082)

Kyrkomötet har den 20 november 2019 i enlighet med förvaltareutskottets betänkande F 2019:2 beslutat att bifalla motion 2019:5 av Anna Karin Hammar och Eva Nordung Byström att uppdra till kyrkostyrelsen att i programmet för lärande och undervisning lägga särskild vikt vid att studera klimatfrågor och naturens rättigheter med utgångspunkt i bland annat urfolkens deklaration om moder jords och naturens rättigheter, påven Franciskus encyklika om jorden som vårt gemensamma hem och biskoparnas klimatbrev.

Ärendet bereds genom att en teologisk analys och reflektion utförs inom ramen för teologiska kommitténs arbete. Resultatet tas vidare i programmet för lärande och undervisning. Kyrkokansliets kompetens i klimat- och hållbarhetsfrågor kopplar också in i arbetet. Slutrapporteras till kyrkomötet 2022.

Skrivelsen är inte slutbehandlad.

Kyrkomötets skrivelse 2019:29 med förvaltareutskottets betänkande 2019:5 Kristen värdegrund med undervisning och lärande för en hållbar framtid (KS 2020-0083)

Kyrkomötet har den 20 november 2019 i enlighet med förvaltareutskottets betänkande F 2019:5 beslutat att med anledning av motion 2019:11 av Gunilla Franzén m.fl. uppdra till kyrkostyrelsen att förmedla ett exempel med en kristen värdegrund i nutidens format utifrån Agenda 2030 till stift och församlingar som en del av den gemensamma satsningen på undervisning och lärande.

Ärendet bereds inom kyrkokansliet. Ett exempel/samtalsmaterial utformas och tas in i arbetet med programmet för lärande och undervisning. Slutrapporteras till kyrkomötet 2021.

Skrivelsen är inte slutbehandlad.

**Kyrkomötets skrivelse 2019:30 med
ekonomiutskottets betänkande 2019:1 Verksamhet och ekonomi för Svenska
kyrkans nationella nivå 2020–2022
(KS 2020-0084)**

Kyrkomötet har den 20 november 2019 med anledning av ekonomiutskottets betänkande E 2019:1 beslutat att

1. fastställa inriktning för verksamheten på nationell nivå,
2. fastställa kostnadsram för 2020 till 3 155 miljoner kronor, varvid kostnadsramen för utlandskyrkans personal ska vara 74 miljoner kronor,
3. medge planeringsram för 2021 till 3 151 miljoner kronor, varvid planeringsram för utlandskyrkans personal ska vara 75 miljoner kronor,
4. medge planeringsram för 2022 till 3 059 miljoner kronor,
5. med anledning av motion 2019:38 av Anette Nordgren m.fl. och 2019:44 av Hans-Olof Andrén utöver kostnadsram bevilja 6 miljoner kronor att stå till kyrkostyrelsens förfogande för arbete med verksamhet och verksamhetsplanering (inklusive kriterier) inom utlandskyrkan att användas 2020,
6. med anledning av motion 2019:38 av Anette Nordgren m.fl. och 2019:44 av Hans-Olof Andrén utöver planeringsram bevilja 6 miljoner kronor att stå till kyrkostyrelsens förfogande för arbete med verksamhet och verksamhetsplanering (inklusive kriterier) inom utlandskyrkan att användas 2021,
7. utöver kostnadsram bevilja 25 miljoner kronor att stå till kyrkostyrelsens förfogande för arbetet med flyktingar och asylsökande att användas 2020,
8. utöver kostnadsram bevilja 2 miljoner kronor att stå till kyrkostyrelsens förfogande för säkerställande av medel till verksamhetskostnader inom programmet Social hållbarhet fokus Tillit och demokrati 2020–2023 att användas 2020,
9. utöver planeringsram bevilja 2 miljoner kronor att stå till kyrkostyrelsens förfogande för säkerställande av medel till verksamhetskostnader inom programmet Social hållbarhet fokus Tillit och demokrati 2020–2023 att användas 2021,
10. utöver planeringsram bevilja 2 miljoner kronor att stå till kyrkostyrelsens förfogande för säkerställande av medel till verksamhetskostnader inom programmet Social hållbarhet fokus Tillit och demokrati 2020–2023 att användas 2022.

Kyrkostyrelsens budget för 2020 har beslutats i enlighet med kyrkomötets beslut. Skrivelsen har i övrigt lagts till handlingarna och är slutbehandlad.

2.2 Skrivelser från kyrkomötet 2018

**Kyrkomötets skrivelse 2018:3 med
gudstjänstutskottets betänkande 2018:1 Kyrkohandboksfrågor
(KS 2018-1381)**

Kyrkomötet har den 20 november 2018 i enlighet med gudstjänstutskottets förslag i betänkande G 2018:1 beslutat att med anledning av motion 2018:65 av Torvald Johansson m.fl. uppdra till kyrkostyrelsen att till nästa kyrkomöte återkomma med förtydligande i enlighet med 2017 års kyrkomötesbeslut att bifalla det av Torvald Johansson under överläggningen framlagda förslaget i frågan om fortsatt arbete med kyrkohandbokens musik.

Ärendet har beretts inom kyrkokansliet. Behovet av förtydligande av 2017 års kyrkomötesbeslut har identifierats och diskuterats bland annat i kyrkostyrelsens musikråd. Kyrkomötesuppdraget att arbeta vidare med kompletterande musik bereds av kyrkostyrelsens musikråd som i juni 2019 föreslog kyrkostyrelsen att besluta att tillsätta Musikrådets särskilda kommitté för kompletterande musik till Kyrkohandbok

för Svenska kyrkan del I. Uppdraget för denna särskilda kommitté omfattar gudstjänstmusik A–C. Serierna D och E omfattas inte av uppdraget. I uppdraget ingår även att ta i beaktande frågor kring upphovsrätter. Bestämmelsen 18 kap. 6 a § kyrkoordningen tillåter kompletterande gudstjänstmusik för samtliga serier A–E. Den är alltså så vid att det är möjligt att komplettera musikkommitténs arbete med fler serier ur Kyrkohandbok för svenska kyrkan del I. Frågan om upphovsrätter är mycket viktig i arbetet med Svenska kyrkans gudstjänstböcker och annat material som används i Svenska kyrkans verksamhet. Frågan kommer att hanteras löpande i arbetet med kompletterande musik till kyrkohandboken. Inför tillgängliggörande och mångfaldigande av ny musik, oavsett serie, måste det göras en genomgång av upphovsrättsliga frågor. Sett till upphovsrättsfrågornas komplexitet är det vanskligt att utreda upphovsrättsfrågorna som en generell fråga. Varje förslag till tillgängliggörande eller mångfaldigande av texterna måste i stället utredas från fall till fall. Under utredningen har alltså det konstaterats att det finns en viss diskrepans mellan de två beslut som är tagna vid kyrkomötet 2017 som rör kyrkohandboken. Trots denna diskrepans har kyrkostyrelsen bedömt att nya beslut inte behöver tas i frågan.

Skrivelsen är slutbehandlad.

Kyrkomötets skrivelse 2018:4 med gudstjänstutskottets betänkande 2018:5 Ny psalmbok (KS 2018-1384)

Kyrkomötet har den 20 november 2018 i enlighet med gudstjänstutskottets förslag i betänkande G 2018:5 beslutat att med anledning av motion 2018:50 av Hans-Olof Andrén m.fl. uppdra till kyrkostyrelsen att inhämta synpunkter från kyrkomötet på sitt förslag till direktiv, tidsplan och andra ramar för arbetet med en revision av Den svenska psalmboken innan det inleds.

Ärendet bereds tillsammans med KmSkr 2016:9 Psalmboken och KmSkr 2019:13 Svenskkyrklig sångsamling. I ärendet om KmSkr 2016:9 framgår hur beredningen är tänkt fram till kyrkomötet 2021. Tidpunkten för slutrapporteringen till kyrkomötet har ändrats till 2021.

Skrivelsen är inte slutbehandlad.

Kyrkomötets skrivelse 2018:5 med samhälls- och kulturutskottets betänkande 2018:10 Flygplatskyrkans framtid (KS 2018-1385)

Kyrkomötet har den 20 november 2018 i enlighet med samhälls- och kulturutskottets förslag i betänkande SK 2018:10 beslutat att bifalla motion 2018:67 av Marie Rydén Davoust m.fl. att uppdra till kyrkostyrelsen att genomlyska skilda organisatoriska och ekonomiska möjligheter i syfte att säkerställa Svenska kyrkans fortsatta verksamhet på Sveriges största flygplatser.

Ärendet bereds tillsammans med uppdraget enligt KmSkr 2019:2 om att genomföra en översyn av och ta fram förslag på hur institutionssjälavården, där verksamhet och ansvar vilar på pastorat/församlingar, ska finansieras, med hänsyn till stiftens respektive nationella nivåns roll och uppgift och i förhållande till utjämnings-/bidragssystem. Flygplatskyrkans förutsättningar och verksamhet har mycket gemensamt med andra verksamheter där kyrkan är närvarande på någon annans arena, det vill säga verksamheter som ofta benämns som "institutionssjälavård" och som kännetecknas av att en stor del av de människor som kyrkan möter (på sjukhuset, kriminalvårdsanstalten, högskolans campus eller i Migrationsverkets förvar) kommer från ett upptagningsområde som är större än den egna församlingen eller stiftet. Ärendet bereds därför utifrån ett

principiellt perspektiv genom att ge en helhetsbild över alla olika verksamheter som i likhet med flygplatskyrkan bedrivs i stiftens och ligger inom stiftens territoriella ansvarsområde. Stiftsbidragets syfte och användning för stiftens verksamhet och främjande samt till ekonomiska anslag beskrivs, med eventuella omfördelningseffekter. Ärendets slutrapportering har senarelagts och sker till kyrkomötet 2022 som del av uppdraget enligt KmSkr 2019:2 om att genomföra en översyn av de ekonomiska förutsättningarna för institutionssjälavårdsuppdragen och liknande uppdrag.

Skrivelsen är inte slutbehandlad.

**Kyrkomötets skrivelse 2018:6 med
samhälls- och kulturutskottets betänkande 2018:11 Rutiner vid näthat
(KS 2018-1393)**

Kyrkomötet har den 20 november 2018 i enlighet med samhälls- och kulturutskottets förslag i betänkande SK 2018:11 beslutat att med anledning av motion 2018:68 av Linda Sjöo m.fl. uppdra till kyrkostyrelsen att kartlägga hur församlingar arbetar med rutiner och stöd för förtroendevalda och ideella företrädare som utsatts för hot.

Ärendet har beretts genom insamlande av information via Kyrkbussen – en årlig inomkyrklig enkätundersökning som riktar sig till kyrkoherdar, medarbetare, förtroendevalda och frivilliga inom Svenska kyrkan. I enkätundersökningen angav endast ett par procent av ordförande för kyrkoråd eller församlingsråd att hot eller trakasserier på nätet mot ideella och förtroendevalda har förekommit under det senaste året. Samtidigt visar svaren att okunskapen inom området är stor. Det gäller till exempel frågan om rutiner för att ge stöd, där nästan hälften svarade att de inte vet om detta finns på deras arbetsplats. Kyrkostyrelsen behandlade denna kartläggning under våren 2020 och konstaterade att församlingarna har ett återstående arbete i fråga om att säkerställa att det finns kända rutiner för att hantera hot och trakasserier. Kyrkostyrelsen noterade dock att det på intranätets nationella sidor finns material som församlingarna kan använda till vägledning för sitt fortsatta arbete med att hantera situationer där förtroendevalda och medarbetare utsatts för hot och trakasserier.

Skrivelsen är slutbehandlad.

**Kyrkomötets skrivelse 2018:7 med
samhälls- och kulturutskottets betänkande 2018:14 Svenska kyrkans arbete för
att förhindra suicid
(KS 2018-1386)**

Kyrkomötet har den 20 november 2018 i enlighet med samhälls- och kulturutskottets förslag i betänkande SK 2018:14 beslutat att med anledning av motion 2018:81 av Margareta Andersson uppdra till kyrkostyrelsen att göra en uppföljning av rapporten Svenska kyrkans arbete med suicidprevention i Sverige, 2008 samt att i uppföljningen även belysa den ökade psykiska ohälsan.

Under 2019 har en uppföljning gjorts av rapporten Svenska kyrkans arbete med suicidprevention i Sverige, inklusive belysning av aktuell kunskap om psykisk ohälsa i Sverige. Uppföljningen har gjorts inom kyrkokansliet och kartläggningen baseras främst på intervjuer av stiftsdiakoner. Följande fokusområden har undersökts: Suicidprevention och prioritering, koppling till övrig själavård, samordning och handläggningsstrategier, samverkan med andra aktörer, suicidprevention bland barn och unga, samt stöd från Svenska kyrkans nationella prevention.

Skrivelsen är slutbehandlad.

**Kyrkomötets skrivelse 2018:9 med
tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande 2018:6 Bank-id som identifikation
vid in- och utträde
(KS 2018-1370)**

Kyrkomötet har den 20 november 2018 i enlighet med tillsyns- och uppdragsutskottets förslag i betänkande TU 2018:6 beslutat att med anledning av motion 2018:27 av Johan Blix m.fl. uppdra till kyrkostyrelsen att utreda förutsättningarna för att i Svenska kyrkan godta elektronisk identifiering som alternativ till identifiering genom egenhändigt undertecknande av handlingar och i det sammanhanget också pröva behovet av ändringar i kyrkoordningen.

Ärendet har handlagts inom kyrkokansliet. Av en under våren 2020 upprättad promemoria framgår vilka bestämmelser som berörs. Dessa gäller bland annat registrering av gruppbeteckning, begäran om beslutsprövning respektive överklagande av beslut och utträde ur Svenska kyrkan. När det gäller möjligheten att utträda ur Svenska kyrkan med Bank-id aktualiseras frågor om vad medlemskap i kyrkan innebär. Religionsfriheten är central och värnas av Svenska kyrkan, även då den betyder att människor lämnar den. Samtidigt skiljer sig medlemskap i kyrkan från många andra typer av medlemskap. I ett teologiskt perspektiv är den som tillhör kyrkan en lem i Kristi kropp (1 Korinthierbrevet 12:12-27), det vill säga en medlem i ordets djupaste bemärkelse. Detta får betydelse för hur Svenska kyrkan ser på sina medlemmar och hur det bör ta sig uttryck i praxis när det gäller utträde. Relationen mellan medlemmen och Svenska kyrkan finns i församlingen, som är kyrkans primära enhet och det lokala pastorala området. Det är därför rimligt att den som lämnar Svenska kyrkan gör det efter en kontakt med församlingens kyrkoherde. Även om gällande bestämmelser innebär att personlig kontakt inte är nödvändig, uttrycker ändå den konkreta handlingen att själv skriva under en blankett som sänds till församlingen något av relationens karaktär på ett helt annat sätt än den som användningen av elektronisk underskrift kan göra. Härutöver konstateras i promemorian att det finns svårösta tekniska såväl som juridiska och ekonomiska frågor som skulle behöva adresseras om elektronisk legitimation skulle införas som alternativ till egenhändigt undertecknande. Som exempel nämns i promemorian att registrering av gruppbeteckning kräver 300 egenhändiga undertecknanden kopplade till en och samma ansökan, något som är komplicerat att lösa tekniskt. Mot bakgrund av promemorian har kyrkostyrelsen bedömt att det inte finns skäl att i Svenska kyrkan godta elektronisk identifiering som alternativ till identifiering genom egenhändigt undertecknande av handlingar och att sådana funktioner därför inte bör utvecklas.

Skrivelsen är slutbehandlad.

**Kyrkomötets skrivelse 2018:10 med
tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande 2018:8 Sekretessvarning i Kbok
(KS 2018-1371)**

Kyrkomötet har den 20 november 2018 i enlighet med tillsyns- och uppdragsutskottets förslag i betänkande TU 2018:8 beslutat att med anledning av motion 2018:42 av Johan Blix m.fl. uppdra till kyrkostyrelsen att pröva möjligheterna att i kyrkobokföringssystemet ha funktioner för att kunna påkalla noggrann sekretessprövning vid fråga om utlämnande av uppgifter om bland annat dop och kyrkotillhörighet.

En utredning har gjorts inom kyrkokansliet. Av utredningen framgår att en utveckling av funktioner för sekretessprövning i kyrkobokföringssystemet innebär att ett flertal frågeställningar av såväl rättslig som praktisk natur behöver beaktas och lösas innan en teknisk utveckling av kyrkobokföringssystemet kan vara aktuell. Det

handlar till exempel om att utforma ett administrativt förfarande avseende hur en sekretessvarning ska initieras, beslutas och i förekommande fall avslutas, att avgöra i vilka situationer sekretessvarningen ska spridas till angränsande system som exempelvis Kyrksam och kollekt- och betalsystemet samt att säkerställa att funktionaliteten med sekretessvarning, liksom det administrativa förfarandet, uppfyller kraven enligt EU:s dataskyddsförordning. Dataskyddsaspekterna bedöms medföra att den registrerade skulle behöva samtycka till behandlingen av sekretessvarningen. Vidare bedöms att det administrativa förfarandet, av rätts säkerhetsskäl, skulle behöva regleras i kyrkostyrelsens beslut (SvKB 2009:9) med närmare bestämmelser om kyrkobokföring i Svenska kyrkan. Slutligen framgår att funktionaliteten med sekretessvarning inte skulle behöva omfatta kyrkostyrelsens särskilda register över personer som saknar svenskt personnummer, eftersom detta register redan idag förs och hanteras utifrån särskilt högt ställda integritetskrav. Kostnaden för enbart den tekniska utvecklingen beräknas till åtminstone 200 000 kronor. Mot bakgrund av utredningen har kyrkostyrelsen bedömt att funktionerna inte kan anses ha sådan betydelse för hanteringen av begäran om utlämnande att de samlade kostnaderna är motiverade. Kyrkostyrelsens prövning har därför lett till slutsatsen att funktioner för sekretessprövning i kyrkobokföringssystemet inte bör utvecklas.

Skrivelsen är slutbehandlad.

**Kyrkomötets skrivelse 2018:13 med
förvaltarekapsutskottets betänkande 2018:1 Sammanhållet klimatarbete
(KS 2018-1387)**

Kyrkomötet har den 21 november 2018 i enlighet med förvaltarekapsutskottets förslag i betänkande F 2018:1 beslutat att bifalla motion 2018:55 av Jesper Eneroth att uppdraga till kyrkostyrelsen att undersöka och i enlighet med motionens förslag arbeta fram former för framtagande av ett nationellt täckande program för klimatstrategi, så att arbetet ska kunna genomföras i samtliga stift.

Uppdraget har tolkats som att det innefattar att arbeta fram formerna för ett klimatprogram. Ärendet har beretts i samverkan med stiftens genom förstudie och dialog om hur ett gemensamt strategiskt klimatarbete kan organiseras, målsättas och genomföras. I enlighet med förslag i skrivelsen Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2020–2022 (KsSkr 2019:1) har kyrkomötet 2019 beslutat om resursförstärkning till stiftens i syfte att möjliggöra ett ökande främjandearbete på området. Kyrkostyrelsen har i december 2019 fastställt Svenska kyrkans färdplan för klimatet och beslutat att 11 av de 25 miljoner kronor per år, som kyrkomötet har anslagit till klimatsatsningen, ska fördelas lika mellan stiftens och används till personella resurser för att stärka främjandearbetet på klimatområdet. Kyrkostyrelsen har i februari 2020 fastställt kriterier för fördelning av de återstående 14 miljoner kronorna och en delegationsordning för löpande fördelningsbeslut.

Skrivelsen är slutbehandlad.

**Kyrkomötets skrivelse 2018:14 med
förvaltarekapsutskottets betänkande 2018:2 Flexibla förutsättningar för
användning av kyrkorummet
(KS 2018-1391)**

Kyrkomötet har den 21 november 2018 i enlighet med förvaltarekapsutskottets förslag i betänkande F 2018:2 beslutat att bifalla motion 2018:93, punkt 1 av Karin Nodin att uppdraga till kyrkostyrelsen att i överläggningar med Riksantikvarieämbetet och länsstyrelserna påtala behovet av flexibel användning av kyrkorummen så att de kan brukas och utvecklas.

I enlighet med samma betänkande har kyrkomötet också beslutat att med anledning av motion 2018:93, punkt 2 uppdra till kyrkostyrelsen att se över och förtydliga förutsättningarna för kyrkounderhållsbidrag så att möjligheten till flexibel användning av kyrkorummen inkluderas.

Ärendets första del har utförts via de etablerade samrådskanalerna mellan Svenska kyrkan (nationella nivån och stiftet) och kulturmiljövårdens myndigheter. Den andra delen har beretts inom kyrkokansliet. En slutrapport har behandlats av kyrkostyrelsen under våren 2020. Av slutrapporten framgår de aktiviteter och resultat som avser uppdragets första del. Att påtala behovet och fördelarna med flexibla kyrkorum för Riksantikvarieämbetet och länsstyrelserna är del av ett större, pågående påverkansarbete. I regeringsskrivelsen Det kyrkliga kulturarvet (Skr. 2018/19:122 s. 32) utläses ett tydligt gehör för Svenska kyrkans arbete och sätt att se på kulturarvet. Här menar regeringen att: "... en ny eller utvecklad användning av kyrkorummen inom Svenska kyrkans ram gynnar fortsatt bevarande av och tillgänglighet till det kyrkliga kulturarvet och bör understödjas av det offentliga kulturarvsarbetet i den mån det är förenligt med kulturmiljölagsstiftningen." Inom ramen för uppdraget har kyrkokansliet tillsammans med stiftet hållit ett samrådsmöte med workshop om flexibla kyrkorum, vid vilket kulturmiljövårdens myndigheter deltog. Exempel från stiftet på genomförda lösningar har i maj 2020 gjorts tillgängliga via en webbutställning. I uppdragets andra del har en analys skett av bakgrund, syfte och befintliga villkor/riktlinjer för kyrkounderhållsbidrag och kyrkoantikvarisk ersättning. I slutrapporten redovisas förslag för en preciserad tillämpning inom gällande bestämmelser avseende skadeförebyggande åtgärder och tillgänglighetsanpassningar. Kyrkostyrelsen har beslutat att rapportens förslag ska övervägas vid kommande översyner av villkoren för fördelning och användning av kyrkounderhållsbidraget.

Skrivelsen är slutbehandlad.

Kyrkomötets skrivelse 2018:15 med förvaltarekapsutskottets betänkande 2018:3 Domkyrkornas ställning i Svenska kyrkan (KS 2018-1375)

Kyrkomötet har den 21 november 2018 i enlighet med förvaltarekapsutskottets förslag i betänkande F 2018:3 beslutat att bifalla motion 2018:61 av Johan Dalman m.fl. att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda och föreslå förändringar av domkyrkornas organisatoriska ställning och förutsättningar i Svenska kyrkan, för att bättre stödja och ta till vara domkyrkornas unika identitet och uppdrag.

Ärendet berör hela Svenska kyrkan på samtliga tre nivåer och innefattar såväl ekonomiska och organisatoriska frågor som läro- och kyrkosynsfrågor. Mot den bakgrunden har kyrkostyrelsen i december 2019 tillsatt en särskild utredningsgrupp och fastställt direktiv för utredningen. Enligt direktiven ska utredningen lämna sitt betänkande till kyrkostyrelsen senast den 15 oktober 2021 varefter remittering kan ske under slutet av 2021. Slutrapporteras till kyrkomötet tidigast 2022.

Skrivelsen är inte slutbehandlad.

Kyrkomötets skrivelse 2018:16 med kyrkolivsutskottets betänkande 2018:6 Uppföljning av #metoo och #vardeljus (KS 2018-1388)

Kyrkomötet har den 21 november 2018 i enlighet med kyrkolivsutskottets förslag i betänkande KI 2018:6 beslutat att med anledning av motion 2018:88 av Sandra Ryström Signarsdotter uppdra till kyrkostyrelsen att se över vilka åtgärder som kan vidtas

nationellt för att förebygga sexuella övergrepp och trakasserier samt att med särskilt fokus på ålders- och könsmaktsordning synliggöra och vidareutveckla det goda arbete som redan pågår.

Ärendet har beretts inom kyrkokansliet. En promemoria har tagits fram med förslag till ytterligare åtgärder som kan vidtas för att förebygga sexuella övergrepp och trakasserier i Svenska kyrkans sammanhang. Promemorian har publicerats på Svenska kyrkans webbplats och på intranätet. Vid utarbetandet av promemorian har hänsyn tagits till de rekommendationer som togs fram i samband med konferensen När gränser överskrids, som i december 2018 summerade 20 års arbete med dessa frågor. Vidare har beaktats den under 2018 reviderade skriften *Ekumeniska riktlinjer vid sexuella övergrepp* från Sveriges kristna råd. Kyrkostyrelsen behandlade promemorian under våren 2020 och fann att den kan läggas till grund för en slutrapportering av ärendet. Kyrkostyrelsen avser dock att fortsätta ett arbete i fråga om de åtgärder som föreslås i promemorian.

Skrivelsen är slutbehandlad.

Kyrkomötets skrivelse 2018:17 med kyrkolivsutskottets betänkande 2018:7 Tillgängligheten i lokaler och verksamheter (KS 2018-1392)

Kyrkomötet har den 21 november 2018 i enlighet med kyrkolivsutskottets förslag i betänkande KI 2018:7 beslutat att bifalla motion 2018:31, punkt 2 av Hanna Unger m.fl. att uppdra till kyrkostyrelsen att se över möjligheten att utveckla tillgänglighetsfunktionen i *Kyrkguiden*.

I enlighet med samma betänkande har kyrkomötet också beslutat att med anledning av motion 2018:31, punkt 1 uppdra till kyrkostyrelsen att implementera policydokumenten *En kyrka för alla* och *Gåvan att finnas till*.

Ärendet har beretts inom kyrkokansliet. En rapport över arbetet har upprättats under våren 2020. Av rapporten framgår att de olika insatser som sker i handlingsplansarbetet efter det tidigare slutrapporterade kyrkomötesuppdraget Funktionsvariationer (KmSkr 2016:26, se KsSkr 2019:3) innebär en förstärkt implementering av policydokumenten *En kyrka för alla* och *Gåvan att finnas till* i stift och församlingar. Vidare redovisas för planerad kvalitetssäkring och utveckling av tillgänglighetsinformationen i *Kyrkguiden*. Mot bakgrund av den rapporten bedömer kyrkostyrelsen att uppdraget kan slutredovisas till kyrkomötet.

Skrivelsen är slutbehandlad.

Kyrkomötets skrivelse 2018:20 med organisationsutskottets betänkande 2018:4 Församlingens grundläggande uppgift (KS 2018-1380)

Kyrkomötet har den 21 november 2018 i enlighet med organisationsutskottets förslag i betänkande O 2018:4 beslutat att med anledning av motionerna 2018:6 av Anders Åkerlund m.fl. och 2018:54 av Celina Falk m.fl. uppdra till kyrkostyrelsen att vidta nödvändiga åtgärder så att Svenska kyrkans verksamhetsindelning och redovisningssystem överensstämmer med kyrkoordningens beskrivning av församlingens grundläggande uppgift som en enda med fyra dimensioner.

Ärendet bereds inom kyrkokansliet och kyrkostyrelsens redovisningsråd. Första steget är att undersöka församlingsinstruktionens ställning och roll genom samråd och intervjuer på nationell och stiftsnivå. Därefter ska exempel på församlingsinstruktioner

och budgetar på lokal nivå granskas. En undersökning ska ske av kopplingen mellan församlingens teologiska reflektion i församlingsinstruktionens beskrivning av vad församlingen vill uppnå kring den grundläggande uppgiftens fyra dimensioner samt budgetens motsvarande uppställning i internredovisningen (verksamhetsindelningen) kring hur och till vilken kostnad detta ska göras. Underlaget kan sedan läggas till grund för en analys av eventuella behov av förändringar i verksamhetsindelningen. Arbetet har senarelagts ett år. Slutrapporteras till kyrkomötet 2021.

Skrivelsen är inte slutbehandlad.

Kyrkomötets skrivelse 2018:21 med organisationsutskottets betänkande 2018:7 Svenska Kyrkans Ungas ställning (KS 2018-1389)

Kyrkomötet har den 21 november 2018 i enlighet med organisationsutskottets förslag i betänkande O 2018:7 beslutat att med anledning av motion 2018:19, punkt 2 av Karin Janfalk m.fl. uppdra till kyrkostyrelsen att i samråd och samverkan med Svenska Kyrkans Unga och stiftet ta fram en strategi för att stödja utvecklingen av ungas demokratiska organisering i Svenska kyrkan.

Ärendet har beretts av kyrkokansliet i samarbete med Svenska Kyrkans Ungas förbundskansli samt genom en workshop med inbjudna stiftsrepresentanter, representerade genom stiftshandläggare och handläggare för Svenska Kyrkans Unga i de olika distrikten. Ett första förslag till strategi behandlades av kyrkostyrelsen under hösten 2019. Efter ytterligare beredning har kyrkostyrelsen under våren 2020 beslutat att anta en strategi för att stödja utvecklingen av ungas demokratiska organisering i Svenska kyrkan. Strategin innehåller ett antal områden som behöver utvecklas i nära samverkan med Svenska Kyrkans Unga och stiftet.

Skrivelsen är slutbehandlad.

2.3 Skrivelser från kyrkomötet 2017

Kyrkomötets skrivelse 2017:2 med kyrkolivsutskottets betänkande 2017:1 Medlemsstrategi (KS 2018-0078)

Kyrkomötet har den 22 november 2017 med anledning av kyrkolivsutskottets betänkande Kl 2017:1 beslutat att bifalla motion 2017:117 av Jesper Eneroth och Mattias Kristenson att uppdra till kyrkostyrelsen att initiera ett brett arbete med att utveckla en medlemsutvecklingsstrategi med relevans för Svenska kyrkans samtliga nivåer.

Kyrkostyrelsen har behandlat ärendet om en medlemsutvecklingsstrategi ett flertal gånger under 2018–2020. En förstudie genomfördes under hösten 2019 i samverkan med stift och församlingar. Förstudien identifierar ett antal viktiga avgränsade processer som ska stödja stift och församlingar i arbetet att följa medlemmen genom livet. Hit kan höra inbjudan till dop, konfirmation och kontakt med nyinflyttade samt församlingens tillgänglighet. Förstudien behandlades av kyrkostyrelsen under våren 2020 och ärendets beredning har därefter fortsatt. I skrivelsen Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2021–2023 finns ett förslag om att under 2021 initiera en långsiktig särskild satsning för att stärka församlingarnas förmåga att systematisk följa medlemmen i enlighet med de behov som församlingar och kyrkoherdar efterfrågar. Denna satsning innebär utbildningsinsatser på samtliga nivåer, ett nytt gemensamt digitalt processtöd för församlingarna, förslag på kommunikationsinsatser samt möjlighet att dela goda exempel mellan församlingarna. Ett samlat arbete

från nationella nivån ger möjlighet att säkra aspekter kring juridik, informations-säkerhet och teknik. Ett första steg i satsningen är att några församlingar väljs ut i samarbete med stiftet som pilotförsamlingar. Slutrapporteras till kyrkomötet 2022.

Skrivelsen är inte slutbehandlad.

**Kyrkomötets skrivelse 2017:15 med
ekumenikutskottets betänkande 2017:3 Ekumeniskt möte 1925 och 2025
(KS 2018-0091)**

Kyrkomötet har den 22 november 2017 i enlighet med ekumenikutskottets förslag i betänkande Eu 2017:3 beslutat att bifalla motion 2017:22 av Anders Roos m.fl. att uppdra till kyrkostyrelsen att på lämpligt sätt högtidlighålla det ekumeniska mötet i Stockholm 1925, lämpligen år 2025.

Uppdraget genomförs i flera steg. Första steget är att ta reda på vad det ekumeniska mötet i Stockholm 1925 innebar. Ett andra steg är att ta fram underlag med bland annat utvärderingar av tidigare större möten som grund, såsom den ekumeniska helg som Svenska kyrkan genomförde hösten 2018 i samarbete med Sveriges kristna råd (SKR). Steg tre är att utifrån detta underlag ta beslut om omfång, resurser m.m. och påbörja konkret planering av högtidlighållandet. Beredningen sker i samråd med SKR och Kyrkornas världsråd. Tidpunkten för slutrapporteringen har senarelagts och bedöms kunna ske till kyrkomötet 2023. Ärendet bereds tillsammans med uppdraget enligt KmSkr 2019:2 om att i samband med hågkomsten av det ekumeniska mötet i Stockholm 1925 även högtidlighålla att det 2025 är 1700 år sedan kyrkomötet i Nicaea.

Skrivelsen är inte slutbehandlad.

**Kyrkomötets skrivelse 2017:21 med
organisationsutskottets betänkande 2017:4 Demokratifrågor
(KS 2018-0097)**

Kyrkomötet har den 23 november 2017 i enlighet med organisationsutskottets förslag i betänkande O 2017:4 beslutat att med anledning av motionerna 2017:16, 2017:39, 2017:82, 2017:88 och 2017:101 uppdra till kyrkostyrelsen att göra en konsekvensanalys av direkta och indirekta val ur demokrati-, kyrkosyns- och digitaliseringsperspektiv.

En analys genomförs i huvudsak inom kyrkokansliet men även via kontakter med statsvetare och andra kyrkor i Norden. Målet är att för kyrkomötet kunna presentera en jämförande analys av de konsekvenser som direkta respektive indirekta val till stiftsfullmäktige och kyrkomötet har för demokratin i kyrkan, för kyrkans syn på sig själv och för möjligheten att i högre grad digitalisera valet. En första redovisning av analysen har behandlats av kyrkostyrelsen under våren 2020 och kyrkostyrelsen har beslutat att ärendet ska bearbetas vidare. Resultatet av analysen kommer att redovisas för kyrkomötet 2021 och samtidigt slutrapporteras.

Skrivelsen är inte slutbehandlad.

**Kyrkomötets skrivelse 2017:24 med
organisationsutskottets betänkande 2017:14 Definition av ordet pastoral
(KS 2018-0100)**

Kyrkomötet har den 23 november 2017 i enlighet med organisationsutskottets förslag i betänkande O 2017:14 beslutat att bifalla motion 2017:147 av Bo Hanson att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda och återkomma till kyrkomötet om hur ordet pastoral i kyrkoordningen kan ersättas med andra formuleringar, som inte lika lätt missförstås.

Ärendet har beretts inom kyrkokansliet. En utredning är genomförd om bruket av ordet pastoral och ordets innebörd i Svenska kyrkans sammanhang, likväl som i

akademiska, ekumeniska och internationella sammanhang. Av utredningen framgår att ordet pastoral fyller en tydlig funktion i kyrkoordningen. Kyrkostyrelsen har därför bedömt att ordet pastoral i kyrkoordningen inte bör ersättas.

Skrivelsen är slutbehandlad.

2.4 Skrivelser från kyrkomötet 2016

Kyrkomötets skrivelse 2016:8 med ekonomi- och egendomsutskottets betänkande 2016:5 Kyrkomedlemmens möjlighet att välja egen präst vid kyrkliga handlingar (KS 2016-1319)

Kyrkomötet har den 22 november 2016 med anledning av ekonomi- och egendomsutskottets betänkande EE 2016:5 och motion 2016:58 av Tomas Jansson beslutat att bifalla av Moni Höglund under överläggningen framlagt förslag att uppdra till kyrkostyrelsen att göra en breddad utvärdering av nuvarande regelverk kring arvode för och clearing av kyrkliga handlingar.

En utredning har inletts under 2019, bland annat genom att frågor har ställts via Kyrkbussen till kyrkoherdar och kyrkomedlemmar. Ärendet avses slutrapporteras till kyrkomötet 2021 antingen i form av förslag till ändringar i kyrkoordningen eller på annat sätt.

Skrivelsen är inte slutbehandlad.

Kyrkomötets skrivelse 2016:9 med gudstjänstutskottets betänkande 2016:7 Psalmboken (KS 2016-1320)

Kyrkomötet har den 22 november 2016 i enlighet med gudstjänstutskottets förslag i betänkande G 2016:7 beslutat att bifalla motion 2016:47 av Katarina Ramnerö Ödestad och Sven Milltoft att uppdra till kyrkostyrelsen att till kyrkomötet komma med förslag till revidering och utökning av Den svenska psalmboken, så att den kommer att fungera tillsammans med den nya kyrkohandboken.

Ärendet bereds tillsammans med KmSkr 2018:4 Ny psalmbok och KmSkr 2019:13 Svenskkyrklig sångsamling. Den första delen av uppdraget handlar om att tillse att den nya kyrkohandboken och psalmboken fungerar tillsammans. Detta arbete har genomförts under 2018. Den andra delen handlar om att inleda en psalmboksrevision. I gudstjänstutskottets betänkande anges att ”en planering för kommande revision bör inledas”. En sådan planering kommer att påbörjas med en förstudie som förbereder en revision av Den svenska psalmboken. Förstudien inleddes 2019 och områden som genomlyses nu är rättsfrågorna, ekumeniska förutsättningar och ekonomiska aspekter. Under våren 2020 har en frekvensanalys samt en kvalitets- och innehållsundersökning gjorts för att få fatt i frågor som önskemål, psalmbehov och psalmbruk. Förstudien delrapporteras till kyrkomötet 2020 (gudstjänstutskottet). En psalmboksrevision kan påbörjas tidigast 2022. Slutrapportering av förstudien bedöms kunna ske till kyrkomötet 2021. Slutrapportering av en psalmboksrevision till kyrkomötet går inte att bedöma innan förstudien är genomförd då en psalmboksrevision behöver innefatta flera delar. Sannolikt omfattar arbetet mer än tio år.

Skrivelsen är inte slutbehandlad.

**Kyrkomötets skrivelse 2016:10 med
gudstjänstutskottets betänkande 2016:8 Gudstjänster i annat kristet samfund
(KS 2016-1321)**

Kyrkomötet har den 22 november 2016 i enlighet med gudstjänstutskottets förslag i betänkande G 2016:8 beslutat att bifalla motion 2016:48 av Bo Hanson m.fl. att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda behovet av ytterligare bestämmelser i kyrkoordningen om i vilka fall präster får leda gudstjänster i andra kristna samfund.

Ärendet har beretts inom kyrkokansliet. En teologisk genomlysning av aktuella frågeställningar har gjorts med hjälp av juridisk kompetens kring tolkning av kyrkoordningens bestämmelser. Av utredningen framgår att nu gällande bestämmelser i kyrkoordningen uttrycker den syn som Svenska kyrkan har på ekumenisk samverkan och de villkor som kan uppställas när präster leder eller medverkar i gudstjänster i annat kristet samfund. Kyrkostyrelsen har mot den bakgrunden bedömt att det inte finns behov av att föreslå ytterligare bestämmelser i kyrkoordningen.

Skrivelsen är slutbehandlad.

**Kyrkomötets skrivelse 2016:13 med
tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande 2016:2 Legitimation för präster
och diakoner
(KS 2016-1324)**

Kyrkomötet har den 23 november 2016 i enlighet med tillsyns- och uppdragsutskottets förslag i betänkande TU 2016:2 beslutat att med anledning av motion 2016:5 av Elisabeth Rydström uppdra till kyrkostyrelsen att i enlighet med utskottets överväganden tillhandahålla identitetskort.

Frågan har under våren 2018 beretts inom kyrkokansliet. Därvid har framkommit att de rättsliga förutsättningarna inom området id-handlingar, mot bakgrund av en statlig utredning, kan komma att förändras redan inom ett par år. Utredningens förslag till reglering har varit föremål för remissbehandling och regeringen avser att återkomma med ett förslag under 2020. De rättsliga förutsättningarna inom området är således fortsatt osäkra. Det finns mot den bakgrunden en uppenbar risk att ett tillhandahållande av id-kort enligt de förutsättningar som gäller idag, inte längre är möjligt inom en relativt snar framtid. Kyrkostyrelsen har därför beslutat att invänta regeringens förslag innan ärendet bereds vidare.

Skrivelsen är inte slutbehandlad.

**Kyrkomötets skrivelse 2016:16 med
tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande 2016:13 Kommunikation om
upphörande av tillhörighet i Svenska kyrkan
(KS 2016-1327)**

Kyrkomötet har den 23 november 2016 i enlighet med tillsyns- och uppdragsutskottets förslag i betänkande TU 2016:13 beslutat att bifalla motion 2016:82 av Ingrid Smittsarve m.fl. att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda vilka rutiner som ska föreligga för att en persons svenskkyrkliga tillhörighet inte ska upphöra utan att personen ska få vetskap om det och ges möjlighet att kvarstå som tillhörig.

Möjligheten att automatiskt sända information om gällande regelverk till berörda personer har undersökts och en teknisk lösning för att kommunicera medlemskapsregler till alla tillhöriga som emigrerar från Sverige har tagits fram. Kyrkomötet 2019 beslutade dock att anta förslagen i kyrkostyrelsens skrivelse Kyrkoordningens bestämmelser om tillhörighet (KsSkr 2019:6) innebärande bland annat att samma

förutsättningar ska gälla för alla som vill tillhöra Svenska kyrkan oavsett medborgarskap, såväl vad gäller inträde som utträde. Således kommer ingen längre att förlora sin tillhörighet till Svenska kyrkan vid bosättning utomlands eller vid övergivande av svenskt medborgarskap. Ändringarna trädde i kraft den 1 juli 2020. Mot bakgrund av den ändrade regleringen av kyrkotillhörigheten finns det inte längre skäl för kyrkostyrelsen att fortsätta arbetet med uppdraget om kommunikation om upphörande av tillhörighet. Uppdraget slutrapporteras därför till kyrkomötet 2020.

Skrivelsen är slutbehandlad.

2.5 Skrivelser från kyrkomötet 2015

Kyrkomötets skrivelse 2015:5 med tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande 2015:17 Verksamhetsberättelse år 2014 för Svenska kyrkans överklagandenämnd (KS 2015-1178)

Kyrkomötet har den 17 november 2015 i enlighet med tillsyns- och uppdragsutskottets förslag i betänkande TU 2015:17 beslutat att lägga Svenska kyrkans överklagandenämnds verksamhetsberättelse för år 2014 till handlingarna samt att uppdra till kyrkostyrelsen att lägga fram förslag till sådana ändringar i kyrkoordningen att domkapitlet kan vara beslutfört i alla typer av ärenden även om såväl ordförande som vice ordförande är jäviga.

Frågan om jäv i domkapitlet diskuterades vid den domkapitelsöverläggning som skedde i oktober 2014. Med anledning av kyrkomötesuppdraget har en beredning inletts och samtal har bland annat förts med stiftens jurister. Frågan kommer att samberedas med ett annat ärende som handlar om en översyn av kyrkoordningens bestämmelser rörande domkapitlens handläggning av obehörighetsärenden m.m. Arbetet har senarelagts ytterligare ett år. En promemoria kommer att utarbetas och remitteras till stiftens under hösten 2020. Uppdraget bör därefter kunna slutrapporteras till kyrkomötet 2021.

Skrivelsen är inte slutbehandlad.

2.6 Skrivelser från kyrkomötet 2014

Kyrkomötets skrivelse 2014:7 med tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande 2014:3 Byte av uppdrag inom vigningstjänsten (KS 2014-1310)

Kyrkomötet har den 18 november 2014 i enlighet med tillsyns- och uppdragsutskottets förslag i betänkande TU 2014:3 beslutat att med anledning av motion 2014:15 av Ragnar Persenius uppdra till kyrkostyrelsen att utreda vad som bör gälla när en person är behörig att utöva både uppdraget som präst och uppdraget som diakon.

Uppdraget bereds med hänsyn till både teologiska och kyrkorättsliga aspekter. En promemoria med frågeställningar och två alternativa förslag har remitterats under hösten 2019. Kyrkokansliets analys av remissutfallet visar att en ändring i kyrkoordningen behöver utarbetas, vilket förutsätter ytterligare en remiss. Ett förslag till en sådan ändring i kyrkoordningen planeras tas fram under hösten 2020 och en kompletterande remiss kan då genomföras så att ärendet kan slutrapporteras till kyrkomötet 2021.

Skrivelsen är inte slutbehandlad.

**Kyrkomötets skrivelse 2014:20 med
gudstjänstutskottets betänkande 2014:6 Kyrkohandbok för Svenska kyrkan
(KS 2014-1322)**

Kyrkomötet har den 19 november 2014 i enlighet med gudstjänstutskottets förslag i betänkande G 2014:6 beslutat att bifalla motion 2014:79 av Hans-Olof Andrén att uppdra till kyrkostyrelsen att sedan en reviderad kyrkohandbok del I antagits av kyrkomötet återkomma med förslag till en reviderad kyrkohandbok del II (vignings- och mottagningshandlingar).

Arbetet inleddes 2019 med en inventering av möjliga vägval, inklusive upphovsrättsliga aspekter. Del ett i uppdraget har därefter genomförts, vilket betyder att en bearbetning och varsam revidering är genomförd. Under våren 2020 har del två inletts genom att två arbetsgrupper med olika fokus påbörjat sitt arbete. En teologisk fokusgrupp har till uppgift att granska materialet, så att det överensstämmer med kyrkohandboken del I i språkbruk och teologi samt i förhållande till direktiven. Gruppen med gudstjänst- och församlingsfokus har i sitt uppdrag att se över användbarheten, språket och tillgängligheten i ordningarna. Uppdraget beräknas kunna slutrapporteras till kyrkomötet 2022.

Skrivelsen är inte slutbehandlad.

2.7 Skrivelser från kyrkomötet 2013

**Kyrkomötets skrivelse 2013:14 med
organisationsutskottets betänkande 2013:5 Kyrkliga begravningsbyråer
(KS 2013-1105, 2014-0146, 2018-0217)**

Kyrkomötet har den 19 november 2013 enligt organisationsutskottets förslag i betänkande O 2013:5 beslutat

att med anledning av motion 2013:86 punkt 1 av Karin Perers och Anna Lundblad Mårtensson uppdra till kyrkostyrelsen att tydliggöra gränsdragningen mellan Svenska kyrkans huvudmannaskap för begravningsverksamheten och kyrklig näringsverksamhet i samband med begravning. Kyrkostyrelsen ska analysera frågan och redovisa sin analys till kyrkomötet,

att med anledning av motion 2013:86 punkt 4 uppdra till kyrkostyrelsen att ta fram förutsättningar för en nationell kraftsamling kring frågorna om begravning och mötet med människor i sorg med utgångspunkt i biskopsbrevet om begravning, i likhet med den tidigare nationella kraftsamlingen mot barn och unga.

Kyrkostyrelsen redovisade till kyrkomötet 2014 sin analys av frågan om gränsdragningen mellan Svenska kyrkans huvudmannaskap för begravningsverksamheten och kyrklig näringsverksamhet i samband med begravning (se KsSkr 2014:2, bilaga 2 med underbilaga 2B).

Utskottet har påpekat behovet av åtgärder i syfte att komma framåt i samtalet om kyrkliga begravningsbyråer och detta har ingått och bearbetats inom ramen för arbetet med en nationell kraftsamling. Den första etappen av konferensen i februari 2017 innehöll samtids- och omvärldsanalys kring döden, riten och begravningsituationen och hur begravningsleden är under förändring. Den andra konferens-etappen hade fokus på församlingens kontinuerliga arbete med begravningsens sammanhang och mötet med de sörjande. I denna konferens presenterades också erfarenheterna från en kyrklig begravningsbyrå i syfte att bereda utrymme för ett fortsatt samtal om att driva begravningsbyrå i församlingens regi. Samtalet fördes utifrån förförståelsen om tagna

KsSkr 2020:3 beslut i kyrkostyrelsen och i Överklagandenämnden. Tillsammans har de båda konferenstillfällena samlat ca 350 personer. Uppdraget om en nationell kraftsamling har därefter slutrapporterats till kyrkomötet 2017 (se KsSkr 2017:2, bilaga 2).

Frågan om kyrkliga begravningsbyråer har behandlats vidare i kyrkostyrelsen under hösten 2018 och en genomlysning av de kyrkliga begravningsbyråernas verksamhet har genomförts under 2019. Kyrkostyrelsen har tagit del av genomlysningens rapport *Vi sänker tröskeln till kyrkan*, som är en inventering av erfarenheter från de församlingar i Svenska kyrkan som driver kyrkliga begravningsbyråer. Den genomförda genomlysningen ger goda förutsättningar för att komma framåt i samtalet om kyrkliga begravningsbyråer och kyrkostyrelsen har därför bedömt att kyrkomötets uppdrag nu kan slutrapporteras.

Skrivelsen är slutbehandlad.

3 Övrig rapportering

Kyrkostyrelsen lämnar i detta avsnitt information om ärenden som inte är återrapportering av direkta uppdrag från kyrkomötet, utan ärenden som kyrkostyrelsen särskilt vill redovisa till kyrkomötet.

Kyrkostyrelsen har sedan 2014 återkommande rapporterat till kyrkomötet om hur processen *Dela tro – dela liv* har fortskridit och presenterar nu avslutningsvis utvärderingen av genomförande och måluppfyllelse.

3.1 Slutrapport Dela tro – dela liv

Kyrkostyrelsen beslutade 2012 om en gemensam satsning på kyrkans undervisning och mission för alla åldrar. Satsningen tilldelades en ekonomisk ram på 60 miljoner kronor för perioden 2013–2018.

Tillsammans med stift och församlingar genomfördes satsningen *Dela tro – dela liv* i syfte att stärka församlingarna i den grundläggande uppgiften och hitta nya vägar i det konkreta arbetet. Satsningen innefattade en gemensam process för kyrkans alla nivåer med fokus på församlingens grundläggande uppgift. Ansvaret för genomförandet fanns hos stiftet och stor vikt lades vid samverkan mellan stiftet. Den första delsatsningen fick beviljat stöd våren 2014. Totalt 30 delsatsningar beviljades medel och 28 delsatsningar slutfördes.

Under åren 2012–2018 gavs 20 digitala nyhetsbrev ut. Satsningen hade under dessa år en utställning och informationsbord under kyrkomötets andra session. Satsningen har också varit närvarande på Twitter och Facebook. Fem nationella mötesplatser arrangerades tillsammans med stift, församlingar och Svenska Kyrkans Unga. Mötesplatsernas syfte var att ge möjlighet till delande, teoretisk reflektion, fördjupning och spridning av de erfarenheter och kunskaper som delsatsningarna bidragit med. Hösten 2019 arrangerades den avslutande konferensen *Lärandefestivalen – Berättelsen går vidare* tillsammans med Karlstads stift. En konferens som förutom ovanstående syfte också ville inspirera till fortsatt pedagogiskt utvecklingsarbete. Konferensen band även ihop *Dela tro – dela liv* med det fortsatta arbetet i programmet för lärande och undervisning.

Dela tro – dela liv har utvärderats två gånger av externa utvärderare. Under den pågående satsningen genomfördes en formativ utvärdering. En viktig aspekt som kom fram under den utvärderingen var att kravet på att stift behövde göra projekt tillsammans med minst ett annat stift kom att ses som en bra möjlighet snarare än ett krav.

Den andra utvärderingen skedde i samband med att satsningen avslutades. Denna visar bland annat att *Dela tro – dela liv* har bidragit med många viktiga erfarenheter som kan tas med till kommande projekt. Den visar också att delsatsningarnas kreativitet, nytänkande och kraft är till gagn för hela Svenska kyrkan, även om det är omöjligt att säga hur stor den totala effekten varit. Utvärderingen visar att de stift som tydligt valt att gå in i satsningen, också fått utdelning för det egna främjandeuppdraget. Ideella medarbetare, förtroendevalda och anställda medarbetare har genom detta fått möjlighet att rustas som bärare av kristen tro och att få fördjupad kunskap om Svenska kyrkans tro, tradition och liv. Slututvärderingen lyfter till sist också upp vikten av utvärderingsbara mål, att inte förlora helheten till förmån för delarna och vise versa. Denna utvärdering har i första hand tjänat som ett underlag för framtiden och som grund i planering, målskrivning och genomförande av bland annat satsningen på programmet för lärande och undervisning.

Bilaga

Tematiskt kyrkomöte 2019 – Undervisning

Kyrkostyrelsens skrivelse Tematiskt kyrkomöte 2019 – Undervisning (KsSkr 2019:5) behandlade kyrkans undervisning med en bred teologisk ansats, i relation till hela den grundläggande uppgiften och ur globala och ekumeniska perspektiv. Skrivelsen innehöll visioner för kyrkans undervisning med sikte mot 2030 samt ett antal frågor att bearbeta i kyrkomötets utskott. Mot bakgrund av skrivelsen gjorde kyrkomötet ett uttalande om undervisning samt gav kyrkostyrelsen två uppdrag: dels att tillsammans med stift och församlingar kraftsamla kring undervisning, dels att i sitt fortsatta strategiska arbete beakta det kyrkomötet anfört beträffande undervisning. Det kyrkomötet anfört beträffande undervisning utgörs av åtta betänkanden, som dels behandlar de frågor kyrkostyrelsen ställt i sin skrivelse Tematiskt kyrkomöte 2019 – Undervisning, dels diskuterar kyrkans undervisning i relation till utskottens respektive ämnesområde.

Föreliggande text analyserar hur kyrkomötets resonemang förhåller sig till kyrkostyrelsens pågående och planerade arbete samt redogör för hur kyrkostyrelsen avser att integrera kyrkomötets medskick i sitt fortsatta strategiska arbete. Utskottens betänkanden innehåller dels resonemang som vänder sig till kyrkan som helhet, dels mer specifika medskick till kyrkostyrelsen. I föreliggande text tar kyrkostyrelsen huvudsakligen ställning till det som kan uppfattas som direkta uppmaningar och förslag, medan kyrkomötets mer allmänna resonemang fungerar som en – nödvändig och angelägen – fond för kyrkostyrelsens kommentarer.

På ett övergripande plan kan kyrkomötets resonemang relateras till de tre långsiktiga målbilder för 2030 som skrivits fram i skrivelsen Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2021–2023. Också på ett mer konkret plan finns en tydlig förbindelse mellan kyrkomötets resonemang om undervisning och kyrkostyrelsens pågående eller planerade verksamhet. Det gäller för arbetet inom programmet Lärande och undervisning, men också inom andra sakområden.

Kyrkomötets resonemang såsom de möter i utskottens betänkanden har stor bredd, men man kan ändå identifiera tankestråk som tillsammans formar en övergripande förståelse av undervisningens sammanhang:

- Kyrkan är bärare av mening och hopp.
- Kyrkans undervisning är en uppgift för alla kristna, men prästernas ansvar för undervisningen måste lyftas i både utbildning och fortbildning.
- Kyrkans undervisning vilar på tanken att människan är subjekt i sitt eget lärande.
- Lärande sker i möte med andra människor.
- Lärande sker i möte med andra kyrkliga gemenskaper, där vi delar kunskap om varandras traditioner.
- Kyrkans undervisning rymmer en existentiell dimension och tar sin utgångspunkt i människors liv, berättelser och egna frågor.
- Svenska kyrkan är en kyrka för alla med tillgänglighet som nyckelord i sin undervisning.
- Digitaliseringen öppnar möjligheter för kommunikation med många människor och på många olika sätt.
- Kyrkans undervisning hör samman med hållbarhet, inte bara ekologisk utan också ur ekonomiska, sociala och framför allt andliga perspektiv.
- Kyrkans undervisning för barn och unga har ett fokus på existentiell hälsa och barnets rätt till andlig utveckling.
- Kyrkans gemensamma arbete med undervisning börjar i församlingen.

- Svenska kyrkans undervisning hör hemma i den världsvida kyrkans sammanhang.
- Kyrkan måste ta plats på andra arenor än de egna, både i lokalsamhället och i media.
- Samverkan inom och utanför organisationen är avgörande för att kyrkans undervisning ska bli framgångsrik.

Sammantaget kan man konstatera att kyrkomötets medskick och förslag till kyrkostyrelsen är omhändertagna inom kyrkostyrelsens pågående verksamhet eller kan kopplas till styrelsens långsiktiga planering. Det är inte så att utskottens betänkanden och kyrkostyrelsens verksamhetsplanering direkt överlappar, men man kan ändå säga att det tematiska kyrkomötet stödjer och bekräftar inriktningen på kyrkostyrelsens framtida strategiska arbete vad gäller undervisning, inte minst i programmet Lärande och undervisning.

Således tar sig kyrkostyrelsen an kyrkomötets uppdrag i huvudsak genom att genomföra planerad verksamhet såsom den beskrivs i föreliggande text och ytterst i skrivelsen Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2021–2023. Samtidigt har kyrkostyrelsen, utifrån kyrkomötets resonemang, anledning att i sitt fortsatta strategiska arbete ytterligare betona undervisningens grundläggande teologiska dimensioner. Det rör behovet av att tolka och beskriva samtiden dialektiskt; både nöden (klimatkris, ungas existentiella oro) och nåden (befrielse, frihet, hopp). Sällan har livets – världens, människans – utsatthet varit så tydlig som i coronakrisens tid, våren och sommaren 2020. Det handlar om att ständigt påminna om den kristna undervisningens existentiella centrum: livstolkning på dopets grund. Slutligen bekräftar kyrkomötets resonemang om tillgänglighet och kulturarv den angelägna visionen av kyrkans undervisning som ett pågående bildningsprojekt, med kristen tro som en gemensam fond för människors tolkningar av sina liv och av historien.

1. Kyrkostyrelsens strategiska arbete

Föreliggande text är organiserad utifrån kyrkostyrelsens målbilder för 2030, för att det som kyrkomötet anfört ska kunna synliggöras som dimensioner av kyrkostyrelsens framtida strategiska arbete. Målbilderna är:

- ◆ Målbild 1. År 2030 har vi stärkt förmågan att bidra till ett församlingsliv som möter samtidens utmaningar.
- ◆ Målbild 2. År 2030 finns ett stärkt engagemang i Svenska kyrkan för ett hållbart samhälle i Sverige och i världen.
- ◆ Målbild 3. År 2030 finns effektiv styrning, administration och förvaltning i Svenska kyrkan, så att församlingarna kan fullgöra sitt grundläggande uppdrag.

Rubriker och text under de tre målen utgör tolkningar av utskottens betänkanden (för klarhetens skull har i vissa fall gjorts hänvisningar till enskilda betänkanden). Därefter följer en kommentar om hur kyrkostyrelsen hanterar kyrkomötets resonemang i pågående eller planerad verksamhet. Logiken är alltså: Först talar kyrkomötet, sedan svarar kyrkostyrelsen.

2. Målbild 1 och målbild 2

2.1 Folkkyrkoteologi, målgrupptänkande och omvärldsanalys

Kyrkomötet lyfter Svenska kyrkans folkkyrkoteologiska grund för kyrkans undervisning. Det handlar om att knyta samman evangeliet med människors liv, var de än befinner sig; att existensens verklighet möter evangeliet. Det innebär också att kyrkan

inte ska värdera människors tro, utan bekräfta den tro som redan finns.¹ Kyrkomötet betonar också vikten av att inte begränsa begreppet undervisning, utan att se undervisning ur ett brett perspektiv, som innefattar lärande i vardagliga möten och möten i en diakonal församlingskontext.² Kyrkliga handlingar, mötet med körföräldrar, samtalet med förtroendevalda eller på öppna förskolan är exempel på arenor för lärande och undervisning.³ Svenska kyrkans medlemmar har olika intressen och behov; trons språk är rikt och varierat. Kyrkomötet betonar vikten av att kyrkan bedriver sin undervisning utifrån ett medvetet målgruppstänkande. Till exempel skiljer sig intresse och behov åt mellan regelbundna kyrkobesökare och de medlemmar som har en självklar men mindre regelbunden kontakt med sin kyrka. Generationerna födda på 1990-talet (nittiotalisterna) utgör en angelägen målgrupp.⁴

Undervisningens rörelse mellan tradition och samtid – mellan evangeliet och människors hjärta, om man så vill – är en teologisk och pedagogisk utgångspunkt också för kyrkostyrelsens satsning på programmet Lärande och undervisning. Det speglas inte minst i programmets motto Målgrupp alla. Kyrkomötets folkkyrkteologiska ansats - att kyrkan har ett ärende till alla - öppnar för en generös förståelse av kristen tro, som delas av programmet. Målgrupp alla uttrycker en teologisk förståelse av Svenska kyrkans målgruppstänkande. Strategiskt och praktiskt behöver den operationaliseras, till exempel i relation till nittiotalisterna. Det sker till exempel i arbetet med webben, där det kommer att genomföras kontinuerliga användartester.

I detta sammanhang hör också frågan om omvärldsanalys hemma. Kyrkomötet framhåller att kyrkans undervisning ska utformas utifrån en pågående omvärldsanalys. Här finns goda verktyg, till exempel Nyckeln till Svenska kyrkan, Tidens tecken och omvärldsanalysen i Verksamhet och ekonomi.⁵

Programmet Lärande och undervisning vilar på en distinkt omvärldsanalys. Arbetet utgår från frågan om var (på vilka arenor?) dagens människor möter en levd och reflekterad kristen tro. Utifrån svaren har programmet utformat sitt arbete i tre linjer: stöd till församlingarnas arbete med undervisning (linje 1), digitala åtgärder/webben (linje 2) samt medverkan i offentligheten/det offentliga samtalet (linje 3). Programmet utformning svarar således väl mot kyrkomötets resonemang om behovet av att grunda kyrkans undervisning i en medveten omvärldsanalys.

2.2 Tillgänglighet

Kyrkomötet uppfattar tillgänglighet som en självklar dimension av kyrkans undervisningsuppdrag. Människor är olika – har olika slags kunskap, olika språk och olika sätt att lära – och kyrkan ska vara en kyrka för alla, oavsett vars och ens förutsättningar. Det finns fysiska och psykiska funktionsnedsättningar som kräver särskilda insatser i Svenska kyrkans församlingar. Ytterligare en viktig dimension av tillgänglighet utgörs av flerspråkighet, inklusive teckenspråk. Kyrkomötet konstaterar att undervisning på flera språk är en angelägen uppgift för den lokala församlingen; till exempel kan man engagera församlingsbor med andra språk som resurser i undervisningen.⁶

Tillgänglighet är ett centralt perspektiv i kyrkostyrelsens arbete inom alla sina ansvarsområden. Det gäller dels i det konkreta arbetet (till exempel med kyrkans böcker), dels som en kvalitetsaspekt av kyrkans kommunikation. I programmet

¹ KI 2019:8

² O 2019:4

³ SK 2019:8

⁴ SK 2019:8 samt KI 2019:8

⁵ SK 2019:8 samt KI 2019:8

⁶ O 2019:4

Lärande och undervisning är tillgänglighet en teologisk och pedagogisk utgångspunkt, inte minst i utvecklingen av digital kommunikation. Vid kyrkomötet 2019 fick kyrkostyrelsen i uppdrag att utreda hur ett inspirations- och kunskapsstöd på nationell nivå i frågor gällande tillgängligt lärande skulle kunna se ut (KmSkr 2019:27), vilket kommer att tas om hand inom ramen för programmet Lärande och undervisning.

2.3 Digitalisering

Kyrkomötet konstaterar att digitalisering är en viktig fråga både internt och externt. Såväl den interna som den externa kommunikationen behöver stärkas härvidlag. Om kyrkan vill finnas där människor finns, behöver vi arbeta aktivt med webb och närvaro i sociala medier. Vår tids Nikodemus befinner sig på nätet! Svenska kyrkans webb behöver kommunicera kristen tro med olika människor och på olika sätt. Inte minst måste hänsyn tas till yngre målgrupper.⁷ Digitala arenor ger också möjligheter att folkbilda i kristen tro.⁸ Det är viktigt att den digitala kommunikationen har en bra balans mellan snabbhet (aktualitet och interaktivitet) och innehållslig kvalitet.⁹ Internt innebär detta att Svenska kyrkan behöver komplettera befintliga – och värdefulla – analoga former för erfarenhets- och kunskapsutbyte med digitala samverkansformer. En digital lärplattform skulle göra det möjligt att i högre grad än idag dela kunskap inom organisationen och kolleger emellan, såväl vertikalt som horisontellt.¹⁰

I programmet Lärande och undervisning (linje 1) utvecklas en digital resursbank som ska kunna användas av kyrkans medarbetare (förtroendevalda, ideella medarbetare, anställda) som stöd i deras undervisningsuppdrag. Resursbanken ska fungera som ett digitalt torg, där ideella, förtroendevalda och anställda kan mötas för att dela kunskap och erfarenheter. Metoder och material (text, bild, rörlig bild) presenteras på ett strukturerat och pedagogiskt sätt. En digital resursbank för undervisning riktar sig huvudsakligen inåt organisationen. Vad gäller Svenska kyrkans utåtriktade webb pågår ett utvecklingsarbete i programmets linje 2. I samarbete med kyrkokansliets kommunikationsavdelning utformas nya sidor om kristen tro, som utgår från såväl människors frågor (om tro och naturvetenskap, om meningen med livet, om klimat) som kyrkans credo. Personliga röster och vittnesbörd ska spegla Svenska kyrkans teologiska bredd och olika fromhetstraditioner. Detta arbete blir också en del i genomförandet av kyrkomötesuppdraget om innehållsligt stöd till församlingarnas undervisning för alla åldrar (KmSkr 2019:25).

Innehållet på Svenska kyrkans webb ska vara tillgängligt för många, vilket innebär att de nya sidorna om kristen tro behöver relatera till kansliets pågående arbete om tillgänglighet (språk, särskilda behov) samt till det ovan nämnda kyrkomötesuppdraget om tillgängligt lärande (KmSkr 2019:27).

2.4 Rit och gudstjänst

Kyrkomötet resonerar om hur den kristna riten kan knyta an till människors längtan och behov. Kyrkan behöver lyfta fram de riter den kristna traditionen rymmer och relatera dem till människors liv. Undervisning behöver ske på olika språk, inte minst musikens, ritens och gudstjänstens, för att kunna förmedla kristen tro till många människor. Gudstjänst och kyrkliga handlingar är den plats där kristen tradition och

⁷ SK 2019:8

⁸ KI 2019:8

⁹ SK 2019:8

¹⁰ O 2019:4

människors liv kan mötas. Gudstjänstens fokus är förvisso något annat än kunskapsinhämtning och i gudstjänstsammanhang ter sig begreppet lärande mer träffande och meningsfullt än undervisning. Evangelium behöver förkunnas på många språk! Det betyder inte att gudstjänsten inte rymmer naturliga moment av undervisning.¹¹ Kyrkomötet noterar också de pedagogiska utmaningarna i att skapa gudstjänster som kan möta både den regelbundna gudstjänstfiraren och den ovana dopfamiljen, både unga och äldre människor. Utifrån tanken på barnets rätt till andlig utveckling ser man gärna att kyrkostyrelsen i sitt fortsatta arbete med lärande och undervisning tar sig an frågan om hur man skapar generationsövergripande gudstjänster.¹²

Teologiskt sett rymmer den lutherska traditionens betoning av Ordet (Bibel och förkunnelse) självklara undervisningsdimensioner. Utifrån mottot Undervisa när tillfälle ges! lyfter programmet Lärande och undervisning fram undervisningens roll i olika sammanhang, också i gudstjänsten. I arbetet med den digitala resursbanken kommer programmet dels att samla och systematisera erfarenheter och metoder för undervisning i olika sammanhang (däribland i gudstjänstsammanhanget), dels komplettera detta med nyskrivna texter, till exempel om undervisning i kyrkliga handlingar.

2.5 Musik

Kyrkomötet lyfter frågor som på olika sätt rör undervisning i relation till kyrkans musik. Med utgångspunkt i musikens förmåga att förmedla trons språk till många människor, vill man att kyrkostyrelsen beaktar behovet av nya texter och psalmer, också för barn och unga, i sitt arbete med ny psalmbok. Här behöver olika aspekter av dopteologi komma till uttryck, inte minst i relation till konfirmander och andra unga. Vidare önskar kyrkomötet att kyrkostyrelsen stärker sin samverkan med andra kulturbärande institutioner i syfte att förvalta det musikaliska arvet. Med större resurser skulle också Svenska kyrkans musikråd kunna bidra med ny mässmusik och till ett arbete med att integrera olika musiktraditioner i den liturgiska musiken. Slutligen skriver kyrkomötet att liturgipriset kan bidra till att stärka gudstjänstens undervisande förtjänster.¹³

Kyrkostyrelsen arbetar med frågan om kyrkans musik på olika sätt. En förstudie inför en revidering av psalmboken pågår, där frågan om nya psalmer bearbetas. Svenska kyrkans plattform för musik är utgångspunkt för det strategiska arbete som pågår i Svenska kyrkans musikråd. En implementering av plattformen sker bland annat genom musikkommitténs uppdrag att utveckla kompletterande mässmusik. Ett närliggande område är körsång. Tillsammans med Kyrkosångsförbundet genomför nationella nivån en kyrkokörsinventering av barn- och vuxenkörer, vilken ska bidra till en djupare förståelse av körsång som undervisning i kristen tro. Vad gäller kompetensförsörjning driver nationella nivån tillsammans med Göteborg International Organ Academy ett tvåårigt pilotprojekt för att stimulera rekryteringen av kyrkomusiker. Vidare kan man konstatera att Svenska kyrkan är en viktig kulturbärare i det svenska samhället – lokalt, regionalt och nationellt. Detta är väl känt vad beträffar kyrkans musik, men kunskapen om kyrkans insatser inom andra kulturformer är lägre. Kyrkostyrelsen har därför initierat en såväl kvantitativ som kvalitativ undersökning av kyrkans roll som kulturaktör, där man inventerar och analyserar kyrkans kulturverksamhet över landet. Slutligen har ett arbete med att ta fram en plattform för Svenska kyrkans arbete med kultur initierats.

¹¹ G 2019:6 samt E 2019:4

¹² G 2019:6 samt KI 2019:8

¹³ G 2019:6

2.6 Folkbildning och idealitet

Kyrkomötet framhåller att folkbildningsperspektivet är centralt i kyrkans undervisning och att detta behöver stärkas i programmet Lärande och undervisning. Kunskapen i de till Svenska kyrkan knutna folkhögskolorna och i Sensus studieförbund måste också tas tillvara. Vidare konstaterar man att digitaliseringen ger stora möjligheter till folkbildning om kristen tro. Också delaktighet, idealitet och ideella medarbetares betydelse för församlingarnas undervisning lyfts som viktiga frågor. Kyrkomötet konstaterar att kyrkans medlemmar har en bred kompetens, som skulle kunna bidra till församlingens undervisning.¹⁴

Uppdraget för programmet Lärande och undervisning är att stärka och utveckla en undervisning med både bredd och djup, tillgänglig för alla. Här är folkbildningens teori och praktik (också digitalt) viktiga byggstenar och programmet har en pågående kontakt med bland annat Sensus. Kyrkostyrelsen ser både folkbildning och idealitet som angelägna framtidsfrågor, inte minst i undervisningsuppdraget. Att utbilda för ideellas insats i undervisningen är en angelägen uppgift, som dock i huvudsak hör till stiftens uppdrag. Vid kyrkomötet 2019 fick kyrkostyrelsen i uppdrag att tillsammans med stiftet analysera och ta fram förslag på hur man kan stödja församlingar och pastorat i att ge lekmän större ansvar för att leda undervisning för olika målgrupper (KmSkr 2019:26). Frågan om hur kyrkans fortbildning ska organiseras i framtiden är en dimension av arbetet med strategisk kompetensförsörjning, som diskuteras bland annat i den pågående stiftsdialogen.

2.7 Kulturarv

Kyrkomötet uppmärksammar de möjligheter att berätta om kristen tro och tradition som finns i Svenska kyrkans kulturarv. Kyrkans bebyggelse och kulturmiljöer gestaltar kristen tro och liv, och berättar också om framväxten av kultur och samhälle. Med digital teknik finns goda möjligheter att göra olika kyrkliga miljöer kända för många. Kyrkomötet lyfter också den resurs som kyrkans kulturarv, inte minst sånger och psalmer, utgör i relation till skolan.¹⁵ Kyrkans kulturmiljöer ska kunna bevaras samtidigt som en levande församlingsverksamhet pågår. Kyrkomötet uppmanar kyrkostyrelsen att samla erfarenheter och kompetens för att påverka berörda myndigheter i denna riktning.¹⁶

Programmet Lärande och undervisning utgår från ett brett kunskaps- och undervisningsbegrepp. Kyrkans undervisning handlar både om trons existentiella tilltal och om att göra kristen tradition och kulturarv levande, intressant och tillgängligt. Kyrkans materiella och immateriella kulturarv ger unika möjligheter att utveckla förtrogenhet med kristen tro såsom den gestaltats genom historien. Församlingar i hela landet har erfarenhet av att undervisa – i vid mening – om kristen tro utifrån kulturarv och kulturmiljö. Kyrkorums pedagogik i olika former används av många församlingar i mötet med skolan i dess olika stadier. Dessa olika erfarenheter och metoder kommer att kunna delas och kommuniceras på den digitala resursbanken och ingår också i arbetet i linje 3. Vad gäller förvaltningen av kyrkans kulturmiljöer har kyrkostyrelsen kontinuerliga kontakter med såväl politiken som Riksantikvarieämbetet. I dessa sammanhang är frågorna om kyrkomiljöernas olika bruk återkommande frågor.

¹⁴ KI 2019:8

¹⁵ F 2019:1 samt G 2019:6

¹⁶ SK 2019:8

2.8 Det offentliga samtalet

Kyrkomötet konstaterar att Svenska kyrkan ska vara en stark och tydlig röst i det offentliga samtalet. När kyrkans närvaro i offentligheten förankras i uppdraget att undervisa, får den en stabil teologisk grund och legitimitet. På ett praktiskt plan kan dock relationen till media vara komplex, och i detta behöver kyrkans företrädare utbildas, konstaterar kyrkomötet.¹⁷

Linje 3 i programmet *Lärande och undervisning* avser just kyrkans medverkan i offentligheten eller i det offentliga samtalet. Mediaträning är viktigt, men medverkan handlar också om att förhålla sig aktivt, inte reaktivt; att ta plats som part i det offentliga samtalet. Som ett första steg i ett pågående utvecklingsarbete utformar programmet en modell för skrivarkurs för kyrkans medarbetare. Vidare tar programmet fram det man kallar journalistutbildningar, alltså en form av kunskapsintensiva seminarier om angelägna samhällsfrågor – inklusive religion, etik och livsåskådning – riktade till media.

2.9 Uppgiften att undervisa

Kyrkomötet utgår från att alla kristna har en uppgift att förkunna kristen tro. Genom dopet tillhör varje kristen kyrkans världsvida gemenskap och kan bidra till kyrkans liv och uttryck. Samtidigt lyfter man prästernas och i synnerhet kyrkoherdarnas särskilda undervisningsansvar. Kyrkomötet menar att prästernas undervisning inte diskuteras tillräckligt i kyrkostyrelsens skrivelse, men att den är viktig för att säkra en allmän kvalitetshöjning i församlingarnas undervisning. Därför måste den lyftas i både utbildning och fortbildning.¹⁸

Vad gäller undervisningens plats i utbildningen konstaterar kyrkostyrelsen att pedagogik är ett av sju kunskapsområden under det avslutande året/terminen vid Svenska kyrkans utbildningsinstitut för de fyra profilyrkerna. Pedagogiska perspektiv präglar också de andra kunskapsområdena. I kunskapsområdet gudstjänst utbildas blivande präster och musiker såväl teoretiskt som praktiskt i gudstjänstens pedagogik. Vad gäller undervisningsdimensionen i kyrkliga handlingar pågår ett samtal mellan utbildningsinstitutet och programmet *Lärande och undervisning* om hur detta tema kan stärkas i utbildningen. Fortbildning av kyrkans medarbetare är i huvudsak ett ansvar för stiftet. Över tid har det dock blivit tydligt att det finns ett behov av att gå djupare i frågan om ansvars- och arbetsdelning mellan stift och nationella nivån, också vad gäller fortbildning (se kyrkomötesuppdraget om utbildning av ideellas bidrag till församlingarnas undervisning, KmSkr 2019:26).

2.10 Ett holistiskt hållbarhetsarbete

Klimat och hållbarhet är ett angeläget tema för hela kyrkan. Kyrkomötet poängterar att kyrkan måste ta sitt klimatansvar; att arbeta för rättvisa mellan nord och syd, stad och land, rik och fattig samt mellan generationer. Hit hör också både teologiska och konkreta frågor om förvaltarskap och om uppdraget att värna skapelsen. Kyrkans uppdrag är också att tala om människors reella och kollektiva skuld, utan att påföra skam. Därtill framhåller kyrkomötet vikten av att på ett systematiskt sätt betrakta hållbarhet ur ett fyrfaldigt perspektiv. Kyrkomötet föreslår att en helhetsförståelse av hållbarhet ska tas med i beräkningen vid alla beslut som rör förvaltning i en så kallad ESA-analys (förutom ekonomisk även ekologisk, social och andlig hållbarhet), på samma sätt som nu sker med barnkonsekvensanalys. Här skulle nationella nivån

¹⁷ O 2019:4 samt SK 2019:8

¹⁸ E 2019:4

kunna gå före med gott exempel och ställa resurser till förfogande, utan att styra verkställandet på lokal nivå.¹⁹ Hållbarhetsdimensionerna ska även genomsyra revisionsarbetet.²⁰ Frågor om klimat och hållbarhet är viktiga för kyrkostyrelsen och en holistisk förståelse av hållbarhet präglar nationella nivåns arbete inom olika verksamhetsområden. Arbetet med klimat och hållbarhet bedrivs emellertid framför allt inom andra sakområden än undervisning, till exempel inom miljö, upphandling och fastigheter. Angående kyrkomötets resonemang kring en ESA-analys ställer redan idag årsredovisningslagen (1995:1554) krav på en riskanalys vad gäller hållbarhet.²¹ En sådan hållbarhetsrapport ska beröra frågor som rör miljö, sociala förhållanden, personal, respekt för mänskliga rättigheter och motverkande av korruption. Man kan tänka sig att Svenska kyrkan till dessa krav adderar den andliga/existentiella dimensionen, vilket utreds inom ramen för nationella nivåns hållbarhetsarbete. En avgörande faktor för att ett sådant komplement får genomslag i Svenska kyrkan är att nationella nivån och stift samarbetar kring implementeringen. Klimatfrågorna finner dock en naturlig plats också inom programmet Lärande och undervisning, till exempel i arbetet med texter till webben och den digitala resursbanken. Även i material och annat stöd för arbete med barn och unga, i synnerhet konfirmand, ingår klimatfrågan. Till programmet har fogats två kyrkomötesuppdrag (om naturens rättigheter, KmSkr 2019:8, samt om kristen värdegrund och Agenda 2030, KmSkr 2019:29).

2.11 Barn och unga

Utifrån barnkonventionen lyfter kyrkomötet frågan om barnets rätt till andlig utveckling. Barns och ungdomars lärande och andliga utveckling ska ha fortsatt prioritet med barnkonventionens skrivningar som utgångspunkt.²² Kyrkomötet framhåller också att klimathotet kan leda till att unga människors oro och psykiska ohälsa ökar; en signal som Svenska kyrkan behöver ta på allvar.²³ I en tid då ungas liv ofta präglas av rotlöshet och existentiell oro, kan kristen tro ge livsmod, frimodighet och tillit.²⁴

Rätten till andlig utveckling är en naturlig dimension av nationella nivåns arbete med barn och unga, uttryckt i kravet på barnkonsekvensanalys i beredning för beslut. För programmet Lärande och undervisning konkretiseras tanken på barnets rätt till andlig utveckling i arbetet med att ta fram och tillhandahålla metoder och material för församlingarnas arbete med barn och unga. Det sker främst genom den digitala resursbanken och webben. Frågan om andlig utveckling relaterar också till kyrkostyrelsens ekumeniska och interreligiösa arbete, till exempel i samverkan med Sveriges kristna råd. I frågor om religionsfrihet är också Svenska missionsrådet en samverkanspartner. Uttrycket klimatångest speglar ungas känslor inför en osäker framtid och riktar en allvarlig uppmaning till vuxenvärlden. I nationella nivåns hållbarhetsarbete kopplas klimatfrågan ihop med diakoni (social hållbarhet) och andlig hållbarhet. Programmet för mångfald och inkludering identifierar ungas utsatthet och arbetar med att stärka barns och ungas existentiella hälsa. Också nationella nivåns arbete med att stödja stiftens arbete med att utveckla konfirmandarbetet utgår från den unga människans

¹⁹ F 2019:1

²⁰ F 2019:1

²¹ Detta lagkrav berör endast ett litet fåtal av Svenska kyrkans enheter, men det kan finnas skäl att rekommendera alla Svenska kyrkans enheter att anamma sådan analys och rapportering eftersom det då skulle vara i samklang med hur hållbarhetsrisker hanteras i privat och offentlig sektor.

²² Eu 2019:3

²³ F 2019:1

²⁴ Kl 2019:8

livsvillkor och behov av existentiella och andliga sammanhang – det som kyrkan kallar livstolkning på dopets grund.

2.12 Ekumenik och religionsmöten

Svenska kyrkans undervisning pågår i en ekumenisk och mångreligiös kontext. Kyrkomötet lyfter vikten av det ömsesidiga lärandet i den världsvida kyrkan. Kyrkomötet lyfter också de lokala gemenskapernas betydelse i den världsvida kyrkans samhörighet samt vikten av att förutsättningarna för lokal och global ekumenisk gemenskap är fortsatt starka för att detta lärande ska kunna ske. I frågor om mission och ekumenik har stiftens en viktig roll att spela som kanal mellan å ena sidan nationella ekumeniska satsningar och dokument, å andra sidan Svenska kyrkans lokala församlingar. Kyrkomötet konstaterar också att frågor om religionsdialog och religionsteologi behöver systematiseras, med utgångspunkt i befintlig teori.²⁵

Frågan om former för ömsesidigt lärande är ständigt aktuell som en del av arbetet med att gestalta och utveckla Svenska kyrkans relationer i den världsvida kyrkan på olika nivåer. I samordningen av Svenska kyrkans vänkyrko- och vänstiftsrelationer är detta en basal och återkommande frågeställning i samspelet med stiftens. Här lyfts särskilt möjligheterna för församlingar och stift i Svenska kyrkan att lära av församlingar och enskilda kristna från andra kyrkor och samfund i såväl Sverige som i andra länder och att utmanas av hur de tolkar och lever evangeliets realitet och tilltal. Detta är vidare en viktig del av det pågående arbetet med ekumenisk utbildning inom ramen för utbildningsinstitutet och i stödet till stiftens i deras arbete.

Frågor om hur religioner och religioners sanningsanspråk förhåller sig till varandra är angelägna för många människor och har på så vis en given plats i programmets utveckling av webb och e-utbildning. Den kommer också att uppmärksammas i arbetet med stöd till församlingarnas kontakter med skolan. Religionsteologins diskussion om religioners sanningsanspråk aktualiserar vikten av respektfulla möten och ansvarsfull tolkning. Hur kan vi undervisa om kristen tro och samtidigt möta människor av annan tro med respekt och intresse? Här finns ett viktigt etiskt moment: att man som enskild uttolkare och som kyrka tar ansvar för sina val och – i görligaste mån – för deras konsekvenser. Att kunna göra välgrundade, självständiga, etiska och kreativa tolkningar av text och tradition är nödvändigt för de som på olika sätt arbetar med lärande och undervisning.

Slutligen ska sägas att inriktningen av arbetet med ekumenik och religionsdialog också behandlas i den plattform för ekumenik och interreligiöst arbete som är under utarbetande.

2.13 Främjande och tillsyn

Vad gäller undervisningens relation till främjande och tillsyn noterar kyrkomötet å ena sidan att detta är ett ansvar för stiftens och att nya tillsynsverktyg inte behöver tillföras.²⁶ Å andra sidan konstaterar man att församlingsinstruktionens funktion vad gäller undervisning skulle kunna stärkas och att stiftens därmed skulle få ett effektivare verktyg för sin tillsyn. Då skulle också stiftsstyrelserna kunna få ett naturligt underlag för sina samtal om undervisning och lärande med kyrkostyrelsen.²⁷

Kyrkostyrelsen har en formell möjlighet att stärka stiftens främjande och tillsyn genom att föreslå ändringar i kyrkoordningen. Hösten 2017 bereddes frågan om

²⁵ Eu 2019:3

²⁶ TU 2019:3

²⁷ E 2019:4

starkare skrivningar avseende församlingens undervisning, men ärendet togs inte hela vägen till kyrkomötet. Invändningarna gällde bland annat det faktum att församlingens undervisningsuppdrag redan är tydligt inskriven i den grundläggande uppgiften samt att stiftens domkapitel redan har möjlighet att med hjälp av församlingsinstruktionen utföra sitt uppdrag att främja och utöva tillsyn. En ändring i kyrkoordningen uppfattades således som relativt verkningslös. Man konstaterade också att det är i det lokala sammanhanget som församlingsinstruktionen kan gå från att vara ett visionsdokument till att bli ett konkret arbetsverktyg för den grundläggande uppgiften. Om kyrkostyrelsen vill ta upp denna fråga igen, torde ett förslag till nya formuleringar i kyrkoordningen kunna föreläggas kyrkomötet tidigast 2022. En lämpligare tidpunkt skulle kunna vara 2023, som ett resultat av programmet Lärande och undervisning.

3. Målbild 3

3.1 Samverkan, resursfördelning och arbetsdelning

En viktig fråga i Svenska kyrkan handlar om samverkan, resursfördelning och arbetsdelning. Kyrkomötet konstaterar att församlingarna behöver stiftens stöd i komplexa frågor där de själva inte har resurser, till exempel vad gäller juridik. Också genom gemensamma administrativa och digitala lösningar, till exempel kyrkostyrelsens förslag om ett centralt lönecenter, kan tids- och resursbesparingar göras. Alla stift behöver inte ha all kompetens, utan expertis kan delas inom organisationen. Vidare framhåller kyrkomötet att nationella nivån och stiftet i högre grad måste samverka i kommunikationen om att Svenska kyrkan behöver bilda allt större administrativa enheter utan att för den skull förlora engagemanget i och för församlingsverksamheten. Kyrkomötet framhåller att kyrkostyrelsen i högre grad måste betona samverkan mellan nationella nivån, stift och biskopsmötet.²⁸

Kyrkostyrelsen har över tid arbetat med frågan om hur gemensamma arbetssätt och system för hela organisationen kan underlätta för församlingarna i deras förvaltande och administrativa uppgifter. Det gäller till exempel IT-plattform, telefoni, gemensamma inköp och fastighetsförvaltning. Syftet med dessa olika stödssystem är att frigöra stiftens och församlingarnas resurser till förmån för den grundläggande uppgiften. Detta arbete står också i direkt samklang med de processer om resursdelning och prioriteringar som pågår i stiftsdialogen mellan kyrkostyrelsen och stiftsstyrelserna. Inom kommunikationsområdet erbjuder nationella nivån gemensamma lösningar – webb, intranät och bildbank – för att stärka det lokala arbetet. Hit hör också ett färdigt avtal med STIM och pågående arbete med BONUS (kopiering). I detta sammanhang ska också nämnas projektet Kommunikation som mission, som övergått till en implementeringsfas. Genom Kommunikation som mission tillhandahåller nationella nivån materialstöd för församlingarnas arbete med omvärldsanalys och lokal kommunikation. Också metodstöd och en omfattande årlig statistik som tas fram vid kyrkokansliets forsknings- och analysenhet bidrar till församlingarnas systematiska arbete med omvärldsanalys och planering. Slutligen är det viktigt att uppmärksamma den forskning, kunskapsutveckling och samverkan med akademien som sker vid nationella nivån och som fungerar som ett stöd för hela kyrkan, till exempel för förståelsen för de så kallade nittitalisternas relationer till kyrkan.

²⁸ E 2019:4

Utdrag ur kyrkostyrelsens protokoll

Utdrag ur protokoll fört vid kyrkostyrelsens sammanträde den 9 juni 2020.

Närvarande: Antje Jackelén, ordförande, ledamöterna Wanja Lundby-Wedin, Daniel Tisell, Aron Emilsson, Jesper Eneroth, Nils Gårder, Mats Hagelin, Agneta Hyllstam, Lars Johnsson, Berth Löndahl, Marie Rydén Davoust, Elisabeth Rydström, Britt Sandström, Erik Sjöstrand och Margareta Winberg.

Föredragande: Expeditionschef Patrik Lidin

Kyrkostyrelsen beslutade i enlighet med arbetsutskottets förslag

att till kyrkomötet lämna skrivelsen 2020:3 Redogörelse för behandlingen av kyrkomötesärenden.

Kyrkomötet
Kyrkostyrelsens skrivelse 2020:4

Ändringar i kyrkoordningen m.m.

Kyrkostyrelsen överlämnar denna skrivelse till kyrkomötet.

Uppsala den 9 juni 2020

Antje Jackelén

Helén Ottosson Lovén

Skrivelsens huvudsakliga innehåll

I skrivelsen, som är uppdelad i sex separata avsnitt, föreslås i huvudsak följande ändringar:

- ◆ Det ska i kyrkoordningen införas nya och ändrade bestämmelser i syfte att stärka skyddet för uppgifter som förekommer inom Svenska kyrkans internationella verksamhet för diakoni och mission, samt för uppgifter om Svenska kyrkans eumeniska och interreligiösa förbindelser. Vidare ska skyddet för valhemligheten förstärkas, genom att det bland annat ska bli obligatoriskt att alla som arbetar som valförrättare eller röstmottagare måste skriva under en tystnadspliktsförbindelse.
- ◆ Det ska i kyrkoordningen göras ändringar avseende ansvar för nomineringsmöten inför val av nytt församlingsråd som klargör att det är kyrkorådet som ska ansvara för att ett sådant möte hålls.
- ◆ En ändring ska göras i kyrkoordningen avseende tidpunkten för beslut om ändring i den lokala strukturen. Förändringen innebär att alla beslut om ändringar i den lokala strukturen som ska träda i kraft den 1 januari året efter ett valår måste vara fattade senast den 1 januari det år som valet äger rum.
- ◆ En ändring ska göras i kyrkoordningen avseende vid vilken tidpunkt som röstlängd ska tas ut vid direkta val. Förslaget innebär att tidpunkten tidigareläggs med sju dagar.
- ◆ Det ska i ersättningsstadgan införas ett nytt arvode i form av förrättningsarvode. Det ska även införas en ny ersättning i form av kompensation för förlorad tjänstepensionsförmån. Därtill föreslås några övriga förtydligande justeringar.
- ◆ Slutligen ska det i kyrkoordningen göras några rättelser.

Ändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2021, undantaget ändringarna i ersättningsstadgan som föreslås träda i kraft den 1 januari 2022.

Innehåll

1	Några offentlighetsfrågor.....	4
1.1	Förslag till kyrkomötesbeslut.....	4
1.2	Förslag till ändringar i kyrkoordningen.....	4
1.3	Ärendet och dess beredning.....	7
1.4	Bakgrund.....	7
1.4.1	Svenska kyrkans offentlighetsprincip.....	7
1.4.2	Sekretessbestämmelsernas uppbyggnad.....	8
1.4.3	Dataskyddsförordningen och dess förhållande till Svenska kyrkans offentlighetsprincip.....	9
1.5	Förbud mot att röja vissa uppgifter inom kyrkobokföringen.....	11
1.5.1	Kyrkobokföringssystemet (Kbok).....	11
1.5.2	Skydd för uppgifter i kyrkobokföringen.....	12
1.5.3	Förändringar i kyrka och samhälle.....	13
1.6	Förbud mot att röja vissa uppgifter inom Svenska kyrkans internationella verksamhet.....	14
1.6.1	Bakgrund.....	14
1.6.2	Partnersamarbete inom Svenska kyrkans internationella verksamhet.....	16
1.6.3	Ekumenisk och interreligiös verksamhet – samverkan och dialog såväl internationellt som lokalt.....	17
1.6.4	Klagomålshanteringssystemet CRM.....	19
1.6.5	Uppgiftsskyldighet inom ramen för den internationella verksamheten.....	20
1.7	Förbud mot att röja uppgifter om hur en väljare har röstat i kyrkovalen.....	21
1.8	Överväganden och förslag.....	22
1.8.1	Förbud mot att röja vissa uppgifter inom kyrkobokföringen.....	22
1.8.2	Förbud mot att röja vissa uppgifter inom Svenska kyrkans internationella verksamhet för diakoni och mission.....	29
1.8.3	Förbud mot att röja vissa uppgifter hänförliga till Svenska kyrkans klagomålshantering inom Svenska kyrkans internationella verksamhet för diakoni och mission.....	32
1.8.4	Förbud mot att röja vissa uppgifter inom Svenska kyrkans ekumeniska och interreligiösa verksamhet.....	34
1.8.5	Undantag från förbud vid nödvändigt utlämnande.....	37
1.8.6	Förbud mot att röja uppgifter om hur en väljare har röstat i kyrkovalen.....	38
1.9	Ikraftträdande.....	40
1.10	Konsekvenser.....	40
1.11	Kommentar till bestämmelserna i kyrkoordningen.....	41
2	Ansvar för nomineringsmöten inför val av församlingsråd	44
2.1	Förslag till kyrkomötesbeslut.....	44
2.2	Förslag till ändringar i kyrkoordningen.....	44
2.3	Ärendet och dess beredning.....	45
2.4	Bakgrund.....	45
2.4.1	Gällande reglering i kyrkoordningen.....	45
2.4.2	Införande och tolkning av nuvarande bestämmelser.....	45
2.5	Överväganden och förslag.....	47
2.6	Ikraftträdande.....	49

2.7	Konsekvenser.....	49
2.8	Kommentar till bestämmelsen i kyrkoordningen.....	49
3	Tidpunkt för beslut om ändring i den lokala strukturen vid kyrkoval ...	51
3.1	Förslag till kyrkomötesbeslut.....	51
3.2	Förslag till ändringar i kyrkoordningen.....	51
3.3	Ärendet och dess beredning.....	52
3.4	Gällande bestämmelser.....	52
3.5	Överväganden och förslag.....	53
3.6	Ikraftträdande.....	54
3.7	Konsekvenser.....	54
3.8	Kommentar till bestämmelsen i kyrkoordningen.....	54
4	Tidpunkt för uttag av röstlängd vid direkta val	55
4.1	Förslag till kyrkomötesbeslut.....	55
4.2	Förslag till ändringar i kyrkoordningen.....	55
4.3	Ärendet och dess beredning.....	56
4.4	Bakgrund	56
4.4.1	Tidigare ändringar av tidpunkten för uttag av röstlängd.....	56
4.4.2	Gällande bestämmelser.....	56
4.5	Överväganden och förslag.....	57
4.6	Ikraftträdande.....	57
4.7	Konsekvenser.....	58
4.8	Kommentar till bestämmelserna i kyrkoordningen.....	58
5	Ändringar i ersättningsstadgan.....	59
5.1	Förslag till kyrkomötesbeslut.....	59
5.2	Förslag till ändringar i ersättningsstadgan.....	59
5.3	Ärendet och dess beredning.....	64
5.4	Bakgrund	64
5.4.1	Arvodesnämndens skrivelse.....	64
5.4.2	Tidigare ändringar i ersättningsstadgan m.m.	64
5.4.3	Gällande bestämmelser.....	66
5.5	Överväganden och förslag.....	68
5.5.1	Förrättningsarvode.....	68
5.5.2	Kompensation för förlorad pensionsförmån.....	71
5.5.3	Övriga justeringar.....	72
5.6	Ikraftträdande.....	73
5.7	Konsekvenser.....	74
5.8	Kommentar till bestämmelserna i ersättningsstadgan.....	74
6	Övriga rättelser.....	78
6.1	Förslag till kyrkomötesbeslut.....	78
6.2	Förslag till ändringar i kyrkoordningen.....	78
6.3	Ärendet och dess beredning.....	79
6.4	Överväganden och förslag.....	79
6.5	Ikraftträdande.....	79
6.6	Konsekvenser.....	79
6.7	Kommentar till bestämmelsen i kyrkoordningen.....	79
	Utdrag ur kyrkostyrelsens protokoll.....	80

1 Några offentlighetsfrågor

1.1 Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att anta kyrkostyrelsens förslag till ändringar i kyrkoordningen.

1.2 Förslag till ändringar i kyrkoordningen

Kyrkomötet beslutar i fråga om kyrkoordningen,

dels att 38 kap. 53 § och 54 kap. 8, 14 och 15 §§ ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas fyra nya paragrafer, 54 kap. 8 a, 8 b, 11 d, och 15 b §§, och närmast före 54 kap. 11 d § en ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

38 kap.

53 §

Valnämnden ska utse valförrättare och röstmottagare.

Som valförrättare eller röstmottagare får endast utses den som inför varje val har fått sådan utbildning som behövs för uppdraget.

Som valförrättare eller röstmottagare får endast utses

– den som inför varje val har fått sådan utbildning som behövs för uppdraget, *och*

– *som har undertecknat en tystnadspliktsförbindelse som omfattar det förbud att röja uppgifter som följer av 54 kap. 11 d §.*

54 kap.

8 §

Inom kyrkans internationella verksamhet för diakoni och mission gäller förbud mot att röja uppgifter om en *samarbetspartners förhållanden i andra länder*. Förbudet gäller om det av någon särskild anledning kan antas att en *samarbetspartner i det andra landet skulle lida skada eller men* om uppgiften röjs.

Inom kyrkans internationella verksamhet för diakoni och mission gäller förbud mot att röja uppgifter om en *samarbetsorganisation, eller om en till den närstående organisation*. Förbudet gäller om det av någon särskild anledning kan antas att en *samarbetsorganisation, eller en till den närstående organisation, lider skada* om uppgiften röjs.

Förbud gäller även mot att röja uppgifter om en enskilds personliga förhållanden, hänförliga till sådan verksamhet som avses i första stycket. Förbudet gäller om det av någon särskild anledning kan antas att personen i fråga eller någon närstående lider skada eller men om uppgiften röjs.

8 a §

Förbud gäller mot att röja uppgifter om en enskilds personliga förhållanden, hänförliga till klagomålshantering inom Svenska kyrkans internationella verksamhet för diakoni och mission. Förbudet gäller om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att personen i fråga eller någon närstående lider skada eller men.

Förbud gäller även i övrigt avseende uppgifter hänförliga till klagomålshantering inom den verksamhet som avses i första stycket. Förbudet gäller om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att det är till skada för Svenska kyrkan, en samarbetsorganisation, eller en till samarbetsorganisationen närstående organisation.

8 b §

Förbud gäller mot att röja uppgifter om Svenska kyrkans ekumeniska och interreligiösa förbindelser. Förbudet gäller om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att det är till skada för dessa förbindelser.

Förbud gäller även i övrigt mot att röja uppgifter om en enskilds personliga förhållanden, hänförlig till ekumenisk och interreligiös verksamhet. Förbudet gäller om det av någon särskild anledning kan antas att personen i fråga eller någon närstående lider skada eller men om uppgiften röjs.

Förbud mot att röja uppgifter om hur en väljare har röstat**11 d §**

Förbud gäller mot att röja uppgift om hur en väljare har röstat vid val enligt 38 kap. och som

- 1. framkommit då biträde lämnats åt väljaren vid röstningen, eller*
- 2. framgår av innehållet i ett avgivet valkuvert som inte har öppnats för rösträkning.*

14 §

Förbud mot att röja uppgifter enligt 1 § andra stycket, 2 § första stycket och 3–13 §§ till skydd för enskild gäller inte i förhållande till den enskilda personen själv och kan i övrigt helt eller delvis efterges av honom eller henne.

Förbud mot att röja uppgifter enligt 1 § andra stycket hindrar inte heller att uppgiften lämnas om

- diakonen har ålagts att uttala sig under ed,
- det föreligger uppgifts-, informations- eller anmälningsskyldighet enligt lag, eller
- det föreligger en sådan anmälningsskyldighet som anges i 13 a §.

15 §

Förbud mot att röja uppgifter enligt 2 § första stycket, 3–4 d §§ samt 5–13 §§ hindrar inte att uppgiften lämnas till

1. kyrkans organisation för revision, tillsyn och överprövning,
2. en myndighet, om uppgiftsskyldigheten följer av en lag eller har beslutats med stöd av en lag,
3. socialnämnden enligt 13 a §, eller
4. företrädare för en arbetstagarorganisation eller till skyddsombud, om uppgifts- eller informationsplikten följer av en lag eller ett kollektivavtal.

15 b §

Förbud enligt 8–8 b §§ gäller inte om det är nödvändigt för Svenska kyrkan att lämna ut en uppgift för att kunna fullfölja sitt uppdrag inom den internationella verksamheten för diakoni och mission, eller avseende sina förbindelser till andra kyrkor och samfund.

Detta beslut träder i kraft den 1 januari 2021.

1.3 Ärendet och dess beredning

Kyrkostyrelsen har uppmärksammat att det finns behov av en samlad översyn av kapitel 54 i kyrkoordningen, *Undantag från offentlighet för handlingar m.m.*, i syfte att säkerställa att kyrkoordningen erbjuder ett ändamålsenligt skydd för skyddsvärda handlingar och uppgifter i den verksamhet som Svenska kyrkan bedriver. I denna skrivelse behandlas de områden som har prioriterats under år 2019, nämligen förbudet mot att röja vissa uppgifter i kyrkobokföringen (54 kap. 9 §), förbudet mot att röja uppgifter inom kyrkans internationella verksamhet för diakoni och mission (54 kap. 8 §), förbud mot att röja uppgifter i kyrkans ekumeniska och interreligiösa verksamhet och förbud mot att röja uppgifter i samband med röstning.

En inom kyrkokansliet upprättad promemoria *Några offentlighetsfrågor* har sänts på remiss till samtliga stift och tre församlingar/pastorat inom varje stift. Därutöver har promemorian sänts på remiss till Svenska kyrkans överklagandenämnd, Svenska kyrkans valprovsningsnämnd och Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar. Av remissinstanserna har 12 stift, 16 församlingar/pastorat, Ansvarsnämnden för biskopar samt Valprovsningsnämnden svarat. Därutöver har sakkunniga i kyrkobokföringsfrågor vid Skara stift samt Helsingborgs pastorat avgett varsitt remissyttrande. En övervägande majoritet av remissinstanserna är positiva till de föreslagna ändringarna.

1.4 Bakgrund

1.4.1 Svenska kyrkans offentlighetsprincip

I samband med relationsändringen år 2000 kom den statliga offentlighetsprincip som tidigare gällt inom Svenska kyrkan att ersättas av en så kallad ”inomkyrklig offentlighetsprincip”, 11 § lagen (1998:1591) om Svenska kyrkan. Den statliga offentlighetsprincipen gäller dock alltså för de allmänna handlingar som förvaras hos Svenska kyrkan efter relationsändringen, vilket bland annat är historiska handlingar, handlingar som hör till begravningsverksamheten och handlingar som avser fördelning och användning av den kyrkoantikvariska ersättningen, 10 § lagen om Svenska kyrkan

Rätten att ta del av Svenska kyrkans handlingar med stöd av den inomkyrkliga offentlighetsprincipen tillkommer var och en oberoende av kyrkotillhörighet. Detta framgår av 11 § lagen om Svenska kyrkan, men har även förtydligats i 53 kap. 3 § kyrkoordningen. Av 11 § lagen om Svenska kyrkan framgår vidare att kyrkan endast har rätt att begränsa rätten att ta del av handlingar om det är *särskilt motiverat* med hänsyn till 1) skyddet för enskildas personliga eller ekonomiska intressen, 2) Svenska kyrkans ekonomiska intressen eller 3) något synnerligen väsentligt intresse. Bestämmelserna i lagen om Svenska kyrkan utgör således ett ramverk inom vilket kyrkan närmare kan reglera undantag från den kyrkliga offentlighetsprincipen.

Av lagförarbetena inför relationsändringen betonade regeringen att frågan om handlingsoffentlighet inom Svenska kyrkan efter relationsändringen var av stor principiell betydelse och framhöll bland annat följande (prop. 1997/98:116 s. 63).

Det är viktigt att kyrkans verksamhet också i fortsättningen bedrivs under öppenhet och att allmänheten har tillgång till handlingar i samma utsträckning som i dag. Offentlighet och möjlighet till ett fritt meningsutbyte utgör förutsättningar för att Svenska kyrkans karaktär som öppen folkkyrka skall behållas och för att demokratins grundläggande idéer skall förbli vägledande inom kyrkan.

Angående begränsningar av rätten att ta del av handlingar uttalade regeringen vidare att de utgick ifrån att Svenska kyrkan beaktar integritetsaspekter och att de områden

där begränsningar bör komma i fråga framförallt är inom verksamheterna själavård, församlingsvård, personalvård och säkerhetsfrågor. Vidare angavs att det kunde finnas något ytterligare område inom exempelvis kyrkobokföringen, där det under vissa förutsättningar kan finnas behov av att begränsa insynen (prop. 1997/98:116 s. 65). Även kyrkomötet betonade inför relationsändringen att samma grad av öppenhet som gällt inom Svenska kyrkan före förändringen, skulle komma att gälla även efter.

Begränsningar i rätten att ta del av kyrkans handlingar regleras sedan relationsändringen i kyrkoordningens kapitel 54, benämnt ”Undantag från offentlighet från handlingar m.m.”. Merparten av bestämmelserna i kapitlet har sin motsvarighet i vad som före relationsändringen gällde enligt den dåvarande sekretesslagen (1980:100, numera offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)). På några områden har dock skyddet utvidgats jämfört med tidigare, liksom vissa bestämmelser ändrats och några tillkommit. En viktig skillnad mellan regleringen i kyrkoordningen och den offentlighetsrättsliga regleringen är att man i kyrkoordningen använder sig av begreppet ”förbud mot att röja” i stället för ”sekretess”. Skillnaden i val av terminologi har bland annat ansetts viktig för att markera att ”sekretess” enligt offentlighets- och sekretesslagen innehåller både handlingssekretess och tystnadsplikt, medan kapitel 54 i princip uteslutande berör handlingssekretess, då det inte ansetts möjligt att i kyrkoordningen reglera tystnadsplikt annat än för biskopar, präster och diakoner, se vidare avsnitt 1.7. Undantaget rörande tystnadsplikt för präster, biskopar och diakoner avseende uppgifter som framkommit vid bikt och enskild själavård har markerats i 54 kap. 1 § genom att bestämmelsen står under en egen rubrik, ”själavårdssekretess”. Rubriken anvisar att bestämmelsen särskiljer sig från de övriga bestämmelserna i kapitlet som endast rör handlingssekretess. För att förenkla framställningen nedan – och den koppling som hela tiden finns till den offentlighetsrättsliga regleringen – kommer dock ordet ”sekretess” i viss utsträckning användas även vid redogörelse över bestämmelserna i kapitel 54.

I likhet med vad som gäller för kyrkoordningen i stort behöver regleringen i kapitel 54 kontinuerligt ses över i takt med att Svenska kyrkans verksamheter utvecklas. Med utgångspunkt i den offentlighetsprincip som gäller för Svenska kyrkan är målsättningen att de undantagsbestämmelser som följer av kapitlet ska ge ett ändamålsenligt skydd för handlingar och uppgifter som av särskilda skäl inte bör vara offentliga. I begreppet ändamålsenligt skydd ligger emellertid också att inte fler uppgifter än nödvändigt ska omfattas av en förbudsreglering, då huvudregeln är – och fortsatt ska vara – offentlighet.

I sammanhanget ska nämnas att för de allmänna handlingar som Svenska kyrkan förvarar gäller inte kyrkoordningen, utan vid prövning av utlämnade av uppgifter från dessa handlingar ska i stället offentlighets- och sekretesslagens bestämmelser tillämpas.

1.4.2 Sekretessbestämmelsernas uppbyggnad

Som nämnts i stycket ovan bygger kyrkoordningens bestämmelser om förbud mot att röja uppgifter på den offentlighetsrättsliga regleringen om sekretess. I likhet med regleringen i offentlighets- och sekretesslagen är kyrkoordningens ”sekretessbestämmelser” uppbyggda utifrån olika så kallade *skaderekvisit*, beroende på hur starkt skyddsintresset bedömts vara. Ett *rakt skaderekvisit* innebär att huvudregeln är offentlighet och att sekretess endast gäller om det kan antas att viss skada uppkommer om uppgiften röjs. Motsatsen är ett *omvänt skaderekvisit* som innebär att sekretess är huvudregel och att uppgiften endast får röjas om det står klart att det kan ske utan risk för skada eller men. Om skaderekvisit saknas gäller alltid ett förbud mot att lämna ut uppgiften, oavsett några villkor. Detta kan beskrivas som ett ”absolut” förbud, även om termen

”absolut” främst relaterar till prästens tystnadsplikt för uppgifter som erhållits vid bikt och enskild själavård.

KsSkr 2020:4

Gemensamt för flera av förbuden i kapitel 54 kyrkoordningen är att de gäller i situationer när ett utlämnande av uppgifter kan leda till *skada eller men*. Av lagförarbetena till offentlighets- och sekretesslagen framgår att med ”skada” avses i regel ekonomisk skada, medan begreppet ”men” tar sikte på olika typer av integritetskränkningar (prop. 1979/80:2 Del A s. 83 och 493). Eftersom men tar sikte på den personliga integriteten innebär det att ett bolag eller annan juridisk person inte kan lida men i den betydelse som avses i kyrkoordningen.

1.4.3 Dataskyddsförordningen och dess förhållande till Svenska kyrkans offentlighetsprincip

Sedan den 25 maj 2018 gäller EU:s nya dataskyddsförordning (GDPR, The General Data Protection Regulation, nedan dataskyddsförordningen) som lag i Sverige. Dataskyddsförordningen gäller för all slags verksamhet som behandlar personuppgifter, inkluderat Svenska kyrkans verksamhet. Med anledning av den mängd personuppgifter som Svenska kyrkan behandlar kom kyrkan att inför införandet av förordningen rikta en direkt fråga till regeringen om huruvida det kunde komma att uppstå en konflikt mellan den inomkyrkliga offentlighetsprincipen (se ovan avsnitt 1.4.1) och dataskyddsförordningen. Som svar på Svenska kyrkans fråga framhöll regeringen följande (prop. 2017/18:105 s. 60).

Den lagstadgade handlingsoffentlighet som gäller för dessa [Svenska kyrkans] handlingar liknar således den som gäller i fråga om myndigheternas handlingar enligt tryckfrihetsförordningen. Enligt regeringens bedömning bör Svenska kyrkans handlingar därför betraktas som allmänna i den mening som avses i artikel 86 i dataskyddsförordningen. Dataskyddsförordningen ger således stöd för att Svenska kyrkan lämnar ut handlingar i enlighet med lagen om Svenska kyrkan.

Uttalandet ovan innebär att lagstiftaren klargjort att Svenska kyrkans offentlighetsprincip – och de utlämnanden av handlingar innehållande personuppgifter som sker till följd av nämnda princip – inte står i konflikt med dataskyddsförordningen. Vidare anförde regeringen följande rörande tolkningen och tillämpningen av artikel 86 (prop. 2017/18:105 s. 43).

Förordningens artikel 86 innebär till sin ordalydelse en något mer omfattande reglering än motsvarande bestämmelse i personuppgiftslagen, eftersom även offentliga organ och privata organ som förvarar allmänna handlingar för utförande av en uppgift av allmänt intresse omfattas. Av skäl 154 i förordningen framgår att allmänhetens rätt att få tillgång till handlingar kan betraktas som ett allmänt intresse och att handlingarna bör kunna lämnas ut offentligt om utlämning stadgas i den nationella lagstiftningen. Vidare anges att den nationella rätten bör sammanjämka allmänhetens rätt att få tillgång till allmänna handlingar och vidareutnyttjande av information från den offentliga sektorn med rätten till skydd för personuppgifter samt att nationell lagstiftning därför får innehålla föreskrifter om den nödvändiga sammanjämkningen med rätten till skydd för personuppgifter enligt förordningen. Enligt regeringens bedömning ger regleringen i förordningen ett ännu tydligare stöd än dataskyddsdirektivet för att den EU-rättsliga dataskyddsregleringen inte inkräktar på den

grundlagsreglerade offentlighetsprincipen. Den nödvändiga sammanjämkning som avses i dataskyddsförordningen kommer i svensk rätt till uttryck bl.a. genom bestämmelserna i offentlighets- och sekretesslagen, som är resultatet av noggranna avvägningar mellan allmänhetens intresse av insyn i det allmännas verksamhet och den enskildes behov av skydd för sin personliga integritet.

Ordalydelsen i artikel 86 ger en generell rätt att lämna ut personuppgifter i allmänna handlingar/kyrkans handlingar i enlighet med nationell rätt, vilket inkluderar sådana uppgifter som enligt artikel 9 är att anse som känsliga personuppgifter, såsom uppgifter om trostillhörighet. Av uttalandena ovan kan vidare konstateras att artikel 86 – och möjligheten att behandla personuppgifter inom ramen för offentlighetsprincipen samt den inomkyrkliga offentlighetsprincipen – *i sig ger uttryck för en intresseavvägning* mellan allmänhetens tillgång till handlingar och skyddet för personuppgifter enligt dataskyddsförordningen. Hur skyddsnivåerna ska bestämmas inom ramen för de olika medlemsstaternas offentlighetsregleringar – det vill säga hur sammanjämkningen mellan de olika intressena mer konkret ska göras – framgår däremot inte av dataskyddsregleringen. Det är något som bedöms och avgörs inom ramen för nationell rätt, det vill säga för Svenska kyrkans handlingar genom regleringen i kyrkoordningen med stöd av regleringen i lagen om Svenska kyrkan. Däremot framgår av 54 kap. 11 b § kyrkoordningen att det råder förbud mot att röja personuppgifter om det kan antas att ett utlämnande skulle medföra att uppgifterna *behandlas* i strid med dataskyddsförordningen eller lagen (2018:218) med kompletterande bestämmelser till dataskyddsförordningen. Motsvarande förbud finns också i 21 kap. 7 § offentlighets- och sekretesslagen, av vilken det även uttryckligen framgår att det endast är mottagares behandling av personuppgifter som bestämmelsen – liksom motsvarande bestämmelse i kyrkoordningen – tar sikte på.

I sammanhanget är det även relevant att framhålla att begreppet ”känslig uppgift” i offentlighetsrättslig mening inte är synonymt med begreppet ”känslig personuppgift” inom dataskyddsregleringen. Med känsliga personuppgifter avses inom dataskyddsregleringen vissa preciserade typer av personuppgifter som till sin natur bedöms vara särskilt känsliga, såsom uppgifter gällande hälsa, etniskt ursprung, politiska åsikter, religiös övertygelse och sexuell läggning. Inom den offentlighetsrättsliga lagstiftningen – liksom inom kyrkans regelverk – används begreppet känsliga uppgifter i ett betydligt bredare perspektiv och den bedömning som görs är också betydligt ”friare” än inom dataskyddsregleringen, även om det självfallet finns uppgifter som typiskt sett får anses som känsliga. En ytterligare skillnad är att inom dataskyddsregleringen anses en känslig personuppgift alltid vara detta, medan inom offentlighets- och sekretessområdet kan en uppgift vara känslig under vissa förhållanden, medan den inte är det under andra förhållanden, såsom exempelvis om uppgiften blivit känd. Skillnaderna i vad som inom den offentlighetsrättsliga regleringen respektive dataskyddsregleringen ses som en känslig personuppgift medför till exempel att uppgift om medlemskap i Svenska kyrkan betraktas som en känslig personuppgift enligt dataskyddsförordningen som bara i vissa undantagsfall får röjas för någon utomstående, medan uppgiften inte behöver vara att anse som typiskt sett känslig inom ramen för kyrkans offentlighetsprincip och därmed är möjlig att röja i de flesta fall.

1.5 Förbud mot att röja vissa uppgifter inom kyrkobokföringen

1.5.1 Kyrkobokföringssystemet (Kbok)

Alla personer som tillhör Svenska kyrkan finns registrerade i ett av kyrkostyrelsen tillhandahållet datoriserat kyrkobokföringssystem som i dagligt tal brukar benämnas Kbok. Kyrkobokföringen omfattar både uppgifter om tillhörighet och uppgifter om kyrkliga handlingar. Uppgifter om tillhörighet registreras dels i ett för varje församling fört församlingsregister, dels i det centrala tillhörighetsregistret. Kyrkliga handlingar registreras i ministerialböcker för varje församling. Huvudregeln är att det är församlingen där en person är kyrkobokförd som ansvarar för att registrera en uppgift om exempelvis dop eller konfirmation.

För personer som inte är folkbokförda i Sverige – och därmed även saknar svenskt personnummer – gäller dock en annan ordning än den som redogjorts för ovan. För dessa personer finns ett *särskilt register för personer som ej är folkbokförda i Sverige* som kyrkostyrelsen ansvarar för. Registret innehåller uppgifter om namn, födelsedatum, dop/konfirmationsdatum, adress, vårdnadshavare, tillhörighet och tillhörighetsdatum, samt uppgift om eventuellt utträde. Registret förs i datoriserad form – tekniskt som en del av Kbok – sedan november 2011. Uppgifterna i registret är inte tillgängliga för andra delar av Svenska kyrkan än den nationella nivån och hanteras endast av ett mycket begränsat antal personer.

Om en person som inte har ett svenskt personnummer döps i en församling registreras uppgifter om dopet i församlingens ministerialbok. Kyrkostyrelsen får sedan – per automatik – en kopia av dopregistreringen. Därefter kontaktas församlingen av kyrkokansliet med en uppmaning att fylla i en anmälan/ett meddelande om inträde. Till skillnad från personer som är folkbokförda i Sverige där det är kyrkoherden i den församling som ärendet rör som prövar frågan om tillhörighet, är det i stället kyrkostyrelsen som prövar frågan om tillhörighet för en person som inte är folkbokförd här. Mellan Skatteverkets folkbokföringssystem och Kbok – inklusive det särskilda registret – sker sedan regelbundet automatiska avstämningar för att bland annat upptäcka när en person som finns i kyrkostyrelsens särskilda register blir folkbokförd och får svenskt personnummer. Efter att det blivit en träff i registret och den har verifierats, kopplas uppgiften om dop och/eller konfirmation ihop med personen och ett verifierat skickas i Kbok till folkbokföringsförsamlingen. För att personen som blivit folkbokförd ska bli tillhörig folkbokföringsförsamlingen måste en anmälan göras till den berörda församlingen som via kyrkoherden prövar tillhörighetsfrågan. Det sätt på vilket uppgifter om personer som inte är folkbokförda i Sverige registreras innebär att den som önskar få ut uppgifter ur kyrkobokföringen om en icke folkbokförd – men döpt – person kan vända sig både till församlingen och till nationell nivå, som i samband med utlämnandet har att pröva frågan om eventuell sekretess för uppgifterna.

I sammanhanget ska tilläggas att från och med den 1 juli 2020 träder nya bestämmelser i kraft som innebär att alla beslut om tillhörighet ska fattas på lokal nivå (KmSkr 2019:8 och TU 2019:1). För den som inte är folkbokförd i Sverige ska frågor om in- och utträde prövas av kyrkoherden för den församling dit anmälan eller meddelandet lämnas in. En person som inte är folkbokförd i Sverige kommer dock precis som tidigare att vara tillhörig Trossamfundet Svenska kyrkan, vilket även medför att den praktiska hanteringen – det vill säga att dessa personer ska registreras i kyrkostyrelsens särskilda register – kommer vara i stort sett densamma.

1.5.2 Skydd för uppgifter i kyrkobokföringen

Enligt dagens reglering gäller skyddet för uppgifter i kyrkobokföringen – det vill säga uppgifter om kyrkotillhörighet och kyrkliga handlingar – med ett *rakt skaderekvisit*, vilket betyder att uppgifterna får lämnas ut om det inte finns *särskild anledning* att anta att ett röjande av begärda uppgifter skulle kunna medföra men för den berörda personen eller någon närstående. Offentlighet för uppgifterna gäller alltså som huvudregel. Bestämmelsen i 54 kap. 9 § kyrkoordningen är avsedd att motsvara den tidigare regleringen i 7 kap. 15 § sekretesslagen som gällde fram till den 1 januari 2000. Nämnada lagreglering infördes i samband med folkbokföringsreformen år 1991 då ansvaret för den lokala folkbokföringen fördes över från pastorsämbetet till Skatteverket. Reformen medförde att folkbokföringssekretessen inte längre kunde tillämpas på folkbokföringsuppgifter som kyrkan hade i sina medlemsregister, varför det ansågs angeläget att införa en särskild bestämmelse som möjliggjorde hemlighållande av personuppgifter som Svenska kyrkan fortsatt skulle ha tillgång till även efter reformen (prop. 1990/91:153 s. 126 ff.). Genom övergångsbestämmelser gäller sekretesslagens reglering fortsatt för uppgifter som hänför sig till tiden före den 1 januari 2000.

I samband med remitteringen av utredningen *Ett skyddat rum* (SKU 2010:3) föreslog Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation i sitt remissvar att regleringen i 54 kap. 9 § kyrkoordningen skulle ändras på så sätt att begreppet kyrkobokföring skulle lämnas till förmån för ett bredare begrepp och att paragrafens skaderekvisit samtidigt skulle ändras så att uppgifter endast får lämnas ut om det står klart att så kan ske utan att någon lider skada eller men av utlämnandet. Kyrkostyrelsen ställde sig inte bakom förslaget och anförde bland annat följande (KsSkr 2011:7 s. 29 f.).

Kyrkobokföring som begrepp har använts länge och är väl känt och väl definierat, bland annat genom kyrkoordningen och Svenska kyrkans bestämmelser. Detta innebär att 54 kap. 9 § som innehåller förbud mot röjande av uppgifter i kyrkobokföringen har ett klart avgränsat tillämpningsområde. Att utsträcka detta område enligt arbetsgivarorganisationens förslag till att omfatta även alla andra datasystem etc. skulle innebära att en mängd – i de allra flesta fall helt harmlösa – uppgifter om såväl tillhöriga, anställda och förtroendevalda skulle komma att omfattas av sekretess med omvänt skaderekvisit. Detta kan enligt kyrkostyrelsen inte sägas stå i överensstämmelse med utgångspunkten att offentlighet så långt möjligt ska gälla för kyrkans handlingar. Det kan inte heller uteslutas att en sådan reglering kan komma i konflikt med 11 § i lagen om Svenska kyrkan som anger att rätten att ta del av kyrkans handlingar får begränsas bara om det är särskilt motiverat utifrån enskildas personliga eller ekonomiska intressen, Svenska kyrkans ekonomiska intressen eller något annat synnerligen väsentligt intresse. Vidare kan det inte förutsättas att en bestämmelse som gäller generellt utan koppling till vissa utpekade verksamheter är enklare att tillämpa i det enskilda fallet då man inte ens behöver ställa sig frågan från vilken verksamhet uppgiften härrör.

I januari 2019 remitterades promemorian *Kyrkoordningens bestämmelser om tillhörighet – om medborgarskapets betydelse, dopets ställning i relation till utträdde m.m.* (Ks 2018-0125). I promemorian behandlas bland annat frågan om huruvida skyddet för uppgifter inom kyrkobokföringen enligt 54 kap. 9 § kyrkoordningen alltjämt erbjuder ett ändamålsenligt skydd för uppgifter kopplade till kyrkobokföringen sett i ljuset av samhällsutvecklingen.

Som nämnts ovan är huvudregeln offentlighet för uppgifter i kyrkobokföringen, vilket på senare tid i vissa sammanhang kommit att ifrågasättas. Exempelvis har kyrkoherdar och kyrkobokföringssakkunniga vittnat om att personer – inte minst konvertiter – allt oftare vill försäkra sig om att uppgifter om dop och kyrkotillhörighet kan hemlighållas. Den remitterade promemorian innehöll inga slutsatser rörande frågan om sekretesskyddets nuvarande utformning. I stället konstaterades att "[f]rågan om vilken grad av öppenhet som ska gälla som utgångspunkt – dvs. vilken typ av skaderekvisit som ska gälla – för uppgifter om tillhörighet till Svenska kyrkan, liksom för uppgifter om kyrkliga handlingar, handlar om vilken grad av öppenhet som ska gälla för kyrkans centrala verksamhet." Vidare framhölls att frågan om sekretesskyddets omfattning kräver en omfattande analys och behöver ske i ljuset av en övergripande översyn av kapitel 54 i kyrkoordningen (Ks 2018-0125 s. 92).

1.5.3 Förändringar i kyrka och samhälle

Sedan relationsändringen med staten år 2000 har både vårt samhälle och Svenska kyrkan förändrats på många sätt. Dels har kyrkan en helt annan relation till staten, dels har den andel av befolkningen som tillhör Svenska kyrkan kommit att minska för varje år. Vi kan vidare se att människor rör sig över landsgränser på ett helt annat sätt än tidigare. Det gäller både svenska medborgare som under kortare eller längre tid väljer att bo utomlands och utländska medborgare som av olika anledningar söker sig till vårt land för en kortare eller längre vistelse. För många av dem som under de senaste åren tvingats fly sina hemländer på grund av krig och konflikter har kyrkan blivit en plats för trygghet och gemenskap och många asylsökande har valt att ta del av både gudstjänstliv och annan verksamhet i sina lokala sammanhang. En del av dessa personer har även tagit steget att låta sig döpas, varav vissa därmed har lämnat en annan religion. Som nämnts i avsnittet ovan har utvecklingen lett till allt fler frågor från såväl medlemmar som anställda om den öppenhet och offentlighet som råder inom Svenska kyrkan och om det skydd som finns för känsliga personuppgifter är ändamålsenligt, särskilt mot bakgrund av det ökande antalet konvertiter som söker sig till kyrkans gemenskap.

Mot bakgrund av den omfattande flyktingströmmen åren 2015–2016 valde biskopsmötet att ge ut en reviderad utgåva av biskopsbrevet *De kyrkliga handlingarna i en mångreligiös kontext* som ursprungligen gavs ut år 2012. I den reviderade utgåvan framhålls bland annat följande (*De kyrkliga handlingarna i en mångreligiös kontext* – Ett brev från Svenska kyrkans biskopar, biskopsmötet 2019 s. 46).

I många länder kan den som har konverterat till kristen tro bli diskriminerad och förföljd. Det hör till prästens självårdsansvar att ge dopkandidaten tillfälle att reflektera över kristen tro, dopets innebörd och sin egen livssituation, liksom att man inte kan räkna med att dopet kommer att underlätta rätten till asyl i Sverige. Det är viktigt att få klarhet i om den som begär dop riskerar förföljelse i hemlandet samt försäkra sig om att dopkandidaten inser de risker dopet kan medföra i det fall hon eller han blir utvisad till hemlandet.

Till kyrkomötet 2018 väcktes en motion med önskemål om att kyrkostyrelsen genom Svenska kyrkans bestämmelser skulle stadga att registren i kyrkobokföringen får innehålla en särskild sekretessvarning för en person när kyrkoherden har beslutat om detta (motion 2018:42 Sekretessvarning i Kbok). Kyrkomötet beslutade att avslå motionen men uppdrog – med anledning av motionen och på förslag av tillsyns- och upp-

dragsutskottet – till kyrkostyrelsen att pröva möjligheterna att i kyrkobokföringssystemet ha funktioner för att kunna påkalla noggrann sekretessprövning vid fråga om utlämnande av uppgifter om bland annat dop och kyrkotillhörighet. Utskottet anförde i sina överväganden bland annat följande (TU 2018:8 Sekretessvarning i Kbok).

Enligt utskottets erfarenhet har det blivit vanligare att enskilda kyrkotillhöriga framför önskemål om att uppgifterna om att de är döpta och kyrkotillhöriga ska skyddas av sekretess, utan att övriga uppgifter som exempelvis folkbokföringsadress behöver skyddas. Skälen för detta kan exempelvis vara att personen har anknytning till ett land där uppgifter om dop och kyrkotillhörighet om de blev kända skulle kunna leda till allvarliga problem eller livsfara för personen eller anhöriga.

Uppdraget om sekretessvarning i Kbok aktualiserar en rad frågeställningar av såväl praktisk som rättslig natur. Ärendet har beretts inom kyrkokansliet och behandlades senast vid kyrkostyrelsens arbetsutskotts sammanträde i september 2019. Arbetsutskottet föreslog att uppdraget skulle avslutas och avrapporteras till kyrkomötet 2020 med anledning av att en sådan funktion i Kbok inte kan anses få sådan betydelse för hanteringen av begäran om utlämnande att det kan motivera de kostnader som är förenliga med att utveckla systemet. Av motiveringen framgår också att en funktionalitet med sekretessvarning, enligt den bedömning som gjorts, inte skulle omfatta kyrkostyrelsens särskilda register över personer som saknar svenskt personnummer, eftersom detta register redan idag förs och hanteras utifrån särskilt högt ställda integritetskrav, (KsSkr 2020:3). Med det sistnämnda avses att det särskilda registret hanteras av endast ett fåtal handläggare på nationell nivå och dessa tillämpar i praktiken ett omvänt skaderekvisit på de uppgifter som finns i registret mot bakgrund av att det bland de registrerade finns många som hör till den kategori som kan vara i behov av särskilt skydd. Därtill finns det ingen koppling mellan registret och Skatteverkets folkbokföring och den möjlighet till sekretesskydd som för folkbokförda automatiskt uppdateras i kyrkobokföringen, varför särskild försiktighet med utlämnande är påkallad.

1.6 Förbud mot att röja vissa uppgifter inom Svenska kyrkans internationella verksamhet

1.6.1 Bakgrund

Svenska kyrkan har sedan lång tid tillbaka bedrivit olika former av internationell verksamhet inom diakoni och mission. Före relationsändringen bedrevs arbetet inom ramen för stiftelserna Svenska kyrkans mission som bildades år 1874 och Lutherhjälpen som grundades år 1947. År 2008 slogs de båda stiftelsernas verksamheter samman under den gemensamma benämningen ”Svenska kyrkans internationella arbete”. I maj 2019 skedde återigen en förändring när Svenska kyrkans internationella arbete bytte namn till *Act Svenska kyrkan*. Namnet har en tydlig koppling till ACT-alliansen (Action by Churches Together) som bildades år 2010 och som är en av de största globala trosbaserade allianserna för humanitärt arbete, utvecklingsarbete och påverkansarbete.

Av 10 kap. 3 § punkten 4 kyrkoordningen framgår att det är kyrkostyrelsen som har i uppgift att samordna Svenska kyrkans och dess församlingars ansvar för internationell mission och internationell diakoni. Bestämmelsen fick sin nuvarande lydelse genom beslut av 2012 års kyrkomöte, genom vilket bland annat Nämnden för internationell mission och diakoni avskaffades (jfr KsSkr 2012:3). Vad gäller församlingarnas roll avseende den internationella verksamheten är den närmare reglerad i 2 kap. 1 § tredje

stycket, där det framgår att ”församlingen får lämna bidrag till internationell diakoni och mission”. Av formuleringen i bestämmelsen följer således att församlingen inte själv får bedriva någon egen internationell verksamhet genom att exempelvis sända ut egna missionärer.

Svenska kyrkans internationella arbete för perioden 2018–2022 är beskrivet i *Strategisk plan för Svenska kyrkans internationella arbete* (nedan Strategisk plan för internationellt arbete) som fastställdes av kyrkostyrelsen i maj 2017 (Ks 2016/0463). Planen tar sin utgångspunkt i konstaterandet om Svenska kyrkan som ett evangelisk-lutherskt trossamfund och att det internationella arbetet är en integrerad del av kyrkans liv. Det konstateras vidare att kyrkan finns som en gemenskap sänd av Gud med uppdraget att göra Guds kärlek synlig i världen och att Svenska kyrkan delar detta uppdrag med andra kyrkor och vill genomföra det i ömsesidigt partnerskap och samhörighet. Under rubriken ”Svenska kyrkan som aktör för internationell verksamhet för internationell mission och diakoni” framhålls att Svenska kyrkans internationella arbete innefattar kyrkosamverkan, humanitärt arbete, långsiktigt samarbete och policyinslag. Vidare anges att det övergripande uppdraget innebär att Svenska kyrkan som aktör för internationell diakoni och mission samverkar med alla goda krafter för att bidra till att återupprätta skapelsen och skapa ett gott samhälle för alla (Strategisk plan för Svenska kyrkans internationella arbete, fastställd 2017-05-03 s. 5–6). Inte minst lyfts det ekumeniska samarbetet fram som självklart och grundläggande och i planen anges bland annat följande (Strategisk plan s. 8)

För Svenska kyrkan är det ekumeniska samarbetet självklart. Tillsammans delar vi tro, uppdrag och erfarenheter och bidrar med olika förmågor och resurser. Som olika delar av samma kropp är den ekumeniska familjen ömsesidigt beroende av varandra och gemensamt ansvariga inför varandra. Den starka ekumeniska identiteten uttrycks internationellt särskilt genom medlemskap i Kyrkornas världsråd (KV). Som luthersk kyrka står vi i en särskild historisk och teologisk gemenskap med den lutherska kyrkofamiljen, och är medlemmar i Lutherska världsförbundet (LVF).

Till Svenska kyrkans ekumeniska relationer hör inte minst medlemskapet i ACT-alliansen där målsättningen är koordinerad samverkan för att bidra till lösningar på de utmaningar som världen står inför både på det lokala, nationella och globala planet. Medlemskapet i ACT-alliansen gör det möjligt för Svenska kyrkan att ge stöd åt organisationer som dels finns på plats före, under och efter humanitära kriser, dels har lokal förankring och arbetar långsiktigt med återhämtning och utveckling.

En grundläggande del i Svenska kyrkans internationella arbete är *ansvar och kvalitet*, vilket också framhålls i den strategiska planen. Arbetet är certifierat enligt CHS, HQAI-chs-2016-001, vilket bekräftar att ansvar och kvalitet återspeglas i hela verksamheten. Eftersom Svenska kyrkan inte bedriver egen verksamhet i programländerna är fokus för ansvar och kvalitet det arbete som sker med Svenska kyrkans partners (se närmare nedan avsnitt 1.6.2). År 2012 inrättades även ett klagomålshanteringsystem (CRM – Complaints Response Mechanism) vid kyrkokansliet, i syfte att kvalitets-säkra den internationella verksamheten (se närmare nedan avsnitt 1.6.4).

I samband med kyrkoordningens tillkomst uppmärksammades att det i vissa fall kan behöva finnas ett skydd för uppgifter inom den internationella verksamheten för diakoni och mission. I förarbetena till kyrkoordningen framhölls följande (SKU 1998:4 s. 236).

När de insamlade medlen används i den internationella verksamheten för diakoni och mission torde normalt inte föreligga något behov av sekretess. Det förekommer dock att Svenska kyrkan samarbetar med lokala församlingar och organisationer under sådana förhållanden att ett utlämnande av uppgifter om enskilda personer eller om samarbetspartnern inte framstår som försvarligt. Vi föreslår därför en undantagsregel om sekretess i den internationella verksamheten för diakoni och mission.

Mot bakgrund av ovanstående infördes en bestämmelse i 54 kap. 8 § som stadgar att det inom kyrkans internationella verksamhet för diakoni och mission råder förbud mot att röja uppgifter om en samarbetspartners förhållanden i andra länder om det av någon särskild anledning kan antas att en samarbetspartner i det andra landet skulle lida skada eller men om uppgiften röjs. Av förarbetena framgår att bestämmelsen närmast ansågs motiverad av punkten 3 i 11 § lagen om Svenska kyrkan, det vill säga att begränsningen skett till skydd för något *synnerligen väsentligt* intresse.

Sedan bestämmelsens tillkomst vid relationsändringen har den internationella verksamheten utvecklats på olika sätt, vilket redogjorts för ovan. Mot bakgrund av den utveckling som skett anses det påkallat att göra en översyn av kyrkoordningens reglering avseende skydd för handlingar inom Svenska kyrkans internationella verksamhet för att säkerställa att regleringen är ändamålsenlig både utifrån hur det internationella arbetet numera bedrivs och utifrån hur vår omvärld ser ut.

1.6.2 Partnersamarbete inom Svenska kyrkans internationella verksamhet

Som framgått i avsnittet ovan är samarbete med olika partners – ofta andra kyrkor – centralt och av grundläggande betydelse för Svenska kyrkans internationella verksamhet. Detta har sin grund i Svenska kyrkans identitet som kyrka och därmed som en del av en världsvid gemenskap. I dokumentet *Riktlinjer för partnersamarbete inom Svenska kyrkans internationella verksamhet* (nedan *Riktlinjer för partnersamarbete*) uttrycks en önskan om att en bred och djup förståelse av gemenskapen inom den världsvida kyrkan ska genomsyra allt Svenska kyrkans internationella arbete (*Riktlinjer* upprättade 2015-02-11, Ks 2015/0153 s. 3).

I nämnda riktlinjer för partnersamarbete tydliggörs att Svenska kyrkan utför begränsat eget operativt arbete utanför Sverige. I stället sluts avtal om samarbete med lokala partnerkyrkor och organisationer. Samarbetet kan ske på flera olika nivåer och innefatta många typer av åtaganden som kan pågå under olika lång tid. I riktlinjerna redogörs även för vilka förväntningar Svenska kyrkan har på sina partners. I dokumentet beskrivs vidare relationerna till Kyrkornas världsråd (KV), Lutherska världsförbundet (LFV) och ACT-alliansen närmare, och där framhålls att dessa relationer är av avgörande betydelse för Svenska kyrkans arbete inom internationell mission och diakoni.

Som nämnts ovan relaterar nuvarande bestämmelser om förbud mot att röja uppgifter inom kyrkans internationella verksamhet till begreppet ”samarbetspartner”. Mot bakgrund av den utveckling som skett inom den internationella verksamheten är det relevant att undersöka vilka relationer som avsågs vid bestämmelsens tillkomst, respektive vilka relationer som idag avses när man inom den internationella verksamheten talar om samarbetspartners.

I förarbetena till nuvarande bestämmelse anges att med begreppet samarbetspartners avses ett samfund eller en organisation vars verksamhet kan skadas om uppgifter om exempelvis samarbete med Svenska kyrkan lämnas ut. Vidare framgår att med samarbetspartners avses även de enskilda personer som deltar i verksamheten och som

kan riskera att utsättas för förföljelse om deras deltagande i organisationen blir känt (CsSkr 1999:3 Del 2 s. 438).

I *Riktlinjer avseende hantering av klagomål, internationella verksamheten* (upprättad 2012-10-01, reviderad 2017-11-15, nedan CRM-riktlinjerna) anges att med ”partner” avses ”alla systerkyrkor och organisationer som Svenska kyrkan ingår i samarbetsavtal och finansieringsavtal med, för att samarbeta kring en ömsesidigt överenskommen åtgärd.” En liknande definition anges även i *Riktlinjer för partnersamarbeten* där följande framhålls (s. 5).

Ett partnersamarbete (partnerskap) kan definieras som att två eller flera kyrkor eller organisationer kommit överens om att arbeta tillsammans med ett gemensamt syfte. [...] Partnersamarbetet definieras i olika typer av avtal, kontrakt eller annan överenskommelse där syftet med samarbetet, det ömsesidiga ansvaret, de olika rollerna, villkor, krav på återrapportering etc., tydliggörs, liksom de planerade resultaten av samarbetet. I denna definition (partnersamarbete) ingår inte andra mer tillfälliga samarbeten med resursorganisationer, medverkan i olika nätverk eller relationer till andra intressenter, t.ex. det arbete som drivs tillsammans med andra i påverkanssyfte eller kommunikations/kampanjarbete i Sverige. Svenska kyrkans egna församlingar och stift är uppdragsgivare till den internationella verksamheten och som sådana faller de inte heller inom definitionen för partnerskap.

Även i den strategiska planen för den internationella verksamheten hänvisas till ovan nämnda definition av partner i riktlinjerna (Strategisk plan s. 28 not 8). I planen anges att ”[i] detta dokument används ordet *partner* som samlingsbegrepp för alla systerkyrkor och organisationer med vilka vi sluter särskilda avtal om samverkan för att bidra till ömsesidigt överenskomna förändringar.” (Strategisk plan för internationellt arbete s. 28 not 15).

Genomgången ovan visar att begreppet samarbetspartner synes ha en något snävare definition idag jämfört med vid tidpunkten för kyrkoordningens tillkomst. Idag anges tydligt i både CRM-riktlinjerna, *Riktlinjer för partnersamarbeten* och *Strategisk plan för internationellt arbete* att med partner avses en systerkyrka eller en organisation som Svenska kyrkan sluter särskilda samverkansavtal med. Här föreligger en skillnad jämfört med uttalandena i förarbetena till kyrkoordningen där endast ordet samarbete nämns, utan att relatera till ett avtalsförhållande. Sammanfattningsvis kan konstateras att enligt den definition som begreppet samarbetspartner idag har omfattas således inte sådana organisationer som Svenska kyrkan indirekt stödjer såsom exempelvis biståndsmottagare.

1.6.3 Ekumenisk och interreligiös verksamhet – samverkan och dialog såväl internationellt som lokalt

Ordet ekumenik kommer från grekiskans ”oikoumene” som kan översättas med *hela den bebodda världen*. Ordet är bildat av *oikos* som betyder *hus* och ekumenik kan beskrivas som att leva tillsammans i samma hus. Ekumeniskt arbete handlar om att sträva efter Kristi kyrkas synliga enhet och stärka de kristnas inbördes gemenskap i ord och handling (Sveriges Kristina råd, www.skr.org). Ekumeniska samarbeten kan vara såväl nationella som internationella.

Sedan år 2013 regleras Svenska kyrkans relationer till andra kyrkor och samfund i ett eget kapitel (kap. 59) i kyrkoordningen som därtill ligger under en helt egen avdelning i kyrkoordningen (Fjortonde avdelningen: Svenska kyrkans relationer till

andra kyrkor och samfund). Regleringen i kapitel 59 – som till stor del utgörs av hänvisningsbestämmelser till andra kapitel i kyrkoordningen – ger en överblick och sammanfattning av de bestämmelser i kyrkoordningen som tar sikte på den ekumeniska verksamheten, i huvudsak relaterat till gudstjänster, upptagande i kyrkan, vignings-tjänsten och anställning i Svenska kyrkan. I inledningstexten till kyrkoordningens fjortonde kapitel anges den teologiska grunden för Svenska kyrkans ekumeniska engagemang.

Svenska kyrkan är en del av den världsvida kyrkan och har en kallelse till kyrkans synliga enhet. Utifrån kyrkans tro på Gud som skapande, upprättande och livgivande i hela världen, är den vidare ekumeniska kallelsen att verka för kyrkans enhet, mänsklighetens gemenskap och världens helande, samt att söka Guds tilltal i mötet med varje människa oavsett religiös tradition.

[...]

Svenska kyrkan har tagit aktiv del i de ekumeniska strävandena sedan rörelsens början, både internationellt och i Sverige. Svenska kyrkan delar den ekumeniska rörelsens övertygelse att Jesu bön om enhet (Joh 17:21) är en kallelse att söka de kristnas synliga enhet. Detta kommer till uttryck i bön, teologiska samtal och diakonalt arbete, där ansvaret för medmänniskorna och skapelsen uppfordrar kyrkorna att arbeta tillsammans. Mötet mellan olika kristna traditioner ger impulser till kyrkornas fortlöpande reflektion över trons innebörd och möjlighet till ömsesidig kritisk dialog.

I inledningstexten anges vidare att det ekumeniska arbetet sker på nationell nivå, i stiftet och i församlingarna. Församlingsekumeniken pekas ut som särskilt betydelsefull mot bakgrund av att det är där kristna från olika sammanhang möts, vilket ger möjlighet till att både ta del av varandras traditioner och att samverka i olika uppgifter där möjlighet finns. Avslutningsvis anges i inledningstexten att Svenska kyrkan har kyrkogemenskap med kyrkor inom Lutherska världsförbundet och med andra kyrkor efter särskilda överenskommelser.

Det är kyrkostyrelsen som ansvarar för Svenska kyrkans officiella relationer till andra kyrkor och samfund, 10 kap. 3 § punkten 3 (se även ovan avsnitt 1.6.1). Till detta hör även ansvaret för religionsdialog, vilket citatet ovan ur inledningen till kyrkoordningens fjortonde kapitel om att ”söka Guds tilltal i mötet med varje människa oavsett religiös tradition”, är avsett att spegla (se Ln 2012:8y). Detta synsätt betonas även i det europeiska dokumentet *Charta Oecumenica* undertecknat i Strasbourg år 2001, vilket Svenska kyrkan förbundit sig till. Att frågan om interreligiös dialog är högaktuell har även lyfts av biskopsmötet som under år 2019, vilket nämnts ovan i avsnitt 1.5.3, gav ut en reviderad utgåva av biskopsbrevet *De kyrkliga handlingarna i en mångreligiös kontext* där biskoparna ger råd och stöd gällande mötet med andra religioner i det dagliga församlingsarbetet.

Av 59 kap. 5 § framgår att överenskommelser och avtal om särskild ekumenisk samverkan med andra trossamfund träffas genom beslut av kyrkomötet. Som nämnts ovan har Svenska kyrkan träffat sådana överenskommelser med Lutherska världsförbundet samt ett antal andra kyrkor och samfund både inom Sverige och internationellt (se kommentaren till 59 kap. 5 § kyrkoordningen för en uppräknning av de kyrkor med vilka Svenska kyrkan hade ingått kyrkogemenskap fram till och med år 2017). Av 59 kap. 7 § framgår vidare att församlingar och stift kan träffa lokala respektive regionala samarbetsavtal om särskild ekumenisk samverkan inom ramen för en nationell överenskommelse. När en församling träffar ett sådant avtal ska det godkännas av domkapitlet. Av 8 och 9 §§ samma kapitel framgår vidare att stift och församlingar

kan ha vänstifts- respektive vänförsamlingsrelation med stift (eller motsvarande) och församlingar i andra kyrkor. Innan ett sådant avtal träffas måste det dock godkännas av kyrkostyrelsen respektive domkapitlet, om Svenska kyrkan inte sedan tidigare har någon ekumenisk överenskommelse med ifrågavarande kyrka.

Svenska kyrkans ekumeniska relationer inom ramen för den internationella verksamheten, liksom vikten av dessa, har tidigare lyfts i avsnitt 1.6.1. Sammantaget kan slutsatsen dras att de ekumeniska samarbeten som Svenska kyrkan har med framför allt Kyrkornas världsråd, Lutherska världsförbundet, ACT-alliansen, Europeiska kyrkokonferensen (Kek), Borgågemenskapen och Sveriges kristna råd, är bärande för den verksamhet som bedrivs idag. Det ekumeniska arbetet som i övrigt utförs på nationell nivå syftar i huvudsak till att på olika sätt stödja Svenska kyrkans företrädare i olika ekumeniska och interreligiösa organ. Till detta arbete hör bland annat att arbeta med omvärlds- och ekumenisk analys, faktaunderlag och inte minst att föra dialog med andra kyrkor och samfund. Till arbetet hör även att anordna och delta i seminariedagar och olika möten såväl i Sverige som utomlands.

1.6.4 Klagomålshanteringssystemet CRM

I början på 2000-talet uppmärksammades ett antal fall i vilka personal från några FN-organisationer och civilsamhällesaktörer rapporterades för olika former av maktutövning i relation till utsatta människor som de var utsända för att hjälpa. Bland annat rapporterades om sexuellt utnyttjande av kvinnor och barn. Med anledning av det som framkom etablerade flera humanitära organisationer ett särskilt klagomålssystem – *Complaints Response Mechanism (CRM)* – med möjligheter för enskilda att rapportera om de utsatts för exempelvis korrupktion, maktmissbruk, sexuellt utnyttjande etc.

Svenska kyrkan har sedan våren 2012 ett eget klagomålshanteringssystem (CRM) för den internationella verksamheten där CRM är en väsentlig del av Svenska kyrkans strävan efter att kvalitetssäkra hela den internationella verksamheten. Arbetet med CRM bedrivs inom kyrkokansliets internationella avdelning och beskrivs närmare i CRM-riktlinjerna (se ovan avsnitt 1.6.1). Av riktlinjerna framgår bland annat vilka som har rätt att framföra klagomål och hur klagomål hanteras. Av riktlinjerna framgår att de är kopplade till Quality and Accountability Framework, Uppförandekod för kyrkokansliet/nationell nivå, Uppförandekod för Svenska kyrkans internationella arbete, Antikorruptionspolicy och Svenska kyrkans system för anmälningar från personal beträffande anställnings- och arbetsmiljöfrågor. Eftersom Svenska kyrkan är medlem i ACT-alliansen är riktlinjerna även anpassade till ACT:s policy för klagomål.

I stort sett kan alla som berörs av Svenska kyrkans internationella arbete genom partners insatser och verksamhet klaga, inkluderat Svenska kyrkans anställda. CRM-riktlinjerna ger även möjlighet för personer att under vissa premisser framföra klagomål anonymt. Riktlinjerna stipulerar även en skyldighet för all personal i Svenska kyrkans internationella arbete att ”rapportera kännedom, farhågor eller välgrundade misstankor om överträdelse av Svenska kyrkans internationella arbets uppförandekod” (CRM-riktlinjerna s. 2).

Arbetet med CRM leds av en särskild kommitté – CRM-kommittén – som består av chefen för internationella avdelningen, chefen för regionsektionen, internationella avdelningen, chefen för sektionen för verksamhetsutveckling och institutionell finansiering, internationella avdelningen, enhetschefen för internationell ekonomi, avdelningen för ekonomi-och finansavdelningen och en senior representant från personalavdelningen samt en CRM-ansvarig (person som tar emot, handlägger och bereder CRM-ärenden; för närvarande två personer på den internationella avdelningen).

CRM-kommittén ansvarar för att leda och besluta beträffande klagomål som rapporteras in. Enligt riktlinjerna ska klagomål som rör en partnerorganisations arbete, eller ett stift, eller en församling, vidarebefordras till partnern att handläggas enligt deras respektive procedurer för klagomål. Om en vidarebefordran sker ska den klagande informeras, eftersom en person som klagat i vissa fall kan föredra att själv ta direktkontakt med berörd partner. Om en partnerorganisation saknar en etablerad mekanism för att hantera klagomål avgör CRM-kommittén huruvida Svenska kyrkan ska utreda klagomålet eller inte. Svenska kyrkan kan i vissa fall genomföra gemensamma utredningar om klagomålet skickats till flera organisationer, eller om Svenska kyrkan har kännedom om andra partners som stöder den berörda organisationen. När ett klagomål rör en överklagan till ACT, eller på annat sätt berörs av ACT-alliansens regler för medlemskap, kommer Svenska kyrkan att rådfråga ACT om hur klagomålet ska hanteras, alternativt vidarebefordra klagomålet enligt ACT-alliansens policy för uppföljning av klagomål (CRM-riktlinjerna s. 9).

1.6.5 Uppgiftsskyldighet inom ramen för den internationella verksamheten

Uppgifter som hanteras inom klagomålshanteringsystemet CRM är i hög utsträckning känsliga. Det handlar dels om känsliga uppgifter rörande enskilda individer såsom exempelvis anmälare, personer som utpekats i en anmälan, vittnen med flera, dels om känsliga uppgifter rörande berörd organisation som utpekats, vilket kan vara såväl samarbetspartners, en biståndstagande organisation som Svenska kyrkan. Uppgifternas känslighet består ofta även efter det att CRM-processen är avslutad. Av CRM-riktlinjerna framgår att Svenska kyrkan hanterar känsliga uppgifter med hög konfidentialitet. I vissa situationer behöver dock känslig information lämnas till andra organisationer i enlighet med särskilda formella åligganden. Ett sådant exempel är det femåriga insatsavtalet med Sida som ålägger Svenska kyrkan en informationskyldighet gentemot Sida i syfte att Sida ska kunna kvalitetssäkra Svenska kyrkans insatser. Ett ytterligare exempel är samverkan med ACT-alliansen, som medför att information/ärenden ibland behöver utbytas mellan Svenska kyrkans CRM och ACT-alliansens motsvarande funktion (se ovan avsnitt 1.6.4). Det förekommer även att känslig information inom den ekumeniska verksamheten behöver delas med externa organ i syfte att uppnå framgång i en pågående dialog, men även i syfte att värna befintliga relationer.

I kyrkoordningen saknas reglering rörande möjlighet att under vissa förutsättningar lämna ut sekretessbelagda uppgifter som härrör från den internationella verksamheten. Däremot finns en bestämmelse i 54 kap. 4 a § kyrkoordningen som berör utlämnande av sekretessbelagda uppgifter som förekommer i Svenska kyrkans tillsyns- och överprövningsverksamhet. I paragrafens andra stycke anges att "[f]örbud enligt första stycket gäller inte om det är nödvändigt för ett tillsyns- eller överprövningsorgan att lämna ut en uppgift för att kunna fullfölja sitt uppdrag". Bestämmelsen trädde i kraft den 1 januari 2005 och av förarbetena framgår att bestämmelsen har sin förebild i den då gällande sekretesslagen där det i 1 kap. 5 § föreskrevs att sekretess inte utgör hinder mot att uppgift lämnas ut, om det är nödvändigt för att den utlämnande myndigheten ska kunna fullgöra sin verksamhet. En motsvarande bestämmelse finns numera i 10 kap. 2 § offentlighets- och sekretesslagen under rubriken "Nödvändigt utlämnande". Av bestämmelsen framgår att "sekretess hindrar inte att en uppgift lämnas till en enskild eller till en annan myndighet, om det är nödvändigt för att den utlämnande myndigheten ska kunna fullgöra sin verksamhet." Av lagförarbetena

framgår att bestämmelsen ska tillämpas restriktivt och att sekretessen endast får efterges då det för fullgörandet av ett visst åliggande som en myndighet har är en nödvändig förutsättning att en sekretessbelagd uppgift lämnas ut (se prop. 1979/80:2 del A s. 465 och 2008/09:150 s. 368).

1.7 Förbud mot att röja uppgifter om hur en väljare har röstat i kyrkovalen

En väljare som på grund av ett fysiskt funktionshinder inte själv kan göra i ordning eller lämna sin röst på föreskrivet sätt har möjlighet såväl vid allmänna val som vid kyrkliga direkta val, att få hjälp vid röstningen. Detta framgår av 7 kap. 3 § vallagen (2005:837) respektive 38 kap. 46 § kyrkoordningen. Det är väljaren själv som avgör vem som ska biträda vederbörande. Den som önskar kan exempelvis få hjälp av en valförrättare eller röstmottagare som befinner sig i val- eller röstningslokalen.

För att säkerställa att valhemligheten bevaras även när en valförrättare eller röstmottagare bistår en väljare vid de allmänna valen och därigenom får vetskap om hur väljaren röstat, finns i 40 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen en bestämmelse som stadgar att sekretess gäller för uppgift om hur en väljare har röstat vid val enligt vallagen och som 1. framkommit då biträde lämnats åt väljaren vid röstningen, eller 2. framgår av innehållet i ett avgivet valkuvert som inte har öppnats för rösträkning enligt bestämmelserna i 11 och 12 kap. samma lag. Bestämmelsen innehåller inte något skaderekvisit, vilket innebär att sekretessen för de uppgifter som avses är ”*absolut*” och att uppgifterna är undantagna från meddelarfrihet. Bestämmelserna i kapitel 11 vallagen avser preliminär sammanräkning i vallokal och kapitel 12 handlar om valnämndens rösträkning. Den aktuella sekretessbestämmelsen infördes ursprungligen i den tidigare sekretesslagen samtidigt med 2005 års vallag, som ett klagörande av vad som i och för sig redan ansågs gälla direkt genom stadgandet om fria, *hemliga* och direkta val i grundlagen; 3 kap. 1 § regeringsformen (prop. 2004/05:163 s. 98).

I den utredning som föregick regeringens förslag om aktuell sekretessbestämmelse föreslogs även att det skulle införas en bestämmelse i vallagen om tystnadsplikt för anhöriga och andra enskilda som hjälper väljare att rösta, som ett komplement till ovan nämnda bestämmelse som tar sikte enbart på röstmottagare och andra offentliga funktionärer. Regeringen valde dock att inte gå vidare med förslaget. En anledning till detta var bland annat den kritik som riktades mot förslaget från bland annat JO och Svea hovrätt som påpekade att bestämmelsen skulle inträda direkt på grund av lag utan någon särskild tystnadspliktsförbindelse från den berördes sida, vilket skulle innebära att många enskilda kunde förväntas sakna kännedom om de straffrättsliga konsekvenserna av att de röjde eller utnyttjade uppgifter om hur någon röstat (prop. 2004/05:163 s. 99).

I kyrkoordningen finns inte någon bestämmelse om förbud mot att röja uppgifter som framkommit vid lämnat biträde vid röstning, motsvarande ovan nämnda bestämmelse i 40 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen. Det finns inte heller någon reglerad tystnadsplikt i Svenska kyrkans kollektivavtal 2017 som tar sikte på denna situation.

De kyrkliga valen vilar på samma demokratiska grundprinciper som de allmänna valen. Att Svenska kyrkan har en demokratisk organisation stadgas i 3 § lagen (1998:1591) om Svenska kyrkan, medan det i kapitel 38 i kyrkoordningen finns bestämmelser som ger uttryck för principen om hemliga val. I 38 kap. 43 § anges exempelvis att valkuverten ska vara utformad på ett sådant sätt att färgen på den valsedel väljaren har lagt i kuvertet kan ses utan att valhemligheten avslöjas och enligt 45 §

första meningen ska väljarnas valhemlighet skyddas vid röstningen, vilket bland annat ställer särskilda krav på utrustningen i val- och röstningslokaler.

Möjligheten att reglera tystnadsplikt för anställda och förtroendevalda har tidigare diskuterats i samband med kyrkoordningens tillkomst. Den bedömning som då gjordes var att detta inte var möjligt. Lösningen blev i stället att reglera tystnadsplikt för anställda i kollektivavtal, med möjlighet till arbetsrättsliga sanktioner. För de förtroendevalda ansågs frågan om tystnadsplikt dock närmast vara en fråga om förtroende och möjligheter till återval, varför de förtroendevalda inte kom att omfattas av någon reglering (CsSkr 1999:3 Del 2 s. 299 f.). Undantag gäller dock för biskopar, präster och diakoner vars tystnadsplikt är reglerad i kyrkoordningen (se 30 kap. 3 §, 31 kap. 9 § och 32 kap. 9 § samt 54 kap. 1 §). Kyrkostyrelsen tillsatte i april 2008 en utredning om tystnadsplikten i Svenska kyrkan. På denna utredning följde skrivelsen *Tystnadsplikt m.m.*, där kyrkostyrelsen anförde att det kan ”finnas skäl att göra en översyn av hela problematiken kring relationen mellan kyrkoordningens reglering, kollektivavtal och enskilda anställningsavtal såvitt avser sekretess och tystnadsplikt för anställda” (KsSkr 2011:17 s. 30). Någon sådan samlad översyn har dock ännu inte gjorts.

1.8 Överväganden och förslag

1.8.1 Förbud mot att röja vissa uppgifter inom kyrkobokföringen

Kyrkostyrelsens bedömning: Nuvarande reglering av förbudet mot att röja vissa uppgifter inom kyrkobokföringen är ändamålsenligt utformat. Det saknas därmed skäl att ändra bestämmelsen i 54 kap. 9 § kyrkoordningen.

Promemorians bedömning överensstämmer med kyrkostyrelsens bedömning.

Remissinstanserna: En majoritet av remissinstanserna har instämt i promemorians bedömning i denna del.

Leksand Djura Siljansnäs pastorat har som övergripande uttalande för hela utredningen framhållit att den på ett föredömligt sätt analyserar, vrider och vänder på argument för och emot och på så sätt med ett genomgripande faktaspäckat underlag kommer fram till det som föreslås. Även *Solna församling* har framhållit att de anser att underlaget innehåller noggranna juridiska övervägningar och bedömningar av de förslag som lämnas i förhållande till uppdraget.

Uppsala stift har framhållit att de instämmer i promemorians bedömning av att uppgifterna i kyrkobokföringen än så länge inte är att betrakta som *typiskt sett känsliga*. Om utvecklingen fortsätter som hittills är det dock inte uteslutet att uppgifterna framöver kan komma att betraktas som mer känsliga och då kräva ökat skydd. Därtill har stiftet som generellt medskick framhållit vikten av en övergripande översyn av hela kapitel 54 i kyrkoordningen.

Växjö stift har framhållit att nuvarande reglering framstår som ändamålsenlig och att de därmed tillstyrker den bedömning som gjorts i promemorian om att inte föreslå någon förändring av aktuell bestämmelse. Även *Stockholms stift* gör bedömningen att den nu gällande bedömningen är tillfyllest för att skydda uppgifter av känslig natur, men framhåller att det är av vikt att kyrkans medarbetare har en god insikt i möjligheten som finns att i vissa fall vägra lämna ut uppgifter, inte minst mot bakgrund av det ökande antalet konvertiter och den hotbild som kan finnas mot dessa personer.

Älvkarleby Skutskärs församling anför att det till en början kan verka förvånande att det inte föreslås någon ändring i sekretesshanteringen rörande uppgifter i kyrkobokföringen mot bakgrund av den diskussion som uppkommit rörande nyanlända som

konverterat, men att det resonemang som förs i promemorian är mycket läsvärt då det på ett tydligt sätt förklarar hur dessa frågor kan och bör hanteras för individens bästa utan att regelverk behöver förändras.

Helsingborgs pastorat har instämt i promemorians bedömning och bland annat framhållit att religion och trosutövning per se inte är skyddad i tryckfrihetsförordningen eller offentlighetslagstiftningen, även om dataskyddsförordningen kräver att dessa uppgifter behandlas med försiktighet. Vidare anføres att den sekretessregel som finns i 22 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen om folkbokföring och annan liknande registrering av befolkningen är uppbyggd med ett rakt skaderekvisit. Ur lagtolkningshänseende är det fördelaktigt att kyrkoordningens bestämmelser följer motsvarande lagstiftning. Därtill påpekas att även om sekretessreglerna är starkt influerade av offentlighets- och sekretesslagen är det fortfarande Svenska kyrkan som själv formulerar sekretessreglerna och därmed Svenska kyrkan som avgör hur omfattande de ska vara. Som en naturlig utgångspunkt borde regleringen, enligt pastoratet, inte försvåra för organisationen om olägenheten inte vägs upp av ett viktigt rättssäkerhets- eller annat intresse. Som promemorian visar på innebär ett omvänt skaderekvisit oftast en mer omfattande och kvalificerad bedömning vid utlämnande av handling, vilket inte bedöms ändamålsenligt.

Skara stift, Västerås stift, Göteborgs stift, Luleå stift, Carl Johans pastorat, Lunds pastorat samt sakkunnige i kyrkobokföringsfrågor vid Skara stift, har avstyrkt promemorians förslag.

Skara stift har anfört att även om ett utlämnande av uppgift om medlemskap i normalfallet inte kan antas leda till men för medlemmen i fråga är dock medlemskap i Svenska kyrkan en känslig personuppgift. Detta medför att dataskyddsförordningens tillämpning måste ges stor betydelse i relation till den inomkyrkliga offentlighetsprincipen. Vidare framhålls att även om det i enlighet med Art 86 tillåts undantag från dataskyddsförordningens regler – och att Svenska kyrkan har grund för sin inomkyrkliga offentlighetsprincip genom lagen om Svenska kyrkan – förutsätts enligt artikeln en jämkning mellan allmänhetens rätt att få tillgång till handlingar och skyddet av personuppgifter enligt dataskyddsförordningen. Vidare framhålls att sett utifrån allmänhetens perspektiv är det främsta syftet med offentlighetsprincipen att möjliggöra granskning av och insyn i verksamheten, och att det är mycket tveksamt om en uppgift rörande en enskild individs medlemskap i Svenska kyrkan är nödvändig för granskning av kyrkans verksamhet; särskilt inte med hänsyn till dataskyddsförordningens extra skydd för känsliga personuppgifter och dess medlemsundantag i art. 9 som förbjuder utlämnande utanför organisationen utan individens samtycke.

Göteborgs stift har anfört att de anser att det saknas en tillräcklig analys av frågan hur sekretessbestämmelserna förhåller sig till dataskyddsreglerna. Detta gäller bland annat i förhållande till bestämmelserna i artikel 9.2 d dataskyddsförordningen om det så kallade medlemsundantaget. Vidare anføres att reglerna är motstridiga och svåra att tillämpa eftersom medlemsundantaget innebär att ett utlämnande av uppgifter om medlemskap i Svenska kyrkan endast kan ske om medlemmen själv samtyckt till ett utlämnande. Mot bakgrund av detta föreslås att en fördjupad analys bör ske i det fortsatta arbetet, dels för att ge ledning i svåra tillämpningsfrågor, dels för att behovet av en eventuell regelförändring ska bli fullständigt belyst.

Sakkunnige i kyrkobokföringsfrågor vid Skara stift har anfört att under de år kyrkoordningen gällt har hantering och skydd av personuppgifter blivit allt viktigare och framhåller bland annat artikel 9 i dataskyddsförordningen. Vidare framhålls att dataskyddsförordningen medfört en ökad medvetenhet om skydd för personuppgifter och att Svenska kyrkan av det skälet bör avstå från att hävda offentlighetsprincipen som överordnad dataskyddsförordningen och anför vidare att det mot bakgrund av

ovanstående vore rimligt att det för kyrkobokföringen ska gälla ett omvänt skaderekvisit.

Luleå stift har anfört att de förespråkar ett omvänt skaderekvisit i 54 kap. 9 § kyrkoordningen. Om ett omvänt skaderekvisit infördes skulle förutsättningarna för att skydda känsliga personuppgifter förbättras avsevärt. Likaså skulle rimliga krav ställas på de anställda som har i uppgift att fatta beslut vid en begäran om utfående av handling. Vidare påpekas att det saknas uppgifter i promemorian om det faktum att folkbokföring sedan den 1 januari 2016 inte längre sker på församling. Eftersom man inte längre kan säga att någon är folkbokförd i en församling och då begreppet folkbokförd ersatts med kyrkobokförd i kyrkoordningen torde det i nuläget även vara lättare att skilja på begreppen liksom att besluta om olika sekretessbestämmelser för folkbokföringen respektive kyrkobokföringen.

Västerås stift föreslår att det bör införas en specialreglering för vissa uppgifter i kyrkobokföringen med ett omvänt skaderekvisit. Stiftet framhåller att det inte kan vara Svenska kyrkans främsta intresse att företräda offentlighetsprincipen, utan att det – ur ett kyrkligt perspektiv – torde vara viktigare att värna sina medlemmars intresse, inte minst för att människor ska känna sig trygga i att konvertera och bli medlemmar i Svenska kyrkan. Mot bakgrund av det anförda menar stiftet att det får anses särskilt motiverat att stärka skyddet för uppgifter i kyrkobokföringen för vissa grupper. Vidare framhålls att det är stiftets uppfattning att konvertiters och andra skyddsbehövandes behov av skyddade uppgifter bör vara av överordnat intresse jämfört med att en sådan bestämmelse också skulle komma att innefatta personer för vilka uppgifterna typiskt sett inte är känsliga. Däremot delar de utredarens uppfattning om att en specialbestämmelse för asylsökande inte är tänkbar, då en sådan avgränsning skulle baseras på uppgifter Svenska kyrkan inte förfogar över. Vidare framhålls att de praktiska problem som skulle kunna uppstå om ett omvänt skaderekvisit infördes rörande uppgifter i kyrkobokföringen inte kan anses väga tyngre än medlemmars behov av skyddade uppgifter.

Carl Johans pastorat anför att de vänder sig emot resonemanget i promemorian kring att uppgifterna i kyrkobokföringen inte kan betraktas som typiskt sett känsliga, även om de kan vara känsliga för enskilda individer. Vidare anføres att i deras sammanhang är medlemskapet inte längre norm då tillhörighetsgraden i pastoratet är under 50 %. I pastoratets församlingar möter de anställda även allt fler (infödda svenskar) som vill hålla hemligt för omgivningen att de döps och går in i Svenska kyrkan. Vidare påpekas att även om det fortfarande skulle vara ”norm” att tillhöra Svenska kyrkan räcker inte detta som argument för att uppgifter om enskildas kyrkotillhörighet ska vara offentliga och ifrågasätter vad som egentligen är syftet med att uppgifter om enskildas religiösa övertygelser ska vara offentliga. Därtill anføres att det i promemorian läggs alldeles för lite vikt vid dataskyddsförordningens effekt på rättsläget.

Slutligen har *Lunds pastorat* framhållit att de anser att det finns anledning att se över bestämmelserna beträffande uppgifter i kyrkobokföringen då det kan finnas behov av att särskilt skydda uppgifter som gäller medlemskap.

Skälen för kyrkostyrelsens bedömning

Allmänna utgångspunkter

Nuvarande utformning av kyrkoordningens bestämmelse om förbud mot att röja vissa uppgifter ur kyrkobokföringen (uppgifter om kyrkotillhörighet och kyrkliga handlingar) bygger på uppfattningen att en principiell öppenhet ska gälla för dessa uppgifter och att de endast ska hemlighållas i undantagsfall. Om det av någon särskild anledning kan antas att berörd person, eller någon denne närstående, lider men får

uppgifterna dock hemlighållas. Denna principiella öppenhet gällande vem som tillhör kyrkan, liksom vem som döpts, konfirmerats, vigts eller begravts i Svenska kyrkans ordning, har gällt såväl under tiden före som efter relationsändringen. Det kan noteras att frågan om att skärpa bestämmelsens skaderekvisit så att uppgifter bara får lämnas ut om det *står klart* att så kan ske utan att någon enskild lider skada eller men, var aktuell år 2010 i samband med remitteringen av utredningen *Ett skyddat rum* (SKU 2010:3), men att kyrkostyrelsen inte valde att gå vidare med förslaget om en skärpning som hade väckts under remissbehandlingen (se ovan avsnitt 1.5.2).

Som redovisats i bakgrundsbeskrivningen har det skett stora förändringar i samhällsutvecklingen och i kyrkan sedan relationsändringen mellan kyrkan och staten. I stora drag handlar det om ett minskat antal medlemmar, minskat antal kyrkliga handlingar och en kyrklig verksamhet som påverkats – och påverkas – av ett allt mer mångfacetterat samhälle. I relation till kyrkobokföringen har det de senaste åren framkommit uppgifter om att tillhörighet till Svenska kyrkan, liksom i vissa fall uppgift om en kyrklig handling – företrädesvis dopuppgift – *kan* vara en känslig uppgift. Frågan är om den principiella öppenhet som idag är utgångspunkt för kyrkobokföringens uppgifter fortsatt bör gälla, trots nämnda utveckling, eller om uppgifterna som utgångspunkt i stället bör hemlighållas. Rättsligt sett skulle en förändring av synen på kyrkobokföringens uppgifter innebära att skaderekvisitet i aktuell bestämmelse, 54 kap. 9 § kyrkoordningen, ändrades från ett rakt (offentlighet som huvudregel) till ett omvänt (hemlighållande som huvudregel). Det är också möjligt att överväga om en specialreglering för vissa uppgifter vore lämplig.

Som en allmän utgångspunkt avseende begränsningar i kyrkans offentlighetsprincip gäller stadgandet i 11 § lagen om Svenska kyrkan i vilken det anges att rätten att ta del av Svenska kyrkans handlingar endast får begränsas om det är *särskilt motiverat*, bland annat med hänsyn till skyddet för enskildas personliga eller ekonomiska förhållanden. Det kan vidare noteras att kyrkomötet, som tidigare nämnts (avsnitt 1.4.1), inför relationsändringen genom sina uttalanden gett uttryck för att samma grad av öppenhet som gällde före relationsändringen, skulle komma att gälla även efter.

Ett fortsatt rakt skaderekvisit som utgångspunkt

Även om de uppgifter som finns om enskilda i kyrkobokföringen, det vill säga uppgifter om tillhörighet och kyrkliga handlingar, idag framstår som potentiellt känsliga för enskilda i något högre utsträckning än vad som var fallet vid relationsändringen, är det kyrkostyrelsens uppfattning att dessa uppgifter inte kan anses som *typiskt känsliga* så som *Carl Johans pastorat* framhållit. I sammanhanget bör poängteras – vad som tidigare framhållits i avsnitt 1.4.3 – att en känslig personuppgift inom dataskyddsregleringen inte per se är synonymt med en känslig personuppgift inom ramen för kyrkans offentlighetsprincip. Svenska kyrkan är fortfarande Sveriges ojämförligt största trossamfund med cirka 57 % av befolkningen som tillhöriga. Svenska kyrkans starka ställning genom historien där exempelvis barn fram till år 1996 i princip automatiskt blev tillhöriga kyrkan om en förälder var tillhörig, liksom kyrkans demokratiska och rikstäckande organisation, är faktorer som talar mot en sådan principiell känslighet. Även den verksamhet som Svenska kyrkan bedriver över hela landet – innefattande offentliga gudstjänster, körer, dagverksamhet och ideellt arbete med tusentals engagerade volontärer – talar mot att kyrkobokföringens uppgifter skulle vara typiskt sett känsliga. Det kan mot denna bakgrund inte anses – på det sätt som lagen kräver – ”särskilt motiverat” att ändra skaderekvisitets utformning i aktuell paragraf i kyrkoordningen. Offentlighet bör därmed fortfarande vara huvudregel för uppgifter i

kyrkobokföringen. Det innebär att uppgifterna normalt sett, precis som idag, ska lämnas ut vid begäran om inte särskilda skäl talar mot att så sker. De särskilda skälen för att vägra lämna ut uppgifter kan till exempel vara att personen i fråga har skyddade uppgifter från Skatteverket eller en vetskap om att uppgifterna är känsliga för personen i fråga till följd av exempelvis konvertering.

En alternativ ordning, med ett omvänt skaderekvisit och därmed hemlighållande av uppgifterna i kyrkobokföringen som utgångspunkt, skulle för övrigt behöva innebära ett förändrat sätt att hantera uppgifter om tillhöriga och andra personer som förekommer i kyrkobokföringen. Utgångspunkten skulle då vara att det är förbjudet att lämna ut en sådan uppgift och att en individuell prövning därför skulle behöva göras för varje uppgift. Som ett exempel kan nämnas att uppgift om någons tillhörighet eller dop inte skulle få lämnas ut annat än om det stod klart att så kunde ske utan risk för att personen i fråga eller någon närstående lider men, vilket i många fall skulle kräva en kontakt med berörd person i syfte att utesluta risken för men. Det kan vidare ifrågasättas hur röstlängdens offentlighet skulle kunna komma att påverkas av en ordning där uppgifter om tillhörighet som utgångspunkt skulle hemlighållas.

Uppgifter om tillhöriga hanteras frekvent inom Svenska kyrkans församlingar idag, till exempel i samband med inbjudningar till dop och olika aktiviteter för församlingens medlemmar. Uppgifter från kyrkobokföringen hanteras även i angränsande system som exempelvis Kyrksam, där uppgifterna hanteras utan samma strikta behörighetsstyrning som i Kbok. Med en reglering där aktuella uppgifter skulle hemlighållas som utgångspunkt, skulle sannolikt spridningen av uppgifterna inom församlingen och till Kbok angränsande system behöva ses över.

Vidare kan nämnas att sekretesslagens bestämmelser, med offentlighet för uppgifterna som huvudregel, alltså gäller för uppgifter som hänför sig till tiden före den 1 januari 2000. Ett omvänt skaderekvisit i kyrkoordningens reglering avseende kyrkobokföringen skulle således innebära att kyrkoordningens och sekretesslagens skyddsnivå för samma typ av uppgifter skulle skilja sig åt, vilket principiellt sett inte kan anses vara en tillfredsställande ordning. Enligt kyrkostyrelsens uppfattning och i likhet med vad *Helsingborgs pastorat* anfört, är det också lämpligt att samma skaderekvisit som tillämpas på uppgifter i folkbokföringen i enlighet med 22 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen – ett rakt – tillämpas även på uppgifter i kyrkobokföringen.

Skara stift har anfört att art. 86 i dataskyddsförordningen förutsätter en jämkning mellan allmänhetens rätt att få tillgång till handlingar och skyddet av personuppgifter enligt dataskyddsförordningen. Vidare har stiftet påpekat att utifrån allmänhetens perspektiv är det främsta syftet med offentlighetsprincipen att möjliggöra granskning av och insyn i verksamheten och att det är mycket tveksamt om uppgifter i kyrkobokföringen om enskilda är nödvändiga för denna granskning. *Göteborgs stift* har anfört att de anser att det saknas en tillräcklig analys av hur sekretessbestämmelserna förhåller sig till dataskyddsreglerna och *sakkunnige i kyrkobokföring vid Skara stift*, har bland annat framhållit att Svenska kyrkan bör avstå från att hävda offentlighetsprincipen som överordnad dataskyddsförordningen. Kyrkostyrelsen vill med anledning av vad remissinstanserna anfört förtydliga delar av det som redan framhållits ovan i avsnitt 1.4.3.

Det förhållandet att Svenska kyrkans handlingar ska betraktas som allmänna i den mening som avses i artikel 86 innebär redan i sig en avvägning genom att det möjliggör en fortsatt öppenhet för handlingarna som samtidigt ska jämkas med skyddsintraset för enskilda i de konkreta situationerna. När det sedan gäller hur jämkningen i praktiken ska ske – det vill säga hur sekretessbestämmelserna ska konstrueras – är det emellertid upp till kyrkan själv att göra en bedömning av huruvida vissa uppgifter är

att anse som typiskt sett känsliga eller inte. I det sammanhanget får förstås verksamhetskontexten betydelse. Det är dock viktigt att betona att med verksamhetskontext avses inte hur den tekniska utformningen ser ut av det system i vilket uppgifterna förekommer. Möjligheten att sätta en sekretessvarning på vissa uppgifter, vilket utretts av kyrkostyrelsen (se ovan avsnitt 1.5.3), saknar således betydelse för frågan om ett rakt eller omvänt skaderekvisit bör gälla. Bedömningen ska i stället ta sin utgångspunkt i en bedömning av vilket skyddsintresse som bör gälla för uppgifterna som sådana. Som framhållits ovan är det kyrkostyrelsens uppfattning att de uppgifter som finns i kyrkobokföringen typiskt sett inte är att anse som känsliga varför ett fortsatt rakt skaderekvisit får anses innebära en god avvägning mellan å ena sidan offentlighetsprincipen och å andra sidan skyddet för personuppgifter.

Förebilden för Svenska kyrkans offentlighetsprincip är hämtad från det som sedan länge har gällt inom det allmänna och som fram till år 1999 även gällde för de kyrkliga verksamheter som var statliga och kyrkokommunala. Utgångspunkten har varit att medborgare och media dels ska ha möjlighet att granska makten, dels ska ha tillgång till en fri och allsidig upplysning. Varken inom staten eller i Svenska kyrkan är det dock informationsinnehavarens bedömning av vad som kan tänkas vara av intresse för omgivningen som avgör vilken skyddsnivå som en uppgift ges, utan det är enbart för att skydda mot men eller skada som enskilda uppgifter sekretessbeläggs. Det är också denna princip som får genomslag i Svenska kyrkan genom det nuvarande skaderekvisitet i kyrkobokföringen, där offentlighet är huvudregel och sekretess undantag. Det handlar alltså inte nödvändigtvis om att se offentlighetsprincipen som alltid överordnad dataskyddsförordningen, utan att det måste göras en avvägning mellan intresset av största möjliga öppenhet och ett adekvat skydd för enskildas personuppgifter, vilket är vad som tydliggörs i slutledet av artikel 86.

Gällande medlemsundantaget i artikel 9.2. d) kan vidare tilläggas att det förhållandet att Svenska kyrkan använder undantaget för att motivera den fortsatta behandlingen av personuppgifter i medlemsregistret gör inte att artikel 9 blir applicerbar på all behandling. Att utlämnande av handlingar är möjligt enligt vad den nationella rätten föreskriver när det är fråga om verksamhet av allmänt intresse framgår tydligt av artikel 86. Att Svenska kyrkans verksamhet omfattas av begreppet ”allmänt intresse” och att Svenska kyrkans handlingar därmed bör ses som ”allmänna handlingar” i detta hänseende, har bekräftats av regeringen i propositionen till den kompletterande dataskyddslagen (prop. 2017/18:105, s. 60). Utlämnande av kyrkans handlingar får dock endast göras i enlighet med de villkor om jämkning som framkommer i artikel 86. Som tidigare har sagts sker jämkningen i Svenska kyrkans verksamhet mellan allmänhetens rätt att få tillgång till handlingar och skyddet av personuppgifter genom valet av skyddsnivå och således, för kyrkobokföringen, genom det raka skaderekvisitet

Som *Luleå stift* framhållit skiljer sig begreppen folkbokförd och kyrkobokförd åt sedan år 2016, då folkbokföringen ändrades på så sätt att man inte längre blir folkbokförd i en församling inom Svenska kyrkan, utan i en kommun. Det är dock inte i första hand kopplingen mellan folkbokföringen och kyrkobokföringen som har inverkat på den skyddsnivå som gällt – och fortsatt gäller – för uppgifter i Kbok. Den förändring som skedde år 2016 bör därför inte tillmätas någon avgörande betydelse för frågan om lämplig skyddsnivå rörande uppgifter i Kbok.

Frågan om en specialbestämmelse

Av bakgrundsbeskrivningen och resonemanget ovan har framgått att uppgifterna i kyrkobokföringen inte kan betraktas som typiskt sett känsliga, men att de däremot kan vara känsliga för enskilda individer och att känsligheten då kan vara hög. Ett tänkbart

sätt att i formellt hänseende skärpa skyddet för uppgifterna om dessa individer vore att införa en specialbestämmelse med ett omvänt skaderekvisit för denna kategori, det vill säga att alltså låta hemlighållande av uppgifterna i sådana fall vara utgångspunkten. Införande av en specialreglering för vissa uppgifter i kyrkobokföringen med ett omvänt skaderekvisit är också något som har föreslagits av *Västerås stift*.

En närmare analys av frågan om vilka personer en sådan bestämmelse skulle omfatta, visar dock på flera brister och svårigheter med ett sådant alternativ. Risken för att en enskild person eller någon denne närstående skulle lida men om en uppgift röjdes, torde vara störst bland asylsökande som under de senaste åren sökt sig hit och som under sin tid här konverterat och därefter låtit döpa sig i Svenska kyrkans ordning. Flertalet av dessa personer saknar svenskt personnummer, varför det möjligen skulle ligga närmast till hands att låta personer som saknar personnummer – och då inte heller är folkbokförda i Sverige – omfattas av en specialbestämmelse. En sådan avgränsning skulle emellertid bli tämligen oprecis då den förutom asylsökande och papperslösa även skulle innefatta barn till utlandssvenskar, gäststudenter/-arbetare med flera. Ett annat alternativ vore att avgränsa bestämmelsen till att omfatta just asylsökande, vilka torde höra till den kategori som närmast är i behov av förstärkt skydd för uppgifter i kyrkobokföringen. Problemet med en sådan lösning är att bestämmelsen i så fall skulle basera sig på uppgifter som Svenska kyrkan själv inte förfogar över. Det skulle krävas särskild utredning, inte minst ur dataskyddshänseende, för att kunna bedöma om det vore rimligt för Svenska kyrkan att hämta in sådana uppgifter. Redan efter en preliminär bedömning är det dock kyrkostyrelsens uppfattning att detta framstår som mycket tveksamt. Vidare skulle en avgränsning utifrån ”asylsökande” inte omfatta personer som befinner sig utanför asylprocessen, såsom exempelvis papperslösa och konvertiter som blivit folkbokförda (jfr avsnitt 1.5.1). Det är således kyrkostyrelsens uppfattning att inte heller en sådan bestämmelse skulle bli särskilt ändamålsenlig.

Västerås stift har vidare framhållit att det inte kan vara Svenska kyrkans främsta intresse att företräda offentlighetsprincipen, utan att det torde vara viktigare att värna sina medlemmars intressen. Enligt kyrkostyrelsens mening är det dock inte fråga om att värna offentlighetsprincipen *på bekostnad* av medlemmarnas intressen. Svenska kyrkan har genom lagen om Svenska kyrkan — den lag som anger grunderna för Svenska kyrkan som trossamfund — välkomnat lagstiftarens krav på öppenhet då det återspeglar Svenska kyrkans syn på sig själv. Den öppenheten har aldrig varit avgränsad utifrån medlemmarnas intressen utan har ett vidare syfte. Undantag från offentlighetsprincipen kan – och ska – göras, men endast i de fall det får anses *särskilt motiverat*. Som tidigare sagts är det kyrkostyrelsens uppfattning att uppgift om tillhörighet till Svenska kyrkan inte *typiskt sett* kan sägas vara en så känslig uppgift att det i varje situation, eller i majoriteten av fall, skulle leda till skada eller men för individen om uppgiften blev känd. Med den utgångspunkten är det inte rimligt att skärpa skyddet och därmed inskränka offentlighetsprincipen för hela medlemskåren på grund av de relativt sett få fall där en sådan skärpning kunde vara motiverad.

Vidare önskar kyrkostyrelsen framhålla att kyrkoordningen redan erbjuder ett skydd för känsliga uppgifter genom den reglering som finns där man – trots bestämmelsen om offentlighet som huvudregel – i varje ärende prövar om ett utlämnande ska ske. Därtill medför det särskilda sätt varpå uppgifter om icke folkbokförda hanteras i det ”särskilda registret” som tillhandahålls av kyrkostyrelsen, att man vid frågor om utlämnande i praktiken tillämpar ett omvänt skaderekvisit, vilket framhållits ovan i avsnitt 1.5.3. De handläggare som har tillgång till registret är fullt medvetna om att många av dem som registreras är just konvertiter, vars uppgifter får anses vara typiskt känsliga, vilket även lyfts av flera remissinstanser. Likaså torde de handläggare som

på församlingsnivå kan ha tillgång till vissa uppgifter om dessa personer vara medvetna om att iaktta extra försiktighet då någon begär ut en uppgift om en person som är döpt i församlingen, men som inte är registrerad som tillhörig på grund av att personen saknar personnummer (jfr avsnitt 1.5.1). På lokal nivå bör det även finnas god kännedom om sådana individer – såsom exempelvis konvertiter som blivit folkbokförda och tillhöriga en viss församling – vars uppgifter fortsatt kan vara att anse som särskilt känsliga. Det kan vidare tilläggas att en folkbokförd person som har en konkret hotbild mot sig på grund av exempelvis konvertering har möjlighet att ansöka hos Skatteverket om att få sina personuppgifter skyddade. För det fall att en sådan ansökan beviljas kommer sekretessmarkeringen på personen även att framgå av kyrkobokföringen, vilket gör att personens uppgifter inte lämnas ut.

Slutsats

Som framkommit ovan är det kyrkostyrelsens uppfattning att även om det idag kan finnas individer som kan lida skada eller men om uppgifter om dem i kyrkobokföringen röjs, är inte uppgifterna i kyrkobokföringen generellt sett att anse som *typiskt känsliga*. Tillkomsten av dataskyddsförordningen med dess syn på bland annat uppgifter som kan röja religiös tillhörighet, så kallade känsliga personuppgifter, föranleder ingen annan bedömning i den svenskkyrkliga kontext som är aktuell här. Det är vidare kyrkostyrelsens uppfattning att det inte är lämpligt att konstruera en specialbestämmelse med ett omvänt skaderekvisit som bara skulle träffa en särskilt utsatt grupp i kyrkobokföringen. Mot bakgrund av det anförda framstår således gällande reglering i 54 kap. 9 § som ändamålsenlig, varför det inte föreslås någon ändring av bestämmelsen.

1.8.2 Förbud mot att röja vissa uppgifter inom Svenska kyrkans internationella verksamhet för diakoni och mission

Kyrkostyrelsens förslag: I 54 kap. 8 § kyrkoordningen om förbud mot att röja vissa uppgifter inom Svenska kyrkans internationella verksamhet för diakoni och mission ersätts begreppet samarbetspartner av begreppet samarbetsorganisation. Vidare utökas skyddet så att det även omfattar en till samarbetsorganisationen närstående organisation. Förbudet ska inte längre enbart avse förhållanden i andra länder.

Ett nytt andra stycke införs som stadgar ett förbud mot att röja uppgift om en enskilds personliga förhållanden, hänförlig till sådan verksamhet som avses i första stycket. Förbudet gäller om det av någon särskild anledning kan antas att personen i fråga eller någon närstående lider skada eller men om uppgiften röjs.

Ändrad paragraf: 54 kap. 8 § kyrkoordningen

Promemorians förslag överensstämmer med kyrkostyrelsens förslag.

Remissinstanserna: En majoritet av remissinstanserna har tillstyrkt promemorians förslag i denna del.

Uppsala stift har framhållit att förslagen till komplettering av bestämmelsen i 54 kap. 8 § är nödvändig och väl avvägd utifrån dels hur den internationella verksamheten fungerar i dagsläget, dels ett ökat skyddsbehov för enskilda och organisationer som verkar internationellt. Vidare anförts att en utvidgning av skyddet för uppgifter om enskildas personliga förhållanden till att omfatta även enskilda som inte går att knyta till någon specifik samarbetsorganisation är positiv ur ett dataskyddsperspektiv, då exempelvis uppgifter rörande Svenska kyrkans medarbetare som reser internationellt i tjänsten får ett starkare skydd.

Motala församling framhåller att de bedömer det helt nödvändigt att stärka skyddet inom Svenska kyrkans internationella verksamhet för diakoni och mission för att inte sätta hinder i vägen för framtida goda ekumeniska och interreligiösa förbindelser.

Linköpings stift har framhållit att de önskar en definition av vad som är en ”närstående organisation”.

Luleå stift har tillstyrkt förslaget men framhållit att det är väsentligt att bestämmelserna rörande förbud mot att röja vissa uppgifter inom den internationella och ekumeniska verksamheten inte försvårar journalisters granskning av Svenska kyrkans verksamhet och att bedömningen av vilka uppgifter som kan skada en samarbetsorganisation eller ekumenisk partner därför bör ske med restriktivitet.

Lunds pastorat har avstyrkt förslaget med motiveringen att de som principiell iakttagelse vill göra gällande att offentlighetsprincipen bör vara gällande så långt det är möjligt, då ett alltför strikt förbud riskerar att hämma befogad insyn, fri diskussion och lokalt engagemang samt försvåra möjligheten att påverka utvecklingen genom lokala och nationella samtal. Vidare framhålls att förbud mot att röja uppgifter bör hållas mer allmänt eller övergripande och inte så specificerat som förslaget gör gällande.

Skälen för kyrkostyrelsens förslag

Inledningsvis kan konstateras att förbudet mot att röja uppgifter inom Svenska kyrkans internationella verksamhet behöver revideras i syfte att uppnå ett mer ändamålsenligt skydd för skyddsvärda uppgifter inom den verksamhet som bedrivs. För att både uppnå större tydlighet och ett mer preciserat skydd föreslås att kyrkoordningen revideras dels genom att nuvarande bestämmelse i 54 kap. 8 § kyrkoordningen justeras och utvecklas, dels genom att skydd för uppgifter hänförliga till den ekumeniska verksamheten respektive den klagomålshantering som finns inom Svenska kyrkans internationella verksamhet regleras genom särskilda bestämmelser. Nedan redogörs för de justeringar som föreslås i 54 kap. 8 §, medan övervägandena för de nya bestämmelser som föreslås redovisas i avsnitten 1.8.3–1.8.5 nedan.

Nuvarande bestämmelse i 54 kap. 8 § föreslås justeras i fyra avseenden.

För det *första* föreslår kyrkostyrelsen att begreppet ”samarbetspartner” ersätts av begreppet ”samarbetsorganisation”. Ändringen föreslås mot bakgrund av att begreppet ”samarbetspartner”, i olika styrande dokument inom den internationella verksamheten, getts en snävare innebörd än vad som synes ha varit avsikten vid bestämmelsens tillkomst, samt i relation till vad som för framtiden är önskvärt. Med definitionen ”samarbetsorganisation” är avsikten att *alla* organisationer som Svenska kyrkan samarbetar med inom den internationella verksamheten ska omfattas av bestämmelsen, oavsett om det föreligger ett formellt avtalsförhållande eller inte. En samarbetsorganisation kan i detta sammanhang således avse exempelvis en systerkyrka, ett annat samfund, resursorganisationer och olika nätverk.

För det *andra* föreslår kyrkostyrelsen att skyddet enligt bestämmelsen ska utökas till att även avse uppgifter om en till samarbetsorganisationen närstående organisation. Avsikten är att uppgifter om biståndsmottagande organisationer och andra lokala eller regionala organisationer som Svenska kyrkan mer indirekt stödjer ska omfattas av bestämmelsens skydd, till skillnad mot idag då enbart samarbetspartners omfattas av skyddet. *Linköpings stift* har efterfrågat en uttrycklig definition av begreppet ”närstående organisation”. Kyrkostyrelsen ser dock en risk med att uttryckligen definiera begreppet i bestämmelsen mot bakgrund av att den internationella verksamheten ständigt förändras. I stället bör lämnas till rättstillämpningen att närmare avgöra vad som avses med en närstående organisation (se vidare kommentaren, avsnitt 1.11).

För det *tredje* föreslår kyrkostyrelsen att bestämmelsens skydd inte längre ska avgränsas till förhållanden i andra länder. Den avgränsning som gäller idag har inte motiverats närmare i förarbetena. Sett till hur dagens verksamhet bedrivs inom det internationella arbetet framstår emellertid avgränsningen som olämplig, eftersom den kan ge intryck av att det enbart är förhållanden utomlands som avses. Svenska kyrkan kan idag ha känsliga uppgifter om samarbetsorganisationer som även hänför sig till förhållanden i Sverige, som exempelvis uppgifter om besök och möten här. Eftersom avgränsningen till andra länder dessutom inte synes fylla någon egentlig funktion föreslås att den utgår.

För det *fjärde* föreslår kyrkostyrelsen att bestämmelsen kompletteras med ett andra stycke som tydliggör att förbud gäller mot att röja uppgift om en enskilds personliga förhållanden hänförlig till sådan verksamhet som avses i bestämmelsens första stycke, det vill säga inom Svenska kyrkans internationella verksamhet för diakoni och mission. Förbudet gäller om det av någon särskild anledning kan antas att personen i fråga eller någon närstående lider skada eller men om uppgiften röjs. Det kan konstateras att det i förarbetena till nuvarande bestämmelse angavs att med ”samarbetspartners” även avsågs enskilda som deltar i den verksamhet som bedrivs. Detta kan dock inte anses framgå tydligt av bestämmelsen idag. Dessutom finns ett behov av att låta skyddet omfatta även uppgifter om sådana enskilda som inte går att knyta till någon specifik samarbetsorganisation, som exempelvis enskilda människorättsförsvarare. I vissa fall kan det även behövas ett utökat skydd för Svenska kyrkans egna medarbetare i de fall när den sekretess som gäller inom kyrkans personaladministration inte är tillräcklig.

Lunds pastorat och även *Luleå stift* har framhållit att det finns en risk för att bestämmelsen kan leda till minskad insyn och granskning av den verksamhet som bedrivs inom diakoni och mission. De justeringar som här föreslås är dock i första hand att se som en anpassning utifrån hur den internationella verksamheten idag bedrivs och utifrån de organisationer och enskilda som i vissa fall kan ha behov av att deras uppgifter skyddas. Vidare innebär förslaget att skydd för uppgifter inom Svenska kyrkans internationella verksamhet för diakoni och mission som tidigare ska gälla med ett så kallat rakt skaderekvisit. Det innebär att offentlighet gäller som huvudregel och att förbud mot att röja uppgifter endast gäller om det av någon särskild anledning kan antas att en sådan organisation eller enskild som bestämmelsen utpekar, kan lida skada eller men om uppgiften röjs. Här som i andra liknande fall ska det ske en restriktiv tolkning varför risken för försämrade möjligheter till insyn och granskning torde vara relativt låg.

1.8.3 Förbud mot att röja vissa uppgifter hänförliga till Svenska kyrkans klagomålshandling inom Svenska kyrkans internationella verksamhet för diakoni och mission

Kyrkostyrelsens förslag: En ny bestämmelse, 54 kap. 8 a § införs, som stadgar ett förbud mot att röja uppgift om en enskilds personliga förhållanden, hänförlig till klagomålshandling inom Svenska kyrkans internationella verksamhet för diakoni och mission. Förbudet gäller om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att personen i fråga eller någon närstående lider skada eller men.

Förbud ska gälla även i övrigt avseende uppgifter hänförliga till klagomålshandling inom den verksamhet som avses i första stycket. Förbudet gäller om det inte står klart att uppgifterna kan röjas utan att det är till skada för Svenska kyrkan, en samarbetsorganisation, eller en till samarbetsorganisationen närstående organisation.

Ny paragraf: 54 kap. 8 a § kyrkoordningen

Promemorians förslag överensstämmer med kyrkostyrelsens förslag.

Remissinstanserna: En majoritet av remissinstanserna har tillstyrkt promemorians förslag i denna del.

Uppsala stift har tillstyrkt förslaget, men påpekat att det i sammanhanget är viktigt att lyfta och diskutera den skillnad som – om förslaget går igenom – kommer att uppstå mellan förbud mot att röja uppgifter om enskilds personliga förhållanden inom CRM-verksamheten respektive kyrkans tillsyns- och överprövningsverksamhet.

Lunds pastorat har avstyrkt förslaget med motiveringen att de som principiell iakttagelse vill framhålla att offentlighetsprincipen bör vara gällande så långt det är möjligt, då ett alltför strikt förbud riskerar att hämma befogad insyn, fri diskussion och lokalt engagemang samt försvåra möjligheten att påverka utvecklingen genom lokala och nationella samtal. Vidare framhålls att förbud mot att röja uppgifter bör hållas mer allmänt eller övergripande och inte så specificerat som förslaget innebär.

Södertälje pastorat har påpekat att de anser att förslaget inte är tillräckligt motiverat och att förslaget torde komma att innebära att inget rörande klagomål i internationell verksamhet kommer att vara offentligt, varför de anser att ett rakt skaderekvisit borde användas.

Helsingborgs pastorat har tillstyrkt första stycket, men avstyrkt sekretessregleringen i andra stycket med motiveringen att bekämpandet av oegentligheter inte främjas av att själva missförhållandena sekretessbeläggs.

Skälen för kyrkostyrelsens förslag

Som framgått ovan i avsnitt 1.6.4 inrättades klagomålshandlingen (CRM) inom Svenska kyrkans internationella arbete för diakoni och mission år 2012, vilket innebär att skyddsbehovet för uppgifter inom denna verksamhet inte beaktades vid utformningen av den gällande bestämmelsen i 54 kap. 8 § kyrkoordningen. Det ligger i sakens natur att uppgifter rörande enskilda inom ett klagomålshandlingssystem typiskt sett är känsliga, varför det finns behov av att införa en uttrycklig bestämmelse som tar sikte på just sådana uppgifter som förekommer inom ramen för CRM. Mot bakgrund av karaktären på de uppgifter om enskilda som förekommer i klagomålshandlingssystemet är det kyrkostyrelsens uppfattning att skyddet bör gälla med ett *omvänt skaderekvisit*. Det innebär således att förbud mot att röja uppgifterna gäller som huvudregel och att uppgifterna endast får röjas om det står klart att så kan ske utan att personen i

fråga eller någon närstående lider skada eller men. Bestämmelsens utformning är avsedd att ur ett brett perspektiv skydda känsliga personuppgifter hänförliga till CRM-verksamheten. Skyddet är därmed inte avsett att endast omfatta den som klagar och eventuella vittnen, utan även andra personer vars uppgifter omnämns och som är känsliga, såsom exempelvis biståndsmottagare, medarbetare och samarbetspartners. Genom att använda begreppet ”hänförlig till” tydliggörs att uppgifterna kan skyddas med stöd av bestämmelsen även om de organisatoriskt lämnat CRM-verksamheten och i stället förekommer inom till exempel personalverksamheten eller ekonomihanteringen.

Då det inte endast är uppgifter om enskilda som kan vara känsliga inom den verksamhet som sker inom CRM, föreslås att det även införs ett andra stycke som tar sikte på övriga uppgifter som förekommer inom ramen för CRM:s verksamhet. Det kan exempelvis vara uppgifter som typiskt sett är att anse som känsliga för en organisation som berörs av ett klagomål. Det gäller närmast uppgifter om påstådda missförhållanden, men även andra typer av känsliga uppgifter omfattas av den föreslagna regleringen. Uppgifterna bör inte röjas annat än om det står klart att så kan ske utan risk för skada för berörd organisation.

Såsom framgår ovan anser flera remissinstanser att det finns en risk för att bestämmelsen medför att det inte kommer att finnas någon möjlighet till insyn och granskning av den verksamhet som bedrivs inom ramen för CRM. Kyrkostyrelsen vill i detta sammanhang erinra om att uppgifter som förekommer i klagomålshanteringen även fortsatt får lämnas ut om det står klart att det inte kan leda till skada eller men för den enskilde eller den/de organisationer/samarbetspartners som berörs. Den avvägning som på så sätt har gjorts mellan å ena sidan offentlighetsprincipen och å andra sidan skyddet för enskilda och andra berörda aktörer, är enligt kyrkostyrelsens uppfattning rimlig och ändamålsenlig sett till den verksamhet som idag bedrivs och den önskan Svenska kyrkan har om att enskilda och andra aktörer ska våga anmäla missförhållanden som uppdagas. Det i sin tur är en förutsättning för att Svenska kyrkan i längden kan säkerställa ansvar och kvalitet i den verksamhet som kyrkan bedriver internationellt.

1.8.4 Förbud mot att röja vissa uppgifter inom Svenska kyrkans ekumeniska och interreligiösa verksamhet

Kyrkostyrelsens förslag: En ny bestämmelse, 54 kap. 8 b §, införs som stadgar ett förbud mot att röja uppgifter om Svenska kyrkans ekumeniska och interreligiösa förbindelser. Förbudet gäller om det inte står klart att uppgifterna kan röjas utan att det är till skada för sådana förbindelser.

Vidare införs förbud mot att i övrigt röja uppgifter om en enskilds personliga förhållanden, om uppgifterna är hänförliga till ekumenisk och interreligiös verksamhet. Förbudet gäller om det av någon särskild anledning kan antas att personen i fråga eller någon närstående lider skada eller men om uppgiften röjs.

Ny paragraf: 54 kap. 8 b § kyrkoordningen

Promemorians förslag överensstämmer i huvudsak med kyrkostyrelsens förslag. En justering har gjorts i bestämmelsens andra stycke för att förtydliga att skyddet för enskilda omfattar uppgifter som hänför sig till ekumenisk och interreligiös verksamhet, även om de i snäv mening inte kan sägas röra den ekumeniska eller interreligiösa förbindelsen som sådan.

Remissinstanserna: En majoritet av remissinstanserna har tillstyrkt promemorians förslag i denna del.

Uppsala stift har anfört att de anser bestämmelsen vara mycket väl motiverad och framhåller att det under senare år blivit uppenbart att de ekumeniska förbindelserna är känsliga på ett sätt som liknar diplomatiska förbindelser länder emellan.

Linköpings stift har föreslagit en justering av själva formuleringen av bestämmelsen på så sätt att ordet ”internationella” skjuts in i första meningen framför ekumeniska och interreligiösa förbindelser, i syfte att göra paragrafen tydligare.

Vidare har *Luleå stift* anfört att de inte anser att det ska tas för givet att interreligiösa förbindelser ryms i begreppet ekumenisk förbindelse varför de förespråkar att de båda begreppen för tydlighetens skull ska användas parallellt.

Lunds stift har tillstyrkt förslaget men anfört att de undrar om det verkligen är befogat med ett omvänt skaderekvisit i det första stycket med tanke på den inskränkning av offentlighet som detta medför.

Carl Johans pastorat har anfört att de varken kan tillstyrka eller avstyrka förslaget – liksom förslagen om de nya paragraferna 8 b respektive 8 c – mot bakgrund av att de har svårt att förutse konsekvenserna av de nya bestämmelserna och önskar därför att dessa utvecklas betydligt mer.

Strängnäs stift har påpekat att bestämmelsen inte är tydlig avseende om den omfattar sådana förbindelser som sker mellan parter i Sverige eller om den enbart avser geografiskt gränsöverskridande förbindelser. Vidare anføres att för det fall bestämmelsen avser förbindelser mellan parter i Sverige är det stiftets uppfattning att regleringen får anses som alltför ingripande, framför allt i de lokala sammanhangen men möjligen även på stiftsnivå. Vidare framhålls att en sådan reglering riskerar att omöjliggöra eller kraftigt begränsa de ekumeniska och interreligiösa samtalen.

Södertälje pastorat har avstyrkt förslaget dels mot bakgrund av att de inte anser förslaget om ett omvänt skaderekvisit vara tillräckligt motiverat, dels att regleringen är alltför omfattande mot bakgrund av att bestämmelsen ska kunna tillämpas på alla nivåer inom Svenska kyrkan – inkluderat den lokala nivån – vilket riskerar att omöjliggöra de ekumeniska och interreligiösa lokala samtalen.

Lunds pastorat har avstyrkt förslaget med motiveringen att offentlighetsprincipen bör vara gällande så långt det är möjligt, då ett alltför strikt förbud riskerar att hämma

befogad insyn, fri diskussion och lokalt engagemang samt försvåra möjligheten att påverka utvecklingen genom lokala och nationella samtal. Vidare framhålls att förbud mot att röja uppgifter bör hållas mer allmänt eller övergripande och inte så specificerat som förslaget gör gällande.

Helsingborgs pastorat har avstyrkt förslaget och till en början anfört att regleringen är felformulerad om syftet är att skydda processen kring ömsesidigt lärande och fördjupning av respektive kyrkas liv och verk. Att kyrkor i ekumenisk anda samarbetar eller har någon annan typ av förbindelse är knappast att betrakta som uppgift vilken som utgångspunkt ska hållas hemlig. Pastoratet anför vidare att inte heller diskussioner om trosfrågor för lärande eller i exempelvis missionssyfte ska vara hemliga som utgångspunkt, utan att det ligger i folkkyrkans natur att kyrkans trosutveckling inom eller utom den ekumeniska ramen, ska delas av medlemmarna. Vidare framhålls att pastoratet inte förstår hur regleringen rörande sekretess för uppgifter om enskilda personliga förhållanden hänförliga till Svenska kyrkans ekumeniska och interreligiösa förbindelser är tänkt att tillämpas. Pastoratet ställer sig undrande till hur gränsen ska dras mot ekumenisk verksamhet om även personer på individnivå tillhöriga ett annat samfund ska omfattas och nämner, som exempel, frågan om när personlig kontakt med ett trossamfund eller sökande i annan trosinriktning övergår till ekumenisk verksamhet vilken ska sekretessbeläggas.

Skälen för kyrkostyrelsens förslag

I bakgrundsbeskrivningen (se ovan avsnitt 1.6.3) har angivits vad som avses med Svenska kyrkans ekumeniska verksamhet. Ekumeniska kontakter och relationer förekommer inom olika delar av Svenska kyrkans verksamheter och ekumeniska samarbeten är bärande för den internationella verksamhet som bedrivs idag.

Den särskilda ekumeniska verksamhet som bedrivs på den nationella nivån, vid sidan av den internationella verksamheten, är i huvudsak dialoginriktad och av strategisk karaktär. Det dagliga arbetet handlar mycket om att skapa och underhålla förtroendefulla relationer, ömsesidigt lärande och fördjupning av respektive kyrkas liv och verk. De dialoger som förs rymmer ofta information om den andra organisationens eller kyrkans inre liv och förhållanden. För att dessa samarbeten och dialoger ska ge önskade resultat kan inte alla uppgifter som hanteras i dessa sammanhang vara offentliga. Dialogerna påminner i mångt och mycket om diplomatiska samtal. Sammanfattningsvis innebär dialogerna att det i det ekumeniska arbetet förekommer sådana uppgifter som till sin natur typiskt sett är känsliga och därför inte kan röjas utan risk för att den ekumeniska relationen eller, med ett annat ord, *förbindelsen*, skadas. Mot bakgrund av ovan nämnda anser kyrkostyrelsen att det finns behov av en särskild bestämmelse som skyddar denna typ av uppgifter och där utgångspunkten – på grund av karaktären på de uppgifter som förekommer i det ekumeniska samarbetet – behöver vara ett omvänt skaderekvisit. Ett omvänt skaderekvisit innebär att uppgifterna som utgångspunkt ska hemlighållas och bara får lämnas ut om det står klart att så kan ske utan att det är till skada för Svenska kyrkans ekumeniska och interreligiösa förbindelser. Bestämmelsen är avsedd att tillämpas på *alla* förbindelser mellan kyrkor och samfund inom ramen för den ekumeniska verksamheten men även på interreligiösa förbindelser och oavsett om förbindelserna sker lokalt eller internationellt. Därför bör, som *Luleå stift* framhåller, de interreligiösa inslagen anges uttryckligen i bestämmelsen. Då ekumeniska och interreligiösa samarbeten kan förekomma såväl nationellt som internationellt, bör bestämmelsen inte justeras såsom *Linköpings stift* föreslagit.

Utgångspunkten är att uppgifter som hänför sig till Svenska kyrkans ekumeniska och interreligiösa förbindelser inte får röjas annat än om det står klart att så kan ske

utan risk för skada. Det har ingen betydelse vilket stadium den aktuella förbindelsen befinner sig på; det kan således röra sig om allt från ett förberedande stadium till en sedan länge avslutad dialog. Det avgörande är huruvida den information som avses, om den skulle röjas, kan vara till skada för Svenska kyrkans ekumeniska och interreligiösa förbindelser. Både *Strängnäs stift* och *Södertälje pastorat* har påpekat att det ser en risk med att ett utökat skydd för uppgifter som förekommer inom det ekumeniska samarbetet kan försvåra och till och med omöjliggöra de ekumeniska och interreligiösa lokala – samt eventuellt även regionala – samtalen. Kyrkostyrelsens uppfattning är emellertid att det torde vara tvärtom, det vill säga att det snarare kan finnas ett utökat intresse för dialog om exempelvis en kyrka eller ett annat samfund vet – och känner sig trygga med – att uppgifter som lämnas i ”förtroende” inte lämnas ut, utan en noggrann prövning av att uppgifterna inte kan komma att skada den ekumeniska förbindelsen. Det kan i sammanhanget erinras om att Svenska kyrkan är det enda samfund som har en i lag reglerad offentlighetsprincip varför förutsättningarna för öppna samtal med andra samfund torde främjas av ett starkt skydd.

Som nämnts ovan kan ekumeniska och interreligiösa samtal på många sätt jämföras med diplomatiska samtal. Det diplomatiska samtalet sker i mångt och mycket i det dolda, vilket är en förutsättning för att – trots olikheter och meningsskiljaktigheter – ha en dialog och hitta lösningar i olika frågor. Det finns dock ingen ”absolut” tystnadsplikt rörande diplomatiska förbindelser, utan tvärtom kan det i vissa fall vara viktigt för de inblandande parterna att vara öppna med vilka dialoger som förs och framför allt vilka överenskommelser man når. På liknande sätt kan det i ekumeniska och interreligiösa samtal – oavsett om detta sker på lokal, regional eller nationell nivå – vara avgörande för den organisation eller samfund Svenska kyrkan för en dialog med att vi är försiktiga med vilken information vi lämnar ut rörande relationen, för att inte underbygga förtroendet och riskera att rasera en god förbindelse som håller på att byggas upp, eller som har funnits under lång tid. Det här innebär dock inte att allting som rör ekumeniska- och interreligiösa samtal ska sekretessbeläggas, utan endast att extra försiktighet ska iakttas vid utlämnande av uppgifter som rör just en sådan här förbindelse. På liknande sätt som vid diplomatiska samtal kan förhållandena vara sådana att båda parter vill vara öppna med att man för en dialog om vissa frågor och att relationen således gärna får offentliggöras. Om exempelvis en församling under lång tid har haft ett nära samarbete med en frikyrka i närområdet och båda parter har varit öppna med relationen, exempelvis genom att fira gudstjänst tillsammans, kan antas att det inte finns någon risk för att förbindelsen skadas om uppgifter om själva förbindelsen offentliggörs. Däremot kanske det kan finnas vissa specifika uppgifter – beroende på vad parterna för samtal om – som bör sekretessbeläggas. Sammanfattningsvis måste således en bedömning göras från fall till fall där omständigheter som vilket samfund/vilken organisation som berörs, vilka frågor som behandlas samt hur länge det har funnits en relation – och hur öppen denna har varit – får vägas in i bedömningen av om en uppgift kan lämnas ut eller inte.

Den nya bestämmelsen om förbud mot att röja uppgifter i Svenska kyrkans ekumeniska och interreligiösa verksamhet bör även innehålla en särskild reglering till skydd för enskilda som deltar i denna verksamhet, då de förbindelser som redogjorts för ovan ibland sker på individnivå snarare än med en specifik kyrka eller ett samfund. Inom den verksamhet som bedrivs kan också i övrigt finnas behov av att skydda uppgifter om enskilda, varför ett andra stycke föreslås som reglerar även ett sådant skydd. För att inte bestämmelsen ska stadga ett mer långtgående skydd än nödvändigt bör skyddet i detta avseende – till skillnad mot regleringen om förbindelser i första stycket – gälla med ett *rakt skaderekvisit*, vilket innebär att offentlighet ska gälla som utgångspunkt för uppgifterna. Det innebär att en uppgift får hemlighållas endast om det

finns någon särskild anledning att anta att ett utlämnande av uppgiften skulle kunna vara till skada eller men för berörd person eller någon till denne närstående. På så vis kan till exempel harmlösa uppgifter om Svenska kyrkans medarbetare och andra okontroversiella personuppgifter som huvudregel lämnas ut.

1.8.5 Undantag från förbud vid nödvändigt utlämnande

Kyrkostyrelsens förslag: Förbud enligt 8–8 b §§ gäller inte om det är nödvändigt för kyrkan att lämna ut en uppgift för att kunna fullgöra sitt uppdrag inom den internationella verksamheten för diakoni och mission eller avseende sina förbindelser till andra kyrkor och samfund.

Ny paragraf: 54 kap. 15 b § kyrkoordningen

Promemorians förslag överensstämmer med kyrkostyrelsens förslag.

Remissinstanserna: Samtliga remissinstanser har i huvudsak tillstyrkt promemorians förslag i denna del.

Ulricehamns pastorat har anfört att de ställer sig positiva till förändringen, men vill stryka under vikten av att undantag görs med stor restriktivitet. Vidare framhålls att de bedömer att ordalydelsen i förslaget uppnår detta.

Skälen för kyrkostyrelsens förslag

Mot bakgrund av de förslag till tydliggörande och komplettering av förbudet mot att röja uppgifter inom kyrkans internationella verksamhet som lämnats ovan, kan konstateras att mängden uppgifter som kommer att omfattas av ett förbud mot röjande sammantaget kommer att öka. Som framgått ovan i avsnitt 1.6.5 kan Svenska kyrkan i flera situationer behöva kunna lämna vidare känsliga uppgifter, till exempel på grund av åligganden gentemot Sida. Det förekommer även att känslig information inom den ekumeniska verksamheten behöver delas med externa organ i syfte att uppnå framgång i en pågående dialog, men även i syfte att värna befintliga relationer. Det är av stor vikt att det utbyte av uppgifter som exemplifierats ovan kan fortgå även framöver utan hinder av kyrkoordningens förbud mot att röja uppgifter. Mot bakgrund av detta föreslår kyrkostyrelsen att det införs en bestämmelse om undantag från förbudet att röja uppgifter enligt de nu föreslagna bestämmelserna i 54 kap. 8–8 b §§ kyrkoordningen.

Undantagsbestämmelsen har sin förebild i 10 kap. 2 § offentlighets- och sekretesslagen. Av detta följer att undantaget ska tillämpas med stor restriktivitet och noggranna överväganden måste göras inför varje enskilt utlämnande. Vidare ska ett utlämnande vara *nödvändigt* för att Svenska kyrkan ska kunna fullgöra sitt i kyrkoordningen reglerade uppdrag inom den internationella verksamheten för diakoni och mission, eller för fullgörandet av uppdrag avseende relationer till andra kyrkor och samfund. Av bakgrundsbeskrivningen har framgått att det samarbete som sker inom ACT-alliansen, liksom de ekonomiska bistånd som erhålls genom Sida, är avgörande faktorer för den globala verksamhet som Svenska kyrkan idag är en del av. Det som Svenska kyrkan har förbundit sig till i dessa och liknande sammanhang kan därför inverka på när ett nödvändigt utlämnande ska anses vara för handen (se vidare kommentaren till 54 kap. 15 b §).

1.8.6 Förbud mot att röja uppgifter om hur en väljare har röstat i kyrkovalen

Kyrkostyrelsens förslag: I kyrkoordningen införs uttryckliga bestämmelser om att förbud gäller mot att röja uppgift om hur en väljare har röstat, om uppgiften har framkommit då biträde har lämnats åt väljaren vid röstningen eller om uppgiften framgår av innehållet i ett avgivet valkuvert som inte har öppnats vid rösträkning.

Valnämnden åläggs att säkerställa att den som utses till ett uppdrag som röstmottagare eller valförrättare skriver på en tystnadspliktsförbindelse avseende uppgift om hur en väljare har röstat. Tystnadsplikten ska vara utan undantag.

Ny paragraf: 54 kap. 11 d § kyrkoordningen

Ändrad paragraf: 38 kap. 53 §, 54 kap. 14 och 15 §§ kyrkoordningen

Promemorians förslag överensstämmer med kyrkostyrelsens förslag, med den skillnaden att bestämmelsen fått en annan placering i kapitel 54. Till följd av den ändrade placeringen – och då det här är fråga om ett förbud som ska gälla utan undantag – behövs följdändringar i 54 kap. 14 och 15 §§ så att dessa undantagsbestämmelser, som medger utlämnande i vissa fall, inte omfattar det nu aktuella förbudet.

Remissinstanserna: Samtliga remissinstanser har i huvudsak tillstyrkt promemorians förslag i denna del.

Uppsala stift har framfört att de ser positivt på att kyrkoordningens reglering ytterligare ansluter sig till vad som gäller enligt vallagen. Domkapitlet och stiftsstyrelsen tror dock att den lösning som föreslås kan innebära en del praktiska problem och svårigheter, till exempel att administrera tystnadspliktsförbindelserna lokalt och hantera eventuella överträdelser. Trots detta kan de dock inte se någon annan lösning i nuläget, men framhåller vidare att det är angeläget att den översyn av hela problemkomplexet gällande förhållandet mellan kyrkoordningsreglering, kollektivavtal och enskilda anställningsavtal avseende sekretess och tystnadsplikt för anställda som nämns i promemorian genomförs. Även *Stockholms stift* nämner att kravet på en undertecknad tystnadspliktsförbindelse eventuellt kan innebära vissa praktiska problem men framhåller samtidigt att detta inte torde uppväga de fördelar bestämmelsen innebär i form av ett ökat skydd för valhemligheten.

Motala församling framhåller att det är högst nödvändigt att denna förändring sker då det i vissa sammanhang visat sig att valförrättare och röstmottagare inte till fullo förstått vikten av att inte röja uppgifter om vad någon har röstat och påpekar vidare att det är självklart att tystnadsplikten ska vara absolut. Vidare understryks vikten av adekvat utbildning för de som arbetar i val- och röstningslokaler.

Luleå stift har anfört att de förespråkar att ett annat begrepp än *absolut tystnadsplikt* ska användas i förevarande sammanhang, då risken annars är uppenbar att det sker en sammanblandning med den absoluta tystnadsplikten som åvilar präster vid bikt och enskild själavård. Som alternativt begrepp kan exempelvis uttryckas att sekretessen och tystnadsplikten kopplad till röstning ska gälla utan undantag.

Södertälje pastorat och *Strängnäs stift* har tillstyrkt förslaget men framfört att de inte anser det lämpligt att överlåta till respektive valnämnd att utforma tystnadspliktsförbindelsen, utan att en generell förbindelse som ska användas av samtliga valnämnder bör tas fram av förslagsvis nationell nivå. Vidare bör regleras vid vilken tidpunkt förbindelsen senast ska vara undertecknad. Strängnäs stift har även påpekat att mot bakgrund av den omfattande hantering av förtidsröster och brevröster som sker på stiftskansliet – där risker skulle kunna finnas att valhemligheten röjs om goda rutiner

inte finns – uppkommer frågan om det bör övervägas att tystnadspliktsförbindelsen även bör omfatta berörd handläggare på stiftsnivå.

KsSkr 2020:4

Skälen för kyrkostyrelsens förslag

Principen om hemliga val är bärande för genomförandet av kyrkovalet. Det är därför angeläget att de röstande har förtroende för och kan lita på att valhemligheten respekteras och upprätthålls inom Svenska kyrkan. Det är en självklarhet att en person som utför ett uppdrag inom kyrkan och får förtroende av en röstande att biträda honom eller henne inte lämnar vidare en inhämtad uppgift som personen kan ha fått reda på i samband med röstningen. Det är på motsvarande sätt en självklarhet, som följer av grunderna i kyrkoordningens valbestämmelser, att valhemligheten också ska upprätthållas i de fall ett valkuvert inte ännu öppnats för rösträkning.

För att undvika att det ska uppstå oklarheter om ovan nämnda förhållanden är det lämpligt att i kyrkoordningen införa en tydlig reglering med en innebörd som motsvarar den sekretess som gäller vid röstning i allmänna val. Kyrkostyrelsen föreslår därför att det i kapitel 54 i kyrkoordningen införs en bestämmelse om förbud mot att lämna uppgifter om hur en väljare har röstat om uppgiften har framkommit då biträde har lämnats åt väljaren vid röstningen, eller om uppgiften framgår av innehållet i ett avgivet valkuvert som inte har öppnats för rösträkning. Förbudet mot att *skriftligen* röja uppgift om hur en väljare har röstat gäller utan undantag och är i den meningen ett ”absolut” förbud.

När det gäller förbud mot att *muntligen* röja sådana uppgifter som framkommit vid lämnat biträde vid valet, eller av ett avgivet valkuvert som inte öppnats för rösträkning innebär den rådande regleringen inom Svenska kyrkan att frågor om tystnadsplikt i huvudsak är reglerat i kollektivavtal. *Uppsala stift* har framhållit att det finns behov av en översyn av hela problemkomplexet gällande förhållandet mellan kyrkoordningsreglering, kollektivavtal och enskilda anställningsavtal avseende sekretess och tystnadsplikt för anställda. Kyrkostyrelsen delar den uppfattningen. Mot bakgrund av detta framstår det i nuläget inte som lämpligt att föreslå en uttryckligt reglerad tystnadsplikt avseende uppgifter om hur en väljare har röstat. I avvaktan på en mer allmän översyn beträffande nämnda frågors reglering kan ett uttryckligt skydd för muntliga röjanden av valhemligheten uppnås genom att de som utses till röstmottagare och valförrättare får skriva under en tystnadspliktsförbindelse avseende uppgifter om hur en väljare har röstat. Utanför en sådan reglering hamnar anhöriga och andra enskilda som en väljare kan ha anlitat som biträde. Denna kategori biträden omfattas, på motsvarande sätt som inom de allmänna valen, inte av någon tystnadsplikt.

Kyrkostyrelsen ser heller ingen anledning att såsom *Strängnäs stift* föreslår, utöka den krets som ska skriva under en tystnadspliktsförbindelse till att omfatta även handläggare vid stiftskanslierna. Den föreslagna bestämmelsen avser att primärt upprätthålla valhemligheten i situationer där det redan är känt att väljarens valhemlighet till följd av andra regler skulle kunna avslöjas. För det valadministrativa förfarandet rent allmänt gäller alltså valhemligheten genom att de regler som finns syftar till att upprätthålla väljarens valhemlighet. Det finns exempelvis i kyrkostyrelsens närmare bestämmelser om direkta val ett uttryckligt krav på att stiftsstyrelsen i sin hantering ska vidta de åtgärder som är nödvändiga för att upprätthålla väljarens valhemlighet. Reglerna i övrigt förutsätter alltså i dessa situationer, tvärtom vad gäller de situationer som nu regleras, att valhemligheten ska upprätthållas. Det ska således inte förekomma situationer vid den hantering som sker på stiftskanslierna där en enskild väljare och vad den har röstat på kan identifieras. Vikten av att respektera den grundläggande

principen om bevarad valhemlighet torde vara väl känd och något som man som stifts- anställd och anförtrord att arbeta med kyrkovalet förutsätts upprätthålla, om det trots allt i något enstaka fall skulle uppkomma en situation där valhemligheten riskeras. Det finns vidare inget som hindrar att stiftsstyrelsen, inom ramen för sin bedömning av vad som är nödvändigt för att upprätthålla väljarens valhemlighet, ingår tystnads- pliktsförbindelser med de personer som för styrelsens räkning arbetar med valet.

Mot bakgrund av att det är valnämnderna som har ansvar för att utse och utbilda valförrättare och röstmottagare är det rimligt att de även får ansvar för att tillse att de utsedda valarbetarna skriver under en tystnadspliktsförbindelse. *Strängnäs stift* och *Södertälje pastorat* har båda önskat att det – förslagsvis på nationell nivå – tas fram en mall för tystnadspliktsförbindelsen som kan användas av valnämnderna. Kyrkostyrelsen ser också att det kan vara en fördel och avser att ta fram ett stödmaterial som kan användas av valnämnderna. Det är dock valnämnderna som har att tillse, och när- mare bestämma tidpunkt för, att en tystnadspliktsförbindelse skrivs under och att de som utses till valförrättare eller röstmottagare får den utbildning som behövs för upp- draget – inkluderat information om tystnadsplikten – i enlighet med det krav på ut- bildning som beslutades av 2019 års kyrkomöte (KmSkr 2019:4).

1.9 Ikraftträdande

Kyrkostyrelsen föreslår att bestämmelserna ska träda i kraft den 1 januari 2021. Det bedöms inte föreligga något behov av övergångsbestämmelser. Det kan dock noteras att det beträffande ändringarna i 54 kap. gäller en särskild beslutsordning enligt 11 kap. 19 § (kvalificerad majoritet eller dubbla beslut i kyrkomötet).

1.10 Konsekvenser

Konsekvenser för barn

Förslagen till ändringar rörande uppgifter inom Svenska kyrkans internationella samt ekumeniska och interreligiösa verksamheter medför inga särskilda konsekvenser för barn. Att uppgifter som ryms inom bestämmelsernas tillämpningsområde ges ett mer ändamålsenligt skydd kan dock, ur ett integritetsperspektiv, naturligtvis vara positivt för barn, i de fall en känslig uppgift avseende barn begärs ut.

I kyrkovalet är även barn som har fyllt 16 år röstberättigade. Det kan mot den bakgrunden konstateras att det förslag som lämnats avseende att stärka skyddet för valhemligheten och som direkt har betydelse för väljare i kyrkovalet också i någon mån har betydelse för röstberättigade barn.

Allmänna konsekvenser

Förslagen till ändringar rörande uppgifter inom Svenska kyrkans internationella verk- samhet innebär att regleringen i kyrkoordningen dels blir tydligare, dels anpassas till den verksamhet som bedrivs idag. De föreslagna bestämmelserna ger ett tydligare skydd för uppgifter om såväl organisationer som enskilda som Svenska kyrkan sam- arbetar med, liksom för Svenska kyrkans egna anställda, samtidigt som bestämmel- serna fortsatt ger möjlighet till insyn och granskning av den verksamhet som Svenska kyrkan bedriver internationellt.

Förslagen om skydd för uppgifter inom ekumenisk och interreligiös verksamhet kan förväntas främja förtroendefulla och öppna samtal och därmed underlätta för dialog med andra kyrkor och samfund.

En uttrycklig reglering i kyrkoordningen om ett skydd för valhemligheten innebär att skyddet för valhemligheten stärks vilket är positivt sett till att stärka förtroendet för valsystemet i stort.

1.11 Kommentrar till bestämmelserna i kyrkoordningen

38 kap.

53 §

I paragrafen, som anger att det är valnämndens uppgift att utse valförrättare och röstmottagare, har ett andra stycke lagts till, enligt vilket valnämnden även ges i uppdrag att säkerställa att den som utses till ett sådant uppdrag skriver på en tystnadspliktsförbindelse avseende uppgift om hur en väljare har röstat. Bestämmelsens utformning ger valnämnden frihet att själv avgöra formerna för hur dessa undertecknanden ska administreras.

Övervägandena finns i avsnitt 1.8.6

54 kap.

8 §

I *första stycket* har begreppet ”samarbetspartner” ersatts av begreppet ”samarbetsorganisation”. Med samarbetsorganisation avses *alla* organisationer som Svenska kyrkan samarbetar med inom den internationella verksamheten, oavsett om det föreligger ett formellt avtalsförhållande eller inte. Med samarbetsorganisation kan därmed avses till exempel en systerkyrka, ett annat samfund, resursorganisationer och olika nätverk. Med en till samarbetsorganisationen närstående organisation menas exempelvis biståndsmottagande organisationer och andra lokala eller regionala organisationer som Svenska kyrkan mer indirekt stödjer. Bestämmelsen skyddar uppgifter om sådana typer av organisationer som nämnts, oavsett om uppgifterna förekommer i ett internationellt eller ett nationellt sammanhang. Det kan alltså även vara fråga om uppgifter om besök och möten som äger rum i Sverige.

I ett nytt *andra stycke* skyddas uppgifter om enskilda personliga förhållanden, hänförlig till sådan verksamhet som avses i första stycket. Med enskilda personliga förhållanden menas här, i likhet med när begreppet annars förekommer i 54:e kapitlet, till exempel bostadsadress, telefonnummer och personnummer. Även uppgifter om närstående till den enskilde omfattas av bestämmelsens förbud. Bestämmelsen är avsedd att kunna tillämpas till skydd för enskilda som på olika sätt förekommer i den internationella verksamheten, såväl enskilda som är knutna till en samarbetsorganisation, en till samarbetsorganisationen närstående organisation som enskilda utan koppling till en organisation, till exempel enskilda människorättsförsvarare.

Med begreppet ”hänförliga till” tydliggörs att uppgifterna kan skyddas med stöd av bestämmelsen även om de organisatoriskt ’lämnat’ den internationella verksamheten och i stället förekommer inom exempelvis personaladministrationen eller ekonomihanteringen.

Förbudet mot att röja uppgifter enligt bestämmelsens första stycke får antas ha upphört senast efter femtio år, medan förbudet mot att röja uppgifter enligt bestämmelsens andra stycke får antas ha upphört att gälla senast efter 70 år.

Övervägandena finns i avsnitt 1.8.2.

8 a §

Bestämmelsen är ny och stadgar förbud mot att röja vissa uppgifter hänförliga till klagomålshanteringen inom Svenska kyrkans internationella verksamhet för diakoni

och mission. Förbudet avseende såväl enskilda personliga förhållanden som verksamheten i övrigt, gäller med ett omvänt skaderekvisit vilket innebär att uppgifterna som utgångspunkt ska hemlighållas.

Bestämmelsens utformning är avsedd att ur ett brett perspektiv skydda känsliga uppgifter hänförliga till CRM-verksamheten. Skyddet är därmed inte avsett att endast omfatta den som klagar och eventuella vittnen, utan även andra personer vars uppgifter omnämns och som är känsliga, såsom exempelvis biståndsmottagare, medarbetare och samarbetspartners. Övriga uppgifter som kan skyddas med stöd av bestämmelsen är exempelvis uppgifter om påstådda missförhållanden och andra känsliga uppgifter rörande en sådan organisation som nämns i bestämmelsen och som skulle kunna skadas om uppgiften blev känd.

Med begreppet ”hänförliga till” tydliggörs att uppgifterna kan skyddas med stöd av bestämmelsen även om de organisatoriskt ’lämnat’ CRM-verksamheten och i stället förekommer inom till exempel personalverksamheten eller ekonomihanteringen.

Förbudet mot att röja uppgifter enligt bestämmelsens första stycke får antas ha upphört senast efter sjuttio år, medan förbudet mot att röja uppgifter enligt bestämmelsens andra stycke får antas ha upphört att gälla senast efter femtio år.

Övervägandena finns i avsnitt 1.8.3.

8 b §

Bestämmelsen är ny och stadgar i *första stycket* ett skydd för Svenska kyrkans ekumeniska och interreligiösa förbindelser. Skyddet gäller med ett omvänt skaderekvisit vilket innebär att uppgifter om Svenska kyrkans ekumeniska och interreligiösa förbindelser som utgångspunkt ska hemlighållas. Med begreppet förbindelse förstås såväl alla stadier av dialog som övriga typer av relationer. Bestämmelsen är avsedd att kunna tillämpas på alla nivåer inom Svenska kyrkan, det vill säga förutom på nationell nivå, även på stifts- och församlingsnivå.

Det omvända skaderekvisitet innebär att extra försiktighet ska iakttagas vid utlämnande av uppgifter rörande ekumeniska och interreligiösa förbindelser för att tillförsäkra att inte information lämnas ut som kan riskera att rasera ett förtroende som håller på att byggas upp, eller som har funnits sedan lång tid tillbaka. En bedömning måste göras från fall till fall huruvida de uppgifter som efterfrågas är av sådan karaktär att det kan skada förbindelsen om uppgifterna kommer ut. Vid bedömningen får faktorer som vilket samfund/vilken organisation som berörs, vilka frågor som behandlas samt hur länge det har funnits en relation – och hur öppen denna har varit – vägas in. Om Svenska kyrkan exempelvis anordnat gemensamma aktiviteter eller gjort ett gemensamt uttalande i media med ett annat samfund, kan själva relationen samfundet emellan redan anses vara offentliggjord, varför det inte finns skäl att sekretessbelägga uppgifter om själva förbindelsen i sig. Däremot kan det fortsatt finnas specifika uppgifter rörande parternas relation – exempelvis uppgifter från samtal som har förts – som kan anses vara så känsliga att de bör sekretessbeläggas.

Bestämmelsens *andra stycke* stadgar ett förbud mot att röja uppgifter om enskilda personliga förhållanden hänförliga till den ekumeniska eller interreligiösa verksamheten. Skyddet för enskilda, enligt andra stycket, är avsett att erbjuda ett något vidare skydd i och med att det även omfattar enskilda utan koppling till en kyrka eller ett samfund som Svenska kyrkan kan sägas ha en förbindelse till. Bestämmelsen är alltså avsedd att omfatta enskilda som på något sätt deltar i den ekumeniska eller interreligiösa verksamheten, så även Svenska kyrkans medarbetare. Förbudet gäller med ett rakt skaderekvisit, vilket innebär att huvudregeln är att dessa uppgifter är offentliga.

Begreppet ”hänförlig till” den ekumeniska eller interreligiösa verksamheten tydliggör att bestämmelsen kan tillämpas och uppgifterna därmed skyddas även om uppgifterna organisatoriskt ’lämnat’ denna verksamhet och i stället förekommer inom en annan verksamhet, till exempel inom ekonomihantering.

Förbudet mot att röja uppgifter enligt bestämmelsens första stycke får antas ha upphört senast efter femtio år, medan förbudet mot att röja uppgifter enligt bestämmelsens andra stycke får antas ha upphört att gälla senast efter 70 år.

Övervägandena finns i avsnitt 1.8.4.

11 d §

Bestämmelsen, som är ny, stadgar ett förbud utan undantag mot att röja uppgift om hur en väljare har röstat vid val enligt 38:e kapitlet och som antingen framkommit då biträde lämnats åt väljaren vid röstningen, eller som framgår av innehållet i ett avgivet valkuvert som inte har öppnats för rösträkning. Bestämmelsen motsvarar, avseende röjanden som sker skriftligen, vad som gäller vid de allmänna valen. Förbud mot att muntligen röja samma uppgifter uppnås genom den föreslagna regleringen om krav på tystnadspliktsförbindelse i 38 kap. 53 §. Det är också genom kopplingen till nämnda paragraf som det framgår att regleringen endast omfattar de som har funktioner som valförrättare och röstmottagare vid valet, inte var och en som på något sätt har biträtt väljaren vid röstningen.

Övervägandena finns i avsnitt 1.8.6.

14 §

Bestämmelsen har justerats på så sätt att den inte omfattar den nu föreslagna bestämmelsen i 11 d §, om förbud mot att röja uppgifter om hur en väljare har röstat. Detta eftersom förbudet enligt 11 d § är avsett att gälla helt utan undantag och därmed utgöra ett ”absolut” förbud.

Övervägandena finns i avsnitt 1.8.6.

15 §

Bestämmelsen har justerats på så sätt att den inte omfattar den nu föreslagna bestämmelsen i 11 d §, om förbud mot att röja uppgifter om hur en väljare har röstat. Detta eftersom förbudet enligt 11 d § är avsett att gälla helt utan undantag och därmed utgöra ett ”absolut” förbud.

Övervägandena finns i avsnitt 1.8.6.

15 b §

Bestämmelsen är ny och stadgar ett undantag från förbudet att röja vissa uppgifter enligt bestämmelserna 8–8 b §§. Undantaget gäller vid så kallat nödvändigt utlämnande, vilket innebär att bestämmelsen ska tillämpas med stor restriktivitet och att ett utlämnande på denna grund alltid ska föregås av särskilt noggranna överväganden. Ett nödvändigt utlämnande med stöd av bestämmelsen kan vara aktuellt exempelvis till följd av särskilda åligganden gentemot Sida, inom ACT-alliansen samt inom ramen för den ekumeniska och interreligiösa verksamheten. En ledstjärna i bedömningen av huruvida en känslig uppgift kan lämnas ut med stöd av denna undantagsbestämmelse bör vara att utlämnandet antingen sker till följd av ett formellt åliggande som Svenska kyrkan förbundit sig till eller att det i övrigt bedöms vara av avgörande betydelse för att uppnå och/eller bibehålla kvalitet i arbetet. Inom det ekumeniska arbetet handlar det nödvändiga utlämnandet främst om att uppnå bästa möjliga förutsättningar i den ekumeniska dialogen, samt om att värna befintliga ekumeniska relationer.

Övervägandena finns i avsnitt 1.8.5.

2 Ansvar för nomineringsmöten inför val av församlingsråd

2.1 Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att anta kyrkostyrelsens förslag till ändringar i kyrkoordningen.

2.2 Förslag till ändringar i kyrkoordningen

Kyrkomötet beslutar att 4 kap. 23 § kyrkoordningen ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4 kap.

23 §

Det nyvalda kyrkofullmäktige ska inför val av församlingsråd genomföra ett församlingsmöte eller annat öppet nomineringsmöte som säkerställer församlingens inflytande. Vid ett sådant möte nominerar församlingens röstberättigade medlemmar kandidater till församlingsrådet.

Inför val av ett nytt församlingsråd ska ett församlingsmöte eller annat öppet nomineringsmöte hållas som säkerställer församlingens inflytande. Vid ett sådant möte nominerar församlingens röstberättigade medlemmar kandidater till församlingsrådet.

Kyrkorådet ansvarar för att ett möte enligt första stycket hålls. Om det sker en ändring i den lokala strukturen som innebär att ett nytt pastorat bildas eller ett befintligt pastorat ändras och interimisdelegerade har valts, ansvarar i stället interimisstyrelsen för att mötet hålls.

Detta beslut träder i kraft den 1 januari 2021.

2.3 Ärendet och dess beredning

I kyrkoordningen finns en bestämmelse om att inför val av församlingsråd ska det nyvalda kyrkofullmäktige genomföra ett församlingsmöte, eller annat öppet nomineringsmöte, i syfte att säkerställa församlingens inflytande över de ledamöter som väljs in i rådet (4 kap. 23 §). Då det framkommit synpunkter om att bestämmelsen i vissa delar är oklar och svår att tillämpa har det gjorts en översyn av regleringen. De oklarheter som har lyfts fram handlar dels om hur det nyvalda kyrkofullmäktige – som vid den aktuella tidpunkten saknar verkställande organ – praktiskt ska kunna genomföra nomineringsmöten, dels huruvida bestämmelsen är tillämplig när fullmäktige inte längre är nyvalt, det vill säga i samband med fyllnadsval och val av nytt församlingsråd när rådets mandatperiod är kortare än fyra år.

Inom kyrkokansliet har upprättats promemorian *Ansvar för nomineringsmöten inför val av församlingsråd* vilken har sänts på remiss till samtliga stift och två pastorat inom varje stift. Därutöver har promemorian remitterats till Svenska kyrkans överklagandenämnd, Svenska kyrkans valprovsningsnämnd och Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar. Tio stift, 15 pastorat och Överklagandenämnden har avgett remissyttranden. Samtliga har tillstyrkt de föreslagna ändringarna.

2.4 Bakgrund

2.4.1 Gällande reglering i kyrkoordningen

I varje församling som ingår i ett pastorat ska det finnas ett församlingsråd som styrelse (2 kap. 8 §). Bestämmelsen infördes i samband med 2012 års strukturbeslut och trädde i kraft den 1 januari 2014. Församlingsrådets ledamöter (undantaget kyrkoherden) och ersättare ska väljas av kyrkofullmäktige (3 kap. 2 § och 4 kap. 22 §). Kyrkofullmäktige beslutar också för vilken tid församlingsrådet ska väljas. Valet får dock inte avse en längre tid än fyra år och ett nytt församlingsråd ska alltid väljas från och med den 1 januari året efter valåret (3 kap. 7 § och 4 kap. 25 §). Enligt regleringen i kyrkoordningen ansvarar det *nyvalda* kyrkofullmäktige för att välja personer till de uppdrag som avser tiden efter valåret – inklusive ledamöter i församlingsrådet – trots att fullmäktiges mandatperiod inte formellt börjar gälla förrän den 1 januari året efter valåret, det vill säga samtidigt som det förutsätts att församlingsrådet ska vara utsett. Orsaken till denna lösning är att det måste finnas styrelser i respektive juridiska person när de sittande styrelsernas mandatperiod upphör, i och med att en ny mandatperiod påbörjas.

Inför val av församlingsråd ska det nyvalda kyrkofullmäktige genomföra ett församlingsmöte eller annat öppet nomineringsmöte. Syftet med detta är att säkerställa församlingens inflytande, genom att församlingens röstberättigade medlemmar ges möjlighet att nominera kandidater till församlingsrådet (4 kap. 23 §). Formerna för mötets genomförande har medvetet lämnats oreglerade (KsSkr 2012:5 s. 94 ff.).

Om en vald ledamot eller ersättare avgår under tjänstgöringstiden i församlingsrådet ska ett fyllnadsval hållas. För det fall en ledamot har utsetts genom ett proportionellt val ska dock i stället en ersättare inträda enligt den turordning som har bestämts för ersättarna när valet genomfördes (4 kap. 10 och 27 §§).

2.4.2 Införande och tolkning av nuvarande bestämmelser

Bestämmelserna om nomineringsförfarande inför val av församlingsråd infördes i kyrkoordningen genom 2012 års strukturbeslut. Före strukturförändringen hade varje församling ett eget kyrkoråd och kyrkofullmäktige. Församlingar som ingick i en

kyrklig samfällighet kunde i stället för kyrkofullmäktige även ha ett direktvalt kyrkoråd. Genom strukturförändringen kom direkta val endast att ske till kyrkofullmäktige i pastoratet. För att säkerställa den enskilda församlingens och dess medlemmars inflytande över församlingens sammansättning kom det – efter kritik från flera remissinstanser angående att församlingens sammansättning skulle väljas genom indirekta val – att införas ett i kyrkoordningen reglerat nomineringsförfarande. Med hänsyn till att församlingar såväl till storlek som i övrigt kan variera stort, föreslogs inte några i detalj reglerade former för nomineringsförfarandet, utan endast att det är pastoratets nyvalda kyrkofullmäktige som innan det väljer församlingens sammansättning har skyldighet att genomföra ett församlingsmöte, eller annan form av nomineringsmöte, dit församlingens röstberättigade medlemmar bjuds in att delta för att nominera kandidater.

Som framhållits i avsnitt 2.3 har det framkommit synpunkter på att det är oklart hur bestämmelsen om nomineringsmöte ska tillämpas när kyrkofullmäktige inte längre är nyvalt, eller när en enstaka ledamot eller ersättare väljer att lämna sitt uppdrag under pågående mandatperiod. Någon ledning finns inte heller att hämta i förarbetena. Vad däremot gäller mandatperioden som sådan framgår att församlingens ledamöter som huvudregel bör utses för fyra år, men att kortare mandatperioder också ska kunna tillämpas (KsSkr 2012:5 s. 96).

Första gången nomineringsmöten inför val av församlingens sammansättning skulle genomföras var efter kyrkovalet år 2013. Eftersom den nya strukturen trädde i kraft först den 1 januari 2014 fanns det rörande nomineringsmöten en införandebestämmelse av följande lydelse (SvKB 2012:14 punkt 9).

När församlingens sammansättning ska väljas första gången efter 2013 års kyrkovalet ska kyrkonämnden i de samfälligheter som blir pastorat kalla till församlingsmöte enligt 4 kap. 23 §. Om det sker en indelningsändring som innebär att ett helt nytt pastorat bildas, ska istället indelningsdelegerades arbetsutskott kalla till församlingsmöte.

Inte heller i anslutning till införandebestämmelserna går det att finna någon ledning för hur bestämmelserna närmare ska tillämpas och inte heller varför den ordning som tillämpades efter kyrkovalet år 2013 inte föreslogs som ordinarie bestämmelser på så sätt att kyrkorådet eller, i förekommande fall, interimsstyrelsen fått uppgiften att genomföra ett församlingsmöte/nomineringsmöte.

Oklarheterna – som fortsatt består – relaterar i huvudsak till att termen ”nyvalda” kyrkofullmäktige används i bestämmelsen. Denna term används normalt för att göra skillnad på avgående och tillträdande kyrkofullmäktige. I det stödmaterial som utarbetades år 2013 (Nominering av församlingens sammansättning, Svenska kyrkans intranät under Juridik och kyrkorätt, senast uppdaterad 2019-11-28) bedömdes att bestämmelsen inte var tillämplig vid fyllnadsval. Stödmaterialet berör dock inte frågan om bestämmelsens tillämplighet vid val av nya församlingens sammansättning under pågående mandatperiod. Av doktrin framgår dock att det ligger i linje med motiven för bestämmelsen att församlings- eller nomineringsmöten ska genomföras i de fall mandatperioden för ett församlingens sammansättning varit kortare än fyra år (Edqvist m.fl., *Verbum* 2018, *Kyrkoordning för Svenska kyrkan 2018 med kommentarer och angränsande lagstiftning* s. 138).

Ytterligare frågor relaterat till bestämmelsen uppkom efter 2017 års direkta val, då bestämmelsen i 4 kap. 23 § skulle tillämpas fullt ut för första gången. Denna gång avsåg oklarheterna hur det nyvalda kyrkofullmäktige – som i formell mening saknar verkställande organ vid den tidpunkt då nomineringsmöten behöver hållas – i praktiken skulle kunna genomföra nomineringsmöten. Som en följd av oklarheten kompletterades stödmaterialet med exempel på tänkbara former för genomförande som innebär att det nyvalda kyrkofullmäktige antingen kan sammanträda vid två tillfällen för att

ena gången besluta om en ordning för hur nomineringsmötena ska genomföras och därefter förrätta val vid ett senare tillfälle, eller i efterhand vid ett valsammanträde antingen godkänna eller inte godkänna de nomineringsförfaranden som kyrkorådet eller församlingsråden i pastoraten – utan instruktioner från nyvalda kyrkofullmäktige – låtit genomföra. I stödmaterialet anges att bestämmelsen – trots sin ordalydelse – snarare avser att utpeka ett ansvar för att mötena genomförs än ett ansvar för det praktiska genomförandet av desamma. På motsvarande sätt anges i doktrin att de problem som förelåg inför val av församlingsråd år 2013 trots den nya strukturens ikraftträdande ändå kvarstår, i och med att nyvalda kyrkofullmäktige som ska genomföra valet väljs vid samma tidpunkt vid alla val. Problemen för nyvalda kyrkofullmäktige att ta ansvar för nomineringsprocessen är således desamma nu som år 2013. Vidare framhålls att detta talar för att ordningen som gällde år 2013 skulle behöva permanentas på så sätt att kyrkorådet, eller vid en indelningsändring interimsstyrelsen, får uppgiften att genomföra ett församlingsmöte/nomineringsmöte inför val av församlingsråd (Edqvist m.fl. Verbum 2018, Kyrkoordning för Svenska kyrkan 2018 med kommentarer och angränsande lagstiftning s. 137 f.).

2.5 Överväganden och förslag

Kyrkostyrelsens förslag: Inför val av ett nytt församlingsråd ska det alltid hållas ett församlingsmöte eller annat öppet nomineringsmöte.

Kyrkorådet, som är pastoratets verkställande organ, ska ansvara för att nomineringsmöten genomförs inför val av församlingsråd i kyrkofullmäktige. För det fall att det sker en ändring i den lokala strukturen som innebär att ett nytt pastorat bildas eller ett befintligt pastorat ändras och interimst delegerade har valts, ska dock interimsstyrelsen ansvara för att mötet hålls.

Ändrad paragraf: 4 kap. 23 § kyrkoordningen

Promemorians förslag överensstämmer med kyrkostyrelsens förslag.

Remissinstanserna: Samtliga av de remissinstanser som inkommit med svar har tillstyrkt promemorians förslag.

Luleå stift anför att den föreslagna ordningen både förenklar och förtydligar reglerna, samtidigt som den berättigar ett förfarande som i de flesta fall redan tillämpas.

Västerås pastorat anför att det är glädjande att fyllnadsväl till församlingsråd, enligt förslaget, inte behöver föregås av ett nomineringsmöte och framhåller att ett sådant krav vore orimligt för större enheter med många församlingsråd. Av samma skäl är det enligt pastoratet glädjande att processen och formen för nomineringsmöten inte regleras mer i detalj, då förutsättningarna skiljer sig kraftigt åt mellan olika pastorat.

Växjö stift framhåller att det skulle hjälpa pastoraten om det fanns viss vägledning vad gäller formen för genomförande av nomineringsmöten.

Strängnäs stift, Södertälje pastorat och Uppsala pastorat har samtliga tillstyrkt förslaget, men samtidigt poängterat att det kan uppstå frågor kring vad som innefattas i kyrkorådets respektive det nyvalda kyrkofullmäktiges ansvar. Strängnäs stift har bland annat framhållit att det av bestämmelsen uttryckligen borde framgå att det är kyrkofullmäktige som har ansvar för att ett församlingsmöte eller annat öppet nomineringsmöte hålls, men att det är kyrkorådet som ska verkställa att så sker. Vidare har Uppsala pastorat påpekat att det behöver förtydligas vad som händer med fastställande av antalet ledamöter och för vilken tid som församlingsrådets mandatperiod löper, när ansvaret för genomförandet flyttas från kyrkofullmäktige till kyrkorådet.

Skälen för kyrkostyrelsens förslag

Av det som framgått ovan i avsnitt 2.4 kan konstateras att nuvarande reglering om ansvar för nomineringsmöten inför val av församlingsråd inte är ändamålsenlig. Bestämmelsen är dels otydlig avseende inför vilka val som nomineringsmöten ska hållas, dels ur ett praktiskt perspektiv otillfredsställande mot bakgrund av att det nyvalda kyrkofullmäktige – som med dagens reglering bär ansvar för mötets genomförande – saknar verkställande organ som i praktiken kan genomföra nomineringsmötet. Ett nomineringsmöte kan även behöva förberedas under en längre tid än vad som står till förfogande för ett nyvalt kyrkofullmäktige som måste förrätta alla indirekta val före den nya mandatperioden formellt påbörjas den 1 januari året efter valåret. Eftersom det är angeläget att kyrkoordningens reglering är ändamålsenligt utformad och enkel att tillämpa för församlingar och pastorat behöver ifrågavarande bestämmelse justeras.

I syfte att göra bestämmelsen tydlig föreslås för det första att det uttryckligen ska framgå att ett församlingsmöte eller annat öppet nomineringsmöte *alltid ska* hållas inför val av ett *nytt* församlingsråd. Detta innebär att för det fall att församlingsrådet har en kortare mandatperiod än fyra år *ska* ett nomineringsmöte återigen genomföras inför det att kyrkofullmäktige ska välja ett nytt församlingsråd för resterande tid. Genom förtydligandet klargörs även att det inte är nödvändigt att genomföra ett nytt nomineringsmöte i samband med fyllnadsval. Det finns dock inget som hindrar att ett nomineringsmöte genomförs för det fall detta bedöms nödvändigt för att exempelvis få fram kandidater till fyllnadsvalet. Så kan till exempel vara fallet om det förflutit lång tid sedan det ”obligatoriska” nomineringsmötet, och kanske särskilt om det är fråga om att vid samma tillfälle förrätta fyllnadsval efter flera ledamöter och/eller ersättare. Vid fyllnadsval torde annars en lämplig ordning vara att underlag från det obligatoriska nomineringsmötet återanvänds och att förnyad kontakt tas med de kandidater som då varit aktuella. Ett sådant förfarande ska dock inte vara ett formellt krav.

Vidare föreslås att bestämmelsen i 4 kap. 23 § kyrkoordningen justeras på så sätt att det ska vara kyrkorådet – i egenskap av verkställande organ – som har ansvar för att nomineringsmöten hålls inför val i kyrkofullmäktige. Denna justering innebär att den ordning som gällde enligt införandebestämmelserna inför 2013 års val – och som därefter också ansetts vara den enda rimliga praktiska ordningen – görs permanent. Kyrkostyrelsens uppfattning är att det inte torde finnas någon nackdel med att låta kyrkorådet ha det kyrkoordningsreglerade ansvaret för nomineringsmötenas genomförande i stället för kyrkofullmäktige. I likhet med kyrkofullmäktige har kyrkorådet exempelvis möjlighet att – i de delar kyrkoordningen inte ger någon tydlig vägledning – besluta om vad som ska gälla för nomineringsmötena inom samtliga pastoratets församlingar och på så sätt uppnå för hela pastoratet likartade och ändamålsenliga lösningar. Om det sker en ändring i den lokala strukturen som innebär att ett nytt pastorat bildas eller ett befintligt pastorat ändras och interimisdelegerade har valts, ska i stället interimisstyrelsen ansvara för att mötet hålls.

Med anledning av det som anförts av *Strängnäs stift*, *Södertälje pastorat* och *Uppsala pastorat* rörande ansvarsfördelningen mellan kyrkorådet och det nyvalda kyrkofullmäktige, vill kyrkostyrelsen understryka följande. Även om kyrkorådet genom den föreslagna ändringen bär ansvar för att genomföra ett församlingsmöte eller annat öppet nomineringsmöte inför val av nytt församlingsråd, är det ytterst kyrkofullmäktige som ska godkänna nomineringsprocessen. Detta innebär således att ett kyrkofullmäktige som anser att kyrkorådet inte genomfört ett nomineringsmöte på ett tillfredsställande sätt, kan välja att inte godta de nomineringar som tagits fram. I en sådan situation är det upp till kyrkofullmäktige att sammanträda för att bestämma hur fullmäktige

ska kunna säkerställa ett genomförande av val till församlingsråd. Det är även kyrkofullmäktige som enligt 4 kap. 22 och 25 §§ fortsatt bestämmer antalet ledamöter i församlingsrådet respektive hur lång mandatperioden ska vara. Även om det är kyrkorådet som ansvarar för att genomföra ett nomineringsmöte, finns det således goda skäl för kyrkorådet att uppmärksamma eventuella önskemål eller åsikter om nomineringsprocessen som kommer från kyrkofullmäktige. I de flesta pastorat torde det dock redan idag finnas goda rutiner för hur ett församlingsmöte eller annat öppet nomineringsmöte ska gå till, varför risken för att kyrkofullmäktige inte skulle godta det sätt varpå kyrkorådet genomfört nomineringsprocessen torde vara ytterst liten. Vidare har *Växjö stift* anfört att det skulle hjälpa pastoraten om det fanns viss vägledning vad gäller formen för genomförande av nomineringsmöten. Som nämnts ovan i avsnitt 2.4.2 finns det redan idag viss vägledning att hämta på Svenska kyrkans intranät avseende hur nominering av församlingsråd kan gå till. Så som framhållits av *Västerås pastorat* ser förhållandena för pastoraten väldigt olika ut. De olika förutsättningarna pastorat emellan gör att kyrkostyrelsen inte anser det lämpligt att ge mer detaljerade anvisningar rörande formerna för nomineringsmöten än vad som redan görs i den vägledning som finns tillgänglig för alla enheter på Svenska kyrkans intranät.

2.6 Ikraftträdande

Bestämmelserna ska träda i kraft den 1 januari 2021. Det är av vikt att bestämmelserna finns på plats så snart som möjligt, och särskilt före det att val till alla församlingsråd ska genomföras efter nästa kyrkoval som äger rum i september samma år. Några övergångsbestämmelser bedöms inte nödvändiga.

2.7 Konsekvenser

Konsekvenser för barn

Förslaget om en justering av 4 kap. 23 § kyrkoordningen bedöms inte medföra några särskilda konsekvenser för barn.

Allmänna konsekvenser

Förslagen till ändringar i bestämmelsen om nomineringsmöten inför val av nytt församlingsråd innebär en förenkling genom att det blir ett verkställande organ – kyrkorådet – som får ansvar för att nomineringsmöten hålls inför val i kyrkofullmäktige. Vidare medför ändringarna att bestämmelsen blir tydligare och därmed enklare att tolka för församlingarna.

2.8 Kommentar till bestämmelsen i kyrkoordningen

4 kap.

23 §

I *första stycket* förtydligas att ett församlingsmöte eller annat öppet nomineringsmöte alltid ska hållas inför val av ett *nytt* församlingsråd. Detta innebär att för det fall församlingsrådet har en kortare mandatperiod än fyra år ska ett nomineringsmöte återigen genomföras inför det att kyrkofullmäktige ska välja ett nytt församlingsråd för resterande tid. Det är inte nödvändigt att genomföra ett nytt nomineringsmöte i samband med fyllnadsval. Däremot finns det inget hinder mot att ett sådant möte genomförs för det fall detta bedöms nödvändigt för att exempelvis få fram kandidater.

I *andra stycket* utpekas att det är kyrkorådet, som det verkställande organet, som ansvarar för att nomineringsmöten hålls inför val i kyrkofullmäktige. Om det däremot sker en ändring i den lokala strukturen som innebär att ett nytt pastorat bildas eller ett befintligt pastorat ändras och interimisdelegerade har valts, ska i stället interimisstyrelsen ansvara för att mötet hålls. Vid en ändring i den lokala strukturen som innebär att ett nytt pastorat bildas eller ett befintligt pastorat ändras men där interimisdelegerade inte har valts, ansvarar kyrkorådet i församlingen eller pastoratet, enligt huvudregeln, för att mötet hålls. Kyrkorådet ansvarar enligt *andra stycket* endast för att nomineringsmöten hålls, medan det fortsatt är kyrkofullmäktige som enligt 4 kap. 22 och 25 §§ ansvarar för hur många ledamöter som ska väljas samt hur lång mandatperioden ska vara.

Övervägandena finns i avsnitt 2.5.

3 Tidpunkt för beslut om ändring i den lokala strukturen vid kyrkoval

3.1 Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att anta kyrkostyrelsens förslag till ändringar i kyrkoordningen.

3.2 Förslag till ändringar i kyrkoordningen

Kyrkomötet beslutar att 37 kap. 17 § kyrkoordningen ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

37 kap.

17 §

När ett beslut *enligt 16 §* ska träda i kraft den 1 januari året efter det år då ordinarie kyrkoval har ägt rum, ska beslutet vara fattat senast den 1 januari det år som valet äger rum. Motsvarande gäller beslut om fastställande enligt 7 § tredje stycket. *Övriga beslut om att ändra* den lokala strukturen ska vara fattade eller fastställda senast den 1 april året innan de ska träda i kraft.

När ett beslut *om en ändring i den lokala strukturen* ska träda i kraft den 1 januari året efter det år då ordinarie kyrkoval har ägt rum, ska beslutet vara fattat senast den 1 januari det år som valet äger rum. Motsvarande gäller beslut om fastställande enligt 7 § tredje stycket. *Beslut om en ändring i den lokala strukturen som ska träda i kraft den 1 januari andra år* ska vara fattade eller fastställda senast den 1 april året innan de ska träda i kraft.

Stiftsstyrelsen ska genast underrätta kyrkostyrelsen om sina beslut enligt 6 och 6 a §§ samt beslut om fastställande enligt 7 §.

Kyrkostyrelsen ska genast underrätta berörda stiftsstyrelser om sina beslut enligt 7 a och 7 b §§.

Detta beslut träder i kraft den 1 januari 2021.

3.3 Ärendet och dess beredning

I kyrkoordningen finns i kapitel 37 bestämmelser om datum för när beslut om ändring i den lokala strukturen senast ska fattas för att träda i kraft en viss tidpunkt.

Inom kyrkokansliet har under våren 2020 upprättats promemorian *Tidpunkt för beslut om ändring i den lokala strukturen* med förslag till ändring av tidpunkten för beslut om ändringar i den lokala strukturen när ikraftträdandet ska ske den 1 januari året efter ett valår. Promemorian har sänts på remiss till samtliga stift genom respektive stifts indelningshandläggare. Sju stift har avgett remissyttranden. Samtliga av dessa har tillstyrkt de föreslagna ändringarna eller inte haft något att erinra mot förslaget. Remissvaren finns tillgängliga i ärendet (Ks 2020–0560).

3.4 Gällande bestämmelser

I 37 kap. 17 § kyrkoordningen finns bestämmelser om när beslut om ändring i den lokala strukturen senast måste ha fattats i förhållande till när beslutet ska träda i kraft. Där anges att när ett beslut enligt 16 § ska träda i kraft den 1 januari året efter det år då ordinarie kyrkoval har ägt rum, ska beslutet vara fattat senast den 1 januari det år som valet äger rum. Motsvarande gäller beslut om fastställande enligt 7 § tredje stycket. Övriga beslut om att ändra den lokala strukturen ska vara fattade eller fastställda senast den 1 april året innan de ska träda i kraft. Det anges vidare att stiftsstyrelsen genast ska underrätta kyrkostyrelsen om sina beslut enligt 6 och 6 a §§ samt beslut om fastställande enligt 7 § och att kyrkostyrelsen genast ska underrätta berörda stiftsstyrelser om sina beslut enligt 7 a och 7 b §§.

I 37 kap. 6 § finns bestämmelser om att stiftsstyrelsen fattar beslut om ändringar avseende indelningen i församlingar som inte ingår i pastorat och ändringar av församlingsgränser som beror på oregelbundenhet i indelningen eller med hänsyn till fastighetsförhållandena. Vidare regleras i 37 kap. 6 a § att det är stiftsstyrelsen som fattar beslut om bildande, ändring och upplösning av pastorat i de fall där det inte är kyrkofullmäktige som ska fatta beslut. I 37 kap. 7 § finns bestämmelser om när kyrkofullmäktige ska fatta beslut om ändringar i den lokala strukturen och om stiftsstyrelsens fastställelse av dessa beslut. Vidare framgår av 37 kap. 7 a § att kyrkostyrelsen beslutar om en ändring som berör församlingar eller pastorat i flera stift. Slutligen finns det i 37 kap. 7 b § bestämmelser om att kyrkostyrelsen i vissa fall får besluta om ändring av en församlingsgräns när den sammanfaller med en kommungräns som ändras genom kommunal indelning i samband med fastighetsbildning.

Enligt 37 kap. 16 § gäller att om ett beslut enligt 6 § första eller andra stycket, 6 a § eller 7 § innebär att nytt kyrkofullmäktige ska väljas, träder beslutet i kraft den 1 januari året efter det år då ordinarie kyrkoval har ägt rum. Övriga beslut träder i kraft den 1 januari det år som bestäms i beslutet.

Kyrkostyrelsens förslag: En ändring görs i 37 kap. 17 § som innebär att alla beslut om ändring i den lokala strukturen som ska träda i kraft den 1 januari året efter det år då ordinarie kyrkoval har ägt rum, ska vara fattade senast den 1 januari valåret. Vidare förtydligas att beslut som avser ikraftträdande den 1 januari något annat år än året efter ett valår, ska vara fattade senast den 1 april året innan de ska träda i kraft.

Ändrade paragrafer: 37 kap. 17 § kyrkoordningen

Promemorians förslag överensstämmer med kyrkostyrelsens förslag.

Remissinstanserna: Samtliga remissinstanser som yttrat sig har tillstyrkt förslaget eller inte haft något att invända mot det. *Luleå stift* har därutöver anfört att bestämmelserna kan förenklas ytterligare om det anges att beslut om ändringar i den lokala strukturen alltid ska fattas senast den 1 januari året innan ändringen ska träda i kraft.

Skälen för kyrkostyrelsens förslag

Kyrkomötet beslutade år 2017 om förenklingar i 37 kap. kyrkoordningen rörande datum för ikraftträdande och tidpunkt för beslut om ändring i den lokala strukturen. Detta var en konsekvens av att folkbokföring på församling hade upphört per den 1 januari 2016, vilket innebar att Svenska kyrkan därefter själv behövde kyrkobokföra sina medlemmar.

För att geografiskt identifiera i vilken församling en medlem ska vara kyrkobokförd behöver ett adressplats-id från adressregistret inhämtas och placeras inom de geografiska gränser som en församling har. Dessa uppgifter ligger också till grund för vilket valdistrikt som en medlem ska hänföras till. För att det ska vara möjligt att i systemen kyrkobokföra medlemmar och upprätta valdistrikt behöver således de geografiska ytorna vara intakta och opåverkade under en viss tidsperiod. Av den anledningen är det redan reglerat i kyrkoordningen att beslut om ändring i den lokala strukturen enbart kan träda i kraft den 1 januari. Detta gäller samtliga sådana beslut, det vill säga oavsett om beslutet innebär att ett nytt kyrkofullmäktige ska väljas eller inte (37 kap. 16 §). Ska ett nytt kyrkofullmäktige väljas är dock tidpunkten för ikraftträdande bestämd till att alltid vara den 1 januari året efter ett valår.

Däremot är det enligt regleringen i 37:e kapitlet en skillnad på *när* beslut som rör ändringar i den lokala strukturen senast behöver vara fattade. Av 17 § framgår, genom hänvisningen till 16 §, att beslut som ska träda i kraft den 1 januari året efter ett valår för att nytt kyrkofullmäktige ska väljas, ska vara fattade senast den 1 januari valåret. Detsamma gäller stiftsstyrelsens beslut om fastställande av vissa lokalt fattade beslut. För ”övriga beslut” gäller som sista beslutsdatum den 1 april året innan ändringen ska träda i kraft.

Hänvisningen i 17 § till 16 § indikerar att benämningen ”övriga beslut” avser beslut om ändring i den lokala strukturen som beror på oregelbundenhet i indelningen, eller med hänsyn till fastighetsförhållandena, eller på grund av en ändring i den kommunala indelningen på grund av fastighetsbildning. Om ett sådant beslut avses träda i kraft den 1 januari året efter ett valår, något som är möjligt att besluta om enligt gällande bestämmelser, kommer detta påverka valorganisationen och den valdistriktsindelning som gjorts. Konsekvenserna blir då att man måste ”backa” system kopplade till kartor över församlingsgränser och valdistrikt och arbetet måste göras om. Detta skulle försena och försvåra arbetet med kyrkovalet samt i förlängningen påverka röstlängder och möjligheten för medlemmar som berörs av den beslutade ändringen att ställa upp i nomineringsgrupper för val lokalt. Av den anledningen bör sådana beslut fattas senast den 1 januari valåret för att kunna hanteras på ett rimligt och kostnadseffektivt sätt.

Således föreslår kyrkostyrelsen att tidpunkten för när beslut om ändringar i den lokala strukturen senast ska ha fattats, ska vara densamma för *alla* beslut som ska träda i kraft den 1 januari året efter ett valår. För beslut med ikraftträdande den 1 januari något annat år under en mandatperiod ska det fortfarande vara möjligt att besluta senast den 1 april året innan de ska träda i kraft. *Luleå stift*, som tillstyrkt förslaget, anser därutöver att beslut av detta slag alltid ska fattas senast den 1 januari året innan de ska träda i kraft. Kyrkostyrelsen instämmer med Luleå stift att en sådan enhetlig reglering skulle kunna ses som en ytterligare förenkling av kyrkoordningens reglering på det här aktuella området. Samtidigt kan kyrkostyrelsen konstatera att detta inte har varit en del av den utredning som remitterats och att en ändring av detta slag skulle kräva såväl en fördjupad utredning som en mer omfattande remissbehandling. Något sådant förslag läggs därför inte fram.

Den av kyrkostyrelsen föreslagna ändringen bedöms inte påverka församlingar och pastorat. Däremot kommer den medföra en tydlighet i relation till stiftsstyrelsen och i viss mån kyrkostyrelsen som har att fatta beslut om ändringar i den lokala strukturen. Ändringen medför också att arbetet med att genomföra kyrkovalet inte försenas och i förlängningen att den medlem som vill rösta eller ställa upp för val i församling eller pastorat kan göra det i rätt valdistrikt.

3.6 Ikraftträdande

Bestämmelserna bör träda i kraft så snart som möjligt, det vill säga den 1 januari 2021. Tiden mellan kyrkomötets beslut och datum för bestämmelsens ikraftträdande blir kort. Det innebär att alla eventuella beslut om ändring i den lokala strukturen som inte hinner beredas färdigt för beslut till senast den 1 januari 2021 inte kan träda i kraft tidigare än den 1 januari 2023.

3.7 Konsekvenser

Konsekvenser för barn

Förslaget bedöms inte medföra några direkta eller indirekta konsekvenser för barn.

Allmänna konsekvenser

Förslaget bedöms medföra en tydlighet i relation till stiftsstyrelsen och i viss mån kyrkostyrelsen som har att fatta beslut om ändringar i den lokala strukturen. Förslaget bedöms även säkerställa att väljare som berörs av en sådan ändring kan hänföras till rätt valdistrikt och att förberedelserna av kyrkovalet inte försenas.

3.8 Kommentar till bestämmelsen i kyrkoordningen

37 kap.

17 §

I *första stycket* har en ändring gjorts som innebär att alla ändringar i den lokala strukturen som ska träda i kraft den 1 januari året efter ett år då ordinarie kyrkoval har ägt rum, och som således kan påverka kyrkovalet, ska vara beslutade senast den 1 januari under valåret. Beslut som träder i kraft den 1 januari andra år ska vara fattade eller fastställda senast den 1 april året innan de ska träda i kraft.

Övervägandena finns i avsnitt 3.5.

4 Tidpunkt för uttag av röstlängd vid direkta val

KsSkr 2020:4

4.1 Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att anta kyrkostyrelsens förslag till ändringar i kyrkoordningen.

4.2 Förslag till ändringar i kyrkoordningen

Kyrkomötet beslutar att 38 kap. 37 och 41 §§ kyrkoordningen ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

38 kap.

37 §

Kyrkostyrelsen ska upprätta en röstlängd för varje valdistrikt, upptagande dem som har rösträtt vid valen. Uppgifterna i det register som avses i 56 kap. 1 § 1 30 dagar före den ordinarie valdagen ska ligga till grund för uppgifterna i röstlängderna.

Kyrkostyrelsen ska upprätta en röstlängd för varje valdistrikt, upptagande dem som har rösträtt vid valen. Uppgifterna som finns i det register som avses i 56 kap. 1 § 1 37 dagar före den ordinarie valdagen ska ligga till grund för uppgifterna i röstlängderna.

41 §

Den som anser sig berörd av felaktig uppgift i röstlängden ska senast tisdagen andra veckan före den ordinarie valdagen skriftligen hos kyrkostyrelsen begära att uppgiften rättas. Detta gäller också den som anser sig vara felaktigt utelämnad ur röstlängden.

Det som har hänt senare än 30 dagar före den ordinarie valdagen får inte ligga till grund för rättelse enligt denna paragraf.

Det som har hänt senare än 37 dagar före den ordinarie valdagen får inte ligga till grund för rättelse enligt denna paragraf.

Frågor om rättelse enligt första stycket prövas av kyrkostyrelsen. Kyrkostyrelsen får också på eget initiativ besluta om sådan rättelse av röstlängd som innebär att den som på felaktiga grunder inte har tagits upp i en röstlängd tas upp där.

Detta beslut träder i kraft den 1 januari 2021.

4.3 Ärendet och dess beredning

I kyrkoordningen finns i kapitel 38 bestämmelser som anger när uttag av röstlängd ska göras vid direkta val. En eventuell förändring har aviserats avseende möjligheterna till distribution av röstkort till väljarna som innebär att postutdelningen inte säkert kan garanteras med den omfattning som har skett vid tidigare val.

Inom kyrkokansliet har under våren 2020 upprättats promemorian *Tidpunkt för uttag av röstlängd i direkta val* med förslag till ändring av tidpunkten för uttag av röstlängd. Promemorian har sänts på remiss till samtliga stift genom respektive stifts valhandläggare. Åtta stift har avgett remissyttranden. Samtliga av dessa har tillstyrkt de föreslagna ändringarna. Remissvaren finns tillgängliga i ärendet (Ks 2020-0587).

4.4 Bakgrund

4.4.1 Tidigare ändringar av tidpunkten för uttag av röstlängd

Kyrkomötet beslutade år 2011 att ändra tidpunkten för när uttag för upprättande av röstlängd skulle ske från 30 dagar före valdagen till 45 dagar före valdagen. Denna tidpunkt gällde vid valet 2013. Som skäl för ändringen anförde kyrkostyrelsen (KsSkr 2011:3) att den tid som fanns till hands mellan datum för uttag av uppgifter från medlemsregistret och datum för när röstkortet skulle vara väljarna tillhanda innebar en stark tidspress i valarbetet, vilket i sig medförde ökade kostnader hos de IT-leverantörer som används i valet samt ökade personalkostnader hos kyrkan. Det hade också konstaterats att urvalet av tryckerier som klarade av att trycka röstkortet på den korta tid som stod till förfogande var mycket begränsat. I kyrkovalet 2009 hade röstkortproduktionen ansetts vara den enskilt största risken för ett korrekt genomförande av kyrkovalet. Kyrkostyrelsen konstaterade visserligen att en konsekvens av att flytta datumet för avstämning av uppgifterna för röstlängd och röstkort blev att det antal personer som folkbokfördes i en annan församling under tiden mellan avstämning och valdagen, och som därmed behöll rösträtten i sin tidigare församling, skulle öka. Kyrkostyrelsen menade dock att de positiva effekterna ändå vägde tyngre.

I slutrapporten för 2013 års kyrkoval, *Projektavslut Kyrkoval 2013*, föreslogs att tidpunkten för uttag av röstlängd skulle återställas till 30 dagar före valdagen, det vill säga till vad som gällde före 2013 års kyrkoval. Av rapporten framgick att säkerheten i hanteringen visserligen hade ökat på det sätt som var avsett när ändringen beslutades år 2011, men att kostnaderna för hanteringen inte hade påverkats nämnvärt. Reformen hade även inneburit en ökad arbetsbelastning för kyrkostyrelsens valkansli under valet. Därutöver hade reformen medfört de i skrivelsen förväntade problemen för medlemmar som hinner flytta under tiden mellan uttaget och valdagen. Det hade vidare skett en teknikutveckling som innebar att den tidspress som anfördes som ett motiv för förändringen år 2011 inte längre förelåg. Enligt rapporten bedömdes reformens positiva effekter inte längre överväga de negativa konsekvenser som förändringen medförde för de medlemmar som hunnit flytta under den aktuella perioden. Kyrkostyrelsen föreslog därför att uttag av röstlängden åter skulle grundas på uppgifterna i kyrkobokföringen 30 dagar före den ordinarie valdagen (KsSkr 2015:3). Kyrkomötet beslöt i enlighet med kyrkostyrelsens förslag (O 2015:1, KmSkr 2015:17).

4.4.2 Gällande bestämmelser

Bestämmelsen om uttag av röstlängd finns i 38 kap. 37 § kyrkoordningen där det anges att kyrkostyrelsen ska upprätta en röstlängd för varje valdistrikt, upptagande dem som har rösträtt vid valen. Till grund för röstlängden ska ligga de uppgifter om

röstberättigade som finns i det register som avses i 56 kap. 1 § första punkten kyrkoordningen 30 dagar före den ordinarie valdagen. I 56 kap. 1 § 1 stadgas att det ska finnas register med uppgifter om dem som tillhör Svenska kyrkan. Med stöd av de uppgifter om röstberättigade som tas in i röstlängden produceras de röstkort som enligt 38 kap. 39 § ska skickas ut till väljarna senast 18 dagar före valdagen. I 41 § andra stycket samma kapitel anges att det som hänt senare än 30 dagar före den ordinarie valdagen inte får ligga till grund för rättelse av röstlängd.

4.5 Överväganden och förslag

Kyrkostyrelsens förslag: Tidpunkten för uttag av röstlängd tidigareläggs från 30 till 37 dagar före valdagen. En konsekvensändring görs till följd av denna justering.

Ändrade paragrafer: 38 kap. 37 och 41 §§ kyrkoordningen

Promemorians förslag överensstämmer med kyrkostyrelsens förslag.

Remissinstanserna: Ingen av de remissinstanser som har yttrat sig har haft något att invända mot förslaget.

Skälen för kyrkostyrelsens förslag

Tidpunkten för uttag av röstlängd inför de direkta valen har, som framgår ovan, tidigare ändrats vid flera tillfällen. Den nuvarande tidpunkten fastställdes av kyrkomötet 2015.

Sedan genomförandet av valet 2017 har en möjlig förändring aviserats avseende möjligheterna till distribution av röstkort till väljarna. I praktiken innebär de aviserade ändringarna att postutdelningen inte säkert kan garanteras med den omfattning som skett vid tidigare val. Detta medför att processen att producera röstkortet behöver tidigareläggas för att säkerställa att röstkortet kan nå väljarna i den tid som föreskrivs.

Den föreslagna ändringen bedöms inte påverka den lokala nivån eller stiftsstyrelsen, utan har betydelse för kyrkostyrelsens arbete med kyrkovalet och i förlängningen väljarnas möjlighet att rösta genom att förändringen medför att röstkortet kan levereras i rätt tid. En fördröjning av utskick av röstkortet skulle kunna riskera att försena starten av förtidsröstningen och generera ett oförutsett behov av att skriva ut dubblett-röstkort. Det skulle påverka både kyrkostyrelsen och lokal nivå negativt.

I syfte att motverka de negativa effekter som uppstod till följd av 2011 års ändring (se avsnitt 4.4.1) bör antalet dagar som uttaget tidigareläggs dock vara så få som möjligt. Det bör därför räcka att uttaget tidigareläggs med sju dagar, från 30 till 37 dagar före valdagen, vilket bedöms vara tillräckligt för att säkerställa att röstkortet kan levereras till väljarna i rätt tid samtidigt som de negativa effekterna av ett tidigarelagt uttag begränsas.

4.6 Ikraftträdande

Det föreslås att ändringarna ska träda i kraft den 1 januari 2021 i syfte att bestämmelserna i dess nya lydelse ska kunna tillämpas redan vid genomförandet av 2021 års kyrkoval. Det har inte bedömts föreligga behov av övergångsbestämmelser.

4.7 Konsekvenser

Konsekvenser för barn

Förslaget bedöms inte medföra några särskilda konsekvenser för barn. I kyrkovalet är dock även barn som har fyllt 16 år röstberättigade. Det kan mot den bakgrunden konstateras att de förslag som lämnas och som direkt har betydelse för väljare i kyrkovalet också i någon mån har betydelse för röstberättigade barn. Genom förslaget säkerställs att röstkortet kan levereras i rätt tid, vilket motverkar en risk att starten av förtidsröstningen skulle försenas vilket också skulle kunna få konsekvenser för barn.

Allmänna konsekvenser

Den föreslagna ändringen bedöms ha betydelse för kyrkostyrelsens arbete med kyrkovalet och i förlängningen väljarnas möjlighet att rösta genom att röstkortet kan levereras i rätt tid. En fördröjning av utskick av röstkortet kan riskera att försena starten av förtidsröstningen och generera ett oförutsett behov av att skriva ut dubbletröstkort. Det skulle påverka både kyrkostyrelsen och lokal nivå negativt.

4.8 Kommentar till bestämmelserna i kyrkoordningen

38 kap.

37 §

En justering har gjorts avseende tidpunkten när uttag till grund för upprättande av röstlängder ska ske. Tidpunkten flyttas från 30 dagar före valdagen till 37 dagar före valdagen.

Övervägandena finns i avsnitt 4.5.

41 §

Tidpunkten för rättelse av röstlängd har med anledning av ändringen i 37 § justerats på motsvarande sätt.

Övervägandena finns i avsnitt 4.5.

5 Ändringar i ersättningsstadgan

5.1 Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att anta kyrkostyrelsens förslag till ändringar i kyrkomötets beslut (SvKB 2012:17) om Ersättningsstadga.

5.2 Förslag till ändringar i ersättningsstadgan

Kyrkomötet beslutar i fråga om kyrkomötets beslut (SvKB 2012:17) om Ersättningsstadga

dels att nuvarande 6–13 §§ ska betecknas 11–17, 19 och 20 §§,

dels att rubrikerna närmast före nuvarande 6, 11, 12 och 13 §§ ska sättas närmast före 11, 17, 19 och 20 §§,

dels att 1–3, 5, 11, 17 och 19 §§ ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas sex nya paragrafer, 6–10 och 18 §§, och närmast före 6 och 18 §§ två nya rubriker, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §

I denna ersättningsstadga finns bestämmelser om arvoden för och ersättningar till kyrkomötets ledamöter *samt* ledamöter och ersättare i organ som har utsetts av kyrkomötet eller kyrkostyrelsen.

Arvodet kan utgå som ett sammanträdesarvode och som ett fast *årsarvode*.

Med ledamot i denna stadga avses även tjänstgörande ersättare.

I denna ersättningsstadga finns bestämmelser om arvoden för och ersättningar till kyrkomötets ledamöter, ledamöter och ersättare i organ som har utsetts av kyrkomötet eller kyrkostyrelsen *samt dem som enligt 8 § i övrigt är berättigade till arvode och ersättning*.

Arvode kan utgå som ett sammanträdesarvode *eller ett förrättningsarvode* och som ett fast *årligt arvode*.

2 §

Sammanträdesarvode utgår för ett protokollfört sammanträde oavsett sammanträdetets längd. Endast ett sammanträdesarvode per dygn kan utgå.

Sammanträdesarvodet utgör ersättning för inläsning, *närvaro* och ansvarstagande.

Sammanträdesarvode utgår för *deltagande* i ett protokollfört sammanträde *i ett organ på den nationella nivån*, oavsett sammanträdetets längd. Endast ett sammanträdesarvode per dygn kan utgå.

Sammanträdesarvodet utgör ersättning för inläsning, *deltagande* och ansvarstagande.

3 §

Sammanträdesarvode *ska utgå* till ledamot samt till ersättare som *är närvarande* på ordförandes särskilda kallelse.

Sammanträdesarvode utgår inte till den som enligt kyrkoordningen är skyldig att delta i sammanträdet.

Sammanträdesarvode *utgår* till ledamot samt till ersättare som *deltar* på ordförandes särskilda kallelse.

Till kyrkomötets ledamöter utgår sammanträdesarvode under kyrkomötets sammanträdesdagar *jämte en inledande förberedelsedag vid varje session*. Till kyrkomötets ledamöter utgår dock inte sammanträdesarvode enligt denna ersättningsstadga för ett sammanträde i något annat organ under den tid som kyrkomötet är samlat.

Till kyrkomötets ledamöter utgår sammanträdesarvode under kyrkomötets sammanträdesdagar. Till kyrkomötets ledamöter utgår dock inte sammanträdesarvode enligt denna ersättningsstadga för ett sammanträde i något annat organ under den tid som kyrkomötet är samlat.

5 §

Sammanträdesarvode till ledamöter och till ersättare som *är närvarande* på ordförandes särskilda kallelse i organ som är utsedda av kyrkomötet eller kyrkostyrelsen, *förutom till Arvodesnämndens ledamöter*, utgår med de belopp som Arvodesnämnden fastställer.

Sammanträdesarvode till ledamöter och till ersättare som *deltar* på ordförandes särskilda kallelse i organ som är utsedda av kyrkomötet eller kyrkostyrelsen utgår med de belopp som Arvodesnämnden fastställer.

Sammanträdesarvode till ledamöter i Arvodesnämnden utgår med ett belopp som kyrkomötets presidium fastställer.

Förrättningsarvode

6 §

Förrättningsarvode kan utgå till en person enligt 8 § för en förrättning enligt 7 § som avser en kyrklig angelägenhet. Förrättningen ska avse ett uppdrag som utförs för den nationella nivåns räkning och på uppdrag av ett organ utsett av kyrkomötet eller kyrkostyrelsen eller dess ordförande.

Endast ett förrättningsarvode per dygn kan utgå, oavsett antalet förrättningar. Utgår ett sammanträdesarvode för samma dygn som en förrättning genomförs utgår inget förrättningsarvode.

Förrättningsarvodet utgör ersättning för förberedelse, deltagande och ansvarstagande.

7 §

Med förrättning avses

1. presidiemöte i ett organ på den nationella nivån som har utsetts av kyrkomötet eller kyrkostyrelsen,

2. möte med sekreterare eller föredragande i ett organ enligt 1 med anledning av planering eller beredning av organets sammanträden eller ärenden,

3. överläggning med företrädare för annat organ på den nationella nivån än det egna organet,

4. deltagande i kongress, konferens, studieresa eller informationsmöte,

5. för ledamot eller ersättare i kyrkostyrelsen; deltagande i överläggning med annan organisation, myndighet eller företag,

6. överläggningar med företrädare för andra organisatoriska delar av Svenska kyrkan eller organisationer närstående Svenska kyrkan,

7. deltagande i annan organisations möten när personen är utsedd att företräda Svenska kyrkan, förutsatt att arvode inte utgår från den andra organisationen,

8. efter kallelse av kyrkomötets ordförande; överläggningar med företrädare för kyrkomötets nomineringsgrupper avseende kyrkomötets arbete, och

9. för revisor; deltagande i revision av den nationella nivåns verksamhet.

Arvodesnämnden får besluta vad som i övrigt kan utgöra en förrättning.

8 §

Förrättningsarvode kan utgå till

1. ordförande i ett organ utsett av kyrkomötet eller kyrkostyrelsen som på organets vägnar deltar i en förrättning,

2. ledamot eller ersättare i ett organ enligt 1 som på uppdrag av organets ordförande deltar i en förrättning,

3. företrädare för kyrkomötets nomineringsgrupper som deltar i en förrättning på kallelse av kyrkomötets ordförande,

4. person som av kyrkostyrelsen har utsetts att representera eller företräda Svenska kyrkan,

5. revisor för den nationella nivån som deltar i revision.

Till kyrkomötets ordförande utgår inte förrättningsarvode. Sådant arvode utgår inte heller till en person som utför ett uppdrag inom ramen för sin anställning inom Svenska kyrkan.

9 §

Förrättningsarvode utgår med ett belopp som Arvodesnämnden fastställer.

Förrättningsarvode till ledamöter i Arvodesnämnden utgår med ett belopp som kyrkomötets presidium fastställer.

10 §

Den som har deltagit i en förrättning för vilken förrättningsarvode har utgått, ska lämna en redogörelse för det utförda uppdraget. Detsamma gäller den som har deltagit i en förrättning för vilken ersättning enligt 17 eller 19 § har utgått. Redogörelsen ska lämnas till det organ på vars uppdrag deltagandet har skett.

6 §

Till kyrkomötets ordförande samt förste och andre vice ordförande utgår ett fast årligt arvode med de belopp som fastställs av Arvodesnämnden.

11 §

När Arvodesnämnden fastställer arvodet för kyrkomötets ordförande ska nämnden beakta att förrättningsarvode inte kan utgå för detta uppdrag.

11 §

Till *de* som enligt 4 och 5 §§ har rätt att erhålla sammanträdesarvode får också betalas ersättning för styrkt förlorad arbetsförtjänst. Semester och kompensationsledighet berättigar inte till ersättning för förlorad arbetsförtjänst.

Ersättning för förlorad arbetsförtjänst betalas per *sammanträdesdag* med högst det belopp som fastställs av Arvodesnämnden.

Till den som har förlorat arbetsförtjänst men som inte kan redovisa för den får betalas ersättning med ett belopp som motsvarar den sjukpenning som skulle ha betalats från Försäkringskassan vid sjukdom.

17 §

Till *den* som enligt 4 och 5 §§ har rätt att erhålla sammanträdesarvode får också betalas ersättning för styrkt förlorad arbetsförtjänst. *Detsamma gäller den som har deltagit i en förrättning som kan ge rätt till förrättningsarvode enligt 6 § första stycket.* Semester och kompensationsledighet berättigar inte till ersättning för förlorad arbetsförtjänst.

Ersättning för förlorad arbetsförtjänst betalas per *sammanträdes- eller förrättningsdag* med högst det belopp som fastställs av Arvodesnämnden.

Till den som har förlorat arbetsförtjänst men som inte kan redovisa för den och som inte är folkbokförd i Sverige får Arvodesnämnden besluta om ersättning ska utgå och med vilket belopp.

Ersättning för förlorad pensionsförmån**18 §**

Den som erhåller ersättning för förlorad arbetsförtjänst har rätt till ersättning för förlorad pensionsförmån motsvarande 4,5 procent av den ersättning som utbetalas för förlorad arbetsförtjänst.

12 §

Arvodesnämnden beslutar om de ersättningar för resor som ska tillämpas vid resor med anledning av

– uppdrag som ledamot av kyrkomötet *samt*

– uppdrag som ledamot eller ersättare som *närvarar* på ordförandes särskilda kallelse i organ utsedda av kyrkomötet eller kyrkostyrelsen.

19 §

– uppdrag som ledamot av kyrkomötet,

– uppdrag som ledamot, eller som ersättare som *deltar* på ordförandes särskilda kallelse, i organ utsedda av kyrkomötet eller kyrkostyrelsen, *samt*

– *uppdrag som kan ge rätt till förrättningsarvode enligt 6 § första stycket.*

Detta beslut träder i kraft den 1 januari 2022.

5.3 Ärendet och dess beredning

I skrivelsen föreslår kyrkostyrelsen ändringar i ersättningsstadgan. Ärendet väcktes genom en skrivelse som Svenska kyrkans arvodesnämnd för den nationella nivån (Arvodesnämnden) under år 2019 tillställde kyrkostyrelsen. Med anledning av skrivelsen utreddes de synpunkter som nämnden framförde. Kyrkostyrelsen har bedömt att det finns anledning att gå vidare med förslag om vissa ändringar i bestämmelserna om arvoden och ersättningar. Ett utkast till skrivelse med ändrade bestämmelser har upprättats och remissbehandlats under våren 2020 genom att synpunkter inhämtats från Arvodesnämnden. Remissvaret finns tillgängligt i ärendet (Ks 2020-0282).

5.4 Bakgrund

5.4.1 Arvodesnämndens skrivelse

Arvodesnämnden genomförde år 2018 en genomlysning av nivåer för arvoden och ersättningar på den nationella nivån med utgångspunkt i den nationella nivåns behov av ansvarstagande, ärendeomfattning i det aktuella organet, periodicitet i verksamheten, krav på tillgänglighet och föreskriven specialistkompetens. Syftet med nämndens arbete var att ta fram ett underlag med förutsättningar för ett principiellt grundat beslut om arvoden. Nämndens intention är att fatta beslut om nya ersättningsnivåer som ska gälla från och med nästa mandatperiod och att det ska kunna fattas i så god tid att förutsättningarna är kända för dem som förklarar sig villiga att ta på sig ett förtroendeuppdrag.

I genomlysningen identifierade nämnden huvudsakligen tre områden där den menade att det finns behov av någon form av åtgärd och tillställde kyrkostyrelsen år 2019 en skrivelse (se Ks 2019-0282) med förslag på en översyn av dessa områden.

De i skrivelsen huvudsakligen identifierade områdena avsåg införande av ett nytt arvode, som komplement till de nuvarande, i form av förrättningsarvode, en modell för kompensation för förlust av tjänstepensionsförmån och slutligen ett förtydligande av vad som avses med styrkt förlorad arbetsförtjänst. Vad gäller förrättningsarvode menade nämnden att införandet av ett sådant skulle vara mer rättvist för den som företräder den nationella nivån samt ge mer flexibla och situationsanpassade förutsättningar, men att kyrkomötets ordförande i stället fortsatt skulle ersättas genom det fasta årliga arvodet. Vad gäller kompensation för förlorad tjänstepensionsförmån menade nämnden att personer med omfattande avdrag för förlorad arbetsförtjänst riskerar att få en märkbart lägre pension på grund av sina förtroendeuppdrag. Nämnden menade att det är olyckligt att den typen av livslånga konsekvenser ska uppstå och att det därför vore önskvärt att detta på något sätt skulle kunna kompenseras.

5.4.2 Tidigare ändringar i ersättningsstadgan m.m.

Arvoden och ersättningar till förtroendevalda har sedan kyrkoordningen infördes reglerats på delvis olika sätt. Ursprungligen fanns bestämmelser om arvodesfrågorna i kyrkomötets arbetsordning (SvKB 1999:3) där det i ett 7:e kapitlet fanns bestämmelser om arvoden och ersättningar för kyrkomötets ledamöter och andra förtroendevalda på den nationella nivån samt om fast arvode för kyrkomötets ordförande och vice ordförande. Det fanns även bestämmelser om ersättning till ledamöter och tjänstgörande ersättare för resor med anledning av särskilt angivna uppdrag. I den dåvarande ersättningsstadgan (SvKB 1999:5) fanns bestämmelser om fasta arvoden till ledamöter och ersättare i kyrkostyrelsens arbetsutskott. Dessa arvoden motiverades bland annat av den särskilda ansvars- och arbetsuppgiften för detta ledamotskap. Kyrkomötet

beslutade att ersättningarna för de förtroendevalda på den nationella nivån skulle ses över inför varje ny mandatperiod. Valberedningen gavs i uppdrag att se över och till kyrkomötet år 2000 återkomma med förslag på arvodesnivåer för förtroendevalda på den nationella nivån, vilket valberedningen gjorde. Vid 2000 års kyrkomöte behandlades dock inte valberedningens förslag slutligt, utan bereddes i stället vidare genom informella kontakter mellan kyrkomötets presidium och Kyrkorättsutskottet.

Vid 2001 års kyrkomöte beslutade kyrkomötet, efter förslag från kyrkorättsutskottet (Kr 2001:6), att anta en ny ersättningsstadga (SvKB 2001:18) som ersatte den från år 1999. De flesta bestämmelserna reglerades i denna stadga och i 7 kap. arbetsordningen fanns endast kvar en grundläggande bestämmelse om rätt till arvoden och ersättningar. I ersättningsstadgan fanns bestämmelser om arvoden för kyrkomötets ledamöter samt för de övriga förtroendevalda som har utsetts av kyrkomötet eller kyrkostyrelsen. Utgångspunkten för utskottets arbete hade varit att finna en enighet om de principer som ska vara vägledande för en ersättningsstadga. Några sådana principer, uttalade utskottet (Kr 2001:6 s. 2), skulle vara ”enkelhet, tydlighet, kostnadsneutralitet i förhållande till nuvarande villkor för ersättningar, en rimlig fördelning i förhållande till ansvar samt möjlighet för alla att kunna ta emot ett förtroendeuppdrag för Svenska kyrkan på nationell nivå”. Rätt till ersättning för förlorad arbetsförtjänst förelåg för alla uppdrag utom till kyrkomötets ledamöter under kyrkomötets sessioner. Några ändringar i bestämmelserna om reseersättning gjordes dock inte.

Ersättningsstadgan från år 2001 slutade att gälla den 1 januari 2013, efter att kyrkomötet 2012 beslutat att ersätta den med en ny, 2012 års ersättningsstadga (SvKB 2012:17).

Bakgrunden till 2012 års stadga var att kyrkomötet 2010, med anledning av en motion (Mot 2010:45) om modernisering av ersättningsstadgan, beslutade att ge ett uppdrag till kyrkomötets presidium. Uppdraget var att presidiet, i samråd med gruppledarna i nomineringsgrupperna, till ett kommande kyrkomöte under mandatperioden, skulle arbeta fram förslag till helhetslösning av arvodesfrågan och formerna för på vilket sätt beslut om fastställande av arvode ska ske. Kyrkorättsutskottet anförde i sitt betänkande (Kr 2010:5) att presidiet också borde överväga att inrätta ett särskilt organ för att besluta om ersättningar. Vid kyrkomötet 2011 gavs vidare ett uppdrag om att beakta frågan om skälig ersättning för barntillsyn. I och med 2012 års ersättningsstadga justerades sammanträdesarvodet till kyrkomötets ledamöter och dessa kom även att omfattas av möjligheten att få ersättning för styrkt förlorad arbetsförtjänst samt ersättning för barntillsyn under kyrkomötets sessioner. Kyrkomötet beslutade samtidigt att det skulle inrättas ett särskilt fristående organ att ansvara för samtliga arvodesfrågor rörande de uppdrag som regleras i ersättningsstadgan. Som en följd av detta beslutade kyrkomötet 2014 att inrätta Svenska kyrkans arvodesnämnd för den nationella nivån, med uppdrag att fastställa sammanträdesarvoden för kyrkomötets ledamöter samt för de övriga förtroendevalda som har utsetts av kyrkomötet eller kyrkostyrelsen, dock inte för arvodesnämndens ledamöter, vilkas arvode i stället skulle fastställas av kyrkomötets presidium (KsSkr 2014:3, Kr 2014:1). Vid 2015 års kyrkomöte gjordes en terminologisk justering avseende användningen av termen förtroendevald (KsSkr 2015:3, Kr 2015:1).

Vid 2017 års kyrkomöte beslutades att denna nämnds uppdrag skulle utökas till att fastställa arvoden för och ersättningar till kyrkomötets ledamöter samt ledamöter och ersättare i organ som har utsetts av kyrkomötet eller kyrkostyrelsen, det vill säga alla arvoden och ersättningar på den nationella nivån (Kr 2017:7). De bestämmelser i ersättningsstadgan som reglerade arvoden och ersättningar i fast angivna procent av ett prisbasbelopp ersattes av ett mandat till nämnden. Vidare gjordes en del termino-

logiska förtydliganden. Genom en övergångsbestämmelse angavs att ersättningsstadgan i dess tidigare lydelse dock ska tillämpas till dess att Arvodesnämnden fattat beslut om vilka arvoden och ersättningar som ska gälla.

Kyrkomötet 2018 beslutade om ett antal rättelser i ersättningsstadgan och i förtydligande syfte infördes en ny bestämmelse om att fast arvode också kan utgå för ordförande i råd under kyrkostyrelsen (KsSkr 2018:4, O 2018:1). Bestämmelsen innebär att Arvodesnämnden beslutar om med vilket belopp som ett fast årligt arvode till ordförande i kyrkostyrelsens råd ska utgå, efter att kyrkostyrelsen har framställt ett önskemål om det.

Utgångspunkten för tidigare revideringar av ersättningsstadgan har varit att enighet skulle råda om de principer som ska vara vägledande för ersättningsstadgan (se Kr 2012:1). Vid 2001 års kyrkomöte konstaterades några sådana principer för det arbete som då gjordes, nämligen enkelhet, tydlighet, kostnadsneutralitet i förhållande till de villkor som vid tidpunkten gällde, en rimlig fördelning i förhållande till ansvar samt möjlighet för alla att kunna ta emot ett förtroendeuppdrag för Svenska kyrkan på nationell nivå (Kr 2001:6). I samband med införandet av den gällande ersättningsstadgan 2012 betonade kyrkorättsutskottet och kyrkomötets presidium att det ansågs angeläget att finna en modell där ersättningsystemet är sådant att det inte för någon innebär en kännbar ekonomisk förlust att åta sig ett uppdrag på nationell nivå i Svenska kyrkan (Kr 2010:5, PSkr 2012:1, Kr 2012:1).

5.4.3 Gällande bestämmelser

Inledande bestämmelser

Ersättningsstadgan fick sin nuvarande lydelse genom beslut av 2018 års kyrkomöte.

I kyrkomötets beslut (SvKB 2012:17) om Ersättningsstadga (ersättningsstadgan) finns bestämmelser om arvoden för och ersättningar till kyrkomötets ledamöter samt ledamöter och ersättare i organ som har utsetts av kyrkomötet eller kyrkostyrelsen. Med ledamot avses även tjänstgörande ersättare. Arvode kan utgå som ett sammanträdesarvode och som ett fast årsarvode. (1 §)

Arvoden

Sammanträdesarvode

För dem som omfattas av ersättningsstadgan finns allmänna bestämmelser om sammanträdesarvode som innebär att arvode utgår för ett protokollfört sammanträde oavsett sammanträdes längd. Endast ett sammanträdesarvode per dygn kan utgå. Sammanträdesarvodet utgör ersättning den förtroendevaldes inläsning, närvaro och ansvarstagande. (2 §) Sammanträdesarvode ska utgå till ledamot samt till ersättare som är närvarande på ordförandes särskilda kallelse, men inte till den som enligt kyrkoordningen är skyldig att delta i sammanträdet. (3 § första och andra styckena)

Till kyrkomötets ledamöter utgår sammanträdesarvode under kyrkomötets sammanträdesdagar jämte en inledande förberedelsedag vid varje session. Däremot utgår inte sammanträdesarvode för kyrkomötets ledamöter för sammanträde i något annat organ under den tid som kyrkomötet är samlat. (3 § tredje stycket)

Sammanträdesarvode till kyrkomötets ledamöter samt till ledamöter och till ersättare som är närvarande på ordförandes särskilda kallelse i organ som är utsedda av kyrkomötet eller kyrkostyrelsen, utgår med de belopp som Arvodesnämnden fastställer. Sammanträdesarvode till ledamöter i Arvodesnämnden utgår dock med ett belopp som kyrkomötets presidium fastställer. (4 och 5 §§).

Fasta arvoden

Fasta årliga arvoden utgår till:

- kyrkomötets ordförande samt förste och andre vice ordförande,
- kyrkostyrelsens förste och andre vice ordförande,
- ledamöter och ersättare i kyrkostyrelsens arbetsutskott,
- ordföranden i Kyrkorättsnämnden,
- ordföranden och vice ordföranden i Svenska kyrkans överklagandenämnd,
- ordföranden och vice ordföranden i Svenska kyrkans valprovsnämnd,
- ordföranden i Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar,
- ordföranden i Svenska kyrkans arvodesnämnd,
- ordförande i råd som kyrkostyrelsen tillsätter, om kyrkostyrelsen har begärt det,
- ordföranden bland kyrkomötets revisorer, och
- revisorer valda av kyrkomötet.

Arvodesnämnden fastställer med vilka belopp som det fasta årliga arvodet ska utgå för respektive uppdrag, utom avseende arvodet till ordföranden i Arvodesnämnden där i stället kyrkomötets presidium fastställer beloppet. (6–10 §§)

Ersättningar m.m.*Ersättning för förlorad arbetsförtjänst*

Till den som har rätt till sammanträdesarvode enligt 4 och 5 §§ i stadgan får också betalas ersättning för styrkt förlorad arbetsförtjänst. Semester och kompensationsledighet berättigar inte till ersättning för förlorad arbetsförtjänst. Ersättning för förlorad arbetsförtjänst betalas per sammanträdesdag med högst det belopp som fastställs av Arvodesnämnden. Till den ledamot som har förlorat arbetsförtjänst men som inte kan redovisa för den får ersättning betalas med ett belopp som motsvarar den sjukpenning som skulle ha betalats från Försäkringskassan vid sjukdom. (11 §)

Reseförmåner

Enligt ersättningsstadgan gäller att Arvodesnämnden beslutar om de ersättningar för resor som ska tillämpas vid resor med anledning av uppdrag som ledamot av kyrkomötet samt uppdrag som ledamot eller ersättare som närvarar på ordförandes särskilda kallelse i organ utsedda av kyrkomötet eller kyrkostyrelsen. (12 §)

Ersättning för barn tillsyn

De kyrkomötesledamöter som behöver anlita barn tillsyn under kyrkomötets sessioner har enligt ersättningsstadgan också rätt till skälig ersättning för barnvakt. Ersättning kan utgå för barn upp till tolv år. Arvodesnämnden beslutar om ersättningen. (13 §)

5.5 Överväganden och förslag

5.5.1 Förrättningsarvode

Kyrkostyrelsens förslag: En ny form av arvode, förrättningsarvode, införs som kan utgå för den som har deltagit i en förrättning som avser en kyrklig angelägenhet. Deltagandet ska ske för den nationella nivåns räkning och på uppdrag av ett organ utsett av kyrkomötet eller kyrkostyrelsen eller av dess ordförande. Vad som ska anses vara en förrättning som berättigar till arvode och kretsen av personer som kan uppbära arvodet regleras närmare i ersättningsstadgan. Arvodesnämnden ges mandat att vid behov komplettera uppräknningen av vad som kan utgöra en förrättning. Förrättningsarvodet ska utgöra ersättning för förberedelse, deltagande och ansvarstagande.

Endast ett förrättningsarvode per dag ska kunna utgå och det ska motsvara ett dagarvode för sammanträde. Förrättningsarvode utgår dock inte om det samma dag utgår ett sammanträdesarvode. Den som uppbär ett förrättningsarvode ska ha rätt till samma ersättningar som gäller för den som uppbär sammanträdesarvode. Det ska dock inte utgå till kyrkomötets ordförande, något som ska beaktas när det fasta årliga arvodet för ordförandeuppdraget fastställs. För övriga som uppbär fast årligt arvode kan förrättningsarvode utgå vid sidan av det fasta arvodet. Förrättningsarvode ska inte heller utgå till den som deltar i en förrättning inom ramen för sin anställning inom Svenska kyrkan.

Den som har deltagit i en förrättning, för vilken förrättningsarvode, ersättning för förlorad arbetsförtjänst eller reseersättning har utgått, ska lämna en redogörelse för det utförda uppdraget till det organ på vars uppdrag deltagandet har skett.

Vidare görs ett antal konsekvensändringar.

Flyttade paragrafer: 6–13 §§ ska betecknas 11–17, 19 och 20 §§ ersättningsstadgan

Ändrade paragrafer: 1, 11, 17 och 19 §§ ersättningsstadgan

Nya paragrafer: 6–10 §§ ersättningsstadgan

Förslaget i utkastet till skrivelse överensstämmer huvudsakligen med kyrkostyrelsens förslag. Förslaget i utkastet innebar att endast den som deltagit i en förrättning för vilket förrättningsarvode hade utgått skulle lämna en redogörelse för det utförda uppdraget. Därutöver har det gjorts några justeringar i förtydligande syfte.

Remissinstanserna: Arvodesnämnden har tillstyrkt förslaget och konstaterar att det mycket väl svarar upp mot det som nämnden tidigare har anfört. Nämnden uppger vidare att kyrkostyrelsen har tagit frågan på allvar och att nämnden uppskattar det sätt på vilket de framförda synpunkterna har hörtsammats. Nämnden föreslår dock att redogörelsen över ett utfört uppdrag ska lämnas oavsett form av ekonomisk kompensation, det vill säga även i de fall endast ersättning för förlorad arbetsförtjänst eller reseersättning har utbetalats. Vidare anför Arvodesnämnden att det är av vikt att bevaka kostnadsutvecklingen vad gäller tillämpningen av de nya bestämmelserna i ersättningsstadgan. Kyrkostyrelsen bör därför, enligt nämnden, i skrivelsen lägga till att en utvärdering av ändringarna ska genomföras innan utgången av nästa mandatperiod.

Skälen för kyrkostyrelsens förslag

Ersättningsstadgan medger idag endast utbetalning av arvoden för sammanträden. Den som deltar i annan förrättning inom ramen för sitt uppdrag får ingen ersättning för det. För den som erhåller årsarvode för sitt uppdrag anses idag dessa förrättningar ingå i årsarvodet, men för vissa uppdrag har Arvodesnämnden anfört att det finns så

stora förväntningar gällande deltagande i olika sammanhang att årsarvodet inte utgör en rimlig kompensation.

Kyrkostyrelsen har undersökt hur ersättningsstadgan tillämpas och kan utifrån detta konstatera att det i praktiken redan utgår förrättningsarvoden som närmare avgörs från fall till fall. Detta kan enligt kyrkostyrelsen inte anses vara en tillfredsställande ordning. Vad som kan ge rätt till arvode utöver protokollförda sammanträden bör regleras i syfte att skapa en tydligare ordning för när en sådan rätt föreligger. Det kan över tid variera hur stora insatser som krävs och en konstruktion med förrättningsarvode kan ge flexibla och situationsanpassade förutsättningar. Kyrkostyrelsen menar därför att det är motiverat att införa ett förrättningsarvode till den som utför ett uppdrag för den nationella nivåns räkning och på uppdrag av ett organ utsett av kyrkomötet eller kyrkostyrelsen eller dess ordförande.

Förrättningsarvode bör enligt kyrkostyrelsen motsvara ett dagarvode för sammanträde. Det behöver bland annat också närmare regleras vad som avses med en förrättning och anges vilken krets av personer som har rätt att uppbära ett sådant arvode samt med vilket belopp.

Vad förrättningsarvode kan utgå för

Enligt kyrkostyrelsen ska förrättningsarvode kunna utgå för en förrättning som avser en kyrklig angelägenhet. Vad som är en kyrklig angelägenhet kan enligt kyrkostyrelsen variera över tid och bör därför inte närmare regleras i stadgan, utan i stället avgöras i varje situation då beslut tas om att någon ska delta i en förrättning. Vad som ska anses vara en förrättning som berättigar till arvode ska regleras närmare i ersättningsstadgan (se nedan). Det ska dock alltid vara fråga om en förrättning som utförs för den nationella nivåns räkning på uppdrag av ett organ utsett av kyrkomötet eller kyrkostyrelsen eller dess ordförande.

I ersättningsstadgan bör det enligt kyrkostyrelsen anges vad förrättningsarvode ska utgöra ersättning för, på ett liknande sätt som gäller avseende sammanträdesarvode. Förrättningsarvode ska utgöra ersättning för förberedelse, deltagande och ansvarstagande. Vidare ska enligt kyrkostyrelsen också gälla att endast ett förrättningsarvode per dygn kan utgå, oavsett antalet förrättningar, vilket överensstämmer med vad som gäller för sammanträdesarvoden.

För protokollförda sammanträden utgår alltid sammanträdesarvode. Utgår sammanträdesarvode för samma dygn som en förrättning genomförs ska enligt kyrkostyrelsen därför inget förrättningsarvode utgå.

I likhet med vad som gäller för sammanträdesarvoden ska även den som får fast årligt arvode kunna få förrättningsarvode, som då utgör ett komplement till det fasta arvodet.

Vad en förrättning är

I ersättningsstadgan föreslår kyrkostyrelsen att följande ska anses vara en förrättning som kan ge rätt till förrättningsarvode: 1. presidiummöte i ett organ på den nationella nivån som har utsetts av kyrkomötet eller kyrkostyrelsen, 2. möte med sekreterare eller föredragande i ett organ enligt 1 med anledning av planering eller beredning av organets sammanträden eller ärenden, 3. överläggning med företrädare för annat organ på den nationella nivån än det egna organet, 4. deltagande i kongress, konferens, studieresa eller informationsmöte, 5. för ledamot eller ersättare i kyrkostyrelsen, deltagande i överläggning med annan organisation, myndighet eller företag, 6. överläggningar med företrädare för andra organisatoriska delar av Svenska kyrkan eller organisationer närstående Svenska kyrkan, 7. deltagande i annan organisations möten när

personen är utsedd att företräda Svenska kyrkan, förutsatt att arvode inte utgår från den andra organisationen, 8. efter kallelse av kyrkomötets ordförande, överläggningar med företrädare för kyrkomötets nomineringsgrupper avseende kyrkomötets arbete, 9. för revisor, deltagande i revision av den nationella nivåns verksamhet.

För att skapa en flexibilitet i vilka situationer som i övrigt kan utgöra en förrättning bör det också finnas en ventil i stadgan som ger Arvodesnämnden ett mandat att besluta vad som i övrigt kan utgöra en förrättning. De situationer som anges i stadgan torde dock enligt kyrkostyrelsen utgöra merparten av de situationer som kan ge rätt till förrättningsarvode. Arvodesnämnden bör mot den bakgrunden vara restriktiv med att nyttja den möjlighet som ges.

Vem som kan få förrättningsarvode

Förrättningsarvode föreslås enligt kyrkostyrelsen kunna utgå till 1. ordförande i ett organ utsett av kyrkomötet eller kyrkostyrelsen som på organets vägnar deltar i en förrättning, 2. ledamot eller ersättare i ett organ enligt 1 som på uppdrag av organets ordförande deltar i en förrättning, 3. företrädare för kyrkomötets nomineringsgrupper som deltar i en förrättning på kallelse av kyrkomötets ordförande, 4. person som av kyrkostyrelsen har utsetts att representera eller företräda Svenska kyrkan och 5. revisor för den nationella nivån som deltar i revision.

Förrättningsarvode ska enligt kyrkostyrelsen, på samma sätt som gäller övriga arvoden, utgå med de belopp som Arvodesnämnden fastställer. Förrättningsarvode till ledamöter i Arvodesnämnden utgår dock med de belopp som kyrkomötets presidium fastställer, även detta i likhet med vad som redan gäller för övriga arvoden.

För uppdraget som kyrkomötets ordförande bör även fortsättningsvis alla förrättningar anses ersätta genom årsarvodet. Detta ska i stället, enligt kyrkostyrelsen, beaktas av Arvodesnämnden när det fasta årliga arvodet fastställs. Inte heller bör den som inom ramen för sin anställning inom Svenska kyrkan utför ett uppdrag ha rätt till förrättningsarvode.

En redogörelse över deltagandet ska lämnas

Den som deltar i en förrättning för vilken det utgår arvode eller ersättning i någon form, ska återrapportera sitt deltagande till det organ på vars uppdrag deltagandet har skett. Kyrkostyrelsen instämmer därigenom i vad Arvodesnämnden har anfört, att även den som deltagit i en förrättning och för detta valt att endast erhålla ersättning för förlorad arbetsförtjänst eller reseersättning, också ska lämna en redogörelse över deltagandet. Det bör enligt kyrkostyrelsen dock vara en fråga för respektive organ att ange de närmare formerna för hur detta ska gå till.

Konsekvensändringar avseende förlorad arbetsförtjänst

I bestämmelserna om ersättning för förlorad arbetsförtjänst bör regleras att den som har deltagit i en förrättning ska ha rätt till ersättning för inkomstbortfall under samma förutsättningar som den som har deltagit i ett sammanträde.

Konsekvensändringar avseende reseförmåner och övrigt

Införande av förrättningsarvode medför behov av ändringar i ett antal bestämmelser i ersättningsstadgan. Den föreslagna kretsen av personer berättigade att uppbära förrättningsarvode innebär att kretsen personer som omfattas av ersättningsstadgan behöver ändras. Det inkluderar bland annat portalparagrafen och paragrafen om vem som har rätt att uppbära reseförmåner. I den senare behöver det anges att Arvodesnämnden ska besluta om de ersättningar för resor som ska tillämpas med anledning

av uppdrag som kan ge rätt till förrättningsarvode. En omnumrering av bestämmelserna behöver också göras för att erhålla en bättre struktur i stadgan.

I avsnitt 5.5.2 behandlar kyrkostyrelsen frågan om utvärdering av denna ersättning inför nästkommande mandatperiod.

5.5.2 Kompensation för förlorad pensionsförmån

Kyrkostyrelsens förslag: Det införs en rätt till kompensation för förlorad pensionsförmån för den som erhåller ersättning för förlorad arbetsförtjänst. Ersättningsnivån ska vara reglerad och utgöra 4,5 procent av den ersättning som har utbetalats för förlorad arbetsförtjänst.

Ny paragraf: 18 § ersättningsstadgan

Förslaget i utkastet till skrivelse överensstämmer med kyrkostyrelsens.

Remissinstanserna: Arvodesnämnden har tillstyrkt förslaget. Arvodesnämnden anför att en utvärdering av de nya arvoden och ersättningarna bör genomföras innan utgången av nästa mandatperiod.

Skälen för kyrkostyrelsens förslag

Kyrkostyrelsen konstaterar inledningsvis att på de arvoden som utgår betalas sociala avgifter. Det innebär att utbetalningar sker till den allmänna pensionen. Någon kompensation för förlorad tjänstepensionsförmån finns däremot inte reglerad i ersättningsstadgan för förtroendevalda på den nationella nivån.

Personer med omfattande avdrag för förlorad arbetsförtjänst riskerar därmed att gå miste om inbetalningar till tjänstepension från sin arbetsgivare i sådan omfattning att de får en märkbart lägre pension på grund av de förtroendeuppdrag som de har haft på den nationella nivån. Kyrkostyrelsen instämmer därför i det som Arvodesnämnden framfört, att det är olyckligt att det uppstår den här typen av livslånga konsekvenser för personer som lagt ner mycket tid och engagemang som förtroendevalda och att det är önskvärt att detta kompenseras.

För att ersättning för förlorad tjänstepension ska kunna utgå behöver ändringar göras i ersättningsstadgan. Dessa ändringar bör utformas på ett sådant sätt att de är enkla att tillämpa ur ett administrativt perspektiv samtidigt som de tydligt anger vilka förutsättningar som gäller. Ändringarna bör också kunna stå sig över tid.

Ett lämpligt sätt att reglera detta är, enligt kyrkostyrelsen, att relatera till en fast bestämd procentsats av den ersättning som utbetalas för förlorad arbetsförtjänst för att undvika onödig extra administration. Procentsatsen bör vara i linje med övriga gällande pensionsavtal inom privat och kommunal sektor och därför fastställas till 4,5 procent. Denna procentsats motsvarar också vad som gäller enligt Svenska kyrkans pensionsavtal. I många avtal finns därutöver en högre avsättning på delar av lönen som överstiger 7,5 inkomstbasbelopp. En kompensation som beaktar detta kan bli svår att hantera ur ett administrativt perspektiv, då det finns många påverkansgrunder som inte är möjliga att styra över eller ha vetskap om. Detta leder till svårigheter att fastställa korrekta kompensationsbelopp. Någon sådan ytterligare kompensation, utöver 4,5 procent av den ersättning som har utbetalats som förlorad arbetsförtjänst, bör därför inte införas. Med den valda modellen är det möjligt för den som erhåller ersättningen att själv placera kompensationen i ett lämpligt pensionssparande.

Arvodesnämnden har anfört att de ändringar i stadgan som avser förrättningsarvode och ersättning för förlorad pensionsförmån som följer av förslaget bör utvärderas innan utgången av nästa mandatperiod. Kyrkostyrelsen instämmer i att en förändring av det slag som föreslås behöver följas och utvärderas. Kyrkostyrelsen avser därför att göra en sådan utvärdering före utgången av nästa mandatperiod.

5.5.3 Övriga justeringar

Kyrkostyrelsens förslag: En ändring görs av ersättningsstadgans terminologi avseende närvaro, så att den överensstämmer med terminologin i kyrkoordningen. I stadgan ska termen ”delta” användas i stället för termen ”närvaro”.

Nuvarande bestämmelse om rätt till ett sammanträdesarvode till ledamöter i kyrkomötet för förberedelsedagar utgår, eftersom sådant arvode inte längre utbetalas. Vidare införs ett mandat för Arvodesnämnden avseende ersättning för förlorad arbetsförtjänst för den som inte är folkbokförd i Sverige. Detta mandat ger Arvodesnämnden rätt att i sådana fall besluta om när ersättning ska utgå och med vilket belopp.

Därutöver görs ett antal ändringar av förtydligande karaktär i några bestämmelser, utan att detta innebär någon ändring i sak.

Ändrade paragrafer: 2, 3, 5, 17 och 19 §§ ersättningsstadgan

Förslaget i utkastet till skrivelse överensstämmer med kyrkostyrelsens förslag.

Remissinstanserna: Arvodesnämnden har tillstyrkt förslaget.

Skälen för kyrkostyrelsens förslag

I samband med att ersättningsstadgan har setts över inför ett eventuellt införande av förrättningsarvode och ersättning för förlorad tjänstepensionsförmån har ytterligare behov av justeringar noterats, bland annat för att uppnå en mer enhetlig och mer tydlig reglering avseende sammanträdes- och förrättningsarvode.

Sammanträdesarvode

Med närvaro avses i kyrkoordningen fysisk närvaro på den fysiska plats där ett sammanträde äger rum, en form av formell närvaro som grundar rätt till deltagande i beslutsfattandet. Även den som inte formellt deltar i beslutsfattande har dock enligt stadgan rätt att uppbära arvode. En ändring av termen närvara som återspeglar kyrkoordningens terminologi bör enligt kyrkostyrelsen därför göras (se uttalanden i KsSkr 2019:4 och bet. O 2019:3 avseende deltagande på distans i beslutande och verkställande organ). Med termen ”delta” i ersättningsstadgan bör således avses både en formell närvaro och annat deltagande, till exempel när någon deltar på distans utan att uppfylla villkoren för formell närvaro. Det kan gälla en ledamot som då inte kan delta i beslutsfattandet eller en icke tjänstgörande ersättare som följer sammanträdet på distans eller genom att vara fysiskt närvarande (på ordförandens särskilda kallelse).

I 3 § tredje stycket ersättningsstadgan anges att det till kyrkomötets ledamöter utgår sammanträdesarvode under kyrkomötets sammanträdesdagar jämte en inledande förberedelsedag vid varje session. Enligt en överenskommelse inom kyrkomötet utgår inte längre sammanträdesarvode för förberedelsedagen, trots att ledamöterna har rätt till detta enligt ersättningsstadgan. Kyrkostyrelsen föreslår därför att denna reglering utgår ur ersättningsstadgan eftersom den är inaktuell.

Enligt 11 § ersättningsstadgan gäller att den som har en förlorad arbetsförtjänst, men som inte kan redovisa för den, kan erhålla ersättning med ett belopp som motsvarar den sjukpenning som skulle ha betalats från Försäkringskassan vid sjukdom. I exempelvis kyrkomötet ingår numera också ledamöter och ersättare som väljs genom indirekta val inom Svenska kyrkan i utlandet och som kan vara bosatta utomlands. För dessa personer saknas i många fall tillräckliga underlag för att beräkna med vilket belopp sjukpenning skulle ha utbetalats till följd av att personerna inte är folkbokförda i Sverige. För att lika förutsättningar så långt som möjligt ska gälla även för dessa personer, bör det enligt kyrkostyrelsen införas en ventil i ersättningsstadgan som ger Arvodesnämnden mandat att besluta om när ersättning i dessa fall ska betalas ut och med vilket belopp.

Rättelse i bestämmelsen om reseförmåner m.m.

Arvodesnämndens mandat utvidgades till följd av ett utskottsinitiativ i kyrkomötet 2017 (Kr 2017:7). I samband med detta gjordes ett antal övriga ändringar i ersättningsstadgan, som börjar tillämpas när Arvodesnämnden första gången fattar de beslut som föranleds med anledning av 2017 års ändringar. Arvodesnämnden har ännu inte fattat beslut om reseförmåner, varför den äldre lydelsen alltjämt gäller. Enligt denna omfattas ”resor med anledning av uppdrag som ledamot av kyrkomötet, i organ utsedda av kyrkomötet samt i organ utsedda av kyrkostyrelsen” samt ”för ersättare som tjänstgör i ledamots ställe eller som efter särskild kallelse deltar i ett sammanträde”. Enligt gällande lydelse omfattas uppdrag som ledamot eller ersättare som närvarar på ordförandes särskilda kallelse i organ utsedda av kyrkomötet eller kyrkostyrelsen. Reseförmåner är inte omedelbart knutet till deltagande i ett sammanträde där någon närvarar på ordförandes särskilda kallelse. Det finns en risk att bestämmelsen, så som den kom att utformas vid 2017 års kyrkomöte, inte tydligt träffar (ordinarie) ledamöter och tjänstgörande ersättare. I syfte att undvika oklarheter bör bestämmelsen språkligt förtydligas. Vidare föreslås ett antal språkliga rättelser, som inte är avsedda att innebära någon ändring i sak.

5.6 Ikraftträdande

En grundläggande princip som har gällt sedan 1999 års kyrkomöte är att kyrkomötet inför varje ny mandatperiod ska se över arvoden och övriga ersättningar för de förtroendevalda på den nationella nivån. På så sätt kommer det som beslutas att bli gällande för de nyvalda och påverkar inte dem som redan innehar förtroendeuppdrag. Kyrkostyrelsen anser att detta är en lämplig ordning som det finns goda skäl att hålla fast vid om inte särskilda omständigheter föranleder något annat. Det föreslås därför att alla ändringar i ersättningsstadgan ska träda i kraft den 1 januari 2022, det vill säga när den nya mandatperioden börjar. Det bedöms inte föreligga behov av övergångsbestämmelser.

5.7 Konsekvenser

Konsekvenser för barn

Förslaget bedöms inte medföra några direkta eller indirekta konsekvenser för barn.

Ekonomiska konsekvenser

Under år 2019 utbetalades ersättning för förlorad arbetsförtjänst på ca 1 316 000 kronor exklusive sociala avgifter till de förtroendevalda. Kompensation av förlorad tjänstepensionsförmån enligt förslaget skulle, baserat på dessa siffror, ha medfört en ytterligare kostnad på ca 60 000 kronor exklusive sociala avgifter. Förslaget om kompensation för förlorad tjänstepensionsförmån kommer således att medföra ökade kostnader för den nationella nivån. Även förslaget om förrättningsarvode kan antas leda till att kostnaderna ökar. Detta dels eftersom det utgår ett nytt arvode, dels för att kostnaden för ersättning för förlorad arbetsförtjänst därmed i sin tur ökar. Som en ytterligare konsekvens ökar i så fall även den ersättning som utgår för förlorad pensionsförmån. I avsnitt 5.5.1 framgår att kyrkostyrelsen avser att följa tillämpningen av de nya bestämmelserna och att en utvärdering ska genomföras före utgången av den kommande mandatperioden.

5.8 Kommentarer till bestämmelserna i ersättningsstadgan

1 §

I *första stycket* har gjorts ett tillägg som innebär ett förtydligande att det också finns bestämmelser om arvoden och ersättningar till dem som finns uppräknade i 8 §, för det fall dessa inte är ledamöter i kyrkomötet, eller ledamöter och ersättare i organ som har utsetts av kyrkomötet eller kyrkostyrelsen.

I *andra stycket* har förrättningsarvode tillförts som en ny form av arvode vid sidan av sammanträdesarvode. Av bestämmelsen framgår att förrättningsarvode inte kan utgå samtidigt som ett sammanträdesarvode, men att det däremot är möjligt att få både sammanträdesarvode eller förrättningsarvode även om man har ett fast årligt arvode.

Övervägandena finns i avsnitt 5.5.1.

2 §

I *första stycket* har ett förtydligande gjorts om att sammanträdesarvode utgår för *deltagande* i ett protokollfört sammanträde i ett organ *på den nationella nivån*.

I *andra stycket* har termen närvaro ersatts av termen deltagande, eftersom sammanträdesarvode också kan utgå till den som inte formellt är närvarande. Det avser exempelvis en ersättare som följer sammanträdet på distans utan att delta i beslutsfattandet. Angående termen närvarande, se kyrkostyrelsens skrivelse 2019:4.

Övervägandena finns i avsnitt 5.5.3.

3 §

I *första stycket* har termen närvaro justerats, se kommentaren till 2 §. Vidare har orden "ska utgå" ersatts med "utgår". Detta innebär ingen ändring i sak och betyder fortfarande att sammanträdesarvode ska utgå till den som har rätt till sådant och som deltar i ett protokollfört sammanträde i ett organ på den nationella nivån. Jämför kommentaren till 6 § om förrättningsarvode.

I *tredje stycket* har rätten till arvode för en förberedelsedag inför varje kyrkomötes-session tagits bort då något sådant arvode inte längre utgår i praktiken och bestämmelsen i denna del således är inaktuell.

Övervägandena finns i avsnitt 5.5.3.

5 §

I *första stycket* har termen närvarande ersatts med deltar, se kommentaren till 2 §. Vidare har en språklig justering gjorts som innebär att orden ”förutom till Arvodesnämndens ledamöter” har tagits bort från stycket, då det finns särskilda regler om vem som fastställer arvodet för dessa ledamöter i andra stycket. Justeringen innebär ingen ändring i sak.

Övervägandena finns i avsnitt 5.5.3.

6 §

Bestämmelsen är ny.

I *första stycket* anges de grundläggande förutsättningarna för att uppbära förrättningsarvode. Till skillnad från vad som gäller sammanträdesarvode men i likhet med de ersättningar som kan utbetalas anges att förrättningsarvode kan utgå. Det betyder att den som vill ha förrättningsarvode, måste begära att få sitt arvode utbetalt. Det ska alltid avse ett uppdrag som utförs för den nationella nivåns räkning, på uppdrag av ett organ utsett av kyrkomötet eller kyrkostyrelsen eller organets ordförande.

Av *andra stycket* framgår att endast ett arvode per dygn kan utgå oavsett antalet förrättningar. Detta motsvarar vad som gäller för sammanträdesarvode. Vidare anges att förrättningsarvode inte kan utgå om det utgår ett sammanträdesarvode under samma dygn. Se kommentaren till 1 §.

I *tredje stycket* anges att förrättningsarvode utgör ersättning för förberedelse, deltagande och ansvarstagande. Bestämmelsen speglar den motsvarande bestämmelsen avseende sammanträdesarvode, som finns i 2 § andra stycket.

Övervägandena finns i avsnitt 5.5.1.

7 §

Bestämmelsen är ny.

I *första stycket* finns en uppräkningslista av situationer som definieras vara förrättningar som kan ge rätt till förrättningsarvode. I vissa fall innefattas i definitionen även ytterligare inskränkningar, exempelvis avseende en viss krets av personer, se punkterna 8 och 9, eller vissa särskilda förutsättningar, se punkterna 7 och 8.

Av *andra stycket* framgår att Arvodesnämnden kan besluta att ytterligare situationer, utöver de som finns i uppräkningslistan i första stycket, kan utgöra en ersättningsberättigad förrättning. Denna ventil är avsedd att användas restriktivt.

Övervägandena finns i avsnitt 5.5.1.

8 §

Bestämmelsen är ny.

I *första stycket* finns en uppräkningslista av vilka personer som det kan utgå förrättningsarvode till.

I *andra stycket* förtydligas något som redan följer av punkten 1 i första stycket att det för uppdraget som kyrkomötets ordförande inte utgår något förrättningsarvode, se vidare kommentaren till 11 §. Inte heller den som utför ett uppdrag inom ramen för sin anställning inom Svenska kyrkan har enligt bestämmelsen rätt till förrättningsarvode. Detta även om villkoren för att uppbära förrättningsarvode i övrigt är uppfyllda.

Övervägandena finns i avsnitt 5.5.1.

9 §

Bestämmelsen är ny.

Av *första stycket* framgår att det är Arvodesnämnden som fastställer med vilket belopp som förrättningsarvode utgår, dock med undantag för vad som sägs i andra stycket.

I *andra stycket* anges att det är kyrkomötets presidium som fattar beslut om beloppets storlek avseende ledamöterna i Arvodesnämnden. Bestämmelsen motsvarar 5 § som avser sammanträdesarvode.

Övervägandena finns i avsnitt 5.5.1.

10 §

Bestämmelsen är ny och anger att den som har deltagit i en förrättning för vilken förrättningsarvode, ersättning för förlorad arbetsförtjänst eller reseersättning har utgått, ska lämna en redogörelse över förrättningen till det organ på vars uppdrag deltagandet har skett. Vad redogörelsen närmare ska innehålla är en fråga som får avgöras av det organ som har gett uppdraget.

Bestämmelsen reglerar när det enligt ersättningsstadgan finns en formell skyldighet att lämna en redogörelse över deltagandet i en förrättning. Det finns inget som hindrar att ett organ beslutar att en redogörelse också ska lämnas i de fall där något arvode eller ersättning inte har utgått för deltagandet. Detsamma gäller när personen inte har rätt till förrättningsarvode därför att ett sammanträdesarvode i stället har utgått.

Övervägandena finns i avsnitt 5.5.1.

11 §

Bestämmelsen har fått ny beteckning och var tidigare 6 §. Rubriken närmast före tidigare 6 § har flyttats till närmast före denna paragraf.

I ett nytt *andra stycke* anges att Arvodesnämnden ska beakta att förrättningsarvode inte kan utgå för uppdraget som ordförande i kyrkomötet, när nämnden fastställer det fasta årliga arvodet för detta uppdrag.

Övervägandena finns i avsnitt 5.5.1.

17 §

Bestämmelsen har fått ny beteckning och var tidigare 11 §.

I *första stycket* har lagts till att den som har deltagit i en förrättning som kan ge rätt till förrättningsarvode enligt 6 § första stycket också har rätt till ersättning för förlorad arbetsförtjänst. Det innebär bland annat att den som har deltagit både i ett sammanträde och en förrättning samma dag och därför inte har rätt till förrättningsarvode enligt 6 § andra stycket, men haft förlorad arbetsförtjänst för sitt deltagande i förrättningen ändå kan få ersättning för den inkomstförlusten. Någon inkomstförlust att ersätta finns dock inte om hela inkomstbortfallet har ersatts genom deltagandet i sammanträdet.

I *andra stycket* anges att ersättning för förlorad arbetsförtjänst betalas per sammanträdes- eller förrättningsdag genom att förrättningsdag har tillförts i bestämmelsen. Jämför kommentaren till 6 §.

I ett nytt *fjärde stycke* anges att för den som har förlorat arbetsförtjänst men som inte kan redovisa för den och som inte är folkbokförd i Sverige får Arvodesnämnden besluta om ersättning ska utgå och med vilket belopp. Tillägget är avsett att utgöra en ventil som ska garantera likabehandling av personer som har rätt att uppbära ersättningen, men där det inte går att fastställa vilket belopp som motsvarar den sjukpenning

som skulle ha utbetalats från Försäkringskassan vid sjukdom till följd av att personen inte är folkbokförd i Sverige.

KsSkr 2020:4

Övervägandena finns i avsnitt 5.5.1 och 5.5.3.

18 §

Bestämmelsen är ny och reglerar en ny ersättningsform, ersättning för förlorad pensionsförmån. Av bestämmelsen följer att den som erhåller ersättning för förlorad arbetsförtjänst också ska få ersättning för förlorad pensionsförmån. Ersättningen motsvarar ett tillägg av ett belopp som beräknas med en fast angiven procentsats av den ersättning som har utbetalats för förlorad arbetsförtjänst.

Övervägandena finns i avsnitt 5.5.2.

19 §

Bestämmelsen har fått ny beteckning och var tidigare 12 §. Rubriken närmast före tidigare 12 § har flyttats till närmast före denna paragraf.

I *andra strecksatsen* har gjorts ett språkligt förtydligande så att det mer tydligt framgår att ersättning för resor avser ledamot, vilket enligt 1 § inkluderar tjänstgörande ersättare, och därutöver ersättare som deltar på ordförandens särskilda kallelse. I båda fallen ska det vara fråga om deltagande i ett organ utsett av kyrkomötet eller kyrkostyrelsen. Ingen ändring i sak är avsedd.

En *ny tredje strecksats* har införts som även ger rätt till ersättning för resor för den som utför ett uppdrag som kan ge rätt till förrättningsarvode. Även resor till en förrättning för vilken det inte utgår förrättningsarvode därför att det samma dag utgår ett sammanträdesarvode enligt 6 § andra stycket ger rätt till reseersättning. Någon kostnad för resa till förrättningen bör dock inte ha uppstått om förrättningen och sammanträdet äger rum på samma plats och således ersatts genom reseersättning avseende resan till sammanträdet.

Övervägandena finns i avsnitt 5.5.1 och 5.5.3.

6 Övriga rättelser

6.1 Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att anta kyrkostyrelsens förslag till ändringar i kyrkoordningen.

6.2 Förslag till ändringar i kyrkoordningen

Kyrkomötet beslutar i fråga om kyrkoordningen

dels att rubriken närmast före 8 kap. 33 § ska sättas närmast före 8 kap. 34 §,

dels att rubrikerna närmast före 29 kap. 2–6, 9 och 10 §§ ska sättas närmast före 29 kap. 1–5 respektive 8 och 9 §§,

dels att det närmast före 8 kap. 33 § ska införas en ny rubrik som ska lyda ”Slutlig sammanräkning”,

dels att ordet ”beslutordningen” i 11 kap. 18 § ska ersättas med ”beslutsordningen”.

Detta beslut träder i kraft den 1 januari 2021.

6.3 Ärendet och dess beredning

Kyrkostyrelsen har under året uppmärksammat att det finns behov av rättelser i några av bestämmelserna i kyrkoordningen. I detta avsnitt föreslås sådana ändringar.

6.4 Överväganden och förslag

Kyrkostyrelsens förslag: En rättelse ska göras av ett ord i 11 kap. 18 § kyrkoordningen. Vidare ska rubriken närmast före 8 kap. 33 § sättas närmast före 8 kap. 34 § och rubrikerna i kapitel 29 rättas. En ny rubrik ska införas närmast före 8 kap. 33 §.
Ändrad paragraf: 11 kap. 18 § kyrkoordningen.

Skälen för kyrkostyrelsens förslag

I 11 kap. 18 § tredje punkten kyrkoordningen har ett *s* fallit bort i ordet beslutsordning, så att det i stället står beslutordning.

Närmast före 8 kap. 33 § finns en rubrik benämnd "[g]runder för bedömning av valsedlar". Denna rubrik har hamnat fel och ska i stället placeras närmast före 8 kap. 34 §. Före 8 kap. 33 § ska i stället införas en ny rubrik som ska lyda "Slutlig sammanräkning".

I samband med kyrkomötet 2019 beslutades ett antal ändringar i kyrkoordningens 29:e kapitel (SvKB 2019:9). Bland annat numrerades ett antal bestämmelser om. Av misstag flyttades dock inte rubrikerna närmast före de omplacerade bestämmelserna. Detta bör i stället justeras nu, på så sätt att rubrikerna närmast före 29 kap. 2–6, 9 och 10 §§ sätts närmast före 29 kap. 1–5 respektive 8 och 9 §§.

Kyrkostyrelsen föreslår att de ovan redovisade felaktigheterna justeras.

6.5 Ikraftträdande

De föreslagna ändringarna bör träda i kraft så snart som möjligt, det vill säga den 1 januari 2021. Det bedöms inte föreligga behov av övergångsbestämmelser.

6.6 Konsekvenser

Konsekvenser för barn

Förslagen bedöms inte medföra några direkta eller indirekta konsekvenser för barn.

Allmänna konsekvenser

De föreslagna ändringarna bidrar till ett korrekt regelverk, vilket är viktigt för att upprätthålla legitimiteten och förtroendet för de inomkyrkliga bestämmelserna.

6.7 Kommentarer till bestämmelsen i kyrkoordningen

11 kap.

18 §

En felskrivning av ett ord i tredje punkten har justerats så att det numera rätteligen står ordet beslutsordning.

Utdrag ur kyrkostyrelsens protokoll

Utdrag ur protokoll fört vid kyrkostyrelsens sammanträde den 9 juni 2020.

Närvarande: Antje Jackelén, ordförande, ledamöterna Wanja Lundby-Wedin, Daniel Tisell, Aron Emilsson, Jesper Eneroth, Nils Gårder, Mats Hagelin, Agneta Hyllstam, Lars Johnsson, Berth Löndahl, Marie Rydén Davoust, Elisabeth Rydström, Britt Sandström och Erik Sjöstrand samt tjänstgörande ersättaren Daniel Larson.

Föredragande: Rättschef Maria Lundqvist Norling och biträdande enhetschef Migelle Wikström

Kyrkostyrelsen beslutade i enlighet med arbetsutskottets förslag

att till kyrkomötet lämna skrivelsen 2020:4 Ändringar i kyrkoordningen m.m.

Kyrkomötet
Kyrkostyrelsens skrivelse 2020:5

Jämställdheten i Svenska kyrkan

Kyrkostyrelsen överlämnar denna skrivelse till kyrkomötet.

Uppsala den 7 maj 2020

Antje Jackelén

Helén Ottosson Lovén

Skrivelsens huvudsakliga innehåll

I skrivelsen ges en redovisning av jämställdhetssituationen i Svenska kyrkan.

Innehåll

Skrivelsens huvudsakliga innehåll.....	1
1 Förslag till kyrkomötesbeslut	3
2 Bakgrund.....	3
3 Redovisning	3
3.1 Vad är jämställdhet?	4
3.2 Omvärldsanalys	4
3.3 Perspektiv på jämställdhet i Svenska kyrkan.....	5
3.4 Statistiska uppgifter om anställda och förtroendevalda	6
3.5 Jämställdhetsarbete i Svenska kyrkan.....	8
4 Kyrkostyrelsens överväganden.....	14
Bilaga 1. Förtroendevalda på nationell nivå.....	16
Bilaga 2. Kyrkligt anställda med församlings- och främjandeuppgifter	19
Bilaga 3. Kyrkligt anställda med uppgifter inom mark- och fastighets- förvaltning	21
Bilaga 4. Kyrkligt anställda med administrativa uppgifter	23
Bilaga 5. Kyrkligt anställda timavlönade	25
Bilaga 6. Anställda på nationell nivå.....	27
Bilaga 7. Förtroendevalda på stiftsnivå och lokal nivå.....	28
Bilaga 8. Antagna till pastoralteologisk utbildning på Svenska kyrkans utbildningsinstitut	42
Bilaga 9. Flerårsöversikt av köns- och åldersfördelning i beslutande organ.....	43
Utdrag ur kyrkostyrelsens protokoll.....	46

1 Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att med godkännande lägga kyrkostyrelsens skrivelse Jämställdheten i Svenska kyrkan till handlingarna.

2 Bakgrund

Ombudsmötet beslutade 1995 att uppdra till styrelsen för Svenska kyrkans stiftelse för rikskyrklig verksamhet (SFRV) att i början av varje mandatperiod lämna en redogörelse över jämställdhetssituationen och jämställdhetsarbetet i Svenska kyrkan. SFRV:s styrelse föreslog i en skrivelse (StSkr 1998:505) att en rapport över jämställdhetssituationen i fortsättningen skulle lämnas i sådan tid att den skulle kunna få betydelse för nomineringarna inför nästa kyrkoval. Församlingsutskottet påpekade i sitt betänkande (OF 1998:501) att uttrycket ”få betydelse för” inte skulle tolkas som en önskan att påverka nomineringsarbetet. Men, sade utskottet, rapporter om jämställdheten kan ha ett betydande värde som information inför arbetet med nomineringar.

Kyrkostyrelsen har därefter lämnat skrivelser om jämställdheten i Svenska kyrkan till kyrkomötena 2000, 2004, 2008, 2012 och 2016. Sedan 2004 ingår även en redovisning av genomsnittsåldern för kvinnor och män som är förtroendevalda på nationell nivå, i enlighet med önskemål från kyrkolivsutskottet (Kl 2000:2). Utskottets ambition med detta tillägg var att uppnå en förnyring av de som nomineras till förtroendeuppdrag.

Kyrkolivsutskottet framhöll i sitt betänkande (Kl 2016:1) att det statistiska materialet, analysen och beskrivningen av det löpande arbete som bedrivs på den nationella nivån för att främja jämställdheten utgör ett användbart material som grund för de fortsatta strävandena för jämställdhet.

Nu lämnar kyrkostyrelsen en motsvarande skrivelse om jämställdheten i Svenska kyrkan till 2020 års kyrkomöte.

3 Redovisning

Redovisningen inleds med en beskrivning av vad jämställdhet är, en omvärldsanalys och några olika perspektiv på jämställdhet i Svenska kyrkans verksamhet. Därefter följer beskrivningar och korta analyser av det statistiska materialet om anställda och förtroendevalda i skrivelsens bilagor samt en redogörelse för det arbete som bedrivs på den nationella nivån för att på olika sätt främja jämställdhet. Som tidigare är framställningen i denna del uppdelad i vad som sker inom ramen för nationellt respektive internationellt arbete. Beskrivningen gör inte anspråk på att vara heltäckande, bland annat därför att det enligt kyrkostyrelsens mening inte går att dra en skarp gräns mellan arbete som är relaterat till jämställdhetssträvanden och sådant som inte är det. Allt arbete som den nationella nivån bedriver ska ha en sådan inriktning att jämställdheten mellan kvinnor och män främjas. Jämställdhetsarbete bedrivs på intet vis enbart av Svenska kyrkans nationella nivå, men när kyrkostyrelsen nu lämnar en redogörelse är det där som fokus ligger.

Kyrkostyrelsen sammanfattar i sina överväganden det som är särskilt viktigt att notera i redovisningen och pekar på några områden som är angelägna att fokusera på i det fortsatta jämställdhetsarbetet.

3.1 Vad är jämställdhet?

Jämställdhet innebär att kvinnor och män har samma makt att forma samhället och sina egna liv. Det förutsätter samma möjligheter, rättigheter och skyldigheter på livets alla områden.

Ordet jämställdhet används i Sverige när det gäller förhållandet mellan kvinnor och män. Jämlikhet är däremot ett vidare begrepp. Det avser rättvisa förhållanden mellan alla individer och grupper i samhället och utgår från att alla människor har lika värde oavsett kön, etnicitet, religion, social tillhörighet med mera.

Jämställdhet har både en kvantitativ och en kvalitativ aspekt. Kvantitativ jämställdhet innebär en jämn fördelning mellan kvinnor och män inom alla områden i samhället, till exempel inom olika utbildningar, yrken, fritidsaktiviteter och maktpositioner. Finns det mer än 60 procent kvinnor i en grupp är den kvinnodominerad. Finns det mer än 60 procent män i en grupp är den mansdominerad. Kvalitativ jämställdhet innebär att både kvinnors och mäns kunskaper, erfarenheter och värderingar tas tillvara och får berika och påverka utvecklingen inom alla områden i samhället.

Jämställdhetsintegrering, eller genusintegrering, är en strategi för att uppnå jämställdhet. Eftersom jämställdhet skapas där ordinarie beslut fattas, resurser fördelas och normer skapas måste ett jämställdhetsperspektiv finnas med i det dagliga arbetet. Jämställdhetsintegrering innebär att ett jämställdhetsperspektiv finns med i allt beslutsfattande, på alla nivåer och i alla steg av processen – från förslag, till genomförande och utvärdering. I arbetet med jämställdhetsintegrering ska man systematiskt synliggöra och analysera vilka konsekvenser förslag får för kvinnor respektive män och motverkar att jämställdhetsarbetet bedrivs i skymundan eller vid sidan av annan verksamhet. Jämställdhetsarbetet blir i stället en del i det ordinarie arbetet och det ska utföras av medarbetarna i organisationen och inte utav speciellt utsedda eller speciellt anställda personer. I Sverige är jämställdhetsintegrering den huvudsakliga strategin för att uppnå det jämställdhetspolitiska målet, att kvinnor och män ska ha samma makt och möjlighet att påverka samhället och sina egna liv och har varit det sedan 1994. Jämställdhetsintegrering är alltså inte en metod i sig utan en övergripande strategi.

3.2 Omvärldsanalys

Världen över står människor inför allt fler risker och begränsningar. Att prata om orättvisa och att försvara mänskliga rättigheter skapar risker för individer, för organisationer och för demokratin. Människorättsförsvarare och andra aktörer inom civilsamhället upplever ökade restriktioner för sitt handlingsutrymme och sin verksamhet genom bristande finansiering, hot, våld, repressiva lagar, trakasserier och i vissa fall mord. Man talar idag om att det demokratiska utrymmet krymper eller stramas åt, översatt från engelskans ”shrinking space”, vilket får tydliga konsekvenser för det civila samhällets möjlighet att organisera sig, för mänskliga rättigheter samt för samhälls- och demokratiutvecklingen överlag. Vilka frågor eller personer som påverkas mest av begränsningar i det offentliga rummet beror på sammanhanget. Generellt blir människor och grupper som arbetar med frågor som kvinnors rättigheter och jämställdhet och de som arbetar med sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR) mycket utsatta. Det är ett globalt fenomen att det åtstramade demokratiska utrymmet slår extra hårt mot kvinnors rättigheter och det är problem som särskilt drabbar kvinnor, hbtq-personer samt etniska och religiösa minoritetsgrupper. I Sverige och globalt ser vi idag en allt större polarisering och ökat motstånd mot jämställdhet och jämlikhet, eller en ”backlash” som det ofta kallas. I många delar av världen är det religiösa aktörer som företräder och underblåser denna polarisering och

backlash. En del av motståndet har religiösa förtecken, vilket skapar stor berörings-skräck och polarisering kring religion och försvårar möjlighet till förståelse och samarbeten. En konsekvens av detta är att religionen blir ett problem i stället för den möjlighet för tillhörighet som den är för majoriteten av världens befolkning. Kultur-ella och religiösa normer har historiskt haft och har fortsatt inflytande i frågor som rör jämställdhet, vilket berör många religiösa samfund. Att religiösa aktörer ofta symboliserar ett motstånd mot jämställdhet gör det än viktigare för Svenska kyrkan att bedriva ett gediget arbete i frågorna, men det är också del av ett grunduppdrag. Det finns också många exempel på hur religion kan vara en positiv kraft i strävanden efter jämställdhet, vilket är viktigt att ta fasta på. Alla människor, oberoende av kön, är skapta till Guds avbild, är rättighetsbärare och har förmåga, ansvar och rätt att bestämma över sitt eget liv.

Sedan den föregående skrivelsen har mycket skett inom jämställdhetsområdet, både bakslag och framsteg. Hösten 2017 startade #metoo-uppropen i USA och spred sig snabbt över hela världen. De visade hur utbredda sexuella övergrepp och trakasserier är världen över, i alla samhällssektorer. I Sverige skrev knappt 63 000 kvinnor under 35 olika branschspecifika #metoo-upprop, ett av dem var #vardeljus som lyfte fram erfarenheter av maktmissbruk och övergrepp i Svenska kyrkan.

Folkhälsomyndigheten publicerade 2019 sin rapport Sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR) i Sverige 2017 och av den framgår att nästan hälften av alla kvinnor uppger att de någon gång har varit utsatta för sexuella trakasserier. Regeringen beslutade i augusti 2019 att ge Folkhälsomyndigheten i uppdrag att utarbeta en nationell strategi för SRHR och en viktig målsättning med den nya strategin ska vara utvecklingen av en samtyckeskultur i Sverige.

Svenska kyrkans arbete inom detta område sker inte isolerat från omvärlden och framsteg görs. Svenska kyrkan är del av en global rörelse som består av kyrkor världen över, som också arbetar mot övergrepp och för jämställdhet. Kyrkornas världsråds årtionde för Kyrkor i solidaritet med kvinnor avslutades 1998. För att uppmärksamma att det gått 20 år anordnade Kyrkornas världsråd i oktober 2019 Global Consultation for the Commemoration of the 20th anniversary of the Decade of the Churches in Solidarity with Women i Kingston, Jamaica. Där deltog Svenska kyrkan för att fortsätta arbetet framåt.

Vid Lutherska världsförbundets generalförsamling 2017 var Denis Mukwege, som 2018 fick Nobels fredspris för sitt arbete mot sexuella övergrepp, en av huvudtalarna och han gav ett stort medskick kring vikten av jämställdhet. Generalförsamlingen antog en rad resolutioner om jämställdhet och sexuella övergrepp och kyrkans roll samt vikten av att också arbeta preventivt.

När ACT-alliansen hade sin generalförsamling i oktober 2018 hade öppningsdagen temat jämställdhet, något som var en unik händelse. UN Womens generaldirektör Phumzile Mlambo-Ngcuka deltog och uppmanade kyrkorna att "help me restore my faith in action, not just faith. [Churches] are in a privileged place and use this privilege responsibly".

3.3 Perspektiv på jämställdhet i Svenska kyrkan

Denna skrivelse fokuserar i första hand på jämställdhet när det gäller anställda och förtroendevalda i Svenska kyrkan, samt vilka insatser som den nationella nivån arbetar med för att på olika sätt öka jämställdheten. Men det finns också andra infallsvinklar som bidrar till att bredda bilden av jämställdhetssituationen i Svenska kyrkan. I detta avsnitt redovisas några sådana.

I rapporten *Dop i förändring* (2019) ställdes frågan om mammans bakgrund är av större betydelse än pappans när det kommer till valet att döpa eller inte. Föräldrars eget medlemskap i Svenska kyrkan har mycket stor betydelse för valet att låta döpa sitt barn, men det visade sig också att det är mammans relation till kyrkan som har störst betydelse. Mamman verkar i större utsträckning än pappan vara drivande i frågan om att låta döpa det gemensamma barnet.

I en artikel i *Nyckeln till Svenska kyrkan* (2016) lades ett genusperspektiv på frågan om rekrytering av unga ledare i Svenska kyrkan. Erbjudan om dop når i lika hög grad flickor som pojkar. När det är tid för konfirmation har något hänt. År 2015 var 59 procent av de konfirmerade flickor och 41 procent var pojkar. Resultaten i artikeln visar att det efter konfirmation är vanligare att flickor än pojkar erbjuds och deltar i ledarutbildning. Då unga ledare utgör en viktig arena för rekrytering till tjänster i Svenska kyrkan och kan utgöra grunden för ett aktivt engagemang i Svenska kyrkan mer generellt är det av stor betydelse. Frågan om vem som får bli ung ledare är en viktig pusselbit för en mer jämställd kyrka.

I *Medlemmar i rörelse* (2018) redovisades en studie av förändringar i Svenska kyrkans medlemskår. Den visade bland annat att kvinnor är i majoritet bland inträdarna. Nästan 60 procent av dem som aktivt fattat beslutet att träda in är kvinnor. Fler flickor än pojkar väljer att konfirmeras och könsskillnaden består bland unga vuxna som väljer att bli medlemmar. Skillnaden mellan könen är som störst i åldrarna mellan 20 och 30 år. I dessa åldrar är det nästan dubbelt så vanligt att den som träder in är en kvinna. Därefter minskar skillnaden med stigande ålder och är helt utsuddad i 70-årsåldern.

Det är samtidigt vanligare att män lämnar Svenska kyrkan än kvinnor, nästan 60 procent av utträdarna är män. Könsskillnaderna i hur många som aktivt beslutar sig för att lämna kyrkan är som störst i de yngre åldrarna. Det är betydligt vanligare att unga män begär utträde än att unga kvinnor gör det.

3.4 Statistiska uppgifter om anställda och förtroendevalda

De statistiska uppgifterna i skrivelsens bilagor är uppställda för att i så stor utsträckning som möjligt medge jämförelser med redovisningen i 2016 års skrivelse. Statistiken hänför sig till det senaste år för vilket det varit möjligt att få fram uppgifter. Det har skett vissa förändringar i uppställningen av några bilagor, vilket kommenteras i anslutning till respektive bilaga.

I *bilaga 1* finns uppgifter om förtroendevalda på nationell nivå. Där ges först en sammanställning av fördelningen av kvinnor och män i kyrkomötet och i kyrkomötets presidium. Därefter följer en redovisning av ålderssammansättningen i kyrkomötet.

Siffrorna visar att fördelningen av kvinnor och män i kyrkomötet är helt jämn. Kyrkomötets presidium består av två kvinnor och en man, och har precis som förra mandatperioden en kvinnlig ordförande.

Sammanfattningsvis är det i mycket stor utsträckning en jämn fördelning av män och kvinnor i beslutande organ på den nationella nivån. När det gäller ordförandeposter i organ utsedda av kyrkomötet finns dock en viss överrepresentation av män.

Genomsnittsåldern för kyrkomötets ledamöter har inte förändrats utan är i likhet med förra redovisningen 57 år. Två tredjedelar av kyrkomötets ledamöter och tre fjärdedelar av ledamöter och ersättare i kyrkostyrelsen är över 50 år. Det är noterbart att mer än hälften av ledamöter och ersättare i de verkställande organen som kyrkomötet utser är över 60 år. Förhållandet är ungefär detsamma när det gäller råd utsedda av kyrkostyrelsen. Det har inte skett några förändringar när det gäller andelen som är 30 år eller yngre, vilket betyder att målet på 20 procent inte har uppnåtts.

Det kan också nämnas att en genomgång av sammansättningen av de arbetsgrupper och utredningar arbetsgrupper som tillsatts på nationell nivå under innevarande mandatperiod visar att av de utsedda är 38 procent kvinnor och 62 procent män. Detta är en förändring i jämförelse med förra redovisningen då förhållandet var 61 procent kvinnor och 39 procent män, men det är också en ganska liten population.

Bilagorna 2–4 innehåller uppgifter om antalet kvinnor och män som är anställda på hel- eller deltid i Svenska kyrkan, liksom uppgifter om medellön för olika befattningar. Uppgifter om medellön har utelämnats i de fall då det i gruppen bara finns ett fåtal personer, fem eller färre. Utformningen av tabellerna i denna del har ändrats i jämförelse med tidigare skrivelser så att de nu har samma uppställning som den partsgemensamma befattningsklassificeringen. För de befattningar som nu redovisas för första gången saknas jämförande uppgifter från 2014.

Bilaga 2 redovisar anställda med församlings- och främjandeuppgifter. Gruppen med pedagogiska uppgifter består till 85 procent av kvinnor. I denna grupp är det också en påfallande stor andel som är deltidsarbetande. Även gruppen med diakoniuppgifter är kvinnodominerad. Av de anställda är 89 procent kvinnor, vilket är exakt samma fördelning som 1995 (se StSkr 1995:509). I rapporten Till man och kvinna skapade han dem (1990) presenterades ett räkneexempel där man med antagandet att om ungefär hälften av de nyrekryterade prästerna skulle vara kvinnor kom fram till att kvinnornas andel av prästerskapet skulle vara 50 procent först år 2090. Bland prästerna är nu fördelningen mellan män och kvinnor helt jämn. Det är något fler kvinnor som är komministrar och något fler män som är kyrkoherdar. Antalet kyrkoherdar fortsätter att minska, minskningen sker nästan uteslutande bland män. Av kyrkoherdarna är 37 procent kvinnor, jämfört med 30 procent 2014. Bland de anställda med kyrkomusikaliska uppgifter är könsfördelningen jämn när det gäller organister, kvinnorna är i majoritet bland kantorerna medan det nästan bara är män som är domkyrkoorganister.

I *bilaga 3* finns uppgifter om anställda med uppgifter inom mark- och fastighetsförvaltning. Området som helhet sysselsätter fler kvinnor än män. Av tabellen över servicetekniska uppgifter framgår tydligt att kvinnor och män är åtskilda mellan olika befattningar. Värt att notera är dock att dessa befattningar är lönemässigt likvärdiga. Det är också vanligare att kvinnor har traditionellt manliga uppgifter, som kyrkvaktmästare och kyrkogårdsarbetare, än att män har traditionellt kvinnliga uppgifter som husmor och städare. I de mer traditionellt kvinnliga servicetekniska uppgifterna är det vanligare med deltidsarbete.

Bilaga 4 visar anställda med administrativa uppgifter. Inom detta område är det fler kvinnor än män inom i stort sett alla befattningar. Särskilt påtagligt är detta i gruppen med assisterande uppgifter, där är andelen kvinnor 89 procent.

Generellt gäller att löneskillnaderna mellan kvinnor och män i de flesta fall är förhållandevis små. Det är omöjligt att ur en så övergripande sammanställning som den föreliggande dra bestämda slutsatser huruvida dessa är att betrakta som osakliga löneskillnader. För att det ska kunna ske måste de enskilda befattningarna jämföras och värderas.

Bilaga 5 visar antalet anställda i Svenska kyrkan med timlön. I tabellerna visas endast befattningar med 20 personer eller fler. Kvinnorna utgör största andelen i denna grupp, särskilt bland dem med församlings- och främjandeuppgifter.

Bilaga 6 avser tillsvidareanställda, visstidsanställda och vikarier på den nationella nivån i mars 2020. Antalet anställda har ökat med 5 procent sedan 2016 och andelen kvinnor har ökat från 68 till 70 procent.

Bilaga 7 innehåller en redovisning av andelen kvinnor och män bland de förtroendevalda på stiftsnivå och lokal nivå. Det är ett omfattande siffermaterial som är

hämtat från det gemensamma administrativa systemet Kyrksam. Uppgifterna speglar de registreringar som församlingar, pastorat och stift har fört in vid respektive tillfälle. När det gäller stiftsfullmäktige och stiftsstyrelse, kyrkofullmäktige, kyrkoråd och församlingsråd är ordförande och vice ordförande också redovisade i kategorin ledamöter. Här räknas därmed biskopar och kyrkoherdar som ledamöter.

Av statistiken framgår att det sett till helheten är förhållandevis jämställt i de beslutande organen på stiftsnivå och lokal nivå, med undantag för församlingsråden. Andelen kvinnor har ökat inom de flesta organ och uppdrag sedan 2016. Samtidigt visar statistiken att andelen män med ordförandeuppdrag i kyrkofullmäktigen och kyrkoråd är väsentligt större än andelen män som är ledamöter i dessa organ. När det gäller församlingsråden är nu fördelningen mellan män och kvinnor sådan att kvinnorna utgör mer än 60 procent av både ledamöter, ordföranden och vice ordföranden.

Bilaga 8 visar andelen kvinnor och män som antagits till pastoralteologisk utbildning på Svenska kyrkans utbildningsinstitut under den senaste fyraårsperioden. Uppgifterna i denna bilaga redovisas för första gången i jämställdhetskrivelsen. Idag är det ungefär lika många kvinnor som män som arbetar som präster, men fördelningen av kvinnor och män som utbildat sig under perioden pekar på att andelen kvinnor i gruppen präster kommer att öka i framtiden. När det gäller diakoner som antagits till pastoralteologisk utbildning är siffrorna jämförbara med fördelningen av kvinnor och män som idag är anställda som diakoner.

Bilaga 9 innehåller en sammanfattande översikt av tidigare jämställdhetskrivelsers redovisningar av fördelningen mellan kvinnor och män i beslutande organ i stiftet på och på nationell nivå, liksom en sammanställning av redovisningarna av åldersfördelning i beslutande organ på nationell nivå. I kyrkomötet har fördelningen mellan män och kvinnor varit förhållandevis jämn sedan 2000. När det gäller kyrkostyrelsen har det förekommit en del variationer genom åren. I stiftsfullmäktigen och stiftsstyrelser kan anas en förändring i riktning mot en helt jämn könsfördelning.

3.5 Jämställdhetsarbete i Svenska kyrkan

När Svenska kyrkan strävar efter att uppnå och behålla ett jämställt förhållande mellan kvinnor och män är det ett sätt att synliggöra människans värdighet. Eftersom Svenska kyrkan tillhör en världsvid gemenskap gäller detta såväl nationellt som internationellt.

Det är nödvändigt att denna hållning finns med i allt det arbete som kyrkan bedriver på skilda nivåer. Men det räcker inte. För att det ska få praktiska konsekvenser behövs återkommande konkreta och riktade insatser. Några av dessa beskrivs i det följande. Beskrivningen inskränker sig, som tidigare sagts, till det som sker på den nationella nivån.

Arbete med nationell inriktning

Svenska kyrkan har sedan 1998 arbetat med att förebygga och bemöta sexuella övergrepp i kyrkliga sammanhang. Arbetet sker i nära samarbete med de av stiftet utsedda kontaktpersonerna för sexuella övergrepp och bygger på de riktlinjer som publicerades 2011 i boken *Vad gör vi nu? Bemötande och förebyggande av sexuella övergrepp*. I december 2018 uppmärksammades 20 år av arbete med dessa frågor med en nationell konferens: *När gränser överskrids*. På konferensen presenterades en kvantitativ och kvalitativ utvärdering av arbetet 1998–2018. Denna utvärdering pekade bland annat på att den nationella nivåns samordnande roll är av stor betydelse, men att strukturen och uppdraget på den nationella nivån behöver bli tydligare. Även uppdraget som kontaktperson behöver tydliggöras. Ett resultat som stack ut i den

kvantitativa delen av utvärderingen, en enkät riktad till kyrkoherdar, var osäkerheten om vad som egentligen menas med sexuella trakasserier. Hälften eller mer än hälften av de svarande hade behov av fördjupning i hur man gör en handlingsplan, makt och kön som kunskapsområde, vad som är sexuella trakasserier och vad som ryms inom arbetsgivaransvaret. Det är anmärkningsvärt att kunskapsläget är så pass bristfälligt inom dessa områden.

Med utgångspunkt i utvärderingen presenterades på konferensen också ett antal rekommendationer inför Svenska kyrkans fortsatta arbete med att förebygga och bemöta sexuella övergrepp i kyrkliga sammanhang. Till kyrkostyrelsen riktades bland annat rekommendationer om att utveckla samarbetet med andra organisationer kring metod, verktyg och tekniska lösningar i syfte att minska risken för övergrepp i kyrkans miljöer samt att arbeta för att organisationen för kontaktpersoner ses över, säkerställs och optimeras.

I november 2017 kom uppropet #vardeljus, en del av #metoo. Uppropet var undertecknat av 1382 kvinnor verksamma i Svenska kyrkan. Med uppropet följde 300 berättelser om sexuella övergrepp och trakasserier. Detta upprop var också del av bakgrunden till konferensen 2018. Uppropet #vardeljus pekade på att tystnadskultur, härskartekniker och oprofessionell hantering av ärenden fortfarande är en del av bemötandet av sexuella övergrepp och sexuella trakasserier i Svenska kyrkan. Under 2019 och 2020 genomförs en analys av dessa numera 400 berättelser, för att identifiera mönster och möjliga åtgärder. Kyrkomötet beslutade också 2018, med anledning av en motion om uppföljning av #metoo och #vardeljus, att uppdra till kyrkostyrelsen att se över vilka ytterligare åtgärder som kan vidtas nationellt för att förebygga sexuella övergrepp och sexuella trakasserier (KmSkr 2018:16). Uppdraget har resulterat i en rapport med en förslagen åtgärdsplan för att stärka det existerande arbetet och vidareutveckla ett strategiskt, främjande och förebyggande arbete.

I arbetet mot sexuella trakasserier är Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation en central part. I samarbete med arbetsgivarorganisationen genomförs årligen en två-dagars samling med stiftens handläggare i personalfrågor, för erfarenhetsutbyte och kompetensutveckling. De senaste samlingarna har bland annat fokuserat på frågor som kränkningar på nätet, #metoo och #vardeljus, förebyggande arbete mot sexuella övergrepp och trakasserier, den psykosociala arbetsmiljön för diakoner och präster samt hbtq i en kyrklig kontext. De ämnen som behandlats har uppfattats som relevanta för de frågor stiftens står i när det gäller arbetsmiljöarbete och samlingarna har därför varit uppskattade av stiftens medarbetare. Prästvigda kvinnors arbetssituation och deras höga sjukskrivningstal har varit en återkommande fråga, vilket pekar på behovet av fördjupad kunskap inom området. Här är det viktigt att ta del av Lutherska världsförbundets kommande studie av prästvigda kvinnors arbetssituation i de lutherska kyrkorna.

Svenska kyrkan har under perioden på flera sätt utvecklat arbetet med normkritik. Med normkritik menas olika metoder för att kritiskt granska normer, synliggöra strukturer och maktförhållanden och beskriva dess konsekvenser. Ett exempel är hbtq-märkningen Regnbågsnyckeln. Det är en processmodell som syftar till att förbättra bemötande och skapa trygga och inkluderande sammanhang för alla inom kyrkans utrymmen. Processen består av utbildning, studiecirkel, visionsarbete och reflektioner, och leder fram till att församlingar som utfört processen mottar märkningen Regnbågsnyckeln.

Under 2017 kom den statliga utredningen om stärkt ställning och bättre levnadsvillkor för transpersoner med ett utredningsbetänkande som visade på en oroande verklighet. Det är till exempel vanligare bland transpersoner än bland befolkningen i stort att skatta sin egen hälsa som dålig. Transpersoner utsätts också i större utsträck-

ning för trakasserier, kränkande behandling och diskriminering. Många transpersoner upplever att de osynliggörs i samhället och de har erfarenheter av utsatthet och otrygghet på olika arenor, bland annat olika platser i det offentliga rummet. I Svenska kyrkan, en del av det offentliga rummet där människor lever och möts, har transperspektivet varit relativt osynligt. I november 2019 arrangerade Svenska kyrkan i samarbete med EKHO (ekumeniska grupperna för kristna hbtq-personer) en hearing om trans och transpersoner. Målet var att skapa förståelse för transpersoners utsatthet i kyrka och samhälle. En större analys av hur detta arbete kan utvecklas och ingå i annat arbete planeras. Inom området normkritik finns stora utbildningsbehov som på sikt kan göra Svenska kyrkans bemötande av alla människor som vistas i kyrkans sammanhang bättre. Svenska kyrkan ska vara en inkluderande kyrka, där hbtq-personer ska känna sig trygga och vara välkomna. Därför behöver Svenska kyrkan fortsätta arbeta aktivt mot diskriminering och för inkludering.

I kyrkokansliet finns en tjänst inrättad som handläggare för genderfrågor. Handläggaren ingår i Sveriges kristna råds jämställdhetsgrupp och står i regelbunden kontakt med Kvinnor i Svenska kyrkan, Sveriges ekumeniska kvinnoråd och Forum för prästvigda kvinnor. Handläggaren representerar också den nationella nivån i olika sammanhang där frågor om jämställdhet aktualiseras, till exempel i möten med Myndigheten för stöd till trossamfund.

Den nationella nivån är representerad i ett nordiskt ekumeniskt kvinnoätverk. Centrala frågor för detta nätverk har varit erfarenhetsutbyte, omvärldsanalys, arbete med ledarskapsmaterialet Women Empowerment samt förberedelser för nordiska konferenser och temadagar.

Handläggaren representerar Svenska kyrkan i Lutherska världsförbundets arbete med jämställdhet och teologi och rättvisa ur ett könsperspektiv (WICAS – Women in Church and Society) och är sedan 2018 regional samordnare för WICAS arbete i de nordiska medlemskyrkorna. Viktiga frågor under perioden har varit reformationsåret och lanseringen av Gender Justice Policy i medlemskyrkorna. Handläggaren har också vid flera tillfällen representerat Svenska kyrkan i möten med lutherska kvinnliga teologer i Lettland, en grupp som bland annat arbetar för att lutherska kyrkan i Lettland åter ska prästviga kvinnor. Svenska kyrkan är en viktig systerkyrka inom Lutherska världsförbundet, i frågor som rör prästvigning av kvinnor, hbtq och sexuella övergrepp och våld mot kvinnor i kyrkliga sammanhang. Det finns också mycket att lära när det till exempel gäller arbete med maskuliniteter, det vill säga olika normer för manlighet.

Under 2020 har kansliet anställt en ny person på tjänsten och i samband med detta har inriktningen justerats. Handläggaren kommer att arbeta med frågor om genus, kön och hbtq med särskilt fokus på metodutveckling inom rättighetsbaserat arbete.

Kyrkokansliet arbetar med ett jämställdhetsintegrerat perspektiv i genomförande av arrangemang och publiceringar. En av kansliets forskare är docent i genusvetenskap och flera andra arbetar med genusperspektiv i sin forskning. Som exempel kan nämnas publikationen *Diakonins kyrka – Teologi, kön och omsorgens utmattning* (Ninna Edgardh, 2019) och det pågående arbetet med en sociologisk studie kring #vardeljus samt ett pilotprojekt kring äldre kvinnors ideella arbete i Svenska kyrkans församlingar. Även studier kring migration och social innovation har bedrivits med genusperspektiv. En konferens med utgångspunkt i forskning kring genusrelevanta teman planeras till december 2020.

Jämställdhetsaspekten finns också med i olika styrande dokument, till exempel i finanspolicyn för Svenska kyrkans nationella nivå. Enligt denna policy ska Svenska kyrkan sträva efter att vara en ansvarsfull investerare, genom att beakta mänskliga rättigheter i analys och investeringsbeslut. Kapitalplaceringarna ska avspegla den

internationella arbetstagarorganisationens (ILO) konventioner och det finns också skrivningar som rör kvinnors rättigheter och mot pornografi.

KsSkr 2020:5

Internationellt arbete

Under 2018 fattades beslut om att det långsiktiga utvecklingsarbetet ska profileras gentemot jämställdhet och genusrättvisa. Genusrättvisa är ett begrepp som används för jämställdhetsarbete i internationella kyrkliga sammanhang. Med profilering avses expertis som kan erbjudas inom ACT-samarbetet och i gemensamma ansökningar till institutionella givare. Profilering avser också tematisk inriktning för extern kommunikation och insamling. En bred genusprofil som innefattar genusintegrering har potential att tillgodose Act Svenska kyrkans ambitioner att både ha en tydlig egen identitet, expertis och profil samtidigt som kyrkan har ett partnerdrivet och rättighetsbaserat arbetssätt. Ett rättighetsbaserat arbetssätt är en etablerad metod inom ACT-alliansen som innefattar genusintegrering av principer om deltagande, ansvarutkrävande, icke-diskriminering, egenmakt och inkludering av det människorättsliga ramverket.

Inom Act Svenska kyrkan ska all verksamhet ha en jämställdhetsanalys. Det är verksamhet med direkta mål eller verksamhet där genusrättvisa och jämställdhet ska integreras i alla led. Som organisation har Svenska kyrkan en hög ambitionsnivå. Samarbetspartner bedriver verksamhet som spänner över alltifrån utbildning med masterprogram i genus och teologi till maskulinitetsarbete och försörjningsprogram som utmanar normer kring vad kvinnor och män kan arbeta med.

För att stärka Act Svenska kyrkans samarbetspartners kapacitet att arbeta genusintegrerat använder vi främst metoden att knyta en resursorganisation till ett landprogram eller en tematik, en lokal organisation som kan såväl kontexten som genusintegrering av det specifika tematiska området.

Att utvärdera och forska på verksamheten och den erfarenhet som projekt, partner och annan verksamhet ger kyrkan är viktigt. Inte bara för det interna lärandet utan också för att det ökar sannolikheten att Svenska kyrkan blir en efterfrågad aktör. Ett exempel är rapporten *Reach, Benefit and Empower Women with Financial Services* som är framtagen tillsammans med den holländska organisationen NpM, Platform for Inclusive Financing.

Ett annat viktigt exempel är den studie som Act Svenska kyrkan har gjort kring kristen familjelagstiftning i Mellanöstern och Sydästen. Det är en av de första studierna som tittar på kristen familjerätt i relation till jämställdhet och den visar att kvinnor och flickor diskrimineras inom områden som rör äktenskap, skilsmässa och arvsrätt. Act Svenska kyrkan har också lanserat Global Campaign for Equality in Family Law tillsammans med en koalition av religiösa och sekulära aktörer. Syftet med kampanjen är att uppmärksamma behovet av att reformera diskriminerande familjelagstiftning, inklusive religiös familjerätt, och kampanjen förväntas pågå till 2023.

Inom det internationella påverkansarbetet för genusrättvisa och jämställdhet fokuserar Act Svenska kyrkan på frågor där religiösa aktörer har mycket makt och inflytande såsom familjerätt, familjenormer och sexuell reproduktiv hälsa och rättigheter.

Ett gediget arbete har gjorts för att synliggöra Svenska kyrkan som aktör och den verksamhet som Act Svenska kyrkan bedriver har fått såväl nationellt som internationellt genomslag på kort tid. Svenska kyrkan börjar bli en given samtals- och samarbetspart i dessa frågor. Två år i rad har kyrkan deltagit i de officiella svenska delegationerna i kvinnokommissionen (Commission on the Status of Women) och befolkningskommissionen (Commission on Population and Development). Befolk-

ningskommissionen följer upp den internationella befolkningskonferensen (ICPD) som ägde rum i Kairo 1994. I november 2019 var det ett 25-årsjubileum med en stor konferens i Nairobi där ärkebiskopen var officiell talare. Ärkebiskopens deltagande lyfts ofta av andra organisationer som något mycket positivt. Personalresurserna för att arbeta med global policydialog inom området genus och jämställdhet har också utökats.

Act Svenska kyrkan arbetar med riskhantering och har idag större medvetenhet samt tar ett större ansvar vad gäller de risker som arbetet kan medföra för individ och organisation. Dock måste det ytterligare utvecklas hur kyrkan möter och förebygger de hot som arbete med genusrättvisa och jämställdhet kan skapa.

Det krympande demokratiska utrymmet påverkar kvinnor starkt, oberoende av vilka demokratifrågor som de organiserar sig för. Kvinnor är utsatta just för att de är kvinnor. Ett flertal av Act Svenska kyrkans samarbetspartner och enskilda medarbetare hos dessa partner har lyft det motstånd de möter när de arbetar med genusrättvisa och jämställdhet. Motstånd som de möter både utanför, men också inom den egna organisationen. Detta trots att organisationen själv uttalat en vilja att arbeta med frågorna och ställt sig bakom ansökningar för att göra det. Detta synliggör behovet av att hållningen i genusrättvisa behöver lyftas redan i relation till partnerskapsöverenskommelsen, inte bara på aktivitetsnivå. Det innebär inte att parterna måste tycka lika i alla frågor men det måste finnas en vilja att tillsammans sträva mot ökad jämställdhet och genusrättvisa och ett människorättsbaserat arbetssätt. Samtliga medarbetare som förväntas föra den typen av samtal måste erhålla förutsättningar att känna sig trygga och bekväma att ta sig an den arbetsuppgiften. I vissa kontexter och situationer är kvinnor också extra utsatta i samtal om teologiska frågor. Kunskapen om genus och jämställdhet behöver fördjupas hos många av Svenska kyrkans samarbetspartners.

I relation till de globala ekumeniska allianserna finns ett behov av kompetenshöjande insatser vad gäller genusrättvisa och genusintegrering. ACT-alliansen antog 2018 en genuspolicy som är mycket viktig. ACT-alliansen har ett ökat fokus på genusrättvisa och jämställdhet och kommer de närmaste åren ge stöd till sina medlemsorganisationer att hitta sätt att arbeta med genusrättvisa och jämställdhet. Act Svenska kyrkan sitter i ACT-alliansens referensgrupp för genusrättvisa och jämställdhet.

Inom programverksamheten behöver Act Svenska kyrkan, tillsammans med implementerande partnerorganisationer, arbeta strategiskt för att ytterligare inkludera ungdomar och män i arbetet för genusrättvisa och jämställdhet.

Det pågår ett övergripande arbete för att Act Svenska kyrkan tydligare ska kommunicera religiösa aktörers betydelse för att uppnå jämställda samhällen där människor, oavsett kön, har lika möjligheter att påverka samhället och sina egna liv. Religiösa institutioners och ledares globala makt och inflytande över normer och värderingar kopplade till jämställdhet innebär också ett ansvar. Ett ansvar som Svenska kyrkan lägger stor vikt vid inom det internationella arbetet och som tydligt behöver framgå i vår kommunikation i Sverige såväl som i samtal med samarbetspartner.

Jämställdhet under kyrkomötets sammanträden

Det är enligt kyrkomötets arbetsordning kyrkomötets presidium som beslutar om ordningen för kyrkomötets sammanträden. Presidiet strävar efter att kyrkomötet ska ha goda arbetsformer som också främjar jämställdhet.

Sedan 2014 har presidiet årligen låtit ta fram statistik på vilka som yttrar sig i plenum. Det är antalet anföranden som har räknats, dock inte inlägg från presidiet eller replikskiften.

Statistiken från 2015 visade att 64 procent av de närvarande männen yttrade sig jämfört med 47 procent av de närvarande kvinnorna. Kyrkomötet 2019 var tematiskt, vilket bland annat ledde till färre anföranden i plenum. Andelen av de närvarande som yttrade sig sjönk till 50 procent i gruppen män och 40 procent i gruppen kvinnor. Trots att kyrkomötet har en jämn könsfördelning stod män för 61 procent av alla anföranden, precis som 2015. Fler män än kvinnor yttrar sig och de män som yttrar sig gör det dessutom fler gånger än de kvinnor som yttrar sig.

Av svaren på den enkät som skickades till dem som tjänstgjorde i kyrkomötet 2018 framgår att männen hade en mer positiv uppfattning än kvinnorna om debattklimatet på kyrkomötet, vilket kan förklara varför det är fler män än kvinnor som hörs i debatterna i kyrkomötet.

I det korta perspektivet som en mandatperiod utgör kan det vara svårt att se någon utveckling, men under de senaste 30 åren har det skett stora förändringar både när det gäller kyrkomötets sammansättning och vilka som tar plats i talarstolen. Vid 1989 års kyrkomöte var andelen kvinnor som tjänstgjorde 34 procent och dessa kvinnor stod för 16 procent av anförandena i plenum.

Det löpande jämställdhetsarbetet på kyrkokansliet

Utifrån ett arbetsgivarperspektiv lämnas här en kort redovisning av det löpande jämställdhetsarbetet på kyrkokansliet. Kyrkokansliet uppdaterar årligen sin jämställdhetsplan. Jämställdhetsplanen hanterar områden såsom arbetsförhållanden, arbete och föräldraskap, trakasserier, kompetensutveckling och rekrytering samt lön och ersättning. Kyrkokansliet genomför lönekartläggning med tillhörande lönestrukturtabell för både kyrkokansliet och utlandspersonal. Den innehåller befattningsgrupper, könsfördelning, medellön män, kvinnor och totalt samt lönespridning män, kvinnor och totalt. Kravbeskrivningar finns för samtliga befattningar. Det finns sedan senaste året uppdaterade medarbetarsamtalsmallar och lönesamtalsmallar samt stödmaterial. Kyrkokansliet strävar efter att både kvinnor och män i samtliga yrkesgrupper ska kunna förena arbete och familj. I jämställdhetsplanen understryks bland annat vikten av att möten inte bör förläggas före kl. 08:30 och inte efter kl. 15:30 i syfte att underlätta kombinationen av arbete och föräldraskap. Föräldralediga bjuds in till kansligemensamma möten, planeringsdagar och andra möten som anses viktiga för arbetsplatsen. Det finns en tydlig och nyligen uppdaterad policy gällande kränkande särbehandling och sexuella trakasserier samt riktlinjer om hur sådana ärenden ska behandlas.

Kyrkokansliet arbetar systematiskt med medarbetarundersökningar. I dessa undersökningar ställs bland annat frågor om upplevd jämställdhet och andra arbetsmiljöfrågor. Resultatet redovisas för att eventuella förbättringsåtgärder ska kunna vidtas. Kyrkokansliet informerar och utbildar kansliets chefer om diskrimineringslagen, diskrimineringsfaktorer, vad sexuella trakasserier är, utredningsskyldighet, utredningsprocessen och handläggningen av inträffade trakasserier, hur kansliet definierar olika former av trakasserier samt om de beslut som kan komma ifråga. Informationen finns tillgänglig för alla anställda på kansliets intranät tillsammans med övriga policys och riktlinjer. Ett grundläggande ledarskapsprogram finns som alla chefer på kansliet deltar i. Vidare sker kontinuerliga chefsträffar med det egna och det gemensamma ledarskapet samt med det kommunikativa ledarskapet i fokus. Kyrkokansliet har en uppförandekod som bifogas anställningsavtalet. Alla som ska arbeta inom den internationella verksamheten samt avdelningschefer delges dessutom Code of Conduct från ACT-alliansen i samband med undertecknandet av sitt anställningsavtal.

Kyrkokansliet arbetar med systematiskt arbetsmiljöarbete och följer upp detta bland annat med en årlig skydds rond och en psykosocial enkät på individnivå på respektive avdelning och enhet. Samtliga nya chefer går en arbetsmiljöutbildning och har en undertecknad arbetsmiljödelegation. Kyrkokansliet strävar efter en jämn köns- och åldersfördelning på kansliet, i ledningsgruppen och i övriga arbetsgrupper. Det sker en löpande uppföljning av de nyckeltal och den statistik som belyser den bilden.

4 Kyrkostyrelsens överväganden

Kyrkostyrelsen konstaterar att jämställdheten i de beslutande organen på nationell nivå är fortsatt god sett till fördelningen av kvinnor och män, med undantag för ordförandeposter i nämnder och råd. Med de förutsättningar som nu råder med jämn representation är det viktigt att också lyfta fram kvalitativa aspekter av jämställdhet, till exempel kvinnors och mäns förutsättningar för deltagande och deras upplevelser av rättigheter, möjligheter och skyldigheter i sina respektive förtroendeuppdrag. Jämställd representation är en nödvändig men inte tillräcklig förutsättning för att både kvinnors och mäns kunskaper och erfarenheter ska tas tillvara i praktiken. Att kvinnor i mindre utsträckning än män ställer sig i talarstolen på kyrkomötet är ett uttryck för detta som är viktigt att beakta.

I skrivelsen finns för den nationella nivån utöver redovisningen av antalet kvinnor och män i kyrkomötet, kyrkostyrelsen, nämnder och råd också en redovisning av ålder. När det gäller fördelningen av kvinnor och män i kyrkomötet har det de senaste 30 åren skett en mycket positiv utveckling, men när det gäller åldersfördelningen och andelen unga har det inte skett några större förändringar. Andelen ledamöter 30 år och yngre har visserligen ökat från 3 procent 1989 till 7 procent 2019, men medelåldern har under samma period ökat från 54 år till 57 år. Kyrkomötet beslutade 2014 att sätta ett mål för ungas representation i beslutande organ. Minst 20 procent av dem som utses till kyrkostyrelsen och organ som kyrkostyrelsen utser ska vara under 30 år. Kyrkostyrelsen arbetar aktivt för att nå detta mål och följer också regelbundet upp resultatet, men för att kunna leva upp till kyrkomötets beslut krävs alltså att nomineringsgrupperna också fortsätter att arbeta medvetet och aktivt med denna fråga.

Kyrkostyrelsen noterar att representationen i beslutande organ i stift, församlingar och pastorat är jämställd i Svenska kyrkan som helhet, med undantag för församlingsråd samt ordförandeuppdrag i stiftsstyrelser och kyrkofullmäktigen. Församlingsråden är genomgående kvinnodominerade, både när det gäller ledamöter, ordföranden och vice ordföranden, medan de nämnda ordförandeuppdragen domineras av män. Uppdraget som ordförande i stiftsstyrelsen följer av uppdraget som biskop. Under de senaste fyra åren har det hållits fem biskopsval och bland de fjorton biskoparna har antalet kvinnor ökat från tre till fem. När kyrkostyrelsen senast lämnade en skrivelse om jämställdheten var också ordförandeuppdragen i kyrkoråd och stiftsfullmäktigen mansdominerade. Där faller nu fördelningen av kvinnor och män inom intervallet för jämställd representation, vilket är mycket positivt.

När det gäller anställda i Svenska kyrkan vill kyrkostyrelsen särskilt lyfta fram att kvinnor och män i stor utsträckning arbetar i olika befattningar. Många yrkesgrupper är antingen kvinnodominerade eller mansdominerade. Det är dock vanligare att kvinnor arbetar inom traditionellt manliga yrken än att män arbetar inom traditionellt kvinnliga yrken. Detta gäller särskilt anställda med servicetekniska uppgifter. Kyrkostyrelsen noterar också den stora förekomsten av deltidsarbete bland kvinnor, till exempel i gruppen med pedagogiska arbetsuppgifter. Det är också betydligt fler kvinnor som är timanställda.

SFRV:s styrelse pekade redan 1995 på behovet av åtgärder för att öka rekryteringen av män till befattningar med församlings- och främjandeuppgifter (StSkr 1995:509). Fokus i jämställdhetsarbetet har ofta varit att komma till rätta med alltför låg representation av kvinnor, men det är oerhört angeläget att också uppmärksamma och göra något åt den låga andelen män bland anställda med pedagogiska och diakonala uppgifter.

Fördelningen inom prästyrket är nu helt jämn och andelen kvinnor som är kyrkoherdar fortsätter att öka, men det är fler kvinnor än män som utbildar sig vilket pekar på att andelen kvinnor inom gruppen anställda präster kommer att öka. I sammanhanget kan noteras att prästvigda kvinnors sjukskrivningstal är fortsatt höga. Detta orsakar lidande på individnivå, men behöver strategiskt bemötas som ett strukturellt problem av alla arbetsgivare inom Svenska kyrkan. Kunskapen om vilka faktorer som driver prästvigda kvinnors höga sjukskrivningstal behöver öka.

Bland diakonerna har det till skillnad från prästerna inte skett några förändringar och fördelningen mellan kvinnor och män som antagits till utbildningsinstitutet pekar på att nuvarande fördelning kommer att bestå.

Kyrkostyrelsens har fått i uppdrag att varje mandatperiod lämna en redogörelse för jämställdhetssituationen i Svenska kyrkan. Utöver kön är det viktigt att vara uppmärksam på andra maktordningar baserade på kategorier som social bakgrund, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder. I det fortsatta arbetet för ökad jämställdhet behöver också dessa maktordningar beaktas.

Bilaga 1. Förtroendevalda på nationell nivå

Andelen kvinnor och män samt åldersfördelning i kyrkomötet

År 2019

	Kvinnor	Män
Ordförande	100 %	
Vice ordförande	50 %	50 %
Ledamöter	50 %	50 %

Ålder över 70 år	Ålder 70–61 år	Ålder 60–51 år	Ålder 50–41 år	Ålder 40–31 år	Ålder 30 år–
47	75	49	39	24	17
19 %	30 %	20 %	16 %	10 %	7 %

Källa: Rättsavdelningen.

År 2015

	Kvinnor	Män
Ordförande	100 %	
Vice ordförande	50 %	50 %
Ledamöter	51 %	49 %

Ålder över 70 år	Ålder 70–61 år	Ålder 60–51 år	Ålder 50–41 år	Ålder 40–31 år	Ålder 30 år–
31	83	62	31	35	9
12 %	33 %	25 %	12 %	14 %	4 %

Källa: Ärkebiskopens och generalsekreterarens sekretariat.

Andelen kvinnor och män samt åldersfördelning i kyrkostyrelsen

År 2019

	Kvinnor	Män
Ordförande	100 %	
Vice ordförande	50 %	50 %
Ledamöter	47 %	53 %
Ersättare	47 %	53 %

Ålder över 70 år	Ålder 70–61 år	Ålder 60–51 år	Ålder 50–41 år	Ålder 40–31 år	Ålder 30 år–
6	8	9	2	3	2
20 %	27 %	30 %	7 %	10 %	7 %

Källa: Kyrksam.

År 2015

	Kvinnor	Män
Ordförande	100 %	
Vice ordförande	50 %	50 %
Ledamöter	47 %	53 %
Ersättare	53 %	47 %

Ålder över 70 år	Ålder 70–61 år	Ålder 60–51 år	Ålder 50–41 år	Ålder 40–31 år	Ålder 30 år–
3	12	9	2	4	
10 %	40 %	30 %	7 %	13 %	

Källa: Ärkebiskopens och generalsekreterarens sekretariat.

Andelen kvinnor och män samt åldersfördelning i de förtroendevalda verkställande organen på nationell nivå

År 2019

Av kyrkomötet utsedda organ: läronämnden, kyrkorättsnämnden, kyrkostyrelsen, överklagandenämnden, ansvarsnämnden för biskopar, valprovsnämnden, arvodesnämnden samt revisorerna.

	Kvinnor	Män
Ordförande	37 %	63 %
Vice ordförande	29 %	71 %
Ledamöter	38 %	62 %
Ersättare	49 %	51 %

Ålder över 70 år	Ålder 70–61 år	Ålder 60–51 år	Ålder 50–41 år	Ålder 40–31 år	Ålder 30 år–
23	34	34	12	3	2
21 %	31 %	31 %	11 %	3 %	2 %

Källa: Matrikel för Svenska kyrkan 2019.

År 2015

Av kyrkomötet utsedda organ: läronämnden, kyrkostyrelsen, överklagandenämnden, ansvarsnämnden för biskopar, valprovsnämnden samt revisorerna.

	Kvinnor	Män
Ordförande	33 %	67 %
Vice ordförande	14 %	86 %
Ledamöter	30 %	70 %
Ersättare	50 %	50 %

Ålder över 70 år	Ålder 70–61 år	Ålder 60–51 år	Ålder 50–41 år	Ålder 40–31 år	Ålder 30 år–
14	39	28	10	4	0
15 %	41 %	29 %	11 %	4 %	0 %

Källa: Matrikel för Svenska kyrkan 2015 och Ärkebiskopens och generalsekreterarens sekretariat.

År 2019

Råd tillsatta på den nationella nivån: samiska rådet i Svenska kyrkan, kapitalförvaltningsrådet, internationella rådet, rådet för Svenska kyrkan i utlandet, musikrådet, redovisningsrådet och rådet för administrativ samverkan.

	Kvinnor	Män
Ordförande	43 %	57 %
Vice ordförande	57 %	43 %
Ledamöter	53 %	47 %
Ersättare	57 %	43 %

Ålder över 70 år	Ålder 70–61 år	Ålder 60–51 år	Ålder 50–41 år	Ålder 40–31 år	Ålder 30 år–
12	20	19	7	5	5
18 %	29 %	28 %	11 %	8 %	8 %

Källa: Matrikel för Svenska kyrkan 2019, Kyrksam och rättsavdelningen.

År 2015

Råd tillsatta på den nationella nivån: samiska rådet i Svenska kyrkan, kapitalförvaltningsrådet, internationella rådet och rådet för Svenska kyrkan i utlandet.

	Kvinnor	Män
Ordförande	50 %	50 %
Vice ordförande	75 %	25 %
Ledamöter	62 %	38 %
Ersättare	52 %	48 %

Ålder över 70 år	Ålder 70–61 år	Ålder 60–51 år	Ålder 50–41 år	Ålder 40–31 år	Ålder 30 år–
5	19	16	6	2	4
10 %	36 %	30 %	12 %	4 %	8 %

Källa: Matrikel för Svenska kyrkan 2015.

Bilaga 2. Kyrkligt anställda med församlings- och främjandeuppgifter

KsSkr 2020:5
Bilaga 2

Avser anställda på heltid och deltid 2018, siffror för 2014 anges inom parentes.

Pedagogiska uppgifter

Befattning	Kvinnor heltid/deltid	Män heltid/deltid	Totalt heltid/deltid	Medellön Kvinnor	Medellön Män
Församlingspedagog	590/139 (522/125)	192/13 (154/12)	782/152 (733/145)	31 000 (27 800)	31 300 (27 900)
Förskollärare	307/136 (322/155)	10/2 (11/2)	317/138 (299/199)	30 800 (27 200)	28 800 (27 400)
Förskolechef	83/8 (72/19)	3/0 (2/0)	86/8 (74/19)	38 600 (32 400)	- -
Assistent i församlingsarbete	525/431 (440/326)	134/57 (116/44)	659/488 (626/361)	27 000 (25 000)	26 100 (25 000)
Fritidsledare/ ungdomsledare	165/165 (166/169)	89/33 (75/16)	254/198 (241/185)	25 900 (24 200)	25 700 (23 900)
Barnskötare	355/346 (326/450)	10/12 (14/11)	365/358 (340/461)	24 900 (23 400)	23 900 (22 400)
Konsulent på stifts/nationell nivå	47/8 (49/6)	25/2 (37/4)	72/10 (86/7)	39 800 (36 400)	37 800 (35 700)
Familjerådgivare/ Terapeut	19/13 (18/10)	6/5 (4/4)	25/18 (22/14)	38 400 (34 900)	39 000 (33 800)
Annan arbetstagare med pedagogiska uppgifter	108/44 (67/43)	28/6 (25/10)	136/50 (92/53)	32 100 (27 600)	33 100 (27 300)
TOTALT	2 199/1 290 (1 982/1 303)	497/130 (438/103)	2 696/1420 (2 522/1 444)	28 200	28 400

Diakoniuppgifter

Befattning	Kvinnor heltid/deltid	Män heltid/deltid	Totalt heltid/deltid	Medellön Kvinnor	Medellön Män
Församlingsdiakon	636/153 (694/148)	86/12 (101/9)	722/165 (795/157)	34 200 (30 300)	34 500 (31 000)
Församlingsdiakon/ arbetsledare	38/2 (30/5)	3/0 (4/0)	41/2 (34/5)	40 700 (34 300)	- (34 800)
Sjukhusdiakon	37/10 (46/12)	9/0 (8/0)	46/10 (54/12)	35 000 (31 500)	35 800 (30 600)
Stiftsdiakon	25/4 (21/1)	3/0 (3/0)	28/4 (24/1)	40 500 (36 600)	- -
Diakon med specialuppgift	28/6 (39/9)	5/1 (6/1)	33/7 (45/10)	36 700 (31 600)	35 100 (30 300)
TOTALT	764/175 (830/175)	106/13 (122/10)	870/188 (952/185)	34 800	34 900

Prästuppgifter

Befattning	Kvinnor heltid/deltid	Män heltid/deltid	Totalt heltid/deltid	Medellön Kvinnor	Medellön Män
Kyrkoherde	203/3 (213/0)	342/9 (483/10)	545/12 (696/10)	57 900 (49 900)	57 100 (49 800)
Komminister	805/101 (792/62)	686/111 (806/65)	1 491/212 (1 598/127)	38 800 (34 200)	39 300 (34 800)
Komminister/ arbetsledare	152/5 (134/1)	176/5 (148/5)	328/10 (282/6)	45 400 (38 800)	45 600 (39 400)
Sjukhuspräst	29/3 (27/8)	24/5 (35/4)	53/8 (62/12)	40 400 (35 400)	40 000 (35 700)
Biskop	5/0 (3/0)	9/0 (11/0)	14/0 (14/0)	82 800 -	82 800 -
Domprost	5/0 (5/0)	7/0 (7/0)	12/0 (12/0)	71 300 (64 900)	72 200 (64 400)
Stiftsadjunkt	57/2 (52/6)	44/7 (45/5)	101/9 (97/11)	43 700 (38 900)	45 000 (39 500)
Stiftsadjunkt/ arbetsledare	(1/0)	3/0 (3/0)	3/0 (4/0)	- -	- -
Kontraktsadjunkt	5/0 (5/1)	3/0 (6/0)	8/0 (11/1)	41 700 (38 600)	- (33 900)
Pastorsadjunkt	37/4 (65/3)	27/2 (39/0)	64/6 (104/3)	28 100 (24 900)	28 100 (24 100)
Präst med specialuppgift	11/7 (12/2)	19/5 (21/12)	30/12 (31/14)	37 200 (33 500)	42 100 (38 800)
TOTALT	1 308/125 (1 309/83)	1 339/144 (1 609/89)	2 647/269 (2 918/171)	42 300	44 500

Kyrkomusikaliska uppgifter

Befattning	Kvinnor heltid/deltid	Män heltid/deltid	Totalt heltid/deltid	Medellön Kvinnor	Medellön Män
Kantor	665/285 (690/312)	292/198 (291/118)	957/483 (981/430)	32 600 (29 000)	32 600 (29 400)
Organist	241/33 (228/28)	231/34 (253/31)	472/67 (481/59)	37 300 (33 600)	37 300 (34 200)
Domkyrkoorganist	1/0 (3/0)	12/0 (14/0)	13/0 (17/0)	- -	49 800 (43 500)
Annan med kyrkomusikaliska uppgifter	56/63 (45/34)	41/38 (23/12)	97/101 (77/46)	31 000 (28 400)	31 300 (28 200)
TOTALT	963/381 (966/374)	576/181 (581/161)	1 539/562 (1 547/535)	33 400	33 400

Bilaga 3. Kyrkligt anställda med uppgifter inom mark- och fastighetsförvaltning

KsSkr 2020:5
Bilaga 3

Avser anställda på heltid och deltid 2018, siffror för 2014 anges inom parentes. För de befattningar som inte redovisades i 2016 års jämställdhetskrivelse saknas uppgifter för 2014.

Specialistuppgifter

Befattning	Kvinnor heltid/deltid	Män heltid/deltid	Totalt heltid/deltid	Medellön Kvinnor	Medellön Män
Trädgårdsingenjör	21/0 (16/0)	9/0 (13/1)	30/0 (29/1)	34 900 (30 100)	34 600 (32 400)
Fastighetsförvaltare/ -tekniker	13/0 (6/0)	85/5 (65/1)	98/5 (71/1)	39 700 (34 800)	38 500 (33 200)
Annan inom mark- och fastighets- området	15/2	43/3	58/5	37 100	41 500
TOTALT	49/2	137/8	186/10	36 900	39 200

Arbetsledande uppgifter

Befattning	Kvinnor heltid/deltid	Män heltid/deltid	Totalt heltid/deltid	Medellön Kvinnor	Medellön Män
Kyrkogårds- föreståndare	38/2 (22/1)	122/6 (114/7)	160/8 (136/8)	37 500 (30 700)	36 400 (33 000)
Arbetsledare	80/2 (51/1)	150/7 (176/0)	230/9 (227/1)	33 200 (30 000)	33 400 (29 500)
Krematoriemästare/- föreståndare	10/0 (5/0)	18/0 (24/0)	28/0 (29/0)	31 200 (27 800)	32 800 (29 700)
Skogsvaktare	1/0 (3/0)	25/1 (26/0)	26/1 (29/0)	- -	44 500 (40 800)
Förman/Annan arbetsledare	23/1 (18/1)	61/4 (5/1)	84/5 (68/2)	29 700 (28 100)	31 700 (28 600)
TOTALT	152/5 (99/3)	376/18 (345/8)	528/23 (444/11)	33 700	34 800

Service tekniska uppgifter

Befattning	Kvinnor heltid/deltid	Män heltid/deltid	Totalt heltid/deltid	Medellön Kvinnor	Medellön Män
Kyrkvaktmästare	658/237 (551/246)	1 457/199 (1 529/212)	2 115/436 (2 080/458)	26 200 (24 200)	26 700 (24 800)
Kyrkogårdsarbetare	1 099/128 (881/135)	1 902/135 (1 732/121)	3 001/263 (2 613/256)	24 800 (23 000)	25 100 (23 500)
Församlingshems- vård/husmor	340/338 (333/334)	22/8 (11/7)	362/346 (344/341)	26 300 (24 100)	26 000 (24 500)
Städare	124/193 (152/224)	19/8 (19/10)	143/201 (171/234)	24 800 (22 900)	24 100 (22 400)
Krematorie- vaktmästare	33/2 (21/1)	59/2 (60/0)	92/4 (81/1)	28 100 (25 700)	28 800 (26 300)
Skogsarbetare	2/0 -	25/1 (41/1)	27/1 (41/1)	- -	27 700 (25 400)
Fastighetsskötare	2/2 (2/0)	60/9 (58/3)	62/11 (60/3)	24 300 -	29 100 -
Maskinreparatör	- -	43/2 (41/2)	43/2 (41/2)	- -	29 100 (26 700)
Hantverkare/ drifttekniker	5/0	22/3	27/3	30 700	29 300
Ekonomibiträde	21/46	8/3	29/49	24 000	22 500
Annan med service- tekniska uppgifter	30/18	84/8	168	25 700	28 100
TOTALT	2 314/964	3 701/378	6 015/1 342	25 500	26 000

Chefsuppgifter

Befattning	Kvinnor heltid/deltid	Män heltid/deltid	Totalt heltid/deltid	Medellön Kvinnor	Medellön Män
Kyrkogårdschef	29/1 (16/0)	107/2 (103/1)	136/3 (119/1)	44 700 (42 300)	45 300 (40 600)
Fastighetschef	9/1 (4/0)	23/4 (17/1)	32/5 (21/1)	46 400 (44 900)	47 700 (43 200)
Annan med chefsuppgift inom förvaltningsområdet	2/0	1/0	3/0	-	-
TOTALT	40/2	131/6	171/8	45 100	46 000

Bilaga 4. Kyrkligt anställda med administrativa uppgifter

KsSkr 2020:5
Bilaga 4

Avser anställda på heltid och deltid 2018, siffror för 2014 anges inom parentes. För de befattningar som inte redovisades i 2016 års jämställdhetskrivelse saknas uppgifter för 2014.

Specialist/handläggarpuppgifter

Befattning	Kvinnor heltid/deltid	Män heltid/deltid	Totalt heltid/deltid	Medellön Kvinnor	Medellön Män
Kamrer/ekonom	198/50 (197/77)	62/9 (70/15)	260/59 (267/92)	39 700 (34 900)	42 400 (36 400)
Utredare	33/7 (48/6)	14/2 (20/2)	47/9 (68/8)	35 500 (30 800)	41 200 (36 100)
Annan utredare/ specialist inom förvaltningsområdet	24/4	11/4	35/8	37 500	39 000
HR-specialist	71/12 (63/4)	11/0 (11/0)	82/12 (74/4)	40 800 (35 600)	38 700 (35 600)
Stiftsjägmästare	0/0	4/0	4/0	-	51 900
Stiftsjurist/ motsvarande	18/1	5/0	23/1	48 700	47 200
Informatör	168/50 (143/39)	76/16 (59/12)	244/66 (202/51)	34 600 (31 900)	34 700 (32 300)
IT-tekniker	1/0	23/9	24/9	-	35 000
IT-samordnare	6/0	16/3	22/3	34 900	37 100
Annan arbetstagare inom förvaltnings- området	85/15	40/6	125/21	34 900	40 800
TOTALT	604/139	262/49	866/188	34 900	40 800

Assisterande uppgifter

Befattning	Kvinnor	Män	Totalt	Medellön Kvinnor	Medellön Män
Assistent	519/261	60/20	579/281	28 600	28 000
Löneassistent	57/17 (47/18)	8/1 (7/0)	65/18 (72)	31 800 (28 300)	30 400 (26 300)
Ekonomiassistent	138/42 (125/66)	13/2 (6/0)	152/44 (131/66)	30 900 (27 500)	32 300 (28 900)
Förvaltningsassistent	188/77 (173/84)	21/3 (16/2)	209/80 (189/86)	30 600 (27 900)	30 500 (28 800)
Informations- assistent	34/23 (44/26)	13/4 (14/7)	47/27 (58/33)	29 800 (27 800)	29 000 (27 000)
Kontorsvaktmästare	6/5 (4/5)	24/4 (21/6)	30/9 (25/11)	27 100 (24 700)	28 000 (25 000)
Kyrkobokförings- assistent	64/31 (54/25)	6/1 (4/2)	70/32 (58/27)	29 500 (26 500)	29 400 (25 900)
Annan arbetstagare inom förvaltnings- området	35/14	6/2	41/16	29 600	32 500
TOTALT	1 042/470	151/37	1 193/507	29 500	29 100

Chefsuppgifter

Befattning	Kvinnor	Män	Totalt	Medellön Kvinnor	Medellön Män
Kanslichef/ verksamhetschef	73/5 (78/2)	56/2 (61/2)	129/7 (139/4)	54 100 (48 700)	57 000 (51 700)
Kyrkokamrer	73/16 (90/20)	30/3 (65/8)	103/19 (145/28)	42 800 (37 700)	44 300 (39 100)
Avdelnings- /enhetschef	69/0	55/0	124/0	49 300	49 000
Annan chef inom förvaltningsområdet	10/1	3/0	13/1	42 900	51 000 -
TOTALT	225/22	144/5	369/27	48 200	51 100

Källa: Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation, SCB (2014) och Statisticon (2018).

Bilaga 5. Kyrkligt anställda timavlönade

KsSkr 2020:5
Bilaga 5

I tabellerna nedan redovisas endast befattningar med mer än 20 personer. För de befattningar som inte redovisades i 2016 års jämställdhetsskrivelse saknas uppgifter för 2014.

Anställda med församlings- och främjandeuppgifter 2018 (siffror för 2014 anges inom parentes)

Befattning	Timavlönade kvinnor	Timavlönade män	Totalt
Församlingspedagog	18 (9)	3 (5)	21 (14)
Förskollärare	23 (0)	0 (0)	23 (0)
Assistent i församlingsarbete	178 (156)	58 (30)	236 (186)
Fritids/ungdomsledare	98 (95)	53 (33)	151 (128)
Barnskötare	328 (329)	21 (22)	349 (351)
Annan arbetstagare med pedagogiska uppgifter	19 (55)	5 (11)	24 (66)
Församlingsdiakon	22 (32)	2 (4)	24 (36)
Komminister	30	54	36
Kantor	73 (102)	54 (52)	127 (154)
Organist	11 (9)	13 (19)	24 (28)
Annan med kyrkomusikaliska uppgifter	29 (15)	10 (8)	39 (23)
TOTALT	756	219	975

Källa Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation, SCB (2014) och Statisticon (2018).

Anställda med mark- och fastighetsförvaltningsuppgifter samt administrativa uppgifter 2018 (siffror för 2014 anges inom parentes)

Befattning	Timavlönade kvinnor	Timavlönade män	Totalt
Kyrkvaktmästare	186 (161)	282 (236)	468 (397)
Kyrkogårdsarbetare	98 (103)	139 (144)	237 (247)
Församlingshemsvärd /husmor	117	15	132
Städare	92	16	108
Ekonomibiträde	73	11	84
Annan med service- tekniska uppgifter	20	9	29
Assistent	69	13	82
TOTALT	655	485	1 140

Källa: Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation, SCB (2014) och Statisticon (2018)

Bilaga 6. Anställda på nationell nivå

KsSkr 2020:5
Bilaga 6

Tillsvidareanställda och visstidsanställda på nationell nivå mars 2020
(avser kyrkokansliet med utbildningsinstitutet) (siffror för februari 2016 anges inom parentes)

Befattning	Kvinnor	Män	Totalt	Medellön Kvinnor	Medellön Män
Chefer (avdelnings-, enhets- och sektionschefer, HR-chef och ekonomichef)	35 (39)	18 (24)	53 (63)	62 401 (55 246)	69 130 (60 503)
Handläggare (ekonomer, forskare, tematiker, informatörer, HR, m.fl.)	254 (222)	117 (114)	371 (336)	43 442 (38 667)	44 664 (40 004)
Administratörer (för enhet, avdelning, verksamhetsstöd och ledande tjänstemän)	26 (28)	1 (1)	27 (28)	35 227 (31 042)	
TOTALT	315 (289)	136 (139)	451 (428)		

Ärkebiskopen och generalsekreteraren är inte inräknade.
Förmåner är inte medräknade, däremot lönetillägg.

Tillsvidareanställda och visstidsanställda på nationell nivå mars 2020
(avser kyrkokansliet med utbildningsinstitutet)
(siffror för februari 2016 inom parentes)

Befattning	Kvinnor	Män
Chefer (avdelnings-, enhets- och sektionschefer, HR-chef, ekonomichef)	66 % (62 %)	34 % (38 %)
Handläggare (ekonomer, forskare, tematiker, informatörer, HR, m.fl.)	68 % (66 %)	32 % (34 %)
Administratörer (för enhet, avdelning, verksamhetsstöd och ledande tjänstemän)	96 % (97 %)	4 % (3 %)

Medarbetare i utlandstjänst mars 2020
(siffror för februari 2016 inom parentes)

	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
Medarbetare i utlandstjänst (såväl Svenska kyrkan i utlandet som internationella avdelningen)	37 (49)	32 (51)	54 % (49 %)	46 % (51 %)

Källa: Personalavdelningen, kyrkokansliet.

Bilaga 7. Förtroendevalda på stiftsnivå och lokal nivå

Avser mars 2020, siffror för februari 2016 anges inom parentes.

Uppsala stift

Stiftsfullmäktige

Ledamöter		Ordförande		Vice ordförande	
Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
40 (30)	27 (37)		1 (1)	1	1 (2)
60 % (45 %)	40 % (55 %)		100 % (100 %)	50 %	50 % (100 %)

Stiftsstyrelse

Ledamöter		Ordförande		Vice ordförande	
Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
8 (7)	6 (7)	1	(1)	1 (1)	1 (1)
57 % (50 %)	43 % (50 %)	100 %	(100 %)	50 % (50 %)	50 % (50 %)

Kyrkofullmäktige i församling/pastorat

Ledamöter		Ordförande		Vice ordförande	
Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
611 (927)	505 (589)	17 (22)	27 (36)	18 (39)	30 (33)
55 % (55 %)	45 % (45 %)	39 % (38 %)	61 % (62 %)	38 % (54 %)	63 % (46 %)

Kyrkoråd

Ledamöter		Ordförande		Vice ordförande	
Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
208 (305)	184 (287)	16 (22)	27 (40)	21 (31)	30 (39)
53 % (52 %)	47 % (48 %)	37 % (35 %)	63 % (65 %)	41 % (44 %)	59 % (56 %)

Församlingsråd

Ledamöter		Ordförande		Vice ordförande	
Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
397 (328)	214 (207)	53 (36)	34 (26)	41 (26)	24 (18)
65 % (61 %)	35 % (39 %)	61 % (58 %)	39 % (42 %)	63 % (59 %)	37 % (41 %)

Stiftsfullmäktige

Ledamöter		Ordförande		Vice ordförande	
Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
32 (31)	33 (33)	1	(1)	(1)	2 (1)
49 % (49 %)	51 % (51 %)	100 %	(100 %)	(50 %)	100 % (50 %)

Stiftsstyrelse

Ledamöter		Ordförande		Vice ordförande	
Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
6 (6)	7 (7)		1 (1)	1 (1)	1 (1)
46 % (46 %)	54 % (54 %)		100 % (100 %)	50 % (50 %)	50 % (50 %)

Kyrkofullmäktige i församling/pastorat

Ledamöter		Ordförande		Vice ordförande	
Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
374 (342)	318 (357)	10 (11)	15 (13)	14 (17)	20 (16)
54 % (49 %)	46 % (51 %)	40 % (46 %)	60 % (54 %)	41 % (52 %)	59 % (48 %)

Kyrkoråd

Ledamöter		Ordförande		Vice ordförande	
Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
95 (138)	92 (182)	11 (8)	10 (21)	6 (12)	19 (44)
51 % (43 %)	49 % (57 %)	52 % (28 %)	48 % (72 %)	24 % (21 %)	76 % (79 %)

Församlingsråd

Ledamöter		Ordförande		Vice ordförande	
Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
300 (420)	154 (230)	37 (45)	28 (37)	30 (35)	23 (25)
66 % (65 %)	34 % (35 %)	57 % (55 %)	43 % (45 %)	57 % (58 %)	43 % (42 %)

Skara stift

Stiftsfullmäktige

Ledamöter		Ordförande		Vice ordförande	
Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
31 (32)	40 (38)		(1)		(1)
44 % (54 %)	56 % (46 %)		100 % (100 %)		100 % (100 %)

Stiftsstyrelse

Ledamöter		Ordförande		Vice ordförande	
Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
5 (4)	8 (9)		1 (1)	(1)	2
38 % (31 %)	62 % (69 %)		100 % (100 %)	100 % (100 %)	100 %

Kyrkofullmäktige i församling/pastorat

Ledamöter		Ordförande		Vice ordförande	
Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
543 (551)	476 (475)	8 (6)	14 (19)	7 (14)	14 (17)
53 % (54 %)	47 % (46 %)	36 % (24 %)	64 % (76 %)	33 % (45 %)	67 % (55 %)

Kyrkoråd

Ledamöter		Ordförande		Vice ordförande	
Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
144 (209)	121 (209)	11 (15)	16 (24)	19 (18)	13 (26)
54 % (50 %)	46 % (50 %)	41 % (38 %)	59 % (62 %)	59 % (41 %)	41 % (59 %)

Församlingsråd

Ledamöter		Ordförande		Vice ordförande	
Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
339 (525)	162 (327)	41 (59)	20 (35)	32 (32)	17 (27)
68 % (62 %)	32 % (38 %)	67 % (63 %)	33 % (37 %)	65 % (54 %)	35 % (46 %)

Stiftsfullmäktige

Ledamöter		Ordförande		Vice ordförande	
Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
30 (25)	31 (34)		1 (1)	1	1 (2)
49 % (56 %)	51 % (44 %)		100 % (100 %)	50 %	50 % (100 %)

Stiftsstyrelse

Ledamöter		Ordförande		Vice ordförande	
Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
4 (3)	7 (8)		1 (1)	(1)	2 (1)
36 % (27 %)	64 % (73 %)		100 % (100 %)	(50 %)	100 % (50 %)

Kyrkofullmäktige i församling/pastorat

Ledamöter		Ordförande		Vice ordförande	
Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
535 (601)	419 (506)	14 (27)	28 (27)	32 (33)	27 (36)
56 % (54 %)	44 % (46 %)	33 % (50 %)	67 % (50 %)	54 % (48 %)	46 % (52 %)

Kyrkoråd

Ledamöter		Ordförande		Vice ordförande	
Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
211 (265)	192 (252)	22 (19)	25 (33)	26 (37)	30 (25)
52 % (51 %)	48 % (49 %)	47 % (37 %)	53 % (63 %)	46 % (60 %)	54 % (40 %)

Församlingsråd

Ledamöter		Ordförande		Vice ordförande	
Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
146 (138)	83 (73)	18 (12)	15 (13)	18 (17)	13 (9)
64 % (65 %)	36 % (35 %)	55 % (48 %)	45 % (52 %)	58 % (65 %)	42 % (35 %)

Västerås stift

Stiftsfullmäktige

Ledamöter		Ordförande		Vice ordförande	
Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
37 (41)	42 (38)	1 (1)		2 (2)	
47 % (52 %)	53 % (48 %)	100 % (100 %)		100 % (100 %)	

Stiftsstyrelse

Ledamöter		Ordförande		Vice ordförande	
Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
7 (9)	8 (5)		1 (1)	2 (1)	(1)
47 % (40 %)	53 % (60 %)		100 % (100 %)	100 % (50 %)	(50 %)

Kyrkofullmäktige i församling/pastorat

Ledamöter		Ordförande		Vice ordförande	
Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
539 (511)	383 (421)	13 (15)	19 (18)	29 (24)	24 (18)
58 % (55 %)	42 % (45 %)	41 % (45 %)	59 % (55 %)	55 % (57 %)	45 % (43 %)

Kyrkoråd

Ledamöter		Ordförande		Vice ordförande	
Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
192 (220)	158 (175)	15 (16)	24 (24)	27 (22)	18 (21)
55 % (56 %)	45 % (44 %)	38 % (40 %)	62 % (60 %)	60 % (51 %)	40 % (49 %)

Församlingsråd

Ledamöter		Ordförande		Vice ordförande	
Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
192 (170)	96 (94)	26 (22)	13 (16)	17 (24)	13 (7)
67 % (64 %)	33 % (36 %)	67 % (58 %)	33 % (42 %)	57 % (77 %)	43 % (23 %)

Stiftsfullmäktige

Ledamöter		Ordförande		Vice ordförande	
Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
26 (20)	25 (31)	1	(1)	(2)	2
51 % (39 %)	49 % (61 %)	100 %	(100 %)	(100 %)	100 %

Stiftsstyrelse

Ledamöter		Ordförande		Vice ordförande	
Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
4 (4)	7 (7)		1 (1)		2 (2)
36 % (36 %)	64 % (64 %)		100 % (100 %)		100 % (100 %)

Kyrkofullmäktige i församling/pastorat

Ledamöter		Ordförande		Vice ordförande	
Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
662 (746)	554 (628)	7 (15)	30 (28)	24 (23)	18 (28)
54 % (54 %)	46 % (46 %)	19 % (35 %)	81 % (65 %)	57 % (45 %)	43 % (55 %)

Kyrkoråd

Ledamöter		Ordförande		Vice ordförande	
Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
194 (252)	177 (284)	13 (13)	27 (40)	19 (22)	27 (40)
53 % (47 %)	47 % (53 %)	33 % (25 %)	68 % (75 %)	41 % (35 %)	59 % (65 %)

Församlingsråd

Ledamöter		Ordförande		Vice ordförande	
Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
444 (633)	216 (356)	68 (85)	27 (42)	54 (52)	27 (50)
67 % (64 %)	33 % (36 %)	72 % (67 %)	28 % (33 %)	67 % (51 %)	33 % (49 %)

Lunds stift

Stiftsfullmäktige

Ledamöter		Ordförande		Vice ordförande	
Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
30 (34)	35 (32)	(1)	1	2 (2)	
46 % (52 %)	54 % (48 %)	(100 %)	100 %	100 % (100 %)	

Stiftsstyrelse

Ledamöter		Ordförande		Vice ordförande	
Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
5 (5)	8 (8)		1 (1)	1 (1)	1 (1)
38 % (38 %)	62 % (62 %)		100 % (100 %)	50 % (50 %)	50 % (50 %)

Kyrkofullmäktige i församling/pastorat

Ledamöter		Ordförande		Vice ordförande	
Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
1 201 (1 231)	994 (1 065)	41 (33)	54 (61)	59 (50)	64 (69)
55 % (54 %)	45 % (46 %)	43 % (35 %)	57 % (65 %)	48 % (42 %)	52 % (58 %)

Kyrkoråd

Ledamöter		Ordförande		Vice ordförande	
Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
448 (514)	409 (558)	43 (35)	54 (72)	54 (55)	70 (79)
52 % (48 %)	48 % (52 %)	44 % (33 %)	56 % (67 %)	44 % (41 %)	56 % (59 %)

Församlingsråd

Ledamöter		Ordförande		Vice ordförande	
Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
345 (431)	186 (246)	45 (47)	23 (34)	41 (42)	22 (24)
65 % (64 %)	35 % (36 %)	66 % (58 %)	34 % (42 %)	65 % (64 %)	35 % (36 %)

Stiftsfullmäktige

Ledamöter		Ordförande		Vice ordförande	
Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
38 (35)	43 (45)		1 (1)	1	1 (2)
47 % (44 %)	53 % (56 %)		100 % (100 %)	50 %	50 % (100 %)

Stiftsstyrelse

Ledamöter		Ordförande		Vice ordförande	
Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
8 (7)	7 (8)	1	(1)	1	1 (1)
53 % (47 %)	47 % (53 %)	100 %	(100 %)	50 %	50 % (100 %)

Kyrkofullmäktige i församling/pastorat (Siffrorna för 2016 omfattar även samfällda kyrkofullmäktige i Göteborgs kyrkliga samfällighet)

Ledamöter		Ordförande		Vice ordförande	
Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
892 (1 094)	763 (935)	16 (28)	34 (51)	41 (42)	36 (50)
54 % (54 %)	46 % (46 %)	32 % (35 %)	68 % (65 %)	46 % (46 %)	54 % (54 %)

Kyrkoråd

Ledamöter		Ordförande		Vice ordförande	
Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
278 (681)	236 (619)	29 (37)	25 (55)	41 (56)	27 (55)
54 % (52 %)	46 % (48 %)	54 % (40 %)	46 % (60 %)	60 % (50 %)	40 % (50 %)

Församlingsråd

Ledamöter		Ordförande		Vice ordförande	
Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
385 (367)	223 (241)	51 (44)	32 (31)	36 (33)	28 (29)
63 % (60 %)	37 % (40 %)	61 % (59 %)	39 % (41 %)	56 % (53 %)	44 % (47 %)

Karlstads stift

Stiftsfullmäktige

Ledamöter		Ordförande		Vice ordförande	
Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
28 (34)	37 (46)		1 (1)		2 (1)
43 % (43 %)	57 % (57 %)		100 % (100 %)		100 % (100 %)

Stiftsstyrelse

Ledamöter		Ordförande		Vice ordförande	
Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
4 (6)	7 (5)		1 (1)	1 (2)	1
36 % (55 %)	64 % (45 %)		100 % (100 %)	50 % (100 %)	50 %

Kyrkofullmäktige i församling/pastorat

Ledamöter		Ordförande		Vice ordförande	
Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
363 (339)	336 (321)	8 (12)	14 (14)	14 (21)	16 (15)
52 % (51 %)	48 % (49 %)	36 % (46 %)	64 % (54 %)	47 % (58 %)	53 % (42 %)

Kyrkoråd

Ledamöter		Ordförande		Vice ordförande	
Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
109 (121)	110 (137)	11 (7)	13 (18)	11 (13)	16 (20)
50 % (47 %)	50 % (53 %)	46 % (28 %)	54 % (72 %)	41 % (39 %)	59 % (61 %)

Församlingsråd

Ledamöter		Ordförande		Vice ordförande	
Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
315 (302)	158 (153)	30 (31)	31 (29)	37 (36)	26 (23)
67 % (66 %)	33 % (34 %)	49 % (52 %)	51 % (48 %)	59 % (61 %)	41 % (39 %)

Stiftsfullmäktige

Ledamöter		Ordförande		Vice ordförande	
Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
29 (27)	30 (31)	1 (1)		2	(1)
49 % (47 %)	51 % (53 %)	100 % (100 %)		100 %	(100 %)

Stiftsstyrelse

Ledamöter		Ordförande		Vice ordförande	
Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
7 (7)	4 (4)	1 (1)		1 (1)	1 (1)
64 % (64 %)	36 % (36 %)	100 % (100 %)		50 % (50 %)	50 % (50 %)

Kyrkofullmäktige i församling/pastorat

Ledamöter		Ordförande		Vice ordförande	
Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
426 (534)	373 (474)	11 (15)	17 (24)	17 (16)	13 (31)
53 % (53 %)	47 % (47 %)	39 % (38 %)	61 % (62 %)	59 % (34 %)	41 % (66 %)

Kyrkoråd

Ledamöter		Ordförande		Vice ordförande	
Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
148 (218)	134 (234)	14 (23)	16 (25)	18 (24)	14 (29)
52 % (48 %)	48 % (52 %)	47 % (48 %)	53 % (52 %)	56 % (44 %)	44 % (55 %)

Församlingsråd

Ledamöter		Ordförande		Vice ordförande	
Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
329 (283)	158 (168)	47 (37)	31 (24)	41 (28)	21 (21)
68 % (65 %)	32 % (35 %)	60 % (48 %)	40 % (52 %)	66 % (65 %)	34 % (35 %)

Luleå stift

Stiftsfullmäktige

Ledamöter		Ordförande		Vice ordförande	
Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
27 (22)	24 (29)	1	(1)	1 (1)	1 (1)
53 % (43 %)	47 % (57 %)	100 %	(100 %)	50 % (50 %)	50 % (50 %)

Stiftsstyrelse

Ledamöter		Ordförande		Vice ordförande	
Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
7 (5)	4 (6)	1	(1)	2 (1)	(1)
64 % (45 %)	36 % (55 %)	100 %	(100 %)	100 % (50 %)	(50 %)

Kyrkofullmäktige i församling/pastorat

Ledamöter		Ordförande		Vice ordförande	
Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
396 (430)	360 (370)	9 (17)	17 (13)	14 (18)	18 (24)
52 % (54 %)	48 % (46 %)	35 % (57 %)	65 % (43 %)	44 % (43 %)	56 % (57 %)

Kyrkoråd

Ledamöter		Ordförande		Vice ordförande	
Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
133 (154)	130 (168)	15 (14)	16 (20)	16 (18)	22 (21)
51 % (48 %)	49 % (52 %)	48 % (41 %)	52 % (59 %)	42 % (46 %)	58 % (54 %)

Församlingsråd

Ledamöter		Ordförande		Vice ordförande	
Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
110 (130)	66 (77)	14 (16)	9 (13)	11 (9)	9 (14)
63 % (63 %)	38 % (37 %)	61 % (55 %)	39 % (45 %)	55 % (39 %)	45 % (61 %)

Stiftsfullmäktige

Ledamöter		Ordförande		Vice ordförande	
Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
25 (25)	26 (26)	(1)	1	2 (1)	(1)
49 % (49 %)	51 % (51 %)	(100 %)	100 %	100 % (50 %)	(50 %)

Stiftsstyrelse

Ledamöter		Ordförande		Vice ordförande	
Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
5 (4)	7 (8)		1 (1)	1	1 (2)
42 % (33 %)	58 % (67 %)		100 % (100 %)	50 %	50 % (100 %)

Kyrkofullmäktige i församling/pastorat

Ledamöter		Ordförande		Vice ordförande	
Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
106 (117)	96 (114)	2 (3)	6 (6)	3 (5)	7 (5)
52 % (51 %)	48 % (49 %)	25 % (33 %)	75 % (67 %)	30 % (50 %)	70 % (50 %)

Kyrkoråd

Ledamöter		Ordförande		Vice ordförande	
Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
34 (35)	37 (52)	3 (3)	6 (8)	1 (4)	8 (6)
48 % (40 %)	52 % (60 %)	33 % (27 %)	67 % (73 %)	11 % (40 %)	89 % (67 %)

Församlingsråd

Ledamöter		Ordförande		Vice ordförande	
Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
87 (71)	70 (68)	12 (9)	11 (9)	2 (5)	4 (9)
55 % (51 %)	45 % (49 %)	52 % (50 %)	48 % (50 %)	33 % (36 %)	67 % (64 %)

Stockholms stift

Stiftsfullmäktige

Ledamöter		Ordförande		Vice ordförande	
Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
42 (44)	49 (46)	1	(1)	1	1 (1)
46 % (49 %)	54 % (51 %)	100 %	(100 %)	50 %	50 % (100 %)

Stiftsstyrelse

Ledamöter		Ordförande		Vice ordförande	
Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
5 (5)	8 (8)	(1)	1	1 (1)	1 (1)
38 % (54 %)	62 % (46 %)	(100 %)	100 %	50 % (50 %)	50 % (50 %)

Kyrkofullmäktige i församling/pastorat

Ledamöter		Ordförande		Vice ordförande	
Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
733 (807)	630 (650)	20 (18)	29 (32)	40 (37)	29 (34)
54 % (55 %)	46 % (45 %)	41 % (36 %)	59 % (64 %)	58 % (52 %)	42 % (48 %)

Kyrkoråd

Ledamöter		Ordförande		Vice ordförande	
Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
240 (283)	203 (259)	19 (26)	32 (27)	33 (37)	35 (36)
54 % (52 %)	46 % (48 %)	37 % (49 %)	63 % (51 %)	49 % (51 %)	51 % (49 %)

Församlingsråd

Ledamöter		Ordförande		Vice ordförande	
Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
52 (36)	37 (18)	8 (4)	4 (3)	11 (8)	4 (3)
58 % (67 %)	42 % (33 %)	67 % (57 %)	33 % (43 %)	73 % (73 %)	27 % (27 %)

Stiftsfullmäktige

Ledamöter		Ordförande		Vice ordförande	
Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
415 (400)	442 (466)	6 (4)	6 (9)	13 (9)	11 (13)
48 % (46 %)	52 % (54 %)	50 % (31 %)	50 % (69 %)	54 % (41 %)	46 % (59 %)

Stiftsstyrelse

Ledamöter		Ordförande		Vice ordförande	
Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
75 (74)	88 (87)	4 (3)	9 (10)	12 (6)	14 (17)
46 % (44 %)	54 % (56 %)	31 % (15 %)	69 % (85 %)	46 % (46 %)	54 % (54 %)

Kyrkofullmäktige i församling/pastorat (Siffrorna för 2016 omfattar även samfälliga kyrkofullmäktige i Göteborgs kyrkliga samfällighet)

Ledamöter		Ordförande		Vice ordförande	
Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
7 380 (8 030)	6 207 (6 905)	176 (222)	304 (342)	304 (339)	316 (376)
54 % (54 %)	46 % (46 %)	37 % (39 %)	63 % (61 %)	49 % (47 %)	51 % (53 %)

Kyrkoråd

Ledamöter		Ordförande		Vice ordförande	
Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
2 434 (3 395)	2 183 (3 416)	222 (238)	291 (407)	292 (349)	329 (420)
53 % (50 %)	47 % (50 %)	43 % (37 %)	57 % (63 %)	47 % (45 %)	53 % (55 %)

Församlingsråd

Ledamöter		Ordförande		Vice ordförande	
Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
3 441 (3 834)	1 823 (2 258)	450 (447)	278 (312)	371 (347)	231 (259)
65 % (63 %)	35 % (37 %)	62 % (59 %)	38 % (41 %)	62 % (57 %)	38 % (43 %)

Källa: Kyrksam.

Bilaga 8. Antagna till pastoralteologisk utbildning på Svenska kyrkans utbildningsinstitut

Antagna perioden 2016–2019

Förs.pedagog		Kyrkomusiker		Diakon		Präst	
Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
37	4	15	19	124	14	151	81
90 %	10 %	44 %	56 %	90 %	10 %	65 %	35 %

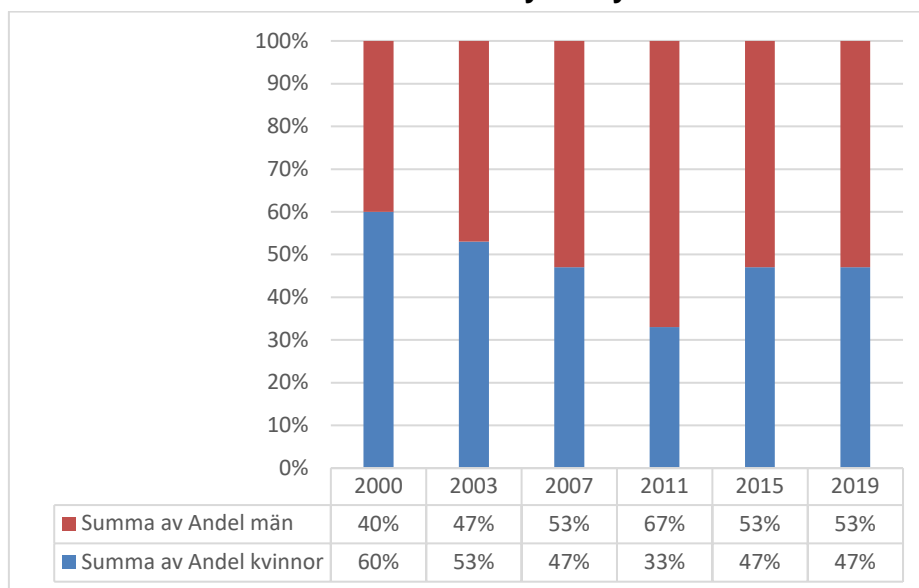
Bilaga 9. Flerårsöversikt av köns- och åldersfördelning i beslutande organ

KsSkr 2020:5
Bilaga 9

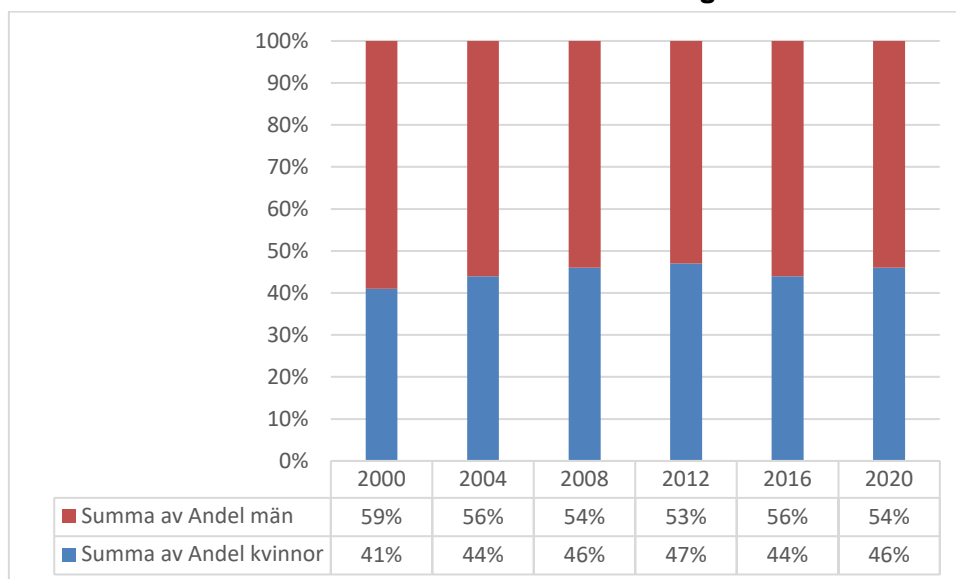
Kvinnor och män bland ledamöter i kyrkomötet 2000–2019

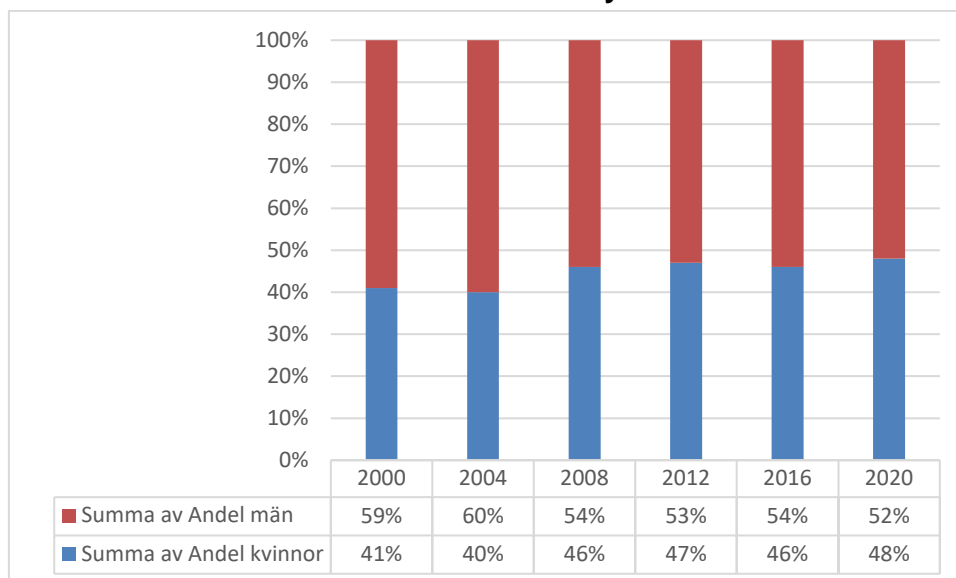
Kvinnor och män bland ledamöter i kyrkostyrelsen 2000–2019

Kvinnor och män bland ledamöter i stiftsfullmäktigen 2000–2020

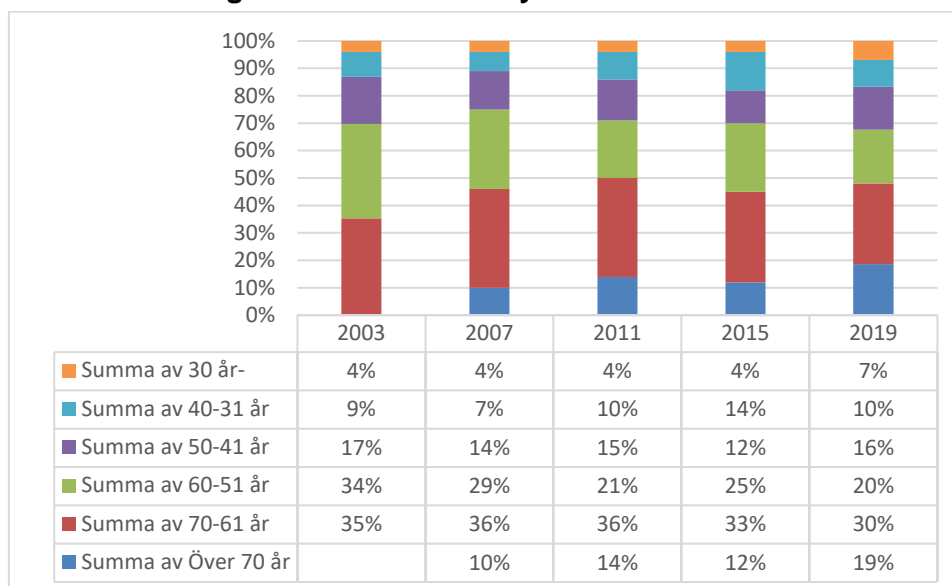

Kvinnor och män bland ledamöter i stiftsstyrelser 2000–2020

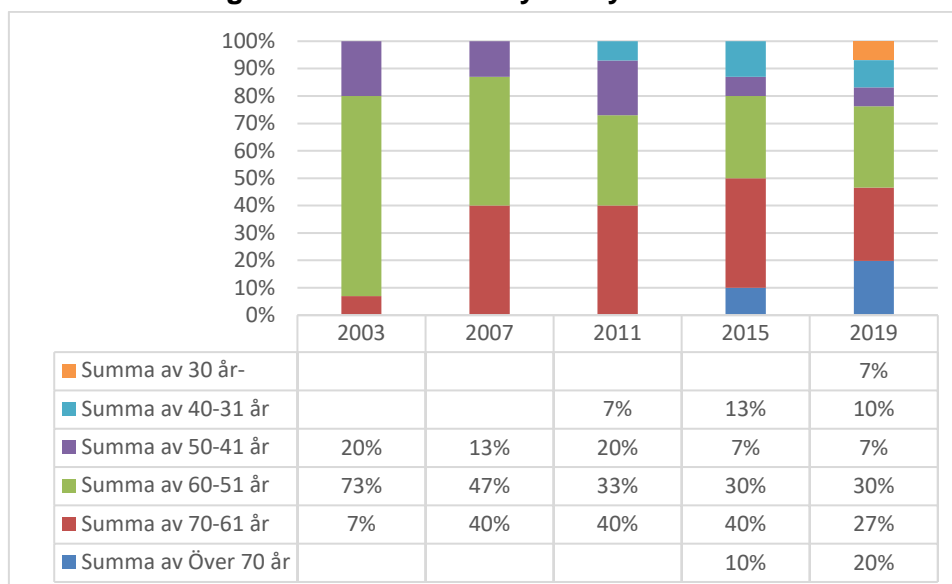

Åldersfördelning bland ledamöter i kyrkomötet 2003–2019

KsSkr 2020:5
Bilaga 9

Åldersfördelning bland ledamöter i kyrkostyrelsen 2003–2019

Utdrag ur kyrkostyrelsens protokoll

Utdrag ur protokoll fört vid kyrkostyrelsens sammanträde den 7 maj 2020.

Närvarande: Antje Jackelén, ordförande, ledamöterna Wanja Lundby-Wedin, Daniel Tisell, Aron Emilsson, Jesper Eneroth, Nils Gårder, Mats Hagelin, Agneta Hyllstam, Lars Johnsson, Berth Löndahl, Marie Rydén Davoust, Elisabeth Rydström, Erik Sjöstrand och Margareta Winberg samt tjänstgörande ersättaren Daniel Larson.

Föredragande: Expeditionschef Patrik Lidin och handläggare Emma Hansen Dahlqvist

Kyrkostyrelsen beslutade i enlighet med arbetsutskottets förslag

att till kyrkomötet lämna skrivelsen 2020:5 Jämställdheten i Svenska kyrkan.

Reservation

Aron Emilsson reserverade sig mot beslutet såvitt avser de inte bifallna tillägg-/ändringsyrkandena.

1. Förslag till ny skrivning i mittenstycket, s. 15

Fördelningen inom prästyrket är nu helt jämn och andelen kvinnor som är kyrkoherdar fortsätter att öka, men det är fler kvinnor än män som utbildar sig vilket pekar på att andelen kvinnor inom gruppen anställda präster kommer att öka. Även denna obalans är angelägen att uppmärksamma och långsiktigt motverka.

2. Förslag till ny skrivning i sista stycket, s. 15

Kyrkostyrelsen har fått i uppdrag att varje mandatperiod lämna en redogörelse för jämställdhetssituationen i Svenska kyrkan. I det fortsatta arbetet för ökad jämställdhet, så kan även andra former av ojämlikhet behöva beaktas.

3. Förslag till tillägg under avsnittet med kyrkostyrelsens överväganden

Det är vanligare att män lämnar Svenska kyrkan än kvinnor, nästan 60 procent av de som begär utträde är män. Könsskillnaderna i hur många som aktivt beslutar sig för att lämna kyrkan är som störst i de yngre åldrarna. Det är betydligt vanligare att unga män begär utträde än att unga kvinnor gör det. Detta är oroväckande och riskerar att urvattna den breda folkliga förankringen, varför kyrkostyrelsen ser det som angeläget att söka vända denna trend och motverka dessa utträden.

Kyrkomötet
Kyrkostyrelsens skrivelse 2020:6

Kyrkohandbok för Svenska kyrkan på romska

Kyrkostyrelsen överlämnar denna skrivelse till kyrkomötet.

Uppsala den 7 maj 2020

Antje Jackelén

Helén Ottosson Lovén

Skrivelsens huvudsakliga innehåll

I enlighet med regleringen i kyrkoordningen beslutar kyrkomötet vilka översättningar till andra språk av Svenska kyrkans gudstjänstböcker som får användas i Svenska kyrkan. En översättning av Kyrkohandbok för Svenska kyrkan föreligger och läggs här fram för kyrkomötet för beslut. Skrivelsen beskriver innehållet i översättningen och hur översättningsarbetet gått till. Översättningen är

- ♦ Kyrkohandbok för Svenska kyrkan del I i urval på romska i fyra dialekter (resanderomani, kelderash, lovara och kale).

Innehåll

Skrivelsens huvudsakliga innehåll.....	1
1 Förslag till kyrkomötesbeslut	3
2 Bakgrund och överväganden	3
2.1 Sammanfattning	3
2.2 Reglering och policy	3
2.3 Teologisk granskning.....	4
2.4 Kyrkohandbok för Svenska kyrkan på romska	5
3 Konsekvenser för barn	6
3.1 Barnkonventionen	6
3.2 Svenska kyrkan och barnets rättighet till kultur och andlighet	7
Bilaga 1. Tidplan för översättningar	8
Bilaga 2. Uppgifter om översättare av kyrkohandboken på romska	9
Bilaga 3. Kyrkohandbok för Svenska kyrkan i urval på romska.....	10
Utdrag ur kyrkostyrelsens protokoll.....	11

1 Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att från och med pingstdagen, den 23 maj 2021 får översättningen av Kyrkohandbok för Svenska kyrkan del I till romska i urval enligt bilaga 3 användas i Svenska kyrkan.

2 Bakgrund och överväganden

2.1 Sammanfattning

Den översättning av Kyrkohandbok för Svenska kyrkan del I (kyrkohandboken) till romska (resanderomani, kelderash, lovara och kale) som nu läggs fram är en översättning som ska fungera i Svenska kyrkans kyrkoliv. Översättningen bidrar till revitalisering och gör den till levande språk i Svenska kyrkan.

Kyrkostyrelsen fastställde redan den 14 juni 2012 att den nationella nivån ”svarar för att Svenska kyrkans böcker finns tillgängliga på de språk som används i gudstjänster och kyrkliga handlingar samt att influenser från olika språk och traditioner tas tillvara i arbetet med att utveckla Svenska kyrkans gudstjänstliv och böcker”.

Kyrkohandboken består, förutom av de liturgiska texterna, av en inledning, övergripande anvisningar, löpande anvisningar i den liturgiska texten samt anvisningar inför varje kyrklig handling: Dop, Bikt, Konfirmation, Vigsel och Begravning. Till vissa av de kyrkliga handlingarna finns det ytterligare ordningar till exempel dop i krissituation eller begravningsgudstjänst för dödfött barn.

Översättningen innebär att handboken är översatt i urval så att en fullständig högmässa ska kunna firas och att de kyrkliga handlingarna: Dop, Konfirmation, Vigsel och Begravning kan firas fullt ut. Dessutom är ordningen för Bikt översatt. Kaleöversättningen skiljer sig från de övriga då den endast omfattar respektive gudstjänsts viktigaste böner och texter. Teologiska överväganden har varit en integrerad del av översättningen, vilket innebär att översättarna fått en teologisk introduktion till arbetet och att teologin diskuterats kontinuerligt vid redigering och korrekturläsning.

I bilaga 1 finns en samlad tidplan för alla gjorda och pågående översättningar av Svenska kyrkans gudstjänstböcker, inklusive de som nu är aktuella för beslut.

I bilaga 2 framgår det vilka som deltagit i översättningsarbetet på respektive dialekt.

I bilaga 3 finns kyrkohandboken på romska.

2.2 Reglering och policy

Enligt kyrkoordningen är Svenska kyrkans gudstjänstböcker *Bibeln*, *Kyrkohandbok för Svenska kyrkan*, *Den svenska psalmboken*, *Den svenska evangelieboken* och *En liten bönbok* (18 kap. 1 §).

I enlighet med regleringen i 18 kap. 8 § kyrkoordningen beslutar kyrkomötet vilka översättningar till andra språk av Svenska kyrkans gudstjänstböcker som får användas i Svenska kyrkan. I 57 kap. 5 § kyrkoordningen kan utläsas att församlingar behöver beakta de språk som talas i församlingen för att fullgöra sin grundläggande uppgift.

Efter reformationen har Svenska kyrkans psalmbok och kyrkohandbok helt eller delvis funnits i översättningar till andra språk än svenska. Syftet har varit att språkliga minoriteter inom Svenska kyrkan ska få möjlighet att använda sitt eget språk. Sedan år 2000 har Sverige fem nationella minoritetsspråk, finska, jiddisch, meänkieli, samiska och romska.

I policydokumentet *En flerspråkig kyrka – policy och mål för Svenska kyrkans arbete på andra språk än svenska* (Svenska kyrkan 2010) står följande under ”Utgångspunkter” på s. 7:

Svenska kyrkan har, i kraft av den evangelisk-lutherska traditionen, under flera hundra år firat gudstjänst och utövat själavård på flera språk. I denna tradition spelar folkspråket/modersmålet en central roll som bärare och förmedlare av kyrkans liv och tro.

En öppen folkkyrka med demokratisk organisation måste garantera människor med olika språklig, kulturell eller nationell bakgrund möjlighet till delaktighet och inflytande i kyrkans liv.

Då verksamheten i Svenska kyrkan är rikstäckande, är det en utmaning att fullgöra den grundläggande uppgiften att fira gudstjänst, bedriva undervisning samt utöva diakoni och mission på olika språk, även i församlingar där representanterna för de olika språkliga grupperna inte är så många.

I ett av målen i samma dokument (s. 18) tydliggörs att det är den nationella nivån som har ansvar för att översätta Svenska kyrkans gudstjänstböcker: ”Den nationella nivån svarar för att Svenska kyrkans böcker finns tillgängliga på de språk som används i gudstjänster och kyrkliga handlingar samt att influenser från olika språk och traditioner tas tillvara i arbetet med att utveckla Svenska kyrkans gudstjänstliv och böcker.” Målen i policydokumentet beslutades av kyrkostyrelsen den 14 juni 2012.

2.3 Teologisk granskning

Urvalet har styrts av de grundläggande perspektiv som präglar kyrkohandboken:

- ◆ **Inklusivitet** – Detta handlar om respektive språks användning av grammatiskt genus och könsneutrala pronomen, om delaktighet och om relationen mellan vardaglighet och högtidsspråk.
- ◆ **Bibelanvändning** – Det finns inga etablerade bibelöversättningar på romska som används i Sverige. En seriös bibelöversättning kräver helt andra resurser än att översätta kyrkohandbokens texter. Därför har vi valt att enbart översätta de bibeltexter med bibelhänvisning som är en del av liturgin, exempelvis Mark. 10:13-16 i dopet och Matt. 28 vid dop och konfirmation, samt någon eller några bibeltexter för övriga kyrkliga handlingar så att de kan firas fullt ut med hjälp av handboken. I övrigt blir det varje gudstjänstledares ansvar att finna översättningar till de bibeltexter som läses.
- ◆ **Barnperspektiv** – Barnperspektivet har i första hand handlat om textval det vill säga ord är valda så att barn kan förstå och känna igen sig. Urval har gjorts med alternativ för barn i alla gudstjänster så att dessa går att fira med barn närvarande och aktivt deltagande.
- ◆ **Delaktighet** – Denna fråga handlar om huruvida alternativ som uttrycker delaktighet tagits med i de kyrkohandböcker som översätts i urval. I den mån de alternativen funnits har vi använt oss av dem. Exempelvis Nattvardsbön 4 som kan växelläsas.

Utifrån de givna förutsättningarna följer de översatta texterna de grundläggande principerna för kyrkohandboken så långt det är möjligt. Flera av de centrala orden i våra gudstjänster saknas på romska och kräver omskrivningar, exempelvis nåd, barmhärtighet, lova/prisa med mera. Det gör att vissa begrepp används oftare än på svenska. Till exempel används samma ord för välsigna som för att lova och prisa,

samma ord för frid och lugn som för fred (liksom i flera andra språk). Då det inte firas regelbundna gudstjänster på romska i Sverige har inte översättningarna kunnat prövas i gudstjänstsammanhang. Det innebär att översättningarna mer är att betrakta som just översättningar än som liturgiskt språk. Kanske kan de med tiden få status att bli liturgiskt språk, men då måste de användas först.

2.4 Kyrkohandbok för Svenska kyrkan på romska

2.4.1 Arbetssätt

För varje dialekt har en, i något fall två, översättare ansvarat för översättningen. Denna har sedan granskats innehållsmässigt av ansvarig på kyrkokansliet i täta samtal med översättarna. Ord som inte förekommer på romska har diskuterats med ersättningar, omskrivningar eller nybildningar. Teologiska skiljelinjer mellan kyrkofamiljerna har varit en del av den teologiska granskningen då vi valt att använda översättare som har kunskap och erfarenhet av gudstjänstliv och teologi – två med kopplingar till pingstkyrkan och en som är aktiv i katolska kyrkan.

2.4.2 Språkliga överväganden

Det romska språket påverkas av det lands språk i vilket de talande bor. Detta innebär att översättningen är en *svensk* översättning till de olika dialekterna, exempelvis fungerar inte en rumänsk version av Herrens bön på lovora för svenska lovaratalande. Därför är både bibeltexter och de ”klassiska” texterna som Herrens bön och Trosbekännelsen nyöversatta.

Romska språket saknar många av de ord som förekommer i gudstjänstens texter och därför har andra ord valts eller omskrivningar utformats och i vissa fall har nya ord konstruerats. Resanderomani och kale har ingen egentlig skriftspråkshistoria utan är muntligt talade språk som först på senare år har börjat skrivas.

Romska använder inte konjunktiv (som i den äldre varianten av den aronitiska välsignelsen), men med ett enkelt tillägg av ordet *te* (som uttrycker önskan) kan samma betydelse uttryckas (gäller lovora och kelderash).

Lovora och kelderash böjer verbet beroende på om det är en man eller kvinna som talar, detta markeras med kursiverade alternativ i texten

Resanderomani

Resanderomani är den gamla svenska romanidialekten. Det har talats i vårt land i femhundra år, men bara skrivits under de senaste åren. Många ord finns inte utan behöver skapas. Ordet för treenighet *trinjekipe* är exempelvis nyskapat och består av ordet för tre och enighet. Ett annat sätt att översätta är vigselns tillkännagivande som helt enkelt heter till känna/veta giva = *To prinjar dejbe*. Här hade ett sammansatt ord blivit obegripligt. Ordet för nattvard är *kristijani* som ju har sin grund i ordet Kristus.

Kelderash

Ordet för Måltiden *E Skafidi* har grundbetydelsen bord, men det blir till måltid då man bjuder in till ”bordet” – en ”bordets gemenskap”. Ordet nåd finns inte så det ersätts med olika ord beroende på sammanhang, dels jertimasko (grundbetydelse förlåtelse) dels mila (tycka synd om/ha medlidande med). Överlåtelsen är ett ord som inte finns, därför konstruerades ett nytt sådant: Mukhlimos, utifrån ett ord med grundbetydelsen lämna. För sakramenten används av tradition *épar bukja* som är en ordagrann översättning av det svenska ordet ”nådemedel”.

Ordet för kyrka är *kangheri*, vilket egentligen betyder kyrkobyggnaden, men kan i sammanställningen Kristi kyrka förstås som något mindre konkret. Något egentligt ord för församling finns inte men ordet *kidimo* är ett ord för de som samlats och används här för församling. Medan det liknande *kidipe* används för momentet Samling. Lovsägelse och välsignelse går inte att särskilja på lovara – samma ord *aldimo* används. För härlighet används ordet *rajipe* som har med ordet raj = herre att göra.

2.4.3 Redigeringsprinciper

Den romska handboken är i urval och ska ses som ett komplement till *Kyrkohandbok för Svenska kyrkan*. Den romska handboken har alla instruktioner och inledande texter på svenska, för att svenskspråkiga präster ska kunna orientera sig. Dessutom är alla rubriker tvåspråkiga svenska/romska så att den som inte kan språket kan hitta rätt.

De kyrkliga handlingarna Dop, Bikt, Konfirmation, Vigsel och Begravning föregås i handboken av korta anvisningar, dessa anvisningar är varken översatta eller medtagna i denna volym då de är riktade till prästen och prästen förutsätts ha tillgång till en fullständig handbok. Endast ett fåtal av de föreslagna bibelläsningarna vid de kyrkliga handlingarna har översatts, se ovan Bibelanvändning.

Då kale framförallt talas av romer som också talar finska och därmed har tillgång till hela den översatta kyrkohandboken, är endast varje gudstjänsts centrala böner översatta. Alltså de centrala bönerna i högmässan, doggudstjänsten, konfirmationsgudstjänsten, vigselgudstjänsten och begravningsgudstjänsten.

3 Konsekvenser för barn

3.1 Barnkonventionen

Barnkonventionen, FN:s konvention om barnets rättigheter, antogs av FN:s generalförsamling den 20 november 1989. Den syftar till att ge barn oavsett bakgrund rätt att behandlas med respekt och att få komma till tals. Bland annat ska barnets bästa komma i främsta rummet i alla åtgärder som rör barn. Konventionen definierar barn som varje människa under 18 år och innehåller fyra grundläggande principer som ska vara styrande för tolkningen av konventionens övriga artiklar:

- ◆ **Artikel 2** handlar om alla barns lika värde och rättigheter. Ingen får diskrimineras. Barnkonventionen gäller för alla barn som befinner sig i ett land som har ratificerat den.
- ◆ **Artikel 3** anger att det är barnets bästa som ska komma i främsta rummet vid alla åtgärder som rör barnet. Begreppet ”barnets bästa” är konventionens grundpelare och har analyserats mer än något annat begrepp i barnkonventionen. Vad som är barnets bästa måste avgöras i varje enskilt fall och hänsyn ska tas till barnets egen åsikt och erfarenhet.
- ◆ **Artikel 6** understryker varje barns rätt till liv, överlevnad och utveckling. Artikeln handlar inte bara om barnets fysiska hälsa utan också om den andliga, moraliska, psykiska och sociala utvecklingen.
- ◆ **Artikel 12** lyfter fram barnets rätt att bilda och uttrycka sina åsikter och få dem beaktade i alla frågor som berör barnet. När åsikterna beaktas ska hänsyn tas till barnets ålder och mognad.

Även **artikel 30** är viktig i detta sammanhang då den lyfter fram att barn som tillhör minoriteter eller urfolk har rätt till sitt språk och en kulturell identitet. Och till slut

lyfter **artikel 31** fram barns rättighet att delta i kulturella och konstnärliga livet och det uppmuntras att tillhandahålla lämpliga och lika möjligheter för kulturell och konstnärlig verksamhet.

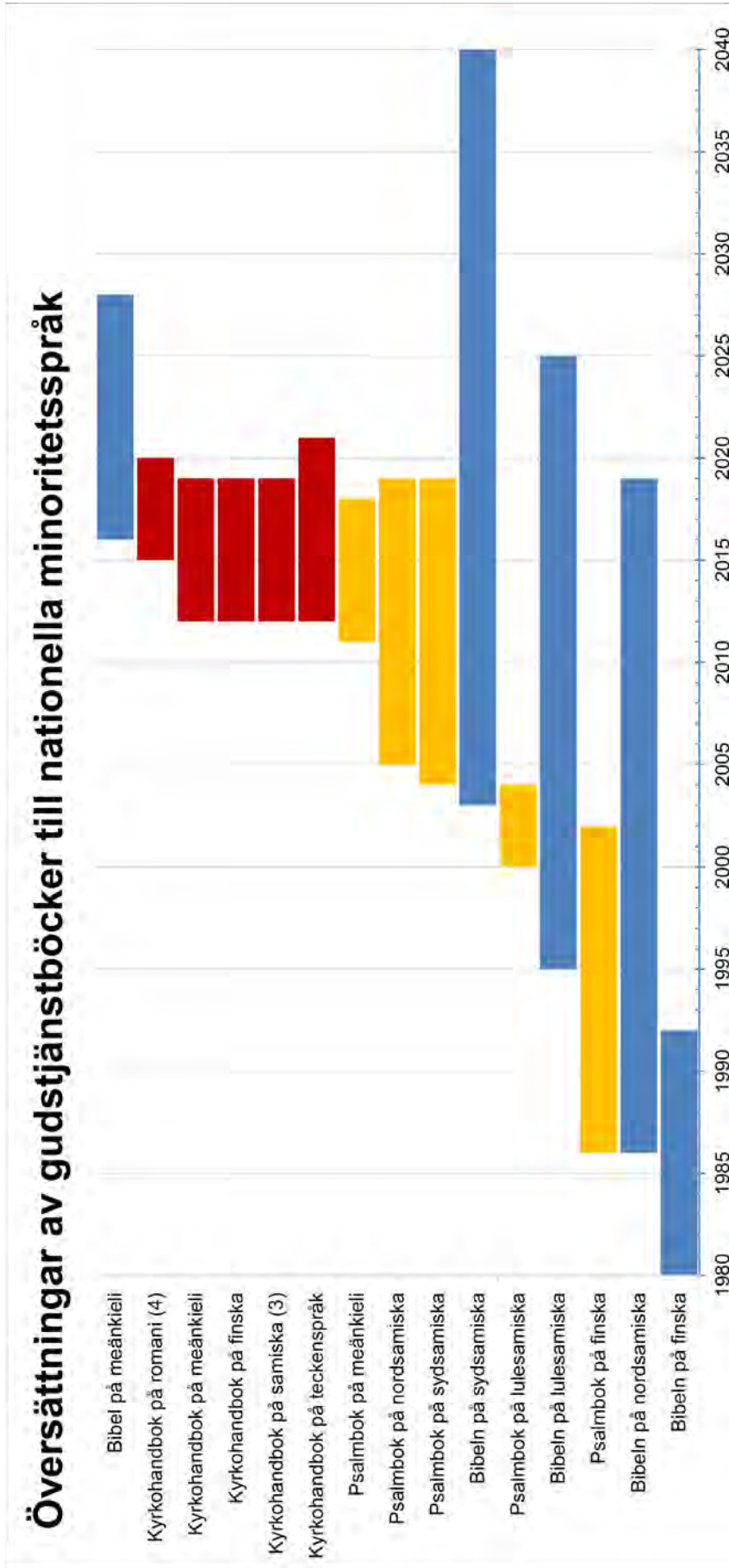
KsSkr 2020:6

3.2 Svenska kyrkan och barnets rättighet till kultur och andlighet

Svenska kyrkan har en viktig roll som bärare, vårdare och förmedlare av både det materiella och det immateriella kyrkliga kulturarvet som Bibeln och psalmboken är en del av. Att ha möjlighet delta i gudstjänst på det egna språket, till exempel genom att höra evangeliet på det egna språket, bör befrämjas över hela landet, inte minst för barn och unga som är i stort behov av fler arenor för sitt minoritetsspråk. Svenska kyrkan har en unik position genom att finnas som en samlingsplats även på platser där annan verksamhet på minoritetsspråk centraliserats.

Kyrkohandboken på minoritetsspråk främjar gudstjänstliv för minoriteten. Kyrkohandboken i översättning på nationella minoritetsspråk spelar en viktig roll för att främja minoritetens intressen i kyrka och gudstjänstliv och för att främja och synliggöra minoritetens identitet. Det har en stor betydelse för barns- och ungas identitetsutveckling och livsmod.

Bilaga 1. Tidplan för översättningar

Bilaga 2. Uppgifter om översättare av kyrkohandboken på romska

KsSkr 2020:6
Bilaga 2

Översättarna för samtliga dialekter är på ett eller annat sätt knutna till Språkrådet.

Resanderomani

- Fritz Rosendahl, översättare av texter åt länsstyrelser, Kulturrådet, SVT och ett flertal översättarbyråer
- Simon Wallengren, studerande

Kelderash

- Jonny George Ivanovich, modersmållärare, översättare av både barnböcker och myndighetstexter till bland andra Riksbanken och Skolverket

Lovara

- Iren Horvatne, modersmållärare och läromedelsförfattare, översättare av bland annat kokböcker och myndighetstexter åt Regeringskansliet, Diskrimineringsombudsmannen och Barnombudsmannen med flera
- Dragan Lärlund, Paula Puporka, Antonio Grulo; referensgrupp
- Corinna Friedl, präst i Svensk kyrkan, teologisk granskning

Kale

- Orvo Grönfors, lärare och översättare av bland annat barnböcker och barnprogram för SVT
- Aino Grönfors, hemspråklärare
- Olavi Berg, missionär, tolk
- Henry Hedman, teol. magister Helsingfors universitet, teologisk och språklig granskning

Bilaga 3. Kyrkohandbok för Svenska kyrkan i urval på romska

Kyrkohandbok för Svenska kyrkan i urval på romska (resanderomani, kelderash, lovara och kale) enligt särskilt tryck.

Utdrag ur kyrkostyrelsens protokoll

KsSkr 2020:6

Utdrag ur protokoll fört vid kyrkostyrelsens sammanträde den 7 maj 2020.

Närvarande: Antje Jackelén, ordförande, ledamöterna Wanja Lundby-Wedin, Daniel Tisell, Aron Emilsson, Jesper Eneroth, Nils Gårder, Mats Hagelin, Agneta Hyllstam, Lars Johnsson, Berth Löndahl, Marie Rydén Davoust, Elisabeth Rydström, Erik Sjöstrand och Margareta Winberg samt tjänstgörande ersättaren Daniel Larson.

Föredragande: Avdelningschef Gunilla Hallonsten

Kyrkostyrelsen beslutade i enlighet med arbetsutskottets förslag

att till kyrkomötet lämna skrivelsen 2020:6 Kyrkohandbok för Svenska kyrkan på romska.

Motioner
Mot 2020:1–26

Motioner

- 2020:1 Dimensioner i hållbarhetsredovisningen
Daniel Engström m.fl.
- 2020:2 Migrations- och integrationsinsatser
Daniel Engström m.fl.
- 2020:3 En kyrka för alla
Aron Emilsson m.fl.
- 2020:4 Kyrkoantikvarisk ersättning
Aron Emilsson m.fl.
- 2020:5 Avgiftsfinansiering av IT, löne- och economicenter
Anders Brunnstedt m.fl.
- 2020:6 Utvärdering av kyrkomötet 2020
Karl-Gunnar Svensson
- 2020:7 Kapitalavkastningen
Hans-Olof Andréén m.fl.
- 2020:8 Stiftsindelningen
Hans-Olof Andréén m.fl.
- 2020:9 Strategiska beslut
Johan Blix
- 2020:10 Kyrklig scout- och idrottsverksamhet
Torbjörn Aronson
- 2020:11 Angående kyrkostyrelsens skrivelse om verksamhet och ekonomi
Anders Roos m.fl.
- 2020:12 Våld i nära relationer
Tomas Rosenlundh
- 2020:13 Svenska kyrkans stiftsindelning
Erik Johansson m.fl.
- 2020:14 Begränsning av beslutsrätt för kyrkomötet 2020
Berth Löndahl m.fl.
- 2020:15 Gemensamma administrativa system
Leif Nordlander m.fl.
- 2020:16 Interreligiös dialog
Alexander Christiansson m.fl.
- 2020:17 Översyn av klimatsatsningar
Alexander Christiansson m.fl.
- 2020:18 Utdelning av fritt eget kapital
Mats Hagelin m.fl.
- 2020:19 Antalet ledamöter i kyrkomötet
Eric Westroth m.fl.
- 2020:20 Prästlönetillgångarnas avkastning och utdelning
Lennart Persson
- 2020:21 Digitalisering och samverkan
Åsa Ingårda m.fl.
- 2020:22 Inrättande av Svenska kyrkans bank
Bengt Kjellgren och Sven Ingvar Holmgren
- 2020:23 Minskat antal ledamöter i kyrkomötet
Bengt Kjellgren och Mats Hagelin

- 2020:24 Planerade utredningar
Leif Nordenstorm
- 2020:25 Utbildningssatsning kring våld i nära relationer
Marjut Ervasti
- 2020:26 Minskad insyn och offentlighet
Eric Westroth m.fl.

Kyrkomötet
Motion 2020:1
av Daniel Engström m.fl.

Dimensioner i hållbarhetsredovisningen

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar med anledning av kyrkostyrelsens skrivelse 2020:2 Årsredovisning för Svenska kyrkans nationella nivå 2019 att uppdra till kyrkostyrelsen att i kommande hållbarhetsredovisningar etablera hållbarhetsredovisning för teologisk, medlemsmässig, ekonomisk och organisatorisk hållbarhet. Dessa ska vara strategiskt uppbyggda med mätbara mål och delmål.

Motivering

I Hållbarhetsredovisning 2019 kan man läsa att hållbarhetsredovisningar har blivit en självklarhet i många sammanhang och att det blir allt tydligare att hållbarhet består av fyra dimensioner som sinsemellan hänger ihop: ekologisk, social, ekonomisk, andlig och existentiell hållbarhet. Redovisningen tar även upp frågeställningar: Vad är vår roll i skapelsen? Vad gör vi med vår oro? Vad får vi hoppas på? Vi Sverigedemokrater instämmer och menar också att frågeställningarna är av vikt, men vi anser att det finns behov av ytterligare frågeställningar och dimensioner: Vad är vår andliga roll i samhället? Vad är vår roll i förhållande till medlemmarna, samt vad är vår roll i förhållande till missionsbefallningen?

Hållbarhetsredovisningen ger en inblick i den verksamhet som bedrivs av Svenska kyrkans nationella nivå och arbetet för en hållbar kyrka och ett hållbart samhälle. Hållbarhetsredovisningen bör spegla alla verksamheter som bedrivs av Svenska kyrkans nationella nivå och som är av vikt. Därför anser vi att dessa fyra ytterligare dimensioner bör finnas med i hållbarhetsredovisningen.

1. Teologisk hållbarhet: Det är av vikt att den lutherska läran är hållbar i förhållande till traditionen och våra bekännelseskriterier, samt väsentlig i dagens samhälle.
2. Medlemsmässig hållbarhet: Det är inte ett ödesbestämt faktum att medlemsantalet minskar och att man måste prognostisera utifrån detta faktum. Det måste finnas en strategisk plan för att istället få ett inflöde. Målet bör helt resolut vara att medlemsantalet inte minskar. Ett faktum är att t.ex. nyfödda inte längre automatiskt blir medlemmar i kyrkan, även om föräldrarna är tillhöriga, utan dopet är idag medlemsgrundande. Ett annat faktum är att allt färre barn döps i Svenska kyrkan och ännu färre konfirmeras. Den naturliga folkliga förankringen är inte längre naturlig, utan kyrkans värld ter sig alltmer obekant för allt fler. Samtidigt är situationen kontrastrisk. Svenska kyrkan har en särställning och är inte ett trossamfund bland andra. En majoritet av landets medborgare är ännu medlemmar och man kan tala om en folkkyrka. Vi förstår att ett minskat medlemsantal är naturligt i ett sekulärt

och pluralistiskt samhälle, men vårt mål måste vara att följa missionsbefallningens andemening. Vi som kyrka måste våga prata mer om missionsbefallningen.

3. Ekonomisk hållbarhet: Gällande den ekonomiska aspekten måste kyrkans arbete och verksamhet alltid vara stringenta och konsekventa. Det mesta tyder på att den ekonomiska verkligheten för Svenska kyrkan blir allt mer ansträngd framöver.
4. Organisatorisk hållbarhet: Svenska kyrkan bör inte göra det som andra myndigheter gör inom dagspolitiska områden. För att få en hållbar ekonomisk och organisatorisk dimension måste kyrkan optimera sina resurser.

Vi önskar således lägga till dessa dimensioner. Vi är överens gällande de fyra dimensioner som nämns i inledningen, men vi vill förtydliga hur de bör genomföras. Vi anser att hållbarhetsredovisningen är tydlig, illustrativ och tar upp nödvändiga områden, men att målen i en hållbarhetsredovisning måste vara mer tydligt mätbara. Vi menar att man bör föra in delmål så att målet lättare kan följas upp. Detta torde även underlätta revisionens arbete med att utvärdera våra mål.

Landskrona den 9 juli 2020

Daniel Engström (SD)

David Lång (SD)

Aron Emilsson (SD)

Julia Kronlid (SD)

Alexander Christiansson (SD)

Kyrkomötet
Motion 2020:2
av Daniel Engström m.fl.

Migrations- och integrationsinsatser

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att

1. med anledning av kyrkostyrelsens skrivelse 2020:1 Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2021–2023 uppdra till kyrkostyrelsen att i ett första steg genomföra besparingar för verksamhet inom ramen för migration och integration, såsom projekt och verksamhets- och utvecklingsstöd till Asylrättscentrum,
2. med anledning av kyrkostyrelsens skrivelse 2020:1 Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2021–2023 uppdra till kyrkostyrelsen att i ett andra steg avveckla projekt-, verksamhets- och utvecklingsstöd till Asylrättscentrum,
3. med anledning av kyrkostyrelsens skrivelse 2020:1 Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2021–2023 uppdra till kyrkostyrelsen att generellt minska anslagen till migration och integration som en följd av minskade migrationsströmmar, behov av besparingar samt ett mindre tryck än vid migrationskrisen 2015.

Motivering

Svenska kyrkans arbete och opinionsbildning i flykting- och migrationsfrågor är djupt och brett etablerat sedan flera år, men i behov av analys och revidering. I sin strävan efter att förbättra människors levnadsvillkor bör kyrkan beakta var dess insatser gör störst nytta. Att Svenska kyrkan genom sitt långvariga och djupa internationella arbete och engagemang uttalar sig och opinionsbildar för bättre villkor och bistånd för utsatta människor i krisområdets närhet eller på flykt är viktigt, behjärtansvärt och självklart. När det sedan kommer till politiska ställningstaganden gällande den svenska asylmottagningen har vi ett ansvar att hålla oss à jour med utvecklingen och sätta största möjliga nytta för största möjliga antal främst. Vi ser en kyrka som genom sin verksamhet och tro skänker framtidshopp och gemenskap i det nya landet. Svenska kyrkan ska genom missionerande välkomna människor till att ta del av den lutherska protestantismen. En stark närvaro i särskilt utsatta områden verkar socialt och missionerande, men även samhällsorienterande och förhoppningsvis stabiliserande.

Som en följd av den minskade flyktingströmmen ser vi det som naturligt att man genomför besparingar, effektiviserar, fryser eller avvecklar verksamhet som rör migration och integration. Efter rekordåret 2015 har antalet asylansökningar sjunkit för varje år. Mellan januari och september 2019 har 16 081 asylansökningar inkommit till Migrationsverket. Samma siffra för motsvarande period 2015 var 73 103.

Således bör även verksamhetsstödet till Asylrättscentrum omarbetas. Asylrättscentrum, tidigare Rådgivningsbyrå för asylsökande och flyktingar, har sedan 1991 arbetat med asylprocesser. Deras arbete har bl.a. varit rådgivning, driva ärenden och påverkan. Asylrättscentrum erbjuder således bl.a. gratis juridisk rådgivning till asylsökande, ombud, gode män, kontaktpersoner och andra berörda. De åtar sig även uppdrag som offentligt biträde och driver som ombud rättsprocesser både nationellt och internationellt.

Detta arbete som kan liknas vid myndighetsutövning kan verka behjärtansvärt, men det finns frågeställningar som bör ställas: Är det vår roll som kyrka att lotsa folk till medborgarskap eller att bistå i asylärenden när det åligger individens ansvar och därtill finns myndigheter som gör detta? Ingår det i kyrkans roll att vara handläggare?

Som luthersk kyrka är det viktigt att arbeta efter Luthers olika läror. Detta innefattar även Luthers tvåregementslära: Gud har två sätt att styra och ta hand om den värld han har skapat. Å ena sidan styr Gud genom den lagstadgade överheten, samhällets lagar och rättssystem, samt genom olika ämbeten och uppgifter. Allt detta kallas det världsliga regementet. Här ingår t.ex. myndighetsutövning. Å andra sidan använder sig Gud av kyrkan. Det sker när kyrkan ombesörjer förkunnelsen av Guds ord och sakramenten. Avsikten med dessa är att föda och stärka tron samt att hjälpa kristna att leva enligt Guds vilja. Denna del av Guds makt kallas det andliga regementet. Den har samma mål som det världsliga regementet men medlen är annorlunda.

Många församlingar i Svenska kyrkan bedriver ett arbete som kan anses mer motiverat utifrån kyrkans fyra grunduppdrag för flyktingar och asylsökande idag. Verksamheter som t.ex. språkcafé, utdelning av kläder, mötesplatser, sociala aktiviteter, samtalsstöd och självvård kan i många avseenden anses sortera under församlingsvårdande arbete och därmed fortgå, men nationell liksom lokal nivå behöver alltid tillse att resurser används effektivt, välgrundat och icke-partipolitiskt, samt går i takt med tiden och en ansvarsfull omvärldsanalys.

Landskrona den 9 juli 2020

Daniel Engström (SD)

David Lång (SD)

Aron Emilsson (SD)

Julia Kronlid (SD)

Alexander Christiansson (SD)

Kyrkomötet
Motion 2020:3
av Aron Emilsson m.fl.

En kyrka för alla

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att

1. med anledning av kyrkostyrelsens skrivelse 2020:5 Jämställdheten i Svenska kyrkan uppdra till kyrkostyrelsen att uttryckligen uppmärksamma, analysera och långsiktigt tillse att prästutbildningen attraherar såväl män som kvinnor,
2. med anledning av kyrkostyrelsens skrivelse 2020:5 uppdra till kyrkostyrelsen att framledes formulera redogörelsen så att all form av ojämlikhet beaktas, snarare än detaljerade diskrimineringsgrunder såsom idag,
3. med anledning av kyrkostyrelsens skrivelse 2020:5 uppdra till kyrkostyrelsen att initiera strategiska och målgruppsoptimerade insatser för att vända utträdestrenden bland unga män.

Motivering

Att Svenska kyrkan ska vara en kyrka för livets alla steg och skeenden, hos ung som gammal menar Sverigedemokraterna är viktigt. Därför är det centralt att man är relevant och engagerad inom alla åldersgrupper och delar av befolkningen. I kyrkostyrelsens skrivelse 2020:5 Jämställdheten i Svenska kyrkan kan vi konstatera ett antal sårbarhetsmoment som behöver belysas och åtgärdas för att inte förvärras.

Sverigedemokraterna tror på lika möjligheter, men är inte upptagna av lika utfall. Vi har i många avseenden som grundregel att alltid sätta kompetens före könsmässig kvotering och för vår del gäller det inom kyrkan likväl som i andra sammanhang. Samtidigt behöver analys och problematisering av ojämställdhet vara stringent i kyrkostyrelsens skrivelser. Vi kan idag konstatera att fördelningen inom prästyrket nu är helt jämn. En effekt av att kvinnor nu sedan lång tid tillbaka kunnat studera till och vigas till präst. I sig ett utslag av en lång jämlikhetssträvan. Samtidigt är andelen kvinnor som studerar till präst idag långt fler än män, detta dessutom sedan en tid tillbaka. Långsiktigt innebär det mycket få manliga präster i vår kyrka. Var och en gör sitt val och kvotering eller liknande åtgärder är sällan ett konstruktivt svar på yrkesmässiga trender och tendenser, men denna obalans kräver analys och är angelägen att uppmärksamma och långsiktigt motverka om vi vill kunna attrahera såväl män som kvinnor och därtill i andra sammanhang problematiserar motsvarande obalans. De skrivelser kyrkomötet fastställer bör vara stringenta och konsekventa.

En uppsjö olika diskrimineringsgrunder kan skapa väldigt olika former av allvarlig ojämställdhet och ojämlikhet. Det kan vara lovvärt att understryka och betona de fall där det anses särskilt motiverat. Samtidigt kan det vara problematiskt att rada upp otaliga tänkbara diskrimineringsgrunder, vilket riskerar att någon diskrimineringsgrund uteblir. Denna uppräkningslista av diskrimineringsgrunder kan också uppfattas som

en gradering av dessa. Här gör sig begreppet *Less is more* rättvisa: Oskäligen diskriminering bör i alla dess former bekämpas och ett strategiskt arbetsmiljöarbete vara närvarande på samtliga Svenska kyrkans nivåer.

Vi Sverigedemokrater har i olika avseenden påpekat att Svenska kyrkan inte får se det som ödesbestämt att vi mot bakgrund av rådande trender och tendenser i vårt samhälle och vår omvärld ska fortsätta tappa medlemmar och definitivt inte på de historiska rekordnivåer som varit verklighet de senaste åren. Tvärtom bör strategiska och målmedvetna insatser initieras för att vända trenden. Detta har också bäring på vår kyrkas jämställdhetsredogörelse. Det är vanligare att män lämnar Svenska kyrkan än kvinnor. Nästan 60 procent av de som begär utträde är män. Könsskillnaderna i hur många som aktivt beslutar sig för att lämna kyrkan är som störst i de yngre åldrarna. Det är betydligt vanligare att unga män begär utträde än att unga kvinnor gör det. Detta är oroväckande och riskerar att urvattna den folkliga förankringen, varför vi ser det som angeläget att söka vända denna trend och motverka dessa utträden. Detta bör inkluderas i redogörelsen.

Skällvik den 10 juli 2020

Aron Emilsson (SD)

Ann-Christine From Utterstedt (SD)

Zandra Pettersson (SD)

Julia Kronlid (SD)

Alexander Christiansson (SD)

Daniel Engström (SD)

Kyrkomötet
Motion 2020:4
av Aron Emilsson m.fl.

Kyrkoantikvarisk ersättning

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att till regeringen framföra att den kyrkoantikvariska ersättningen är i behov av att indexregleras och räknas upp retroaktivt sedan dess införande, utifrån inflation och pris- och löneomräkning.

Motivering

I dag är den kyrkoantikvariska ersättningen 460 miljoner kronor. Det är samma nivå som ersättningen legat på över lång tid. Ersättningen står alltså still, men har i realiteten minskat över tid om man ser till inflation och att anslaget inte räknats upp utifrån pris- och löneomräkning.

Samtidigt kan vi konstatera att behovet av kyrkoantikvarisk ersättning är stort ute i församlingarna och att den statliga nivån utgör en förhållandevis liten del av de totala vård- och underhållskostnaderna. Den kyrkoantikvariska ersättningen är viktig, men långt ifrån tillräcklig. Till stor del bekostas vården av de kulturhistoriska miljöerna av kyrkoavgiften, vilken också ska täcka kyrkans ordinarie verksamhet. Detta samtidigt som det råder enighet om att det kyrkliga kulturarvet är en gemensam angelägenhet, oavsett om man är medlem av Svenska kyrkan eller ej.

I många församlingar är ekonomi, fastighetsfrågor och budgetbalans ett växande bekymmer och i värsta fall ser man sig nödgad att välja mellan fullgod församlings- och själavård eller vård och underhåll av kyrkobyggnader och andra former av det kyrkliga kulturarvet. Det är en situation som inte längre är ny, men kan förväntas växa i omfattning och i och med att det kyrkliga kulturarvet är en nationell angelägenhet, oavsett medlem i Svenska kyrkan eller ej, så menar vi att det är tid för staten att ta ett utökat ansvar och höja den kyrkoantikvariska ersättningen.

Vår kyrka förvaltar Sveriges största sammanhållna fysiska kulturarv och har en viktig uppgift i att understryka behovet av kulturell hållbarhet. Svenska kyrkans roll som kulturvårdare och levande kyrka kräver att så många äldre kyrkor och kyrkomiljöer som möjligt kan bevaras för framtiden.

Kyrkomötet bör därför uppdra till kyrkostyrelsen att ta förnyade och ökade initiativ gentemot staten och primärt regeringen i syfte att få till stånd en uppjusterad kyrkoantikvarisk ersättning utifrån vad som anges i denna motions yrkande.

Skällvik den 10 juli 2020

Aron Emilsson (SD)

Daniel Engström (SD)

Julia Kronlid (SD)

Jan-Åke Isaksson (SD)

Elisabeth Werner (SD)

Alexander Christiansson (SD)

Kyrkomötet
Motion 2020:5
av Anders Brunnstedt m.fl.

Avgiftsfinansiering av IT, löne- och economicenter

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att kostnader för IT, löne- och economicenter ska hanteras genom avgifter direkt till anslutna enheter.

Motivering

Det finns goda skäl att anta att en centralisering av IT, löne- och economicenter skulle kunna sänka totalkostnaden för denna service om den upphandlas och utformas på ett professionellt sätt, med skalbarhet och flexibilitet som viktiga egenskaper.

I kyrkostyrelsens skrivelse 2020:1 (s. 37, tredje stycket) sägs:

på sikt kommer det att krävas en avgiftsväxling, när stora delar av enheternas kostnader för IT, löne- och economicenter läggs på nationell nivå och finansieras av avgiften för gemensam verksamhet som genom en kyrkoordningsändring behöver höjas från och med år 2024.

Det är inte en klok väg att låta kostnaderna för IT, löne- och economicenter finansieras via avgiften för gemensam verksamhet. Det leder till att incitament för effektivisering varken ges till utförare eller anslutna enheter.

Det här rör sig delvis om volymtjänster som kan standardiseras och därmed pris-sättas med utgångspunkt från de anslutna enheternas storlek. Antal anställda, antal lönespecifikationer, antal bokföringsallegat m.m., är alla mått som är förutsägbara, men också dimensionerande för volymtjänsterna. I offentlig förvaltning och i näringslivet används dessa mått ofta som grund för debitering för producerade volymtjänster, inte så att en prislapp sätts för varje mått, men väl att man för en avtalad period prognostiserar och följer upp en överenskommen omfattning.

Den del av de centraliserade tjänsterna inom IT, löne- och economicenter som gäller specialistkompetens, t.ex. kvalificerat stöd från ekonom, bör finansieras med timdebitering till de anslutna enheterna. Då kan de anslutna enheternas skilda behov enklare tillgodoses. En del enheter kan ha behov av stöd i besvärliga situationer med besparingskrav, avyttringar, uppsägningar etc. men också ha behov av tillfälligt utökat stöd i t.ex. budgetarbete p.g.a. sjukdom eller vakanser. För många anslutna enheter gäller dock att de har etablerade processer och god kompetens som inte genererar extraarbete med felaktiga konteringar, uteblivna attesteringar etc. och då ska de inte drabbas av schablondebiteringar. För tjänsterna inom området specialistkompetens kan man för en avtalad period prognostiera samt följa upp och justera överenskommen omfattning.

En avgiftsfinansiering skulle leda till en eftersträvansvärd transparens och flexibilitet gentemot anslutna enheter. Det blir tydligt vad man betalar för, men det är

Mot 2020:5 också ett sätt att ge de anslutna enheterna del av de besparingar som de gemensamma tjänsterna inom IT, löne- och ekonomicenter kan ge genom egna effektiviseringar. Flexibilitet gentemot både utförare och anslutna enheter säkerställer att volymer och tjänster kan förändras.

Falun den 21 juli 2020

Anders Brunnstedt (POSK)

Per Lindberg (POSK)

Peter Bernövall (POSK)

Lena Arman (POSK)

Kyrkomötet
Motion 2020:6
av Karl-Gunnar Svensson

Utvärdering av kyrkomötet 2020

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att med anledning av kyrkostyrelsens skrivelse 2020:1 Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2021–2023 med anledning av coronapandemin uppdra till kyrkostyrelsen att göra en särskild utvärdering av kyrkomötet 2020.

Motivering

Kyrkomötets presidium brukar göra en utvärdering av varje kyrkomöte. Men kyrkomötet 2020 blev något helt annorlunda som till stora delar har påverkat kyrkostyrelsens skrivelse 2020:1 Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2021–2023 med anledning av coronapandemin. Därför är det viktigt att kyrkomötet fattar ett beslut om en särskild utvärdering för kyrkomötet 2020 med anledning av coronapandemin.

Coronaviruset ställde till det för hela världen 2020 vilket också påverkade kyrkomötet. En överenskommelse gjordes med kyrkomötets presidium och gruppledarna för kyrkomötets nomineringsgrupper som innebar ett kyrkomöte med begränsat antal ledamöter och att kyrkomötet genomfördes digitalt.

På grund av den situation vi befinner oss i genom pandemin var det svårt att göra på annat sätt för att kunna hålla fast vid Folkhälsomyndighetens rekommendationer. Alternativet hade varit att ställa in kyrkomötet, men det kom presidiet och gruppledarna fram till var ett sämre alternativ.

Frågan är vad vi kan lära oss av det här om en liknande situation uppstår i framtiden. Borde det finnas en beredskap för sådana här händelser i kyrkoordningen? Kan den demokratiska grund som Svenska kyrkan står i gälla fullt ut för de beslut som fattas på ett sådant kyrkomöte? Skulle det finnas en särskild överklagansmöjlighet mot de beslut som fattas av ett decimerat kyrkomöte när Svenska kyrkan måste följa beslut som fattas av regering och statliga myndigheter?

Eftersom det har blivit så här är det viktigt att kyrkostyrelsen får ett uppdrag att särskilt utvärdera detta kyrkomöte för att dela erfarenheter och annat som vi kan ha nytta av i fall en liknande situation skulle uppstå vid något kommande kyrkomöte.

Nu skulle ovan nämnda frågor kunna ingå i presidiets uppdrag att utvärdera detta kyrkomöte. Men frågor som har ställts i bl.a. Kyrkans tidning föranleder en större utvärdering där frågor om demokrati har ställts och frågor om ett decimerat kyrkomöte ska fatta beslut om större frågor som påverkar Svenska kyrkans framtid i hög grad. Nu kommer en större del av kyrkomötets ledamöter ändå delta i utskottsarbetet, men frågorna måste ställas och utredas. Därför bör kyrkostyrelsen, självklart tillsammans

Mot 2020:6 med kyrkomötets presidium, få detta uppdrag vars resultat sedan redovisas till kyrkomötet.

Träslövsläge den 24 juli 2020

Karl-Gunnar Svensson (KR)

Kyrkomötet
Motion 2020:7
av Hans-Olof Andrén m.fl.

Kapitalavkastningen

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att

1. uppdra till kyrkostyrelsen att i kommande skrivelser rörande årsredovisning (kyrkostyrelsens skrivelse 2) redovisa kapitalförvaltningens avkastning ("finansnetto") uppdelad på utdelningar och räntor m.m. och värdepappersportföljens värdeförändring (realiserad och orealiserad),
2. uppdra till kyrkostyrelsen att i kommande skrivelser rörande verksamhet och ekonomi (kyrkostyrelsens skrivelse 1) budgetera kapitalförvaltningens avkastning ("finansnetto") uppdelad på utdelningar och räntor m.m. och värdepappersportföljens värdeförändring (realiserad och orealiserad),
3. uppdra till kyrkostyrelsen att redovisa för kyrkomötet sin långsiktiga strategi för användningen av kapitalavkastningen.

Motivering

Svenska kyrkan på nationell nivå disponerar ett ansevärt kapital, upptaget till 9 674 miljoner kronor i senaste årsredovisning (kyrkostyrelsens skrivelse 2020:2, tabell 17). Kapitalet har sin upprinnelse i den statliga kyrkofonden, som svarade för kostnader för bl.a. rikskyrklig verksamhet, stiftsbidrag, kyrkobyggnadsbidrag, det kyrkliga utjämningsystemet, löner till biskopar och pensionskostnader för präster. Fondens intäkter kom från pastoraten (allmän kyrkoavgift) och stiftens prästlönstillgångar (särskild kyrkoavgift). Vid relationsändringen år 2000 överlämnades till Svenska kyrkan vad som återstod av fondens kapital när pensionsåtaganden m.m. fullgjorts, 3 030 miljoner kronor. Till en början betraktades kapitalet som en "fond" med en särskild kyrkofondsstyrelse, men efterhand kom kapitalet att betraktas som eget kapital hos nationell nivå och kyrkofondens styrelse avvecklades. Kyrkostyrelsens kapitalförvaltningsråd har framgångsrikt styrt förvaltningen av kapitalet, som vid senaste årsskifte alltså bokfördes till över 9 miljarder kronor, en tredubbling på 20 år.

Enligt gällande redovisningsregler ska en organisation vars huvudsakliga verksamhet är kapitalförvaltning redovisa såväl avkastning som värdeförändring (även orealiserad förändring) som intäkt i resultaträkningen. Till följd av det stora kapitalinnehavet räknas Svenska kyrkan på nationell nivå redovisningsmässigt som en sådan organisation. Detta medför att värdeförändringar hos värdepappersportföljen direkt bokförs som intäkt eller kostnad i nationell nivåns redovisning. Detta försvårar förståelsen av redovisning och budget för oss förtroendevalda på nationell nivå, som är vana vid att värdeförändringar inte påverkar resultatet hos församlingar/pastorat och stift. Resultatet från finansförvaltningen verkar vara mycket osäkrare än det troligen i verkligheten är. Värdet på aktier och fonder varierar kraftigt – vilket inte

minst vårens kursfall och uppgång i pandemins skugga vittnar om – men avkastningen i form av utdelningar och räntor m.m. varierar inte alls lika mycket. Vi föreslår därför att kyrkostyrelsen i kommande skrivelser rörande årsredovisning (kyrkostyrelsens skrivelse 2) och verksamhet och ekonomi (kyrkostyrelsens skrivelse 1) redovisar respektive budgeterar kapitalförvaltningens avkastning ("finansnetto") uppdelad på två poster: 1. utdelningar och räntor m.m. och 2. värdepappersportföljens värdeförändring (realiserad och orealiserad). Vi är medvetna om att dessa uppgifter för ett enskilt år finns i notform i den separata årsredovisningen (för 2019 i not 7 till resultaträkningen, uppdelade på nio detaljposter). Någon jämförelse mellan olika år kan dock inte göras; det framgår endast av resultaträkningen att den totala avkastningen från kapitalförvaltningen ökat från 143 mnkr 2018 till 1 582 mnkr år 2019.

Kyrkomötet 2016 beslutade att mål för storleken på den nationella nivåns kapital ska vara lägst 6,5 miljarder kronor, och att målet årligen ska uppräknas med hänsyn till konsumentprisindex. Kyrkostyrelsen framhöll (kyrkostyrelsens skrivelse 2016:7):

Genom att sätta målet för den nationella nivåns kapital högre kan avkastningen från förvaltningen förväntas även fortsatt kunna bidra till att bekosta långsiktiga åtaganden när det gäller administrativ samverkan och andra av stiftens särskilt prioriterade områden och därtill möjliggöra särskilda satsningar i likhet med den avseende arbetet med flyktingar och asylsökande.

Budgetutskottet anförde (B 2016:3):

Att kyrkostyrelsen ska lämna förslag till kyrkomötet om hur överstigande kapital ska hanteras, om faktiskt utfall enligt årsbokslut överstiger målet med mer än 25 procent, var en regel som infördes 2008.

Utskottet föreslog att regeln skulle tas bort, vilket också blev kyrkomötets beslut:

Det ska inte uppfattas som att den nationella nivåns kapital bara ska öka och öka. Utan det är snarare ett uttryck för att dialogen mellan kyrkostyrelsen och kyrkomötet om storleken på den nationella nivåns kapital ska vara levande i kyrkostyrelsens årligen återkommande skrivelser och i utskottets betänkanden. Utskottet förväntar sig att kyrkostyrelsen i kommande skrivelser, årsredovisningar samt verksamhet och ekonomi för den nationella nivån, kommenterar utfall och utveckling och vid behov föreslår hantering av den faktiska storleken på kapitalet.

I kyrkostyrelsens skrivelse Verksamhet och ekonomi 2021–2023 anför styrelsen under avsnitt 1.2 En ansvarsfull budgetering i bilaga 2 följande:

En långsiktig hållbar ekonomi på nationell nivå förutsätter att den löpande verksamheten finansieras av avgiften för gemensam verksamhet, medan särskilda tidsbegränsade insatser eller investeringar kan finansieras med avkastningen av det förvaltade kapitalet.

Kyrkostyrelsens avsikt är således att genom besparingar se till att den årliga kapitalavkastningen på i genomsnitt mer än 400 mnkr inte behöver tas i anspråk för den löpande verksamheten, utan i sin helhet återinvesteras. Detta står i skarp kontrast till både kyrkostyrelsens egen uppfattning 2016 och de beslut som kyrkomötet då fattade. Istället för att användas "till att bekosta långsiktiga åtaganden när det gäller administrativ samverkan och andra av stiftens särskilt prioriterade områden" ska nu enbart tidsbegränsade insatser göras med kapitalavkastningen. Kapitalet kommer då sannolikt att fortsätta att växa i snabb takt, och naturligtvis därmed bli en ännu

värdefullare resurs för framtiden. Kyrkostyrelsen måste rimligen ha övervägt att använda en (mindre) del av avkastningen för idag angelägna behov, exempelvis utvecklingen av gemensamma system. Kyrkostyrelsen bör därför få i uppdrag att redovisa för kyrkomötet sin långsiktiga strategi för användningen av kapitalavkastningen.

Brämön den 24 juli 2020

Hans-Olof Andrén (POSK)

Inger Harlevi (POSK)

Stig Axelsson (POSK)

Kyrkomötet
Motion 2020:8
av Hans-Olof Andrén m.fl.

Stiftsindelningen

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att inte nu genomföra en utredning om stiftsindelningen.

Motivering

I kyrkostyrelsens skrivelse 2020:1 Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2021–2023 redovisas att styrelsen planerar att den närmaste tiden ”initiera ett antal större utredningar för fördjupning i frågor av genomgripande betydelse för Svenska kyrkan och för ett fortsatt rikt och hållbart kyrkoliv”. Avsikten är att ta fram ”fakta och underlag för beslut inom några större strukturella inomkyrkliga områden”. Faktainhämtandet ska göras genom ”fleråriga utredningar”. Detta sätt att initiera stora utredningar skiljer sig från vad som hittills varit brukligt, och är särskilt förvånande i en situation med ett reducerat kyrkomöte på distans vilket försvårar genomlysningen av ett så viktigt ärende. Tidigare har det vanligen varit kyrkomötet som antingen begärt större utredningar eller haft synpunkter på deras inriktning.

En av de stora utredningar som aviseras är frågan om ”den mest ändamålsenliga stiftsindelningen”. Tanken verkar hastigt påkommen, eftersom frågan inte varit uppe vid kyrkostyrelsens regelbundna stiftsöverläggningar. Någon förankring av behovet av en utredning finns alltså inte. Erfarenheten av tidigare försök att ändra stiftsindelningen är negativ. Det har varit omöjligt att genomföra förändringar, trots att samhällsutvecklingen har gjort att stiftens medlemstal blivit mycket olika. Skälet är givetvis att stiftet i vår episkopala kyrka har en stor identitetsskapande funktion. Stiftet utgör både en gemenskap för sina församlingar och en brygga till nationell nivå (kyrkoprovinserna) och den världsvida kyrkan. Stiftet är ett levande kulturarv, i många fall från tidig medeltid, och församlingens relation till sin biskop och sin domkyrka är en grundläggande samhörighet som har såväl pastorala som administrativa sidor. Härtill kommer att även om ett stift dras in finns stiftsstadens historiska byggnader kvar och måste fortsatt tas om hand. Det gäller naturligtvis domkyrkorna, men också i många fall biskopsgårdar, domprostgårdar och andra historiska byggnader. Vi avstyrker därför ännu ett försök att ändra stiftsindelningen, och föreslår att kyrkostyrelsen får i uppdrag att inte genomföra en sådan utredning.

Om en utredning av stiftet ändå på sikt ska göras finns det annat än indelningsfrågan att fokusera på. Stiftet har fått ändrade roller, både vid relationsändringen år 2000 och under tiden därefter. Det gäller såväl stiftets relation till (de betydligt färre och större) församlingarna och pastoraten som deras relation till en allt mer mångfacetterad nationell nivå. Den lokala organisationen med församlingar och pastorat har varit föremål för ett omfattande utredningsarbete som ledde fram till en ny

organisation år 2014. Motsvarande översyn av stiftens organisation har inte ägt rum. Det finns i dag en osäkerhet kring stiftens uppgifter och vi ser ett behov av att genomlysna både stiftens teologiska grund och deras uppgift i förhållande till såväl stiftets församlingar som till den nationella nivån, vars teologiska grund och uppdrag också behöver belysas. Den dialog mellan kyrkostyrelsen och stiftsstyrelserna om vilka av de uppgifter som nu görs på nationell nivå stiftelsen kunde tänka sig att ta över bör också fullföljas innan en utredning inleds.

Brämön den 24 juli 2020

Hans-Olof Andrén (POSK)

Boel Johansson (POSK)

Sven Gunnar Persson (POSK)

Per Lindberg (POSK)

Kjell Kallenberg (POSK)

Anders Brunnstedt (POSK)

Victor Ramström (POSK)

Marie Wojdkow (POSK)

Stig Axelsson (POSK)

Leif Grip (POSK)

Lisa Tegby (POSK)

Inger Harlevi (POSK)

Anders Roos (POSK)

Kyrkomötet
Motion 2020:9
av Johan Blix

Strategiska beslut

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att vad avser kyrkostyrelsens skrivelse 2020:1 anta kyrkostyrelsens förslag till verksamhetsinriktning i punkten 1 frånsett långsiktig strategi för digitalisering och samverkan och större utredningar för framtidens kyrka.

Motivering

Kyrkomötet är Svenska kyrkans högsta beslutande organ. Kyrkomötet, som har normgivningskompetens, ska fatta beslut som är av strategisk betydelse för kyrkan och dess församlingar. Kyrkostyrelsens skrivelse 2020:1 innehåller förslag och resonemang som är av stor principiell betydelse för församlingarnas framtid. Exempel på detta är obligatorisk avslutning till GIP, obligatorisk anslutning till ett centralt lönecenter, ekonomicenter och höjning av utjämningsavgiften. Dessa inriktningar och beslut om inriktningar är viktiga för kyrkans och församlingarnas identitet. Det verkar bli en glidning från en kyrka där makten i församlingarna flyttas till nationell nivå och kyrkan blir mera som en koncern i sin organisation. Så viktiga principiella beslut bör inte fattas av ett reducerat kyrkomöte. Dessa frågor bör avgöras av ett kyrkomöte där alla ledamöter kan delta i debatt och beslut.

Täby den 25 juli 2020

Johan Blix (ÖKA)

Kyrkomötet
Motion 2020:10
av Torbjörn Aronson

Kyrklig scout- och idrottsverksamhet

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att ta fram en nationell strategi för organisation av kyrklig scout- och idrottsverksamhet.

Motivering

Som framgår av kyrkostyrelsens skrivelse 2020:5 Jämställdheten i Svenska kyrkan är det betydligt vanligare att män lämnar Svenska kyrkan än kvinnor. Könsskillnaderna i hur många som aktivt beslutar sig för att lämna kyrkan är dessutom större i de yngre åldrarna. I längden är detta naturligtvis i högsta grad illavarslande och kan försvaga Svenska kyrkans folkliga förankring. Det behöver därför tas nya initiativ för att motverka denna trend.

Under 1900-talet utgjorde Ansgarsförbundet en barn- och ungdomsorganisation inom Svenska kyrkan, där scoutverksamhet var viktig. Scoutverksamheten skapade kontaktytor med pojkar, vilket så småningom kunde leda över i ett livslångt församlingsengagemang. Ansgarsförbundet och dess scoutverksamhet upphörde 1992, då förbundet tillsammans med Kyrkans Ungdom bildade Svenska Kyrkans Unga den 1 januari 1993.

Med den negativa trend som finns idag skulle en uppdaterad och kulturellt relevant version av scout- och idrottsverksamhet kunna vara ett sätt att vrida utvecklingen i en positivare riktning. Scout- och idrottsverksamhet är naturligtvis viktigt för alla ungdomar, både killar och tjejer. Scoutverksamheten ger också möjligheter att bibringa miljökunskap, betonar vikten av att vårda skapelsen och ger möjlighet till integrering av nya svenskar på ett naturligt sätt.

Uppsala den 26 juli 2020

Torbjörn Aronson (KR)

Kyrkomötet
Motion 2020:11
av Anders Roos m.fl.

Angående kyrkostyrelsens skrivelse om verksamhet och ekonomi

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att

1. vad avser kyrkostyrelsens skrivelse 2020:1 enbart besluta om kostnadsram för 2021.
2. uppdra till kyrkostyrelsen att inte påbörja de i skrivelsen nämnda utredningarna förrän ett fullsatt kyrkomöte haft möjlighet att behandla frågan.

Motivering

Kyrkostyrelsens skrivelse 2020:1 Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2021–2023 med anledning av coronapandemin har många förtjänster. Man konstaterar att den pågående pandemin påverkar förutsättningarna för verksamheten på alla nivåer: nationell, regional och lokal nivå i Svenska kyrkan. Man ger i bilaga 1 en bred och intressant omvärldsbeskrivning. Vad som saknas är en teologisk och pastoral analys av denna beskrivning. Vad betyder detta för verksamheten på de olika nivåerna? Man konstaterar att pandemin och andra samhällsförändringar starkt kommer att påverka kyrkans liv och verksamheter, men gör trots detta knappast några försök till teologisk och pastoral analys. Man konstaterar att de ekonomiska förutsättningarna kommer att förändras, avgiftsunderlaget kommer att minska och därmed den huvudsakliga inkomstkällan.

Styrelsen behåller de redan beslutade målbilderna, vilket i sig är bra, men diskuterar inte hur dessa kan komma att förändras på grund av de förändringar som kommer att behöva genomföras.

Styrelsen aviserar en rad kommande utredningar som utan närmare beskrivningar ska ske och man aviserar en höjning av 7-öringen inom en inte avlägsen framtid. Allt detta utan att beskriva hur dessa förslag har förankrats på stifts- och församlingsnivå. Är det rimligt att ytterligare belasta församlingarna, som är Svenska kyrkans byggestenar och som dessutom är juridiskt självständiga enheter? Detta samtidigt som man spår att församlingarnas ekonomi kommer att förändras och att intäkterna drastiskt kommer att minska. Man analyserar inte heller vad detta kommer att betyda vad avser personal och omställningar.

Av utredningsförslaget kan man utläsa att en ny centraliserad organisation kommer att ersätta den nuvarande. Detta är en stark förändring av den episkopala kyrkostruktur som präglat Svenska kyrkan alltsedan medeltiden. Vilken förankring har en sådan förändring och varifrån kommer ett sådant uppdrag?

Kyrkomötet 2020 är ett reducerat kyrkomöte med ett fåtal ledamöter som närvarar digitalt. Detta innebär att några sedvanliga samtal, diskussioner och debatter inte

Mot 2020:11

kommer att kunna äga rum. Sådana diskussioner och debatter är nödvändiga om en verklig demokrati ska kunna säkerställas.

Vårt förslag är därför att 2020 års kyrkomöte vad avser skrivelsen om verksamhet och ekonomi endast ska besluta om budget för 2021 och att kyrkostyrelsen får återkomma till kommande kyrkomöte med grundliga teologiska och pastorala analyser för sina förslag. Därvid är det viktigt att de förankringsprocesser man gjort också redovisas.

Upplands Väsby den 27 juli 2020

Anders Roos (POSK)

Lisa Tegby (POSK)

Anne Olofsson (POSK)

Sven Gunnar Persson (POSK)

Kjell Kallenberg (POSK)

Victor Ramström (POSK)

Inger Harlevi (POSK)

Jörgen Åkesson (POSK)

Johan Garde (POSK)

Emma Hedlundh (POSK)

Anders Brunnstedt (POSK)

Lena Arman (POSK)

Kyrkomötet
Motion 2020:12
av Tomas Rosenlundh

Våld i nära relationer

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar med anledning av kyrkostyrelsens skrivelse 2020:1 Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2021–2023 med anledning av coronapandemin att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda och utveckla en metodik för Svenska kyrkan i sin helhet att möta medmänniskor som är utsatta för våld i nära relationer.

Motivering

Under våren 2020 drabbades världen och Sverige av en pandemi som gör att det tar lång tid innan livet kan gå tillbaka till gängse rutiner. En av dessa effekter av coronapandemin var att samhället stängdes ner. Den nedstängningen berörde även verksamhet som Svenska kyrkan bedriver. Individer och familjer ska under denna pandemi stanna hemma och med det minska sina sociala kontaktytor. Allt för att hindra att smittan sprids. Det negativa, som blivit ytterst tydligt, är att våld inom familjer ökar. Få av familjemedlemmarna kan leva normalt, ha ett eget liv och en fristad utanför hemmet. Om detta vittnar samstämmigt kvinnojourer, tjejjourer, Jourhavande präst, BRIS m.fl.

Även generaldirektör Lena Ag från Jämställdhetsmyndigheten bekräftar på en presskonferens dessa uppgifter och rikspolischef Anders Thornberg och ställföreträdande rikspolischef Mats Löfving vill se en kraftsamling i samhället när det gäller brott mot särskilt utsatta. I den satsningen ingår att de vill att fler kontaktar polisen när det gäller egen utsatthet eller misstanke om att någon utsätts för våld i hemmet.

Allt handlar i dessa pandemitider naturligtvis inte om våld utan även om ensamhet. Dock är det våldet inom familjen som trappats upp och synliggjorts enligt många av aktörerna ovan. Allt går inte att ställa om från fysiska möten till andra former och just på grund av det blev det påtagligt att en fristad som har erbjudits barn och ungdomar inom Svenska kyrkans ram helt plötsligt stängde.

Är inte våld i nära relationer en fråga om existentiell hållbarhet? Till det – Svenska kyrkan är en del av det offentliga rummet och vår röst behövs!

Svenska kyrkans ekonomi är ansträngd och i kapitel 3 i kyrkostyrelsens skrivelse 2020:1 Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2021–2023 med anledning av coronapandemin talar kyrkostyrelsen inledningsvis om att stärka samverkan med andra organisationer i civilsamhället och utnyttja tillfällen till samfinansiering och att söka offentliga medel. Regeringen och dess myndigheter agerar när det gäller våld i nära relationer och det bör finnas stora möjligheter att söka samfinansiering och offentliga medel för Svenska kyrkan att gemensamt med övriga

bidra med vår del i det här arbetet. I samband med det vill jag även lyfta fram det arbete som ska påbörjas under hösten 2020 i Göteborgs stift när det gäller kompetensutveckling i detta motionsärende och möjligheten av att samverka också stift emellan i sådana satsningar.

Tilliten i samhället undermineras genom att våld eller hot om våld ökar. Vi ser nu att det händer kvinnor i nära relationer, och notera, barnen i dessa familjer drabbas av våldet.

I kapitel 4 (bilaga 1) under ”Tro och konfliktlinjer” nämns en annan viktig grupp som inte syns tydligt i samhället – de 100 000 unga människor i Sverige som lever med de religiöst motiverade begränsningar som bär upp en ”heders- och kyskhetskultur” med rötter i olika delar av världen.

Med koppling till denna motions inriktning, talar delmål 1B om att utifrån ett rättighetsperspektiv och med särskild inriktning på barn och ungas utsatthet, bidra till ett diakonalt utvecklingsarbete som ger förutsättningar för innovativa lösningar på sociala utmaningar. Här kan vi också ta stöd i Barnkonventionen som vi ska utgå ifrån i allt arbete och i alla beslut.

Medvetenheten finns inom vår kyrkliga organisation. Församlingspedagoger och diakoner inom Svenska kyrkan såg effekterna av nedstängningen eftersom de visste att många av de barn och ungdomar som fanns i verksamheten inte längre fick den fristad de haft genom Svenska kyrkans aktiviteter. Medvetenheten som vi alla i högre eller lägre grad har behöver nu kompletteras med en metodik som omfattar Svenska kyrkan i sin helhet. Den kan förslagsvis följas av en utbildning om våld i nära relationer för samtlig personal, oaktat uppdrag och den processen måste starta nu. Det behov av utbildning som behövs för att kunna agera är att förstå våldet och dess olika uttryckssätt för att kunna agera på bästa sätt.

Sannerligen, vad ni har gjort för någon av dessa minsta som är mina bröder, det har ni gjort för mig. (*Matt 25:40*)

Allt vad ni vill att människorna skall göra för er, skall ni också göra för dem. Det är vad lagarna och profeterna säger. (*Matt 7:12*)

Göteborg den 27 juli 2020

Tomas Rosenlundh (ÖKA)

Kyrkomötet
Motion 2020:13
av Erik Johansson m.fl.

Svenska kyrkans stiftsindelning

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att inför en översyn av Svenska kyrkans stiftsindelning beakta att fler stift behövs för den pastorala omsorgens skull och en rimlig storlek på en biskops ansvarsområde.

Motivering

I kyrkostyrelsens skrivelse 2020:1 Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2021–2023 med anledning av coronapandemin ser ”kyrkostyrelsen behov av att långsiktigt överväga hur den mest ändamålsenliga stiftsindelningen ser ut” (s. 9). Historiskt har det skett viss översyn av stiftsindelningen tidigare, även om den struktur som i dag finns i huvudsak har månghundraårig hävd. Så uppgick exempelvis Kalmar stift i Växjö stift 1915 och Stockholms stift bildades 1942, men detta är mer undantag än regel. Till kyrkans ursprungliga organisationsform hör stifts- och församlingsnivåerna, inte vare sig nationell- eller kontraktsnivå som i princip endast är hjälpnivåer.

Av kyrkostyrelsens skrivelse får man intryck av att ett stift mer är en administrativ och organisatorisk enhet än en pastoral enhet ledd av en biskop. Därför är det klokt att skrivelsen inte anger huruvida man tänker sig fler eller färre stift. Grundfrågan bör inte vara hur stiften fungerar bäst administrativt och ekonomiskt utan hur en stiftsenhet bör se ut för att på bästa sätt tillgodose en biskops möjlighet att utöva tillsyn och ledarskap.

Även om antalet medlemmar i Svenska kyrkan har minskat så har Sveriges befolkning ökat. Detta gör att många stifts och biskopars ansvar har kommit att omfatta allt fler, någonting som främst gäller de tätbefolkade stiften som Göteborg, Stockholm, Lund och Uppsala. Andra stift är till ytan väldigt stora med långa avstånd och skulle av den anledningen behöva delas. Om det sker en översyn av stiftsindelningen bör den därför primärt inriktas på en ökning av antalet stift och biskopar, inte tvärtom. Om Svenska kyrkan vill vara en levande kyrka i pastoral omsorg så är det viktigt att biskopen har närhet och överblick över hela sitt stift. Administrativa förändringar som är på gång med gemensamma servicefunktioner för ekonomi, IT och lönehantering underlättar mycket, vilket ger en god möjlighet att etablera fler stift. Stiften skulle på så vis få en större betydelse för den andliga och teologiska utvecklingen, medan ekonomiska och administrativa servicefunktioner kan lösas på nationell nivå. Det har under decennier varit tydligt att avstånden mellan stiftsledningen å ena sidan och församlingarna och de vigda medarbetarna å andra sidan upplevts som alldeles för stora. Att bilda fler stift skulle vara ett sätt att komma till rätta med detta annars svårlösta problem.

I det kommande utredningsarbetet är det därför viktigt att dessa olika aspekter vägs in, så att framtidens stiftsorganisation kan vara så ändamålsenlig som möjlig för Svenska kyrkans läromässiga klarhet och dess omsorg om medarbetarna. Svenska kyrkan behöver helt enkelt fler stift, inte färre.

Utredningen om kommande stiftsindelning bör därför sammanfattningsvis ta följande i beaktande:

1. För en ökad närhet behövs fler stift. Utredningen får visa vilka men rimligen bör bl.a. stift som Lund, Stockholm, Göteborg och Uppsala komma i fråga.
2. Förutom de territoriella stiftet bör man även beakta några icke-territoriella stift inriktade främst på minoriteter och då främst språkliga minoriteter, exempelvis samiska, meänkieli och teckenspråk.
3. Ytterligare att beakta är ett stift för de svenska utlandsförsamlingarna.

Uppsala den 27 juli 2020

Erik Johansson (FK)

Berth Löndahl (FK)

Håkan Sunnliden (FK)

Kyrkomötet
Motion 2020:14
av Berth Löndahl m.fl.

Begränsning av beslutsrätt för kyrkomötet 2020

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att

1. vad gäller skrivelser begränsa beslutsrätten i årets kyrkomöte till att endast omfatta kyrkostyrelsens förslag i skrivelserna 2020:2, 2020:3, 2020:5 och 2020:6 samt
2. vad avser kyrkostyrelsens skrivelse 2020:1 endast besluta om punkten 2 kostnadsram för 2021.

Motivering

Årets kyrkomöte har som en följd av den pågående coronapandemin blivit ett på många sätt stympat möte. Färre ledamöter deltar i utskott och framför allt i plenum, utskottsarbete och plenardebatter sker via webben, endast motioner som berör kyrkostyrelsens skrivelser beaktas.

Sammantaget gör detta att beslut som är av mer avgörande betydelse för Svenska kyrkan inte bör fattas i år. Ett så begränsat kyrkomöte som i år kan knappast anses vara demokratiskt giltigt även om gruppernas proportionella mandatfördelning har bibehållits. Debatten blir begränsad, den absoluta majoriteten av ledamöter saknar både yttrande- och rösträtt. Att då fatta beslut av övergripande karaktär vore djupt olyckligt. Exempel på sådana beslut är obligatoriskt lönecenter, översyn av stiftsindelningen men ytterligare exempel skulle kunna anföras.

Såväl debatt som beslut bör därför begränsas mycket starkt och endast omfatta sådant som budget för endast det kommande året, 2021, godkännande av föregående års ekonomiska redovisning, beviljande av ansvarsfrihet och diskussion av de skrivelser som mer är redovisande än av beslutskaraktär, exempelvis om jämställdheten i Svenska kyrkan.

Om inte denna begränsning sker riskerar mer omfattande beslut att inte ses som legitima och det lär bli en omfattande efterföljande debatt.

Bunkeflo, Malmö den 27 juli 2020

Berth Löndahl (FK)

Elisabeth Sandlund (FK)

Leif Nordlander (FK)

Kjell O Lejon (FK)

Håkan Sunnliden (FK)

Erik Johansson (FK)

Kyrkomötet
Motion 2020:15
av Leif Nordlander m.fl.

Gemensamma administrativa system

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att genomföra utredning avseende övergripande administrativa system med en remiss till alla pastorat och församlingar som inte är pastorat om de önskar en obligatorisk anslutning till gemensamma administrativa system (GAS) inklusive lönecenter för Svenska kyrkan och gemensam IT-plattform (GIP) samt med angivande av kostnaden för detta.

Motivering

Församlingen är enligt kyrkoordningen den grundläggande nivån i Svenska kyrkan och har av tradition en stor självständighet. Under senare år har regelverket förändrats och pastoratet är i praktiken den avgörande nivån. I församlingar som inte är pastorat uppstår inte detta, men de har å andra sidan inte sällan varit föremål för sammanslagningar av flera församlingar till en. Nu har enligt kyrkostyrelsens skrivelse 2020:1 Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå, punkt 3.1 initiativ tagits av kyrkostyrelsen att ett övergripande administrativt system ska införas (GAS och centralt lönecenter för Svenska kyrkan) och det ska bli obligatoriskt för pastorat och församlingar som inte är pastorat. Samordningen skulle även omfatta gemensam IT-plattform (GIP). Här tas en väsentlig del av den lokala nivåns självbestämmande bort. Därför anser vi att kyrkomötet först ska besluta att grundligt utreda frågan och att sedan genomföra ett remissförfarande avseende detta som omfattar alla pastorat och församlingar som inte är pastorat. Något annat vore utanför den tradition och grundläggande demokratiska uppbyggnaden för Svenska kyrkan och pastorat och församlingar som inte är pastorat och deras självstyrelse. Det är i grunden felaktigt att införa ett tvingande system där deltagarna, här pastorat och församlingar som inte är pastorat, får betala utan att ens ha tillfrågats om de önskar ett sådant system. Det är inte tillfyllest att stiftens tillfrågats såsom skrivelsen uttrycker det.

Falköping den 28 juli 2020

Leif Nordlander (FK)

Bengt Kjellgren (BA)

Suzanne Fredborg (BA)

Kyrkomötet
Motion 2020:16
av Alexander Christiansson m.fl.

Interreligiös dialog

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att

1. med anledning av kyrkostyrelsens skrivelse 2020:1 Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2021–2023 uppdra till kyrkostyrelsen att se över målbilden och förtydliga syftet med vår delaktighet i den interreligiösa dialogen,
2. med anledning av kyrkostyrelsens skrivelse 2020:1 Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2021–2023 uppdra till kyrkostyrelsen att se över möjligheten att effektivisera arbetet med den interreligiösa dialogen.

Motivering

Under de senaste åren har Svenska kyrkan engagerat sig allt mer i vad man kallar för ”interreligiös dialog” med syftet att bygga relationer och band till andra kristna samfund och andra religioner.

I delmål 2B i kyrkostyrelsens skrivelse Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2021–2023 lyfts arbetet med interreligiös dialog fram. Vi anser dock att det inför verksamhetsåren behöver göras förtydliganden i syfte och målsättning med den interreligiösa dialogen samt om möjligt effektivisering med anledning av det ansträngda läget på grund av coronapandemin.

Dialog anser vi i Sverigedemokraterna vara ett av de viktigaste verktyg vi har i en tid av polarisering. Samtalet och viljan att förstå andra människors tankar och världsbild är utgångspunkten för att bygga sammanhållning. Att ha olika syn på sakfrågor som såväl existentiella frågor är naturligt och att samtala kring dem är ett tecken på sundhet i ett demokratiskt samhälle.

Dock är det viktigt att vara tydlig i sitt budskap och trygg i sin identitet när man representerar kristendomen i möte med andra religioner. Om syftet är organiserad interreligiös samverkan för ett övergripande syfte måste samverkan ske i ömsesidig respekt för varandras olikheter istället för att försöka uppnå någon tveksam teologisk tolkning för att anpassa varandras trosinriktningar till varandra. Risken att samtalet blir ett sätt att försöka finna konsensus i frågor där skillnaden mellan olika religioner är fundamentalt olika blir annars påtaglig.

Idag blir syftet med den interreligiösa dialogen otydligt när den teologiska utgångspunkten, som biskoparna föreslår i skriften *De kyrkliga handlingarna i en mångreligiös kontext*, har en inklusivistisk hållning som den rimliga för vår kyrka, dvs. en hållning som är öppen för att andra religiösa traditioner kan vara vägar till Gud, men samtidigt slår vakt om den kristna trons särart. Där föreslås även en hållning att andra religioner kan vara boningar för den heliga Anden, även om det framhålls

att det finns uttryck för religion som är livsfientligt och förtryckande och att allt inte är lika bra.

Samtidigt framkommer det i fritextsvaren i rapporten att det för många församlingar finns en otydlighet i vad som avses med religionsdialog och interreligiös samverkan. I rapporten *Religionsdialog och interreligiös samverkan i Svenska kyrkans församlingar 2016* av Margareta Nordin framkommer dessutom att mycket av det som församlingarna uppfattar som religionsdialog är spontana möten med människor av annan trosuppfattning.

Om varje möte med en person som inte är troende uppfattas som ett religionsdialogmöte och dessutom utgår från att denna person redan har hittat sin väg till Gud och inte har behov av att möta Jesus så riskerar Svenska kyrkan att tappa ett av sina grundläggande uppdrag, nämligen missionsbefallningen och att gå ut och göra alla folk till lärjungar.

I organiserade möten där religionsdialog mellan religioner är syftet eller interreligiös samverkan för ett övergripande syfte ska givetvis en ömsesidig respekt för varandras olikheter och att inte påverka varandra vara utgångspunkten och då anser inte vi att en gemensam religionsteologi är nödvändig. Istället kan detta vara en möjlighet att finna gemensamma lösningar på samhällsproblem, gemensamt stå upp emot religiöst våld, respektfulla lösningar för konvertiter och så vidare. I det spontana mötet med människor med annan trosuppfattning måste givetvis också en ömsesidig respekt vara grunden samtidigt som tillfället att berätta om Jesus kärleksbudskap för den som är villig och mottaglig inte får gå förlorat.

Vi i Sverigedemokraterna vänder oss därför emot den tvetydiga teologin som förenar alla religioner under samma Gud. Vi menar att Svenska kyrkan måste vara mer tydlig i sin kommunikation om vår del i det interreligiösa samtalet. Tron på Jesus som vägen, sanningen och livet och att genom nåd och inte gärningar kunna finna vägen till Gud är en gåva vi ska vara stolta över och dela med oss av till andra. Den är alltför dyrbar för att stanna inom Svenska kyrkan.

Med anledning av det ansträngda ekonomiska läget på grund av coronapandemin anser vi även att det kan finnas skäl att se över möjligheten att effektivisera arbetet med den interreligiösa dialogen och fokusera på det som är viktigast. Att i tider av kris finna gemensamma lösningar på samhällsproblem samt möta människor med alla olika bakgrunder är givetvis något som fortsatt måste prioriteras. Att samverka för att uppnå någon slags vision av gemensamma teologiska tolkningar av mer filosofisk karaktär ser inte vi som något som ska prioriteras på bekostnad av kyrkans grundläggande uppgifter gudstjänst, mission, diakoni och undervisning.

Lerum den 28 juli 2020

Alexander Christiansson (SD)

Julia Kronlid (SD)

Aron Emilsson (SD)

Zandra Pettersson (SD)

Daniel Engström (SD)

Fredrik Ottesen (SD)

Kyrkomötet
Motion 2020:17
av Alexander Christiansson m.fl.

Översyn av klimatsatsningar

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar med anledning av kyrkostyrelsens skrivelse 2020:1 Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå samt kyrkostyrelsens skrivelse 2020:2 Årsredovisning för Svenska kyrkans nationella nivå 2019 att uppdra till kyrkostyrelsen att skjuta upp eller avveckla långsiktiga kostnadsdrivande klimatsatsningar och projekt som inte rör redan beslutade investeringar i till exempel energieffektivisering eller dylikt i fastighetsbestånd.

Motivering

I kyrkostyrelsens skrivelse 2020:1 Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå framgår att under kommande planeringsperiod, 2021–2023, beräknas intäkterna minska med närmare 1,6 miljarder kronor. För nationell nivå motsvarar detta 110 miljoner kronor i lägre intäkter. De flesta församlingar måste därmed göra stora omställningar de närmaste åren, liksom flera stift samt den nationella nivån. Svenska kyrkan behöver prioritera, utveckla samverkan och planera så att församlingarna även i framtiden ska kunna fokusera och fullgöra sitt grunduppdrag. Kyrkostyrelsens uppdrag i den nya situationens utmaningar är att med skärpt allvar vidta ansvarsfulla åtgärder i samarbete med stiftet. Det kan bland annat handla om att inom ramen för det mandat som kyrkostyrelsen har, göra omfördelningar inom verksamhetsbudgeten. Mot bakgrund av denna prognos är det absolut nödvändigt att minska kostnaderna inom Svenska kyrkan. På nationell nivå måste omställningsarbetet intensifieras för att nå målet om en ekonomi i balans år 2025 och för att kunna genomföra prioriterade satsningar. Det handlar inte om att marginellt sänka kostnader på nationell nivå utan det innebär att renodla uppdraget och upphöra med vissa delar av verksamheten samt förstärka andra delar. Den verksamhet som bedrivs idag kommer inte att kunna rymmas i de framtida ekonomiska ramarna.

Med anledning av detta menar vi att det finns skäl att se över verksamheten och vad som går att effektivisera utan att göra avkall på Svenska kyrkans grunduppdrag att bedriva gudstjänst, undervisning, mission och diakoni.

I kyrkostyrelsens skrivelse 2020:1 framkommer i beskrivningen av tabell 1 intäkter och kostnader för att stödja utveckling av församlinglivet att Svenska kyrkan avser satsa 25 miljoner kronor per år på klimatinvesteringar utan specifikation av vad dessa pengar ska investeras i. Även av tabell 13 framgår att klimatsatsningen på 25 miljoner kronor 2021 respektive 2022, alltså totalt 50 miljoner kronor, är en större satsning som Svenska kyrkan budgeterar för.

Även om det finns klimatinvesteringar som både kortsiktigt och långsiktigt kan innebära kostnadseffektivisering så anser vi att i dagens krisläge måste Svenska

Mot 2020:17

kyrkans grunduppdrag prioriteras och att oklara klimatsatsningar får skjutas på framtiden. Sverigedemokraterna vill också värna en miljömässigt hållbar kyrka där vi värnar Guds skapelse och lämnar efter oss en hållbar kyrka även för kommande generationer. Pandemin har exempelvis öppnat upp nya möjligheter till ökad digitalisering som kan effektivisera och tillgängliggöra kyrkans arbete på ett nytt sätt. I dagens krisläge när vi tvingas till prioriteringar anser vi dock att det finns skäl att se över flertalet större klimatsatsningar och tillfälligt skjuta upp eller avveckla dem för att kunna göra besparingar och öka möjligheten att Svenska kyrkan fortfarande kan bedriva sitt grunduppdrag.

Lerum den 28 juli 2020

Alexander Christiansson (SD)

Julia Kronlid (SD)

Fredrik Ottesen (SD)

Daniel Engström (SD)

Zandra Pettersson (SD)

Kyrkomötet
Motion 2020:18
av Mats Hagelin m.fl.

Utdelning av fritt eget kapital

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att skyndsamt utreda möjligheten att dela ut hela eller delar av det fria kapital som överstiger den uppräknade målnivån (motsvarande 7,142 miljarder kronor 2021) till församlingar/pastorat.

Fördelningen bör ske proportionellt avseende antalet medlemmar per den 1 januari 2020.

Motivering

Vi har funnit att de ekonomiska förutsättningarna ändrats jämfört med den situation som rådde när kyrkostyrelsen lämnade sin skrivelse Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2021–2023 till kyrkomötet. De senaste prognoserna visar att lågkonjunkturen och dess konsekvenser kommer att medföra minskade kyrkoavgiftsintäkter vilket främst kommer att drabba församlingarna.

Det finns inte heller några tecken som tyder på att den negativa medlemsutvecklingen kommer att brytas de närmaste åren, tvärtom blir utträdena år 2020 och 2021 sannolikt högre än vad som tidigare beräknats. Härtill kommer en vikande dopfrekvens.

Det råder ingen tvekan om att Svenska kyrkan under lång tid framöver kommer att få leva under helt andra ekonomiska förutsättningar än tidigare. Detta ställer stora krav på insikt och omställning hos såväl församlingar och stift som den nationella nivån.

Eftersom den grundläggande uppgiften till största delen utförs av församlingarna och det är församlingarna som kommer att drabbas hårdast av den sviktande ekonomin behövs, förutom de medel som nationell nivå i kommande budgetskrivelse tillskjutit stiftet för fördelning till församlingarna, ytterligare förstärkning av ekonomin i församlingarna för att de ska kunna fullgöra sin uppgift.

Vi anser att det finns ett utrymme att till församlingarna dela ut hela eller delar av det fria egna kapital som överstiger den uppräknade målnivån (motsvarande 7,142 miljarder kronor 2021). Vi delar kyrkostyrelsens bedömning att det finns mycket osäkerhet i dessa beräkningar och med tanke på den föränderliga värld vi lever i lämnar vi med varm hand över bedömningen av hur mycket som kan fördelas ut till församlingar och pastorat till kyrkostyrelsen. Dock vill vi påpeka att fördelningen bör ske proportionellt avseende antalet medlemmar i respektive församling/pastorat per den 1 januari 2020.

Simrishamn, Stockholm och Halmstad den 28 juli 2020

Mats Hagelin (BA)

Olle Reichenberg (BA)

Bengt Kjellgren (BA)

Kyrkomötet
Motion 2020:19
av Eric Westroth m.fl.

Antalet ledamöter i kyrkomötet

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda antalet ledamöter i kyrkomötet i syfte att reducera antalet ledamöter och därigenom även göra nödvändiga besparingar på nationell beslutsnivå.

Motivering

Det är tydligt i kyrkostyrelsens skrivelser till kyrkomötet, att Svenska kyrkan står inför stora ekonomiska utmaningar. Inte bara som ett resultat av coronapandemin, utan även långsiktigt med ett allt mer vikande medlemsunderlag.

Tydligt är att det måste genomföras besparingar på alla nivåer i syfte att kunna prioritera Svenska kyrkans grunduppdrag gudstjänst, undervisning, diakoni och mission.

Allt eftersom Svenska kyrkan utvecklas i vår samtid ser vi det som naturligt att organisationens struktur, arbetsordning och storlek ses över. Med sviktande medlemsantal bör också antalet ledamöter och tjänstemän i kyrkomötet ses över.

Genom att minska antalet ledamöter i kyrkomötet skulle inte bara kostnaden för att genomföra kyrkomötet kraftigt reduceras, utan samtidigt skulle det också bli organisatoriskt och administrativt mer effektivt. Det skulle dessutom sända en tydlig pedagogisk signal nedåt i organisationen, att besparingar på alla nivåer är nödvändiga.

Naturligtvis är det viktigt att ledamöterna, efter en reduktion, är tillräckligt många till antalet för att nödvändig representation från stift och nomineringsgrupper uppnås.

Stockholm den 28 juli 2020

Eric Westroth (SD)

Arnold Boström (SD)

Linda Lindberg (SD)

Alexander Christiansson (SD)

Daniel Engström (SD)

Kyrkomötet
Motion 2020:20
av Lennart Persson

Prästlönetillgångarnas avkastning och utdelning

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att se över nu rådande bestämmelser för Prästlönetillgångarna.

Motivering

Utdelningen från Prästlönetillgångarna (PLT) ska med nuvarande bestämmelser delas så att hälften går till stiftet och hälften till stiftets församlingar.

De år fonderna ”gått dåligt”, eller ekonomin varit svag, ska fonderna värdesäkras genom tillskott från annan PLT-verksamhet, vilket en del år kan bli betydande belopp.

En sådan värdesäkring finns sannolikt redan i den fasta egendomen, då en beräknad värdering är taxeringsvärdet gånger 1,33. När det gäller jordbruksarrenden, omförhandlas dessa regelbundet enligt index.

Den fasta egendomen kan därmed anses vara självfinansierad. Detsamma borde även gälla fonden, så att den över tid kan bära sina egna upp- och nedgångar.

Resultatet borde leda till bättre utdelningar till stift och församlingar.

Delsbo den 28 juli 2020

Lennart Persson (C)

Kyrkomötet
Motion 2020:21
av Åsa Ingårda m.fl.

Digitalisering och samverkan

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att

1. uppdra till kyrkostyrelsen att revidera strategin för digitalisering och samverkan så att det är upp till den lokala enheten att besluta om anslutning till de gemensamma system som planeras.
2. uppdra till kyrkostyrelsen att inom ramen för det fortsatta strategiarbetet genomföra ett brett remissförfarande där varje enhet får uttrycka sin mening om strategin för digitalisering och samverkan.

Motivering

Svenska kyrkan framträder lokalt som en församling. (Inledning till andra avdelningen, första meningen, kyrkoordningen)

Församlingen är den grundläggande enheten inom Svenska kyrkan, eftersom det är där människor lever, evangelium förkunnas och sakramenten delas ut. Utan gudstjänsterna och gudstjänstgemenskapen finns ingen församling. För att församlingen ska kunna utföra sina uppgifter måste där också finnas människor som är villiga att ta ett särskilt ansvar för dessa uppgifter. (Inledning till åttonde avdelningen, tredje stycket, kyrkoordningen)

Församlingen ska anställa och avlöna den personal samt anskaffa och underhålla den egendom som behövs för församlingens verksamhet. (2 kap. 1 § fjärde stycket kyrkoordningen)

Stiftet är det regionala pastorala området. Dess grundläggande uppgift är att främja och ha tillsyn över församlingslivet. (6 kap. 1 § första stycket kyrkoordningen)

Kyrkomötet är Svenska kyrkans högsta beslutande organ. Det beslutar om kyrkoordningen. Den lokala och regionala självstyrelsen kommer till uttryck i att kyrkomötet inte får besluta i sådana enskilda frågor som faller inom församlingarnas och stiftens ansvarsområden. (Inledning till fjärde avdelningen, tredje stycket kyrkoordningen)

Svenska kyrkan på nationell nivå tar ansvar för kyrkans gemensamma angelägenheter i fråga om inomkyrklig normgivning, överprövning av beslut, gemensam information, utbildning, samråd samt ekumeniska relationer, internationell diakoni och mission. Till uppgiften hör också

att vara kyrkans röst utåt såväl i det svenska samhället som internationellt.
(Inledning till fjärde avdelningen, andra stycket kyrkoordningen)

Det måste läsas så att det är församlingen som beslutar om hur resurser ska fördelas i arbetet med att utföra det grundläggande uppdraget, ”människor som är villiga att ta ett särskilt ansvar för dessa uppgifter.” Församlingsarbete bygger på relationer oavsett om uppdraget är i en bygd, på en ort eller i en stad. I relationer skapas församling, människor finns med om vi är angelägna och om vi är relevanta. Vad det är, vet varje församling.

Det måste rimligtvis vara så att det är stiftet i dialog med de grundläggande enheterna, som avgör hur främjandeuppdraget bäst ska utföras. Främjandeuppdraget ligger inte på nationell nivå.

I alla övergripande frågor där förslag till förändring ges måste dialog i god demokratisk anda föras med Svenska kyrkans grundläggande enheter: församlingar och pastorat. Det är där som beslut tas om vad som behövs för att fullgöra det grundläggande uppdraget. Remissförfarande behöver göras för att få fram ett så tydligt underlag som möjligt.

I grunden är det gott att Svenska kyrkan vill tillhandahålla stöd där stöd behövs. Dock måste det vara upp till den enskilda enheten att bedöma om det stöd som erbjuds uppfyller ett behov.

Nationell nivå kan erbjuda och den lokala enheten besluta om erbjudandet ska antas.

Det är otänkbart att kräva obligatorium ifrån nationell nivå när församlingen/pastoratet har lokal självstyrelse.

I nuvarande situation är det inte möjligt för ett kyrkomöte med 44 ombud att fatta beslut i övergripande frågor som i grunden går emot kyrkoordningens syn på församlingens/pastoratets roll utan att dessa getts möjlighet att uttrycka sin mening.

Runtuna den 29 juli 2020

Åsa Ingårda (C)

Anders Åkerlund (C)

Ellionor Moberg (C)

Stig Eriksson (C)

Ann-Kristin Jonäng (C)

Ann-Christin Alexius (C)

Mats Nilsson (C)

Agne Arnesson (C)

Anna-Karin Andersson (C)

Berith Pagels (C)

Inga Alm (C)

Kyrkomötet
Motion 2020:22
av Bengt Kjellgren och Sven Ingvar Holmgren

Inrättande av Svenska kyrkans bank

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att inom ramen för ”större utredningar för framtidens kyrka”, och mer specifikt en samordnad kapitalförvaltning, utreda möjligheten att Svenska kyrkan inrättar en egen bankrörelse, Svenska kyrkans bank, för församlingar, pastorat, stift och andra enheter som har nära anknytning till Svenska kyrkan.

Motivering

I kyrkostyrelsens skrivelse 2020:1 Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2021–2023 med anledning av coronapandemin, under avsnitt 3.2, större utredningar för en framtida kyrka, föreslår kyrkostyrelsen en utredning avseende samordnad kapitalförvaltning. Vi motionärer anser att detta är klokt avseende framtida kapitalförsörjning för Svenska kyrkan. I detta sammanhang vill vi åter framföra vårt utredningsförslag att utreda möjligheten att Svenska kyrkan inrättar en egen bankrörelse, Svenska kyrkans bank, för församlingar, pastorat, stift och andra enheter som har nära anknytning till Svenska kyrkan. Vi gjorde detta i motion 2018:90 vid 2018 års kyrkomöte där motionen tyvärr inte antogs. Vi anser likt kyrkostyrelsen citat:

Kyrkostyrelsen ser att de ekonomiska förutsättningarna för Svenska kyrkan förändras fortare än vad man tidigare trott. Styrelsen bedömer att ett ansvarsfullt agerande kräver ett arbete med att ta fram fakta och underlag för beslut inom några större strukturella inomkyrkliga områden. Dit hör frågan om en samordnad kapitalförvaltning.

Eftersom denna fråga redan varit uppe till behandling vid tidigare kyrkomöte men nu åter aktualiserats av kyrkostyrelsen vill vi som vi anför ovan att kyrkostyrelsen i sitt utredningsdirektiv tar fram fakta och underlag och utreder frågan om att Svenska kyrkan i en samordnad kapitalförvaltning startar bankverksamhet. Ett förenklat förfarande torde vara på sin plats vid behandlingen av motionen. I det betänkande som lades fram i samband med behandlingen vid 2018 års kyrkomöte anfördes som argument för att inte inrätta en bankrörelse att det inte låg inom den grundläggande uppgiften. För oss med bakgrund inom bankvärlden och de finansiella marknaderna är detta en självklarhet – vilken konstig tanke att addera bankrörelse till den grundläggande uppgiften! Däremot för att ge förutsättning att i framtiden genomföra den grundläggande uppgiften behövs en kapitalbas som kan stödja och ge långsiktighet för verksamheten. Alternativet till att själv bedriva bankverksamhet är att betala finansiella institutioner såsom banker för dessa tjänster och det gör Svenska kyrkan idag med mångmiljonbelopp årligen. Ett ur vårt perspektiv märkligt förfarande när vi

själva på ett effektivt sätt skulle kunna bedriva denna verksamhet i likhet med kyrkorna i exempelvis Danmark och England. Vi kan då använda de avgifter och det räntenetto vi betalar till vinstdrivande aktörer på de finansiella marknaderna till exempel den grundläggande uppgiften diakoni. Eftersom kyrkostyrelsen i sin skrivelse aktualiserat frågan om en samordnad kapitalförvaltning anser vi att förutsättningarna nu ändrats från föregående behandling i kyrkomötet 2018 och att frågan borde kunna aktualiseras vid detta kyrkomöte. Nedan följer en bakgrundsbeskrivning vi redogjorde för vid kyrkomötet 2018 (Mot 2018:90):

En egen bankrörelse inom Svenska kyrkan skulle kunna underlätta för kyrkan att även framöver vara en rikstäckande folkkyrka och för församlingarna att bedriva verksamhet. Banken skulle erbjuda både in- och utlåning till förmånliga villkor för församlingar, pastorat, stift och andra enheter som har nära anknytning till Svenska kyrkan. Redan i dag finns en god erfarenhet av ekonomiska och etiska placeringar. En Svenska kyrkans bank skulle, förutom att tillhandahålla experthjälp vid placeringar i värdepapper, även kunna bevilja lån till bl.a. kyrkorenoweringar. Så här löd motiveringen i motion 2005:32 av Sigvard Olsson och Bertil Persson som då fann bifall i utskott men inte antogs av kyrkomötet. I en motion 2013:27 återkom bland andra Bertil Persson med en motion om utveckling av finansiella tjänster. Vad motiverar då en motion 2018 i samma ämne?

Det svenska banksystemet har idag förändrats en hel del där höjningar av avgifter, minskad eller obefintlig kontanthantering och en ökad spread mellan inlånings- och utlåningsräntor ökat kostnaderna för vår kyrka. Hur kommer banksektorn utvecklas framöver och hur ser branschen på en organisation som Svenska kyrkan – detta utgör ett osäkerhetsmoment. Utifrån detta perspektiv anser vi att det är motiverat att återigen väcka denna fråga.

Genom Svenska kyrkans koncernkonto, Kyrkkontot, hanteras församlingarnas, pastoratens och stiftens kyrko- och begravningsavgifter. Därtill kommer verksamhets- och finansiella intäkter för lokal nivå, stiftet och nationell nivå. Huvuddelen av Svenska kyrkans utgifter fördelar sig på kostnader för personal och fastighetsförvaltning. På nationell nivå finns ett eget kapital som skulle kunna utgöra en grund för bankverksamheten, dvs. en så kallad kassareserv.

Utöver administrativ och pastoral samverkan mellan församlingar och stift skulle en utökad finansiell samverkan kunna bidra till att ge våra enheter så ekonomiskt fördelaktiga villkor för sin verksamhet som möjligt. En nischad bankrörelse inriktad på den verksamhet som bedrivs inom Trossamfundet Svenska kyrkan och närstående enheter skulle kunna vara en sådan samverkansform.

Hur ser det då ut i den ”kyrkliga” omvärlden? I den Danske Folkekirken är det Fællesfonden som utgör Folkekirkens huvudkassa. Inom dess verksamhet administreras bl.a. ett internt banksystem. Inlånat kapital från församlingar som förvaltas i jord, skog och obligationer ger en avkastning som fördelas mellan församlingarna (med en på förhand fastställd andel) och resterande del av avkastningen tillfaller Fællesfonden. Av Fællesfondens finansiella intäkter lånas 50 procent ut till kyrkliga enheter för renowering av kyrkobyggnader m.m. till en ränta som motsvarade inlåningsräntan.

I Church of England förvaltar Church Commissioners Church of Englands tillgångar. Church Commissioners Fund styrs som en enda sammanhållen enhet och uppfyller två klart uttalade ändamål, vilka bestämmer den finansiella strategin. En del av fonden står för de medel som skall täcka den upplupna pensionsskulden för prästpensionerna. Resterande del av fonden leds med avsikten att kunna upprätthålla en konstant nivå på långsiktig kostnadstäckning för andra kyrkliga ändamål, bl.a. den del av prästlönerna som täcks av den nationella nivån. Church Commissioners har en etisk finanspolicy och man har en Ethical Investment Advisory Group.

Även inom den katolska världen finns en bank men med tanke på debatten om ”världens hemligaste bank” avstår vi från referenser här.

Utifrån den förändring banksystemet genomgår, den osäkerhet det medför för kyrkans långsiktiga finansiering och med hänvisning till hur andra kyrkor inrättat banker föreslår vi kyrkomötet att kyrkomötet beslutar att ge kyrkostyrelsen i uppdrag att utreda möjligheten att Svenska kyrkan inrättar en egen bankrörelse, Svenska kyrkans bank, för församlingar, pastorat, stift och andra enheter som har nära anknytning till Svenska kyrkan.

Halmstad och Sigtuna den 28 juli 2020

Bengt Kjellgren (BA)

Sven Ingvar Holmgren (BA)

Kyrkomötet
Motion 2020:23
av Bengt Kjellgren och Mats Hagelin

Minskat antal ledamöter i kyrkomötet

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda antalet ledamöter i kyrkomötet, i syfte att reducera antalet ledamöter och därigenom även göra nödvändiga besparingar på nationell nivå.

Motivering

Frågan om antalet ledamöter i kyrkomötet har diskuterats under många år. Flera motioner i ämnet har tidigare väckts i kyrkomötet, och frågan lyftes även inom ramen för demokratiutredningen för några år sedan. Kyrkomötets storlek regleras i kyrkoordningens 11 kap. 1–2 §§. Där stadgas att antalet ledamöter ska vara 251, varav två ledamöter utses av utlandsförsamlingarna. Det är naturligtvis viktigt att antalet ledamöter är så pass stort att Svenska kyrkans högsta beslutande organ har en god representativitet utifrån, bland annat, geografisk spridning. Samtidigt måste kyrkomötet ges förutsättningar till ett effektivt arbete, sett till såväl arbetsformer som kostnader. Vi föreslår att kyrkomötet ska besluta att ge i uppdrag till kyrkostyrelsen att utreda antalet ledamöter i kyrkomötet, i syfte att reducera antalet ledamöter och därigenom även göra nödvändiga besparingar på nationell beslutsnivå. Kyrkostyrelsen föreslås därför få i uppdrag att återkomma till kyrkomötet med förslag på ändringar i kyrkoordningen i tillämpliga delar. Kyrkomötets arbete är idag tungrott och kostnaderna tämligen omfattande. Som exempel kan nämnas utmaningen i att hitta lämpliga lokaler för kyrkomötet med nuvarande storlek. Vi bedömer att en god representativitet kan upprätthållas även med färre än 251 ledamöter. I en tid då Svenska kyrkan tappar medlemmar, med tuffa ekonomiska och verksamhetsmässiga prioriteringar i många församlingar som följd, bör den nationella nivån föregå med gott exempel. Ett minskat antal ledamöter i kyrkomötet är ett sätt att bidra till att öka effektiviteten och minska kostnaderna. I kyrkostyrelsens beredningsarbete bör även ingå att utreda fördelningen mellan fasta mandat och utjämningsmandat (kyrkoordningen 38 kap. 17 §), för att säkerställa en tillräcklig proportionalitet inom ramen för ett minskat antal ledamöter. Vi vill understryka att utlandsförsamlingarnas representation inte påverkas av förändringen, utan att dessa även framdeles ska utse två ledamöter.

Halmstad och Simrishamn den 29 juli 2020

Bengt Kjellgren (BA)

Mats Hagelin (BA)

Kyrkomötet
Motion 2020:24
av Leif Nordenstorm

Planerade utredningar

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att

1. uppdra till kyrkostyrelsen att inte påbörja de i kyrkostyrelsens skrivelse 2020:1 nämnda utredningarna förrän ett fullständigt kyrkomöte haft möjlighet att behandla frågan,
2. uppdra till kyrkostyrelsen att inte genomföra någon utredning om stiftsindelningen.

Motivering

I kyrkostyrelsens skrivelse 2020:1 beskrivs flera olika åtgärder för att effektivisera och spara pengar i framtiden. Många av dessa åtgärder förutsätter centralisering av beslut och administration.

Svenska kyrkan framträder lokalt som församlingar och regionalt som stift. Kyrkan har även nationella organ. Av kyrkoordningen 10 kap. 1 § framgår att församlingarna och stiftet är de primära enheterna. De utredningar som nämns i skrivelsen antyder att en omfattande centralisering ska göras inom Svenska kyrkan. Detta har inte analyserats teologiskt. Det är dessutom djupt olyckligt att ett beslut om sådana utredningar görs just i år då kyrkomötet inte kan samlas i sin fullhet på grund av coronapandemin. Viktiga frågor av denna typ måste beredas och diskuteras av ett fullständigt kyrkomöte.

Uppsala den 29 juli 2020

Leif Nordenstorm (FiSK)

Kyrkomötet
Motion 2020:25
av Marjut Ervasti

Utbildningssatsning kring våld i nära relationer

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utveckla metodik och göra en utbildningssatsning för Svenska kyrkans anställda och bidra till utveckling av arbetet med att agera i mötet med människor som är utsatta för våld i nära relationer.

Motivering

Våld mot kvinnor är ett allvarligt samhällsproblem och har förödande samt långtgående konsekvenser både för de individer som drabbas och för samhället i stort. Våldet och dess uttryck är allt som oftast komplext och mångfasetterat. FN definierar våld mot kvinnor enligt följande:

Varje könsrelaterad våldshandling som resulterar i, eller troligen kommer att leda till, fysisk, sexuell eller psykisk skada eller lidande för kvinnor, samt hot om sådana handlingar, tvång eller godtyckligt frihetsberövande, vare sig det sker i det offentliga eller privata livet.

I Sverige uppskattas att cirka 25 procent av den kvinnliga befolkningen under sin livstid kommer att utsättas för våld av en gärningsperson de har eller haft en relation till. Även om det i högre grad är kvinnor som drabbas av relationsvåldet är även män utsatta. Studier visar att våldsutsatta människor drabbas av allvarlig mental ohälsa som tar sig uttryck på olika sätt: ångest, oro, självskadebeteende, rädsla, panikångest som kan leda till ansträngd ekonomi, utanförskap, beroendesjukdomar, isolering, skam och skuld. Barn kan drabbas av toxisk stress som ger symtom som påminner om adhd. En annan konsekvens av att utsättas för våld är att själv bli våldsamt. Du kan alltså vara både våldsutsatt och våldsutövande. Det finns omfattande kunskap om att barn som upplever våld mot en nära anhörig påverkas negativt på samma sätt som barn som utsätts för våld mot sin egen person. 10 procent av alla barn i Sverige har någon gång upplevt våld i hemmet, och 5 procent antas ha upplevt repetitivt våld enligt Socialstyrelsens folkhälsorapport. Studier visar att barn som upplever våld i hemmet i högre utsträckning utvecklar posttraumatiskt stressyndrom än barn som upplevt andra trauman. Att uppleva våld i hemmet innebär ett enormt stigma för barn och våldet osynliggörs. Därför är det av största vikt att personer som arbetar i miljöer där barn befinner sig får kunskap och verktyg att både upptäcka och synliggöra våldet.

Under coronapandemin har utsattheten ökat i och med isoleringen och det har blivit svårare att söka hjälp. Våldet har eskalerat då man spenderar mer tid på brottsplatsen, dvs. hemmet. Förövare kan utnyttja rekommendationen att vara hemma som ett sätt att ytterligare isolera och utsätta sin partner för våld. Kvinno- och tjejjourer har utökat sina tider och upprättat särskilda chattrum under coronapandemin eftersom

många av de som utsätts för våld är isolerade med sina förövare. På flera platser i landet talas det om en 50-procentig ökning av påringningar och kontakter med kvinno- och tjejjourer. Enligt Brottsförebyggande rådet, Brå, anmäldes 14 100 misshandelsbrott mot kvinnor under första halvan av 2020. Det är en ökning med fyra procent jämfört med första halvåret 2019. 82 procent av de anmälda brotten begicks av en för brottsoffret bekant person. Även våldtäkter har ökat. Totalt anmäldes 3 850 brott mot kvinnor och flickor, vilket var en ökning med tre procent. Även andra stödlinjer upplever ett ökat tryck under coronapandemin, bl.a. organisationen Mind som sett att samtalen till deras självmordslinje ökat och att fler unga än vanligt hör av sig. Även Rädda Barnen, Jourhavande präst, BRIS och Kyrkans SOS har märkt av det utökade behovet av stöd och hjälp. Inom socialtjänsten var det under flera månader "tyst". Anmälningarna stannade av, något som man uppfattar som ett tecken på att det är svårt att larma då samhället ligger nere och de utsatta lever isolerade med sina förövare.

I en rapport från Socialstyrelsen granskas dödsfall under åren 2015–2016 och där finns intressanta och viktiga iakttagelser att ta i beaktande. Av de 21 dödsfallen hade 16 av personerna varit i kontakt med 2–4 olika myndigheter de senaste 12 månaderna innan de dödades. 20 personer hade varit i kontakt med hälso- och sjukvården under samma period. Det signifikanta för samtliga fall var att våldet aldrig upptäcktes om personerna själva inte informerade någon samhällsaktör om utsattheten. Samhället och lagstiftning är till stöd för våldsutsatta men det finns erfarenheter av uteblivet stöd. Det finns grupper av människor som är särskilt våldsutsatta: de som har ett aktivt beroende eller en funktionsnedsättning, papperslösa kvinnor, äldre samt att våld i samkönade relationer ofta osynliggörs. Svenska kyrkans anställda möter människor från samtliga grupper. De våldsutsatta behöver som komplement till samhället få stöd och hjälp av Svenska kyrkans anställda som aktiva parter i det våldspreventiva arbetet.

Det är viktigt att ha ett brett synsätt gällande bakomliggande faktorer till varför våld i nära relationer uppkommer och utförs. Det finns många föreställningar och förutfattade meningar kring både vem som slår och vilka det är som drabbas. Det våldspreventiva arbetet måste både utvecklas och trappas upp i Sverige så att våldet kan minska i samhället. Våldet behöver behandlas som ett folkhälsoproblem.

I kyrkostyrelsens skrivelse 2020:1 påtalas att de diakonala behoven kommer att öka i spåren av coronapandemin. Dessutom uttrycker skrivelsen att den nationella nivån genom delmål 1B ska stärka och stödja stiftens arbete för utveckling av församlingarnas förmåga att fullgöra sitt diakonala uppdrag utifrån ett rättighetsperspektiv med särskild inriktning på barn och ungas utsatthet. Sociala utmaningar behöver mötas med nya arbetsätt utifrån rättighetsbaserat förhållningssätt.

Vikten av utbildning om våld i nära relationer kan formuleras som följande: för att en våldsutsatt person som behöver hjälp och stöd ska känna sig trygg är det angeläget att anställda som ger insatser har teoretiska kunskaper och får kompetensutveckling inom området våld av, eller mot, närstående samt förmåga att praktiskt kunna tillämpa dessa kunskaper. Med utbildningsinsatser och mer kunskap om problematiken får anställda bättre förutsättningar för att fråga om våld och utsatthet.

Vänstern i Svenska kyrkan anser att det är angeläget att utveckla metodik och göra en utbildningssatsning för att stärka det våldspreventiva arbetet bland Svenska kyrkans anställda.

Hägersten den 29 juli 2020

Marjut Ervasti (ViSK)

Kyrkomötet
Motion 2020:26
av Eric Westroth m.fl.

Minskad insyn och offentlighet

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå följande förändringar i kyrkoordningen, föreslagna i kyrkostyrelsens skrivelse 2020:4:

1. 54 kap 8 §,
2. 54 kap 8 a §,
3. 54 kap 8 b §.

Motivering

Svenska kyrkans verksamheter bör präglas av öppenhet och offentlighet så långt det över huvud taget är möjligt. Att utforma generella förbud mot utlämning av uppgifter gällande Svenska kyrkans verksamheter, såväl nationellt som internationellt, försvårar inte bara insyn och granskning av verksamheterna utan riskerar även att späda på misstänksamhet mot kyrkan och dess företrädare och därigenom riskerar beslut att mörka vissa verksamheter, att accelerera antalet medlemsutträden ur Svenska kyrkan.

Svenska kyrkan bör inte ägna sig åt sådant som kräver en ”generell sekretess”, förutom sådant som redan är reglerat i lag, utan kyrkans verksamheter måste tåla granskning och insyn av såväl journalister, som enskilda medlemmar. Att jämföra sig med verksamheter som relationen mellan stater, så kallad diplomati, haltar betänkligt.

Då Svenska kyrkan dessutom uppbär en inte föraktfull summa medel från offentliga myndigheter i sitt arbete, t.ex. från Sida och i förlängningen då även från svenska skattebetalare som valt att inte vara medlemmar i Svenska kyrkan, så borde vikten av öppenhet och offentlighet vara ännu mer viktig.

Notera att motionen inte vänder sig emot att Svenska kyrkan samarbetar, samtalar och för interreligiösa samtal med för Svenska kyrkan utomstående och internationella organisationer, utan enbart vänder sig emot den föreslagna ökade sekretessen och därmed minskade möjligheter till insyn och granskning av dessa verksamheter.

Stockholm den 29 juli 2020

Eric Westroth (SD)

Linda Lindberg (SD)

Daniel Engström (SD)

